STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 09261

FRUKHTN VERN TSAYTIK

Boris Pilniak

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

באָריס פּילניאַק

פּרוכטן וועלן צייטיק

פון רוסיש — דוד רויכל

„ליטעראַרישע בלעטער" וואַרשע, 1936

Printed in Poland

Boris Pilniak, Fruchtn wern Cajtik (powieść)

Nakładem tyg. „Liter. Bleter", Warszawa

Druk. „Grafja", Warszawa

באָריס אַנדרייעוויטש פּילניאַק (זיין אמתער פאַמיליע־נאָמען איז וואָגאָו) איז געבוירן געוואָרן אין יאָר 1894. זיין פאָטער איז געווען אַ וועטערינאַר־דאָקטאָר און געשטאַמט פון די דייטשע קאָלאָניסטן ביי דער וואָלגע. זיין מוטער — פון אַן אַלטער רוסישער סוחרישער פאַמיליע. אין זיין אויטאָ־ביאָגראַפיע דערציילט פּילניאַק, אַז אין זיין בלוט איז אויך פאַראַן טאַטעריש, כוזריש און יידיש בלוט. אין 1913 האָט ער געענדיקט די ניזשני־נאָווגאָראָדער רעאַל־שולע און אין 1920 — דעם מאָסקווער קאָמערץ־אינסטיטוט. די רעוואָלוציע־יאָרן האָט ער פאַרבראַכט אין קאָלאָמנע, הינטער מאָסקווע, און זיך דאָרט פאַרנומען, ווי ער אַליין דערציילט, „טיילווייז מיט שמוגל פון שפּייז־פּראָדוקטן און טיילווייז מיט קאַבינעט־אַרבעט". שפּעטער האָט ער זייער פיל אַרומגערייזט איבער אייראָפּע. ער איז אויך געווען אין יאַפּאַן, ארץ־ישראל און אַמעריקע. אין יאַפּאַן האָט ער זיך געטראָפן מיט פּרץ הירשביין און זיך מיט אים שטאַרק באַפריינדעט.

אָנגעהויבן שרייבן האָט פּילניאַק זייער יונג. נאָך זייענדיק אַ שילער פון דער רעאַל־גימנאַזיע. פון יאָר 1915 ווערט ער אַ באַשטענדיקער מיטאַרבעטער פון אַ גאַנצער ריי רוסישע זשורנאַלן („ספּאָלאָכיי", „רוסקאַיאַ זשיזן" און „זשאַטוואָ"). דאָס ערשטע בוך זיינס „ביליאָ" (געשעענס) איז דערשינען אין 1919 און פון אָט דעם באַנד דערציילונגען איז אויסגעוואַקסן זיין ראָמאַן „דאָס הוילע יאָר" (1920), וואָס האָט אים גלייך באַרימט געמאַכט.

אין זיינע ערשטע ווערק האָט פּילניאַק אויסגעדרוקט די שטימונגען פון דער רוסישער בורזשואַזער אינטעליגענץ. אינם פעריאָד פון דעם פאַר־רעוואָלוציאָנערן קריזיס האָט פּילניאַק גערופן זיך באַהעפטן און צונויפגיסן מיט דער נאַטור, זיך צוריק אומקערן צו דער פאַטריאַרכאַל־נאַטורעלער אָרדענונג. די אידעאַליזאַציע פון דער אורשפּרינגלעכקייט, פון דער נאַטירלעכקייט איז דער הויפּט־מאָטיוו פון אַלע זיינע דעמאָלטיקע שאַפונגען. עס פילט זיך אין זיי אַ קענטיקע השפעה און שפּורן פון דער אַלטער אַדעליקער ליטעראַטור. מיר דעען דאָרט דעם ווייכן לירישן טאָן, דעם אופן פון דעם באַאַרבעטן דעם ליבע־סיוזשעט, דאָס זאָרגפעלטיקע באַשרייבן דעם פּייזאַזש, די שטרעבונג איבערצוגעבן די דינסטע ניואַנסן פון די שטימונגען, די דורכזיכטיקייט און געטאָקטקייט פון דער

שפּראַך — דער בעסטער באַווייז, אַז ער געפינט זיך דאָן אונטער דער השפּעה און ציט ווייטער דעם פאָדעם פון דער אַדעליקער ליטעראַטור און פירט ווייטער די שעפערישע פּראַקטיק פון אַזעלכע שריפטשטעלער, ווי איוואַן בונין און באָריס זייצעוו.

סיי אין „הוילן יאָר“, סיי אין די שפּעטערדיקע ווערק אַנטוויקלט ער דעם געדאַנק, אַז די רעוואָלוציע רעסטאַווירט דעם אַלטן אמתן פאָלקס־אינסטינקט און דעם עכטן נאַציאָנאַלן פּרצוף פון רוסלאַנד. אין „הוילן יאָר“ זאָגט ער: „איצט, נאָך די ערשטע טעג פון דער רעוואָלוציע, איז רוסלאַנד מיט איר שטייגער־לעבן, מיט אירע זיטן, מיט אירע שטעט אַוועק אין זיבעצנטן יאָרהונדערט“.

די נייע ווירקלעכקייט האָט אָבער מיטגעהאָלפן, אַז פּילניאַקס טעמאַטיק זאָל זיך אויסברייטערן: ער באַהאַנדלט און שטעלט אַוועק פראַגן פון געזעלשאַפטלעכן כאַראַקטער. זיין באַציונג צום פריצישן אַדל ענדערט זיך אויך. פריער, למשל, האָט ער אָנגעוויזן, ווי אַזוי אויסצוהיילן און געזונט־מאַכן דעם אַדל, און איצט, אין די נאָך־רעוואָלוציע ווערק זיינע, זענען די דאָזיקע אַדעליקע פאַרוואַנדלט געוואָרן אין „געוועזענע מענטשן“. דער אויטאָר באַווייזט זייער צעפוילונג, זייער דעגענעראַציע אָן אַ ברעקל מיטגעפיל צו זיי. און נישט געקוקט דערויף איז ער נאָך אַלץ פאַרבונדן מיטן אַלטן, אָפּגעשטאָרבענעם שטייגער־לעבן. ער רעדט אַרום געווי, מיט אַלע פּיטשעווקעס, דעם דאָזיקן שטייגער־לעבן, הגם ער באַרעכטיקט זייער אומקום. די היינטצייטיקע פּערסאָנאַזשן דערקעגן, קומען ביי אים אַרויס סכעמאַטיש, אָנשטאָט לעבעדיקע מענטשן קומען ביי אים אַרויס „ענערגיש פונקצירנדיקע“ לעדערנע קורטקעס, ראַציאָנאַליסטישע סכעמעס אָן אַ קינסטלערישער אָנלאָדונג.

שוין אין זיינע ערשטע נאָך־רעוואָלוציאָנערע ווערק האָט פּילניאַק שוין אַנטקעגנגעשטעלט„ אמת, נאָך נישט אַזוי קלאָר און באַשטימט, דער „זאַוויערוכע“, דעם אָרגאַניזירנדיקן כוח פון דער היינטצייטיקייט, דעם כוח, וואָס „וועסט בשום אופן נישט אונטערנעצן מיט דעם לימאָנאַד פון פּסיכאָלאָגיע“. פיל קלאָרער ווערט דאָס שוין אויסגעדרוקט אין זיינע „מאַשינען און וועלף“ (1923—1924). דאָ קריגט שוין די סטיכיע, דאָס דאָרף, דער אורשפּרינגלעכער רוסישער פּרצוף, דעם ערשטן באַוווסטזיניקן

קלאַפּ. דאָס דאָרף ווערט דאָ געשילדערט אַלס אַ ווילדס, אַ חיהשע און עס ווערט דעם אַנטקעגנגעשטעלט דער סטיל פון דעם נייעם מאַשיניזירנדיקן לעבן. פונדעסטוועגן האָט ער נאָך נישט אינגאַנצן רעזיגנירט פון דער פּאָעטיזירונג פון דער סטיכיע. ער דעמאַסקירט דאָ דאָס אַלטע פּאַטריאַרכאַלישע לעבן, אָבער גלייכצייטיק פּיקעוועט ער אָן זיין ווערק מיט באַשרייבונגען פון אַלטן שטייגער־לעבן. אָט דער דואַליזם זיינער לאָזט זיך מערקן אין אַלע זיינע שאַפונגען. ער ווערט אויך פאַרכאַפּט פון דער עקזאָטיק און דאָס דערפירט אים צו דעם, וואָס ער גייט אויף אַ שטיקל צייט אַוועק פון דער סאָוויעטישער טעמאַטיק און שרייבט אפילו אַן אַזעלכע ווערק, וואָס זענען געווען נישט צום האַרצן פון דעם היינטצייטיקן לייענער און האָבן אפילו אַרויסגערופן שטורעמדיקע פּראָטעסטן קעגן אים.

ערשט מיט דעם ראָמאַן „די וואָלגע פאַלט אַריין אין קאַספּישן ים" קערט ער זיך ווידער אום צו דער סאָוויעטישער טעמאַטיק. די אַקטועלע טעמע וועגן דעם בוי האָט ער אויך דאָ באַאַרבעט לויט די פּראָבלעמען, וואָס אינטערעסירן אים די גאַנצע צייט, נעמלעך, דער קאָנפליקט צווישן דעם סטיכישן און ראַציאָנעלן. ער ווייזט דאָ ווידער, ווי די מאַשינען צעשטערן דאָס אַלטע לעבן, ווי זיי ברענגען אום די אַלטע מענטשן, אָבער איינצייטיק פאַלן אַלס קרבנות אויך די, וואָס פילן מיט דעם נייעם אויפבוי. פּילניאַק האָט דאָ נאָך נישט גובר געווען די נייגונג זיינע צו דער סטיכישקייט.

דערפאַר האָט ער אין דעם נייעם ראָמאַן זיינעם „פּרוכטן ווערן צייטיקי" אויף אַ דרייסטן אופן אונטערגעפירט דעם שטריך אונטער זיין ביז איצטיקער צעפאָרנקייט. אין דעם דאָזיקן ראָמאַן וואָס טראָגט אַ בולט אויטאָביאָגראַפישן און זעלבסטקריטישן כאַראַקטער, האָט פּילניאַק זיך איבערגעשטעלט אויף די רעלסן פון 1935. ער האָט ווידער גענומען די באַליבטע אורשפּרינגלעכקייט זיינע, דעם 17־טן יאָרהונדערט און אים איבערגעקערט, ווי מען קערט איבער אַ הענטשקע, און באַוויזן דעם גאַנצן אינגעווייד זיינעם. ער האָט גענומען דאָס „באָגאָמאַזישעי" דאָרף פאַלעך, דאָס דאָרף, וואָס האָט געצויגן זיין מחיה פון באַזאָרגן גאַנץ ראַסיי מיט געטער, נישט גלויבנדיק אַליין נישט אין גאָט, נישט אין טייוול, און עס באַוויזן אין דער היינטצייטיקער ווירקלעכקייט. באַוויזן,

ווי פון נאָמענלאָזע איקאָנע־מאָלער זענען געוואָרן באַרימטע, פאַרדינסטפולע קינסטלער, וואָס איינוואָרצלענדיק זיך אין דער אַלטערטימלעכקייט, שאַפן זיי די כישוף ־ קונסט פון דער הייַנטצייטיקייט.

„פרוכטן ווערן צייטיקיי" — איז דער קווערשניט דורך דעם גאַנצן שאַפן פילניאַקס, אַט דאָ האָט ער זיך אַזוי ווי אומגעקוקט, אַריינגעבליקט אין די אַלע שאַפונגס־עטאַפּן, וואָס ער האָט ביז איצט דורכגעמאַכט, און דערזעענדיק דעם נייעם פּרצוף פון שטעט, דערפער, וועגן, פון אַרכאַנגעלסקער שניי־רחבותן ביז די מדבריות, דורך וועלכע עס לויפט די נייע טורקסיב—דאָן, דערזעענדיק, אַז דאָס לעבן איז אַליין אַ ראָמאַן, אַז דאָס לעבן אויף דער ערשטער זייט פון דער צייטונג איז פיל ראָמאַנטישער פון דעם קינסטלערישן אונטערן־שטריך ראָמאַן אין דער זעלבער צייטונג, מאַכט ער אין זיין איצטיקן ראָמאַן אַ רעווידיע איבער די „אויסגעוואָרצלטע מוחותיי, איבער די געדאַנקען וועגן לעבן און טויט, איבער סטיכיע און ראַציאָנעלן, און קומט צום אויספיר, אַז „פרוכטן ווערן צייטיקיי אין דעם דראַנג צום לעבן און שאַפן אין אַן אַטמאָספער פון ליבע אָן אייפער, אָן אייגנטימערישן עגאָאיזם, אָן דער צוגעבונדנקייט צו „מייַנסיי און קנאה־שנאה צו דיינס — אין דער פריידיקער שאַפונג פאַר „אונזערסיי.

אין דעם דאָזיקן ראָמאַן האָט פילניאַק באַוויזן די גאַנצע מייסטערשאַפט, די גאַנצע קולטור פון זיין טאַלענט, אַריינדרינגענדיק אין די סאַמע טיפענישן פון פאָלקס־לעבן, אַרויפשטייגנדיק אויף די סאַמע הויכן פון דעם איבערבוי נישט נאָר פון דער אַרבעט, נאָר אויך פון דעם מענטשן, האָט ער דערבליקט דעם קאָסמאָס, פונקט אַזוי ווי דעמאָלט, ווען ער איז געפאָרן פון קאַווקאַז נאָך זיין געליבט מיידל, ווען ער האָט געהאַט די קאָסמישע שיין איבער זיך, און די וואָלקנס, דעם שטורעם אונטער זיך.

ד. ג.

קאַפּיטל איינס

פֿיר אַ זייגער בייטאָג, ווען די ראָטאַציע־מאַשינעס האָבן אַרויסגעוואָרפֿן די לעצטע טויזנטער עקזעמפּלאַרן, אָט די, וואָס וועלן אָפּגעשיקט ווערן מיט די ווייטשטרעקיקע צוגן, אין אָט דער שעה האָט אַ מענטש אין דער עקספּעדיציע, שוין מיט דער האַנט, אָט טאַקע אויף די דאָזיקע לעצטע טויזנטער עקזעמפּלאַרן, מעכאַניש געקלעפּט אַדרעסן:

— — ,,נומ. 504 איזוויעסטיאַ וועיק. יעמען, אַראַביע'' — — ,,העדזשאַס, אַראַביע'' — — ,,נומ. 1219 איזוועסטיאַ וועיק. קאָלאָמביאַ סאַוטה. דרום אַמעריקע'' — — ,,פּרעטאָריאַ, דרום אַמעריקע'' — — ,,בוענאָס איירעס. אַרגענטינע'' — — ,,מאָנטעווידעאָ, אורוגוואַי'' — — ,,סידני נ. ס. וו. אויסטראַליע'' — — ,,אַפֿגאַניסטאַן'' — — ,,אורומטשי'' — — ,,מאַדריד, שפּאַניע'' — — ,,לאָס־אַנזשעלאָס, קאַליפֿאָרניע, אַמעריקע'' — — ,,אַטען, גריכנלאַנד'' — — ,,איזוועסטיאַ וועיק''— — ,,איזוועסטיאַ וועיק'' — — ,,איזוועסטיאַ — איזוועסטיאַ — איזוועסטיאַ'' — — ,,NNN — USA — USA — USA'' — — — ,,דייטשלאַנד — פֿראַנקרייך — ענגלאַנד — יאַפּאַן — כינע — פֿינלאַנד'' — —

דער מענטש האָט פֿון שטערן אָפּגעווישט דעם שווייס.

דער מענטש האָט אויפֿגעקלעפּט דעם לעצטן אַדרעס.

— — — ,,נומ. 335 איזוועסטיאַ. וועיק. ליבראַריאַ וואַטיקאַנאַ. ציטאַ דעל וואַטיקאַנאַ'' — — —

דער אַדרעס פֿון דער וואַטיקאַן־ביבליאָטעק. פֿון יענער זייט פֿענצטער זענען אין ענגן הויף די לאַסט־אויטאָס אָנגעלאָדן געוואָרן מיט פּעק צייטונגען און אויסגעלאָדן די באַלנס ריין פּאַפּיר. דאָס פֿרישע פּאַפּיר איז געבראַכט געוואָרן פֿון וואָקזאַל. די פּעק צייטונגען זענען געפֿירט געוואָרן צו די וואָקזאַלן — זיבן וואַגאָן פּאַפּיר און פֿופֿצן הונדערט קילאָ דרוקפֿאַרב פֿאַר איין טאָג־אויפֿלאַגע פֿון דער צייטונג.

אויף דעם ענגן הויף האָט זיך צונויפֿגעדריקט דער הימל.

די ערשטע פּלאַטן זענען אָפּגעגאָסן געוואָרן איינס אַ זייגער מיט 37 מינוט בייטאָג. די ראָטאַציע־מאַשינעס האָבן אָנגעהויבן אַרבעטן

פינף מינוט צו צוויי. די ערשטע לאסט־אויטאס זענען אפגעגאנגען פופצן מינוט נאך צוויי. די ערשטע האבן די צייטונג באקומען די ארטיקע פאסט־אפטיילונגען און די הינטערשטאטישע צוגן. זעקס אזייגער פארטאג האבן די פאסט־טרעגער פונאנדערגעטראגן די צייטונג איבער די אונטערנעמונגען, די צייטונג האט זיך פארקויפט אין די קיאסקן. די צוגן זענען בייטאכט אוועק איבער די זיבן סאציאליסטישע רעפובליקן, פון מורמאנסק ביז עריוואן, פון וויניצע ביז וולאדיוואסטאק, צו די שטעט, צו די זאוואדן, צו די דערפער, צו די סטעפעס. די צוגן זענען געגאנגען צו די גרענעצן. אין די באגאזש־וואגאנעס זענען געלעגן פעק מיט צייטונגען. אויפן אטלאנטישן אקעאן, ביים עקוואטאר, אויפן וויטן וועג קיין ארגענטינע און קיין קאפשטאט, אויפן אינדישן אקעאן ביים עקוואטאר אויפן וועג קיין סידניי, אויפן שטילן אקעאן, אויפן ארקטישן אקעאן — בייטאכט — פארטאג — האבן די כוואליעס געשטורעמט, געדונערט אין די בארטן פון די שיפן, און אין די שיף־לאגערן זענען געלעגן די „איזוועסטיא ווציק פון רטפ״ב״. אין עטלעכע טעג ארום וועלן פון מורמאנסק צו דער קאלסקער טונדרע, פון ארכאנגעלסק קיין מעזען — איבער דער טונדרע — לויפן הירשן. אין די מיטל־אזיע־זאמדן וועלן אנהויבן בילן די גאזן און זיך צערעוועןן מיט די פראפעלערן די פאסט־עראפלאנען. אין וואכן ארום וועט פון העדזשאס קיין יעמען — דורך די בערג־רוקנס, אין דער היץ פון דעם אראבישן מדבר — א קעמל, קלימפערנדיק מיטן גלעקל אויפן האלז, טראגן אויף זיך די פאסט.

מיט דער האנט האט דער מענטש אפגעווישט דעם שוויס פון שטערן. מיט א שמאטקע אויסגעווישט דעם פאפ פון די פינגער. די שמאטע האט ער אוועקגעשליידערט אויפן טיש, וואס איז געווען באדעקט מיט צינק־בלעך. די ראטאציעס אונטער די פיס זענען שוין אנטשוויגן געווארן. די טאג־שיין איז שוין פארביטן געווארן הורך עלעקטריע. די הארטאווארן האבן שוין פארטיליקט די פלאטן און זיי איבערגעשמאלצן אויף מעטאל פאר די זאץ־מאשינען. דער צעך האט געשמעקט מיט בליי און פארב. די לאסט־ווייטרע האט געקרעכצט אונטער דער שווערער משא פון די באלנס פאפיר. א קאלטער לופט־שטראם האט, רוישנדיק מיט די אפגעפליקטע שטיקער פאפיר, זיך אויפגעהויבן פון קעלער איבער דער שאכטע פון דער ווינדע, דאס הודיען פון דער ווינדע איז געווען ענלעך צום הודיען פון דער לופט, און די לופט פון קעלער האט אייגציטיק געשמעקט מיט בענזין, מיט שוויס און מיט סאסנע. אין קעלער האט זיך

דער מענטש אויסגעטון נאקעט און גענומען א הויש. ער האט זיך איבערגעטון און אויסגעבונדן דעם קראוואט. דורך דעם קליינעם הויפל איז דער ארבעטער אריינגעגאנגען אין דעם אלטן הויז, אין דער גארקיך, — אט אין דעם הויז, וואס גייט ארויס אויף דעם ראג פון דמיטריעווסקע און סטראסטנוי מאנאסטיר, ווו פושקין פלעגט אריינקומען, און וועמעס שטייגער לעבן און זיטן האבן געדינט אלס מאטעריאל פאר זיין קאמעדיע „צרות פון פארשטאנד". אין אט דעם הויז איז איצט געווען די גארקיך, דאס רויטע צימער, דער פאב־קאמיטעט און דער מעדיצינישער פונקט. פון יענער זייט פענסטער, פון דעם פוסטן רויטן צימער, הינטער דעם מיטלאלטערישן ליקל, וואס איז איינגאנצן פארגאסן מיט שיין פון דער פאטאר־כראניק פון „איזוועסטיא", פון אויטאמאבילן און טראמווייען, האט זיך אויפגעהויבן די מיטלאלטערלעכע מאנאסטירוואנט. פריער האט אין משך פון יארהונדערטער אט די וואנט אפגעהיט דעם פרויען־מאנאסטיר. איצט געפינט זיך דארט דער אנטירעליגיעזער מוזיי. ווינטער ניינצן הונדערט זעכצן און זיבעצן, ערב אקטאבער, האט ביי די אינטעליגענטע אפיצירן, וואס זענען צעמישט און וואנזיניק געווארן אויף די פראנטן, ביי ליטעראטן און פרויען פון אדוואקאטן, זיך איינגעשטעלט א מנהג, נאך די נאכט־ארגיעס און וואקכאנאליעס צו גיין צו דער פרימארגן־תפילה אין סטראסטנוי־מאנאסטיר, שיכורערהייט הערן די היץ־רייד פון די קלויסטערישע געזאנגען און אין אלקאהאל־היסטערישער איבערלאדונג זיך דורכשמועסן מיט גאט וועגן אייביקן און פארגענגלעכן און וועגן גלויבן.

אפגעגעסן, איז דער ארבעטער ארויס אויפן פושקין־פלאץ, אפגעווארט דעם טראליבוס, איינגעשטיגן און אפגעפארן אין דער קאלאניע „סאקאל".

ביים פראנט־אריינגאנג פון „איזוועסטיא" האט געארבעט א ווינדע. זי איז געווען ענלעך צו א טערמאמעטער, אויפהויבנדיק זיך פון זעראָ פון דעם ערשטן ביז דער טעמפעראטור פון זעקסטן שטאק, ביז די רעדאקציע־קאבינעטן, ביזן מח פון דער צייטונג. דאס קוועקזילבער איז געווען די ווינדע־באדינערין אין א בלוי רעקל מיט גאלונעס. אין פאדערצימער האבן שטענדיק געשמועסט צווישן זיך בכבודיקע זקנים, שווייצארן, וועלכע האבן געקענט די גאנצע רוסישע, פארבאנדישע און פיל אויסלענדישע זשורנאליסטישע, שרייבערישע, געזעלשאפטלעך־קינסטלערישע קארפאראציעס לויט די קאלאשן נאך. דער הויפט־דאקטאר פון די

„איזוועסטיא", קאנסטאנטין אלעקסאנדראוויטש ווינאקוראוו, א נעווראַ־
טעראפעווט, האט אין דער מעדיצינישער געזעלשאפט געפירט א דיסקוסיע,
לייקענענדיק די „בליי־ענדערונג פון דער פסיכיק" ביי די דרוקער און
ציישונגס־ארבעטער, א טעאריע, וועלכע איניקע מאסקווער פסיכאאנאלי־
טיקער האבן פרובירט צו באגרינדן. צוקוקנדיק זיך און דערלערנענדיק
די פופצנהונדערט ארבעטער, באאמטע און צייטונגס־מיטארבעטער פון
קאמבינאט „איזוועסטיא", האט דער דאקטאר ווינאקוראוו נישט געפו־
נען אט די „בליי־ענדערונג פון דער פסיכיק". די הויפט־אויפמערקזאמ־
קייט האט ער ביי זיין באאבאכטונג געשענקט די זעצער. דער זעקסטע־
שטאק — די רעדאקציע — איז נישט געווען טיפיש בלויז פאר די „איז־
וועסטיא" — דאס איז געווען די ליטעראַרישע סאוויעטישע אינטעלי־
גענץ, רעדאקטארן, ליטעראטן, זשורנאליסטן. דער פינפטער און פערטע־
שטאק — די בוכהאלטעריע, די אדמיניסטראציע — זענען געווען הרח־
בותדיק, עלעגאנט און שטיל, פונקט אזוי ווי אלע בוכהאלטעריעס און
קאנטארן. אפילו אויף די פראדוציר־שטאקן האט דאקטאר ווינאקוראוו
נישט געהאלטן אלס טיפיש פאר דער דרוק־פראדוקציע די ראטאציע־אפ־
טיילונג, די סטערעאטיפ־אפטיילונג און אפילו די גאלוואניר־אפטיילונג: ביי
די ראטאציע־מאשינעס האבן געארבעט פשוטע מעטאליסטן, וועלכע וואלטן
געקאנט ארבעטן ביי אנדערע מאשינעס, לאמיר זאגן ביי די שטאנץ־מאשי־
נעס אין דער קאלטער אפטיילונג פון א מאשינבוי־זאוואד, אין דער סטע־
רעאטיפ־אפטיילונג ווידער האבן געארבעט גיסער, פונקט אזעלכע מעטאל־
גיסער, ווי אין יעדן מעטאלורגישן זאוואד. די חוט־השדרה און דאס הויפט־
געביט פון אויפמערקזאמקייט, אויף וויפל ס'קאן געמאלט זיין א „בליי־ענ־
דערונג פון דער פסיכיק", איז געווען די זעצעריי, אין א קלענערער מאס
די צינקאגראפיע און אין נאך א קלענערער — די איינבינדעריי — אבער
אויך דא האט דאקטאר ווינאקוראוו די מינדסטע „בליי־ענדערונג פון דער
פסיכיק" נישט געפונען. ער האט געטענהט, אז דער קאמבינאט פון די
„איזוועסטיא" איז א גרויסע און קאמפליצירטע פאבריק — וואס פו־
רעמט אויס די געשעענישן און ארבעט אויס דעם ארגאניזירטן פאליטישן
געדאנק, און ווערט באדינט דורך פשוטער ארבעט פון פארשידענערליי
ארבעטער און אנגעשטעלטע — א פאבריק, ווי אלע פאבריקן. די ווינדע
איז געפלויגן איבער אלע שטאקן פון דער אונטערנעמונג. אויפן פינפטן
שטאק האט די ווינדע־באדינערין ארויפגעבראכט מיליאנען רובל אויף
שכירות, האנאראר און צו באצאלן פארשידענע חשבונות. דער פערטע־

שטאָק האָט אויפגענומען די ריזיקע סומעס, וואָס זענען איינגעצאָלט גע-
וואָרן פאַר דעם אַבאָנאַמענט, ווי אויך פאַר די אַנאָנסן. די בוכהאַלטער-
יעס אויפן פערטן און פינפטן שטאָק האָבן געהאַלטן אין איין העפטן די
קאָמפּליצירטע אַזשורענע שפּיצן פון ציפערן, באַריכטן, סטאַטיסטישע
דאַטן פון פלערליי אַנדערע ביוראָקראַטישע שטאַכטעלייען. די ערשטע
שטאָקן האָבן פאַרפּילפאַכט די פּראָדוקציע ביז איבער אַ מיליאָן עקזעמ-
פּלאַרן. דער זעקסטער שטאָק האָט געשאַפן און אויסגעפורעמט די פּראָ-
דוקציע — די געשעענישן, די פּאָליטישע אַמביציע און פּאָליטישע ציל-
באַוווסטקייט. די ווינדרע-באַדינערין איז אַרומגעפלויגן איבער די שטאָקן.
די טעמפּעראַטור פון די געשעענישן האָט זיך שטענדיק אָפּגעשפּיגלט
אין דער באַוועגלעכקייט פון דער ווינדרע. די געשעענישן זענען געבראַכט
געוואָרן דורכן לאַנד און דורכן לעבן. די געשעענישן זענען געוואָרפן
געוואָרן אין לאַנד און אין לעבן אַריין.

פיר אַזייגער ביינאַכט האָבן זיך פאַרענדיקט אַלע ענינים פון דעם
נעכטיקן נומער. און אין דער זעלבער צייט האָט אָנגעהויבן געבוירן צו
ווערן דער מאָרגנדיקער נומער. די רעדאַקטאָרן, די רעדאַקציע-מיטאַר-
בעטער, די פאַרוואַלטערס פון פאַרשידענע אָפּטיילונגען זענען זיך צונויפ-
געקומען אויף אַ באַראַטונג, די געוויינלעכע „פּלי-באַראַטונג", „טאַס"
האָט געבראַכט דעפּעשן וועגן די הייגטיקע געשעענישן אין פאַרבאַנד
און פון דער גאַנצער וועלט. ראַדעק און האַרי האָבן געהאַלטן ביים פאַר-
ענדיקן דיקטירן זייערע אַרטיקלען, די סקיצן און נאָוועלן פון פאַרשידענע
שריפטשטעלער האָבן געוואַרט אויף זייער ריי. די באַראַטונג האָט זיך
אָנגעהויבן מיט באַהאַנדלען דעם נעכטיקן נומער. די באַראַטונג האָט
באַטראַכט דעם לייט-אַרטיקל, הייסט עס אויך דעם גאַנצן פּרצוף פון
מאָרגנדיקן נומער. דער לייט - אַרטיקל איז גלייך אויפן אָרט געשריבן
געוואָרן. גלייך נאָך דעם לייט - אַרטיקל האָט דער פאַרוואַלטער פון דער
סאָוויעטישער בויאונג זיך געאַמפּערט מיט דעם פאַרוואַלטער פון דער
אויסלענדישער אָפּטיילונג וועגן דער צאָל שורות. אין אַ צימער זענען
געזעסן סטענאָגראַפיסטקעס און פונאַנדערגעשפּריירט די טעלעפאָן-גע-
שפּרעכן מיט לענינגראַד, כאַרקאָוו, סווערדלאָווסק. דער מאָרגנדיקער
נומער האָט שוין באַקומען זיין פאָרם. די אָפּטיילן האָבן באַקומען זייערע
טעמעס און צאָל שורות. די אונטער-שטריך אַרטיקלען האָט מען אַרויב-
געשלעפּט פונם רעזערוו. די מיטאַרבעטער זענען אַוועק אין זייערע קאַ-
בינעטן ברענגען אין אָרדענונג די טעמעס און די שורות. אייניקע האָבן

זיך געזעצט שרייבן, אייניקע האָבן דיקטירט. און אַנדערע — געגישטערט אין זייערע שופלאָדן. דער טעלעגראַף און טעלעפאָן האָבן געבראַכט אַלץ נייע און נייע געשעענישן פון יאַפּאַן, פון אַמעריקע, פון דניעפּראָפּעטראָווסק, פון אינזל קאַלגויעוו, פון געאָלאָגן־צוזאַמענפאָר אין מורמאַנסק. די אַלע געשעענישן זענען געווען טאָגטעגלעכע זאַכן. דער געדראַנק פון מאָרגנדיקן טאָג איז שוין געווען פאַרטיק. ביים סעקרעטאַר פון רעדאַקציע און ביים רעדאַקטאָר האָבן זיך אָנגעפאַנגען די אויפנאַם־שעהן. דער פּאָעט פּאַסטערנאַק האָט געבראַכט זיינע איבערזעצונגען פון דער גרוזינישער פּאָעזיע, אַ נאָמענלאָזער מאַן האָט דערציילט, אַז ער האָט צוויי יאָר פאַרבראַכט אין איגאַרק, דאָרט געשריבן אַ טאָג־בוך, ער וואָלט אַ בעלן געווען די טאָג־ביכער אָפּדרוקן אין דער צייטונג. און דערפאַר באַקומען אַ קאָרעספּאָנדענץ־קאַרטע, ווייל מאָרגן פאָרט ער אָפּ אין מאָזשיקער רעפּובליק. אַ שטאַפעט האָט געבראַכט אַ פּאַקעט פון ציק. אומערווארט און פריילעך, אין אָנגעזעגעכצטע שטיוול, האָט זיך אין קאַבינעט אַריינגעריסן איסקראַ, דער וואַנדער־קאָרעספּאָנדענט פון „איזוועסטיאַ” און אָנגעהויבן צו דערציילן מעשהס וועגן קאָזנעצבוי, פון וואַנען ער איז ערשט היינט אינדערפרי געקומען צופאָרן, — דער סעקרעטאַר פון רעדאַקציע האָט גלייך אָפּגעקילט זיין פריילעכקייט דערקלערנדיק, אַז נאָך היינט אינאָוונט פאָרט איסקראַ אָפּ קיין אַרכאַנגעלסק. אויף אַ ווײַלע איז אַריינגעקומען זיך געזעגענען און איז גלייך אַוועק צום רעדאַקטאָר דער יאַפּאַנישער קאָרעספּאָנדענט פון טאַס, דער חבר נאַגי, — דער סעקרעטאַר האָט זיך דערמאָנט, אַז ער האָט נאָך נישט געענטפערט אויף דער דעפּעשע פון דעם אַמעריקאַנער קאָרעספּאָנדענט דיוראַנט און גלייך אויפן אָרט אָנגעשריבן דעם ענטפער. מען האָט געבראַכט אַ דעפּעשע פון פּאַריז פון זשאַק סאַדול — צוויי הונדערט שורות, דער סעקרעטאַר האָט זי פאַרקירצט אויף פינף און זיבעציק. עס איז אַריינגעקומען געזעגענען זיך דער שרייבער סערגיי אַרבעקאָוו, וועלכער פאָרט אָפּ מיט אַן אויטאָ אין אַיוואַנאָווער געגנט, קיין פּאַלעך, אויף אַ גאַנצן זומער.

מאָסקווע האָט זיך איינגעהילט אין פינסטערניש. די ווינדע האָט געפירט אין רעדאַקציע אַריין ידיעות פון פאַרבאַנד און דער גאָרער וועלט. פון זעקס ביז האַלב צען אַזייגער האָט די ווינדע אַלץ ווייניקער און ווייניקער געאַרבעט. די ראָטאַציעס האָבן געשוויגן. די ביוראָען זענען געווען פוסט. די ראָטאַציע־מאַשינעס האָבן אָנגעהויבן צו אַרבעטן פינף מינוט צו צוויי. די ווינדע איז דעמאָלט געווען נישט טעטיק, ווייל די מאַטריצן פון די געשעענישן זענען שוין געווען אָפּגעגאָסן.

טויזנטער קילאָמעטער ווייט פון מאָסקווע — אַלצאײנס צי אין מזרח־זייט, צי אין צפון, צי דרום, זענען צוויי מאָן געזעסן אַ האַלבן מעטער ווייט פון דעם פערדס־עק. זיי זענען געווען דורכגעפרורן, מיד. עס קאָן זייער גרייליך זיין, אַז איינער פון זיי איז אַ קאָרעספּאָנדענט פון דער „איזוויעסטיאַ” — עס קאָן אָבער אויך זיין, אַז ער איז אַ פּאַרזיצער פון אַ קאָלווירט. זיי זענען געקומען צופאָרן אין דאָרף אַריין, אויסגעשפּאַנט דאָס פערד, אויסגעווישט די שטיוול און אָנגעצונדן דעם לאָמפּ. דער פּאַרזיצער פון קאָלווירט האָט אויפגעעפנט די צייטונג. זיינע אויגן זענען געווען מיד. זיינע אויגן זענען געוואָרן אי אויפגעלעבט־פריילעך, אי דערשראָקן איינציייטיק, אָבער בשום אופן שוין נישט מיד.

— וועגן אונז! פון אונז שרייבט מען?! — האָט ער זיך אָנגערופן צעשראָקן און מונטער־פריילעך.

— — — „301, 38־טע סטריט. ניו־יאָרק סיטי” — — — — — — אַמעריקע — — פּאַר. שט. — — — — — — — — —

קאַפּיטל צוויי

דאָס ענדערן פאַמיליע־נעמען, דאָס פאַרבייטן זיי אויף פּסעוודאָנימען, האָט זיך גענומען און נעמט זיך צוליב פאַרשידענע סיבות: ביי אַקטיאָרן און שרייבער פריער פאַר אַלץ מחמת ריין עסטעטישע טעמים. פון ציפּליקאָוו ווערט ווערשינין, פון ריבין — וואָלסקי. קעלער איז אויף אַזאַ אופן פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַרבעקאָוו, — אגב, האָט דאָס קעלער געטון אויך צוליב דעם, וואָס קעלער איז אַ דייטשע פאַמיליע, און קעלער האָט זיך אָנגעהויבן דרוקן בשעת דער וועלט - מלחמה, דער עסטעטיזם, ווידער, האָט זיך דאָ אויסגעדריקט אינם אויסוואַל פונם פּסעוודאָנים, וועלכער האָט זיך גיכער געפּאַסט פאַר לערמאָנטאָווס ציַיטן, בשעת דעם „דעראָבערן" קאַווקאַז, און מחמת דער גרויסער ליבשאַפט צו קאַווקאַז, איידער פאַר די יאָרן, וואָס האָבן זיך אין רוסלאַנד אָנגעהויבן נאָך דער וועלט־מלחמה. און נאָך דער וועלט־מלחמה האָבן זיך אין רוסלאַנד — אין פ. ס. ר. ר. — אָנגעהויבן יאָרן פון איבערבוי פון די מענטשלעכע פאַרהעלטנישן, פון מענטשלעכער אַרבעט און אויף אַזאַ אופן, פון מענטשלעכן איבערבוי בכלל. וואָס שייך דער מענטשלעכער אַרבעט, דאַרף ביים סאָציאַליזם די מענטשלעכע אַרבעט גיין האַנט ביי האַנט מיט דער קונסט, פאַרוואַנדלענדיק זיך אַליין אין קונסט. ביים שרייבער איז דער קעגנשטאַנד פון זיין אַרבעט, די קונסט גופא, פון דעם איז אָבער נישט געדרונגען, אַז אַלע שרייבער זענען סאָציאַליסטן. אָט די לאַגע, — אָט דאָס טאַקע, וואָס דעם שרייבערס אַרבעט איז קונסט, — האָט זיכער פאַרשווערט דעם שרייבערס וועג צום סאָציאַליזם. די סאָציאַליסטישע אַרבעט, זי איז אויך קונסט, — איז דורכאויס די אַרבעט פון קאָלעקטיוון באַוווסטזיין. די שרייבער, ווידער, האָבן געאַרבעט איינציקווייז, ביחידות, און אויסגעבאַוועט זייערע אינדיווידואַליטעטן, ווו פּושקין איז נישט ענלעך צו לערמאָנטאָוו, ווייל עס האָט זיך געפאָדערט, אַז פּאַסטערנאַק זאָל נישט זיין ענלעך צו מאַיאַקאָווסקין, און וסעוואָלאָד איוואַנאָוו צו קאָנסטאַנטין פעדין און אַרבעקאָוון — אַרבעקאָוו, איוואַנאָוו, דעמיאַן, בעדני, גלאַדקאָוו, טאָלסטאָי, לעאָנאָוו, מאַיאַקאָווסקי, פּאַסטערנאַק, פעדין, קירשאָן, שאָלאָכאָוו זענען רעוואָלוציאָנערע רוסישע שרייבער פון פאַרשידענע ליטעראַרישע און סאָציאַל

איינשטעלונגען, וואָס מאַכן די ליטעראַטור און זענען נישט ענלעך איינער צום אַנדערן.

אַרבעקאָוו האָט פֿאַר זיך אויסגעאַרבעט דעם זומער־אַרלויב. ער איז געפֿאָרן קיין פֿעלער, אין דעם איוואַנאָווער אינדוסטריעלן ראַיאָן, אין די עלטסטע רוסישע וואָלאָדימיר־סוזדאַלער קאַנטן. ער איז געפֿאָרן מיט אַן אויטאָ, כּדי צו האָבן די מעגלעכקייט אַרומצובלאָנקען איבער דער געגנט. אין איוואַנאָווא האָט ער אויפֿן וואָקזאַל געדאַרפֿט באַגעגענען די פֿרוי און דעם זון מיט דער ניאַניע, וועלכע זענען געפֿאָרן מיט דער באַן, כּדי זיך נישט צו העצקען איבער די וועגן־גריבער.

דער אויטאָ איז אַרויסגעפֿאָרן פֿון מאָסקווע זיבן אַזייגער אין אָוונט. געפֿאָרן זענען, אַרבעקאָוו, זיין חבר, דער אַרבעטער און אויטאָמאָביליסט סיניצין, יאַקאָוו אַנדריייעוויטש, און נאָך אַ דריטער, דער רעסטאָווראַטאָר פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשניקאָוו, וועלכן סיניצין האָט גלייך געקרויגט מיטן נאָמען מ אָ נ אַ ך.

קאַלאַשניקאָוו איז צוגעקומען גאַנץ אומדערוואַרט.

אַרבעקאָוו האָט דעם גאַנצן פֿרילינג געזאַמלט מאַטעריאַל וועגן רוסישן 17־טן יאָרהונדערט. אַננאַ אַנדריייעוונאַ אַכמאַטאָוואַ האָט אַרבעקאָוון געשאָנקען אַ בוך וועגן די טולער און קאַשירער מעטאַלורגישע זאַוואָדן פֿון 17־טן יאָרהונדערט. אין דעם האָזיקן בוך האָט זיך דערציילט וועגן דריי אויסלענדער, וועגן אַנדריי וועניוס, פּעטער מאַרסעליס און פֿילימאָן אַלעמאַ, וואָס האָבן — צום ערשטן מאָל אין רוסלאַנד, אין דעמאָלטיקן רוסלאַנד, — געבויט מעטאַלורגישע זאַוואָדן. די אומשטענדן ביי וועלכע די דאָזיקע זאַוואָדן זענען געבויט געוואָרן, זענען געווען אויסערגעוויינלעך אינטערעסאַנט. אָנרופֿן זיי מיט דעם נאָמען פֿעאָדאַלע מאַנופֿאַקטור — איז פֿאַלש, ווייל זיי זענען געווען די ערשטע קאַפּיטאַליסטישע אונטערנעמונגען אין ראַסיי. אַנטשטאַנען זענען זיי אינם יאָר, ווען עס איז ענדגילטיק אויסגעשטאַלטיקט און פֿאַרפֿעסטיקט געוואָרן דאָס לייבאייגנטום־געזעץ, אין יאָר 1649, און זענען לויטן אָפּמאַך מיט צאַר אַלעקסיי באַשאָנקען געוואָרן מיט ערד און מיט לייב־קנעכט. דאָך האָבן זיך אָט די זאַוואָדן אָפּגעזאָגט פֿון לייבקנעכט און זיך באַנוצט מיט לוין־אַרבעטער. די זאַוואָדן זענען געווען קאָנצעסיאָנירטע, זיי האָבן לויטן אָפּמאַך געגאָסן פֿאַרן קייסער האַרמאַטן, געטאָקט לופֿעס און געשמידט שווערדן, אָבער — חוץ דעם — האָבן די דאָזיקע זאַוואָדן דורך אַרכאַנגעלסק, מיטן ווייסן ים, טראַנספּאָרטירט האַרמאַטן אויף די האָלענדישע

מערק און אין דער פּרייסטאַט האַמבורג, —דאָס הייסט, אַז ראַסיי האָט אין 17־טן יאָרהונדערט עקספּאָרטירט אייזן קיין אייראָפּע. און דאָס דאָזיקע אייזן האָט קאָנקורירט מיטן אייראָפּעישן — מיט דעם שוועדישן אין דער ערשטער ריי. אַ דאַנק דעם, וואָס זיי זענען געווען קאָנצעסיאָנירט און אונטערגעוואָרפן דעם אויסלאַנדס־אַמט, זענען די דאָזיקע זאַוואָדן געוואָרן אַ מלוכה אין אַ מלוכה, זיי זענען נישט געווען אונטערגעוואָרפן נישט דעם וואָיעוואָדע, נישט דעם סטאַראָסטע, און זיך געפירט לויט אייגענע געזעצן. זיי האָבן אָבער עקזיסטירט אין אַ פּעאָדאַלער מלוכה, און עס איז אַנטשטאַנען אַן אויסטערלישער סאָציאַלער קאָנגלאָמעראַט: וואַנטור־ריסטן ־ אונטערנעמער און אַרבעטער וועמענס רעגיסטער עס האָט זיך אויפגעהיט ביזן היינטיקן טאָג, וו קעגנאיבער יעדנס פאַמיליע־נאָמען פון אַרבעטער שטייט געשריבן: „הייסן הייסט ער פּעטרושקאַ און געבוירן געוואָרן איז ער דאָ אויפן זאַוואָד, און זיין פאָטער — פון וועלכער שטאָט ער איז געקומען, דאָס געדענקט ער נישט” — וואַנטוריסטן־אונטערנעמער און אַנטלאָפענע אַרבעטער, די זעלביקע לייב־קנעכט, וועלכע זענען געלאָפן פון דעם איינגעפירטן לייב־אייגנטום „געזעץ” אין גאַנץ ראַסיי פון 17־טן יאָרהונדערט — פון דעם גאָדונאָווישן יורי־טאָג*) אָן ביזן דאָן, ביזן יאַאיק, ביזן גוריעוו, ביז סטעפּאַן טימאָפייעוויטש ראַזין. וועניוס איז געווען אַן אָפיציעלער איבערזעצער ביים אויסלאַנדס־אַמט פון צאַר אַלעקסיי, מאַרסעליוס האָט געבויט דאָס אַרכאַנגעלסקער גאַסט־הויז, דאָס הייסט די אַרכאַנגעלסקער האַנדלס־פעסטונג, וועניוס, מאַרסעליס און אַקעמאַ זענען געווען קרובים למלכות, און די אַרבעטער אויף די זאַוואָדן האָבן נישט נאָר געלייענט ראַזינס פּראָקלאַמאַציע־בריוו, נייערט זיך אויך באַטייליקט אין דער ראַזין־באַוועגונג. עס קאָן זיין, אַז חאָרט, אויף אָט די זאַוואָדן, אין 17־טן יאָרהונדערט קאָן מען געפינען איינס פון די ערשטע קאַפּיטלעך פון דער רוסישער אַרבעטער ־ באַוועגונג? — אַלנפאַלס, זענען די דאָזיקע זאַוואָדן דאָס ערשטע קאַפּיטל פון דער רוסישער מעטאַלורגיע.. אַרבעקאָוו האָט אָנגעהויבן זאַמלען מאַטעריאַלן, וואָס זענען צעוואָרפן איבער דעם 17־טן יאָרהונדערט. ער האָט אָנגע־

---

*) אין יענעם טאָג האָט דער רוסישער צאַר באָריס גאָדונאָוו אַרויסגעגעבן אַ געזעץ, וועלכער ווערט באַטראַכט אַלס דער ערשטער אַקט פון איינפירן פּאַנשטשיזנע.

טראָפּן אויף אַ מענגע אומשטענדן, וועלכע האָבן אים געשיינט צו זיין קערנער פאַר ראָמאַנען און געשטאַלטן. מאַרסעליס האָט אין דאָרף דעדינאָוו אונטער קאָלאָמנע זיך באַטייליקט אין דעם בוי פונם ערשטן רוסישן פרעגאַט „אָריאָל". דער זעלבער פרעגאַט, וואָס סטעפּאַן ראַזין האָט, אין אַנדערטהאַלבן יאָר אַרום נאָכן אַראָפּלאָזן אים אויפן וואַסער, פאַרברענט אין אַסטראַכאַן. און טאַקע דאָרט האָט אַרבעקאָוו זיך אָנגעשטויסן אויף אַן אַרכיוו־פּראַזע פון פעטער מאַרסעליסעס ביטע־בריוו, ווו מאַרסעליס שרייבט צום צאַר אַלעקסיי, אַז דער דעדינאָווער וואָיעוואָדע זאַמוראָווסקי האָט „אַרויסגעשיקט אַלע קאָזאַקן און ערד־אַרבעטער קיין וואָראָנעזש אויף דינגע, גרויסער האַר און קייסער, שיפבויערייען", — דאָס איז געווען אין יאָר 1674 — דאָס הייסט: אַז דער וואָראָנעזשער פּלאַט האָט זיך אָנגעהויבן בויען נישט אין פעטער דעם גרויסנס צייט, נאָר — אין אַלעקסייס. די אַרכיוון האָבן איבערגעקומט די געשיכטע. דאָס נאָכזוכן אַרכיוו־מאַטעריאַלן האָט אַרבעקאָוון אַראָפּגעבראַכט אין היסטאָרישן מוזיי, אין דער לענין־ביבליאָטעק, און — ווי עס טרעפט אַלעמאָל, מיט אַ מענטש, וואָס שענקט זיין גאַנצע אויפמערקזאַמקייט און צייט אַ נייעם וויסן־געביט — האָט דאָס אים דערנענטערט דעם 17־טן יאָרהונדערט, גליך ווי ער וואָלט ערשט נעכטן געווען. עס זענען צוגעקומען באַקאַנטע, וועלכע האָבן זיך בעסער אָריענטירט אין 17־טן יאָרהונדערט, איידער אין פרילינג 1935. די נייע פריינט האָבן אים געבראַכט מתנות: זיי האָבן אים געשענקט אַ פינף־דרערנדיקן לייכטער פון זיבעצנטן יאָרהונדערט מיט אַ צאַרישן צווייקעפּיקן אָדלער. אַ פּאַן, אַ מעשענעם טינטער מיט צוויי רינגעלעך, וויל, ווי עס ווייזט זיך אַרויס, האָבן די שרייבערס אין 17־טן יאָרהונדערט געטראָגן די טינטערס צוגעבונדן צום גאַרטל, פּונקט אַזוי ווי זיי פלעגן טראָגן די גענזענע פעדערס הינטערן אויער, כּדי אַלע זאָלן זען מיט וועמען מען האָט צו טאָן.. און מען האָט אים אויך געשענקט אַ טריפּטיק, אַ צונויפגעלייגטן מיט דריי איקאָנעס, אין אַ קעסטעלע, באַשלאָגן מיט דיקן לעדער און אייזן. דער טריפּטיק א״ז געווען באַשריבן, — דער, וואָס האָט דאָס געשענקט, האָט געזאָגט, אַז ער וועט שיקן אַ רעסטאַווראַטאָר. אַרבעקאָוו האָט לחלוטין נישט געדאַרפט אָט דאָס געשענק, אָבער מען האָט דאָס אים צוגעטראָגן מיט אַזאַ יראת־הכבוד, אַז אַרבעקאָוו האָט צוגענומען דאָס געשענק און מיט אַ טאָן פון אַ מבין און ליבהאָבער פון 17־טן יאָרהונדערט זיך אָנגערופן:

— נו, יאָ, געוויס, ס'איז אומבאַדינגט נויטיק אַ רעסטאַווראַטאָר,

זײט אַזױ פֿרײנטלעך און שיקט מיר אים צו, איך דאַנק אײַך זײער און זײער!...

און דער דירעקטאָר, װאָס איז מיטגעפֿאָרן מיט סערגײ איװאַנאָװיטש אין אויטאָ, איז טאַקע געװען אַט דער רעסטאַװראַטאָר פּאַװועל פּאַװלאָ־װיטש קאָלאַשניקאָװ. געקומען איז ער צו אַרבעקאָװ צװײ טעג פֿאַר זײַן אָפּפֿאָר, אינדערפֿרי, נישט מעלדנדיק אַפֿריער. לאַנג שױן זענען אין רוס־לאַנד פֿאַרשװוּנדן די מײַסטערישע קאַשקעטן מיט די גלאַנצנדיקע דאַשֿ־קעס, דער מײַסטערישער בגד, װאָס זעט אױס װי אַ מין רעקל און סור־דוט צוזאַמען. די שטיװל מיט די פֿאַלדן, װי אַ האַרמאָשקע, דאָס העמד איבער די הױזן און אַ פּאַסיקל מיט טראָלדן. און אינגאַנצן איז שױן פֿאַר־שװוּנדן געװאָרן די פֿריזור אין אַ „רעדעלע“, די בערד און די װאָנצן פֿון האַלב־דיאַקישן פֿאַסאָן. דער גאַסט איז געװען, אי געשױרן אין אַ „רע־דעלע“, אי דאָס שיטערע בערדל האָט געשפּראָצט פֿון האַלז, אי דער קאַשקעט זײַנער איז געװען מיט אַ גלאַנציקן דאַשעק, געװען איז ער שװאַרץ, אַ קראַאַרטיקער. אַ הונדערטער־יעריקער. ער האָט זיך פֿאָרגעשטעלט:

— פּאַװעל פּאַװלאָװיטש קאָלאַשניקאָװ, אַ קינסטלער ־ רעסטאַװראַ־טאָר, — און אַ שמײכל געטון מיט די קינדערישע אױגן. ער האָט אַ גלעט געטון דעם טריפּטיק, אַזױ װי אַ ביבליאָפֿיל אַן אינקונאַבאַלע. זײַנע פֿינגער זענען געװען זײער לאַנג, די הענט שלאַבעריקע. אַלט געװען איז ער אַ יאָר פֿינף און צװאַנציק, זיבן און צװאַנציק. און װירקלעך, זײַנע אױגן האָבן, דערזעענדיק דעם טריפּטיק, זיך צעהעלט מיט אַנטציקונג. ער האָט אָנגעהויבן רעדן מיט דער שפּראַך פֿון 17־טן יאָרהונדערט. עס איז געװען קלאָר װי דער טאָג — אַ מבין, אַ מאַן פֿון באַרוף — אַ מין אַליאָשע קאַראַמאַזאָװ? — אי דאָס אין יאָר 1935! — מען האָט אָנ־געהויבן רעדן װעגן דער ביזאַנטישער השפּעה אױף דער רוסישער איקאָנע־מאָלערײ, װעגן נאָװגאָראָדער, װלאַדימירא־סוזדאַלער, יאַראָסלאַװער און מאָסקװער סטילן פֿון איקאָנע־מאָלערײ. עס האָט זיך אַרױסגעװיזן, אַז קאָלאַשניקאָװ איז אַ גרױסער בקי נישט נאָר אין איקאָנע־מאָלערײ, נײערט אין דער גאַנצער רוסישער געשיכטע. אַרבעקאָװ האָט געפֿרעגט:

— איר זענט, אַפּנים, אַן איקאָנע־רעסטאַװראַטאָר פֿון דור־דורות? צי זענט איר אַמאָל נישט קײן פֿאָלעכער?

— נײן, איך בין אַ מאָסקװער. פֿון קינדהײט אָן האָט מיך געצױגן צו אַלטערטימלעכקײט. מײַן פֿאָטער איז אַ סטאָליער. נאָכדעם װי איך האָב געענדיקט די זיבן־יאָריקע שול בין איך אַװעק זיך לערנען אין די

מלוכהשע רעסטאָווריר־וואַרשטאַטן, איך האָב זיי געענדיקט און אַרבעט.

און קאַלאַשניקאָוו האָט אויך געפֿרעגט:

— און איר זענט געווען אין די אויסלענדישע מקומות?

— געווען. — האָט אַרבעקאָוו געענטפֿערט. — אַ סאַך מאָל געווען.

— און מיר איז נישט אויסגעקומען צו זיין, איך קאָן זיי נישט, — איך בין מיך אָבער משער, אַז עס איז נישטאָ נאָך אַזאַ פֿאָלק, ווי דאָס רוסישע פֿאָלק. דאָס רוסישע פֿאָלק איז אַ טיפֿער פֿאָלק, אַ האַרציקס, אַ קולטורעלס, אַ קלוגס, — פּאַווועל פּאַוולאָוויטש האָט אַ ווײַלע געשוויגן, — אַ צוגעלאָזט פֿאָלק. איך, ווען איך האָב נאָר פֿרייע צײַט, וואַנדער איך, מיט דער באַן און צופֿוס. איך בין געווען אין וולאַדימיר... ביז סוזדאַל בין איך, צום באַדויער, נישט דערגאַנגען... איך בין געווען אין נאָווגאָראָד וויעליקי, אין ראָסטאָוו וויעליקי, אין פּערעיאַסלאַוו זאַלעסקי אין פּסקאָוו... דאָס אוראַלטע רוסישע פֿאָלק איז אַ צוגעלאָזן.

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט זיך געקליבן קיין פּאַלעך. דער וועג איז געווען דורך וולאַדימיר, סוזדאַל, איוואַנאָווא, שויע. מיט איין און צוואַנציק יאָר צוריק, אין יאָר פֿון דער וועלט־מלחמה, איז דער אַ פּאַווועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשניקאָוו אַלט געווען אַ יאָר פֿינף־זעקס. מלחמה, רעוואָלוציע, אַ נײַ לאַנד, נײַע דורות, — און פֿאַר אַרבעקאָוון, מיטן טריפּטיק אין די הענט, איז געזעסן אַ יונגערמאַן, וואָס איז אַראָפּגעפֿאַלן פֿון 17־טן יאָרהונדערט, און דערבײַ האָט דער יונגערמאַן געהאַט מאָגערע אויגן און פֿינגער, אָבער דער קערפּער זײַנער איז געווען וווקסיק, דיק און זאַט. אַט אַזעלכע פֿאַרשוינען האָט אַרבעקאָוו נאָך נישט געזען, — אַ שטיל יונגערמאַנטשיקל, אַ צוגעלאָזנס, אַ מײַסטער־רעסטאָווראַטאָר פֿון איקאָנעס, אין וועלכן אַרבעקאָוו נויטיקט זיך אַבסאָלוט נישט. אָבער גוט באַאָבאַכטן און צעקייען דאָס יונגערמאַנטשיקל איז זייער טשעקאַווע.

אַרבעקאָוו האָט געזאָגט:

— איבערמאָרגן פֿאָר איך קיין איוואַנאָווא, מיר וועלן דורכפֿאָרן דורך וולאַדימיר און סוזדאַל...

— צום פּאָקראָוו, פּאָקראָוו אויף דער נערלע דאַרף מען אַרײַנפֿאָרן, אומבאַדינגט מוז מען דאָרטן זיין, און באָגאָליובאָוו טאָר מען אויך בשום אופֿן נישט אויסמײַדן, — האָט פּאַווועל פּאַוולאָוויטש זיך אַ כאַפּ געטון און אַראָפּגעלאָזט די אויגן, ווי ער וואָלט זיי באַהאַלטן ערגעץ אין זײַנע זכרונות.

— איז ווייסט איר גאָר וואָס, פֿאָרט מיט מיר. איר וועט צופֿאָרן

ביז איוואַגאַוואַ, און פֿון דאָרטן וועט איר צוריקפֿאָרן מיט דער באַן, קומט איבערמאָרגן דריי אַ זייגער בײַטאָג.

פּאַוועל פּאַוולאָוויטש איז רויט געוואָרן, ווי אַ מיידל, נאָך נידעריקער אַראָפּגעלאָזט די אויגן און אַ פּליסטער געטון:

— איך וועל פֿאָרן... איך וועל פֿאָרן, אויב איר וועט נאָר ערלויבן... צוועלפֿטער יאָרהונדערט! יאָרהונדערטן!

געקומען איז פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאָלאָשניקאָוו פּונקט דריי אַזייגער.

— אָנגעטון איז ער געווען אין אַ מין כאַלאַמידע, וואָס האָט אויסגעזען, ווי אַ גלחישער אויבערבגד, אָן זאַכן, אַפֿילו אָן זייף און אַ האַנטעך... יאַקאָוו אַנדרייעוויטש, דער אַרבעטער און אויטאָמאָביליסט, האָט גלייך געקרויגט פּאַוועל פּאַוולאָוויטשן מיטן נאָמען מ אָ נ אַ ך און אומנוציקער באַלאַסט. מען האָט פֿאַרשפּעטיקט, אַרויסגעפֿאָרן איז מען זיבענע. ביים רודער האָט זיך געזעצט אַרבעקאָוו. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט אין מיטן גאַנג באַדינט די מאַשין זיך צוגעהערט ווי דער מאָטאָר אַרבעט, ווי די רעסאָרן סקריפּען. ביז נאָגינסק איז מען געפֿאָרן 50 מינוט, — פֿון נאָגינסק האָט מען שוין ביי יעדע צען מעטער דערמאַנט דעם צודאָרטראַנס*) גאָר נישט מיט קיין געהויבענע ווערטער: דער וועג איז ווירקלעך געווען שרעקלעך, פֿיל ערגער, ווי מען זאָל פֿאָרן מיט פֿעלד. דער מ אָ נ אַ ך האָט ביז נאָגינסק זיך פּשוט געקוויקט מיט דער שנעלקייט מיט וועלכער מיר זענען געפֿאָרן און געהאַלטן אין איין פּרעפּלען: „איך פֿלי אַזוי ווי אויף אַ פֿלי־קאַבריצל פֿלי איך!“, און הינטער נאָגינסק האָט ער אויך געשעפּט תענוג — פֿון די נעפּלדיקע רוסאַלקע צעפּ, פֿון די פּייזאַזשן — צו יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס וואַקסנדיקער אויפֿרעגונג און פֿאַרדרוס. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געשאָלטן דעם צודאָרטראַנס און נישט געקענט אָנקוקן די פּייזאַזשן, קוים ליגן זיי אַרום אַזאַ פּאַטאַלן וועג, וואָס מאַכט אַ תּל פֿון די רעסאָרן און שוינט נישט זיין, יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס, האַראַוואַניע און נערוון.

די נעפּלען האָבן, ווירקלעך, פֿאַרפֿלאָכטן די וועג־גריבער. אין די נעפּלען האָבן געזונגען סאָלאָווייען, צענטליקער, הונדערטער סאָלאָווייען. אין די נעפּלען האָט זיך צעלאָזט די פּאָעזיע. די נעפּלען — די רוסאַלקע־צעפּ — האָבן דערמאַנט אין דעם רוסישן פֿאַרקריסטלעכן פֿאָלקלאָר. די

---

*) צענטראַלנאַיאַ אופּראַוולעניע דאָראָג טראַנספּאָרטניך — צענטראַלע פֿאַרוואַלטונג פֿון די טראַנספּאָרט־וועגן.

נאַכט האָט נישט געקאָנט איבּגאַנצן מנצח זיין דעם טאָג, דער אונט שטערן האָט זיך באַגעגנט מיטן מאָרגנשטערן. דער הימל איז געווען גרין, רחבותדיק. די גרינע פּייזאַזשן היגטער די נעפּלען, און אונטער דעם יונ־ הימל האָבן אויסגעזען ווי חלומות. ביטער און לאַקרעצדיק האָט געשמעקט מיט בערעזענע. דער אַלטער וולאַדימירער שאָסיי — דער וועג פון קאַ־ טאָרזשניקעס און מסורות וועגן זיי, דער וועג פון גזלנישע אמתן. פון קייטן־געקלאַנג און טויט, — איז ער געווען צעאַקערט און צעגראָבן דורך די אויטאָס, וואָס פאָרן קיין גאָרקי און האָט אויסגעזען, ווי מען וואָלט דאָ אָנגעהויבן א נייעם געבוי. ביים וועג האָבן געברענט שייטערס, — ביי די שייטערס זענען געזעסן יאַטלעך, וואָס האָבן געהיט די פערד אויף די לאָנקעס, וואַנדערער און וועג־אַרבעטער. די שייטערס האָבן דערציילט וועגן די וולאַדימירער מסורות . פּאַוועל פּאַוולאָוויטש האָט הינטער די שייטערס, אין דעם שייטער־רויך געזען רוסאַלקעס, וועגן וועלכע ער האָט געהאַלטן אין איין רעדן. ביי איינעם פון די שייטערס האָט מען זיך אָפּ־ געשטעלט אָפּצוקילן די מאַשין און עפּעס איבערצוקייען.

(און אויסגעהערט די געשיכטע פונם וואַלד־קייסער איוואַן, וועלכע וועט דערציילט ווערן ווייטער — וועגן דעם צאַר איוואַן, וואָס איז אויס־ געקליבן געוואָרן אַלס קייסער אין יאָר 1919.)

קיין וולאַדימיר איז מען אין וועג פון רוסאַלקעס, קאַטאָרזשניקעס און צוהאָרטראַנס פאָרט אָנגעקומען איינס אזייגער באַנאַכט, און בשלום אָנגעקומען. אָפּגעשטעלט האָט מען זיך אין א גאַסטהויז פון פאַר הונדערטער יאָרן, ווו עס פלעגט אין גאָגאָלס ציטן, אומבאַדינגט פאַרפאָרן דעם שרייבער סאָלאָגובס פאַיעטאָנדל, און ווו דער שריפטשטעלער הערצען, ווען ער וואָלט לאַנג פאַרבראַכט אין וולאַדימיר, וואָלט ער געוויס זיך געגנ־ מען צום גלעזל. דעם אויטאָ האָט מען איבערגעלאָזט אויף דער גאַס, אויפן ראָג, נישט ווייט פון מיליציאָנער־פּאָסטן, האַלטנדיק, אַז דאָס וועט פאַר אים זיין געזונטער, איידער מען זאָל אים לאָזן אויפן הויף, ווו עס האָט זיך אַמאָל אָפּגעשטעלט סאָלאָגובס פאַיעטאָנדל. דער מ אָ נ אַ ך האָט געהאַט א העפט, אין וועלכן ער האָט מיט דער קירכיש־סלאַוויאַנישער שריפט געהאַט אַריינגעשריבן אַלע ידיעות וועגן דעם וולאַדימיר־סוזדאַלער קאַנט. אויפן וועג קיין וולאַדימיר איז מען דערגאַנגען, אַז פון דעם מאָנאַך שפּירט זיך שטאַרק מיט ציבעלעס און אייל, און יאַסקאָוו אַנדרייעוויטש, וועלכער איז איינגאַנצן דורכגעזאַפּט געווען מיט בענזין און מאַזוט, האָט גאַנץ ערנסט געטראַכט, צי עס לוינט זיך בעסער נישט איבערצונעכטיקן

אין אויטאָ. געגעסן האָט מען פאַרן שלאָפן גיין, און דער מאָגאַך האָט מחמת צעשטרייטקייט אַריינגעשטעלט דאָס גאַנצע ברויט, וואָס האָט געדאַרפט קלעקן ביז איוואַנאָוואָ.

אינדערפרי איז מען געגאַנגען באַטראַכטן די אַלטערטימלעכקייטן. די געשיכטע פון וולאַדימיר איז פאַרבונדן מיט אַנדריי באָגאָליובסקי און זיין זון ווסעוואָלאָד, מיטן צוועלפטן יאָרהונדערט. פון יענער צייט זענען פאַרבליבן אַלס זכר דער פעסטונג־טויער, וועלכן מען רופט גאָלדענער, און צוויי סאָבאָרן. פון דעם גאָלדענעם טויער ציען זיך גראָבנס, לעבן וועלכע מען ווייזט נענוי אָן, פונקט ווי דאָס וואָלט ערשט פאַראַכטאָגן פּאַסירט, דורך וואַנען די טאַטערן האָבן זיך בערך מיט זיבן הונדערט יאָר צוריק אַריינגעריסן קיין וולאַדימיר. די קאָמונאַלע פאַרוואַלטונג פון וולאַדימירער ראַיאָנעם אויספירקאָם האָט איצט אויף דעם גאָלדענעם טויער אויפגעהאַנגען אָן עלעקטרישן זייגער. די סאָבאָרן זענען פון 12־טן יאָרהונדערט, — איינער פון זיי האָט פאַר די לעצטע 25 יאָר געפּלאַצט, די ווענט קרישלען זיך און וועלן איינפאַלן, אויב עס וועלן אַהער נישט אַראָפּקומען רעסטאַווראַטאָרן־אַרכיטעקטן און פאַרפעסטיקן די שפּאַלטן. אַלע זיילן און געוועלבן אין דער וולאַדימיר־סוזדאַלער קלויסטער־אַרכיטעקטור זענען אָנגעשפּאַרט אויף לייבן. ווי קומען אין צוועלפטן יאָרהונדערט די דאָזיקע לייבן אַהער אויף דער קליאַזמע און נערלע? עס איז פאַראַן אַן אָפּשריפט פון אַ קראָניק, אַז אַנדריי באָגאָליובסקי איז געווען אַ קרוב מיט פרידריך באַרבאַראָסאַ און עס איז פאַראַן אַן השערה, אַז די סאָבאָרן האָבן געבויט לאָמבאַרדישע אַרכיטעקטן. און זיי הייסט עס, האָבן אַראָפּגעבראַכט אָט די לייבן. אָבער ביי די שוועדן, ביי די נאָרוועגער, דענער, פינלענדער איז דער נאַציאָנאַלער הערב אַ לייב — איז אפשר הייסט עס, פון דאָרט זענען דאָס אַראָפּגעבראַכט געוואָרן די לייבן אונטער די וולאַדימירער זיילן? — און אַנדריי באָגאָליובסקיס מלוכה הערב — ווי האָט ער אויסגעזען? — און וולאַדימירער אוספּענסקי סאָבאָר, טאַקע אין דעם זעלבן, וואָס איז באַלאַגערט געוואָרן דורך די טאַטערן און איז געווען די לעצטע ציטאַדעל פון די וולאַדימירער, — אין אָט דעם סאָבאָר זענען געלעגן די מאָשטשעס פון אַנדריי באָגאָליובסקי און עס האָבן זיך אויפגעהיט די פרעסקעס פון אַנדריי רובלעוו, און עס זענען אויך אָפּגעריניקט געוואָרן די פרעסקעס פון צוועלפטן יאָרהונדערט, וועלכע די גריכן האָבן נאָך געמאַכט — די קראָניקעס דערציילן וועגן באָגאָליובסקין, אַז מחמת זיין שטאָלץ און מאַיעסטעטישקייט האָט ער קיינמאָל נישט געבויגן דעם קאָפּ, און אפילו

בשעתן שלאָף, נישט צוגעמאַכט די אויגן און אַז אומגעקומען איז ער פון דעם, וואָס דער באָיאַר קוטשקאַ מיט זיינע זין זענען אים באַפאַלן און צעמטיתט מיט זייערע שפּיזן, דערביי האָבן די באָיאַרן פון טיפער שנאה געהאַקט מיט די שפּיזן אַפילו דעמאָלט, ווען באָגאָליובסקי איז שוין געפאַלן אַ טויטער. די מאָשטשעס פון אַנדריי באָגאָליובסקי זענען געעפנט און אַריבערגעטראָגן געוואָרן פון סאָבאָר אין מוזיי אַריין. קיין מאָשטשעס זענען דאָס נישט געווען, אינם אָרון זענען געלעגן בלויז ביינער, אָבער די ביינער האָבן באַשטעטיקט דאָס, וואָס עס איז געשריבן געווען אין קראָניקע. אויף אַ סך ביינער, אויף די ביינער פון די הענט און פיס, אויף די ריפּן, אויפן שאַרבן זענען דאָ קענטיקע סמנים פון קלעפּ מיט אַ שפּיז. די גיסטאָלאָגן פון דער וויסנשאַפט־אַקאַדעמיע האָבן געפאָרשט אָט די ביינער. די קלעפּ האָט דער מענטש געקריגן אויך נאָכדעם, ווי ער איז געפאַלן אַ טויטער פון די ערשטע קלעפּ. די גיסטאָלאָגן האָבן אויך פעסטגעשטעלט, אַז אַנדריי באָגאָליובסקי האָט געליטן אויף דער באַזיראָוועער קרענק, די קנאָכן פון דער חוט־השדרה זענען ביי אים געווען צונויפגעוואַקסן און — נישט מחמת שטאָלץ און מאַיעסטעטישקייט האָט אַנדריי באָגאָליובסקי נישט געבויגן דעם קאָפּ און צוגעמאַכט די אויגן, נאָר מחמת דעם, וואָס ער איז געווען קראַנק. פירשט אַנדריי באָגאָליובסקי איז געווען אומגעהויער הויך געוואָקסן — מיט אַ האַלבן קאָפּ העכער פון צאַר פּעטער דעם גרויסן. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט גענומען אין די הענט אַריין דעם שאַרבן און די ביינער פון דעם פירשט פּעאַדאַל. קיין שום הייליקן שוידער האָט ער נישט געפילט — מיט אַכט הונדערט יאָר צוריק איז דער מאַן, וואָס האָט באַזיצט אָט די ביינער, געווען שרעקלעך. פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשני־קאָוו איז געשטאַנען נעבן די ביינער אַ שווייגנדיקער, מעשה מאַנאַך. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט גענומען אין האַנט דעם שאַרבן, אים אָפּגע־וווגן, צוריק אַוועקגעלייגט אויפן אָרט און זיך אָנגערופן צו אַרבעקאָוון:

— און ווי מיינט איר, סערגיי איוואַנאָוויטש, מיט איין אויטאָ אונ־זערן וואָלטן מיר געקאָנט דעראָבערן באָגאָליובסקיס גאַנצע מלוכה?... — איך וואָלט זיך דאָס אונטערגענומען. איך וואָלט אויף זיי אַרויפגעפאַלן, ווי אַ גאָט. פון איין טרומייטער מיינעם וואָלטן זיי זיך צעלאָפן... נאָר אָט, בשעת מיר וואָלטן געשלאָפן, וואָלטן זיי אונז, מעגלעך געפּאַקט?... אָדער, ווען דער בענזין וואָלט זיך ביי אונז אויסגעלאָזט?...

אויפן ראָג לעבן דעם גאַסט ־ הויז האָט דער מיליציאָנער פּאַרלאָזט זיין פּאָסטן און זיך אַוועקגעשטעלט לעבן אויטאָ, געבעטן די קונדייסים

זיי זאָלן זיך נישט אָפּשטעלן, און פֿאַר די דערוואַקסענע האָט ער געלייענט אַ לעקציע וועגן סאָוויעטישן אויטאָמאָביל בוי. דער טאָג איז געווען אַ זעלטן שיינער — מיט זון, מיט ווינט, מיט בלויען הימל, מיט לופֿט, מיט רחבות. די סאָלאָווייען האָבן גאַרנישט באַמערקט דעם פֿרימאָרגן און געזונגען אינמיטן וולאַדימיר, דער שטאָט, אין טוי און אין דער פֿרימאָרגן־בלויער לויטערקייט. אינדערפֿרי האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז וולאַדימיר, איז גאָר ניט אַזאַ פֿאַרשלאָפֿענע אַלט־פֿרענקישע שטאָט, עס האָט ממש געווימלט מיט יונגוואַרג, שילער, מיידלעך און יינגלעך מיט לערן־ביכער אונטער די אָרעמס, עס האָט געווימלט מיט בליעכץ פֿון בעז און ווייניקל־ביימער.

פֿון וולאַדימיר איז מען אַרויסגעפֿאָרן איינס אַזייגער בייטאָג, אין דער ריכטונג צו באָגאָליובאָוו און פּאָקראָוו אויף דער נערלע. אין באָגאָליובאָוו האָט זיך אויפֿגעהיט אַ טייל פֿון באָגאָליובסקיס פּאַלאַץ, אָט דער פּאַלאַץ, ווי לויט די נישט ריכטיקע מאָנאַרכיסטישע ידיעות, איז דערהרגעט און געהייליקט געוואָרן דער פֿירשט אַנדריי. אין באָגאָליובאָוו וווינט איצט און האַלט די מוזיי־שליסל פֿיאָדאָר פּאַוולאָוויטש קרוגלאָוו, אַ מאַן, וואָס פּונקט אַזוי ווי דער פֿירשט באָגאָליובסקי קאָן ער נישט אײַנבויגן דעם האַלז, אָבער מחמת גאָר אַנדערע סיבות: ער איז געווען אַ פּאַרטיזאַנער, אַ רויטאַרמייער, זיך באַטייליקט אין דער שלאַכט ביי פּערעקאָפּ און איז אַריינגעפֿאַלן צו די ווייסע; אויף זיין לייב זעט מען נאָך עד היום אַ פֿינף קאַנטיקן שטערן, וואָס מען האָט אים אויסגעשניטן בשעת דער אויספֿאָר־שונג; די ווייסע האָבן אים דערשאָסן, ער איז געווען באַגראָבן אין אַ ברודער־קבר; ער איז אַרויסגעקראָכן פֿון קבר פֿון אונטער די טויטע קער־פּערס, און צוריקגעקומען אין דער אַרמיי, און ווידער זיך געשלאָגן מיט די ווייסע, די האַלז־מוסקולן זענען ביי אים צעמזיקט, ער קאָן נישט אײַנבויגן דעם האַלז. ער היט איצט דעם פּאַלאַץ און די גערעכעניש פֿון אַנדריי באָגאָליובסקי. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט אים געטראָפֿן אויף אַ שטול, וואָס איז געשטאַנען אויף אַ טיש, כמעט אונטערן בעליק, ער האָט געווייסט זיין דירה, וואָס האָט זיך געפֿונען אין די מעטראָפּאָליטישע אַפּאַרטאַמענטן.

פּאָקראָוו אויף דער נערלע איז דער סאַמע בולטסטער סימבאָל פֿון פּאַרוואַרלאָזטקייט. דער קלויסטער, וועלכער שטייט ביים סאַמע צונויפֿפֿלוס פֿון דער נערלע מיט דער קליאַזמע, צווישן פֿאַרגאָסענע לאָנקעס, איז אויף אַ מהלך פֿון עטלעכע קילאָמעטער אָפּגעזונדערט פֿון יעטווערן ישוב.

און ארום קלויסטער זעט מען נישט קיין לעבעדיקן נפש. דער קלויסטער איז פארלאזן פון אלץ און אלעמען. איינמאל, אפנים, איין א גאסרעגנדיקער נאכט האבן אומגליקלעכע מענטשן, אפנים, געזוכט ערגעץ א נאכטלעגער און, אפנים, אנגעטראפן אויף אט דעם קלויסטער, — די טירן פונם קלויסטער זענען געווען אייזערנע, פון ביזאנטיישן אייזן פון 12־טן יאר־הונדערט, אבער די ביישטידלעך זענען געווען הילצערנע, — און די אומ־גליקלעכע מענטשן האבן אונטערגעצונדן איינס פון די ביישטידלעך, כדי זיך ארייננצובאקומען אין קלויסטער אריין. דא איז אלץ אזוי פארוואָרלאָזט און פארלאזט, אז אפילו ראבן און קראען, פייגל פון חורבן און אומקום, האבן פארלאזט די טאפאלן, וואס ריינגלען ארום דעם קלויסטער. א ווייסער קלויסטער. זון, גרינס פון טאפאלן, ווינט. אפילו פייגל זענען פון דאנעט אוועקגעפלויגן. א ווייסטעניש. יאקאוו אנדרייעוויטש איז גאר נישט נעגאנ־גען באקוקן די אלטערטימלעכקייטן, ער האט אפגעשטעלט די מאשין צווישן צוויי בערגלעך און איז ארונטערגעקראכן אונטער איר — אי פון דער זון, אי כדי אנשמירן די רעפארן און נישט געאיילט דורכקאנטראלירן די פארשיידענע טיילן. די אלטערטימלעכקייט איז יאקאוו אנדרייעוויטשן שוין דערעסן.

ארום הריי אזייגער איז מען ארויסגעפארן קיין סוזדאל. די וועגן פון איוואנאווער אינדוסטריעלן ראיאן זענען געווען פיל בעסער פון דעם וולאדימירער שאסיי. סוזדאל, די שטאט, וו עס זענען פאראן מער קלויס־טערס איידער וווינונגס־הייזער, די שטאט פון די רוסישע — נישט אימ־פעראטארן, נאר — צארן, די שטאט פון צארישן צארן און צארישן חסד, פון מאנאסטירן און פארשיקונג פון צארינס און ארפגעזעצטע פאפעס, האט אויף יאקאוו אנדרייעוויטשן געמאכט א דערהדריקנדיקן איינדרוק. און ווירקלעך — זייער א סך קלויסטערס. און ווירקלעך, עס זענען דא פאראן זייער פיל מערקווירדיקע דענקמעלער פון קלויסטערישער אלטער־טימלעכקייט פון 14־טן, 15־טן, 16־טן, 17־טן י.ה.. ווירקלעך, קאן מען דא אנשרייבן א ראמאן וועגן גורל פון דער פרוי אין מיטלאלטער און וועגן פעטער דעם ערשטנס פרוי, וואס איז פארשיקט געווארן אין סוזדאלער פרויען־מאנאסטיר. און ווירקלעך, פארברענגען אין אט די יארהונדערטן איז זייער פארמאטערנדיק. און ווירקלעך, די אלע יארהונדערטער זענען בלויז חורבן. און מען דארף זיך צוזאמען מיט יאקאוו אנדרייעוויטשן חידושן. אויף יאקאוו אנדרייעוויטשן האט א דערדריקנדיקן איינדרוק גע־מאכט נישט די מאיעסטעטישקייט פון די יארהונדערטער, נאר — דער חורבן.

יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט אָרגאַניש נישט ליב געהאַט און נישט געקענט פאַרטראָגן—קאַליע געוואָרענע, צעבראָכענע און נישט פאַרענדיקטע זאַכן. אַלס נישט פאַרענדיקטס האָט ער געהאַלטן אויך די אַלטערטימלעכקייטן. דער איינציקער דענקמאָל פון דער אַלטערטימלעכקייט, וואָס איז נישט חרוב געוואָרן און דערהויבט זיך אין זיין גאַנצער מיטלאַלטערישער פּראַכט, אַן אויסגעפּאַרבטער מיט ראָזער פאַרב, אַ שטרענגער און נישט צוטרעטלעכער, דאָס איז דער סוזדאַלער איזאָליאַטאָר, וואָס איז פאַר דער רעוואָלוציע געווען אַ מאָנאַסטיר־טורמע פאַר אָראָפגעזעצטע פּאָפּעס.

די חורבות פון די סוזדאַלער מאָנאַסטירן, די איקאָנע־זאַמלונגען אין סוזדאַלער מוזיי, די קאָרסונער טויערן אין סוזדאַלער סאָבאָר — האָבן אויף פּאַוועל פּאַוולאָוויטשן געמאַכט אַזאַ שטאַרקן רושם, אַז ער האָט באַשלאָסן צו ענדערן זיין מאַרשרוט און פאַרבלייבן אין סוזדאַל. ער האָט געוואָלט אָן עטעם טאָן מיט דער לופט פון 17־טן יאָרהונדערט. ער האָט זיך געקליבן צו קוקן אויף די זעלביקע פּייזאַזשן און טאַקע דורך די זעלביקע פענסטער, וועלכע עס האָט געזען און דורך וועלכע עס האָט געקוקט פעטער דעם גרויסנס ערשטע פרוי. אַ געזונטער יונג, האָט ער זיך פון די סוזדאַלער אַלטערטימלעכקייטן אָנגעצונדן און צעהעלט ווי אַ נעסטאָר ־ ליכט. און ווירקלעך, עס האָט טאַקע פון אים זיך געשפּירט מיט שמן זית און ציבעלעס. דאָס וואָס אַרבעקאָוו איז אויסן געווען, איז דערגרייכט געוואָרן, — ער האָט געוווּסט, אַז קאַלאַשניקאָוו גלויבט אין גאָט, האַלט, אַז די היינטצייטיקייט איז אַ „מתנה פון גאָט" און אַז דער זיבעצנטער יאָרהונדערט איז פיל בעסער פון דער איצטיקער צייט און אַז אַליץ מיט־אַן־אַנדער איז אָפּהענגיק און ווערט געאָרדנט דורך דעם איינאון איינציקן און אין דער זעלבער צייט דריי־געשטאַלטיקן גאָט צבאות, וואָס איז אויך אדוני. אין יאָר 1935, אינם יאָר פון גרויסן ווילן און פאַרנונפטיקייט פון דער רעוואָלוציע, האָט דער דאָזיקער פּאַוול פּאַוולאָוויטש אויסגעזען ווי אַן אומזיניקייט, אָבער ער איז געווען אַ פאַקט. און היות עס עקזיסטירט דער דאָזיקער פאַקטישער מענטש מיט די הייליק־תמעוואַטע אויגן, וואָס האָט זיך נישט ליב צו וואַשן, און איז געפאָרן פון מאָסקווע אין אַ ווייטער נסיעה אָן אַ האַנטוך, און האָט טאַקע דאָרט אין מאָסקווע באַקומען כמעט העכערע בילדונג נאָר צוליב דעם, ער זאָל זיך אויסלערנען שרייבן מיט דער קלויסטעריש־סלאַוויאַנישער שריפט און כמעט רעדן אויף דער קלויסטעריש־סלאַוויאַנישער שפּראַך — איז, הייסט עס, אַז ערגעץ־ווו אין מאָסקווע, אין די מאָסקווער געסלעך, האָט זיך נאָך אויפגעהיט אַזאַ

סאָציאַלע סביבה, וועלכע שטויסט מענטשן צוריק צום זיבעצנטן יאָרהונ־דערט. פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאָלאָשניקאָוו האָט שעמעוודיק געמאָלדן, אַז ער איז פֿאַרליבט אין סודזאַל, פֿאַרשעמט געמאָלדן, אַז פֿון מאָסקווע איז ער אַרויסגעפֿאָרן בלויז מיט אַכצן רובל, פֿאַרשעמט געבעטן, מען זאָל אים באָרגן אַ צוואַנציק רובל, מאָנאַכיש זיך פֿאַרנויגט און איז אַוועק אין מוזיי איינצואָרדענען זיך מיט אַ נאַכטלעגער. אויפֿן וועג פֿון מאָסקווע קיין נאָגינסק, ווו דער וועג איז אויסגעפּלאָסטערט, און יאַקאָוו איוואַנאָוויטש האָט זיך, הייסט עס, געפֿילט אויסגעצייכנט גוט, איז צווישן יאַקאָוו אַנ־דרייעוויטשן און פּאַוועל פּאַוולאָוויטשן פֿאָרגעקומען אַזאַ געשפּרעך.

— איצט דאַרף מען ערשט שיינע מיידלעך אָנטרעפֿן אויפֿן וועג, — האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש גוטמוטיק אַ זאָג געטון — און זיי איינלאָדן אויפֿן אויטאָ און זיך קושן מיט זיי.

— וואָס הייסט — קושן זיך? — האָט פּאַוועל פּאַוולאָוויטש גע־פֿרעגט.

— פּראָסט און פּשוט. מען שטעלט אָפּ די מאַשין, מען פֿאַרנייגט זיך און מען רופֿט זיך אָן: גוט מאָרגן, פֿרײלן, פֿיליכט, פֿאָרט איר מיט?— זעצט אייך, מירן זיך קושן, עס זאָל אונז נישט לאַנגווײלן.

— און זיי זעצן זיך? — האָט פּאַוועל פּאַוולאָוויטש געפֿרעגט.

— אויב מען זאָגט עס פֿרײנטלעך, לוסטיק און נישט גראָביונגעריש, און דער עיקר אויב זיי זענען עטלעכע, צוויי, דריי אָדער פֿיר, וועלן זיי זיך אומבאַדינגט זעצן.

— און וועלן זיך קושן?

— פֿאַרוואָס נישט? — איטלעכן מענטשן איז זייער אָנגענעם זיך קושן, און זיי אויך. דאָס ווערט געטון — צוליב שפּאַס, צוליב פֿאַרווײלן. אָבער — נישט גראָביונגעריש. איז דערמאָלט קוש — וויפֿל דיין האַרץ גלוסט. אַלעמען איז דאָס אָנגענעם, נישט באַליידיקנד און פֿריילעך. און ס'איז גאָר קיין בייז נישט.

פּאַוועל פּאַוולאָוויטש האָט אָפּגעזיפֿצט און זיך שטיל אָנגערופֿן:

— אוי אייך... איך האָב געהאַט אַ מיידל, וועלכע איך האָב שטאַרק געליבט, און זי אַפֿילו אַ קוש נישט געקאָנט טון...

אין סודזאַל, ווי נאָר קאָלאָשניקאָוו איז אַוועק פֿון אויטאָ און זיך געלאָזט גיין אין מוזיי אויף נאַכטלעגער, האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש שטרענג אָנגעצווייגן די אויטאָ־הענטשקעס, מיט פֿאַרנעניגן אַרויפֿגעלייגט די הענט אויף דעם רודער־בייגל, געלאָזט די מאַשין, און אַ זאָג געטון:

— איר זענט דאָך אויך צופרידן, וואָס איר זענט פּטור געוואָרן פונם מאַנאַרך?!... אַ שעדלעכע לאַסט!...

דער טאָג האָט זיך געהאַלטן אין אָפּרוקן קיין מערב. יאַקאָוו אַנדריי־עוויטש האָט געהאַלטן אין איין פאַרשנעלערן דעם גאַנג פון דער מאַשין. דער וועג איז געווען אַן אויסגעצייכנטער. די אויטאָמאָבּיליסטן ווייסן, אַז דער אויטאָ־מאָטאָר אַרבּעט אַמבּעסטן אין דער צייט פון דער שקיעה.

סיניצין, יאַקאָוו אַנדרייעוויטש. אַז יאַקאָוו אַנדרייעוויטש גייט אַריין אין צימער, וווּ עס שטייט אַ זייגער פון אַכצנטן יאָרהונדערט, וועלכער האָט שוין אויפגעהערט צו גיין מיט הונדערט יאָר צוריק, — הויבּט דער זייגער אָן צו גיין אויס איינע שרעק פאַר יאַקאָוו אַנדרייעוויטשן. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט זיך אַליין געמאַכט אַ פּאַטעפאָן און אַן אויטאָ. פאַר זיין געיעג־טאַלענט האָט אים דער מאָסקווער אויטאָמאָבּיליסטן־קלוב געשענקט אַ מאָטאָציקל „הענדערסאָן”; מאָטאָציקלען, ווי עס איז באַוווּסט, האָבּן נישט אין דער שנעלקייט־קאַמער קיין קאָלבּן פון הינטערווילעכס־גאַנג; יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט צוגעמייסטרעוועט אָט דעם קאָלבּן און איבּעראַשט די מאָסקווער אויטאָמאָבּיליסטן דערמיט, וואָס ער האָט אויף זיין אייגענעם מאָטאָציקל אין מיטן שנעלסטן גאַנג זיך געדרייט אַרום אויטאָ־קלוב, פאַרנדיק די גאַנצע צייט מיט דעם הינטן פאָרויס. זייגערס, ראַדיאָ־אַפּאַראַטן, לאָמפּן און פּרימוסן — האָבּן ווירקלעך מורא געהאַט פאַר יאַקאָוו אַנדרייעוויטשן. אויפן מאָטאָציקל איז יאַקאָוו אַנדריי״״יטש אַרומגעפאָרן איבּער די מאָסקווער טעאַטערס, און איינמאָל איז ... לי אַריינגעפאָרן אין גרויסן טעאַטער און, נישט לערנענדיק זיך אַפילו שפּילן אויף פאָרטעפּיאַן־אינסטרומענט, פלעגט ער אַנשטעלן קלאַווירן און פאָר־טעפּיאַנעס. דער ערשטער טאַנק, וועלכן מיר האָבּן צוגענומען ביי די ווייסע, איז אַראָפּגעבּראַכט געוואָרן קיין מאָסקווע אַ צעשעדיקטער; אין מאָסקווע איז נישט געווען קיין איין אינזשיניער, וואָס זאָל קענען די קאָנסטרוקציע פון אַ טאַנק; יאַקאָוו אַנדרייעוויטש איז אויף עטלעכע טעג אַריינגעקראָכן אין דעם טאַנק־אייזן, כּמעט פון דאָרטן נישט אַרויסגעקראָכן, געזונגען די „וואַרשאַוויאַנקע” און — אַרויסגעפאָרן פון וואָקזאַל צום קרעמל, פירנדיק דעם דאָזיקן טאַנק אַלס געשענק פאַר וולאַדימיר איליאיטשן; וולאַדימיר איליאיטש האָט געדריקט יאַקאָוו אַנדרייעוויטשן די האַנט און אין זיין פּערזאָן גראַטולירט די רוסישע מעכאַניקער. אַרבּעקאָוו האָט אין 31־טן יאָר אַראָפּגעבּראַכט פון אַמעריקע אַן אויטאָ און זיך דאָרט אויסגעלערנט אַנצופירן מיט דער מאַשין אויפן אַמעריקאַנישן שטייגער, דאָס הייסט,

ניט האָבנדיק קיין אנונג וועגן מאָטאָר. צוריקקומענדיק קיין מאָסקווע אַלס אויטאָמאָביליסט, איז סערגיי איוואַנאָוויטש אַריין אין קאָנטאַקט מיט די שאָפערן און אַמאַטאָרן פונם אויטאָ־קלוב פון איין זייט, און פון דער צווייטער זייט מיט דער חברה אַראָפּ. פון די לעצטע איז ער באַלד געפאַלן אַ קרבן, ווייל זיין מאַשין האָט אויפגעהערט צו פונקציאָנירן. אין די שאָפערן און אויטאָ־קלוב־קרייזן האָט ער זיך געטראָפן מיט דער סאַמער געאַכטסטער צווישן די אויטאָמאָביליסטן פּערזענלעכקייט — מיט יאַקאָו אַנדרייעוויטש סיניצינען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז זיי זענען שכנים. סיניצין פלעגט פאָרן אויף אַן אַליין געמאַכטן אויטאָ מיטן צונעמעניש „דראַקאָן", ער האָט ניט געהאַט קיין גאַראַזש, און ביי אַרבעקאָוון איז געווען אַ הויף, וווּ מען האָט געקענט אַוועקשטעלן אַ גאַראַזש אויף צוויי מאַשינעס. סיניצינס מאַשין האָט אָנגעהויבן נעכטיקן ביי אַרבעקאָוון, סיניצין האָט דורכגעפילאַקטירט אַרבעקאָווס מאַשין, מיט דער צייט האָט זיך ביי זיי איינגעשטעלט אַן אמתע פריינטשאַפט, און דאָס איז געראָד געשען, ווען, אַז אַרבעקאָוו, אַז סיניצין זענען ביידע געווען פאַרנומען מיט זייערע גט־עניגים, האָט זיך דראַקאָן פאַרקאָנסערווירט. סערגיי איוואַנאָוויטש איז געפאָרן אויף זיין מאַשין און זי געשעדיקט, און יאַקאָוו אַנדרייעוויטש איז געפאָרן אויף אַרבעקאָווס מאַשין און זי רעפּערירט. סיניצין פלעגט זיך פאַרשטעלן פאַר אַרבעקאָווס פריינט בזה הלשון: „יאַקאָוו אַנדרייע־וויטש, אַ שאָפער־ענטוזיאַסט!" — און אַזוי איז דאָס טאַקע געווען. בשעת ביי סערגיי איוואַנאָוויטשן פלעגן זיך צונויפקומען פריינט און מען פלעגט אָנהויבן רעדן וועגן לאַנד־פּאָליטיק און וועגן די דער־פאָלגן פון דער קאָלעקטיוויזאַציע, וועגן די פאַרייניקטע־שטאַטן און וועגן יאַפּאַן, פלעגט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש שטענדיק אַ שעפּ־טשע טון אַרבעקאָוון אויפן אויער: „עפּעס איז מיר דאָ אומעטיק, סער־גיי איוואַנאָוויטש, איך וועל מיר בעסער גיין צו די מאַשינעס!" — און איז אַוועק אין גאַראַזש אַריין. ווען זיי זענען אָבער געבליבן צאַלבענאַנד, פלעגט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש שעהנווייז קאָנען רעדן וועגן פאַרשידענע אויטאָ־מאַרקעס, וועגן וועט־לויפן און אַוואַריעס. ער האָט געקאָנט אַלע אויטאָס אין מאָסקווע, ווי גוטע באַקאַנטע. ער האָט ניט געקאָנט דעם פאָלקס קאָמיסאַר גרינקאָ און ניט דעם אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר בוליט — ער האָט אָבער געקאָנט זייערע מאַשינעס און די קוואַליפיקאַציע זייערע ביים אָנפירן די מאַשינעס. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש איז געווען דער קאָמאַנ־דיר פון אויטאָס, פּיאַנינאָס, זייגערס, ראַדיאָ־אַפּאַראַטן, וועלכע האָבן פאַר אים געציטערט אימת מות. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש אָבער האָט געציטערט

פאַר פּאַפּיר, פאַר דעם, טאַקע, מיט וואָס סערגיי איוואַנאָוויטש האָט מערסטנטיילס געהאַט צוטון. אויב עס האָט נאָר געהאַלטן בײַ פּאַפּיר, האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש אומבאַדינגט שוין אָנגעהויבן פּלאָנטערן, און אַז דאָס איז אײן אַ געוויסן זין געווען געניג, אַז די פריינטשאַפט זאָל זײַן אַן אמתע, אַן אָן פּניותדיקע. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געאַרבעט אַלס גאַראַזש־פּאַרוואַלטער, געווען אַ שלאָגלער און מיט זיך שטענדיק געהאַט אַ דורכגעפּעצטן מיט מאַשין־אייל אויסשניט פון דער „פּראַוודאַ" מיט זײַן בילד, קאָמאַנדירט מיט הונדערט פופציק זיסן, גריפן און יאַראָסלאַווקעס.*) אַרבעקאָוו האָט געשריבן. די פרייע צײַט האָבן זיי צוזאַמען פאַבראַכט. זיי האָבן אַרומגערייזט איבערן לאַנד, — ביז לענינגראַד, כאַרקאָוו, סמאָלענסק, גאָרקי. זיי זענען אויך געווען אין יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס שטאָט — אין מערב קאַנט. ביז היינט צו טאָג הענגט נאָך דאָרט אַ שילד, אויף וועלכער ס'איז אויסגעמאָלט אַ געלער סאַמאָוואַר מיט אַן אויפשריפט „פּאַרלייטן, פאַרריכטן", וואָס איז געבליבן נאָך דעם פאָטער, אַן אַלטן באָלשעוויק און קעמפער נאָך פון 1905; מען האָט אים מקבר געווען אויפן קאָמונאַרן בית־עולם, און דער זון זײַנער, יאַקאָוו אַנדרייעוויטש, אַז מען פרעגט אים: „ווי זשע קומט עס צו אײַך, אײַער פאָטער — אַ קאָמוניסט, און איר — אַן אומפּאַרטייאישער גאָר? ענטפערט ער: „איך טרוי, זעט איר, די חברים, זאָלן זיי אַרבעטן אַלס פּאָליטיקער, און איך וועל מיר מײַנס אָפּאַרבעטן אויפן אויטאָטראַנספּאָרט!" יאַקאָוו אַנדרייעוויטש איז געווען אַ צונעלאָזטער און ליבער מענטש פול מיט צוטרוי צו אַנדערע, אַן אמתער פּראָלעטאַריער, אַן אַרבעטער, אַ זון פון פּראָלעטאַריער און אונטערערדישן טוער.

פון יענער צײַט אָן, זינט סיניצין האָט זיך געגט מיט זײַן פרוי, איז צו דעם בינט אויטאָמאָביל־שליסלען צוגעקומען דער שליסל פון אַרבעקאָוואָס דירה, — יאַקאָוו אַנדרייעוויטש איז געוואָרן אַ בן־בית בײַ סערגיי איוואַנאָוויטשן. אין זײַן אייגענער דירה איז יאַקאָוו אַנדרייעוויטש זעלטן־ווען געקומען, אויף די ווענט זענען דאָרט געהאָנגען אַטעסטאַטן און שיינען פאַר דעם שלל פּריזן, וואָס ער האָט גענומען אויף די וועט־לויפן.

דער טאָג האָט זיך אַלץ מער אָפּגערוקט קיין מערב־זײַט. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט אַלץ פאַרשנעלערט דעם גאַנג פון דער מאַשין. דער מאָטאָר

---

*) מאַרקעס פון אויטאָס, ווי למשל בײַ אונז דאָ סיטראָענען, פאָרד. א. אָ. וו. — (באַמ. פון איבערזעצער).

אַרבעט אַמבעסטן אין די שקיעה־שעהן. פֿאַראַוים איז געלעגן די מערק־ווירדיקע שטאָט פֿון די רוסישע וועבער, די שטאָט, וואָס איז אַנטשטאַנען אין די וועלדער און אויף די זומפּן פֿון די פּעאַדאַלע ישובים, די שטאָט, וואָס איז אַ סך פֿריער פֿון טויזנטער און טויזנטער רוסישע שטעט אי־בערגעגאַנגען פֿון פּעאָדאַלער מאַנופֿאַקטור צום קאַפּיטאַליזם און איז אַ סך פֿריער פֿאַר אַנדערע רוסישע ישובים געוואָרן אַ סאָציאַליסטישע שטאָט, ווייל זי האָט קיינמאָל נישט געוווּסט פֿון קיין פּריצים און נאָך פֿאַר דער רעוואָ־לוציע געהאַט בלויז פּראָלעטאַריער און פֿאַבריקאַנטן און נאָך דער רעוואָ־לוציע איז געבליבן בלויז דער פּראָלעטאַריער. לינקס און רעכטס פֿון וועג זענען געשטאַנען געדיכטע, כמעט אוראַלטע וועלדער, סאָסנעס און יאָדלעס, וועלכע האָבן אין קיין פֿאַל נישט געקענט עדות זאָגן, אַז געציילטע עטלעכע קילאָמעטער פֿון זיי געפֿינט זיך די ריזיקע שטאָט פֿון סאָוויעטישן טעקסטיל, פֿון פֿאַבריקן מיט צוויי הונדערט טויזנט פּראָלעטאַריער. אין וואַלד, אויפֿן וועג האָט מען באַגעגנט צוויי באָרוועסע מיידלעך מיט קופּערטלעך און קלומעקלעך. און נישט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט פֿאַרגעלייגט, נאָר זיי אַליין האָבן געבעטן, מען זאָל זיי אַרויפֿנעמען אויף דער מאַשין. די מאַשין האָט מען אָפּגעשטעלט. די מיידלעך זענען געווען שוואַרץ־ברוינלעכע און עס האָט ממש געשפּריצט פֿון זיי מיט געזונט און יוגנט. עס האָט זיך אַרויס־געוויזן, אַז זיי זענען שילערינס פֿון דער פּאַפּאַכשול, זיי גייען אַ היים, זיי האָבן נאָך געזאָלט אינדערפֿרי פֿאָרן מיטן אויטאָבוס, נאָר זיי האָבן נישט באַוויזן. דרייסיק קילאָמעטער האָבן זיי שוין דורכגעמאַכט צופֿוס, עס זענען אָבער געבליבן נאָך דרייסיק, זיי זענען מיד, און מאָרגן אַכט אינדערפֿרי דאַרפֿן זיי שוין זיין ביי דער אַרבעט. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט מיט אַ פֿאַרדאַגהטער מינע אַ זאָג געטון:

— ווען נישט די קופּערטלעך... מיט די קופּערטלעך וועט איר מיר נאָך די מאַשין צעקראַצן. איר זעט וויפֿל געפּעק מיר פֿירן דאָס? — אָבער באַלד האָט ער פֿריילעך צוגעגעבן. — מילא, מיר וועלן אייך מיטנעמען, אָבער באַצאָלן וועט איר מיט נאַטור: פֿאַר יעדן קילאָמעטער — אַ קוש.

— טרייב נישט קיין קאַטאָוועס! — האָט די עלטערע זיך אָנגערופֿן:— מיר האָבן שוין דרייסיק קילאָמעטער אָפּגעשפּאַנט צופֿוס, מיר זענען מיד, — און מעשה־באַלעבאָסטע אָנגעהויבן איינצואָרדנען דאָס קופּערטל.

די מאַשין איז ווירקלעך געווען געפּאַקט. מען האָט זיך אויסגעזעצט. ביים רודער — סערגיי איוואַנאָוויטש, לעבן אים איין מיידל, דערנאָך יאַקאָוו אַנדרייעוויטש, דאָס צווייטע מיידל ביי אים אויף די קני. יאַקאָוו

אנדרייעוויטש האָט איינגעטענהט מיטן מיידל אויף די קני, זי זאָל אים א קוש טון. אנטקעגן זענען אָנגעפאָרן דריי לאַסט אויטאָס. דאָס מיידל האָט זיך אָנגערופן צו סערגיי איוואַנאָוויטשן:
— א גאַנצן טאָג גייען מיר און מען זאָל כאָטש איין אויטאָבוס זען, און דאָ, נאַדיר, דריי אויטאָבוסן מיטאַמאָל.
סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געפרעגט:
— און אָט יד מאַשין, אויף וועלכער דו פאָרסט, ווי הייסט זי?
— וואָס הייסט, ווי זי הייסט? — האָט דאָס מיידל מיט ווירדע גע־ענטפערט — א טאַקסע! — און מילד, צוטרוילעך און מיט ווירדיקער באַשיידנקייט צוגעגעבן: — כאָטש איך בין א דאָרפישע, אָבער דאָך האָב איך מיך שוין עפּעס וואָס אויסגעלערנט.
די מיידלעך האָבן געבעטן אָפּשטעלן די מאַשין אויף דער פּאָרשטאָט. סיניצין האָט געפאָדערט באַצאָלטס מיט קושן. די עלטערע, וואָס איז גע־זעסן נעבן אַרבעקאָוון, האָט זיך אָנגערופן:
— געגנוג געשפּאַסט, יאַט, מאַך זיך נישט צום נאַר!... אונזערע ליפּן זענען נישט קיין געלט! — און זיך געווענדעט צו אַרבעקאָוון:— פּיליכט האָסטו צוליב אונז עפּעס אָנגעווירן, זאָג, וועלן מיר דיר באַצאָלן.
— ניין, איך האָב גאָרנישט אָנגעווירן, — האָט סערגיי איוואַנאָ־וויטש געענטפערט. — אָבער, זעסטו, ווען דו גיסט מיר א קוש, וואָלטן מיר אָנגעלערנט מיין חבר, — דעם גאַנצן וועג האָט ער נישט אָפּגעלאָזט דיין חברטע — און געקושט האָסטו גאָר מיך.
— מילא, קריגסט פון מיר א קוש, אָבער וואָס פּאַרא פּאַרגעניגן וועסטו, אַלטיטשקער, פון דעם האָבן?
— דו גיב מיר נאָר אָקאָרשט א קוש און זאָג דיין חברטע זי זאָל מיך אויך קושן.
— מילא, קריגסט פון אונז א קוש. ניורא, לאָמיר אים קושן.
— ווייבאַלד אזוי, באַשוועהט שוין נישט מיין חבר אויך, ער איז זייער א ווויל מענטשל.
— דאָס זעסטו, פּועלסטו שוין נישט. זאָל ער וויסן. א גאַנצן וועג האַלט א מענטש אין איין מאַנען — באַצאָל מיט נאַטור, באַצאָל מיט נאַטור — א שיינער פויגל! און דו ביסט טאַקע אזא אַלטער, אָדער דו זעסט נאָר אויס אזוי?
די מיידלעך האָבן צו איינמאָל געקושט איינעם און דעם צווייטן אין באַק (אין די ליפּן — בשום אופן נישט געוואָלט), דערלויבט מען זאָל

זיי קושן צו איין מאָל אין די באַקן (אין די ליפּן האָבן זיי נישט געלאָזט), געדריקט די הענט און געלאַכט. בשעת די מאַשין האָט זיך גערירט, האָט איינע פון זיי אַ געשריי געטון:

— יאַטן, אויב איר וועט אַמאָל פאַרבייפאָרן, קומט אַריין אויף אַ גלעזל טיי! — אין צווייטן פּאַטראָנאַט פון דער פּאַב־פּאַד־שול, ניוראַ און קאַטיאַ!

פאָראויס איז געלעגן די מערקווירדיקע וועבער־שטאָט, די שטאָט פונם רוסישן טעקסטיל, פון די רוסישע פּראָלעטאַריער.

די געשיכטע וועגן צאַר איוואַן, וואָס איז אויסגעוועלט געוואָרן אין יאָר 1919.

דער היינטיקער איוואַנאָווער אינדוסטריעלער ראַיאָן ציט זיך פון וולאַדימיר און קירזשאַטש ביז אוגליטש און פּאָשעוואָלאָדאַרסק, פון יאַראָסלאַוו און קאָסטראָמאַ ביז טשוכלאָמאַ און סאָליגאַליטש — ביז מאַקאַריעוו און סעמיאָנאָווסק. פאַר יעדן רוס, וואָס געדענקט זיין לאַנד, איז יעדער פון די אָנגערופענע פונקטן אַ גאַנץ קאַפּיטל פון דער רוסישער געשיכטע. אינם צענטער פונם ראַיאָן פליסט די וואָלגע. אויף די עקאָנאָמישע מאַפּעס פון אַט דעם קאַנט זענען געדיכט באַצייכנט די ראַיאָנען פון פאַבריקן און זאַוואָדן, פון דער מאַשינבוי און כעמישער, פון דער בייוול און לייַן - אינדוסטריע, פון די טאָרף־ פעלדער, פון די שפּייז־פאַבריקן, בראָנפן - ברויעריען, פון די קראָכמאַל און פּאַטעקע זאַוואָדן. אויף די מאַפּעס זענען אָנגעצייכנט די ראַיאָנען פון דעם נייעם אינדוסטריע־בוי און די ראַיאָנען פון דורכאויסיקער עלעקטריפיקאַציע. איבערן גאַנצן קאַנט זענען געדיכט באַצייכנט די ראַיאָנען, ווו די באַפעלקערונג איז אַריינגעצויגן געוואָרן אין דער קוסטאַרער־קאָאָפּעראַציע, ווי זי איז באַזאָרגט מיט פערד און אָקסן, מיט מעלקעדיקע קי, מיט שאָף. ווי געדיכט באַפעלקערט עס זענען די דאָזיקע ראַיאָנען, ווי זיי ווערן באַדינט דורך די מעדיצין און וועטערינאַר־פּונקטן, דורך דער טעלעפאָן־נעץ און אַזוי ווייטער. אויף די אַלע מאַפּעס זעען זיך אָבער די פּוסטע און וויסטע סעמיאָנאָווסקער, מאַקאַריעווסקער, פּאָלקינסקער ראַיאָנען, אַ חוץ אויף איין מאַפּע— אויף דער מאַפּע פון די באַוואַלדטע געגנטן. דער סאַמער באַוואַלדסטער ראַיאָן איז דער סעמיאָנאָווסקער. דאָרטן פליסט דורך דער טייך וועטלוגאַ— די געוועזענע וועטלוגער טראַקטן, וואָס זענען שוין היינט אָפּגעמעקט אויף די רוסישע מאַפּעס, אָט די מקומות, וועלכע זענען באַשריבן דורך דעם

רוסישן שרייבער מעלניקאָוו - פּעטשערסקי. די וועלדער זענען דאָרט אור־אַלטע און נישט דורכדרינגלעכע. די וועלדער און די דערפער זענען דאָרטן מערקווירדיקע און עס וועט נישט זיין קיין גרויסע היסטאָרישע אומפּינקטלעכקייט, אויב מען וועט זאָגן, אַז די ישובים אין די דאָזיקע מקומות זענען אַנטשטאַנען מחמת די זעלביקע סאָציאַלע סיבות, ווי דער דאָן און זאַפּאָראָזשיע. אָבער אויפן דאָן און אין זאַפּאָראָזשיע זענען געווען סטעפּעס פון וואַנדערער, רחבות און קרימער טאָטערן, און דאָ זענען געווען געדיכטע וועלדער, טאַקע אָט די וועלדער, וועלכע האָבן אויסבאַהאַלטן ביי זיך די מענטשן פון דער מלוכה, וואָס האָט פון אַלע זייטן אַרומגערינגלט אָט די וועלדער. אין די וועלדער האָט מען זיך געמוזט באַזעצן און אויסבאַהאַלטן זיך — און מען האָט געמוזט אַרבעטן, כּדי צו עסן און שפּייזן די קינדער. אין די וועלדער איז מען געלאָפן פון דעם פעאָדאַל אין די צייטן פון דעם פעאָהאַלן יושר, אָבער אין די וועלדער איז מען אויך געלאָפן און זיך אויסבאַהאַלטן פון אַלעקסאַנדער דעם צווייטן, דעם קאַפּיטאַליסט. מען האָט דאָך אפילו שוין אין יאָר 1934 אין די דאָזיקע מקומות געפונען אַ גאַנץ דאָרף, וואָס איז אויף קיין שום מאַפּע נישט געווען פאַרצייכנט, אַ דאָרף, אַ נעלם, וואָס האָט זיך געפונען אין דער טיפעניש פון וואַלד, אַ דאָרף אָן פּאַספּאָרטן, וואָס איז דאָך געקומען אין די שכנותדיקע דערפער איינקויפן שפּייז און דאָרט פאַרקויפן זייערע אויסאַרבעטונגען!... אין 1914 האָט זיך אָנגעהויבן די וועלט־מלחמה. אין 1917 איז געפאַלן די אימפּעריאַליסטישע מאַכט. לויט די באַגריפן פון די, פון וועמען עס ווערט דאָ גערעדט, איז די מאַכט זיך פונאַנדערגעפאַלן. דערפער האָבן זיך באַהאַלטן אין די וועלדער, אויפזוכן אָט די דערפער — איז קיין צייט נישט געווען, די מאַכט איז זיך פונאַנדערגעפאַלן, ווי די האַמלעטישע פאַרבינדונג פון דער צייט. מען האָט געקאָנט און געמוזט שאַפן אַן אייגענע מאַכט, וואָס זאָל צוריק אויפשטעלן די פאַרבינדונג פון די באַגריפן. און אין שויער קאַנט האָבן די פּויערים אויסגעוועלט אַלס צאַר דעם פּויער איוואַן, זייער אַ שיינעם פאַרשוין. איוואַן איז אַלט געווען אַ יאָר פערציק, ער איז געווען אַ מטופּל מיט קינדער און אַן עם־הארץ. ער האָט זיך גענומען קיניגן מיט דעם אויבערשטנס הילף און על־פּי יושר, האָט ער אין זיין כאַטע אָוועקגעשטעלט אַ טראָן, געמשפּט האָט ער זיצנדיק אויף אָט דעם טראָן אין אַ רויט העמדל מיט ווייסע לאַטעס אונטער די פאַכוועס און אין די לאַפּטשעס; אין דער צייט, ווען ער איז געווען פריי פון קיניגן האָט ער ווייטער געאַקערט און געמייסטערוועט; גערופן האָט ער זיך —

דער אָרעמער קיניג; זיינע קינדער האָט ער שטרענג פאַרזאָגט, זיי זאָלן פונקט אַזוי ווי פריער אַרומלויפן באָרוועס, אַ סטאַראָבריאַדיעץ*) און אַ פויער האָט ער גערופן צו זיך אַלע פּראַוואָסלאַוונע גלחים פון זיין קיניג־רייך, דעם גמינע ־ שרייבער, די וואַלד סוחרים, דעם וואַלד אויפזעער, די וועכטער, די לערער, דעם דאָקטאָר און זיי באַפוילן צו נעמען די פיס אויף די פּלייצעס און — היידאַ, אַרויס פון זיין קעניגרייך. אין שפּיטאָל האָבן זיך באַזעצט אַן אָפּשפּרעכערקע און אַן אַלטער זנאַכאַר. אין די שולן האָט מען געשיקט זאָגערס. די פּראַוואָסלאַוונע גלחים, דער וואַלד־אויפזעער, דער דאָקטאָר און שרייבער האָבן גענומען די פיס אויף די פּלייצעס און אַנט־לאָפן פון דער מלוכה און זיך געלאָזט אין גובערניע אַריין, קיין וואָלאָגדע, — זיי האָבן דאָס טאַקע ממש איבעראַשט די וואָלאָגדער סאָ־וויעטישע מאַכט מיט זייער אינפאָרמאַציע, אַז אין די וועלדער איז אַנט־שטאַנען אַ נייע מלוכה. די וואָלאָגדער זענען שוואַלאָם אַוועק אין די וועל־דער דערגייען, וואָס עס טוט זיך דאָרט. זענען זיי געקומען אין דער מלוכה. די וועלדער — נישט דורכדרינגלעכע. דאָס דאָרף איז אַרומגערינגלט מיט אַ פּאַרקאַן, כּדי די בהמות זאָלן זיך נישט צעלויפן און דער בער זאָל נישט קענען קריכן אין דאָרף אַריין. ביים פּאַרקאַן האָבן די וואָלאָגדער באַגעגנט אַ מענטשן מיט אַ וואָגן, אַ פּויער אין לאַפּטשעס, אין אַ רויט העמדל, מיט אַ באָרד ווי אַ וואַלד און מיט אויסערגעוויינלעך גוטע, בלויע אויגן.

— ביי אייך, זאָגט מען, איז דאָ פאַראַן אַ צאַר? — האָט דער עלטסטער וואָלאָגדער געפרעגט.

— פאַראַן, — האָט דער פּויער געענטפערט.

— וואָס ־ זשע איז דאָס פאַרא צאַר? — האָט דער וואָלאָגדער גע־פרעגט.

---

*) ווערטערלעכער טייטש — אַן אָנהענגער פון אַלטע מנהגים. אַ סעקטע, וואָס האָט נישט געוואָלט אָננעמען די נייע רעפאָרמען, וועלכער זער פּאַטריאַרך ניקאָן האָט איינגעפירט אין די צייטן פון צאַר אַלעקסיי. די רעפאָרם איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס מען האָט זיך געדאַרפט צייי־לעמען מיט צוויי פינגער נישט מיט דריי און אין דעם אויסקאָרעגירן די קירכלעכע ספרים. די אַלטפרענקישע רוסן האָבן זיך נישט געלאָזט אונ־טערוואַרפן אָט די רעפאָרמען און זענען דערפאַר שטאַרק גערודפט געוואָרן מצד דער צאַרישער מאַכט, וועלכע האָט זיך געשטעלט אויפן צד פון די רעפאָרמיסטן. באַמ. פון איב.

— א פאָלקס־צאַר, אַן אויסגעוויילטער, על פּי יושר און רעכטפאַר־טיקייט.

— און ווו איז ער אַט דער צאַר?

— איך בין דאָס דער צאַר, — האָט דער פּויער געענטפערט, — מיך האָט דאָס פאָלק אויסגעוועלט.

אין וואָלאָגדע האָט מען אים געמשפּט. און מען האָט באַפרייט דעם צאַר איוואַנען, מען האָט אים בלויז געבעטן ער זאָל זיך מער ניט אומקערן אין זיין גמינע אריין און זאָל פאָרן וווּהין ער וויל. דער צאַר איוואַן האָט געזאָגט, אַז ער וויל זיך באַזעצן מיט זיין גאַנצער פאַמיליע אין דער שטאָט אַסטראַכאַן און זיך דאָרט פאַרנעמען מיט פיש־פאַנג. און דער צאַר איוואַן איז געווען דער שענסטער באַבאָרדטער עקזעמפּלאַר פון רוסישן פאָלקסטום, אַן אָרעמאַן, און אַן אָרעמאַן איז ער געבליבן אויך אויפן טראָן. הגם אַ פינצטערער, ווי די וועלדער, וואָס האָט צוגעשפּאַנט דעם סטאַראָאָבריאַדישן גאָט צו די אָפּשפּרעכערקעס און זנאַכאַרקעס, איז ער דאָך געווען זייער אַ גוטער פּויער.

די געשיכטע וועגן צאַר איוואַן איז דערציילט געוואָרן אויפן וואָלאָ־דימערער שאָסיי, צווישן פּאָקראָוו און וולאַדימיר, ביינאַכט, לעבן שייטער, בשעת סערגיי איוואַנאָוויטש, יאַקאָוו אַנדרעוויטש און פּאַוול פּאַוולאָוויטש האָבן זיך אָפּגעשטעלט, כּדי אָפּצוקילן דעם מאָטאָר און אָפּעסן אוונט־ברויט. דער שייטער האָט אָפּגעטריבן די קאָמערעס, צום שייטער האָבן צוגעפּויזט די נעפּלען, אין די נעפּלען האָבן געזונגען סאָלאָוויען, און גע־שמעקט האָבן די נעפּלען מיט מאַי־גלעקלעך. דערציילט האָט די מעשה וועגן צאַר איוואַן אַ וועג - אַרבעטער. די אַרבעטער האָבן זיך געקליבן גיין שלאָפן. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט אויסגעלאָזט זיין ביטער האַרץ צו די גריבער פון דעם וועג־מייסטער פון צוראַטראַנס און אַזוי ווי ער איז דאָרט נישט געווען, האָט ער געוואָלט גוט אויסזידלען די וועג־אַרבעטער און זיי דערפאַר מכבד געווען מיט פּאַפּיראָסן. און אַט האָט מען אָנגע־הויבן רעדן און עס איז אַוועק אַ געשפּרעך וועגן דער ראַטן־מאַכט. און— אַ וואָרט צו אַ וואָרט, כּדי נאָך בעסער צו באַווייזן, ווי די ראַטן־מאַכט איז שטאַרק און פעסט, האָט אַ וועג־אַרבעטער, רויכערנדיק און שפּייענדיק, דערציילט וועגן דעם צאַר איוואַן. אָנגעטון איז דער וועג־אַרבעטער געווען במעט פּונקט אַזוי ווי דער צאַר איוואַן, ער איז בלויז געווען מאָגערער פונם צאַר איוואַן, נישט אַזוי פאַרנעם און שיין און נישט אַזוי באַבערדלט.

—די ראַטן־מאַכט לעבט אין פאָלק גופא, זאָג איך דיר, ברודערקע,—

דער צאר איוואן האט נישט געוווסט, ווי זי אנצורופן, אבער אין דער־
אמתן האט זיך באקומען, אז ער איז געווען נישט מער און נישט ווייני־
קער ווי א פארזיצער פון אן ארעמשאפט קאמיטעט, און אויב דו ווילסט,
איז פון א קאלווירט. מיר זענען ביידע לאנדסלייט, פון איין דארף זענען
מיר, און ער האט געטרוימט וועגן א קאמונע, וואס זאל זיין געבויט
אויף יושרדיקער ארבעט, און אויב ער איז א פעלער באגאנגען, איז דאס
נאר מיט די זנאכארעס און מיט זיין צארישן טיטול — איז דאס נאר
צוליב זיין עם־הארצות דער וואלדישער.

די סאלאוויען האבן געשמעקט מיט מאי־גלעקלעך.

דער אויטאמאביל איז שוין א געוויינלעכע דערשיינונג אויף די רו־
סישע וועגן. אויב מען וויל גוט אנפירן מיט אן אויטא, אויב מען וויל זיין
א גוטער שאפער, דארף מען פירן די מאשין און גארנישט קלערן דערביי,
אז מען פירט זי. דאס נעמלעכע ביי יעדער מאשין. א מאשין דארף מען
פילן, ווי א טייל פון אייגענעם קערפער ווי א טייל פון זיך זעלבסט. דאס
קאנען באהערשן די מאשין איז אזא געפיל, וואס רוסלאנד האט עס מיט
א דור פריער נישט באזיצט, דער מענטש, וואס פירט אן מיט דער מאשין,
דער אמתער שאפער, קלערט גארנישט וועגן דער מאשין, אבער פארגעסן,
פארגעסט ער אין איר נישט אפילו אויף א רגע. ער פילט יעטוועדע מור־
טערקע, יעדן קרעכץ פונם אנציינדער. וווהין ער זאל נישט פארקריכן מיט
זיינע בליקן און געדאנקען, זעט ער יעדן שטיין, יעדעס גריבעלע אויפן
וועג — און דאס אלץ זעט ער מיטן ריטם פון דער מאשין. בעסער געזאגט:
פון דעם רודער־בייגל זעט דער שאפער אלץ לחלוטין גאר אנדערש. דער
ריטם פונם אויטא אינטעגרירט דעם רוים און די פייזאזשן. און זיצנדיק
ביים רודער איז זייער גוט צו טראכטן, צו דענקען, צו אינטעגרירן די גע־
דאנקען הינטער די אינטעגראלן פון שנעלקייט, ריטם, באוועגונג און פיי־
זאזש. דער קומענדיקער דור וועט פירן די סאמע אפנהארציקסטע, די
סאמע דורכגעקלערטסטע געשפרעכן, פארנדיק מיט אן אויטא, און ווען
צוויי וועלן פארן מיטן אויטא וועלן ביידע באזיצן דעם חוש פון פילן די
מאשין.

אויפן וועג פון מאסקווע קיין פאלעך האט סערגיי איוואנאוויטש,
בשעת ער האט געפירט דעם אויטא, געטראכט — ווי זאל מען דאס זאגן?..
וועגן געשטאלט? וועגן קונסט? — ער האט ארויפגעלאזט זיינע געדאנקען
און די געפילן, ווי ער האט געהאט די טערמינאלאגיע פון דעם אלעמען.
וואס מען קאן נישט ארויסרעדן, ווייל דער באגריף — דאס געשטאלט —

איז לחלוטין נישט פּינקטלעך און גענוי, ווייל איטלעכער באַזונדער ליגט אין דעם דאָזיקן באַגריף אַריין זיין זין. מען וואָלט אין אויטאָ געקאָנט טראַכטן וועגן שאָך. פון יענע צייטן אָן, זינט דער שאָך איז אויפגעקומען אַלס מייסטערשאַפט, זענען שטענדיק געווען אַ מענגע שאַכמאַטיסטן, וועמענס נעמען זענען פאַרגעסן געוואָרן, וואָס האָבן געוואָלט שאַפן כּללים פאַר אַזעלכע פּאַרטיעס, וועלכע מען קאָן נישט פאַרשפּילן. זיי האָבן געוואָלט שאַפן אַ שאָך־מאַשין. די דאָזיקע דערפינדער זענען פאַרגעסן געוואָרן, פּונקט אַזוי, ווי קריטיקער, אָבער קאַפּאַבלאַנקאַ און לאַסקער — די גרויסע שריפטשטעלער אין שאָך־שפּיל — און אַפילו איליאין־זשענעווסקי האָבן געגרייזט, פאַרשפּילט און — ביים טעאָרעטיזירן, גאַנץ מעגלעך, אַרויסגעזאָגט זייער פיל נישט ריכטיקע געדאַנקען. אין דער קונסט איז שטענדיק פאַראַן עפּעס, וואָס איז נישט אינגאַנצן קלאָר, וואָרום, ווען עס וואָלט זיך איינגעגעבן צו דערפינדן אַ שאָך־מאַשין, וואָלט די שאָך־קונסט באַלד פאַרשוווּנדן. אין דעם אויטאָ־מאָטאָר איז אַריינגעלייגט געוואָרן דע־זשעני פון מאַטעמאַטישער אינטעגראַלער אויסרעכנונג — אַ געוויינלעכער שאָפער איז אָבער גאָר נישט מחויב צו קענען די העכערע מאַטעמאַטיק.

אין דער קונסט טאָר מען נישט פאַרלייגן קיין שאָך־מאַשינעס, ווייל עס לוינט נישט אַוועקצוהרגענען די קונסט. די קונסט ווידער — די דערפינדונג, די פּאָליטיק, די ליבע — אַלץ, וואָס האָט נאָר אַן אָרט אינעם לעבן, קאָן זיין אַן אָביעקט פאַר דער קונסט. און קאַפּאַבלאַנקאַ איז זיכער מער באַקאַנט מיט די כּללים פון שאָך־שפּיל, ווי אַ יונגער שאַכמאַטיסט; ער מוז קענען אַלע כּללים, וואָס זענען פאַר אים געשאַפן געוואָרן — כּדי ער זאָל זיי צעשטערן, שאַפנדיק בשעת מעשה זיינע אייגענע כּללים. — דערמיט אַליין ווערט שוין באַלזאַק נישט ענלעך צו טאָלסטאָיען און ראַדעק צו בוכאַרינען. קענטעניש און וויסן איז נישט איינס און דאָס זעלביקע. בשעת סערגיי איוואַנאָוויטש איז געוואָרן אויס אַמעריקאַנער שאָפער, איז ער דערגאַנגען, ווי עס איז געבויט דער אויטאָ־מאָטאָר, אָבער צונויפשטעלן און מאַכן אים האָט ער נישט געקאָנט. און די אַמעריקאַנער הויבן גאָר נישט אָן צו וויסן, ווי דער מאָטאָר איז געמאַכט, זיי ווייסן אַפילו נישט, ווי ער זעט אויס, ווייל די מאָטאָרן אינספּעקטירן ספּעציעלע מאָנטערן. די אַמעריקאַנער פירן בלויז די מאַשין און זיי פירן זי אַ סך בעסער, איידער די רוסישע שאָפערן, ווייל, פאָלג מיך אַ גאַנג אַמעריקע, וווּ אויף יעדע פיר פּערזאָן מאַכט אויס איין אויטאָ. קענטעניש ווידער

ווערט דערגרייכט דורך דערפארונג, דורך פראקטיק. וויסן הייסט נאך נישט קענען. די אמתע קענטעניש קומט ערשט דעמאלט, ווען זי קאארדינירט זיך מיט וויסן. דאס וויסן טאר אבער בשום אופן נישט איבעריאגן די קענטעניש, אזויסט האבן מיר קריטיק!.. יעדער שרייבער גייט יעדן טאג פארביי טויזנטער טעמעס. שרייבן שרייבט יעדער שרייבער אין דורכשניט בערך צען דרוק־בויגן א יאר, און עס טרעפט, אז עס קומט אים אויס אפצוזיצן איבער איין אין דער זעלבער געשטאלט עטלעכע יאר. אין די צען־יאר־שולן, אין די פיזישע קאבינעטן באווייזט מען אט אזא עקספערימענט: אויפן טיש שיט מען ארויף אייזן־שטויב און צו די שטויבעלעך טראגט מען צו א מאגניט. די שטויבעלעך הייבן זיך אן באוועגן, זיך אויסשטעלן אין א געאמעטרישער ארדענונג און ווערן צוגעזאמען צום מאגניט און איינס צום אנדערן — באקומענדיק די באשטימטע פארמען. דאס אייזן־שטויב, איידער מען האט צו דעם דערנענטערט דעם מאגניט — איז דאס, וואס עס גייט אויף דער וועלט פארביי דעם קינסטלער, אט דאס אלץ, וואס ער זעט, הערט, שפירט, טראכט — טויזנטער זאכן און אומשטענדן — אלט־ווארג אויפן בוידעם פון זיכרון. און אט אנטשטייט דאס געשטאלט און דאס געשטאלט הויבט אן ווירקן פונקט אזוי ווי א מאגניט: פון דעם אייזן־שטויב פון אלדאס געזעענע, געהערטע, איבערגעלעבטע ווערט אויסגעקליבן דאס נויטיקע, דער שטויב הויבט זיך אן באוועגן, סארטירט זיך, קלעפט זיך צו איינס צום אנדערן, הויבט אן אנצונעמען א פארם און אנוואקסן אויף דעם געשטאלט און אויף זיך זעלבסט. דאס געזעענע, דאס דורכגעטראכטע מיט צען, מיט פינף און אפילו מיט צוואנציק יאר צוריק, קערט זיך ווידער אום צום זיכרון און לעבט ווידער אויף, אויב נאר דאס געשטאלט נויטיקט זיך אין דעם. עס איז לחלוטין נישט קיין נארישקייט, אויב איין ביאלא־גישער טיפ האט א נייגונג צו שריפטשטעלעריי, דער צווייטער וועט ווערן אינזשיניער, דער דריטער — א מוזיקער — און עס איז אויך נישט קיין קלייניקייט דער פאקט, אז א האז קאן מען אויסלערנען אנרייבן א שוועבעלע, אבער דער האז וועט מחמת דעם נישט ווערן קיין קינסטלער. די געשטאלטן אבער אנטשטייען בלויז אין א באשטימטער סביבה, אין א באשטימטער היסטארישער עפאכע און טאקע נאר ביי א באשטימטן מענטשלעכן אינדיווידום — ווועלכער ווערט דאס אייגנס או פון זיין סביבה, אי פון זיין עפאכע, אי פון זיין קלאס. בשעת דער מאגניט פון דעם געשטאלט הויבט זיך אויף צו דעם שטויב פון דער פאנטאזיע און איבער־געלעבטן, הויבט אן צו ווירקן דאס וויסן. און פדי דאס געשטאלט זאל זיך

אָפּשפּיגלען אויפן פּאַפּיר — דערצו איז שוין נויטיק קענטעניש. אַ רעקרוט, מעג ער אַפילו זיין אַ סטודענט, מושטירט מען: „מיטן לינקן". און עס טרעפט גאַנץ אָפט, אַז ער שפּאַנט דווקא מיטן רעכטן, — דאָס נעמט זיך דערפון, וואָס ער האָט זיך גראָד פאַרטראַכט וועגן זיינע אייגענע פיס. דאָס נעמלעכע טרעפט אויך ביי אַ שאָפער, ווען ער הויבט אָן אויסרעכענען און נישט פילן די שטרעקע און פאָרט אריין גלייך אין אַ גראָבן. די קענטעניש פון אַ שרייבער דאַרף זיין פּונקט אַזוי, ווי די קענטעניש פון אַ שאָפער אָדער ארמייער, וועלכער שפּאַנט, גאָרנישט קלערנדיק, מיטן לינקן פוס. קענטעניש איז דאָס וואָרט. דאָס וואָרט איז וואָגיק און פערספּעקטיוולעך. די קאָמבינאַציע פון ווערטער אַוודאי און אַוודאי. די קאָמבינאַציע פון ווערטער באַשטימט די פערספּעקטיוו פון דער פּראָזע און נישט בלויז דעם זין, נאָר אויך איר עמאָציאָנעלע אָנלאָדונג. זאָגן: „געגאַנגען איז ער שנעל", „ער איז שנעל געגאַנגען" — „שנעל איז ער געגאַנגען" — דאָס זענען, לויט זייער עמאָציאָנעלער אָנלאָדונג, דריי פאַרשידענע פּראָזעס. בשעת מען לייענט די קלאַסישע ראָמאַנען, דאַרף מען זיך גאַנץ אָפט אָנשטרענגען, נישט אַרונטערצופאַלן אונטער דער השפּעה פונם העלד, הגם דער דאָזיקער העלד איז דעם לייענער פרעמד סיי לויטן היסטאָרישן, סיי לויטן קלאַסן - מהות. דאָס איז אָבער פאָרויס באַשטימט דורך די געזעצן פון דער פערספּעקטיוו. אין יעדן ראָמאַן איז פאַראַן דער אויוון פון וואַנען עס טאַנצט דער אויטאָר, יענץ פּינטל, פון וועלכן דער לייענער דאַרף קוקן, פּונקט ווי ער קוקט אויף אַ בילד פון אַ מאָלער. די קלאַסישע ראָמאַנען האָבן אַלס אויוון פאַר דעם לייענער גענומען דעם העלדס אויגן — אַנו, פּרוּוו און זיי אַ בריה אין אָט דעם פאַל און נישט אַרונטערפאַלן אונטער דער השפּעה פונם העלד, אַז נאָר מיט זיינע אויגן זעט מען אַלץ מיט אַן אַנדער — און אויב דו ווילסט קוקן, באַאָבאַכטן פון אַן אַנדער-סוק-ווינקל — איז גלייך ווי דו וואָלסט זיך אין טעאַטער געזעצט מיטן רוקן צו דער בינע. די פערספּעקטיוו איז שטענדיק גראַפיש — און יעדער ראָמאַן, יעדע דערציילונג מוז אומבאַדינגט האָבן איר גראַפיק — פינם זאַץ ביזן אָפּזאַץ, פונם קאַפּיטל ביזן ראָמאַן אַלס גאַנצן, — און דער שרייבער איז מחויב נאָכצופאָלגן, ווי אַזוי דער לייענער וועט דורכגיין דורך דער דערציילונג. אָפטמאָל קומט דעם לייענער אויס צו פאַרברענגען צוזאַמען מיט די פערסאָנאַזשן אין אַ צימער. צומאָל קומט אים אויס נאָכצופאָלגן, זיצנדיק אין מאָסקווע, וואָס עס טוט זיך אין פּאַלעך, אין קאַזאַקסטאַן, אין סיאַם, אין מורמאַנסק, טאָקיאָ און ניו-יאָרק. אויב דער אויי-

טאָר וויל, אַז דער לייענער זאָל זיך דערגערווירן, קאָן ער אים אַפּשיקן קיין קוזניעצבוי, בשעת מען לאָזט דעם ערשטן שמעלץ־אויוון. אויב דער אויטאָר איז אויסן צו באַרויקן דעם לייענער, קאָן ער אים אַריבערברענגען קיין סטאַלינסק אַ שעה נאָך דעם, ווי מען האָט געלאָזט דעם ערשטן שמעלץ־אויוון, אָדער ער קאָן אים גאָר לאָזן זיצן אויף דער רויקער מאָסקווער קאַנאַפּע, און דרייען די פּערסאָנאַזשן, פּונקט אַזוי ווי מען דרייט די קאַדרען אין אַ קינאָ...

ווערטער זענען אָבער אויך ממשותדיק. ווען דער אויטאָר וויל שילדערן אַ שיינע פרוי, און באַשענקט איר מיט אַ פאַמיליענאָמען „ברייטענאָז'', — איז וויפל מי און האָרעוואַניע ער זאָל נישט אַריינלייגן אין זיין באַשרייבונג, וועט דער לייענער בשום אופן נישט גלויבן, אַז זי איז אַ שיינע,דער פאַמיליענאָמען וועט אָוועקהרגענען איר שיינקייט אויפן פּאַפּיר. אויב אַ שרייבער וועט שילדערן אַ וואַלד־פּייזאַזש מיט פּראָטאָקאָלאַרע ווערטער, וועט זיך באַקומען אַ שניידער, וועלכער לייגט אויף ציץ טוכענע לאַטעס. מען טאָר נישט באַשרייבן אַ פעאָדאַל מיט אַ קאַפּיטאַליסטישן לעקסיק — דער פעאָדאַל וועט זיך באַקומען אויסגעפּוצט אין אַ פראַק און איינצייטיק אין אַ רינגען־פּאַנצער, און דער רינגען־פּאַנצער וועט זיין אַ מין קאַמזויל. מען טאָר נישט באַשרייבן אַ וואָגן מיט אַן אויטאָמאָביל־טערמינאָלאָגיע — דער וואָגן איז עלטער פונם אויטאָ, ער האָט ווערטער פון זיין עלטער. דער לייענער איז בשום אופן נישט מחויב צו גלויבן דעם אויטאָר. דער אויטאָר דאַרף איבערצייגן דעם לייענער נישט מיט פאַרזיכערונגען, נאָר מיט באַווייזן. אַ כתב־יד. אַ יונגער שרייבער. און פון ערשטן זייטל ווערט דערציילט, ווי קלוג, און אָריגינעל עס איז די העלדין, — און נישט קיין אַנדערער, ווי דער אויטאָר אַליין, איז פּשוט פאַרכאַפּט פון איר קלוגשאַפט און שיינקייט, און אַזוי אויפן צווייטן, אויפן דריטן און פערטן זייטל. — אי קלוג, אי שיין, אי אָריגינעל. און אויפן פינפטן זייטל באַווייזט זי זיך ווידער, די העלדין, „פון איר האָט געשמעקט מיט פאַרפום־זייף'', זי האָט זיך אַנידערגעזעצט, „פאַרוואַרפנדיק אַ פוס אויף אַ פוס'', און געזאָגט: „די פראַגע איז, אויף וואָס דער מענטש דאַרף מער אָפּגעבן זיין צייט, צי דער פיזקולטור, אָדער גאָר זיין גייסטיקער אַנטוויקלונג, אָט די פראַגע איז נאָך פאַר מיר נישט געלייזט''. — און ביים לייענער איז שוין די פראַגע גראָד געלייזט אין אַ פיל באַדייטנדיקער מאָס — די פראַגע וועגן דעם, אַז נישט קלוג איז נישט נאָר די העלדין, נייערט אויך דער שרייבער. דער לייענער בעט זיך רחמים, אַז דער שריי-

בער זאָל אים נישט געבן זיינע אַנטציקונגען!... די פאָרם, — דער ראָמאַן, די פּאָעמע, די נאָוועלע, דער דאַקטיל, דער יאַמב — איז מער נישט ווי אַן אָנגענומענער צייכן, אַט פּונקט ווי עס איז אַ צייכן אויך דאָס, אַז פרויען גייען אין קליידלעך און מענער אין הויזן. האָבן דאָך אויסגעטון זייערע קליידלעך די מאָסקווער מעטראָ־בויערנס!... די פאָרם פון ראָמאַן איז אַ קונסט־צייכן—אָבער דאָ האָבן מיר אויך צו טון מיט טיפּשות און קלאָנאַדע. אַן אַקטיאָר, ווען ער קרייט, ווי אַ האָן, רופט ער אַרויס ביים עולם קליינוואַרג התפעלות און פאַרוווּנדערונג. אָבער אויב די קינדער דערהייען, אַז קרייען קרייט גאָרנישט דער אַקטיאָר, נאָר אַ גאַנץ געוויינלעכער האָן, וועלכן דער אַקטיאָר האָט פאַרשטעקט אונטערן טיש, דאַן וועלן די קינדער פשוט פאַראַכטן, פיינט באַקומען דעם אַקטיאָר, ווייל דער אַקטיאָר האָט אָפּגענאַרט די קונסט. דער שרייבער דאַרף אינטעגרירן די רעאַליטעט, דאָס ווירקלעכע לעבן, דעם אמת — זיינע געפילן דאַרף דער אויטאָר אַרגומענטירן נישט מיט ווערטער, נאָר מיט פאַקטן. דער אויטאָר דאַרף גאַנץ אָפט פאַר דעם לייענער אין די אויגן צייכענען די אומשטענדן ביזן מינדסטן קנייטשל, און צומאָל דאַרף ער לאָזן די פריי פאַרן לייענער, אַט אַזוי ווי עס האָט דאָס געטון אין דער פאַררעוואָלוציאָנערער צייט לעאָניד אַנדרייעוו צוזאַמען מיט קופּרינען, פּאַטאַפּענקאָ און נאָך איינציקע שרייבער פון יענער צייט. איינמאָל איז דאָס אויבנדערמאָנטע בינטל שרייבער זיך צונויפגעקומען און געטרונקען רויטן ווייַן און זיך געאַמפּערט וועגן קונסט, וועגן דעם, ווי אַזוי עס איז בעסער צו שאַפן אַ געשטאַלט. זיי האָבן באַשלאָסן טאַקע דאָ אויפן אָרט צו באַשרייבן פרינאַ, ווי זי איז אַריינגעקומען אין אַעראָפּאַג און באַצוווּנגען מיט איר שיינקייט די זקנים, — האָט מען אָפּגעמאַכט צו באַשרייבן פרינאַס שיינקייט. זיי האָבן זיך געזעצט אין פאַרשידענע ווינקלען און אָנגעהויבן באַשרייבן די פרויען־שיינקייט. קופּרין האָט זי באַשריבן גענוי און פּינקטלעך, ווי עס איז ביי אים געשילדערט שולמית — אי דער בויך, ווי אַ בעקן, אי די ברוסטן, אי די אויגן, אי די ליפּן, אי די שוואַרצע האָר. פּאַטאַפּענקאָ האָט אָנגעשריבן גאַנצע פינף זייטלעך — די האָר זענען געווען רויטע, ווי פייער — און ווידער די ברוסטן, לאַניטן, פינגער, אויגן. בשעת די צוויי האָבן געשריבן, האָט אַנדרייעוו געטרונקען ווייַן, און אַט איז געקומען די ריי, ער זאָל לייענען. ער האָט גענומען פּאַטאַפּענקאָס פינף זייטלעך, אַ רויטן בלייפעדער, אַלץ איבערגעשטראָכן און איבערגעלייענט: „אין אַעראָפּאַג איז אַריינגעקומען פרינאַ, און זי איז געווען אַזוי בלענ־

דערנער־שיין, אַז די זקנים האָבן זיך אויפגעשטעלט און זיך געבוקט צו איר שיינקייט". — און גאָר. געזיגט האָט אַנדרייעוו, ווייל איינציקע ליגנער האַלטן גיכער פון פריגאַן אַלס בלאַנדהאַריקע. און אַנדערע — אַלס רויט־האַריקע. אָבער פאַרן תוך פון דער דערציילונג איז אָט די קלייניקייט נישט וויכטיק. ביי איינציקע רוסישע שרייבער פון די אַכציקער יאָרן פון פאָריקן יאָרהונדערט איז דער באַליבטסטער אויפטו געווען — צווינגען די העלדינס צו ליידן אויף שווינדזוכט, אַ פּאָעטישע קרענק, הייסט עס, פאַרוויילטקייט, פאַרשמאַכטקייט, דער ווינט פון דער אייביקייט, און די דאָקטוירים האָבן געלייענט די דאָזיקע אַפּזאַצן וועגן דער „פּאָעטישער" קרענק און געלאַכט אין די הויפנס, וואָרום די שווינדזוכט האָט זיך ביי די שרייבער פון די אַכציקער יאָרן באַקומען פונקט אַזוי, ווי ביי איינציקע פון די היינטצייטיקע שרייבער, די באַשרייבונגען וועגן „גראַפן" און „פירשטן". די עם־הארצות אין דער שילדערונג פון אַ פירשט איז פונקט אַזוי אַמאָראַליש, ווי די באַשרייבונג פון טובערקולאָז.

שקיעה. אַלכסונדיקע זון־שטראַלן. דאָס האַרץ פון מאָמאָר קלאַפּט מיטן כראָנאָמעטער און איז צונויפגעגאָסן מיט די געדאַנקען. דער אויטאָ איז אַרויפגעפאָרן אויף אַ בערגל. אינערגעץ נישט, אינערגעץ נישט אויפן גאַנצן ערד־קוילעך, נישט אין אייראָפּע, נישט אין אַמעריקע און נישט אין אַזיע — אינערגעץ נישט זענען נישט פאַראַן אַזעלכע פּייזאַזשן, ווי דער מיטל־רוסישער פּייזאַזש פון אַ בערגל אַראָפּ — די גרינקייט פון די פעלדער, די רחבות, דער טייך, דאָס דערפל נישט ווייט און די אַלכסונדיקע זון־שטראַלן. און שטילקייט.

דער קלאַסישער רוסישער ראָמאַן איז הויפּטזעכלעך אַ פעאָדאַלער ראָמאַן. די באַדינגלעכקייט פונעם קלאַסישן ראָמאַן האָט צוליב אַ גאַנצער ריי סיבות קולטיווירט די באַשרייבונג פון דער נאַטור און קודם כּל נישט נאָר מחמת ריין עסטעטישע טעמים. דער קלאַסישער רוסישער ראָמאַן איז אויב נישט מיסטיש איז ער פּאַנטעיסטיש. לויט דער באַדינגלעכקייט פונעם ראָמאַן האָט זיך די באַשרייבונג פון דער נאַטור געפאָדערט צוליב דעם, כּדי צו באַזעצן דעם ראָמאַן „אויף דער ערד", באַהעפטן אים צו דער ערד, מיט דער נאַטור, מיטן קאָסמאָס, מיט „פּאַנען", כּדי דער ראָמאַן זאָל, פונקט אַזוי ווי דאָס לעבן „פון דער ערד געקומען, צו דער ערד זיך אומקערן", כּדי די נאַטור אינעם ראָמאַן זאָל „באַרויקן" אָדער (זאַווערוכע און שטורעם־פייגל) צווינגען צו שטורמען. טורגעניעוום און טאָלסטאָיס נאַטור־באַשרייבונגען זענען, געוויינלעך, מיסטיש.

ניין! דאָס געשטאַלט איז נישט בלויז וואָגיק, פּערספּעקטיווליך, מאַ־טעריעליש, היסטאָריש, — עס איז אויך אומבאַדינגט סאָציאַל און קלאַ־סאָווע. מען קאָן נעמען ל. טאָלסטאָיס „קריג און פרידן", דאָס אוועקלייגן לינקס נעבן זיך, און ביי דער רעכטער זייט אַ ריינעם בויגן פּאַפּיר און, — פון ערשטן זייטל אָן, פון דעם פעאָדאַלן געשפּרעך וועגן דער אינטערנאַ־ציאָנאַלער לאַגע און פון קוראַקינס פעאָדאַלער קאַרגשאַפט אָן, — אַרויס־שרייבן אַלע אינסטינקטן פון טאָלסטאָיס פּערסאָנאַזשן און די אַלע אומ־שטענדן, וועלכע סטימולירן אָט די אינסטינקטן, — אינסטינקטן, עמאָ־ציעס, געפילן, אַלצאַיינס, ווי מיר ווילן דאָס אָנרופן. פון צוויטן זייטל אָן ווילן מיר שוין האָבן פאַר זיך עפּעס אַן אָנדייט פון אַ סיסטעם, מען דאַרף שוין בלויז אונטערשטעלן צייכנס און אָט האָבן מיר שוין אַ סטאַ־טיסטיק. און ביים סוף פון ראָמאַן זענען שוין באַקאַנט אַלע אינסטינקטן, מיט וועלכע עס האָבן אָפּערירט נישט בלויז טאָלסטאָיס פּערסאָנאַזשן, נאָר טאָלסטאָי גופא. די מענטשלעכע אינסטינקטן, די מענטשלעכע גע־פילן האָבן זיך אָנגעשיכטעט צייט דורות, זינט דעם אורמענטש, זינט די פירהעגעטיקע, זינט דעם צושטאַנד פון פּשוטע בעלי־חיים. פון דעמאָלט אָן זענען זיי נאָך נישט איבערגעבויט געוואָרן. די סאָציאַלע אינסטינקטן פון יענער צייט נאָך, ווען דער מענטש האָט צום ערשטן מאָל גענומען אַ גראָבן שטעקן אין האַנט, האָבן זיך אָנגעזאַמלט ביז אויפּ ייקן טאָג. זיי זענען דורכגעגאַנגען דורך דעם מיטלעלטערישן באַ ין, דורכן קאַפּיטאַליסטישן „אינדיווידואַליזם". זיי האָבן זיך אָנגעזאַמלט, געלעבט, געשטאָרבן, ווידער געבוירן געוואָרן און לעבן נאָך אין אונז. איינציקע אינסטינקטן, נאָך פון דער שטיין־תקופה, האָבן זיך דערשלעפּט ביז צו דער סאָציאַליסטישער היינטצייטיקייט, ביזן סאָציאַליסטישן באַ־וווסטזיין און סאָציאַליסטישע אינסטינקטן. אָבער מיר, סאָציאַליסטן, קאָ־מוניסטן, — זענען נאָך יונג. און מען וואָלט געדאַרפט נעמען פיל־פיל פון אונזערע שרייבער, פּאַרטייער בתוכם, און אָנידערלייגן אונטער דעם לינקן עלנבויגן זייערע ראָמאַנען, פּונקט אַזוי ווי ל. טאָלסטאָיס „קריג און פרידן", — און אויב אַ שרייבער וויל טאַקע זיין אַ סאָציאַליסטישער שרייבער, אַ באמת סאָציאַליסטיש פילנדיקער מענטש, איז זאָל דער שרייבער, חוץ זיין באַוווסטזיין, אויך קאָנטראָלירן זיינע אינסטינקטן!

די סאָוויעטישע רוסישע ליטעראַטור האָט שוין איר געשיכטע און אירע דורכגעמאַכטע עטאַפּן. די סאָוויעטישע ליטעראַטור האָט אינגאַנצן אָפּגערוקט אויפן היינטערשטן פּלאַן דעם אינדיווידואַליסטישן גורל פונם

מענטשן. עס פארשטייט זיך, — אז דער גורל פון קלאסן איז פיל באַדייטנדיקער איידער דער גורל פון די איוואַנעס און איוואַן איוואַנאָוויטשעס, פון איינצלנע פערזאָנען. בשעת א מענטש, א קלאס, אן עפּאָכע קומט אויף א ניי אָרט, אויף א נייער דירה, ווילן זיי אויסשטעלן די זאכן אויף די געהעריקע ערטער און ווייסן, וואָס זיי פארמאָגן, — די ליטעראטור איז געווען א סקיצנאַרטיקע, א דעריקענטעניש־ליטעראַטור, א פאָטאָגראַפישע. דער קלאס האָט זיך גענומען איבערבויען דאָס לאַנד, די טאמע קאָלאָסאַלסטע, מערקווירדיקסטע עפּאָכע, בשעת אין גאַנצן לאַנד איז נישט געבליבן קיין איין דאָרף, קיין איין שטאָט, וואָס זאָל זיך נישט רעקאָנסטרואירן און זיך איבערבויען אויפסניי. עס האָט זיך רעקאָנסטרואירט דאָס אַרויסבאַקומען די תבואה און די אַרבעט ארום דער תבואה, בשעת איבער די פעלדער האָבן אָנגעהויבן גיין מאַשינעס און פאַבריק־רגילותן. עס האָבן זיך רעקאָנסטרואירט און פונסניי געבויט פאַבריקן און זאַוואָדן, נאַפט, אייזן, קוילן, כעמיע, טעקסטיל, און פארוואַנדלט דאָס אַגראַר־לאַנד אין אַן אינדוסטריעל לאַנד. ס'איז פּאַרטייליקט געוואָרן דער קלאַס פון די פריערדיקע געשיכטע־מאַכער צוזאַמען מיט זיין עקאָנאָמישער קאָנסטרוקציע, ווייסן, מאָראַל, עסטעטיק. דאָס איז פיל מערקווירדיקער, איידער וועלכע נישט איז ראָמאַנטישע פאַנטאַזיע.

די ערשטע זייט פון „איזוויעסטיאַ" איז געווען פיל ראָמאַנטישער, איידער דער בעלעטריסטישער פעליעטאָן אויף דער דריטער. און די ראָמאַנען פון דער עפּאָכע האָבן גענומען אוראַלטע ברעגעס פון א טייך, געדיכטע פארוואָרפענע וועלדער מיט מאָנאַכן אָדער סטעפּעס מיט זאַפּאָראָזשער מסורות. אַהינצו זענען געקומען מענטשן, און דאָרטן האָבן זיך געבויט זאַוואָדן, דערביי האָבן קעגנשטאַנדן און די באַציונג צו די קעגנשטאַנדן איבערגעבויט די מענטשן און זיי געמאַכט פאַר קאָמוניסטן. די ראָמאַנען האָבן גענומען די סאַמע פרימיטיוויסטע ראַסייאישע ערטערלעך, א דאָרף, געבויט דאָרט א קאָלווירט, אַהינצו איז אַראָפּגעקומען א טראַקטאָר, און דאָרט האָבן זיך געשאַפן פּי־פּערמעס, און דער טראַקטאָר און די באַציונג צום טראַקטאָר האָט איבערגעבויט די מענטשן און זיי געמאַכט פאַר קאָמוניסטן. דער איבערבוי פון די מענטשן איז געשען אין קלאַסן־קאַמף. דער פריערדיקער געשיכטע־מאַכער, ווערנדיק אויסגעראָט און אָפּשטאַרבנדיק, האָט זיך געלאָזט גיין אין דער קולאַקישער מלחמה — אויף הונגער אין די דערפער, אויף שטיקלעך אייזן, וועלכע זענען אַריינגעוואָרפן געוואָרן אין די נייע מאַשינעס, — די שרייבער האָבן געשריבן

וועגן שעדיקערײ. אזוי איז דאָס טאַקע געווען אין דערווירקלעכקייט.
אָבער שריפטשטעלערײ איז דאָך אַ באַדינגלעכקייט. און די באַדינגלעכ־
קייט פון דעם קלאַסישן ראָמאַן איז אַריבערגעטראָגן געוואָרן אין אונ־
זערע טעג. אין ראָמאַן איז געווען דער העלד — די קאָמפּאַרטײ אין ראָ־
מאַן איז געווען „דער מערדער" — דער סובהעלד — דער פּריערדיקער
קלאַס, דער שעדיקער. די דאָזיקע קאָנסטרוקציע איז געווען נישט קיין
ריכטיקע לויטן מהות פון דער ליטעראַרישער טעכנאָלאָגיע. דער העלד איז
פּעריזאַניפיצירט געוואָרן אין דעם סעקרעטאַר פון דער פּאַרטײ־אָרגאַני־
זאַציע, דער מענטש האָט אויף זײַנע פּלײצעס געטראָגן די פּאַרטײ פון
מיליאָנען, פאַרשמעלערנדיק די פּאַרטײ אין זײַנע אינדיווידואַליסטישע
שטריכן, און פאַרלוירן זײַן אײגענעם פּרצוף אויסמײַשנדיק זיך אין די
מיליאָנען; דער שעדיקער איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ סובהעלד, וואָס
האָט לחלוטין נישט געשטימט מיט דער ווירקלעכקייט, ווײַל אין די רע־
אַלע פּערספּעקטיוון איז דער שעדיקער בלויז געווען אַ מין צוטשעפּעניש,
אַן עק, און נישט מער. און בכלל האָבן זיך די ראָמאַנען געענדיקט מיטן
אויפבוי פון אַ זאַוואָד אָדער מיט דער אָרגאַניזאַציע פון אַ קאָלווירט —
אַט פּונקט אַזוי ווי אין די ענגלישע ראָמאַנען אָדער אין די רוסישע פון
טורגעניעווס צײַטן — מיט דעם תנאים־שרײַבן צווישן חתן־כּלה; דער
חתן זענען דאָ געווען די קעגנשטאַנדן, אַ זאַוואָד אָדער אַ קאָלווירט, די
מענטשן — די כּלה, און די חתונה — דאָס לאָזן אין גאַנג דעם זאַוואָד.
דאָס איז זיכער זייער געזעצמעסיק פאַר דער ליטעראַטור, אָבער שאַפן
ווערן אמתע שאַפערן בלויז פון דעם מאָמענט, ווען פאַרנדיק שוין אַ סך,
אַ סך שעהן, כאַפּן זײ זיך ראַפּטום פאַר די געדאַנקען, בשעת זײערע
געדאַנקען זענען ווײַט סײַ פון דעם וועג, אויף וועלכן זײ פאָרן, סײַ פונם
רודער־ראָד, ווײַל דער קעגנשטאַנד — די מאַשין, דער מאָטאָר, דער
ריטם פונם מאָטאָר און פון דער באַוועגונג — און ער, דער שאַפער, זע־
נען איינס און דאָס זעלביקע. אַט דערמיט הויבט זיך אָן דאָס לעבן.

(אין איוואַנאָוואָ האָבן אַרבעקאָוו און סיניצין איבערגט־
נעכטיקט אין וואָלקנקראַצער פון איוואַנאָווער האָטעל; דערנאָך
זענען זײ געווען אויפן פליפלאַץ, וו די איוואַנאָווער אונטער־
נעמונגען האָבן באַגעגנט דעם אַגיט אַעראָפּלאַן „פּראַוודאַ",
וואָס איז געקומען צופליען פון מאָסקווע, דערנאָך זענען זײ
צוזאַמען מיטן פּאָרזיצער פון געגנט ־ אויספּירקאָם סערגײ
פּעטראָוויטש אַגײעוו געפאָרן אויף אַ נאָמענלאָזער אָזיערע.
וועגן דעם אַלעם וועט דערציילט ווערן ווײַטער).

קיין פּאַלעך איז מען אָנגעקומען פאַרנאַכט. די נסיעה אויף דער גאַמענגלאַזער אָזיערע, די נאַכט־געשפּרעכן, דאָס באַגעגענען די פרוי און קינד מיט דער ניאַניע אויפן וואָקזאַל האָט גורם געווען, אַז סערגיי איוואַנאָוויטש און יאַקאָוו אַנדרייעוויטש זענען פריקע נאַכט געשלאָפן בלויז קנאַפּע צוויי שעה. אין פּאַלעך האָט געוואַרט אַ באָד און אַ פויעריש הויז. אין צימער זענען געשטאַנען מאַי־גלעקלעך. ווי ס'איז נאָר נאַכט געוואָרן האָט אונטערן פענסטער אָנגעהויבן זינגען אַ סאָלאָוויי, אויסמישנדיק די קלאַנגען מיט די ריחות פון די מאַי־גלעקלעך. דאָס ערשטע מאָל אין לעבן האָט דאָס באַוווּסטזיין צונויפגעפּאָרט מאַי־גלעקלעך מיט סאָלאָווייען — מיט פרילינג און מיט דער ברכה פון דער ערד. פאַרמאַטערטע, האָט מען זיך געלייגט שלאָפן, ווי די זון איז נאָר פאַרגאַנגען, בשעת די סאָלאָווייען האָבן דערוואַכט. דער געדאַנק וועגן סאָלאָווייען און מאַי־גלעקלעך איז געווען דער לעצטער געדאַנק פאַרן שלאָף. און ביינאַכט האָט אויפגעוועקט אַן אומגעוויינטלעך גערויש, טויזנטער אומבאַקאַנטע וועזנס זענען אַרומגעלאָפן איבערן דאַך. און מיטאַמאָל האָבן אויפגעטויכט זכרונות פון דער קינדהייט, זיי זענען אַריין און אויסגעפילט דאָס גאַנצע באַוווּסטזיין. אין מאָסקווע און אין דער וועלט, אין די גרויסע שטעט, אין די פילשטאָקיקע הייזער, איז דער דאָזיקער קלאַנג פאַרגעסן געוואָרן, דער קלאַנג, וואָס איז באַקאַנט פון די קינדער־יאָרן. איבערן בלעכענעם דאַך פון דעם פויערישן הויז זענען געלאָפן טויזנטער רעגן־טראָפּנס. הינטערן פענסטער האָט געגרינט דער זומער. דער צימער איז באַלויכטן געוואָרן מיט פאָספאָר־שיין און עס האָט זיך געדוכט, אַז זי איז אַריינגעדרונגען דורך די ווענט. פרייליך האָט איבערן דאַך זיך צעשאָטן אַ דונער. אויפן דאַך האָט גערוישט דער רעגן. אין צימער האָט ביז חלשות געשמעקט מיט פייכטע מאַי־גלעקלעך, מיט יוגנט, פרישקייט און סאָלאָווייען. וווּ איז דאָס? — ווען?

... סאַראַטאָוו. די סאַראַטאָווער ערשטע גימנאַזיע. דער ערשטער קלאַס. אין גימנאַזיע איז ביי אַלע גימנאַזיסטן ביזן פערטן קלאַס אַן עפּידעמיע — מען שפּילט אין פענעס; די קעשענעס ביי די גימנאַזיסטן זענען אָנגעפּאַקט מיט פענעס, אַלס העלד פון די אַלע פענעס ווערט גערעכנט „נאַפּאָלעאָן'', אַ פען, וואָס מען קאָן נישט איבערקערן. מען שפּילט בשעת די פויזעס, מען שפּילט בשעת די לעקציעס. די קלאַס־אויפזעערס פּאַקן. דער קלאַס־אויפזעער, מיטן צונאָמען פּאַראַסאָל, נעמט צו די פענעס, צווינגט איבערצוקערן די קעשענעס, און פּאַראַסאָל, וואָס וויל אויס-

וואורצלען דאָס שלעכטס, שלײדערט די פּענעס, הונדערטער פּענעס, גלײך אױפֿן אױװן ארױף, װי מען קאָן זיך אָנשטױסן, צו די טױזנטער פּענעס, װאָס װאַלגערן זיך שױן האַרט זינט די פֿריערדיקע גימנאַזיסטן־דורות. דער שילער פֿון ערשטן קלאַס קעלער, דער שפּעטערדיקער ארבעקאָװ, שמועסט זיך אָפּ מיט זײן קלאַס־חבר שוכאַטאָװיטש. בשעת דער ערש־טער פּױזע קלאָגט זיך שוכאַטאָװיטש אױף קעלערן, אַז קעלער האָט אים געשלאָגן, און דער קלאַס־אױפֿזעער באַשטראָפֿט קעלערן מיט אַ שעה אָן מיטאָג. בשעת דער צװײטער פּױזע קלאָגט זיך קעלער, אַז שוכאַטאָװיטש האָט אים געשלאָגן, און דער קלאַס־אױפֿזעער באַשטראָפֿט שוכאַטאָװיטשן מיט אַ שעה אָן מיטאָג. נאָך די לעקציעס — בלײבן קעלער און שוכאַ־טאָװיטש אין צװײען אין קלאַס. די קאַטעדרע — צום אױװן. אױף דער קאַטעדרע — אַ שול־באַנק. אױף דער שול־באַנק — שוכאַטאָװיטש. אױף שוכאַטאָװיטשן — קעלער. און קעלער איז אױפֿן אױװן, צװישן שטױב, צװישן פּאַפּירלעך, צװישן פּענעס, פּענעס און פּענעס. און אױפֿן שװעל — פּאַראַסאָל. און שױן נישט אַלײן, נאָר מיט דער הילף פֿון צװײ װעכטער קריכט קעלער אַראָפּ פֿונעם אױװן. אין אַ פֿערטל שעה אַרום — דער אינ־ספּעקטאָר־קאַבינעט אין דער אָפֿיצינע, דאָס װאַרטן אױפֿן אינספּעקטאָר, שוכאַטאָװיטשעס יאָמערן און — אַ שטורעם הינטערן פֿענסטער, דונערן און בליצן...

פֿרילינג 1935 איז אין גאַנצן פֿאַרבאַנד פֿאָרגעקומען דער ערשטער אַרױסלאָז פֿון די צענטע קלאַסן פֿון דער פֿולקאָמער סאָװיעטישער מיטל־שול — אַ יום־טוב פֿון ײנגלעך און מײדלעך, װאָס זענען געבױרן געװאָרן שױן נאָך דעם יאָר 1917, אַ יום־טוב פֿון געבורט און צײטיק װערן פֿונעם מענטשן...

ניזשני־נאָװגאָראָד. 1913. דער קלאַס פֿון „אַביטוריענטן“.

— קעלער, װאָס טוסטו!?

— גאָרנישט, לעאָניד אַלעקסאַנדראָװיטש!

— יאָ־יאָ, גאָרנישט, מען דאַרף אָבער הערן!... — אױף אַ האַלבע שעה אָן מיטאָג!

מיט צװײ און צװאַנציק יאָר צוריק!... — דאָס דאָזיקע געשפּרעך איז פֿאָרגעקומען אין ניזשני־נאָװגאָראָדער „װלאַדימירער“ רעאַל־שול. דאָס דאָזיקע געשפּרעך פֿלעגט זיך איבערחזרן אַ פּאָר מאָל אַ װאָך, און אַלעמען איז געװען באַקאַנט און פֿאַר קײנעם איז דאָס נישט געװען קײן איבעראַשונג, אַז לעאָניד אַלעקסאַנדראָװיטש האָט נישט ליב דעם

„אַפּיקורייענט״ קעלער און דעריבער „פאקט״ ער אים — געווען אַזאַ ווערטל. און קעלער פלעגט בלייבן אויף אַ האַלבע שעה אָן מיטאָג אַ פּאָר מאָל אין וואָך. קעלער איז שפּעטער געוואָרן אַ שרייבער... צוזאַמען מיט דעם גימנאַזיסט פיאָדאָר באַגאַראָדסקי, וואָס איז שפּעטער געוואָרן אַ מאָ־לער, מיטן גימנאַזיסט סערגיי פּרעדמעטשענסקי, אַ בעלעטריסט, מיטן אינסטיטוט־שילער ארסעני מיטראָפּאַנאָוו, אַ פּאָעט, און נאָך אַ צען חב־רים האָבן זיי געשאַפן אַ ליטעראַטור־קרייזל און ארויסגעגעבן אַ האַנט־שריפטלעכן זשורנאַל. פּרעדמעטשענסקי און ארבעקאָוו האָבן געדרוקט זייערע דערציילונגען אין „ניזשעגאָראָדסקי ליסטאָק״. די מיטגלידער פון קרייזל האָבן געלייענט צייטונגען און די דיקע זשורנאַלן. און דער רעאַ־ליסט קעלער איז ארויסגעפאָדערט געוואָרן צום אינספּעקטאָר זשודראַ אין דעם זייער פינסטערן קאַבינעט, ווו די ווענט האָבן אָנגעוואָרפן נישט קיין קלענערע שרעק, ווי דער שווארצער זשודראַ אליין... זשודראַ האָט זיך אָנגערופן:

— סערגיי קעלער, מען זאָגט, אַז דו פּאַרפּאַסט?

די „וולאַדימירער״ רעאַל־שול איז געווען דער דריטער לער־אַנ־שטאַלט, אין וועלכן ארבעקאָוו האָט דורכגעמאַכט זיין „מיטעלע״ ביל־דונג, ווייל פון דער סאַראַטאָווער גימנאַזיע האָט מען אים משלח געווען פאַר שפּילן אין פּענעס און פאַר דעם, וואָס ער האָט זיך איזדיעקעוועט איבער דער שטראָף צו בלייבן אָן מיטאָג, און פון דער באַגאַראָדסקער רעאַל־שול איז ער אליין אַוועק פון זיין אייגענער טובה וועגן. הייסט עס, אַז ארבעקאָוו איז שוין נישט געווען קיין מלופים־קינד. און ער האָט, אויסציענדיק די הענט איבער די לאַמפּאַסן, געענטפערט דעם אינספּעק־טאָר זשודראַ:

— יאָ, וולאַדימיר אַלעקסאַנדראָוויטש, איך פּאַרפּאַס.

— און וואָס פּאַרפּאַסטו?

— איך שרייב קליינע דערציילונגען, וולאַדימיר אַלעקסאַנדראָוויטש. איך קלויב מיך צו ווערן אַ שרייבער.

— און נאָך האָב איך געהערט, אַז דו גיסט די דערציילונגען אין „ניזשעגאָראָדסקי ליסטאָק״ און לייענסט בלומרשט צייטונגען.

ארבעקאָוו האָט אָפּגעמאַכט אַ ליגן, נישט אַ פינטל טוענדיק מיט די אויגן.

— עס הויבט זיך נישט אָן, וולאַדימיר אַלעקסאַנדראָוויטש.

— און נאָך האָבן מיר דערציילט די קלאַס־אויפזעערס, אַז דו, קעַ־לער, רויכערסט?

אַרבעקאָווס אויגן זענען געוואָרן הכנעה־דיק, און פול חרטה האָט ער שטיל געענטפערט:

— יאָ, וולאַדימיר אַלעקסאַנדראָוויטש, איך האָב עטלעכע מאָל גע־רויכערט.

זשודראָ האָט געשוויגן מחמת איבעראַשונג. זשודראָ האָט אָפּגע־שאַצט דאָס אָפנהאַרציקע מודה זיין זיך. זשודראָ האָט זיך אָנגערופן:

— נו, מעגסט רויכערן, אויב דו רויכערסט, איבעראַיאָר ביסטו שוין אַ סטודענט, אָבער אויב די קלאַס־אויפזעער אָדער דער אינספּעק־טאָר וועלן דיך פּאַקן, וועסטו באַקומען אַ דריי פאַר אויפפירונג. און אויב, — זשודראָ האָט זיך בייז אָנגעכמורעט, — איך וועל ווידער הערן וועגן דיינע שרייבערייען און וויזיטן אין „ליסטאָק" — וועסטו ווערן אויס־געשלאָסן. פאַרריכט דעם פּאַסיק, ווי עס באַדאַרף צו זיין!...

אין „וולאַדימירער" רעאַל־שולע איז פּונקט אַזוי ווי אין אַלע מי־טעלע שולן פון דער אימפּעריע געווען פאַרבאָטן די שילער זיך צו באַ־ווייזן אין גאַס נאָך אַכט אַזייגער אין אָוונט. גיין אין קינאָ אָדער אין טעאַטער האָבן די שילער געקאָנט בלויז מיט ספּעציעלע דערלויבעניש פון דער אינספּעקציע. אין דעם טאָג, ווען די אַביטוריענטן האָבן געענ־דיקט די רעאַל־שול האָבן זיי זיך צוזאַמען מיט די לערער דאָס ערשטע מאָל אין לעבן גוט אָנגעשיכורט, און צוזאַמען מיט די לערער, אויך דאָס ערשטע מאָל אין לעבן, געפאָרן אין אַ שאַנד־הויז. אויפן גאַנצן לעבן איז פון דער „וולאַדימירער" רעאַל־שול פאַרבליבן אין געדעכעניש — דער קלאַס, די שול־באַנק, די לעקציע פון מאַטעמאַטיק:

— קעַלער, וואָס טוסטו?

— גאָרנישט, לעאָניד אַלעקסאַנדראָוויטש.

— מען דאַרף הערן! בלייבסט אויף אַ האַלבע שעה אָן מיטאָג!

און דער פראַנצויז, אַ שווייצאַרישער בירגער:

— ע, מאָנשער, איר קענט נישט די לעקציע? — עס וועט אייך קלעקן, אַז איך וועל אייך שטעלן אַ נול מיט לייצעס!? — און דער פראַנצויז האָט זיך געזשמורעט פון תענוג און צערטלעכקייט, דער זעל־בער שווייצאַרישער פראַנצויז, פון וועמען מען האָט אין אַ יאָר אַרום גע־שריבן אין די צייטונגען, און וועלכער איז אַנטלאָפן פון רוסלאַנד, ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז ער האָט פשוט געפּראַוועט אויסגעלאַסענע

שטיק און מאַנס געווען שילער פון די ייִנגערע קלאַסן און עס האָט אים געדראָט אַ האַרבע שטראָף...

ס'אַראַ עפּאָכע עס איז זינט דעמאָלט פאַרבײַ!... די אימפּעריע האָט צעשאָסן דעם רעזשים מיט דער וועלט־מלחמה און האָט זיך אויפגעריסן מיט דער רעוואָלוציע. דער אָקטאָבער האָט, אָפּשיסנדיק זיך פון פערצן מלו־כות, וואָס האָבן אים געוואָלט דערטרינקען אין זײַן אייגענעם בלוט, אויסגעוואָרצלט די אימפּעריע. אין פרילינג 1935 האָבן געענדיקט די מיטל־שול מיידן און יונגען, וועלכע זענען נאָך נישט געהאַט געבוירן געוואָרן אין 1917, קינדער, מיט וועלכע מען איז פאַרגאַנגען אין טראָגן און מען האָט געבוירן אין סאַמע קאָך פון אָקטאָבער. אַרבעקאָוו איז אין יענע יאָרן פון אַ ייִנגגמאַן געוואָרן אַ דערוואַקסענער מענטש. אָן אַנשטאָט דעם אַמאָליקן שילער קעלער, זענען געקומען אויף דער וועלט צוויי נײַע שילערס — קעלערס, אַ זון מיט אַ טאָכטער, וואָס האָבן גע־לערנט אין דער נאָך אָקטאָבערישער שול. יענער, דער געוועזענער שילער קעלער, איז געווען אַ שווער קינד — נישט צופעליק האָט ער איבערגע־וואַנדערט פון סאַראַטאָוו קיין באָגאָראָדסק, פון באָגאָראָדסק קיין ניזשני. און אַ צופאַל אין זײַן לעבן איז געווען בלויז דאָס, וואָס ער האָט גע־ענדיקט די שול. דעמאָלט האָט מען נישט געקאָנט און נישט געטאָרט זאָגן, אַז קעלער וועט ווערן דער שרײַבער אַרבעקאָוו, אָבער דאָס ייִנגל האָט זיך פון די פריסטע יאָרן אָן געגרייט צו ווערן אַ שרײַבער, — און טאַקע דאָס איז געווען די שווערסטע און געפערלעכסטע זאַך פאַר דער דעמאָלטיקער שול. איצט זענען געוואַקסן אַ זון מיט אַ טאָכטער, און דער זון האָט זיך אַרויסגעוויזן פיל שווערער פון דער טאָכטער. און, עס קאָן זײַן, אַפילו פיל שווערער פון דעם פאָטער, — לאָמיר זאָגן, שווין דערמיט אַליין, וואָס ער האָט, להיפּוך פון דעם עלטערן קעלער, זיך נישט געשטעלט קיין שום אויפגאַבן און צילן אין לעבן. ער האָט נישט געלעבט מיטן פאָטער און צו דעם פאָטערס גרויס פאַרדראָס און ווייטאָג זיך אָן עצה געגעבן צו דרײַצן יאָר צו באַקומען אַ קאַלטע און דורכאויס גלײַכגילטיקע באַציִונג צום בוך און פולקום זײַן באַהאַוונט אין בלערליי ספּאָרטן און זײַן באַקאַנט מיט דער גאַנצער קאָלאָמנער אומגעגנט, אויף אַ שטח פון פיל־פיל קילאָמעטערס, וועלכע ער האָט באַזוכט אין די טעג, ווען ער האָט דורכגעלאָזט די לעקציעס אין דער שול, און דערפאַר גע־האַט גאָר אַ קנאַפּע ידיעה אין די אַלע לימודים, וואָס ער האָט געלערנט אין דער קאָלאָמנער צען־יאָריקער שול, — ער האָט אַזוי ווײַניק געקענט,

אַז, טרעפּנדיק ביים פֿאָטער אייניקע שריפֿטשטעלער, האָט ער זיך צו אים געווענדעט מיט אַ ביטע:

— פּאַפּאַ, פּאַרוואָס זאָלסטו אַמאָל צו אונז נישט פֿאַרבעטן אויף אַ גלעזל טיי דעם שרייבער פּושקין!...

דער פֿאָטער האָט גענומען דעם זון פֿון די אוראַלטע קאַלאָמנער טראַקטן און אים אַריבערטראַנספּאָרטירט קיין מאָסקווע, אין דער 25־טער שול, וווּ אַ דירעקטאָרין איז געווען אַ פֿרוי מיט אַ פֿאַמיליען־נאָמען, וואָס האָט זיך אויסגעצייכנט געפּאַסט פֿאַרן זון, — גראָזאַ *), און וועמענס שעף עס איז געווען די ציטונג „איזוועסטיע", נישט אויף צו להכעיס געווינלעך, דעם דירעקטאָר זשודראַ און זיין באַציונג צו ציטונגען בכלל און צום „ניזשע נאָווגאָראָדער ליסטאָק" בפֿרט. אין די אַלע יאָרן פֿון די סאָציאַלע אומוואַלגערונגען און אויפֿשטייגן האָט דער פֿאָטער נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט דער שול. מיט די קינדערס אויגן האָט ער ווידער דערזען די שול. קינדער צווישן בכלל, איבערחזרנדיק דאָס לעבן, — אי צו ווערן יינגער און אי צו זען דאָס, וואָס מען איז אַליין דורכגעגאַנגען. מיט זיינע זכרונות, מיט זיין טאַכטער און זונס אויגן האָט דער פֿאָטער פֿאַרגלייכט די צוויי שולן. דער פֿאָטער איז אַריינגע־צויגן געוואָרן אין דעם געזעלשאַפֿטלעכן לעבן פֿון דער שול, וואָס איז בשום אופֿן נישט פֿאַרשטענדלעך פֿאַר די פֿאַר־רעוואָלוציאָנערע טראַדי־ציעס, ווייל דער דירעקטאָר זשודראַ האָט צוגעלאָזט דעם עלטערן־גייסט אין דעם „היכל פֿון וויסן" בלויז דאַן, בשעת פֿונעם היכל איז אַרויסגע־יאָגט געוואָרן דער גייסט פֿון געזונטער קינדהייט.

ווי פֿיל, ווי מערקווירדיק אַלץ האָט זיך געענדערט! — פֿון וואָס איז דאָ צו טראַכטן, צי פֿון דעם, וואָס די שול האָט איר אייגענע גע־דרוקטע ציטונג, וועלכע דערשיינט איינמאָל אין זעקס טעג און אין וועל־כער די לערער און די שילער דרוקן זיך צוזאַמען, און די רעדאַקציע זאָרגט דערפֿאַר, אַז די שילער זאָלן זיך דווקא דרוקן?... פֿון וואָס איז דאָ צו טראַכטן? יאָ, די שילער פֿון דער דאָזיקער שול קאָרעספּאָנדירן מיט פֿינף און צוואַנציק פֿעלקער — אָנהייבנדיק פֿון די אַמעריקאַנער שילער ביז די שילער פֿון דער אַרקטיק.

„אינזל קאַלגויעוו, שול.

„וואָס מאַכט איר? אַלע נענצעס זענען איצט אין אַרטעל.

---

*) גרויזאַם, שטורם, דראָונג. — באַמ. פֿון איבערזעצער.

זיי אַרבעטן צוזאַמען. די הירשן זענען נישט צוזאַמען, די הירשן דאַרף מען אויך צוזאַמען. די נענצעס ווינען אין טשו־מעס (געצעלטן) — זיי יאַמצען — וואַנדערן. אין דער רויטער טשומע לערנען זיך די נענצעט, די נענקעס, די מיידלעך, לער־נען זיך נישט, זיי ווילן זיך לערנען איבעראַיאָר. אַן אַגענטור איז דאָ, אַ שפּיטאַל איז דאָ. די שול איז אַלט דאָס צווייטע יאָר. 26 שילער, צוויי גרופּעס. מיר האָבן געלערנט וועגן לע־נינס אָרטעל, וועגן דער רויטער אַרמיי, וועגן דער פּאַריזער קאָמונע, וועגן ערשטן מאַי. מיר האָבן געלערנט, ווי עס לעבן די אַרבעטער, ווו עס זענען נאָך דאָ בורזשויען. אַ וואַנט־צײַ־טונג איז דאָ, אַ ראַדיאָ איז דאָ, אַ קינאָ איז דאָ. אין שול זענען פּיאָנערן דאָ''...

דאָס איז אַ טייל פון אַ בריוו, וואָס עס האָבן געשריבן קאָלגויעווער שילער אויף דער נענעצישער שפּראַך צו די שילער פון דער 25־טער שול. פון אויסטראַליע, פון סידניי, שרייבט אַלאַן שאָין וועגן זיין לעבן, וועגן דער אַרבעטער־באַוועגונג אין אויסטראַליע, און בפרט וועגן דעם, אַז די אויסטראַלישע אייזנבאַן וויל נישט, מחמת די אַלטע ענגליש־אַמעריקאַני־שע צענזור־טראַדיציעס, פירן קיין אַרבעטער־צייטונגען, און דעריבער —

,,איז אונז שווער זיי צו באַקומען אין מעלבורן... פאַר־אַכטאָגן האָבן די באַאַמטע קאָנפיסקירט און פאַרברענט אַלע עקזעמפּלאַרן פון ,,וואָרקערס וויקליי''...

מען שרייבט פון אינדיע, פון דער שטאָט פּונע. די טראַנסאָמאַנער שול אין ניו־כעווען פון שטאַט ניו־יאָרק אין די פּאַריזיקע שטאָטן שרייבט און שיקט מתנות ,,אונזערע פריינט אין פ. ס. ר. ר.'' פון דער סטאַציע בערטשאַקור אין קאַזאַקסטאַן שרייבט מען:

,,מיר שילער פון דער בער־טשאַקורער שול שיקן אייך אונזער גרוס אין דער ווייטער מאָסקווע''...

אין 1913!... דער דריי הונדערט יעריקער יובילעי און דאָס לעצטע יאָר פון דער אימפּעריע!... קעלערס יונגט, שטורעמס, קאַיאָרן — און בכלל יוגנט, וואָס וויל אַלצדינג וויסן, אַלצדינג פאַרשטיין, אַלצדינג אַריינ־זאַפּן אין זיך! אויף דער אַשאַרער גאַס, אין גיזשגי, האָט געוווינט אַ פּראָווינציזין, וואָס האָט מיט אַן אַקצענט גערעדט רוסיש — רעאַליסטן פלעגן טייטלען אויף איר מיט די פינגער און באַלד אַנטשווינדן ווערן, ווי נאָר זי איז געבן זיי פאַרבייגעגאַנגען, ווייל זיי האָבן געזען אַן אויסלענ־דערין, וועגן וועלכער זיי האָבן גאָרנישט געוווּסט, ווייל הינטער דער גע־

שטאַלט פון דער אויסלענדערין האָבן זיך פאָרגעשטעלט ווייטע, אומבאַ־
קאַנטע לענדער, פון וועלכע מען האָט קיין אַנונג נישט געהאַט, וועגן
וועלכע מען האָט געדאַרפט טרוימען, ווי וועגן צויבער־לענדער, וואָס
עקזיסטירן גאָרנישט... יוגנט, שטורעמס, קאַיאַרן! — ווען דעם שילער,
דעם פאָטער, וואָלט מעגלעך געווען דעמאָלט אָנצושרייבן אַ בריוו קיין
קאָלגויעוו, קיין מעלבורן, קיין ניו־כעוועק, אפשר וואָלט זיין לעבן גאָר
אַנדערש אויסגעזען?... קכאַין, אַ הינדוס, שרייבט פון דער שטאָט פוני
אין זיין בריוו פון 15־טן יאַנואַר 1934:

„דער שטרייק איז פאַרשפּילט געוואָרן, מחמת דעם, ווייל
דער באַלעבאָס האָט אַראָפּגעבראַכט שטרייקברעכערס. די
שטרייקברעכערס זענען געווען מוסולמענער און האָבן פיינט
געהאַט אונז, בודיסטן. ביי זיי אין בענגאַליען זענען אַלע פריי־
צים — בודיסטן, און זיי האָבן אונז פיינט געהאַט, אַלס קלאַסן־
שונאים. די ענגלענדער, די באַלעבאַטים פון אינדיע, נוצן אויס
די רעליגיעזע שנאה און רייצן אָן די בודיסטן אויף די מוסול־
מענער. אָבער די לעצטע צייט גיט זיך דאָס זיי אַזוי לייכט נישט
איין, מיר ברידערן זיך מיט די בענגאַליערי...

דעמאָלט, מיט אַ גאַנצער עפּאָכע צוריק, איז קעלערס פאָרשטעלונג
וועגן אינדיע געווען געבויט אויף קיפּלינגס ראָמאַנען, אויף די ראָמאַנען
פון ענגלישן קאָנסערוואַטאָר, און פון זיי וועגן די יאָגן, וועלכע זענען
רעסטאַווירט געוואָרן דורך די אייראָפּעישע פּעראַלן פון דעם מיסטי־
ציזם, — אינדיע האָט אויסגעזען ווי דאָס לאַנד פון מאַאוגלי*), און
בישופמאַכערס, וואָס קאָנען לייענען די געדאַנקען פון אַ מייל די ווייט,
זיך שטעכן מיט נאָדלען, נישט עסן און נישט טרינקען יאָרנלאַנג, שטאַרבן
און צוריק לעבעדיק ווערן, ווען עס פאַרווילט זיך זיי. — אינדיע איז
געווען אַ לאַנד, וווּ די מענטשן זענען לחלוטין נישט ענלעך צו די איי־
ראָפּעער. ווען אַרבעקאָוו וואָלט דעמאָלט איבערגעלייענט דעם בריוו פונם
הינדוס קכאַין פון דער שטאָט פוני!... ווירקלעך, —

„אַלע נענצעס זענען איצט אין אַרטעל. זיי אַרבעטן צו־
זאַמען. די הירשן זענען נישט צוזאַמען, די הירשן דאַרף מען
אויך צוזאַמען. די נענצעס ווינען אין טשומעס, זיי וואַנדערן״.

---

*) דער העלד פון קיפּלינגס „בוך פון דזשונגלי״. — באַמערקונג פון איבערזעצער.

צי דען איז איטלעכע פראזע, וואס איז אנגעשריבן דורך די נענצער שילער, נישט דאס לעבעדיקע לעבן, וואס ליגט פאר דיר אפן? — צי דען וועט יעדע פראזע, וואס ווערט אויסגעלייגט אויף דער געאגראפישער מאפע און סאציאל־היסטארישער פאליצע פון לעבעדיקן לעבן, נישט פארבלייבן אויף שטענדיק ווי א רעאל־געפיל אין דעם זכרון פון קעלער דעם זון, וואס האט באקומען דעם דאזיקן בריוו צוזאמען מיט די חברים און צוזאמען מיט די חברים געענטפערט אויף דעם בריוו פון די חברים פון אינזל קאלגויעוו? — און צי וועט נאך אזוי ווייט בלייבן מאסקווע פאר די בער־קאטשורער קאזאקלעך, ווען זיי וועלן באקומען די ידיעה, וואס זייערע מאסקווער חברים־שילער טוען?... אבער אין דער 25־טער שול, אין דער שול, וו עס לערנט דער צווייטער קעלער, איז די דאזיקע קארעספאנדענץ גארנישט קיין צופעליקע זאך, אפילו נישט בלויז לעבנסדערקענטעניש, — נאר די סיסטעם פון לערנען פון דעם סאמע נודנעסטן און אומזיניקסטן לימוד אין דער גאנצער „קלאסישער" אימפעראטארישער פארעוואלוציאנערער שול — די סיסטעם פון לערנען געאגראפיע.

זשודרא האט געזאגט:

— נו, רויכער, אויב דו רויכערסט, אבער אויב מען וועט דיך פאקן, וועסטו באקומען א דריי פאר אויפפירונג.

לעאניד אלעקסאנדראוויטש האט געזאגט:

— קעלער, וואס טוסטו?! — בלייבסט אויף א האלבע שעה אן מיטאג!...

ארבעקאוו דער זון האט זיך ארויסגעוויזן אלס שווער קינד. זשודרא און לעאניד אלעקסאנדראוויטש זענען געווען די „שעפער" פון דער אימפערישער „דיסציפלין". אין דער 25־טער שול זענען געווען צוויי שילער. די מלחמה־כוואליע פון טויט און הונגער, פון היימלאזער פרייקייט, פון היימלאזיקייט און פאטערלאזיקייט, האט ביי א סך פון אונזערע קינדער פארביטן דעם טרוים צו אנטלויפן קיין אמעריקע און קיין אינדיע אויף דעם טרוים צו ווערן א פארוואָרלאזטער, א הפקר־קינד. און אט די צוויי האבן, אין קאמפאניע און אין איין קלאס, זיך אנגעכאפט אין אט די טרוימען און גענגבעט, געשלאגן די קינדער, געקאמאנדעוועט מיטן קלאס, גענומען ציניש פונם קלאס מיט די טראמוויי־צענערלעך, דורכגעלאזט לעקציעס, ווען דאס האט זיך זיי געגלוסט — געפעדאלעוועט, ווי קורפירשטן. ווען דאס אלץ איז ארויסגעשווומען, האבן זיך אריינגעמישט די

עלטערן און די לערער. די עלטערן האָבן פאַרגעשלאָגן דאָס מעכאַנישע מיטל פון די אַלטע טראַדיציעס — אַרויסיאָגן די שעדיקער. דער גרופּע־פירער האָט נישט מסכּים געווען מיט אָט דעם מאָסמיטל. נאָך דער אַלגע־מיינער פאַרזאַמלונג פון גאַנצן קלאַס, נאָך אַ זייער האַרציקן שמועס מיט די עלטסטע פון דעם פּיאָנערן־אַקטיוו, האָט מען די „שעדיקער" פאַרגע־לייגט, און זיי זענען דאַרויף איינגעגאַנגען — זיי זאָלן שרייבן טאָג־בי־כער פון זייער דיסציפּלין. די קינדער האָבן אַלע טאָג געדאַרפט ווייזן די דאָזיקע טאָג־ביכער זייערע עלטערן, דעם אָנפירער און עלטסטן. דאָס מיטל האָט געווירקט, און זייער שנעל: שרייבן און האָבן ליגנס האָט זיך אַרויס־געוויזן איז אַ סך שווערער, ווי אָפּנאַרן און סקאַנדאַלעווען, — שרייבן דאַרף מען זאַרגפעלטיק, און ביים שרייבן, טראַכטנדיק בשעת מעשה, דאַרף מען אַ סך קלערן וועגן זיך אַליין... איינס פון די פּאָפּולערסטע ערטער אין שול — איז דער טאָוול לעבן קאַבינעט פונם שול־פאַרוואַל־טער. אויף דעם דאָזיקן טאָוול געפינען זיך אַ מענגע רויטע און בלויע פענדלעך, וואָס ציינן דאָס לעבן און די אַרבעט פון די קלאַסן, די פעולה, די דיסציפּלין, דעם פאָרמעסט, די פּאָזיטיווע און נעגאַטיווע זייטן פון יעדן שילער באַזונדער, די קרייזלעך, דאָס ליטעראַרישע, מוזיקאַלישע, דראַמאַטישע און אַזוי ווייטער און דאָס גלייכן... דער שווייצאַרישער פּראַנצויז און קרימינעלער פאַרברעכער פּלעגט אין „וואָלאָדימירער" רע־אַל־שול אַזוי זאָגן:

— איך קאָנט זייער שלעכט די לעקציע, מיין פריינד, — ווי מיינט איר, וואָס פאַרא באַל זאָל איך אייך שטעלן? — ווי מיינט איר, אויב איך וועל אייך שטעלן אַ נול מיט לייצעס, וועט עס זיין על פּי יושר, נישט וואָר? — נו, וויבאַלד אַזוי, וועל איך אייך טאַקע שטעלן אַזאַ באַל!

און דער שווייצאַרער איז געווען גליקלעך. די 25־טע שול אויפן נאָ־מען פון דער ציימונג „איזוועסטיאַ" האַלט, „אַלס הויפּט־מאָמענט פון קאַמף פאַר דער פעולה — די אַרבעט פון די שילער איבער זיך אַליין, איבער דער שטייגערונג פון זייער קוואַליפיקאַציע, איבער דעם אויפפאַסן דעם מאַטעריאַל, וואָס ווערט געגעבן די שילער". לויט די איינשטעלונגען פון דער 25־טער שול און לויט די טראַדיציעס אירע, זענען אין די נולן שולדיק נישט די שילער, נאָר די פּעדאַגאָגן, — און די שול האַלט פאַר איר שטאָלצקייט, ווען די שילער גייען אַריבער פון איין קלאַס אין צווייטן מיט אַ הונדערט־פּראָצענטיקער פעולה, אָפּצייכענענדיק דאָס אויפן טאָוול מיט די בלויע און רויטע פענדלעך, — און חוץ די רויטע און בלויע

איז לויט דער קאנסטיטוציע פון דער שול נאך פאראן א שווארצע פאן, וואס ווערט אבער אין דער ווירקלעכקייט לחלוטין נישט באנוצט. קעלער דער זון, וואס איז לויט זיין טבע און שלעכטער אויפפירונג געווען איינגעוואקסן אין זיין קאלאמנער צושטאנד, האט אנגעהויבן זיין קאריערע אין דער 25־טער שול דערמיט, וואס ער האט אין ערשטן קווארטל געבראכט דורכאויס נישט־באפרידיקנדיקע באלן איבער אלע לימודים, מיט וואס ער איז נארמאל געווען צופרידן און, לויט די קאלאמנער טראדיציעס, זיך לחלוטין נישט גענומען צום הארצן. אין דריטן קווארטל האט ער שוין געהאט נישט מער ווי איין נישט באפרידיקנדיקן באל און עס האבן זיך שוין באוויזן ,,גוט'' און אפילו צוויי ,,זייער גוט''. אבער נישט דאס איז דער עיקר, — נאר דער עיקר איז דאס, וואס ער האט, דוכט זיך, אנגעהויבן ארויסצווייזן א געזונטע פאראינטערעסירונג און אויפפירונג בנוגע זיינע באלן און שול־ענינים און דאס, וואס אויף זומער אין לאגער אריין האט ער מיטגענומען א גרויסע צאל ביכער, מיט דער האפענונג, אז ער וועט זיי איבערלייענען.

און די טאכטער? — קריטיקער זענען, וואס אן אמת, טאקע זייער גערעכט, ווען זיי זענען צוליב זייער פראפעסיע בייז: וועגן גוטס, וועגן פשוטס און קלוגס — איז זייער שווער צו שרייבן, איז נישטא וואס צו שרייבן, דאס אנגעשריבענע ווערט נודנע, — עפעס אנדערש איז, ווען מען גיט א שרייב אן וועגן ,,אורשפרינגלעכקייט'', אדער ווען מען קאן אויף יענעמס נארישקייט באווייזן די אייגענע חכמה!... אין יאנואר האט די טאכטער פארלאנגט, דער פאטער זאל פאר איר שאפן דעם פאריאריקן קאמפלעט ,,איזוועסטיא'', און קאטעגאריש געפאדערט, ער זאל נישט אנרירן איר ,,קאמסאמאלקע''. און אין פעברואר, און אין מערץ האט זי ביים פאטער געהאלטן אין איין שלעפן מארקסיסטיש־טעארעטישע ביכער. איינמאל, אין אפריל, שוין גאנץ שפעטלעך, איז זי געקומען א צעשטראלטע. אין יענעם אוונט האט זי אין ראייקאם פון קאמיוג אויסגעהאלטן א אויסערגעווינלעכן עקזאמען. זי האט אויסגעהאלטן און איז איבערגעגאנגען פון א קאנדידאטין אין א מיטגליד פון קאמיוג. מען האט איר געשטעלט בלויז דריי פראגן — וועגן דעם פארקויף פון דער כינעזיש־מזרחדיקער באן, וועגן אידענס און לאוואלס נסיעה און וועגן די סיבות, וואס האבן דערפירט צו דער שפאלטונג פון דער ר. ס. ד. א. פ. אויף באלשעוויקעס און מענשעוויקעס אין יאר 1903.

— וואס האט דערפירט צו דער בראטונג פון די איראפעאישע מי־

ניסטאַ׳ן אין שטרעזע? — האָבן געפֿרעגט די אַלטע קאָמיוניסטן.

— די פֿאַרשטענדיקונג צווישן פּ. ס. ר. ר. און פֿראַנקרייך וועגן קעגנזייטיקער הילף אין פֿאַל פֿון אַ מלחמה.

— גוט, — האָבן די אַלטע קאָמיוניסטן געזאָגט, — אָבער ווי שאַצסטו אָפּ די פּאָליטיק פֿון פּ. ס. ר. ר. אין דעם פֿאַל? שטעל זיך פֿאָר, די דײַטשן פֿאַלן אָן אויף פֿראַנקרייך, נישט אָנפֿאַלנדיק אויף אונז, — וואָס־זשע וועסטו, דו קאָמוניסטקע, טון אין אַזאַ פֿאַל?

— לענין האָט געלערנט פֿאַרוואַנדלען די אימפּעריאַליסטישע מלחמה אין אַ קלאַסן־ און אַ בירגער־קריג.

די טאָכטער איז יענעם אָוונט געווען אַ גליקלעכע, אַ צעשטראַלטע. זי איז אַוועק צו זיך אין צימער און אַ לאַנגע צייט נישט געקענט אײַנשלאָפֿן. זי האָט גענומען די ביכער און זיך אָנגעהויבן גרייטן צו די שול־עקזאַמענס. און דאָס איז געווען פֿאָלקאָם געזעצמעסיק פֿאַר דער יוגנט, וואָס שטעלט זיך קיינמאָל נישט אָפּ און אָפּפֿטערנדיק איין זאַך, נעמט זי זיך גלײַך צו דער צווייטער, ווײַל זי וויל אַלצדינג וויסן, אַלצדינג באַנעמען און אַלצדינג אַרײַנזאַפּן אין זיך. שוין גאַנץ שפּעטלעך איז דער פֿאָטער אַרײַנגעגאַנגען צו דער טאָכטער, זי איבערצופֿרעגן. אַלזאָ, הייסט עס, אַז נישט געקוקט, וואָס קאַראַכאַן האָט מיט זיין נאָטע אין 1920 זיך אָפּגעזאָגט פֿון קאָנצעסיעס און נישט גלייכע אָפּמאַכן, האָט זיך פּ. ס. ר. ר. נישט אָפּגעזאָגט פֿון דער כינעזיש־מזרח־באַן? פֿאַרוואָס?

די טאָכטער האָט געזאָגט:

— פּאַפּקאַ, גיי אַוועק!

— וואָס שרײַבסטו? — האָט דער פֿאָטער געפֿרעגט.

— אַ טאָג־בוך. גיי אַוועק!...

יוגנט!... און דעם דרײַסיקסטן מאַי איז געווען דער יום־טוב פֿון ענדיקן די צען־יאָריקע שול, דער יום־טוב פֿון געראָטענקייט פֿון נײַע מענטשן. פֿון אַ נײַעם דור, דער יום - טוב פֿון מענטשן - באַשאַף, פֿון די, וואָס זענען פֿון קינדהייט אַריבער אין יוגנט און אין לעבן, אין נײַעם וויסן און אין נײַער אַרבעט. די יונגען און מיידן זענען אויף דעם יום־טוב געקומען אויסגעפּוצטע און יום־טובדיקע, צוזאַמען מיט די לערער און עלטערן, אויך אויסגעפּוצטע און יום־טובדיקע, — אויף אָט דעם יום־טוב פֿון פֿרייד און פֿרײַנדשאַפֿט פֿון די סאָוועטישע דורות. די שילער, די לערער און די עלטערן האָבן געגעסן פּיראָזשקעס מיט פֿלייש, מיט רייז, טשאַסטעס, געטרונקען טיי, — פֿאַרן לעבן, ווען פֿי־

ראַזשקעס זענען געווען דער אַלגעמיינער בראָקן פון אונזער סאָוועטישן גורל. און דעם דרייסיקסטן מאַי פאַרנאַכט האָט זיך איבער מאָסקווע פאַרבייגעטראָגן אַ גאָסרעגן מיט דונערן, אַ פריילעך געוויטער.

— יאָ, דינר נייער דור, פאַר וועלכן דער אָקטאָבער, דאָס זיבעצנטע יאָר איז די גרענעץ פון געבורט. געשיכטע, געשעענס, אין וועלכן ער, דער דאָזיקער נייער דור, איז נישט געווען.

אין איינזאַמקייט און בייגאַכט, טראַכטן מענטשן אָפטער פון אַלץ אָן ווערטער, נאָר מיט געפילן. אָט אַזוי, מיט געפילן האָט אַרבעקאָוו גע־טראַכט וועגן זיין יוגנט און וועגן זיינע קינדער. מסתּמא, ווען עמיצער וואָלט אים דאַן געפרעגט וועגן וואָס ער טראַכט, וואָלט ער נישט געוווסט וואָס צו ענטפערן.

דאָס אומגעוויינלעכע גערויש האָט נישט אויפגעהערט און טויזנטער אומבאַקאַנטע וועזנס זענען ווייטער געלאָפן איבער דעם בלעכענעם דאַך, — אַ קלאַנג, וואָס איז באַקאַנט נאָך פון דער קינדהייט. ווידער האָט זיך איבערן הויז אַ שאָט געטון אַ דונער. עס האָט געזונגען אַ סאָלאָוויי. עס האָבן געשמעקט מאַי־גלעקלעך — מיט יוגנט, מיט פרישקייט, מיט סאָלאָווייען.

און אין דער ווירקלעכקייט, איינם לעבן באַמערקן מיר גאָרנישט, אַז אַלץ, אַלץ האָט זיך געענדערט אין אונזער לאַנד, פונקט אַזוי ווי עס האָט זיך געענדערט דאָס לערנען מיך און מיין זון.

עס האָט געטאָגט. אונטער די געוויטער־וואָלקנס האָט זיך געראַויטלט דער מזרח. אויפן טיש זענען אין דער האַלב־טונקלקייט געשטאַנען צוויי קריגלעך מיט מאַי־גלעקלעך און קאַלינעס. די קאַלינע שמעקט אײדעלער, שוואַכער פון מאַי־גלעקלעך. די קאַלינע בליט מיט הענגלעך בלומען. אויף יעדער הענגל ביי די ברעגעס — גרעסערע, שיינע, ווייסע, שטערנאַרטיקע בלומען און גלייך נאָך זיי, אין דערמיט פון דעם הענגל — שוין גאָר אַנדערע בלומען, קליינינקע, קוים מערקלעכע, וואָס האָבן ווייט אַרויס־געשטאַרצט זייערע שטענגעלעך. אַז מען גיט אַ גוטן שמעק, קאָן מען פילן, אַז די ביידע בלומען פון איין און דעם זעלבן הענגל שמעקן אַנ־דערש, די קלענערע שמעקן קוים־קוים, אי דאָס גאָר פון דער נאָענט, אַז מען זאָל זיך גוט צוקוקן, קאָן מען זען, אַז די גרעסערע בלומען, די שיינהייט, זענען פרוכטלאָז, זיי זענען נאָר אַ באַפּוצונג, אַ פאַרבלענדעניש, און זע־נען אין דינסט פון יענע עניוותדיקע, שטילינקע, קוים־קוים שמעקנדיקע, וועלכע וועלן נושא־פרי זיין. דער אויפמערקזאַמער סערגיי איוואַנאָוויטש

דער ריח פֿון די קליינינקע, אומבאַמערקטע בלימעלעך איז איידעלער, טיפֿער און פֿיינער. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געהערט דעם געוויטער. דער סאָלאָוויי האָט נישט געהערט דעם געוויטער, ער האָט געזונגען, נישט העלנדיק דעם דונער... האַרבסט־צייט וועט די קאַלינע גיבן ביטערע פֿרוכטן. פֿון יענע יאָרן אָן, זינט אַרבעקאָוו האָט געענדיקט די „וולאַדי־מירער״ רעאַל־שול איז אַדורך אַן אומגעהויער לעבן. אין דער פּאָוויאַטאַ־ווער קינדהייט האָט אַרבעקאָוו געדענקט דאָס פּעאַראַלע רוסלאַנד, פֿון רוסישע בייוועגן און פּריסטאַוועס, פֿון פּריצים און פּויערים, פֿון דריי־פֿעלדיקער סיסטעם און פֿון אַ דריי־איינציקן גאָט. דער אוניווערסיטעט איז זיך צוטויפֿגעפֿאַלן מיט דער אויפֿבלי־צייט פֿון די מאַראָזאָווס, ריאַ־בושינסקים און ווטאָראָווס. און שוין נאָך דער רעוואָלוציע, אויף דער וועלט פֿון טאָקיאָ ביז לאָס אַנדזשעלאָס, האָט אַרבעקאָוו געזען, ווי די מאָראָזאָווס און ווטאָראָווס וואָלטן געוואָרן, ווען נישט דאָס יאָר 1917. ער האָט געקאָנט זיין לאַנד. ער האָט אָנגעשריבן אַ סך ביכער. און הינ־טער דעם אַלעמען איז געווען אַ וועזן, וואָס לאָזט זיך נישט פּובליקירן,— די קינדהייט, די יוגנט, די מענערשאַפֿט, און פּאָראָוים — די עלטער. אין דעם זעלבן לעבן, וואָס דאַרף נישט פּובליקירט ווערן, — איז אויך דאָ ליבע און קינדער־געבורט. אפֿנים, אַז אין דער מאַנסבילישער נאַטור זענען ווירקלעך פֿאַראַן צוויי צייטן פֿון ליבע־פּאַרזיי — די פֿרילינג און ערב־שקיעה־צייט. ווערנדיק רייף פֿאַר דעם קינדער־געבורט, האָט אַרבע־קאָוו געמאַכט געבוירן די עלטערע — די טאָכטער און דעם זון. דער־נאָך איז פֿאַרביי אַ גרויסער יאָרצענדליק פֿון אַ קינדערלאָז, און אין תּוך גענומען, אויך ליבע־לאָז לעבן, מיט אַ פֿרוי פֿון וועמען מען האָט נישט געדאַרפֿט קיין קינדער. און עס איז אַנטשטאַנען אַ פֿרוי, וואָס האָט אַ יאָר נאָך דער חתונה געבוירן אַ זון — דעם ליבע־פּאַרזיי, אַזאַ פֿולער, אַזאַ — נישטאָ קיין אַנדערע ווערטער — מאַיעסטעטישער און אַלץ אויספֿילנדיקער, וואָס איז נישט בלויז נאָך קיינמאָל פֿריער נישט געווען, נאָר מען האָט דאָס אַפֿילו נישט חושד געווען. מען וואָלט זיך געקאָנט וויצלען, אַז סערגיי איוואַנאָוויטש איז געפֿאָרן פֿון מאָסקווע קיין איוואַ־נאָווע, בלויז צוליב דעם, ער זאָל אויפֿן איוואַנאָווער וואָקזאַל באַגעגענען די פֿרוי. ער האָט זי טאַקע באַגעגנט מיט דעם צוג, וואָס קומט אָן זעקס אַ זייגער אינדערפֿרי. ער האָט געטראָגן דעם זון אויף די הענט פֿון דעם וואַגאָן ביז צום אויטאָ, און יעדעס גראָבנדל, יעדעס בערגעלע איז ער זאָרגעוודיק אַרומגעפֿאָרן, כּדי דעם קינד זאָל, חלילה, גאָרנישט שאַטן.

אין שטוב האָט ביז חלשות געשמעקט מיט מאַי־גלעקלעך. דאָס זינ־

האָט פאַטראַכט די קאַלינאַ־בלומען, — עס האָט זיך ארויסגעוויזן, אז גען פון דעם סאָלאָוויי איז געווען ענלעך צום ריח פון די מאַי־גלעקלעך. נעבן די מאַי־גלעקלעך איז געשטאַנען א קרוג מיט קאַלינע־בלומען. דער זון איז געשלאָפן פון יענער זייט וואַנט, אין בעטל, וואָס מען האָט גע־בראַכט פון מאָסקווע און איז געווען צוגעבונדן צום דאַך פונעם אויטאָ. דער פאָטער איז אריין צום זון. דער זון איז געשלאָפן, דאָס קאָלדערכל איז געווען אראָפגעשאַרט, דאָס קינד איז געלעגן מיט פונאַנדערגעשפּרייטע הענטלעך, אַט דאָס פּיצל מענטשלעך־פאָטערס־לייב. דער פאָטער האָט זיך איבערגעבויגן איבער דעם זון, א טאַפּ געטון זיין קעפּל, עס איז געווען פייכט פון געשמאַקן שלאָף. דער זון האָט גליקמאַסיק און שטיל געאָטעמט. עס האָט געקנאַלט דער דונער און גערוישט דער רעגן. און די שפע פון דער וועלט, די דאַנקבאַרקייט צו דער וועלט און צום לעבן, צו דער מאַ־יעסטעטישקייט, פּשטות, שיינקייט, קאָמפּליצירטקייט, געהיימנישפולקייט פון דעם לעבן, — וואָס איז פיל מאַיעסטעטישער, שענער און פרישער, שפּעדיקער, ווי די סאָלאָווייען, מאַיגלעקעלעך, קאַלינעס און געוויטערס, — האָבן אָנגעפילט דאָס באַוווסטזיין און געפיל פון דעם פאָטער. דאָס איז געווען דאָס געפיל פון לעבן, געבורט, ליבע. דאָס איז געווען פול און פול־ווערטיק, ווי דאָס לעבן. דאָס איז געווען דאָס געפיל פון א קינד. און סיי די מאַיגלעקלעך, און סיי דער סאָלאָוויי, און סיי די קאַלינע — דאָס אַלץ זענען געווען עלעמענטן אין דעם געפיל פון אַ קינד.

אין איוואַנאָוואָ איז אַרבעקאָוו מיט סיניצינען געווען אויף דעם אַעראָדראָם, וו די איוואַנאָווער פּראָלעטאַריער האָבן באַגעגנט דעם אַגיט־אַעראָפּלאַן „פּראַוודאַ", און דערנאָך זענען זיי צוזאַמען מיט ס. פּ. אַגייעוון געפאָרן אויף אַ נאָמענלאָזער אָזיערע.

דער אַעראָדראָם איז געווען געפאַקט מיט מענטשן. ארומקרייזנדיק עטלעכע מאָל די שטאָט, האָט זיך דער אַעראָפּלאַן אראָפּגעלאָזט. פון דעם אַעראָפּלאַן זענען ארויסגעשטיגן זיבן און צוואַנציק מאַן, וואָס האָבן זיך באַטייליקט אין דעם פלי. עס איז פאָרגעקומען אַ מיטינג. דער אַעראָפּלאַן האָט אויפגעהויבן אינדערלופטן די בכבודיקסטע איוואַנאָווער ארבעטער. סערגיי איוואַנאָוויטש איז געווען אויף דער טריבונע.

אין מאָסקווע איז, איינמאָל, אין דעם א פרילינג, ביי סערגיי איוואַ־נאָוויטש אין הויז, געווען טומלדיק. פאַר דער באַשטימטער צייט האָט דער זון אריינגעשטעקט דעם קאָפּ צום פאָטער אין צימער און האָט א שעפּטשע געטון:

— פּאַפּאַ, מסתּמא, שלאָפסטו שוין נישט? אַלע זענען שוין דאָ. קלינג אָן צו ראָבערט פּעטראָוויטשן אָדער צום חבר דייטש.

— און דער ווינט און די וואָלקנס.

— קיין וואָלקנס זענען נישטאָ, און דאָס ווינטל איז אַ קליינס, — האָט דער זון געענטפערט, — דאָס ווינטל, מיין איך, וועט נישט שאַטן.

— כ׳וועל באַלד אָנקלינגען, — האָט דער פאָטער געזאָגט און האָט אָנגעקלונגען אויפן טושינער אַעראָקלוב, צום אָנפירער פון אַעראָקלוב, צו מאַקס סעמיאָנאָוויטש דייטש. דער חבר דייטש האָט געזאָגט, אַז עס איז אַ ביסל ווינטלדיק, נאָר פליען קאָן מען, — עס איז אָבער אַ ספק צי מען וועט קאָנען מיטנעמען אייער זונדל, ער איז נאָך צו קליין, אינגאַנצן דרייצן יאָר אַלט. אין יענעם פריי־מאָרגן איז די אַרבעטאָווישע יוגנט באַשאַנקען געוואָרן דורך דעם פאָטער מיט אַ פלי אין דער לופטן. דער פאָטער האָט פון זיין זייט אויסגעפועלט אַז די דאָזיקע פרייד פאַר די קינדער ביי מאַרק סעמיאָנאָוויטשן דייטשן און ביי ראָבערט פּעטראָוויטש איידעמאַנען. דער פאָטער האָט דערציילט דעם זון, אַז ער, דער זון, דער הויפּט־בעלן צו פליען, וועט ווארשיינלעך נישט קאָנען פליען. דער זון איז גלייך שטיל געוואָרן, זיך אויסגעלאָשן, און באַלד אָנגעהויבן צו פאַרזיכערן, אַז עס האָט זיך אים גאָרנישט גע־וואָלט פליען, אַז עס וועט אים קלעקן דאָס, וואָס ער וועט זען, ווי אַנדערע פליען, אָבער אויפן וועג צום אַעראָדראָם האָט ער אָנגעהויבן בעטן:

— פּאַפּאַ, און אפשר וועלן מיר פריער איינפאָרן צו ראָבערט פּעט־ראָוויטשן? — אפשר וועט ער דערלויבן, איך זאָל יאָ פליען, אויב דייטש וועט נישט ערלויבן.

דער פאָטער האָט זיך פאַרגעשטעלט, וואָס עס טוט זיך ביי דעם זון אין מוח און האָט אונטערגעזינדיקט, — ער איז געפאָרן צו איידעמאַנען פועלן, ער זאָל דערלויבן זיין זון צו פליען. ראָבערט פּעטראָוויטש האָט זיך נישט געוואָלט מישן אין חבר דייטשס ענינים און פונדעסטוועגן האָט ער שטאַרק געבעטן, אַז גלייך נאָך דעם פליען זאָל ער קומען צו אים אויפן זומער־וווינונג — זיך טיילן מיט די איינדרוקן, עסן פרישטיק און שפּילן אין וואָליבאָל. געפלויגן איז מען אויף „4־ק" מאַרק סעמיאָנאָ־וויטש האָט רחמנות געהאַט אויף דעם יונגן אַרבעטאָוו און אַ זאָג געטון:

— נו, וועוריק, היידאַ אין דער מאַשין אריין!

עס איז געווען אַ זוניקער פרימאָרגן. איינס נאָך דעם אַנדערן האָט מען די קינדערלעך געהויבן אין דער לופטן און אַראָפּגעלאָזט אויף דער

ערד. דייטש און אַרבעקאָוו זענען געזעסן אויף דעם טרעפּל פון דעם אויטאָ און געפּלוידערט וועגן נאַרישקייטן. אין הימל זענען ווי געווייניט־לעך געשוווּמען אַעראָפּלאַנען. עס איז פּאַרבייגעפלויגן אַ קייט שווערע אַעראָפּלאַנען. עס איז פּאַרבייגעפלויגן „אַנט־14"— „פּראַוודאַ". פון דעם צענטראַלן אַעראָדראָם, פון הינטער דעם סערעברענער באָרער וואַלד האָט זיך באַוויזן „מאַקסים גאָרקי". ער האָט זיך אויפגעהויבן אַלץ העכער און העכער און זיך אויסגעשפּרייט איבער טושין, איבער דייטשס און אַרבעקאָווס קעפּ און פאַרקערעוועט קיין מאָסקווע. לינקס און רעכטס, האַרט נעבן „מאַקסימס" פליגל זענען געפלויגן צוויי פאַרניכטערס. דער לינקער האָט זיך דערווייטערט, און דער רעכטער האָט אָנגעהויבן פּילאָ־טיזשירן.

— עס הויבט מיר נישט אָן צו געפעלן אָט די קונצנמאַכעריי, צו־וואָס דאַרף מען אַזוי נאָענט פליען, האָט נישט געאיילט, קוקנדיק אין הימל אַריין, געזאָגט דער חבר דייטש.

און פלוצים איז דער רעכטער פאַרניכטער אַרויס פון שליף, און אויפהויבנדיק זיך איבער „מאַקסימען", האָט ער אים אַ זעץ געטון אין דער לינקער זייט. „מאַקסים" האָט אויפגעשווידערט און זיך אַ וואַקל געטון, ווי ער וואָלט פון זיך וועלן אַראָפּוואַרפן דעם פאַרניכטער. „מאַק־סים" האָט זיך אָנגעבויגן אויף דעם רעכטן פליגל. דער גרויל איז גע־קומען נישט מיט אַמאָל. עס איז נאָך געווען אַ געפיל פון האָפענונג, אַ ליידנשאַפטלעכער חשק צו האָפענונג. איבער „מאַקסימען" האָט זיך אויפגעהויבן אַ שוואַרצער זייל רויך. אַלץ איז אַרויסגעפאַלן פון דעם באַ־וווסטזיין, — דער הימל, די איבעריקע אַעראָפּלאַנען אין הימל, די ערד,— עס איז געבליבן בלויז איין „מאַקסים," — אַ געפיל, וואָס מען האָט געדאַרפט זיין שטאַרקער פון אייזן, כּדי צוליב דעם נישט אַ פאַל טון צו דער ערד, אַריינצושטעקן אין איר דעם קאָפּ, כּדי נישט צו זען, ווי דאָס איז געשען, אַז דאָס זאָל נישט געשען, אַז מען זאָל קענען אָפּשטעלן, אַ סוף מאַכן צו אָט דעם אומזין. דאָס איז געווען אַ געפיל פון גרויל. „מאַקסים" איז געפאַלן. „מאַקסים" האָט זיך געבראָכן אין דער לופטן, זיך צעשיט אויף שטיקער. „מאַקסים" איז שטיקערווייז געפאַלן אויף דער ערד. דאָס אייגענע לעבן האָט זיך פאַרוואַנדלט אין אַ זעראָ. די פרייד פאַר די קינדער, וועלכע זענען אָקאָרשט געקומען אין באַרירונג מיט דעם פייערלעכסטן, מיט דעם גרעסטן, וואָס דער מענטש האָט אויפגעטון, מיט דעם זיג איבער דער לופט, און זענען גאָר־וואָס געווען אין דער לופטן,—

די פרייד פאר די קינדער איז פארוואנדלט געווארן אין א זעראַ. ווי א זינ־לאָזיקייט איז אומגעקומען דער מענטשלעכער זשעני, די מענטשלעכע קענטעניש, דער מענטשלעכער ווילן. וואָרום מען האָט געקאָנט, נישט קלערנדיק אפילו, אוועקגעבן דאָס גאַנצע לעבן, אויב מען זאָל נאָר קענען פארמיידן אָט די זינלאָזיקייט. „מאקסים" איז אראָפּגעפאַלן הינטערן וואַלד. די צייט פון דעם פאַלן האָט זיך אויסגעשלאָסן פון דעם צייט־לויף, — דאָס האָט געקאָנט זיין אן אייביקייט, אָבער געווען זענען דאָס געציילטע רגעס. דעם חבר דייטשס באַוועגונגען זענען געוואָרן באַוועגונ־גען פון א מעכאַניזם. חבר דייטש האָט זיך געזעצט אין זיין אויטאָ. עס האָט זיך געדוכט, אז די קינדערס פּנימער זענען פרעמדע פּנימער. די קינ־דער זענען געקראָכן אין אויטאָ.

אַרבעקאָוו האָט דערשפּירט די באַוועגונג פון דער מאַשין ערשט דע־מאָלט, ווען די מאַשין האָט זיך פארקערעוועט צו אידעמאַנס זומער־וווינונג. דעמאָלט איז שוין געווען קלאָר: ניין, ניין, ניין. דער מענטשלע־כער זשעני איז נישט באַזיגט, נאָך היינט, שוין, באַלד, מוז מען אָנהויבן בויען א נייעם „מאקסים", נאָך א בעסערן און נאָך א גרעסערן, — אָבער די פּילאָטן, די מעכאַניקער, די מענטשן?!... אומזין, אומזין. עס איז א צופאַל! א צופאַל! אן אומזין!... — מענטשן! מענטשן! ליבע חב־רים! אידעמאַן, איינער פון די אוויאַציע־קאָמאַנדירן, האָט נישט געקאָנט זען די קאַטאַסטראָפע, ער מוז וויסן וועגן איר, — ער מוז שוין זען עפּעס צו טון, אָט די רגע!...

אידעמאַן איז נישט געווען אינדערהיים, ער איז געווען צו גאַסט ביי די שכנים. אַרבעקאָוו האָט מיט דער פויסט גענומען קלאַפּן אין טיר. די פריינט זענען געזעסן אין עס־צימער. אפנים, אז „מאקסימס" אומקום איז געלעגן אויסגעגאָסן אויף אַרבעקאָווס געזיכט, ווייל די מענטשן האָבן זיך א לאָז געטון צו אַרבעקאָוון, איידער זיי האָבן נאָך באַנומען זיינע ווערטער. אַרבעקאָוו האָט געשריען:

— ראָבערט פּעטראָוויטש, „מאקסים" איז ערשט אראָפּגעפאַלן — מיט פינף מינוט צוריק. קומט! — און האָט איבערגעחזרט: ערשט - וואָס איז „מאקסים" אראָפּגעפאַלן און זיך צעקלאַפּט!..

דער געפיל פון גרויל איז פון אַרבעקאָווס געזיכט אריבער אויף די פּנימער פון די מענטשן. אידעמאַן איז געוואָרן פינקטלעך, פּונקט אזוי ווי דייטש, פּונקט אזוי ווי א מעכאַניזם. עס האָט זיך ארויסגעוויזן, אז אידעמאַן האָט נישט קיין אויטאָ. אַרבעקאָוו האָט ארויסגעבעטן די קינ־

דער און אריינגעזעצט איידעמאַנען. און עס האָט זיך אָנגעהויבן אַ געיעג, די מאַשין האָט זיך אַ לאָז געטון און די סאַסנעס, אויף די ביידעגן, אויפן שאָסיי, נישט באַמערקנדיק נישט די סאָסנעס, נישט די ביידעגן, נישט דעם שאָסיי. איבערן שאָסיי זענען געלאָפן מענטשן. מאַקסים איז געפאַלן, צעשיטנדיק זיך אויף איניקע קוואַרטאַלן. די מעכאַניזמען, זיין גרונט־טייל, זענען אַראָפגעפאַלן אויף אַ הויז, צעוואַלגערט דעם דאַך און געבליבן הענגען אויף דעם הויז פאַרדעקנדיק דאָס אינגאַנצן מיט זיך. עס זענען שוין אָנגעקומען די פייערלעשער און רויטאַרמייאישע טיילן. איבער דעם אומזין איז אַנטשטאַנען די אָרגאַניזירטקייט. די פייערלעשער האָבן אַרויסגעטראָגן די טויטע קערפּערס פון אונטער די חורבות פון אַלומיניום און שטאָל. די רויט־אַרמייער האָבן אַרומגערינגלט דאָס אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע. די רויטאַרמייער האָט מען אויסגעשטעלט ריי־ווייז מיטן פנים צו די חורבות פון אַלומיניום און שטאָל. מען האָט פון צייט צו צייט באַפוילן „פינף טריט אויף צוריק"! די רויט־אַרמייער האָבן אויס־געפילט דעם באַפעל, אָפגעטרעטן אויף הינטערווילעכץ און אָפגעשטופּט די, וואָס זענען געשטאַנען הינטער זיי.. די טויטע האָט מען אויסגעלייגט אין איין שורה...

אויף דעם איוואַנאָווער אַעראָדראָם האָט זיך פאַרזאַמלט אַ יומטוב־דיקער עולם פון הונדערט טויזנט אַרבעטער, מיט אָרקעסטערס פון זייערע פאַבריקן. דער עולם איז געווען זייער פריינטלעך און פריילעך. מען האָט געהאַלטן מונטערע רעדעס. דער אַעראָפּלאַן „פּראַוודאַ", וואָס איז געווען אַן עדות פון „מאַקסימס" אומקום, האָט אויפגעהויבן אין דער־לופטן די בכבודיקסטע פּראָלעטאַריער. אַרבעקאָוו האָט געטראַכט וועגן „מאַקסימס" אומקום. ער האָט געהערט די רעדעס וועגן דער האַזיקער קאַטאַסטראָפע און זיינע געפילן זענען געווען רואיקע. נאָך דעם מיטינג איז אַרבעקאָוו מיט אַגייעוון געפאָרן צו דער שקיעה, צו דעם דעמער, — אויף דער אָזיערע, וווהין איוואַנאָווער פאַראַנטוואָרטלעכע טוער פאָרן כאַפּן פיש, ציינדן שייטערס, זיך צוהערן צו דער נאַטור, באַגעגענען דעם זון־אויפ־גאַנג און באַגלייטן דעם זון־פאַרגאַנג. די אָזיערע איז געווען אַ פאַרוואָר־פענע, אַ לויטערע און שטילע. צו דער אָזיערע מוז מען פאָרן איבער די שטעגלעך פון אָט דעם געדיכטן וואַלד. אויפן ברעג פון דער אָזיערע איז געשטאַנען אַ געצעלט, דאָרט האָט געוווינט אַ זקן, ווי עס פּאַסט פאַר אַ ברעג פון אַ פאַרוואָרפענער אָזיערע, אַ טאַטער, און לויט אַלע וואָרשיינ־לעכקייטן אַן איינזאַמער, ווי די אָזיערע צווישן די געדיכטע סאָסנעס. אויפן ברעג איז געלעגן אַ מאָטאָר־שיפל און צוויי קאַיאַקן. אונטער די

פּאַסנעם — אַ שוואַרצער סימן פון אַן אויסגעבערנטן שייטער. איוואַנאָוואַ איז אַ שטאָט פון פאַבריקן און פּראָלעטאַריער, איינע פון די סאַמע אינדוסטריעלסטע שטעט. אַגייעוו איז פאָרזיצער פון אויספּירקאָם פון איוואַנאָווער געגנט, פון איוואַנאָווער ראַט, וועלכער האָט היי־יאָריקן פרילינג געפייערט דעם דרייסיק־יאָריקן יוביליי. איוואַנאָוואַ באַרשט זיך אַרויף צום הימל מיט פאַבריק־קוימענס. (די געשיכטע פון דעם איוואַנאָווער ראַט פון אַרבעטער־דעפּוטאַטן ווערט דערציילט ווייטער). אויפן ברעג פון דער שטילער אָזיערע פלעגט אַגייעוו אָפּרוען. דער זקן איז, אַפּנים, געבוירן געוואָרן אין וואַלד און איז, אַלנפאַלס געווען אַן אמתער וואַלד־מענטש. עס קאָן זיין, אַז דאָ אין וואַלד האָט זיך אַגייעוון געוואָלט זיין פונקט אַזאַ, ווי דער זקן. סערגיי פּעטראָוויטש האָט אויסגעטון דאָס רעקל, פאַרקאַשערט די אַרבל, אַראָפּגערוקט דעם קאַיאַק אויפן וואַסער, זיך אַריינגעזעצט אין אים און געוואָלט אויך אַריינזעצן זיין פּלימעניק. ער האָט זיך אָבער אַ וואַקל געטון, דער קאַיאַק האָט זיך איבערגעקערט און סערגיי פּעטראָוויטש איז אַרויסגעפאַלן, ער איז באַלד אויפגעשפּרונגען און מיט אַ געלעכטער זיך געלאָזט גיין צום ברעג. דער זקן האָט געהאַט אַ פּאָר שפּאָגל נייע וואַטענע הויזן. סערגיי פּעטראָוויטש האָט זיי אָנגעטון. איבערן שייטער האָט מען צעהאָנגען אַגייעווס נאַסע זאַכן, דאָס וועש, די הויזן, די פּאַנטאָפל. אַ באָרוועסער, האָט זיך סערגיי פּעטראָוויטש געפילט נישט בלויז, ווי אַ צושויער פון דער נאַטור, נאָר ווי אַן אמתער נאַטור־מענטש.
אַלע האָבן זיך אויסגעזעצט אַרום שייטער. אַרבעקאָוון האָט זיך פאַרגלוסט עפּעס צו דערציילן סערגיי פּעטראָוויטשן, און ער האָט דערציילט — וועגן „מאַקסימס" אומקום און וועגן דעם פרײדיקן געפיל, וואָס ער האָט געשפּירט היינט ביי טאָג אויף דעם אַעראָדראָם, ווען ער האָט זיך געפרייט פאַר אַלע די, וואָס זענען געפלויגן אויף דער „פּראַוודאַ", פאַר די, וואָס האָבן איבערגעלעבט דעם געפיל פון שטאָלץ, וואָס זיי זענען געקומען אין באַרירונג מיט דעם זשעני, וואָס שיקט אין הימל אַריין נישט בלויז געדאַנקען, נאָר אויך געגנשטאַנדן. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט זיך געכאַפּט, אַז ערשט דאָ, ביי דער אָזיערע, דערציילנדיק וועגן „מאַקסימען" און „פּראַוודאַ", — ערשט איצט האָט ער זיך געפרייט פאַר זיינע קינדער, וואָס זענען בשעת דער קאַטאַסטראָפע מיט „מאַקסימען" געווען איבער דער ערד.

אין יוני חודש באַגעגענען זיך דער אָוונט־דעמער מיט דער קאַיאָר. אויף דער אָזיערע איז געפלאָסן די נאַכט. פון דער אָזיערע האָט זיך אויפגעהויבן אַ נעפּל. אונטער דעם בלייכן הימל האָט דאָס וואַסער פון דער

אַזיערע אויסגעזעען אומענדלעך ווי דער הימל. צווישן די סאָסנעס איז דורכגעפליגן א סאָווע. די סאָסנעס זענען געשטאַנען אומבאַוועגלעך, אָפּ־שפּיגלענדיק זיך אין דעם וואַסער. דער קעגנאיבערדיקער ברעג פון דער אָזיערע האָט זיך באַהאַלטן אין נעפּל.

די מענטשלעכע באַוועג־מיטלען זענען די פיס, די אייגענע און דעם פערדס, ווען דער מענטש זעצט זיך רייטנדיק אויף א פערד, דער שליטן און דער וואָגן, דער באַן־וואַגאָן, די שיף, דער אויטאָ, דער עראָפּלאַן, — אויב מען זאָל זיך פאָרשטעלן, אַז די קאָנסטרוקציע פון דער מענטשלעכער אַרבעט קאָן זיין אַזוי עלעמענטאַר ווי דאָס גיין צופוס, אָדער ווי א וואָגן, און קאָן זיין פונקט אַזוי קאָמפּליצירט, ווי די פשטות פון אַן אַוויאַמאַשין, איז די קאָנסטרוקציע פון אַגייעוום אַרבעט — די קאָנסטרוקציע פון אַן עראָפּלאַן. אויפן ברעג פון דער אָזיערע האָט זיך סערגיי פּעטראָוויטש געוואָלט זיין א זקן, א האָרעפּאַשניק, פונקט אַזוי ווי דאָס גיין צופוס. דער עראָפּלאַן איז טאַקע קאָמפּליצירט, דער הויפּט מיט זיין געניאַלער פשטות פון דער קאָמפּליצירטער אויסרעכענונג. די עראָפּלאַנען ווערן אַזוי אויסגערעכנט, כדי נישט צו שטאַרבן, וואָרום די מינדסטע אומ־פּינקטלעכקייט — איז פאַר דעם עראָפּלאַן דער טויט. די עראָפּלאַנען ווערן אויסגערעכנט אויף אַזאַ אויפן, אַז דאָס לעבן זאָל באַזיגן דעם טויט. די קאַטאַסטראָפע מיט „מאַקסימען" — איז א צופאַל. אָבער ביז היינט צו טאָג נאָך, אַז א מענטש גייט צו צו אַן עראָפּלאַן — טראַכט ער וועגן טויט. און דער טויט איז געוויינלעך גאַנץ געזעצמעסיק, יעדער לעבעדיקער וועט שטאַרבן, און ער ווייסט וועגן דעם, אָבער יעדער לע־בעדיקער באַטראַכט זיין טויט אַלס צופאַל.

דער טויט! — די געדאַנקען וועגן אים ליגן פאַרבאָרגן, נישט צום פּובליקירן, אויף דעם זעלבן אָרט, וו עס ליגן באַהאַלטן די ליבע און דאָס טעבורט פון קינדער, און ביי יעדן מענטשן זענען פאַראַן מינוטן פון טויט־אומרו.

די געדאַנקען וועגן טויט לאָזן אַמאָל איינגאַנצן צורו דעם מענטשן; און אַמאָל גיבן זיי זיך א לאָז אויף אים ווי גאַנצע מחנות, ווי וואָלקנס; און אַמאָל באַפאַלן זיי אים ווי פּאַרטיזאַנער. די געדאַנקען וועגן טויט קומען, ווען דער מענטש טראַכט וועגן זיין דורכגעמאַכטן לעבן, דער מענטש האָט דאָס רעכט צו פאַרגלייכן, קעגנצושטעלן זיין רוישיקע יוגנט און דאָס, וואָס ער האָט געטראַכט אין דער יוגנט, מיט דעם, וואָס עס איז געוואָרן, וואָס עס איז אויסגעטון געוואָרן. דער מאַגניט אין די צען־יאָר־שולן אין די פיזישע קאַבינעטן

אנטדעקט די געזעצן פון שאפן. בשעת ביים שרייבער אנטשטייט א געשטאלט, הייבן די אייזנשטייבלעך זיך אן צו באוועגן, שטעלן זיך אויס אין א געאמעטרישער פיגור און באקומען געזעצמעסיקע פארמען. און אין די טויט־זגעדאנקען וועגן דעם סך־הכל פון דעם, וואס עס איז באשטעלט געווארן דורך דעם קאיאר פון דער רוישיקער יוגנט און וועגן דעם אויסגעפילטן ביז צו דעם צווייטן ליבע־פארזיי, האט סערגיי ארבעקאוו אין דער טויט־נאכט פארצייכנט אין זיין ברוליאן א סקיץ פון א דערציילונג:

,,אין צוג, א שעה פאר דעם אנקומען אויף דער סטאציע, האט דער מענטש גוט אפגעגעסן. דער צוג איז געגאנגען אין דער טייגע, קיין צפון, פון יענער זייט פענצטער האט לאנגזאם געגרינט דער דעמער, וואס וועט שוין אזוי גרינען א גאנצע נאכט. ביים טיש איז געזעסן א ברייט־פלייציקער מאן פון ארבעטער באוועגונגען און פון ארבעטער־געוווינהייט צו עסן און טרינקען. דער אויסזען פון די גלאט ראזירטע, אויב זיי זענען ווייט אריבער די פופציקער — די ראזירטע קארקן, קינען און ליפן — איז שטענדיק עטוואס אן אומפארשעמטער. אט אזעלכע מענטשן ראנגלען זיך מיט דער אפגעלאזנקייט פון דער עלטער; באהאלטן די עלטער, זייער עלטער איז אפגעמעקט, און ביי זיי איז שטענדיק אונטערגעשטראכן דער ווילן. דער מענטש איז געווען גלאט ראזירט. די גרינע אויגן האבן געקוקט קאנצענטרירט און מיט כאראקטער. ער האט געטראגן א לעדערן רעקל און געשמירטע שטיוול. דער צוג איז אנגעקומען אויף דער סטאציע שוין פארנאכטלעך. אויף דער סטאציע איז דער מענטש ארויסגעגאנגען מיט א טעקע אין האנט, אן זאכן, נישט געקוקט דערויף, וואס ער איז מיט דעם צוג געפארן ביי פופצן הונדערט קילאמעטער. דאס צפונדיקע פארוארפענע סטאציעלע איז געשטאנען אויף צענטליקער און אפילו הונדערטער קילאמעטער ווייט פון יעטוועדן ישוב, אין דער טייגע און אויף זומפן. דער מענטש האט זיך נישט אפגעשטעלט אויף דער סטאציע. ער איז גלייך אוועק אין דער גרינער נאכט און אין דער טייגע. און באלד הינטער דער סטאציע האט די טייגע אויפגענומען דעם מענטש אין אירע ריחות, גערוישן און באוועגונגען, וועלכע זענען אלט געווען טויזנטער יארן. גלייך נאך די באן־שוועלן זענען איבער דעם קאפ געפלויגן װאלדשנעפן. דער װאלד האט

תיכף אָנגעהויבן ניסן מיט וואַלד־היינער קוואַקעריי, וועלכע האָט זיך געטראָגן פון רעכטס, פון לינקס, פון אַלע זייטן. פון צווישן די יאָדלעס איז אַרויסגעפלויגן אַ מאָוימדיקע און אומגעהייערע סאָווע, זי האָט זיך דערשראָקן, אָנגעמענדיק, אַפּנים, דעם מענטשן פאַר אַ ווילדער קאַץ, זי האָט זיך אַ וואָרף געטון אין אַ זייט, אַ געשריי געטון, ווי עס וויינען קינדער און ווי עס וואָיען אין די סובטראָפּיקעס די שאַקאַלן. דער מענטש האָט אַרויסגענומען אַ קאָמפּאַס און זיך געלאָזט גיין גלייך, פון די באַנרעלסן, אַהין, וווּ עס איז נישט געווען קיין ישוב, וווּ עס זענען בלויז געווען זומפּן. דער פרילינג־וואַלד האָט געשמעקט מיט פרעלע, מיט נאָדל־ביימער, מיט שוואָמען מיט פייכטקייט און מיט פלעריליי אַנדערע קאָמפּליצירטע ריחות. די פרילינג־נאַכט האָט געלויכטן מיט דעם גרינעם ליכט פון דעם וויסטן הימל. אין אַ שעה אַרום איז שוין דער מענטש נישט געגאַנגען, נאָר געפּויזט, דורכקריכנדיק דורך פאַרפּלאָנטערטע צווייגן, אַרויספּלאָנטערנדיק זיך פונם שפּינוועבס פון פאַראַיאָריקע געוויקסן. יאָדלעס, בלעטער־ביימער, בערעסקלעט, קליינוויקסיקע בערעזעס, אָלשינעס האָבן זיך אין משך פון יאָרהונדערטן צונויפגעמישט, צונויפגעפלאָכטן, נישט אַדורכצוקריכן. אַלטע יאָדלעס און בלעטער־ביימער זענען דאָ אויפן אָרט אָפּגעשטאָרבן, בלייבנדיק הענגען אויף די שכנישע ביימער. אַט אַזוי איז דער מענטש געקראָכן אַ שעה, און צוויי, און דריי, אין דער טויזנטיעריקער נאַכט, וואָס האָט זיך אין משך פון יאָרטויזנטער נישט געענדערט, אין דער מלוכה פון הירשן און בערן. די טייגע האָט אָנגעהויבן ווערן שיטערער און די יאָדלעס האָבן אָנגעהויבן צו ווערן נידעריקער. די ערד האָט זיך אָנגעהויבן וואַקלען אונטער די פיס. אויף די לאָנקעס האָט זיך דער הימל אָנגעהויבן אָפּצושפּיגלען אין די קאַלטע, מאָוימדיקע, אומבאַוועגלעכע קאַלוזשעס, וואָס האָבן געשמעקט מיט אייז. וואָס ווייטער זענען אָט די קאַלוזשעס געוואָרן אַלץ עפּטער און עפּטער. איז אַ טויטע יאָדלע געפאַלן אין זיי, האָט זי די וואַקלדיקע ערד איינגעזויגן און קיין סימן פון איר נישט געלאָזט. דער מענטש האָט זיך אָוועקגעזעצט אויף אַזאַ טויטער יאָדלע, וועמענס וואָרצלען עס זענען געלעגן אויף דער ערד און דער

שטאָם איז שוין געווען אין וואַסער. דער מענטש האָט צונויפגענומען טרוקן גראָז און אַ דאַרע צווייג און צעלייגט אַ פייער. דער מענטש האָט זאָרגעוודיק אַרומגענישטערט די קעשענעס און באַטראַכט די טעקע, דאָס בוך, וואָס איז געווען אָפן, דעם ביטל, דעם פּאַס, דעם פּאַרטבילעט. און דער מענטש האָט דאָס אַלץ, ניט געאײַלט, פאַרברענט אויפן פייער, די טעקע, דאָס בוך, דעם ביטל, דאָס געלט, דעם פּאַס, דעם פּאַרטבילעט. דער מענטש האָט געשמאַק אויסגערויכערט אַ פּאַפּיראָס און אַרײַנגעוואָרפן דאָס פּעקל פּאַפּיראָסן אין פייער. אַז דאָס פייער האָט אויסגעברענט האָט דער מענטש אַרײַנגעוואָרפן דאָס אַש אין וואַסער און די אויסגעברענטע ערד פאַרדעקט מיט גראָז. מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט האָט זיך דער מענטש געלאָזט גיין איבערן שטאָם פון דער טויטער יאָדלע, אָנהאַלטנדיק זיך אין די צווייגן, ביז צום סאַמע מיט פון דער קאַלוזשע. דער מענטש האָט זיך אַרײַנגעשאָסן גלייך אין שלייף אַרײַן. אַ פּאָר רגעס איז דעם מענטשנס קערפּער געווען אומבאַוועגלעך, דערנאָך איז ער געפאַלן נאַזנדיק אויפן רוקן. דאָס וואַסער האָט אַ פּליעסקע געטאָן — דער הימל אין וואַסער האָט זיך אַ הוידע געטון. און אין אַ מינוט אַרום איז דאָס וואַסער ווידער געווען אומבאַוועגלעך, עס האָט ווידער אָפּגעשפּיגלט דעם בלייכן הימל און געשמעקט מיט אייז. אויף אַ רגע, אויף צוויי, אויף פינף זענען שטיל געוואָרן די וואַלד־געוויישן און דערנאָך, פינף־טריט ווייטער פון דעם אָרט, ווו עס האָט געברענט דאָס פייער, האָט זיך געשמאַק צעקוואַקעט אַ וואַלד־הון. עס האָט שוין אָנגעהויבן טאָגן. פון צווישן די יאָדלעס האָט זיך באַוויזן אַ הירש און זיך געלאָזט גיין צו דער קאַלוזשע טרינקען.

,,אין מאָסקווע האָט מען געעפנט די בריוו.

,,אַז אַ טאָקער־געשטעל ווערט אַלט און אָפּגענוצט, וואַרפט מען אים אַרויס אָדער מען שיקט אים אין אַ מאַרטען אויף איבערשמעלץ. איך וויל נישט זיין קיין צבועק: דעם מענטשנס אַלטקייט איז אָפּגענוצטקייט. איך וויל נישט זיין קיין צבועק — פאַר מיין צייט זענען געשטאָרבן אַ סך פריינט, און פיינט, און ברידער און איך בין געווען אויף זייערע לוויות — און דאָס איז געווען צביעות, נישט נויטיק און אומעטיק. דעם מענטשנס

טויטער קערפּער איז נישט דער מענטש. אַ שאָד איז דעם מענטשן דעם לעבעדיקן מענטשן, און אַ טויטער קערפּער — רופט שטענדיק אַרויס אַ ווידערגעפיל. איך בין שוין אַלט און אַרבעט שלעכט, עס איז מיר דערווידערלעך צו טראַכטן, אַז איך וועל ווערן נאָך שלאַבעריקער, אָנהויבן ווערן אַן עובר בטל, ווי עס ווערן עובר בטל אַלע אַלטע לייט. עס באַשלאָגן מיך אַנגסטן, אַז איך הויב אָן צו טראַכטן, אַז איך וועל פאַרשאַפן מיינע פריינט אַזויפיל אומאָנשטענדיקע זאָרגן, בשעת זיי וועלן זיך דאַרפן אָפּרייסן פון זייער אַרבעט און על־פּי דין מוזן גענעצן ביי די אומבאַדינגטע טרויער־רעדעס און זיך מיאוסן מיט מיין טויטן קערפּער. קיינער דאַרף דאָס נישט! און איך דאַרף דאָס אויך נישט! דער מענטש געהער צום כּלל — זיכער. זיין לעבן געהער צו דעם קלאַס, דער פּאַרטיי, צו די קיטדער. אָבער יעדער מענטש דאַרף דערצו נאָך זיין אַ דזשענטעלמען. אויב אַ מענטש דערפילט, אַז די פעדער פון זיין לעבנס־ענערגיע איז אָפּגעשוואַכט, אָפּגעטראָגן געוואָרן, אַז דער בילאַנץ פון זיין טואונג און לעבנס באַדייט פאַר דער געזעלשאַפט איז פּאַסיוו, האָט ער דאָס פולע רעכט אַליין צו אָרדנען מיט זיך. דאָס איז נישט קיין פּחדנות. דאָס איז — ווילן און באַוווסטזיין, אַז נישט דאָס לעבן קאָמאַנדירט מיט מיר, נאָר איך קאָמאַנדיר מיט דעם לעבן. איך האָב נישט קיין קינדער און מיינע ברידער זענען שוין לאַנג געשטאָרבן. איך בין קראַנק, און דאָס בעסטע, וואָס איך האָב געקאָנט טון, האָב איך שוין געטון. חברים, איך ווייס, וואָס איז אַזוינס קאָנספּיראַציע — מיין טויטער קערפּער איז דורך מיר אויף אַזאַ אופן פאַרניכטעט געוואָרן, אַז קיינער זאָל אים קיינמאָל נישט קאָנען געפינען, און מען דאַרף אים גאָרנישט זוכן. אַ וואַרע פאַר דער יוגנט, פאַר דער מונטערקייט, פאַר דעם געזונטן! און זאָל לעבן דאָס נישט צביעותדיקע לעבן!"

די איוואַנאָווער פּאַראַנטוואָרטלעכע טוער, מענטשן פון טאַט, וועלכע זענען קאָנסטרואירט ווי אַן אַעראָפּלאַן, זענען געפאָרן זיך אָפּרוען א.י.ף אַן אָזיערע, וועלכע סערגיי איוואַנאָוויטש האָט פריער נאָך נישט געזען, זי האָט אים אָבער דערמאָנט יענע קאַלוזשע, וווּ אַרבעקאָוו האָט באַהאַלטן

זיינע געדאַנקען וועגן טויט. אין לעבן איז דאָס נאָר אַנדערש, ווי אין דער דערציילונג. דער מאַגנעט פון דער פיזישער געשטאַלט האָט אָוועקגעפירט די דערציילונג פון דער אַרבעטקאָווישער רעאַליטעט אין דער נאָמענלאָזער קאַלוזשע.

די צען יאָר נאָך דעם ערשטן ליבע־פאַרזוי, די צען יאָר פון קינדער־לאָזן, און אין תוך גענומען ליבעלאָזן, לעבן מיט אַ פרוי, פון וועלכע מען האָט נישט געדאַרפט קיין קינדער, האָבן געבראַכט צו יענעם טאָג, ווען ער איז אין דעם גאַנצן הויז געבליבן איינער אַליין. עס האָט זיך אים אויסגעוויזן, אַז ער איז איינער אַליין אויף דער גאַנצער וועלט. ער האָט אויף שטענדיק פאַרגעדענקט יענעם אָוונט. עס איז געווען פרילינג, פאַר־נאַכט. ער האָט זיך געפּאָרעט אין גערטנדל, צעגראָבנדיק די בייטן. דער־נאָך האָט ער באַטראַכט אַלע טירן, וואָס ער פלעגט קיינמאָל נישט טון, קאָנטראָלירט, צו זיי זענען פאַרמאַכט, — זיך אויסגעטון און זיך גע־לייגט אין גרויסן, ליידיקן, חרוב געוואָרענעם צימער. ער האָט גענומען אַ בוך און דאָס גלייך אַוועקגעשליידערט. ער האָט אויסגעלאָשן דאָס ליכט. ער האָט דערשפּירט, אַז ער איז איינער אַליין אויף דער וועלט. ער האָט נישט געטראַכט וועגן זיינע ערשטע קינדער. עס האָט זיך אים געדוכט, אַז זיין הויז איז באַדעקט געוואָרן מיט אַ דיקן שיכט שטויב. אין שטויב האָט ער דערזען זיינע ביכער, וואָס ער האָט אָנגעשריבן אין זיין לעבן. אין שטויב האָט ער דערזען זיין וועלט און אַלץ, וואָס ער איז דורכגע־גאַנגען. ער האָט געטראַכט וועגן דער שטויביקער פאַרגאַנגנהייט. זי האָט אויסגעזען פּוסט. ניין, ער האָט בשום אופן נישט געטראַכט, אַז דער טויט קאָן, און ווער שמועסט נאָך מוז, קומען אין דער דאָזיקער נאַכט. דאָס לעבן פאַראויס איז געווען אַ גרויס, אָבער דער טויט — דער גאָרנישט מיט נישט, דאָס נישט זיין, דאָס גאָרנישט שפּירן — איז געווען נישט געפערלעך. ער האָט אים געשפּירט ווי אַ היימישן פאַרשיוועץ הונט, וועלכן מען קאָן אַריינלאָזן אין שטוב אַריין, אָבער מען קאָן אים אויך אַרויס־טרייבן פון שטוב. דאָס לעבן איז געווען שטאַרקער פון דעם טויט, מיט דעם טויט האָט מען זיך ווירקלעך געקאָנט שפּילן, ווי אַ קאַץ מיט אַ מויז. מיטן טויט וואָלט מען געקאָנט און געדאַרפט קאָמאַנדירן. ווען מען דאַרף, וואָלט מען געקאָנט שיסן זיך אַ קויל אין שלייף, — נישט דער טויט קאָמאַנדירט מיט דיר, נאָר דו קאָמאַנדירסט מיטן טויט און הייסט עס, אויך מיטן לעבן. עס האָט זיך געדוכט, אַז דאָס לעבן און דער טויט ליגן אין אַ וועסטל־קעשענע. דאָס הויז איז אָבער ווי פריער געווען באַ־

דעקט מיט שטויב, מיט דיקע שיכטן שטויב. אין הויז, און די צימערן איז געוואָרן רוישנע, פונקט אַזוי ווי אין מיטל אַזיע. ער האָט ווידער דערפילט, אַז ער איז איינער אַליין אויף דער וועלט. עס איז אים געוואָרן זייער אומעטיק, שטערבלעך אומעטיק. דאָס הויז איז געווען פּוסט און שטיל־שווייגנדיק. דאָס הויז, די עסקים, די נישטיקייט פון די לעבנס קלייניקייטן, האָבן אַלץ מיט אַן אַנדער פאַרפלאָנטערט. אַלץ האָט אויסגעזען אַזוי אומעטיק, אַזש ביז גלייכגילטיקייט, אַזש ביז חלשות. סערגיי איוואַנאָוויטש איז אָבער געווען אַ שרייבער. עס האָט אָנגעהויבן אַרבעטן דער מאַגניט. סערגיי איוואַנאָוויטש איז אויפגעשטאַנען פון בעט, אָנגעצונדן דאָס ליכט, און זיך געזעצט ביים טיש און אָנגעשריבן דעם שקיץ פאַר דער דערציילונג וועגן אַ מענטשן, וואָס איז זיך אַליין מקבר אין דער טייגע און לאָזט איבער בריוו וועגן דעם רעכט פון אַן אינדיווידוום צו שטאַרבן. אַ פּאָר מאָל האָט סערגיי איוואַנאָוויטש בשעתן שרייבן אַרויסגערעדט אויף אַ קול:

— ניין, חברים, איך בין דער באַלעבאָס איבער זאַכן און מעשים, און נישט די מעשים באַלעבאַטעווען מיט מיר!..

די דערציילונג איז געוואָרן פאַרענדיקט, אָבער די נאַכט האָט זיך נאָך נישט געענדיקט. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט זיך ווידער געלייגט. דער טויט — דאָס איז גאָרנישט מיט נישט, דאָס איז פּוסטקייט. דאָס לעבן האָט ביי אַרבעקאָוון שטענדיק אויסגעזען ווי אַ טאָוונג. ווען עס פלעגט טרעפן, אַז ביי סערגיי איוואַנאָוויטשן איז אַ טאָג פאַראיבער אָן דער געוויינטלעכער צאָל איבערגעלייענטע זייטלעך און אָנגעשריבענע שורות, האָט דאָס אפילו געמענט זיין אַ פריילעכער טאָג, — האָט סערגיי איוואַנאָוויטש אים באַנומען ווי אַ גענגנבעטן. עס קאָן זיין, אַז אַרבעקאָוו האָט געפילט, אַז ער האָט אַ פליכט לגבי דעם לעבן, וואָס ער האָט געמוזט — אַזוי האָט ער באַנומען — אָפּאַרבעטן מיט זיינע זייטלעך.

— נו, אויב נישט אַרבעטן, איז וואָס זשע, זאָל איך זיך אוועקגעיין אויף שמעלץ? דער טויט — דאָס איז גאָרנישט מיט נישט, דאָס איז פּוסטקייט, דאָס נישט באַנעמען, יאָ, אַזוי איז עס טאַקע. נאָר, אָט, — לעבן נאָר צוליב דעם, כדי נאָר צו זען? — קאָנען נישט זיך, נישט דאָס הויז, נאָר...

אַרבעקאָוו האָט דערהערט די גערוישן, די סאָציאַלע פריער פון אַלץ. ער האָט דערהערט די וועלט, זיין היימלאַנד פריער פון אַלץ. — וואָס איי גאָרנישט געווען ענלעך צו די זומפּן און צו דער נאָמענלאָ־

זער סטאַציע, — דאָס הײמלאַנד פון מערקווירדיקע מאַסן און געשעניש, דאָס הײמלאַנד פון איבערבוי פון דער געשיכטע און פון מענטשלעכע באַציונגען, דאָס הײמלאַנד פון דער פעלקער־איבערוואַנדערונג פון פעאָדאַליזם צום סאָציאַליזם, דאָס געבורט פון פעלקער פון נישט־זײַן, פון שטעט, פון וועגן, פון אינדוסטריע, — די גורלות פון מיליאָנען מענטשלעכע אינדיווידואַליטעטן, אין וועלכע סערגיי איוואַנאָוויטשעס גורל איז געווען קלענער פון אַ ברויזל רויג אין פרילינג,—די גורלות פון מיליאָנען, וועלכע האָבן דורכגעמאַכט אומגעווײנטלעכע קאַריערעס, וועלכע האָבן געגראָבן קאַריערעס פאַר שמעלץ־אויוונס און פאַר נײַע טײַכן, וועלכע האָבן איבערגעבויט די אַרבעט, די נאַטור, די געשיכטע. אַרבעקאָוו האָט דערשפירט דעם וועג פון דעם אײַזבערעכער פון דער געשיכטע, פון דעם אײַזבערעכער, פון דעם טראַקטאָר, פון דעם שמעלץ־אויוון, — דעם וועג פון דער פאַרטיי. אַרבעקאָוו האָט דערזען דעם אײַזבערעכער פון דער געשיכטע אויף דעם ערד־קײַלעך, און יענעם היסטאָרישן קעסלגרוב, וואָס האָט זיך אויפגעהויבן גלײַך נאָך דעם וועג פון דעם אײַזבערעכער פון זײַן הײמלאַנד. דאָס אַלץ איז געווען וווּנדערלעך.

צי לוינט דען נישט צו לעבן בלויז צוליב דעם, כדי צו זען די דאָזיקע עפּאָכע — אַפילו ווען נאָר זי צו זען? — און צי דען איז נישט טאָפּלט אויסגעצייכנט גוט צו זײַן — נו, אַפילו אַ שטיינהאַקער פון דער עפּאָכע?

און דאָס הויז, און די ביכער, וואָס זענען אין דערדאָזיקער נאַכט באַדעקט געוואָרן מיט שטויב, אין דער נאַכט פון מיטלאַזיאַטישער דושנעקייט אין די צימערן — צי זענען זיי נישט געווען קיין מאַטעריאַל פאַר דער אַרבעט פון אַ שטיינהאַקער? — צי דען קאָנען זיי נישט אַרבעטן ווײַטער, צי דען קאָן מען נישט אָנשרײַבן נײַע ביכער. אַזעלכע, וואָס זאָלן טויגן פאַר דער עפּאָכע? — עס האָט געאַרבעט אַ נײַער אַנדערער מאַגניט פון אַ בירגער, אַ קלאַסן־מענטש פון זײַן לאַנד.

די דערציילונג וועגן די אומקום־זומפּן איז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן.

און די נאַכט איז שוין פאַראיבער...

סערגיי איוואַנאָוויטש איז אײַנגעשלאָפן. אין די פערציקער יאָרן באַווײַזן זיך בײַם מענטשן אַזעלכע געפילן, וועלכע ער האָט נישט געהאַט אין די צוואַנציקער יאָרן. עס איז נישט קיין צופאַל, וואָס בשעת דער אַלטער תקופה האָבן מיט דער מלוכה אָנגעפירט זקנים, און די פאָלקס־פירער זענען אַלעמאָל געווען פירער ערשט נאָך די פערציקער. פאַר אַרבעקאָוון איז דעצידירנדיק געווען די עפּאָכע, ווו מענטשן זענען צו צוואַנציק יאָר

געווען אי העלדן אי פירער. אין קאלומנע האט ארבעקאוו געהאט די קינדער פון דעם ערשטן פאריזיי. א חודש פריער פאר דער דאזיקער נאכט, האט סערגיי איוואנאוויטש באגעגנט אין טעאטער א מיידל...

ליבע!... זי איז גרעסער און אליז ארומנעמעדיקער פון דעם גע־שטאלט! — און מען פרויך גארנישט רעדן וועגן דער ערשטער, וועגן דער לעצטער ליבע, — יענע ליבע, גייט דורך ווי א גרונט־שטריך אין דעם מענטשנס לעבן, וואס גיט און נעמט אלע ליבע־רעכט, שפאנט צונויף דעם מענטש, די הארמאניע פון מענטשן, די צוגעפאסטקייט פון מענטשן — אומבאדינגט — דורך דעם געבוירן קינדער, — אן קינדער קאן נישט זיין קיין ליבע אפילו ביי דער וואונדערלעכסטער פאר, וואס הויבט אלצאיינם אויף דעם קאפ. אבער אויך דעמאלט, ווען עס זענען דא קינדער פון א פרוי (אדער פון א מאן), אין וועלכע עס האט נישט אפגעקלונגען, נישט דער־קלונגען דער מענטש, דעמאלט איז אויך נישטא קיין ליבע!...

פונקט, אזוי ווי דער מאגניט פון דעם געשטאלט קלייבט אפ פון דעם אייזן־שטויב, פון דעם שטויב פון געזעענעם און געהערטן דאס, וואס הארמאנירט מיט דעם באוווסטזיין און געפיל פון דעם שרייבער, — פונקט אזוי האט פון צווישן די טויזנטער פרויען, וואס זענען פארביי־געגאנגען נעבן סערגיי איוואנאוויטשן, אפגעקלונגען מיט פולער ליבע דאס מיידל — דעמאלט אין טעאטער, ווען ער האט זיך וועגן איר דערוווסט, אז אין דריי טעג ארום פארט זי אפ אהיים, אויפן גאנצן זומער, אין די בערג.

אינדערפרי, ווען סערגיי איוואנאוויטש האט זיך אויפגעכאפט, האט ער געוווסט, אז ער האט טויזנטער באקאנטע פריינט, אין פ. ס. ר. ר. און אין דער גאנצער וועלט, — אז ער האט אומבאקאנטע פריינט אין דער גאנצער וועלט און אין פ. ס. ר. ר. ער האט זיך געפילט פעסט און אויס־געצייכנט גוט אוועקגעשטעלט צווישן מיליאנען מענטשן, וועמען ער האט געהאט צו פארדאנקען און וועלכע האבן געהאט דאס פולע רעכט אויף זיין לעבן. אויף דער וועלט איז געווען זייער א סך זון, אליז האט זיך אנ־געפילט מיט זון. אין יענעם פרימארגן האט סערגיי איוואנאוויטש געקלונ־גען אין טעלעפאן, געזוכט שטוב־מאלערס, זיי זאלן איבערפארבן די פענ־סטער און די טירן און איבערקלעפן די ווענט אין זיין הויז. יענער פרי־מארגן האט אויסגעטרייסלט און אויסגעלופטערט פון הויז די צען יאר פון דעם קינדערלאזן, און אין תוך גענומען ליבעלאזן לעבן, וואס האט זיך פארענדיקט מיט א פוסט הויז, ווען סערגיי איוואנאוויטשן האט זיך געדוכט, אז ער איז איינער אליין אויף דער גאנצער וועלט. עס איז צונישט

געוואָרן דורך דער נישט ריכטיקייט פון דעם גאַנצן קינדערלאָזן צען יאָר. אָפּגעפּטרט די מאָלערס, האָט זיך סערגיי איוואַנאָוויטש גענומען צו די ביכער. ער האָט געוווּסט, אַז ער איז אויף דער וועלט און מיט דער וועלט. פאַרנאַכט־צו איז געקומען צופאָרן יאַקאָוו אַנדרייעוויטש. די נישט־באַוויבטע האָבן צוגעגרייט אַ בחורשן מיטאָג. דאָס פלייש, געפּרעגלט אויף אַ פּרימיטיוון אופן — אַ סך פלייש, אַ סך פּוטער, אַ סך ציבעלעס — איז געווען זייער געשמאַק. סערגיי איוואַנאָוויטשעס הויז איז געווען פּוסט, ווייל ער האָט ערשט וואָס פאַרענדיקט די גט־פאָרמאַליטעטן. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געהאַלטן אין מיטן גטן זיך. געגעסן האָט מען אַזוי ווי גאַסטראָנאָמען, און געשמועסט וועגן יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס ענין, ווי אמתע גט־ספּעציאַליסטן.

געלעבט האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש מיט זיין פרוי דרייצן יאָר און געלעבט קילבלעך, ער האָט זיך מער אינטערעסירט מיט אויטאָ ענינים, ווי מיט דער פרוי. קומט איינמאָל יאַקאָוו אַנדרייעוויטש צופאָרן אַהיים פון דער אַרבעט, — אַ קלונג, עס קומט אַריין אַ מענטש און שטעלט זיך פאָר: „בעדראָסאָוו, דער קינאָפּטיקער מאַן פון אייער געוועזענער פרוי". מיט אַ דריי טעג פריער האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס פרוי אָנגעהויבן אַוועקצוגיין פון שטוב און צעלייגט אַ „פאַמיליע־פּייער", ווי יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט דאָס אָנגערופן. אונטער יאַקאָוו אַנדרייעוויטשן האָט אַ פאָר געטון די שטול: „וואָס פאַראַ מאַן, פון וואָס פאַראַ פרוי?" — „אייער פרויס, קלאַודיאַ איוואַנאָוונאַס, — מיר אַרבעטן מיט איר אין איין אַנשטאַלט און לערנען זיך אין איין אינסטיטוט — איך וויל מיט איר חתונה האָבן, ווייל זיין אַ געליבטער האַלט איך פאַר נישט ערלעך און בין דעריבער געקומען צו אייך, מיר זאָלן זיך פאַרשטענדיקן". צומאָרגנס איז יאַקאָוו אַנדרייעוויטש געפאָרן מיט קלאַודיאַ איוואַנאָוונאַן אין זאַגס, און איז געוואָרן ווידער בחור. עס גייט אַוועק אַ וואָך, צוויי, קלאַודיאַ איוואַנאָוונאַ איז אינדערהיים — זי שווייגט, לערנט זיך נישט, צערוועט זאַקן און פּלוצים: „וואָס איז דאָס אַזוינס, פאַרוואָס שווייגסטו? ווען־זשע וועלן מיר זיך צעטיילן מיט די זאַכן און ווען וועסטו מיר געבן אַ נייע דירה?!" די שטול אונטער יאַקאָוו אַנדרייעוויטשן האָט ווידער אַ פאָר געטון. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געזאָגט: „וואָס שייך די זאַכן, טאָ נעם דיר, זיי מוחל, דיינע זאַכן, און וואָס שייך די דירה — מעגסטו אַליין זאָרגן וועגן אַ דירה, אַנישט, טאָ בעט דיין מאַן, ווייל איך בין פאַרנומען — קלייב זיך אַריבער צו דיין מאַן". די זאַכן האָט די פרוי אַוועקגעטראָגן, אָבער אַרויסגע־

פֿאַרן איז זי נישט, און אינדערהיים האָט זי נישט געגעבטיקט. און מיט אַמאָל ווידער אַ „פּיער״: „וואָס־זשע איז דאָס אַזוינס, מען גיט מיר נישט קיין דירה, איך מוז וווינען אין צוויי דירות, און איך באַוויז נישט צו לערנען, מען וועט מיך נאָך פֿון אינסטיטוט אַרויסטרייבן, מען האָט מיך שוין געוואָרנט!״. יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט אַ מאַך געטאָן מיט די הענט: „מאַמאַשע, טייערע פֿריינט, אין וועלכער מאָראַל שטייט דאָס געשריבן, אַז איך בין דאָס שולדיק אין דעם, ווי דו לערנסט זיך, ווייל דו קענסט נישט צופּאַסן דאָס פֿאַרגעניגן פֿון אייער צוזאַמענלעבן מיט די לימודים?״ יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט טעלעפֿאָנירט צו בעדראָסאָוון, ווי צו אַ ערנסטן מענטשן און אָפּגערעדט צו טרעפֿן זיך מיט אים אין רעסטאָראַן. זיי האָבן זיך געטראָפֿן און געשמועסט וועגן דעם, אַז שוין אַ מעשה פֿון אַנדערהאַלבן חדשים ווי עס שלעפּט זיך דער ענין, שוין צייט דאָס צו פֿאַרענדיקן, — און אויב בעדראָסאָוו האָט ווירקלעך נישט מער ווי איין צימער און ער האָט נישט קיין אָרט פֿאַר דער פֿרוי, טאָ דאַרף מען צוזאַמען, מעשה מענער, אַ טראַכט טון און צוזאַמען געפֿינען אַ דירה. בעדראָסאָוו האָט געטענהט: „איך האָב איר שוין 20 וואַריאַנטן פֿאָרגעלייגט, און מיין וווינונג איז אויך נישט אַזוי שלעכט, אָבער זי — זי האַלט, פֿון איין זייט, אַז זי דאַרף אייך נישט באַרייבערן מיט אַ דירה, אויף וועלכער זי האָט רעכט אויף אַ העלפֿט אויפֿן סמך פֿון דעם צענטן פּאַראַגראַף פֿונם פֿאַמיליע־קאָדעקס, און פֿון דער אַנדערער זייט, — וויל זי צו מיר נישט אַנקומען ווי אַ אָרעמע קרובה״. האָט זיך יאַקאָוו אַנדרייעוויטש אָנגערופֿן: „איר זענט דאָך אַ מאַנסביל, איר זענט דאָך אַ מאַן, אייער האָניק־חודש איז דאָך אַן אמתער סקאַנדאַל, איר געטרויט דאָך נישט איינער דעם אַנדערן—ווירקט אויף איר, אַלס מאַן!״ בעדראָסאָוו האָט געגעבן זיין ערן־וואָרט, צוגעזאָגט איבערצורעדן מיט דער פֿרוי קאַטעגאָריש, אַז זי זאָל איבערפֿאָרן צו אים, אין זיין צימער. פֿון דעם רעסטאָראַן איז יאַקאָוו אַנדרייעוויטש אַריינגעפֿאָרן צו סערגיי איוואַנאָוויטשן אים איבערגעבן וועגן דער באַראַטונג, און אַן עצה האַלטן, — ער איז אַוועקגעפֿאָרן אַהיים און אין אַ האַלבער שעה אַרום צוריקגעקומען אַ צעטומלטער, אַן איבערראַשטער. ער האָט דערציילט וועגן דעם, וואָס עס איז געשען,— ער קומט צופֿאָרן, די הויז־אַרבעטערין איז אין הוילע שרעק, — קלאַוודיאַ איוואַנאָוונאַ איז געקומען אין דער נישט געוויינטלעכער צייט און זיך צעיאָמערט אויף קולי־קולות, זי האָט אַ כאַפּ געטאָן דאָס טישטוך אויפֿן טיש, דאָס אַראָפּגעשלעפּט אויף דער ערד, צעבראָכן די קאַראַפֿקע,

און אליין האט זי זיך א ווארף געטון אויף דער קאנאפע און געגומען קלאפן מיט די פיאטעס איבער דער קאנאפע, דערנאך האט זי זיך צו־געדריקט צו אלע ווענט, שוין נישט אזוי הויך געוויינט און געטענהט: „ביידע, ביידע, ביידע מענער האבן זיי ביי מיר צוגענומען!" דאס האט די הויזארבעטערין דערציילט יאקאוו אנדרייעוויטשן אין פארצימער. יאקאוו אנדרייעוויטש איז אריינגעגאנגען אין שטוב אריין. ווירקלעך, דער עס־טיש איז אן א טישטוך, די פרוי זיצט ביים שרייב־טיש און שרייבט, דאס געזיכט איז לויטער, רואיק און בייז, — זי האט א קוק געטון אויף יאקאוו אנדרייעוויטשן מיט אן אייז־קאלטן בליק: „צופרידן? אויסגעפירט אייערס? — איר קאנט אפגעבן מזל־טוב! — מיט בעדראסאוון גט איך זיך און פון דאנען וועל איך אין ערגעץ נישט אוועקגיין!" — דערנאך זענען די געשעענישן אריבער אין פאלקס־געריכט.

אין דעם טאג נאך דער טויט־נאכט, ביי דעם אליין צוגעגרייטן פלייש, וואס איז געווען זייער געשמאק, האט יאקאוו אנדרייעוויטש פריילעך גע־טענהט וועגן דעם, ווי אזוי, הייסט עס, קאן אזוינס געשען? — אט האבן מענטשן געלעבט צוזאמען דרייצן יאר, עס איז געווען גוטס און עס איז געווען שלעכטס — דאס שלעכטע האט מען זיך באמת נישט צו בא־מערקן און נישט געדענקען, — און דא איז דאס אין משך פון 24 שעה אלץ אוועק צו אלדי רוחות און עס איז שוין אפילו קיין סימן פון דעם גוטן נישט געבליבן, בלויז פאסקודסטווע. סערגיי איוואנאוויטש האט געלאכט, בשעת ער האט געהערט יאקאוו אנדרייעוויטשן. ער האט צו־געטראכט א מעשה, פון וועלכער עס איז אים געווארן נאך פריילעכער,— ער האט אנגעהויבן צו דערציילן יאקאוו אנדרייעוויטשן מיט א טראגי־שער שטימע:

— פינף אזייגער ביי טאג, איז אויף אלע לענדער, אויף דעם גאנצן ערד־קיילעך, אין אלע שטעט און בכלל אין אלע ישובים, ווו מענטשן וווינען, אויף די פעלדער און אין די וועלדער, אויף די שיפן, אין די צוגן, אין די זאוואדן, אין די האטעלן, אין די מיניסטעריישע אפארטאמענטן—אומעטום, ווו עס זענען נאר געווען מענטשן, — האבן זיך אלע פרויען געווענדעט צו די מענער מיט איין און די זעלבע ווערטער, — כמעט אלע פרויען, מיט אן אויסנאם פון איינע אויף א מיליאן, — די פרויען זענען געווען שטיל, לייריש, אויפמערקזאם. אבער געהאנדלט האבן זיי, ווי לונאטיקער, הגם זייערע אויגן זענען געווען קלאר, — זיי האבן לפי ערך אזוי געזאגט: פאל, פאול, פאבלא, פאאלא, סידאר, איזידאר,

אַטטאַקיטשי, וואַן־לי, אַבדור־ראַבים״, — אויף אַלע שפּראַכן, אַלע מענער־נעמען פון דער וועלט, — „איך מוז דיר זאָגן דעם אמת, וועלכן איך האָב פון דיר די גאַנצע צייט באַהאַלטן. איך בין דיר געווען נישט טריי. איך קאָן שוין מער נישט באַהאַלטן דעם אמת... נאָך מיידלוויז, איך האָב דאָס דיר נישט דערציילט פאַר דער חתונה... דו האָסט געאַרבעט, דיין פריינט, וואָס וווינט אויף דער צווייטער גאַס... דו האָסט געשניטן היי... מיר זענען געווען צוזאַמען, געדענקסט, אונזער ביידנס באַקאַנטער, מיר האָבן געטאַנצט און זענען אַרויסגעגאַנגען אין דרויסן זיך אָפּקילן, דו האָסט דעמאָלט דיסקוטירט וועגן קריזיס... איך בין געווען אויף דאַטשע״... — די רייד פון די פרויען האָבן זיך, פאַרשטייט זיך, וואַריאירט מיט טויזנטער סיטואַציעס, וועלכע האָבן טויזנטפאַכיק איבערגע־שטיגן באַקאַטשיאָס הונדערט סיטואַציעס. ווי באַקאַנט דרייט זיך די ערד אַרום איר אַקס 24 שעה. לויט גרינוויטשש אויסרעכענונג איז יעדע מינוט אין נייע שטעט און לענדער געוואָרן פינף אַזייגער. צוואַנציק מינוט נאָך פינף האָבן זיך איבער דעם גאַנצן ערד־קיילעך דערהערט שרעקלעכע, צאַרנדיקע מענערישע געשרייען: „נבלה! שאַנד! פּאַראַט! — און דאָס דו, דו, דו, וועמען איך האָב פאַרגעטערט, וועמען איך האָב אוועקגעגעבן אַלץ, וואָס איך האָב געקאָנט?! — און דו האָסט מיך אַזוי פאַראַטן, אַזוי אָפּגעחוזקט פון מיר, מיך פאַרביטן מיט אָט דעם גאַרנישט פון דער צווייטער גאַס?! — און אַזוי חרפּהדיק, אַזוי ביזי־ביזיונותדיק, ווי אַ פּשוטע בהמה?! — לידאַטשקע! אַ גט! — און אָט דער מנוול, וואָס האָט מיך גערופן פריינט — וואַרט איכ׳ל מיט אים אַ שמועס טון, איך וועל אים ווייזן... איכ׳ל זיך מיט אים דועלירן״!... — האַלב זעקס אַזייגער האָט זיך שוין געטון חושך. דער טעלעגראַף איז אַנטשוויגן געוואָרן. די טראַמווייען, די באַנען, די שיפן האָבן זיך אָפּגעשטעלט. די עראָפּלאַנען האָבן זיך אַראָפּגעלאָזט אויף דער ערד. די פאַבריקן, די זאַוואָדן, די מיניסטאַרישע קאַבינעטן זענען געוואָרן ליידיק, צעפּראַלט און מען האָט נישט געגנבעט. די ווינדעס, די גאַסן, די פּלעצער, די וועגן זענען אָפּגעשטאָרבן. אין די לענדער פון ווייטן מערב פון גרינוויטשן, ווו עס איז נאָך נישט געווען פינף אַ זייגער, האָט מען אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו דער אַרמיי און קריגס־פלאָט זיך גרייטן אָפּצושלאָגן דעם שונא. די עקסטרע אויפלאַגעס פון די צייטונגען האָבן געקערט וועלטן, — „אַן אומגעווינטלעכע דזשומע!״ — „אַ מלחמה!״ — „די ראַדיאָ־פאַרבינ־דונגען מיט ענגלאַנד, פראַנקרייך, שפּאַניע און פּאָרטוגאַל איז איבערגע־

רימן!" — דאָס בייזבשורהדיקע שווייגן פונם מערב ווערט ווי געהעריק
אָפּגעשאַצט אין די יאַפּאַנישע מיליטער־קרייזן"... „די אומגעווינטלעכע
דזשומע האָט זיך אַריבערגעוואָרפן קיין ניו־יאָרק, וואַשינגטאָן, פילאַדעל־
פיע, טשיקאַגאָ"... — זעקס אַזייגער לויט גרינוויטשן זענען די גאַסן פאַר־
פולט געוואָרן מיט מענער. די מענער־וועלט איז געווען אָנגעטון ווי עס
מאַכט זיך, אייניקע אָן רעקלעך, כמעט אַלע, מיניסטאָרן און פויערים,
אָן היט, מיט אומגעלומפּערטע קענגשטאַנדן צונויפגעדריקט אין די
פויסטן. נישט לייגנדיק קיין אַכט אויף די סיגנאַל־פייערן, וועלכע האָבן,
אַגב, נישט פונקציאָנירט, זענען איבער די גאַסן געפלויגן מיט אַ צוויי־
הונדערט קילאָמעטערדיקע געשווינדקייט אויטאָס מיט איינזאַמע אָנפּי־
רערס. בכלל איז אַלץ געפלויגן. די פוסגייער, נישט באַמערקנדיק קיינעם
און שטויסנדיק איינער דעם אַנדערן, נישט אַנטשולדיקנדיק זיך, זענען גע־
לאָפן, ווי שדים. די טירן פון די הייזער, קאַבינעטן, שלאָפצימערס זענען
געווען צעפּראַלט. די טירן פון קנייפּעס זענען געווען צעפּראַלט און ביז
צען אַ זייגער איז קיין לעבעדיקער מענטש אַהין נישט אַריינגעקומען. דער,
וואָס איז געגאַנגען אַ שמועס טון מיט זיין פריינט פון דער צווייטער גאַס,
האָט באַגעגנט דעם פריינט ביים ראָג. די צוויי פריינט האָבן זיך אָנגע־
כאַפּט פאַר די אַקסל, און ביידע האָבן זיך ווילד צעשריען, קאַטעגאָריש,
נישט וועלנדיק אויסהערן איינער דעם צווייטן, מיט איין און די זעלבע
ווערטער: „הערט נאָר אויס גנעדיקער הער! איר זעגט מיין געוועזענער
פריינט, — איך ווייס אַלץ וועגן אייער פיינער אויפפירונג!... מיין
פרוי"... די צוויי פריינט האָבן זיך אָנגעטפּערט, ווי אַ ווידערקול. די
צוויי פריינט האָבן לאַנג נישט פאַרשטאַנען, וואָס זיי רעדן. דעמאָלט
האָבן די פריינט אָנגעהויבן קוקן איינער אויפן אַנדערן, פונקט אַזוי
ווי זיי וואָלטן זיך ערשט געכאַפּט. די הענט האָבן זיך אַראָפּגעלאָזט. זייערע
אויגן זענען געוואָרן פוסט, אָט ווי זיי וואָלטן נישט געהאַט קיין ריין
געוויסן. און זייערע אויגן זענען געוואָרן איין און די זעלביקע. זיי האָבן
געשוויגן. שווייגנדיק, נישט געזעגנענדיק זיך, גלייך, ווי זיי וואָלטן זיך גאָר
קיינמאָל נישט געקאַנט, זענען זיי אַנטלאָפן אין פאַרשידענע ריכטונגען.
עטלעכע טריט זענען זיי געלאָפן, אָט פונקט אַזוי ווי צו זייערע פיס זאָלן
זיין צוגעבונדן געוויכטער. דערנאָך האָבן זיי אַראָפּגעוואָרפן די געוויכ־
טער און לייכטער גענומען לויפן. אַרום זיבן אַזייגער אין אָוונט, הגם
דאָס איז געווען אַן אידיאָטיש נישט באַקוועמע צייט, האָבן המונים
מענער געבראָכן די טיר פון די זאַגסן, גייסטלעכע־קאָנסיסטאָריעס, נאָ־

טאָר־קאַנטאָרן, ראַטהייזער — פאַדערנדיק אַ באַלדיקן גט. אַרום צען אַ זייגער אין אָוונט האָבן זיך אָנגעהויבן אָנצופילן מיט מענער די קנײַפּעס, און עס האָבן זיך שטיל געעפנט טירן פון די ווײַן־געשעפטן. די קרעמערס, און די שענקערס זענען נישט געווען. די קונדן זענען אַליין געקראָכן הינטער די טאָבענק, זיך אָנגעגאָסן גלעזער און קוואַרטירלעך, מיט עקל געשליידערט אויף די טאָבענק פראַנקן, שילינגען, פעזעס, דאָלאַרן, יענען, דאַיאַגעס, רופּיס, לירן, מאַרקן, דראַכמעס, קראָנען. די נאַכט איז קיינער, נאַטירלעך, נישט געשלאָפן. אַרום פינף אַזייגער פאַרטאָג 'אײדער די זון איז אויפגעגאַנגען, האָבן די מענער געפּאָרשט די פרויען און פון זיי פאַרלאַנגט פסיכאָלאָגישע דערקלערונגען, פסיכאָאַנאַליטיע באַרעכטיקונגען פון דעם פאַראַט, פון דעם פאַלש זיין, פון דעם פאַרלייקענען, — און די מענער האָבן זיך טראַגיש געכאַפּט פאַר די קעפּ, זיך צוגעדריקט צו די ווענט, געריסן די קעלנער פון זייערע העמדער און שלאָפּרעק, דראָענדיק בשעת־מעשה, מיט רעוואָלווערן זיך און די ווײַבער. פונדעסטוועגן דאַרף מען באַמערקן, אַז קיין שום מאָרדן, קיין שום זעלבסטמאָרדן זענען אין דער דאָזיקער נאַכט אויפן גאַנצן ערדקײַלעך נישט פאָרגעקומען. קיין טיי, קיין קאַווע איז, נאַטירלעך, אין דעם פרימאָרגן נישט געגרייט געוואָרן, פונקט אַזוי איז קיינער צו דער אַרבעט נישט געגאַנגען, ווײַל קיינער האָט נישט געאַרבעט. אויספאָרשנדיק פּסיכאָ־אַנאַליטיש די ווײַבער, האָט זיך די מענטשלעכע מענטשהייט פאַרטיפט אין זיך, יעדער אינדיווידום באַזונדער. מען וואָלט זיך געקאָנט פאָרשטעלן, אַז דער סאָציאַלער צוזאַמענהאַנג, ווי אויך דער צוזאַמענהאַנג פון דער צייט, איז זיך צעפאַלן. די מענטלעכע מענטשהייט האָט מחמת דעם פאַראַט פון די ווײַבער, ווי אויך מחמת שיכּרות און שלאָפלאָזיקייט, אַרומגעוויקלט די קעפּ מיט נאַסע האַנטיכער און געקרעכצט ווי פון ציינווייטאָג. דער ערד־קײַלעך האָט זיך געדרייט אַרום זיין אַקס. און פונקט אין פיר און צוואַנציק שעה אַרום פון זינט עס האָט זיך אָנגעהויבן דער אַלוועלטלעכער קאַטאַקליזם, דאָס הייסט פּינקטלעך פינף אַ זייגער בײַטאָג, איז פאָרגעקומען דער צווייטער קאַטאַקליזם. מיט קלאָרע אויגן, זאָל זיין, אַז די דאָזיקע אויגן זענען געווען רויט פון שיכּרות און שלאָפלאָזיקייט. מיט אַ שטיל קול האָבן די מענער אָנגעהויבן רעדן: „מאַריאַ, מאַרי, מערי, טעקלאַ, פיאָקלאַ, טאַרעקאַ, פאַטימאַ'', אויף אַלע שפּראַכן אַלע ווײַבערישע נעמען פון גאָר דער וועלט, — „און איך מוז דיר אויך זאָגן דעם אמת... פאַרשטייסט דאָך אַליין, אַז די צאָל פון די פאַראַטן מצד די פרויען אויף

דער גאַנצער וועלט, איז אַריטמעטיש גלייך צו דער צאָל פּאַראָטן מצד די מענער, ווייל די פרויען פּאַראָטן מיט מענער... אַז איך בין נאָך געווען אַ בחור, איך האָב עס דיר נישט דערציילט, פאַר דער חתונה''... עס האָט זיך איבערגעחזרט דאָס זעלבע, וואָס עס איז מיט אַ מעת־לעת פריער געשען מיט די מענער, עס זענען בלויז געווען קלייניקע אָפּנויגן. דער חילוק איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס, אויב די מענער האָבן זיך דאָך געוואָלט איינטיפן און אַפילו געשטרעבט צו התבודדות, זענען די פרויען, אַריינזאָגנדיק, וואָס עס האָט זיך נאָר געלאָזט די חברטאָרינס, זיך צעלאָפן צו זייערע מוטערס אַהיים, אָדער אַוועקגעפאָרן צו אַנדערע פרויען, פון וועלכע די מענער האָבן זיי נישט פאַרהאַטן. די פרויען האָבן געשטרעבט זיך צו קאָאָפּערירן. די פרויען האָבן נישט געפאָדערט פון זייערע מענער קיין פסיכאָאַנאַליטישע עקזערציסן. פונדעסטוועגן זענען זיי נישט געשלאָפן און נישט געלאָזט שלאָפן די מענער. די גאַנצע וועלט איז שוין נישט געשלאָפן דעם צווייטן מעת־לעת, אויפן דריטן מעת־לעת איז דער ערד־קוילעך איינגעשלאָפן. געשלאָפן זענען אַלע, געשלאָפן איז מען אומעטום, אין די שטעט, אויף די פעלדער, אין די וועלדער, אויף די שיפן, אין די באַנען און אויטאָמאָבילן, אין די אויפנאַם־צימערן, אין די שלאָפצימערן, אויף בעטן, אויף דער פאָדלאָגע, אויפן גראָז, אַפילו אויף דעם דאַך. געשלאָפן איז מען געשמאַק און זיך אויפגעכאַפּט איינגאַנצן אויסגערוטע. די מענער האָבן אַ קוק געטון אויף די ווייבער, די ווייבער — אויף די מענער. סיי די, סיי יענע האָבן פאַרשעמט, אָבער שוין נישט צאַרטנדיק, אָפּגעקערט די בליקן. דער מענטש פון דער צווייטער גאַס האָט זיך שנעל אָנגעטון און אַוועק צו דער אַרבעט. ער איז געגאַנגען אויף דער גאַס. ביים ראָג האָט ער באַגעגנט דעם פריינט. אַ רגע זענען זיי ביידע געבליבן שטיין, ווי פאַרגליווערטע — און תיכּף האָבן זיי זיך אַ לאָז געטון איינער צום צווייטן, העפלעך און פריינטלעך אויפהויבנדיק די היט. זיי האָבן ביטרע געשמייכלט. זיי האָבן איינער דעם אַנדערן געזאָגט איין און דאָס זעלביקע: „נישט וואָר, אַז די מענטשהייט איז איצט אַריינגעטרעטן אין אַ נייער ערע פון מאָראַל!'' אויפן ראָג האָט מען שוין פאַרקויפט עקסטרע אויסגאַבעס פון די צייטונגען. ליטעראַטן, פילאָזאָפן און מאָראַליסטן האָבן דעבאַטירט די טעמע וועגן דער נייער ערע. די אָוונט־צייטונגען זענען געווען פול מיט די סענסאַציאָנעלסטע ידיעות און האָבן אָפּגעדרוקט דאָס בילד פון אַ פראַנצויזישער פרוי, אַ היפּנאָטיזאָרין, וועלכע האָט מיט איר־

היפנאָז־טאַלאַנט פּאַראַורזאַכט דעם וועלט קאַטאַקליזם. אַנשטאָט דעם לייט־אַרטיקל איז געווען אָפּגעדרוקט אַן אינטערוויו מיט דער דאָזיקער פּראַנצויזין:... „דער גרויסער געלערטער, די דאָזיקע פּרוי־היפּנאָטיזאָרין, באַזיצט געניאַלע פעאיקייטן, זי איז נאָך אַ יונגע און גענוג שיינע פרוי, און האָט מיט דער אומגעהייערער אָנשטרענגונג פונם ווילן געצוווּנגען די מענערישע און פרויאישע מענטשהייט אויסצוהערן און צו דערציילן איינס דאָס אַנדערע דעם סעקסועלן אמת מיט דער טיפסטער איבערציייגונג, אַז דאָס וויסן דעם דאָזיקן נאַקעטן אמת וועט איבערבויען די מענטשלעכע מאָראַל, מאַכן אַ סוף צו דעם אינסטינקט פון אייפערן, אויסקערן די איבערבלייבסן פון אייגנטום־רעכט אין דער ליבע, טויטן די פאַלשע סעקסועלע איינגליבע און ברענגען דער מענטשהייט דאָס גליק”...

יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געהערט סערגיי איוואַנאָוויטשעס דערציילונג און זיך געהאַלטן ביי די זייטן פון געלעכטער. אַז סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געענדיקט דערציילן, האָט יאַקאָוו אַנדרייעוויטש שטאַרק געלאַכט און געזאָגט:

— און אויף דעם פערטן טאָג זענען געווען נאָך צוויי ידיעות, וועלכע זענען באַגרינדעט געוואָרן דורך די געלערטע לייט. ערשטנס, וועגן דעם, אַז די דאָזיקע היפּנאָטיזאָרין האָט געמאַכט די אַלוועלטלעכע רעווניקונג, ווייל זי איז געווען אין כעס אויף דעם מאַן, וועלכער האָט זי פאַראַטן. און, צווייטנס, איז אין דער אוונט־אויסגאַבע געווען געשריבן, אַז די דאָזיקע היפּנאָטיזאָרין איז, אַ באַרוישטע פון דעם וועלט־רום, אוועקגעפאָרן אין דער שווייץ זיך אויסרוען, און דאָרט זענען זי באַפאַלן די פאַשיסטן און זי דערהרגעט, אַלס שטראָף, פאַר יענע ליידן, וואָס זיי זענען מיט זייערע נאַציאָנאַלע פרויען צוליב איר אויסגעשטאַנען!...

יאַקאָוו אַנדרייעוויטש און סערגיי איוואַנאָוויטש האָבן געהאַלטן אין איין לאַכן — יעדער האָט געלאַכט פון זיך אַליין.

און אויף צומאָרגנס האָט אַן אַעראָפּלאַן געטראָגן סערגיי איוואַנאָוויטשן איבער כאַרקאָוו, איבער ראָסטאָוו אויפן דאָן, איבער מינעראַלניע וואָדי, איבער מאַכאַטש־קאַלו, איבער באַקו קיין טיפליס. אין טיפליס האָט ער זיך געדאַרפט דערוויסן דעם אַדרעס פון דעם מיידל, וואָס האָט מיט דעם מאַגניט פון דער געשטאַלט פון דעם גאַנצן לעבן אָפּגעקלונגען אין מאָסקווער טעאַטער. דער אויטאָ איז געפאָרן אויף דעם באַרג־רוקן איבער דעם מיליטער־גרוזינישן וועג. מיט אַרבעקאָוון זענען מיטגעפאָרן טיציאַן טאַבידזע און שענגעלאַיאַ. אין אָוונט האָט שענגעלאַיאַ באַשטעלט

פערד אין דעם אאול (דארף). גענעכטיקט האט מען אויף דער סטאציע קאזבעק, אויף דעם בארג־וועג קאזבעק, נעבן בארג קאזבעק, אין א הויז, וווּ עס האבן אמאל געוווינט די פעאדאלן, די קאזבעקעס, און איינער פון זיי, אלעקסאנדער קאזבעק, וואס האט געלעבט אין נײַנטן יארהונדערט, איז געווען א גרויסער גרוזינישער שרײַבער. דער חמימהדיקער טאג האט זיך אויף דעם בארג־רוקן פארענדיקט מיט א פראסט. דער בארג קאזבעק איז קאיאר, נישט פארשטעלט מיט וואלקנס, אין אייביקן שניי, געשטאנען נישט מער, ווי א קילאמעטער ווייט. גאנץ פרי האט דער אויטא אוועקגע־פירט ארבעקאוון מיט שענגעלאיאן ביז דעם אאול קאבי, — טיציאן, דער לעגענדארער טאמאדא, איז געבליבן אויף דער סטאציע קאזבעק, ער האט נעדארפט קריגן א שאפבאק און צוגרייטן אויף פארנאכט א שאשליק און א סעודה. אין קאבי האבן זיך ארבעקאוו מיט שענגאלאיען איבערגעזעצט אויף פערד. אין קאבי צעצווייגט זיך דער טערעק*), און צוויי טערעקס אמפערן זיך, ווער עס זאל הייסן דער גרויסער און ווער — דער קליינער טערעק. איינער פון די טערעקס פליסט אוועק אין דעם בארג־שפאלט טרוסא און דערקלײַבט זיך צווישן די פעלזן ביז צו די אייזבערג. די זון האט באגאסן די וועלט. די פערד זענען געגאנגען אין דעם בארג־שפאלט פאזע דעם טערעק, אונטער די פעלזן און איבערן טערעק, כמעט ביז צו די שנייען. די פעלזן־מאהינעס זענען געהאנגען פון רעכטס און פון לינקס. די זון האט געברענט די וועלט. דער הימל איז געלעגן לעבן די פערד און די בערג. דער טערעק איז געפאלן פון שוועל אויף שוועל. אין אייניקע ערטער זענען די שוועלן גרוי געווארן מיט די סטאלאקטיטן פון די מי־נעראלן, וואס זענען ארויסגעטראגן געווארן פון די בערג־טיפענישן, דורך דעם טערעק צעלאזטע, און זענען ווידער פארשטיינערט געווארן. בײַ די נארזאן־קוואלן, וואס פליסן ארויס פון די שפאלטן, זענען געלעגן הער־נער פון אקסן און שאפבעק, כדי פארבײַגייער זאלן קאנען טרינקען. אין דער ברענעדיקער היץ איז די קאכעדיקע קעלט פון דעם נארזאן, וואס האט געשמעקט מיט וואסערשטאף, געווען מחיה נפשות. הינטער דעם גערויש פון דעם טערעק, אויף די אומגעהײַערע הויכקייטן, כמעט בײַ די אייזבערג, האט דער רוים צונויפגעשמידט די קאסמישע שטילקייט. די בלויע שײַן פון די הויכקייטן האט צונויפגעמישט דעם שטח, און עס האט זיך געדוכט, אז קאזבעק איז פאקטיש דא דאנעבן. אין טרוסא איז געלעגן דער אוראלט. צומאל זענען די פערד געגאנגען איבער שטעגן, ווען איין פוס

*) א טײַך אין קאווקאז, באמ. פון איבערז.

פון דעם רייטער האָט זיך געריבן אין פעלז, און הינטער דער צווייטער קני איז דער טערעק געפאַלן פון אַן אָראָפּהאַנג. אויף די פעלזן זענען געהאָנגען זעלטענע אַאולן, וועלכע זענען נאָך פאַרבליבן פון דעם אוראַלט ווו די וווינונגען פון דעם ווירטשאַפטלעכן איינס איז געווען נישט בלויז אַ דירה און אַ שאָפּן־שטאַל, נאָר אויך אַ פעסטונג, וואָס האָט מיט זייער שטאַרקייט דערמאַנט אַרבעקאָוון די דערפלעך פון די צפון־אַמעריקאַנישע אינדיאַנער, ווו מען גייט אַריבער פון הויף צו הויף אויף באַוועגלעכע טרעפּ, ווו עס מוזן אומבאַדינגט זיין פאַרבאָרגענע ערטער און דורכגענג, ווו דער דאַך פון דער סאַקלע (הייזל, כאַטע) איז די טעראַסע פון דער צווייטער, ווו זיי זענען אַרומגערינגלט מיט שטיין־געמויערטע ווענט, איבער וועלכע עס שטאַרצט אַרויס אַ טורעם, וואָס איז אי אַ שפּייכלער, אי אַ פעסטונג פאַר די אוראַלטע מלחמות, געשלעגן און בלוטיקע מערדערייען צוליב משפּחה־נקמה, אי דאָס געבווירנלאַנד פון לעגענדעס, אי אַן אָרט אויסצובאַהאַלטן זיך פון אַ שרפה. שענגעלאַיאַ און אַרבעקאָוו זענען געקומען אין דעם אַאול, וואָס איז געלעגן אונטער די סאַמע אייזבערג, נעבן די שנייען. די קאָסמישע רחבות פון ליכט און קאָסמישע שטילקייט זענען געלעגן איבער דעם אַאול. זי, צוליב וועמען זיי זענען געקומען צופאָרן, איז נישט געווען אין אַאול, זי איז אַוועקגעגאַנגען אויף יענער זייט אייזבאַרג אין די בערג. פאַרגרייטן האַלץ. נאָך איר האָט אַוועקגאַלאָפּירט, רייטנדיק אָן אַ זאָטל אַ באָרוועס פאַסטוכל. פון דעם סאַקלעדאַך ווו אַרבעקאָוו און שענגעלאַיאַ זענען געלעגן און זיך אָפּגערוט, האָט מען געזען דעם אָנהויב פון טערעק, וועלכער איז אַרויסגעפלאָסן פון אונטער די שנייען, און מען האָט געזען די טאָלן מיט גרינעם גראָז, שיפּועם און אַראָפּהאַנגען, דאָס געבווירנלאַנד פון באַראַנטאַ. איבער דעם אַאול האָט אַרויסגעשטאַרצט אַ טורעם. אין אַאול איז געווען פּוסט, די מענטשן זענען אַוועקגעגאַנגען אויף די פּאַשע־לאָנקעס און פעלדער, אויף די מאָגערע פּאַסן גערשטן־פעלדער, וואָס זענען געהאָנגען אויף די פעלזן. אַן הונדערט־יעריקער זקן, וועלכער האָט נאָך געדענקט יערמאָלאָוון,*) האָט זיי געפירט איבער דעם אונטערערדישן גאַנג פון זיין קלאָן (געמיינדע); די אונטערערדישע גענג האָבן געפירט צו דעם אַאול־פּלאַץ, אין אינעווייניקסטן הויף אַריין און אונטער דעם טורעם; אין אָט די קעלערס האָט זיך אויסבאַהאַלטן די בלוטיקע נקמה; איבער די קוואַרץ־טרעפּ האָט

*) אַ רוסישער גענעראַל, איינער פון די, וואָס האָבן איינגענומען קאַווקאַז. באַמ. פון איבערז.

זיך סערגיי איוואַנאָוויטש אויפגעהויבן אויפן שפּיץ־טורעם; ער איז געווען איינער אַליין אין דער לופט און אין דער שטילקייט; די זון האָט אויסגע־ברענט דעם אַאול. אונטער דעם אַאול, אויף יענער זייט טייך, פון דעם וואַלד אויפן באַרג־שיפּוע האָט זיך באַוויזן אַ רייטער. ער איז מיטן וואַסער אַריבערגעפאָרן דעם טייך, זייער פּאָרזיכטיק, און דערנאָך מיטן פולן גאַלאָפּ, ווי דאָס פערד וואָלט געשוועבט איבער דער ערד, זיך אוועקגעטראָגן צו דעם אַאול. איבער די טרעפּלעך פון דער אַאול־גאַס איז דער רייטער, זיצנדיק שטאָלץ אויף דעם נישט געזאָטלטן פערד, גע־פאָרן טריט ביי טריט, דאָס איז זי געווען. זי איז געווען באָרוועס. איר־ע הענט, דאָס געזיכט און באָרוועסע פיס זענען פון דער זון טונקעלער גע־וואָרן, אַזוי ווי איילבירטן־אייל. זי האָט נישט דערקענט סערגיי איוואַ־נאָוויטשן. זי איז אַריינגעגאַנגען אין סאַקליע זיך איבערטון און איז לאַנג פון דאָרט נישט אַרויסגעגאַנגען. די זון האָט זיך אָנגעהויבן זעצן. שענ־געלאַיאַ און אַרבעקאָוו האָבן איר געזאָגט, אַז זיי זענען געקומען נאָך איר, אַז אויף קאַזבעק גרייט טיציאַן טאַבידזע אַ שאַפּבאַק, אַז די פערד זענען גרייט און מען מוז שוין פאָרן, כדי מען זאָל נישט דערפרוירן ווערן און דער שאָפער אין קאָבי זאָל אויך נישט דערפרוירן ווערן. קיין קאָבי איז געווען דרייסיק קילאָמעטער. זי איז באַלד געווען גרייט. די פערד זענען אַרויספאָרנדיק פון דעם אַאול, אוועק אין פולן גאַלאָפּ. שענגעלאַיאַ איז אוועקגעריטן ווייט פאָראויס. די נאַכט האָט אָבער איבערגעיאָגט די פערד. עס איז מיט אַמאָל געוואָרן טונקל, אין אָט דעם האַלבטאָגיקן לאַנד, ווי פּושקין און לערמאָנטאָוו פלעגן רופן קאַווקאַז. און דעמאָלט האָט אַ קנאָל געטון אַ דונער, ווי אַ באַרג וואָלט אַראָפּגעפאַלן. דער שטורעם איז געווען ווייט, די בערג האָבן לאַנג געשליידערט איבער די פעלזן דאָס ווידערקול, און דאָס ווידערקול האָט איבערגעחזרט די דונערן. שענגעלאַיאַ האָט זיך אומגעקערט און איז צוגעפאָרן צו אַרבעקאָוון. ער האָט אָפּ־געשטעלט דאָס פערד, צוהערנדיק זיך צו די בערג, פאָרט אַ באַרג־מענטש.

— מען דאַרף זיך צואיילן, — האָט ער געזאָגט, — עס וועט זיין אַ שטורעם, אונטן וועלן זיך אַ לאָז טון שטראָמען, דער טערעק וועט זיך הויבן, מירן נישט באַוויזן צו קומען קיין קאָבי, עס קאָן נאָך זיין, אַז פעלזן וועלן זיך אָפּקרישלען.

סערגיי איוואַנאָוויטש איז געזעסן אין זאָטל פיל ערגער פון איר, און פון שענגעלאַיאַן. שענגעלאַיאַ איז ווידער אַוועקגעפלויגן פאָראויס. איר פערד און אַרבעקאָוס זענען געגאַנגען איינס נעבן אַנדערן, די טרעטערס

האָבן זיך אָפּט אָנגעקלאַפּט און געקלונגען. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט באַמערקט, אַז איר פֿערד איז איבער די אַראָפּהאַנג שטעגן אַלעמאָל געגאַנגען בײַם ברעג פֿון דעם אָפּגרונט. די פֿערד האָבן זיך געאײַלט. דער שטורעם האָט אָבער איבערגעיאָגט די פֿערד. עס האָבן ווידער געקנאַלט די דונערן, און מיט די דונערן האָבן זיך געשליידערט די בערג. און עס האָט אויפֿגעפֿלאַמט אַ בליץ. און אַרבעקאָוו האָט דאָס געזען דאָס ערשטע מאָל אין זײַן לעבן, — דער בליץ האָט אויפֿגעפֿלאַמט נישט איבער אים, נאָר אונטער אים. דער שטורעם איז געווען אונטן. זיי זענען געווען איבער דעם שטורעם. איר טרעטער האָט זיך אָנגעקלאַפּט אין אַרבעקאָווס. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט אויסגעשטרעקט זײַן האַנט אין דער פֿינצטערניש און זיך אָנגערירט אין איר אַקסל. אין דער פֿינצטער איז סערגיי איוואַנאָוויטשעס פֿערד אַרויפֿגעפֿאָרן אויף דעם הינטן פֿון שענגעלאַיאַס פֿערד. שענגעלאַיאַ האָט זיך געשפּיגלט אין דעם שטורעם. אונטן האָבן זיך געשלענגלט בליצן. די פֿאָספֿאָר־שײַן און די פֿינצטערניש אונטן האָבן זיך געשפּאָלטן דורך די דונערן־קנאַלן און ווידערקולן. עס האָט זיך געדוכט, אַז די בערג וואַרפֿן זיך מיט פֿעלזן.

— אויפֿן מיליטער־גרוזינישן איז איצט אַ גאָס־רעגן, — האָט שענגעלאַיאַ געזאָגט, — עס וועט צעשווענקען די וועגן.

איבער די בערג, פֿון אויבן האָבן געברענט די שטערן. דער פֿראָסט פֿון דער שיטערער לופֿט איז אַרײַנגעדרונגען אין די ביינער. איבער דעם שטורעם, בײַ די בערג־שפּיצן, האָבן מענטשן געקאָנט מיינען, אַז זיי זענען אין דעם קאָסמאָס.

דער שטורעם איז געווען אונטן. די פֿערד זענען געגאַנגען טריט בײַ טריט. בײַם שײַן פֿון די בליצן זענען באַלד פֿון רעכטס און פֿון לינקס, פֿון פֿאָרויס, פֿון הינטן, דערנעבן פֿון אויבן אַרויף, פֿון מיליטער־גרוזינישן וועג צו די אײַזבערג, צום קאַזבעק אָנגעקראָכן וואָלקנס. זיי האָבן געאײַלט. זיי זענען געגאַנגען אײַנציקווײַז און גאַנצע המונים. זיי האָבן אַרומגעהילט די פֿערד מיט די נעפּלען און וואַרימקייט פֿון אונטן. וואָס אַמאָל זענען זיי געוואָרן מער. זיי האָבן אין זיך באַהאַלטן די פֿערד און די בערג. און פּלוצים, דאָ דערנעבן, גאָר נאָענט, אַ צען טריט פֿון דאַנען, האָט, צערײַסנדיק די וואָלקנס, אַזוי, אַז די פֿערד האָבן זיך אַ ריס געטון אײנס צום צווייטן, צונויפֿדריקנדיק אירע און אַרבעקאָווס קני, אײַנצייטיק זיך אויפֿגעריסן אַ בליץ און אַ דונער. דער בליץ האָט צעשניטן די פֿינצטערניש און אַ בלענדנדע שײַן, און אַ צאַפּל פֿון דער שײַן האָט אַ קנאַל געטון

אין אַ פעלז. דער דונער האָט אונטערגעכאַפּט די שיין, אויפגעטרייסלט די לופט, אָנקלאַפּנדיק זיך אין איין פעלז, אין צווייטן, אין הונדערטסטן. עס האָט זיך געדוכט, אַז די פעלזן צעשיטן זיך אין קלאַנגען אין אַ רגע ארום האָט ווידער אַ זעץ געטון אַ בליץ, אויפרייסנדיק זיך מיט אַ דונער. עס האָט אַ גאָס געטון אַ רעגן, און ביזו הרגע האָבן פון די פעלזן אַ שטראָם געטון ריטשקעס, שטראָמען, וואַסערפאַלן. די דונערן און בליצן האָבן גע־איילט צום קאַזבעק. די וואָלקנס זענען שוין געווען איבערן קאָפּ.

דער דונער איז געפאַלן פון אויבן. פון אונטער די וואָלקנס זענען געפאַלן שטראָמען רעגן — אי פון הימל, אי פון די בערג. עס איז געווען ערדיש דושנע. פון דעם הינטערוואָלקנדיקן קאָסמאָס האָבן זיך מענטשן אומגעקערט צוריק אויף דער ערד. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט נישט גע־דענקט, ווען ער האָט גענומען איר האַנט אין זיינער. אין גאָס רעגן זענען זיי אָנגעקומען קיין קאָבי. עס איז שוין געווען האַלבע נאַכט. דער אויטאָ־מאָביל האָט זיך נישט געקענט דערוואַרטן אויף זיי און, מורא האָבנדיק די וועגן זאָלן נישט ווערן צעשווענקט, איז ער אַוועקגעפאָרן איבערנעכ־טיקן אין קאַזבעק. די פּאָסטוך־סאַקלע, וווּ עס זענען געשלאָפן דער פּאַסטוך מיט זיינע הינט און ווו עס האָט געשמעקט מיט שאָף, — איז געוואָרן דער נאַכטלעגער פאַר איר, פאַר שענגעלאַיאַן און 'אַרבעקאָוון. פאַרן שלאָף האָבן זיי אונטערגעלעגט זייער האַרץ מיט קאָבישן קעז. דאָס האַזיקע מיידל איז געוואָרן סערגיי איוואַנאָוויטשעס פרוי. קאַיאָר, ווען דאָס זינגען פון די רוסישע סאָלאָווייען — אויך אין שטורעם — האָט געשמעקט מיט מאַיגלעקעלעך, מיט פרישקייט מיט מונטערקייט, — איז אין פאַלעך, אין דער כאַטע, הינטערן ווענטל, לעבן פאָטער געשמאַק געשלאָפן זיין מערקווירדיקער זון. און נישט דער זון, נאָר די מוטער איז געוואָרן דער מערקווירדיקער געשטאַלט־מאַגניט פונם גאַנצן לעבן, וואָס טאָר נישט פּובליקירט ווערן, פון דעם מאַגניט, וואָס האָט צונויפגעפאָרט און אויס־געשטעלט, געזעצמעסיק, אין פולקומע און קלאָרע פאָרמען אַלע אייזנ־שטויבעלעך פון אַרבעקאָוום צען־יאָריקן לעבן. און טאַקע מחמת דער דאָזיקער געזעצמעסיקייט האָבן מיט סערגיי איוואַנאָוויטשן אָנגעהויבן לעבן זיינע עלטערע קינדער, אַריינברענגענדיק אין שטוב די קאָמיונגעריי און פּיאָנערעריי. און טאַקע מחמת דעם האָט זיך אין האַרץ, אין שטח, אין דער צייט באַזעצט דאָס פולשטענדיקע געשטאַלט פון דער ליבע...

און טאַקע דעמאָלט אין קאַווקאַז, אין עטלעכע טעג אַרום נאָך דער רייזע איבער די בערג, אין טיפליס, אין אָריענט־האָטעל, האָט דער קאַיאָר

געטראָפֿן סערגײ איװאַנאָװיטשן אַ פֿרײלעכן און אַפֿילו אַ קלוגעטשקן בײם טיש, בײם פּאַפּיר, בײם מאָלן קרײזן, און בײ אויסרעכענונגען. אין יענעם פֿרימאָרגן האָט סערגײ איװאַנאָװיטש נאָך אין שלאָף און אין גליק דערשפּירט דעם טויט — מיט אַ קאַלטן אײזיקן, אומזיניקן פּחד. אַלץ װעט בלײַען, עס װעט לײַכטן די זון, נײַע שרײַבערס װעלן שרײַבן נײַע לידער, און אַט דו, דײַן „איך", דײַן גורל, דײַנע געדאַנקען און געפֿילן װעלן פֿאַרװאַנדלט װערן אין גאָרנישט, זײ װעלן פֿאַרשװינדן, — אַט דעם דאָזיקן אײזיקן געפֿיל קאָן מען מיט װערטער־געפֿילן נישט אָפּ־בערגעבן. סערגײ איװאַנאָװיטש האָט זיך אויפֿגעכאַפּט פֿון דעם דאָזיקן זיניקן אומזין, — און אַט אויפֿן גרענעץ פֿון חלום און װאָר, װען אין חלום איז פֿאַרבליבן די אימה, איז אין דעם באַװוסטזײַן אויפֿגעקומען אַ פֿרײלעכע און קלוגעטשקע פֿרײד. דאָס איז געװען אויסגעפֿונערײ. אַר־בעקאָװוס שאַפֿערישער אַפּאַראַט — דער מאַגניט! — האָט געבראַכט צו דעם באַװוסטזײַן אַ ידיעה:

— ס'איז דאָ, חבר קעלער! — ס'איז דאָ דער מיטל װי אַזױ אויס־צומײַדן דעם טויט! — ער איז דאָ!

סערגײ איװאַנאָװיטשן האָט זיך געדוכט, אַז ער מאַכט אַ װעלט־אַנטדעקונג. אַרבעקאָװוס געזיכט איז, אַפּנים, געװען קינדעריש פֿרײ־דעװודיק און כיטרע. דער פּחד פֿאַרן טויט איז אינגאַנצן פֿאַרגעסן גע־װאָרן. אַרבעקאָװו איז געזעסן בײם טיש און געצײכנט קרײזן.

„אין משך פֿון פֿיר און צװאַנציק שעה דרײט זיך דער ערד־קײַלעך אַרום זײַן אַקס... װאָס הײסט עס? — נאָך הײַנט מוז מען זיך דערװיסן — װי גרויס איז עס דער ראַדיוס פֿון דעם ערד־קײַלעך?... — דעמאָלט װעט מען קאָנען אויסרעכענען מיט װאָס פֿאַראַ געשװינדקײט עס טראָגט זיך איבער דעם רוים, איבער דער קאָרדע, נו, לאָמיר אָנכאַפּן, מאָסקװע. אַ שטײנדל, װאָס איז צוגעבונדן צו אַ שטריקל און עס דרײט דאָס אַ יאַטל מיט זײַן האַנט, האָט דאָך זײַן געשװינדקײט, — דאָס נעמלעכע אויך מאָסקװע, װאָס ליגט אויפֿן ברעג פֿון דעם ערד־ראַדיוס, דרײט זיך אויך אַזױ אַרום דער ערד־אַקס, פּונקט װי דער שטײן אַרום דעם יאַטלס האַנט... מען דאַרף אויסרעכענען די ערד, מאָסקװע אויף דער ערד, אַרומקרײַזנ־דיק זיך אַרום דער ערד־אַקס, צײלט אָפּ פֿיר און צװאַנציק שעה, — נו, אויב נעכטן צװעלף אַ זײגער בײטאָג איז געװען דער זיבעטער, מוז אין פֿיר און צװאַנציק שעה אַרום צװעלף אַ זײגער בײטאָג זײַן דער אַכטער. מען דאַרף אויסרעכענען די געשװינדקײט פֿון דעם אַרומקרײַז, װאָס

מאָסקווע מאַכט, און מען דאַרף קאָנסטרואירן אַן אַעראָפּלאַן, וואָס זאָל קאָנען פליען מיט וועלכער שנעלקייט מען וויל נאָר. אויב ער וועט פליען איבער מאָסקווע אויף מערב מיט דער געשווינדקייט, וואָס מאָסקווע פליט אַרום איר קאָלדרע, וועט ער אין פיר און צוואַנציק שעה דורכמאַכן דעם זעלבן וועג, וואָס מאָסקווע, דאָס הייסט ער וועט בלייבן איבער מאָסקווע. אויב ער וועט פליען אויף מזרח זייט, אַנטקעגן מאָסקווע, וועט ער באַגעגענען מאָסקווע אין צוועלף שעה אַרום. דאָס איז נאָך נישט קיין אַנטדעקונג. אויב דער אַעראָפּלאַן וועט אָבער פליען מיט אַ טאָפּלטער געשווינדקייט, ווי מאָסקווע דרייט זיך, איז, אויב ער וועט אַרויספליען היינט צוועלף אַזייגער צוזאַמען מיט מאָסקווע אויף מערב זייט, וועט דער אַעראָפּלאַן אין משך פון צוועלף שעה דורכפליען דעם זעלבן שטח, וואָס מאָסקווע פליט דורך אין פיר און צוואַנציק שעה. דער אַעראָפּלאַן וועט אָניאָגן מאָסקווע אויף מערב אין אַכט און פערציק שעה. די מענטשן אויף דער ערד וועלן שוין האָבן אָפּגעלעבט צוויי מעת־לעת, אָבער די מענטשן אויף דעם אַעראָפּלאַן וועלן אין אָט דער צייט האָבן אָפּגעלעבט בלויז פיר און צוואַנציק שעה. אויב דער אַעראָפּלאַן איז אַרויסגעפלויגן היינט, דעם זיבעטן, צוועלף אַ זייגער בייטאָג, וועלן די מענטשן, וואָס האָבן פאַרבראַכט אויפן אַעראָפּלאַן איין מעת־לעת, גלייך קומען קיין מאָסקווע דעם ניינטן. די צייט, וואָס איז פאַרפליכטנדיק פאַר די, וואָס לעבן אין מאָסקווע, וואָס איז אַבסאָלוט פאַר די מאָסקווער, ווערט אויף אַזאַ אופן אַן און פאַר זיך נישט אַבסאָלוט. נו, און אויב דער אַעראָפּלאַן וועט פליען פיר מאָל אַזוי געשווינד ווי מאָסקווע דרייט זיך, וועלן די מענטשן אויפן אַעראָפּלאַן אין פיר און צוואַנציק שעה אָפּלעבן פיר מעת־לעת פון די מאָסקווערס לעבן. פון דעם זיבעטן וועלן זיי אין פיר און צוואַנציק שעה אַרום אַריינפאַלן אין דעם עלפטן. אויב די מענטשן וועלן אַרויספליען פון מאָסקווע דעם ערשטן יאַנואַר ניינצן הונדערט דריי און דרייסיק און וועלן פליען דריי חדשים, וועלן זיי זיך אַראָפּלאָזן אויף דער ערד דעם ערשטן יאַנואַר ניינצן הונדערט פיר און דרייסיק. נו, און אַז די געשווינדקייט פון דעם אַעראָפּלאַן וועט זיין אַכט מאָל, זעכצן מאָל, צוויי און דרייסיק מאָל געשווינדער פון מאָסקוועס פלי, — וועלן די מענטשן פון די פערציקער יאָרן פון צוואַנציקסטן יאָרהונדערט, פאַרברענגענדיק איין יאָר אין אַזאַ אַעראָפּלאַן — אין משך פון איין יאָר — אַריינפאַלן אין די פערציקער יאָרן פונם איין און צוואַנציקסטן יאָרהונדערט!... קיין גרענעצן זענען נישטאָ!— דער מענטש קאָן אויסציִען זיין לעבן אויף יאָרטויזנטער! — מען דאַרף

נאָר אויסבויען א געשווינדיקן אעראָפּלאַן, און דער טויט וועט זיין אַן אָפּגעגעאַרטער. די צייט איז נישט אַבסאָלוט. אויב די צייט איז ווידער נישט אַבסאָלוט, איז אפשר א פּלאַן א חוק צו טון די צייט אויף צוריק — ווייסט עס דער טייוול — מען דאַרף א באַרעכן טון, — גאַנץ מעגלעך, אַז א מענטש, וואָס לעבט איצט, קאָן אָפּלעבן גאַנצע יאָר־טויזנטער, אין דער זעלבער צייט, ווען די טיפּליסער ביהגער האָבן קוים באַוויזן זיך אַרומצווואַשן און עפּעס איבערצוכאַפּן פאַר דער אַרבעט?... צו דעם וועט ווידער קאָנען העלפן דער אעראָפּלאַן. ווי אַזוי זאָל מען אָנרופן אַזעלכע אעראָפּלאַנען? — סטראַטאָספּערישע? — קאָסמישע? — מען דאַרף א טראַכט טון!... לאָמיר זאָגן, אַז אַן אעראָפּלאַן, וואָס פליט פיר מאָל גע־שווינדער פון מאָסקווע, וועט פליען קיין מזרח, אַנטקעגן מאָסקווע, אויך אַרויספליענדיק צוועלף אַזייגער ביי־טאָג. ער וועט באַגעגענען מאָסקווע אין זעקס שעה אַרום. ביי די מאָסקווער וועט ערשט זיין זעקס אַזייגער פאַרנאַכט, און דער מענטש פון דער אעראָפּלאַן האָט שוין געזען אי די נאַכט, אי דעם פרימאָרגן — אָדער, אַנדערש געזאָגט, ער האָט שוין אָפּגע־לעבט אַכצן שעה"...

סערגיי איוואַנאָוויטשעס אויסזען איז געווען זייער גוטמוטיק און אויפגעלייגט, און אפילו ביטרע. ער איז נישט געווען אַזא מאַדים אין חשבונען. עס האָט זיך אים געדוכט, אַז ער מאַכט אַן אויסערגעווייגלעכע וויכטיקע אַנטדעקונג. ער האָט געצייכנט אויפן פּאַפּיר קרייזן, מאָסקווע און די אעראָפּלאַן פליג, זיך באַמיט צו דערמאָנען די מאַטעמאַטיק, וואָס לעאָניד אַלעקסאַנדראָוויטש, דער זעלביקער, וואָס — "בלייב אויף א האַלבע שעה אַן מיטאָג!" — האָט געלערנט, ער האָט געטרונקען וויין, גע־רויכערט, ווידער געצייכנט קרייזן און געחשבונט די געשווינדקייט פון דעם פלי.

ביי־טאָג האָט מען אַרבעקאָוון געזאָגט, אַז ער האָט זיך דערטראַכט צו דעם, וואָס איז שוין לאַנג אַנטדעקט, צו איינער פון די צווייטראַנגיקע פונקציעס פון איינשטיינס רעלאַטיוויטעט־טעאָריע. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט דאָס שוין נישט געהערט: די צייט איז שוין געווען אַבסאָלוט!

ביי דער נאָמענלאָזער אַזיערע, בשעת ער האָט דערציילט וועגן דער קאַטאַסטראָפע מיט "מאַקסימען", האָט זיך אַרבעקאָוו דערמאָנט אין זיין אַנטדעקונג, אין די פריילעכע שעהן מיט דער בלייפען ביים פּאַפּיר. דער אומזין פון "מאַקסימוס"־טויט, — צי דען וועט דער סטראַטאָספערע־צווישן־פלאַנעט אעראָפּלאַן, וועלכער וועט אויסגעבויט ווערן אין צען

יאָר אָרום, און עס איז קלאָר, אַז ער וועט אויסגעבויט ווערן אין פּ. ס. ר. ר. — דער סטראַטאָספערע־אַעראָפּלאַן, קענען וועלכן „מאַקסים" וועט אויסזען פּמעט ווי אַ הייל־אוראַלטער זיידע, — צי דען וועט דער סטראַטאָספערע־אַעראָפּלאַן נישט האָבן קיין דעציִדירנדיקע ווירקונג אויפן גורל פון דעם טערמין פון דעם מענטשנס טויט? — זאָל זיין, אַז דער מענטש, וואָס גייט צו צום אַעראָפּלאַן, טראַכט נאָך דערווייל וועגן טויט, — די מענטשן, וואָס זענען אומגעקומען אויף „מאַקסימען" האָבן געקעמפּט פאַר דעם איבערבוי פון דעם מענטשנס טויט.

די געשיכטע פון דעם ערשטן אין רוסלאַנד און אויף דער גאַנצער וועלט ראַט פון אַרבעטער דעפּוטאַטן.

די איצטיקע איוואַנאָווער אינדוסטריעלע געגנט האָט אַרומגענומען די ראַיאָנען פון וולאַדימיר און קירזשאַטש ביז אונגליטש און פּאָשוואָלאָדאַרסק, און יאַראָסלאַוו, און קאָסטראָמאַ — ביז טשוכלאָמאַ און כאַליגאַליטש — ביז מאַקאַריעוו און סעמיאָנאָווסק. יעדער אַנגערופענער פונקט פון אָט דעם מענטשלעכן ישוב איז אַ קאַפּיטל פון רוסישן לעבן און פון דער רוס. געשיכטע. דער וועג פון מאָסקווע קיין פּאַלעך גייט דורך וולאַדימיר און סוזדאַל קיין איוואַנאָוו. וולאַדימיר און סוזדאַל האָבן דערנקמעלער פון דעם רוסישן צוועלפטן יאָרהונדערט, זיי זענען די עלטסטע רוסישע מקומות. אינמיטן פון דער דאָזיקער געגנט פליסט די וואָלגע. אויף די עקאָנאָמישע מאַפּעס זענען געדיכט באַצייכנט די ראַיאָנען פון דער פאַבריק־זאַוואָדישער אינדוסטריע, און אויפן ערשטן אָרט איז דאָ איוואַנאָוואָ, דאָס געוועזענע דאָרף איוואַנאָוואָ און דער כוטאָר וואָזנעסענסק.

דעם 26 מאַי 1935 איז געווען דער דרייסיק יעריקער יובל פון דעם איוואַנאָווער ראַט פון אַרבעטער דעפּוטאַטן.

און מיט דרייסיק יאָר מיט צוויי וואָכן צוריק איז די דעמאָלטדיקע איוואַנאָוואָ־וואָזנעסענסק, וועלכן מען האָט גערופן דער „רוסישער מאַנטשעסטער", געווען, דעם אמת געזאָגט, אַן עיר המקלט פון אָרעמשאַפט, פון שוואַרץ געוואָרענע מחמת אַלטקייט הילצערנע הייזקעס, וועלכע זענען געווען צעוואָרפן אויף אַ שטח פון זעקס ווי״אָרסט. זעלטן־ווו האָבן פון הינטער דער אביונישקייט זיך געהויבן געמויערטע הייזער פון סוחרים און לאַנגע קאָרפּוסן פון פאַבריקן. דער עיקר אָבער איז געווען שטרוי און בערוועגעס, פאַרשלומפּערטע הייזקעס און כאַלופּעס, דלות און אביונישקייט. אַ געוויינלעך דאָרף, — די זעלבע שענקען און דער זעלבער

אומבאַדינגטער טראַקטיר מיט ריזיקע סאַמאָווארן אויף די שילדן. הינטער די הייזקעס און הינטער די פאַבריקן פוטסע פלעצער. הינטער די פוסטע פלעצער — אַ וואַלד.

אין שטאָט האָבן געוווינט סוחרים און פּראָלעטאַריער. דער עלף און האַלב־שעהדיקער אַרבעטס־טאָג האָט זיך מיט די פּיראַנטן פאַרצויגן ביז אַ פופצן שעהדיקן. אין די בלייוויים אָפּטיילונגען און אין די פּליסע־רייען פלעגן די אַרבעטער באַנוצן אַלס קעגן־גיפט — ציבעלעס, ווייל די לופט איז דאָרט געווען אָנגעזאַפּט מיט גיפטיקע גאַזן און האָט געווירקט, ווי דער שאַרפסטער סם. אין די טרוקן־האַלעס האָט מען געאַרבעט ביי אַ טעמפּעראַטור פון זעכציק גראַד היץ און די אַרבעטער האָבן געאַרבעט נאַקעטערהייט. ביי די פּרעגער, וועלכע האָבן געמוזט אַרבעטן די רעליעפן מיט שטאַרקן, אַזוי גערופענעם „צאַרישן" בראָנפן, פלעגן אַרויספאַלן די ציין, — די לופט אין די פּרעגערייען איז אויף אַזויפיל געווען דורכ־געזאַפּט מיט די אויסדאַמפונגען פון אָט דעם „צאַרישן" בראָנפן, אַז אַ ציטונג פלעגט אין צוויי שעה אַרום ווערן געל ווי וואַקס און זיך צעפאַלן אויף פיץ פיצעלעך. ביי די וואַש־מאַשינען האָט אַן אַרבעטער נישט גע־קאָנט אַרבעטן מער ווי צוויי יאָר. אויף די קרעטאָן פאַבריקן האָט אַן אַרבעטער פאַרדינט אין דורכשניט צען מיט אַ האַלבן רובל אַ חודש, און אין די וועבערייען—דרייצן. אויפן ווינטער סעזאָן האָט מען די לוי־נען רעדוצירט. די אַרבעטער פלעגן שטראָפירט ווערן פאַר „עזותדיקע רייד און מעשים", פאַר „שלעכטער אויפפירונג", אָבער „אַלס שלעכטע אויפפירונג האָט מען נישט גערעכנט, ווען די יונגע אַרבעטערינס זענען במעט געווען פאַרפליכטעט זיך אָפּצוגעבן די מייסטערס, די אָנגעשטעל־טע, און זייערע זין", שטויסנדיק זיי צו פּראָסטיטוציע. די דאָזיקע שטראָפן פלעגט מען אַראָפּרעכענען פון די לוינען. ביי די פאַבריקן זענען געווען פאַבריק־טורמעס. לויט די אוראַלטע טראַדיציעס האָבן אַלע גע־האָט צונעמענישן. דעם סוחר־פאַבריקאַנט דערבעניעוו האָט מען גע־רופן קאַאוסטיק. די גראַוויר־אָפּטיילונגען — סם. די אַרבעטער־ראַיאָנען— יאַמאַ, זאַווערטיאַ, ריליכאַ. זיין אַרבעטסלאָז און הונגערן — אַרבעטן ביי וועטראָוו — גולאַיעוון*). און די פויערישע כאַלופעס — אין איין צימער — האָבן געוווינט אַ מאָן פופצן, מענער און פרויען, אַלטע און

*) יאַמאַ — אַ גרוב, זאַווערטיאַ — כף הקלע, ריליכאַ — מיאוס־קייט, פאַרזעעניש, — וועטראָוו ־ גוליאַיעוו — אַ שפּיל וואָרט — ד. ה. וו דער ווינט הוליעט. באַמ. פון איבערז.

יונגע, באוויבטע און נישט באוויבטע, געשלאָפן איז מען אויף נאַרעם און אויף דער ערד, אַלע צוזאַמען. אַ דריטל פון דער איוואַנאָווער באַפעלקערונג פלעגט שטאַרבן פון טובערקולאָז. לויט דער מלוכה סטאַטיסטיק, זענען אַכציק פּראָצענט רעקרוטן פון איוואַנאָוואָ־וואָזנעסענסק פאַרבראַקירט געוואָרן מחמת שלאַבעריקייט.

דער מענטשלעכער גורל? — „סיי זומער, סיי ווינטער איז ער געגאַנגען אָנגעטון אין אַ פּעלצל און געטראָגן אויף די געלע שטיוול לעדערנע גלאַנציקע קאַלאָשן, געפּוצט מיט פּאַסטע. אויף דעם לאַנגן, אויסגעצויגענעם האַלז, ווי ביי אַ גאַנז, האָט זיך געבאָמבלט אַ גרינער וואָלענער שאַליק מיט טופּעלעך; די ברעגעס, פאַרשמאַלצעוועטע, מיט פראַנזן, האָבן געדינט אַלס נאָז־טיכל, — דער פּרעגער פלעגט אין זיי אויסשנייצן די נאָז און נאָך יעדן הוסט אָפּגעווישט די גרויע ליפּן. דער פּרעגער האָט געאַרבעט להוט און מיט טויטע קללות. בשעת ער האָט געאַרבעט ביי דער פּרעס־מאַשין, האָט זיך די בלויע הויט אויף זיין דינעם האַלז אָנגעבלאָזן, דאָס געזיכט איז געוואָרן רויט, און די ברוינלעכע שפּרענקעלעך אויף די ליפּן זענען בלייך געוואָרן. הוסטנדיק און פּראַכנדיק פלעגט ער זיך אָנוואַלגן אויפן פּרעס, און עס האָט זיך געדוכט, אַז נישט מיטן פּרעס, נאָר מיט זיין קליינעם קערפּער, האָט ער אויסגעדריקט די אוזאָרן. נאָך יום־טוב איז ער איינמאָל אַריינגעקומען אין וואַרשטאַט, וואַקלענדיק זיך, האָט ער אָנגעשטעלט זיין פאַרגליווערטן בליק אויף דעם פּרעס און הייזעריק, נישט וועגנדיק זיך צו קיינעם, אַ זאָג געטון: „קבֿע — איך פאַר קיין מאָהילעוו — קבֿע... לאָמיר מאַכן אַ לחיים, לאָמיר זיך געזעגענען!" — און האָט זיך צום ערשטן מאָל צעלאַכט, ער האָט געהאַט שוואַרצע שיטערע ציין. ער האָט געבעטן אַ גלעזל, ער זאָל אַראָפּלויפן אין דער מאָנאָפּאָלקע. אַז יענער איז צוריקגעקומען מיטן בראָנפן, האָט ער אויסגעטון פון דעם געלן שטיוול דעם גלאַנציקן קאַלאָש און אָנגעגאָסן אין אים, ווי אין אַ גלעזל, דעם בראָנפן און מכבד געווען די גראַווירער, וועלכע זענען געשטאַנען פאַרבליפטע און געשוויגן: „טרינק — זשאַלעווע נישט! אַלציינס שטאַרבט מען!" — ער האָט אַראָפּגעריסן דעם גרינעם שאַליק פונם האַלז און, פאָכענדיק מיט אים ווייבעריש איבערן קאָפּ, זיך אָוועקגעלאָזט טאַנצן. ער האָט זיך צעזונגען:

שטייט זי, שטייט זי אונזער שטאָט —
אין סאַמע מיטן בלאָטע —

„ער האָט געוואָלט אָפּזינגען נאָך עפּעס אַ העזהדיקס, אָבער אין

האלז ביי אים האט עפעס אנגעהויבן כארכלען און ער האט פארשטעלט דאס מויל מיט דער האנט. פון צווישן די ציטערדיקע פינגער האט, אזוי ווי שווארצע רינגען, גערונען ריינע בלוט גלייך אויף דער בארד".

דער פרעגער איז געשטארבן.

די סוחרים? — די קאפיטאליסטן? — קלאר.

דער איוואנאווער ראט פון ארבעטער־דעפוטאטן איז געווען נישט נאר דער ערשטער ראט פון ארבעטער־דעפוטאטן אויף דער וועלט, נאר ער איז אויך געווען א באלשעוויסטישער ראט, ווייל די איוואנאווער ארבעטער, ריינע פראלעטאריער, האבן, גאנץ נאטירלעך, געפונען די ריינע פראלעטארישע פארטיי.

צוויי און זיבעציק טעג האט געדויערט דער אלגעמיינער שטרייק פון די איוואנאווער ארבעטער און צוויי און זיבעציק טעג האט געארבעט דער איוואנאווער ראט פון ארבעטער־דעפוטאטן. דער שטרייק איז אויסגע־בראכן דעם 25 מאי. דעם 26 מאי האט אנגעהויבן זיין טעטיק דער ראט און ער האט באוויזן זיך אוועקצושטעלן אין וואזנעסענסקער כוטאר אלס סאציאליסטישע מלוכה אין דער רוסישער — ראסיאישער! — אימ־פעריע — זיך אזוי איינפונדעווען, אז דער גובערנאטאר פלעגט בעטן ביים ראט א דערלויבעניש אפצודרוקן זיינע באפעלן און דער זעלבער גובער־נאטאר האט געשריבן אין דעם אימפערישן מיניסטעריום פון אינערלעכע ענינים וועגן נערוון — אז ביי אים, הייסט עס „זענען דא סימפטאמען פון א הארץ־קלאפונג און א נערוון־קרענק".

וואס האבן די ארבעטער געפאדערט? (און ווי אזוי האבן די אונ־טערנעמער געענטפערט?).

1) אן 8־שעהדיקן ארבעטס־טאג (דער ענטפער פון די אונטערנע־מער: „קיין ענדערונג וועט נישט זיין, ווייל די פראגע ווערט באטראכט דורך דער מלוכה").

3) אפשאפן די פיינאנטן („אפשאפן קאן מען דאס נישט).

5) דער מינימום פון דעם לוין פאר ביידע געשלעכטער איז 20 רובל א חודש („עס קאן נישט געמאלט זיין").

7) אפלאזן די פרויען, וואס דארפן געבוירן אויף צוויי וואכן פאר דער קימפעט און אויף פיר וואכן נאך דער קימפעט און זיי צאלן זייערע שכירות („...ביז די פראגע וועט נישט דערליידיקט ווערן דורך דער מלוכה").

8) איינארדענען קינדער־שטובן אויף די פאבריקן („מיר האלטן דאס פאר זייער שווער און אוממעגלעך").

14) אפשאפן די רעוויזיעס („צום באדויערן קאן מען דאס נישט אפשאפן. רעווידירן די פרויען קאנען פרויען גופא״).

22) אפשאפן די פאבריק־פאליציי און די פאבריק־טורמעס, („עס איז נישט אין אונזער קאמפעטענץ, ווייל עס איז פארויסגעזען דורך דעם געזעץ״).

23) די נאטשאלסטווע און דאס מיליטער טארן זיך נישט אריינמישן אין דער צייט פון דעם שטרייק אין די ארבעטער־ענינים, אנישט קאנען מיר נישט קאווירן פאר די קאנסעקווענצן. („עס איז נישט פון אונז אפהענגיק״).

24) דאס רעכט פריי אפצוהאלטן פארזאמלונגען און באהאנדלען אונזער לאגע („עס איז נישט פון אונז אפהענגיק״).

25) איינארדענען ארבעטער קאסעס פון קעגנזייטיקער הילף. („עס איז נישט״...).

26) לעגאליזירן די יום־טובים פון ערשטן מאי און ניינצנטן פעברואר. („דאס פייערן דעם 19 פעברואר און 1 מאי איז מחמת דער גרויסער צאל פראוואסלאוונע יום־טובים און צארישע גאלא־טעג נישט געווונטשן״).

„די נאטשאלסטווע און דאס מיליטער טארן זיך נישט אריינמישן״... בשעת דער ראט פון די ארבעטער דעפוטאטן האט מודיע געווען דער מאכט וועגן זיין עקזיסטענץ, האט די מאכט באשטימט פאר זיינע זיצונגען... די דארפס געמיינדע. אין דעם גורל פון דעם איוואנאווער ראט איז אלצדינג מערקווירדיק, — מערקווירדיק איז אויך דער פאקט, וואס אין דער געשיכטע פון דער סאציאליסטישער ארבעטער־באוועגונג איז דער דאזיקער ראט אריין אלס ראט אויף דער טאלקע. איצט די רויטע טאלקע,— אט אזוי האט געהייסן דער טייך נעבן איוואנאווא, א שטילער טייך, וואס פליסט צווישן לאנקעס פארביי א הויך־שטאמיקן סאסנע־וואלד. דער ראט האט אפגעהאלטן זיינע זיצונגען אויפן ברעג פון דער טאלקע אויף א לאנקע און אונטער די רויטע שטאמען פון די סאסנעס. דער ראט האט אפגעהאלטן זיינע זיצונגען, צוזאמען מיט זיין ארמיי, מיט דרייסיק טויזנט ארבעטער, ווערנדיק פאר די דאזיקע ארבעטער א „פרייער סאציאליסטישער אוניווערסיטעט״, ווי דאס אינערן־מיניסטעריום האט אים אנגערופן. אלע אין דערפרי, ווען די סאלאווייען האבן נאך נישט אויפגעהערט צו זינגען און די נאכט־נעפלען האבן ערשט אנגעהויבן זיך צו צעזייען, זענען נעבן וועכטער־ביידל, אויף דער לאנקע,

אויף דעם ברעג פון דער טאַלקע, פאַרגעקומען די פּלענומס פון דעם ראַט, ווו מען האָט באַהאַנדלט די לאַגע פון דעם שטרייק, די געשעענישן און די נייעס פון דעם נעכטיקן טאָג און אויף הייַנטיקן טאָג. די פּלענומס האָבן זיך אַלעמאָל פאַרענדיקט מיט אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען מיט די ווײַלערס, ווען די דעפּוטאַטן זענען אייַנער נאָכן אַנדערן אַרויפגעקראָכן אויף דעם סמאָלע־פאַס, וואָס מען האָט געבראַכט פון שטאָט, און אָפּגעגעבן אַ באַריכט פאַר די טויזנטער שטרייקער וועגן דער לאַגע און די געשעענישן, וועגן די אונטערהאַנדלונגען מיט די אונטערנעמער, וועגן די באַציאונגען מיט דער מאַכט, וועגן די קאָמוניקאַטן צום אינערן־מיניסטער און צו די ברידער־אַרבעטער. אָט דאָ האָט מען אויפגענומען און פון דאַנעט האָט מען געשיקט דעלעגאַציעס. אָט דאָ האָט מען געלייענט די קאָרעספּאָנדענץ פון דעם ראַט, די באַגריסונגען און די דראָונגען. דאָ איז אויך פאָרגעקומען דאָס פּראָלעטאַרישע געריכט. דאָ האָט מען אויך געטיילט דאָס געלט, וואָס מען האָט באַקומען פון די ברידער־אַרבעטער, — צען קאָפּיקעס פאַר אַ נישט פאַרהייראַטן שטרייקער און צו דרייסיק קאָפּיקעס פאַר פאַמיליע־מענטשן. נאָכדעם, ווי מען האָט פאַרענדיקט די אַלע ענינים, האָבן זיך שטענדיק געפונען רעדנער, וועלכע האָבן גערעדט וועגן אַלץ, וואָס די אַרבעטער האָבן געוואָלט וויסן. און די אַרבעטער האָבן געוואָלט וויסן אַלץ, און די רעדנער האָבן גערעדט וועגן דער לאַגע פון דעם אַרבעטער־קלאַס ביי אונז און אויף דער גאַנצער וועלט, וועגן דער אַרבעטער־באַוועגונג, וועגן סאָציאַליזם, וועגן מאַרקסן און ענגעלסן, וועגן דאָבראָליובאָוון און טשערנישעווסקין, וועגן פּושקינען און גאָגאָלן. אַז די רעדנער און די צוהערער זענען מיד געוואָרן, האָבן די רעדנער און די צוהערער געזונגען רעוואָלוציאָנערע לידער. נאָך די לידער האָבן די רעדנער ווידער גערעדט צוציענדיק די אויפמערקזאַמקייט פון די שטרייקערס צו דער מאַיעסטעטישקייט פון דריי און נייַנציקסטן, אַכט און פערציקסטן און איין און זיבעציקסטן יאָר פון דער פראַנצויזישער געשיכטע, צו די וועגן און שטעגן פון דער רוסישער געשיכטע, — צו די שאָסייען און דאָרפס־וועגן פון איוואַנאָווער געגנט, ווו די פאַבריקאַנטן זענען געוואָרן תקיף און זיך אַרומגעוואָקסן מיט שטיינערנע פאַרקאַנעס, וועלכע זענען נישט שוואַכער פון די סוזדאַלער מאָנאַסטיר־ווענט, און די אַרבעטער האָבן זיך פאַרגראָבן אין דער אביונישקייט פון די איוואַנאָווער יאַמעס, זאַווערטים און ריליכעס, וועגן שפּינען און פליגן, וועגן בעל גוף, וואָס ווערט געשטיצט דורך דער קאָזאַקישער נאַהייקע און דעם

דריואייניקן בוח. דאס איז געווען א פרייער אוניווערסיטעט. עס זענען געווען מאי און יוני, ווען דער אונגט־שטערן באגעגנט זיך מיטן מארגנ־שטערן, ווען עס זינגען די סאלאווייען און עס וואנדערן ביינאכט ארום איבער דער ערד די נעפלען. א סך שטרייקערס זענען אויך ביינאכט געבליבן ביי דער טאלקא און דעמאלט האבן אונטער די ביימער געפלאקערט שייטערס פון די טאבארס. אין דעם אש פון די שייטערס האבן די שטרייקערס געבראטן קארטאפל, זיי געגעסן מיט גראב זאלץ און — געוויס! — דורך די נעפלען, אין דער נאכט געזען די ווונדער־שיינע צוקונפט, אויב נישט פאר זיך איז פאר זייערע קינדער און פאר זייערע ברידער־ארבעטער. דעמאלט האט מען געזונגען רעוואלוציאנערע לידער, ווונדערשיינע לידער. גאנץ פרי האט מען פון דער אונטערערדי־שער דרוקעריי געבראכט אויף דער טאלקע די רעוואלוציאנערע צייטונג— „דער ביולעטין פון ראט פון ארבעטער־דעפוטאטן”. און עס האט זיך אנגעהויבן א נייער טאג. דאס איז געווען א פראלעטארישער לאגער מיט זיין אנגעשריבענעם רעגולאמין און מיט זיינע טראדיציעס, וואס זענען פארגעשריבן דורך דער פראלעטארישער דיסציפלין. און אויב מען האט אויף דעם עובר געווען, איז די העכסטע שטראף געווען דאס, וואס דער שולדיקער האט געדארפט ארויסטרעטן פאר זיינע חברים און זיי דער־ציילן וועגן זיין פארברעך.

„די נאטשאלסטווא און דאס מיליטער טאר זיך נישט אריינמישן”.. געשטרייקט האבן חוץ די וועבער, די כאלופניקעס פון די פעאדאלע „מאנופאקטורן”, די הויז־ארבעטערינס, די וועשינס, די קעלנער פון די רעסטאראנען און טראקטירן, די אנגעשטעלטע, די באן־ארבעטער, די דרוקער. צו איוואנאווא איז צוגעשטאנען שויע, טייקאוו, קאכמא. צום ראט זענען געקומען שליחים פון לעזשנעוו, ראדניקאוו, אריעכאווא־זויעוו. די פויערים פון שויער קרייז האבן זיך געווענדט צום ראט מיט אן אנ־פראגע — „ווי דארף מען אפנעמען די ערד און מאכן א סוף צו די זעמסקע־נאטשאלניקעס?” פויערים פון מוראמער קרייז האבן געשיקט שליחים, זיי זאלן זיך אויסלערנען ביי די איוואנאווער ארבעטער, ווי צו „מאכן שטרייקן”. דער דעלעגאט פון איוואנאווער ראט, דער חבר טע־רענטי איז געפארן קיין קאסטראמע ארגאניזירן דעם שטרייק פון די קאסטראמער ארבעטער און ער האט זיי ארויסגעפירט, פונקט אזוי ווי אין איוואנאווא אויף דער טאלקא, אויף דעם ברעג פון דעם טייכל קאסטראמקא. אין מאסקווע, אין סאראטאוו, אין יאראסלאוו, אין ראס־

טאָו אויפֿן דאָן האָט מען געזאַמלט געלט פֿאַר איוואַנאָווא, און די דאָר־טיקע באָלשעוויקעס האָבן ארויסגעלאָזט פּראָקלאַמאַציעס וועגן די איוואַ־נאָווער געשעענישן. דער ראַט האָט אָרגאַניזירט אַן ארבעטער־מיליציע און קאַמפּס דרוזשינעס. דער ראַט האָט פאָרגעלייגט דעם גובערנאַטאָר, וואָס איז צוליב די געשעענישן געקומען פֿון וולאַדימיר קיין איוואַנאָווא, צו פֿארמאַכן אויף דער צייט פֿון שטרייק די בראָנפֿן־קראָמען, שענקען און שפּיל־הייזער און דער גובערנאַטאָר האָט זיי פֿארמאַכט. די ארבעטער האָבן פּאַטרולירט די פֿאַבריקן. די פֿאַראָרדנונגען פֿון דעם ראַט זענען פֿאַר די ארבעטער געווען געזעצן, — וואָרום דעם גובערנאַטאָרס פֿאַר־אָרדענונגען האָט מען געפֿאָלגט בלויז מיט דער ערלויבעניש פֿון דעם ראַט. די פּאָליטישע פֿאָדערונגען האָט דער ראַט געשיקט צום אינערן־מיניסטער דורך דעם גובערנאַטאָר, און דער גובערנאַטאָר האָט זיי אַוועק־געשיקט. די שטאָט איז געווען אַ קריגס־לאַגער פֿון צוויי קלאַסן און יעדער צד האָט געזוכט די געלעגנהייט צו פֿארמעסטן זיך מיט די כוחות. די פֿאַבריקאַנטן האָבן זיך פֿאַראייניקט אין אַ „פֿאַרבאַנד“. דורך דעם גו־בערנאַטאָר האָבן זיי געפֿאָדערט מען זאָל צעשיקן די פּעסער פֿון די שטרייקנדיקע אין זייערע געבוירנערטער, כּדי גלייך נאָך די פּעסער זאָל מען מיטן עטאַפּ ארויסשיקן די שטרייקערס. — דער ראַט האָט נישט דערלויבט אָפּצושיקן די פּעסער. די פֿאַבריקאַנטן האָבן פֿאַרבאָטן ארויס־צוגעבן פּראָדוקטן פֿאַר די ארבעטער פֿון די פֿאַבריק־קראָמען. — דער ראַט האָט אַנולירט דעם דאָזיקן פֿאַרבאָט. די פֿאַבריקאַנטן האָבן געשריבן און דעפּעשירט צום אינערן־מיניסטעריום, — דער איוואַנאָווער „בעל־גוף“ האָט נישט געזשאַלעוועט קיין טעלעגראַף־בלאַנקעטן:

„...די צאָל מיליטער קאָמאַ וואָס דער פּאָליציימייסטער האָט אין זיין רשות קאָמאַ קלעקט נישט אויף איינצושטעלן רו און אָרדענונג פּונקט. די שטאָט־איינוווינער וועגדן זיך צו אייער עקסעלענץ מיט אַ דרינגנדער בקשה אונז העלפֿן פּונקט דער שטאָט דראָט אַ פּולקאָמער פּאָגראָם און אין דער נאָענסטער צוקונפֿט הונגער און רציחות פּונקט אַלע טאָג קומען פֿאָר פֿאַר־זאַמלונגען נישט מכּח עקאָנאָמישער קאָמאַ נאָר מכּח פּאָליטישע פֿראַגן פּונקט פּראָצעסיעס מיט פֿענער און מיט אומפֿאַרשעמטע אויפֿשריפֿטן אויף זיי דריי פּונקטן אַנאַרכיע הערשט אומע־טום אין דער פּולער קראַפֿט דריי פּונקטן די שטאָט איינוווינער פֿון איוואַנאָווא פֿאַרבונדציכן וואָזנעסענסק לעבן אין פּחד און

אין שרעק פונקט די מאכט טוט גארנישט פונקט די אפיציעלע ידיעות קאמא אז די ארבעטער פירן זיך אויף רואיק קאמא איז נישט געשטויגן נישט געפלויגן פונקט מיר בעטן זייער שטארק אייער עקסעלענץ איר זאלט אונז באשיצן פונקט א פולקאמע פאניק פונקט די איינוווינער אנטלויפן פון שטאט פונקט אונטערשריפטן"...

די אפיציעלע ראפארטן זענען געווען ריכטיקע: די ארבעטער־מיליץ האט נישט געלאזט „א הוליע טון" די שווארצע מאה. דער אינערן־מי־ניסטער האט פארארדנט דער מאכט — „ווירקן!" דער גובערנאטאר האט, ראפארטירנדיק דעם אינערן־מיניסטער און דעם זשאנדארן־שעף געשריבן, חוץ וועגן זיינע נערוון, אויך וועגן דעם, אז

„...ארעסטירן די הויפט־אנפירער איז אוממעגלעך צוליב דעם, וואס דער שטרייק איז ריכטיק ארגאניזירט"...

„...פאראויסזען דעם סוף פון דעם שטרייק איז אוממעג־לעך מחמת דער איינגעשפארטקייט פון די צדדים".

„...די ארבעטער פארזאמלען זיך „אלע טאג" אויף דער טאלקא, באראטן זיך, באהאנדלען, הערן אוים זייערע רעדנער און דערוויסנדיק זיך וועגן זייערע באשלוסן, גייען זיי זיך רואיק פונאנדער. און אזוי טאג איין טאג אוים".

„... הגם אין שטאט איז פולקאם רואיק, הויבן אבער די פארזאמלונגען הינטערן שטאט אן צו טראגן א בפירוש אנטי־מלוכהשן כאראקטער, די ארבעטער־פארטיי, וואס פירט אן מיט דער באוועגונג, האלט אין איר האנט די מאסע".

„...איך בעט אומבאדינגט ארויפשיקן א פערזאן, וואס זאל האבן גרויסע פולמאכטן, וואס זאל קאנען פארייניקן די טעטיקייט פון אלע אמטן, איך בין דאס נישט בכוח...

„... פון דער צווייטער זייט, אויב מען וועט צעטרייבן די פארזאמלונגען, וועלן, זיכער, פארקומען רויבערייען און אונ־טערצינדונגען; די שטאט און די פעריפעריע וועט זיין אין גע־פאר; די ארבעטער־באוועגונג וועט דעמאלט טראגן א כאראק־טער פון אן אפענעם בונט"...

„...די מיליטער־טיילן זענען שטארק נישט צופרידן מיט דעם, וואס זיי קומט אוים צו זיין די היטער פון ארדענונג, ווייל זיי זענען אפגעריסן געווארן פון זייערע אמתע פליכטן":

דער אינערן־מיניסטער האט פאראָרדנט דער מאכט —„ווירקן!"

און דעם 15־טן יוני האָבן די קאָזאַקן פונאַנדערגעקלעפּט אין איוואַנאָוואָ אַ באַפעל, אונטערגעשריבן פון וויצע גובערנאַטאָר, וואָס איז געווען געדרוקט אין דער וולאַדימירער פּאָליציי־דרוקעריי:

„היות ווי אַלע טאָג דערגייען צו מיר ידיעות פון די אַרבעטער גופא, אַז די פּערזאָנען, וואָס זאַמלען זיך אויפן ברעג פון דער טאַלקע, באַגרענעצן זיך נישט מיט באַהאַנדלען בלויז זייערע פאַבריק - ענינים און פאַרנעמען זיך גאָר מיט פראַגן פון מלוכה־באַדייטונג, דערביי דערלויבן זיך איינצלנע פּערזאָנען צו האַלטן בולט בונטאַרישע רעדעס קעגן דער רעגירונג, געפין איך מער נישט פאַר נויטיק צו דערלאָזן גרויסע פאַרזאַמלונגען אויפן ברעג פון דער טאַלקאַ און אין אַנדערע הינטערשטאָטישע ערטער און וואָרן, אַז די שולדיקע אין עובר זיין אויף אָט דער פאַראָרדנונג, וועלן צוגעצויגן ווערן צו געזעצלעכער פאַראַנטוואָרטלעכקייט".

עס איז געווען אין זוניקן פרימאָרגן פון 6־טן יוני. עס איז פאָרגעקומען די זיצונג פון דעם ראַט. די אַרבעטער האָבן געשריבן אַ פּראָטעסט קעגן דעם באַפעל פון דעם וויצע־גובערנאַטאָר. נאָך פאַר קאַיאָר האָבן זיך אין דעם פרימאָרגן אַרום אַרבעטער־לאַגער אויסגעשטעלט קאָזאַקן, אונטער דער קאָמאַנדע פון דעם פּאָליציימייסטער קאָזשעלאָווסקי. און אָן שום וואָרענונג, נאָך אַ סאַלווע פון ביקסן, מיט אַ הוקעריי און פייפעריי, וואָס איז געבליבן בירושה נאָך פון די טאָטערישע האָרדעס, מיט בלויזע שווערדן און נאַהייקעס, האָבן זיך די קאָזאַקן אַ לאָז געטון אויף די אַרבעטער, אויף די אומבאַוואָפנטע. די קאָזאַקן האָבן געשאָסן אויף די אַנטלויפנדיקע. קאָזשעלאָווסקי האָט אַרעסטירט דעם פאָרזיצער און דעם סעקרעטאָר פון דעם ראַט. אויף דער לאַנקע ביים טייך און אין וואַלד זענען געלעגן צעבלוטיקטע מענטשן.

דער 23־טער פונקט פון די שטרייק־פאָדערונגען זאָגט: „די נאַטשאַלסטווע און דאָס מיליטער טאָרן זיך נישט אַריינמישן אין דער צייט פון שטרייק אין די אַרבעטער־ענינים, אַנישט קאָנען מיר נישט קאַווירן פאַר די קאָנסעקווענצן".

און אין אַ שעה אַרום נאָך די צעשיסונגען זענען אין איוואַנאָוואָ פאַרניכטעט געוואָרן די טעלעגראַפישע און טעלעפאָנישע דראָטן, דער אַריינגאַנג אין שטאָט אַריין פון דער טאַלקאַ־זייט איז געווען פאַרשטעלט מיט באַריקאַדן, עס האָבן געברענט די סחורה־לאַגערן פון גאַנדורינס פאַבריק, עס זענען אויסגעזעצט געוואָרן די שויבן פון די קראָמען און

פון שטאָט־גאָלאָוואַס*) הויז. אַז די זון איז פאַרגאַנגען האָבן אויף אַ שטח פון צען קילאָמעטער אַרום איוואַנאָוואָ געפלאַקערט די זומער־רע־זידענצן פון די פאַבריקאַנטן. און ביינאַכט האָבן אַרבעטער־דרוזשינעס געשאָסן אויף די קאָזאַקן־פּאַטרולן און אויף דער פּאָליציי, פאַריאָגנדיק זיי אין די קאַזאַרמעס. אין דער זעלבער נאַכט זענען די פאַבריקאַנטן, אייניקע איבערגעטון, אַוועקגעפאָרן פון איוואַנאָוואָ קיין מאָסקווע, טע־לעגראַפירנדיק דעם גובערנאַטאָר און דעם אינערן־מיניסטער דורך די קאַליע געוואָרענע דראָטן, אַז קיין איוואַנאָוואָ וועלן זיי נישט צוריקקומען ביז עס וועט נישט איינגעשטעלט ווערן די „פולע געזעצלעכע אָרדנונג״. דער גובערנאַטאָר איז אָבער ביינאַכט צוזאַמען מיט אַן עסקאַדראָן קאָ־זאַקן אויך שטילערהייט אַנטלאָפן פון איוואַנאָוואָ.

דער ראַט פון די אַרבעטער־דעפּוטאַטן איז נישט אומגעקומען דורך דעם, וואָס עס זענען אַרעסטירט געוואָרן זיין פּאָרזיצער און סעקרעטאַר. דער ראַט פון די אַרבעטער דעפּוטאַטן האָט זיך צוריק אומגעקערט אויף דער טאַלקאַ. די אַרבעטער האָבן צוריק אומגעקערט אויף דער טאַלקאַ און איינשטימיק באַשלאָסן:

— פאָרטזעצן דעם שטרייק,
— פאָדערן צו באַפרייען די אַרעסטירטע,
— פאָדערן אַ געריכט איבער קאָזשעלאָווסקין.

דער שטרייק האָט ווייטער געדויערט. די חברים זענען באַפרייט גע־וואָרן. דער גובערנאַטאָר האָט פון וולאַדימיר געבעטן אַ דערלויבעניש ביים ראַט צו פּובליקירן אין איוואַנאָוואָ זיין באַפעל וועגן דעם, אַז דער איוואַנאָוואָער פּאָליציי־מייסטער קאָזשעלאָווסקי ווערט אָפּגעזאָגט פון זיין אַמט. די אַרבעטער האָבן געזיגט, אַריבערשפּאַנענדיק איבער דעם בלוט אויף דער טאַלקאַ. פאַר דעם בלוט אויף דער טאַלקאַ האָבן די אַרבעטער געענטפערט מיט די שרפה־לאַנעס פון די פאַבריקאַנטישע זומער־פּאַלאַצן.

ווען דער ראַט פון די אַרבעטער דעפּוטאַטן האָבן זיך צום לעצטן מאָל פאַרזאַמלט אויף דער טאַלקאַ צוזאַמען מיט די אַרבעטער, כדי אָנ־צונעמען אַ באַשלוס וועגן ווידער צוטרעטן צו דער אַרבעט, האָט ער פאַר־ענדיקט זיין רעזאָלוציע מיט אָט די ווערטער:

„מיר, אָבער, צוטרעטנדיק ווידער צו אונזער שווערער האָרעוואַניע אין די פאַבריקן און זאַוואָדן, וועלן זיך אָנהויבן

---

*) שטאָט־פּרעזידענט. באַמ. פון איב.

גרייטן צו אַן אַנדערן קאַמף, צו אַ קאַמף אַן ערנסטן, אויף לעבן און טויט, פאַר דער פרייהייט... און ווען עס וועט קומען די שעה, ווען דאָס גאַנצע פאָלק וועט אויפשטיין מיט געווער אין האַנט"...

דאָס זענען נישט געווען קיין נבואה־דייד, נאָר רייד פון טיפער איבערצייגונג.

דאָס איז געווען מיט דרייסיק יאָר צוריק, אין דעם האָניק־חודש פון רויטע מאָרגנשטערנס און היישניט פון יוני 1905. דער ראַט האָט דעמאָלט עקזיסטירט צוויי און זיבעציק טעג. נאָך דעם פינפטן יאָר זענען געגאַנגען יאָרן פונם זיבעטן ביזן פערצנטן. דאָס פינפטע יאָר איז געווען אַ מאָרגנשטערן פאַר דעם זיבעצנטן. דאָס רוב, דאָס רוב פון די, וואָס זענען דעמאָלט געווען אויף דער טאָלקאַ לעבן שוין איצט נישט, אָבער טאָלקאַ מיט איר ערשטן ראַט פון אַרבעטער דעפּוטאַטן און אויף דער גאָרער וועלט, די רויטע טאָלקאַ האָט דערמאָנט אַרבעקאָוון די נאָמענלאָזע אַזיערע פון די טויט־גערדאַנקען. ס'אַרא לעבן, ס'אַרא לעבן האָט זיך דאָס אָנגעהויבן אויף אָט די ברעגעס!...

... לעבן! לעבן! — לעבן מונטער, פרייליך, מיט חברים, אין קאָלעקטיוו, אין קלאַס, מיט ליבע און מיט קינדער... — דאָס איז, אי ביי דער נאָמענלאָזער אַזיערע, אי אין דער סאָלאָוויי־מאַיגלעקלדיקער פאָלעכער נאַכט, וואָס דאַרף נישט פּובליקירט ווערן,—און לעבן בשום אופן נישט ווי דאָס צופוס־גייען צו די קאַלוזשעס פון טויט, נאָר לעבן ווי די קאָנסטרוקציע פון אַן עראָפּלאַן, לעבן אויף דעם אייזנבערעכער פון דער געשיכטע, לעבן אַזוי, אַז דאָס לעבן זאָל זיין דורכגעלעבט מיט די וווּנדערלעכע געוויטערס פונם קלאַס, פון דער רעוואָלוציע, פון קינדער, פון ליבע!...

קאפיטל ד״ו

און דאס לעבן...

ארבעקאוו איז געקומען קיין פאלעך אין דרייסיק יאר ארום נאך טאלקא, מיט איין מעת־לעת פריער, איידער עס האט זיך געגרינדעט דער ראט אויף דער טאלקא, און איז אפגעווען אין פאלעך פונקט אזויפיל, וויפל עס האט געדויערט טאלקא, די טאלקא־טעג. סערגיי איוואנאוויטש האט געוווסט, אז דאס לעבן דארף זיין פונקט אזוי ווי די קונסט, — און ער איז געקומען צופארן אין דעם היימלאנד פון דעם וונדערשיינעם.

עפיגראף:

„...ווען עס וואלט דערפינדן געווארן א שאכמאט־מאשין, וואלט די שאך־קונסט פארשווונדן״.

פאלעך איז איצט טאקע באקאנט דער וועלט אלס קוואל פון קונסט. די סכעמע פון זיין געשיכטע איז ממש פאראדאקסאל מיט אירע ווידער־שפרוכן: א דארף פון איקאנע־מאלער, פון יחידים כאלופניקעס, וועלכע זענען ארגאניזירט געווארן זינט דעם 19־טן יארהונדערט ביזן סאמע אקטאבער אין א „פעאדאלער מאנופאקטור״, וואס האט געארבעט פאר די קאנסערוואטיווסטע שיכטן פון דער רוסישער געזעלשאפט, וואס האט געמאלט איקאנעס און אויסגעמאלט קלויסטערס, וואס איז שוין יאר־הונ־דערטער אין אט דעם פאך, — אט דאס דאזיקע דארף האט, דוכט זיך, געמוזט ארויסגעשלידערט ווערן דורך דעם זיבעצנטן יאר נישט בלויז דערפאר, וואס מען האט עס נישט גדארפט, נאר אויך מחמת דעם שלעכטן אנדענק. גלייך נאך 1917 האט דאס דאזיקע דארף אויפגעפלאמט מיט א וונדערלעכער קונסט. עס האט זיך געדוכט, אז פאלעך האט זיך באַ־פעסטיקט אין אונזערע טעג מיט דעם באווייז „פון דעם קעגנזעצלעכן״, פון דעם אומזין. און אין דער בארג־ארץ אינדוסטריע און אין די כעמיש־אנאליטישע לאבאראטאריעס ווייסט מען, אז אין דעם טיגל פון נייע שמעלצונגען אדער אין דער צעפאלונג פון עלעמענטן אנטשטייען אמאל

אלס אַפּאַל גאַנץ אומגעריכטע קאָנגלאָמעראַטן, וועלכע קיינער האָט נישט דערוואַרט און נישט פאָראויסגעזען, און זענען אָבער געוואָרן נויטווענדיק, — אַזוי וואָלט מען אויך געקאָנט טראַכטן וועגן פּאַלעך. די פּראָדוקציע פון דעם דאָרף איז געוואָרן אַרויסגעשלײדערט, ווייל מען האָט זיך נישט גענויטיקט אין איר, אָבער די דאָרפס מענטשן זענען געבליבן אין דעם לעבן, די מייסטערשאַפט איז געבליבן אין זייערע אויגן און אין די פינגער, זייערע פינגער און לעבן האָבן זיך איבערגעבויט אין דעם טיגל פון דער רעוואָלוציע,— די פּאַלעכער האָבן גאָרנישט געטון, זייער זון־אויפגאַנג און זייער קונסט האָט זיי געבראַכט די עפּאָכע, — און ווער ווייס, צי דער דאָזיקער שאָך־צוג פון געדאַנק איז געווען אַ ריכטיקער פאַר פּאַלעך.

פּאַלעך איז געווען און איז אַ רוסיש דאָרף, וואָס האָט געלעבט מיט רוסלאַנדס געזעצן. פּאַלעך, וואָס האָט זייער פיל אָנגעווייטן אין זיינע יאָרהונדערטן, האָט פאָרט געבראַכט פון זיבעצנטן י.ה. ביז צום 17־טן יאָר די טראַדיציעס פון רובליאָוו, טשירינען און דיאָניסין. דער אומדערמידלעכער גאַליקאָוו, וועלכער שפּאַנט אין פּאַלעך איבער דער גאַליקאָווגאַס מיט אַ שטעקן אין האַנט, האָט אָנשטאָט געאָרגי־פּאָבעראָנאָסיעץ (דער זיגער), וועלכער שטעכט אַ דראַקאָן, רייטנדיק אויף אַ ווייס פערד, אויסגעמאָלט סעמיאָן מיכאַילאָוויטש בודיאָנען אויף אַ רויט פערד אין אַ בודיאָנעווקע, וואָס שטעכט די הידרע פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע, — די מייסטערשאַפט און די טראַדיציעס פון אַנדריי רובליאָוו זענען אויפגעשטאַנען תחית המתים. בודיאָני איז געוואָרן אַ מעשהלע, און אַ מעשהלע זענען צוזאַמען מיט בודיאָנען געוואָרן אונזערע טעג, עס איז אַנטשטאַנען די קונסט. דער אַקאַדעמישער און אַקאַדעמישסטער באַקאַנאָוו, וועלכער זיצט אַלע אויפדערנאַכט אויף אַ בענקעלע מיט זיין איינִיקל נעבן זיין שטוב אויף דער באַקאַנאָוו גאַס, האָט אָנשטאָט גאָטס מוטער מיט יאָהאַנען אויסגעמאָלט ביידע — אים און זי — אונטער אַ גאָלדענער זון, צווישן „קעמערלעך'' פון די איקאָנעס פון פופצנטן יאָרהונדערט, אַרומגערינגלט מיט בלויע און ראָזע לעמעלעך און וואָלקנס, אָנרופנדיק די אַרבעט „דער ערשטער קוש'', — די מייסטערשאַפט און די טראַדיציעס פון פּראָקאָפּי טשירין האָבן דעם קוש געמאַכט הייליק, עס איז אַנטשטאַנען די קונסט. דער פּאַרדינטער קונסט־טוער קאָטוכין האָט געמאָלט אַ זיצונג פון אַ דאָרפס ראַט מיט די עקספּאָזיציעס פון דעם הייליקן מאָלצייט... אָט די אַלע פּעסטשטעלונגען זענען נישט ריכטיק פאַר פּאַלעך. ס'איז

נישט אמת, אַז פאַלעך איז פאַרבליבן אין רובליאָווישע איקאָנע־קלויסטערישע טראַדיציעס. ס'איז נישט ריכטיק, אַז פאַלעך איז איינגע־שלאָסן אין דעם מעשהלע און אין דעם אַלטערטום, וואָס איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ מעשהלע. ס'איז נישט ריכטיק, אַז פאַלעך וועט שטאַרבן צוזאַמען מיט זיין עלטערן דור.

נעבן די וואַרשטאַטן פון דער פאַלעכער קינסטלער־געזעלשאַפט גע־פינט זיך דער מוזיי פון דער פאַלעכער קונסט. נעבן דעם מוזיי שטייט דער טעכניקום פון פאַלעכער מאָלעריי. און בכלל גענומען איז פאַלעך אַ רוסיש דאָרף, אין וועלכן עס וווינען געוויינלעך קינסטלער און קאָלווירט־לער, און אייניקע קאָלווירטלער טרוימען צו ווערן מאָלער, פּונקט אַזוי ווי אייניקע מאָלער טרוימען צו ווערן קאָלווירטלער. די פרויען פון דעם עלטערן דור קאָלווירטלער און מאָלער—זענען פון איין כאַראַק־טער און איין און דערזעלביקער לאַגע, און די מאָלער רופן זייערע ווייבער „אוריאַדניקעס"*) מחמת אַ גאַנצע ריי אומשטענדן פון דעם מאָלערישן לעבנס־שטייגער, און וועלנדיק זיך אַרויסראַטעווען פון זיי, שטעלן די מאָ־לערס אַריין אין די הייזער ראַדיאָ־הילכערס, כדי די ווייבער זאָל נישט זיין אומעטיק. דאָס דאָרף פאַלעך, וואָס באַשטייט פון צוויי גאַסן—די באַקאַ־נאָוו־גאַס און די גאַליקאָוו־גאַס, האָט זייערע פאָלקסטימלעכע צונעמענישן— „אין באַרג" (די באַקאַנאָוו־גאַס) „די סלאָבאָדע" (הינטער דעם טייך פּאַ־לעשקאַ, די גאַליקאָוו־גאַס), די אילינער סלאָבאָדע (קיינער האָט זי נאָך נישט אָנגערופן מיט קיין אַנדערן נאָמען),—און דאָס דאָרף, הייסט אַ ראַ־יאָן־צענטער לכבוד די קינסטלער, באַשטייט מערסטנטייל פון פשוטסטע רוסישע כאַטעס, מיט „הייפלעך", גערטנער, שפּייכלערס און שייערן. דאָס דאָרף אונטערשיידט זיך בלויז פון די איבעריקע רוסישע דערפער דער־מיט, וואָס אין יעדער פאַלעכער כאַטע זענען די ווענט באַהאָנגען מיט בילדער און פּאָרטרעטן פון די פאַלעכער מייסטערס. פּונקט אַזוי ווי די גאַסן האָבן זייערע צונעמענישן, אַזוי האָבן אויך די מאָלערס אין דער טאָג־טעגלעכער שפּראַך זייערע צונעמען. גאָליקאָוון רופט מען פריים און איוואַן וואַסיליעוויטש מאַרקיטשעוון — איוואַן זאַבעלאַי.

עפּיגראַף:

„...ווייסן — הייסט נאָך נישט קענען..."

---

*) אוריאַדניק — אַן אָרדנונגס היטער, אַ טיטל פון אַ רוסישן פּאָ־ליציי־עלטסטן. באַמ. פון איב.

אינדערפֿרי האָט אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ, די פֿרוי פֿון דעם מאָלער, דעם געוועזענעם פֿאַרוואַלטער פֿון דער מאָלעריי־ווירטשאַפֿט, איוואַן וואַסילעוויטש וואַקוראָוו (נישט דער, וואָס איז באַרימט און אָנערקענט), וואָס האָט פֿאַרדינגען סערגיי איוואַנאָוויטשן די גאַנצע שטוב און צוליב דעם, אַליין זיך איבערגעקליבן אויף דעם בוידעם, דערציילט:

— און אין סטאַדע ביי אונז טוט זיך עפּעס אויסטערלישעס, קיינמאָל האָט מען נאָך אַזוינס נישט געהערט, — דער ביק זויגט די קי!

אינדערפֿרי זענען צו סערגיי איוואַנאָוויטשן געקומען די מאָלערס — פֿריינט דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש בוטאָרין און פֿריינט אַלעקסיי איוואַנאָוויטש וואַטאַגין. מען איז אַוועק אין אַרטעל, דאָס הייסט אין דער פֿאַרוואַלטונג פֿון דער געזעלשאַפֿט, צו דעם פּאַרזיצער פֿון דער פֿאַרוואַלטונג און פֿריינט אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש זובקאָוו. פֿריינט דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש בוטאָרין, וועלכער האָט זיך פֿאַרליבט אין דער פֿאַרב פֿון זעכצנטן יאָרהונדערט פֿון דער רוסישער איקאָנע־מאָלעריי, וואָס איז מאָדנע ענלעך צו די האָלענדער, וועלכער האָט געמאָלט „ביי דעם ים־בויגן שטייט אַ גרינער דעמב‟, און אויסגעמאָלט נעבן פּושקינען זיך אַליין אין געשטאַלט פֿון דעם קאָטער דעם געלערנטן, מיט דער גילדענער קייט, מיט די גילדענע ברילן, האָט געהאַט אַ צונאָמען — איליאַ פּעדראָטאָוויטש. פֿריינט אַלעקסיי איוואַנאָוויטש וואַטאַגין, וועלכער האָט איבערגענומען און ליב באַקומען דאָס איקאָנע געמעל פֿון צוועלפֿטן יאָרהונדערט, די קאָלירן פֿון פֿופֿצנטן יאָרהונדערט און די אָרנאַמענטירונג פֿון זיבעצנטן, וועלכער האָט אויפֿגעהיט דעם פּאַלעכער סטיל ביז קאָנסערוואַטיזם — האָט מען גערופֿן יערמאָליי דער יעגער, און אויך וועלאָסיפּעד. פֿריינט אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש זובקאָוו, דער פּאָרזיצער, דער הויפּט־קריטיקער און טראַדיציע היטער פֿון דער געזעלשאַפֿט — האָט מען גערופֿן באַראַנע. די פֿריינט האָבן זיך אָפּגעשמועסט וועגן פֿיש־פֿאַנג.

— שאַ, — האָט אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש געזאָגט.

— קיין פּיפּס נישט, — האָט דמיטירי ניקאָלאַיעוויטש געזאָגט.

— אַ פֿינטעלע! — האָט אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש געזאָגט.

ביז פֿיר אַ זייגער האָבן די מאָלערס געאַרבעט. פֿיר אַ זייגער האָבן זיך די חברים אַוועקגעלאָזט קיין דיאַגיליאָוו, אין דעם שכנותדיקן דאָרף צו דעם מאָלער־פֿילאָזאָף און פֿריינט ניקאָליי מיכאַלאָוויטש זינאָוויעוון, וועלכער איז אַוועקגעגאַנגען נאָך פֿריער צוצוגרייטן די נעץ. אויפֿן וועג קיין דיאַגיליאָוו האָט מען געזען פֿערד, וואָס זענען געווען ענלעך צו די

פערד אויף די גאַליקאַוויש ־ בוטאַריניש רידיקינישע געמעלן, מיט פונקט אַזעלכע קעפּ און פּונקט אַזעלכע אויסגעבויגענע העלזער. פיש האָט מען געכאַפּט אויף דעם ליולעך, וואָס איז געווען באַוואָקסן מיט אַאיר און וואַסער ־ ליליעס. דער ליולעך איז נישט געווען גרעסער פון דער טאַלקאַ. די פיש ־ פאַנגער זענען געווען דער מאָלער, פריינט ניקאָלאַי מיכײַלאָוויטש זינאָוויעוו, מיטן צונאָמען קוזמאַ סידאָראָוויטש, און דער פאַרגרייטער פריינט אַלעקסאַנדער וואַסילעוויטש מאַרקיטשעוו, דעם באַרימטן און פאַרדינטן איוואַנס א ברודער, מיטן צונאָמען אַלעקסאַנדער פיסטאָן. דער ליולעך איז געפלאָסן צווישן שטילע לאָנקעס און בײַוועלדלעך צו דעם טונקעלן וואַלד. תּחילת האָבן זיך די מאָלער געהיט, אָבער דערנאָך זענען זיי אַריין אין דעם וואַסער מיט דעם גאַנצן אָנטון, געשלעפּט די נעץ, זי אַרויסגעשלעפּט און יעדעס מאָל אַרויסגענומען אַ קליין העכטל, אַ פּאָר אָקונדלעך, און אַמאָל גאָרנישט. קיין פיש האָבן זיך נישט געפאַנגען, אָבער דער האַזאַרד פון די מאָלערס איז נישט געוואָרן קלענער, און די פיטש־נאַסע מאָלערס האָבן איבער דער נעץ, אויף דעם גרינעם ברעג פון טײַך, וואָס איז געווען באַוואַקסן מיט אַאיר און וואַסער־ליליעס, אויסגעזען, ווי אויטענטישע קאָפּיעס פון יענע דינפּיסיקע פישערס, וועלכע עס האָט געמאָלן דער ליִ, דער לידער־שרײַבער און פאַלעכער פראַנצויז, פריינט איוואַן איוואַנאָוויטש זובקאָוו אין זיין געשיכטע וועגן „פישער און פישעלע'', ווי אויך פון אַ סך אַנ־דערע מייסטערס. די מאָלערס האָבן געשלעפּט די נעץ צום טונקעלן וואַלד. די זון האָט זיך געזעצט און איז געוואָרן אַי באַקאַנאָוויש, אַי זובקאָ־וויש, אַי זאַקוראָוויש. און בײַם טונקעלן וואַלד איז דער פישפאַנג פאַר־ענדיקט געוואָרן. דער גאַנצער פאַנג איז באַשטאַנען פון דריי העכטלעך, אַכט אָקונדלעך און אַ שטיקלעך פופצן פלאָטעצעס. אונטער די סאָסנעס פון דעם טונקעלן וואַלד האָט מען געבראַכט אַ פאַטעלניע, ליין־אייל. ברויט, זויערע אוגערקעס — און, נאַטירלעך, בראָנפן. עס האָט זיך אָנ־געהויבן די סעודה לויטן פרינציפּ פון די קריסטלעכע דריי ברויט. דעם אויבן־אָן, אַלס קאָמאַנדיר, האָט פאַרנומען דער פאַרגרייטער פריינט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש מאַרקיטשעוו, פיסטאָן. עס האָט זיך אַרויס־געוויזן, אַז ער איז אַ מענטש מיט אַ וווּנדערלעכן הומאָר און אַרטיסט פון דעם שניט און כאַראַקטער פון דעם פאָלקס־אַרטיסט איוואַן מיכאַ־לאָוויטש מאָסקווין. ער האָט געשיקט די מאָלערס זיי זאָלן ברענגען טרוקענע צווײַגן, און ער האָט צעלייגט דעם שייטער, און זיך גע־

נומען שאַבן די פיש, און געפּרעגלט די פיש האָט ער אויך בכבודו ובעצמו, אַרטיסטיש, אויף ליין־אייל מיט גראָב־זאַלץ. די זון האָט זיך שוין געזעצט, און וואַלד האָט זיך אויסגעלאָשן דער גרינער דעמער. די נאַסע מאָלערס האָבן אויסגעטון די הויזן און די העמדער, און זיך פאַר־וואַנדלט אין נאַקעטע הייליקע, און געטרוקנט די הויזן און די העמדער ביים שייטער. די פיש זענען פּאַרטיק געוואָרן. די זון איז שוין פאַרגאַנגען. דער וואַלד איז געוואָרן פינסטער. די פונקען פון דעם שייטער זענען גע־פלויגן צו די בלייבע שטערן. די נאַכט איז געווען ענלעך און האָט אי־בערגעחזרט די נאַכט אויף דער נאָמענלאָזער אָזיערע. פריינט אַלעקסאַנ־דער וואַסיליעוויטש האָט אָנגעגאָסן דעם ערשטן בעכער. די זינגער און פאָרזינגער זענען געווען ער און אַלעקסיי איוואַנאָוויטש וואַטאַגין, יער־מאָלאַי. זיי האָבן אָנגעהויבן זינגען:

„בעכערל, בעכערל, מיין זילבערנס,
אויף גילדענעם טעצל אָוועקגעשטעלטס, —
ווער זאָל דאָס בעכערל טרינקען,
ווער זאָל דאָס בעכערל אויסטרינקען?״

די מאָלערס האָבן מכבד געווען איינס דאָס אַנדערע מיט בראָנפן און מיט לידער. די פּאַסנעם און יאָדלעם אויפן ליכטיקן הימל האָבן אויסגעזען אַזוי, ווי איבערגעקערטע און ווי אַלטע אויסגעקרומטע בוימער פונם דעק פון בערענדייעווער ים. די געזיכטער און די נאַקעטע קערפּערס פון די מענטשן זענען געווען גרינלעך. מען האָט ווידער גענו־מען אַ קאַפּעטושקע, פון דעם טייך האָט אָנגעהויבן קריכן דער נעפּל, דער אַלקאָהאָל האָט נאָך אומקלאָרער געמאַכט דעם מטושטשן אויסזען פון דעם טונקעלן וואַלד. פריינט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש איז אַ באָר־וועסער, אָן הויזן, אין אַ פרעמדן מאַנטל, אַרויסגעגאַנגען אין מיטן לאַנ־קע נעבן שייטער, ער האָט אַ פּאַך געטון מיט אַ קאַלינע־צווייגל, ווי מיט אַ טיכל, און אַ טענצל געטון. ער האָט אָנגעהויבן זינגען:

פונם וועלדל, דעם טונקעלן וועלדל
גייען, קומען צוויי ייִנגען.

די מאָלער האָבן אונטערגעכאַפּט:

אַי, ליולי, ליולי, צוויי ייִנגען.

די מאָלערס האָבן זיך אויסגעשטעלט אין אַ ראָד, גענומען איינס דאָס אַנדערע פאַר די הענט, די מאָלערס האָבן געטאַנצט אין ראָד.

צווײ ײנגען, צוויי בחורימלעך
האַרציקע, זיי גריסן זיך.
אײַ, ליולי, ליולי, זיי גריסן זיך.

און שוין זיי שעלטן און קריגן זיך
פּאָר אַ מיידעלע, אַ שײנינקע.
אײַ, ליולי, ליולי, אַ שײנינקע.

אַ באָרוועסער, אָן די הויזן, האָט פּרינץ אַלעקסאַנדער געטאַנצט אין מיטן ראָד. ער האָט אָנגעהויבן טאַנצן אַ בייגעלע און זייער קאָמיש געפּאַכעט מיט דעם קאַלינע־צווײַגל, — און פאַרענדיקט דאָס ליד ערנסט, טאַנצנדיק אינם ראָד מיט אַ קאַראַהאָד־ריטם, לייכט און וווּנדערשיין און גאָר אינגאַנצן פאַרגעסן, אַז ער איז פּיסטאָן און גייט אָן הויזן. קיין פרויען זענען אין דער געזעלשאַפט נישט געווען. און געטאַנצט האָט ער צניעותדיק, כמעט ווי אַ פרוי. אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש האָט אַ פּלעס־קע געטון מיט די הענט און אָנגעהויבן טאַנצן.

מען האָט אָנגעהויבן אַ צווייט קאַראַהאָד־ליד:

אויף די גרינע פעלדער,
אויף די גרינע לאָנקעס,
אויף די גרינע לאָנקעס,
געגאַנגען שפּאַצירן בין איך,
געגאַנגען שפּאַצירן בין איך,
דעם אומעט פאַרלוירן האָב איך
דעם אומעט דאָרט פאַרלוירן.
צעזייט דעם טרויער האָב איך
איבער גרינע לאָנקעס
אויפגעגאַנגען מיין בענקשאַפט,
ווי גרינע גראָז איז זי.

דער וואַלד איז געשטאַנען מיט זיין אורעלטקייט. דער שייטער האָט געוואָרפן פונקען אין הימל אַריין, געוויכערט מיט נאָדל־צווייגן, פאַר־טריבן די קאָמאַרעס, געפלאָנטערט דעם רויך מיט נעפל, אַוועק אין דער פינסטערניש, און די בערענדייעווישע ליקלעך פון די סאָסנעס און יאָד־

לעם, צו די וועלף און הירשן, וואָס האָבן זיך באַהאַלטן אין אַט די וועל־דער. פּריינט אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש זובקאָוו, דער פּאַרזיצער, אַ קריטיקער און אַ שטיקל איראָניקער, מיטן צונאָמען באַראַנע, ווי אויך ליטווינאָוו, איז געזעסן אויף אַן אומגעוואַלגערטער יאַדלע, געדרייכערט מאַכאָרקע און געהוזקט. ער האָט אָנגעהויבן זינגען אויף אַ קול, מען זאָל אים הערן:

פון טיפן, טיפן וואַלד
גייען גזלנימלעך אַרויס
אויף זייערע הענט די מעכטיקע
טראָגן אַ חבֿרל זיי אַרויס.
דער כאָר כאַפּט אונטער:
אויף זייערע הענט די מעכטיקע
טראָגן אַ חבֿרל זיי אַרויס.
די מיטה איז נישט קיין פּשוטע
פון ביקסן געמאַכט איז זי,
און פון שפּיזן שטאָלענע
צונויפגעלייגט איז זי.

די „גזלנימלעך" האָבן גענומען נאָך צו „קאַפּעטשקעס", מכבד זײַ־ענדיק איינס דאָס אַנדערע מיטן לידעלע און מיט בראָנפן, סטאַטעטשנע און פּייערלעך. איבעררייסנדיק דאָס זינגען, זענען די מאָלערס געגאַנגען ברענגען צווייגלעך, דער שייטער האָט געוואָרפן דעם פלאַם און די פונ־קען ביז צו די ביימער־שפּיצן, ער האָט געקנאַקט און געשמעקט מיט ברע־נענדיקער סאָסנע. דאָס פייער פון אַ שייטער איז אַלעמאָל סודותדיק. די מאָלערס זענען געשטאַנען ביים שייטער. אין דעם שייטער זענען פאַר־ברענט געוואָרן די שפּיזן, די גזלנים און ריטערס פון הונדערטער מעשׂהס, וואָס זענען געמאָלט געוואָרן דורך די דאָזיקע מאָלערס. אין יוני באַגעגנט זיך דער אוונטשטערן מיט דעם מאָרגנשטערן. עס איז געווען האַלבע נאַכט. און פונקט האַלבע נאַכט האָט אָנגעהויבן זינגען דמיטרי ניקאָלאַ־יעוויטש בוטאָרין, ער האָט געזונגען סאָלאָ, מיט טרערן אין די אויגן און די חבֿרים האָבן זיך אויפמערקזאַם צוגעהערט צו זיין ליד. ער האָט געזונגען וועגן דעם, אַז —

אין קאַיאַר פון נעפלדיקער יוגנט זיינער,
האָט ער מיט לייב און זעל אַ מיידל געליבט.

אין אירע אויגן איז דער בלויער הימל געווען, —
אויף איר געזיכט האָט געברענט דאָס פייער פון ליבע —
וואָס איז אין פאַרגלייך מיט איר דער מאַי־פרימאָרגן,
דו, לאָנקע, מיינע, גרינינקע!
דו, סטעפּ, דו גראָז סאַמעטנס!
קאַיאָר, אָוונט, נאַכט, דו כשופדיקע, —
שיין זענט איר, ווען זי איז נישטאָ,
ווען איך טייל מיט אייך די בענקשאַפט נאָך איר....
און איז זי דאָ — איז גלייך ווי איר וואָלט גאָרנישט געווען —
מיט איר איז דער ווינטער—אַ פרילינג, די נאַכט—העלער טאָג!
איכ'ל שוין קיינמאָל נישט פאַרגעסן דאָס לעצטע מאָל,
ווען געזאָגט איך האָב: זיי מוחל, געליבטע דו מיין...

עס איז געווען קלאָר, אַז דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש ליגט אין דעם דאָזיקן ליד אַריין זיין גאַנץ האַרץ, און אפשר אויך דעם גורל זיינעם, — ער איז געווען אַ בחור און יעסעניניש לירישׂ. געהערט האָט מען אים ערנסט, שטיל, נישט אַרויסרעדנדיק קיין וואָרט. דער שייטער האָט אויסגעברענט, עס האָבן בלויז נאָך געטליעט די דיקע צווייגן, וואָס מען האָט געוואָרפן אין פייער. אַ צען טריט פון דעם שייטער הינטער די סאָסנעס און יאָדלעס, האָט געגרינט די נאַכט. דער נעפּל האָט געאָטעמט מיט קעלט, געשמעקט האָט דער וואַלד מיט סאָסנע־סמאָלע, מיט פּרעלע, מיט שוואָמען. די ביימער זענען געשטאַנען אומבאַוועגלעך און שטום. איבערגערופן זיך האָבן די נאַכט־פייגל אין וואַלד, און געזשומעט נעבן די בערעזעס האָבן די קאָמאַרעס.

עס האָט געטאָגט.

דאָס אַלץ, דער פיש־פאַנג, די נאַכט ביים שייטער, די קאַראַהאָדן, די לידער — דאָס אַלץ האָבן שוין הונדערטער מאָל געמאָלט סיי בוטאָרין, סיי באַקאַנאָוו, סיי זינאָוויעוו, סיי וואַקוראָוו, סיי קאָטוכין, סיי מטשעקורין, — די אַלע האָבן געמאָלן דאָס גינגאָלד פון שייטערס און זוןאויפגאַנגס, די פינסטערניש פון די וועלדער, גזלנים און ריטערס, דאָס גילדענע פישעלע און דאָס גילדענע הענדעלע, די פינסטערניש און דאָס גאָלד פון דער בענקשאַפט, וואָס איז ווי דאָס גרינע גראָז, דאָס שיינינקע מיידל, אַי, ליולי, ליולי, דאָס שיינינקע מיידל... קיין שיכורע זענען נישט געווען. עס זענען געווען גליקלעכע מענטשן.

בשעת מען איז געגאַנגען קיין דיאַגיליאָוו און פֿון דיאַגיליאָוו קיין פֿאַלעך, האָט דמיטרי ניקאָלייעוויטש, מיטן צונאָמען איליאַ פּעדאָטאָוויטש, געזאָגט:

— און אין טשערעדע בײַ אונדז, דערציילן די פֿרויען, זויגט דער ביק די קיען — וואָס זאָגט איר נישט צו דעם!

מען האָט זיך אומגעקערט צום פּשוטן לעבן. מען האָט אָנגעהויבן רעדן וועגן די ווײַבער.

— די „אוריאַדניקעס'' וועלן זיך ווידער טשעפּען.

דער עפּיקורייער, מיט אַ באָרד, וואָס איז נאָך גרעסער פֿון טאָלסטאָיס, דער אמתער ליבהאָבער פֿון דער נאַטור, דער דערציילער פֿון דער פּאָעמע וועגן די „שיינקייטן פֿון דעם דאָרפֿס־לעבן'', וועלכע ער האָט דערציילט מיט אַלע פּיטשעווקעס, נאָכמאַכנדיק יעטווערן מינדסטן קלאַנג, דער פּאַרטיי־מיטגליד, דער גרייז־גרויער יונגערמאַן, דער מאָלער, וואָס שרײַבט פּאָעמעס וועגן סאָציאַלער אומגערעכטיקייט און די געשיכטע פֿון הערצענס פֿאַרשיקונג לויט הערצענס „געשעענעס און געדאַנקען'', פּריינט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש טשעקורין, מיטן צונאָמעניש טאַפּאָר (האַק), האָט געזאָגט:

— עס איז זייער גוט אין אַזאַ פֿאַל אַ ראַדיאָ פֿאַר די פֿרויען, — זענען די מענער נישטאָ אין דער היים, איז כאָטש דאָ וועמען אויסצוהערן און וואָס זיך אויסצולערנען, — זיי שטייען אויך נישט אָפּ פֿון דער צײַט.

בײַ דעם אַרײַנגאַנג קיין פֿאַלעך, האָט מען זיך געזעגנט, פֿריינטלעך זיך דרײַ מאָל צעקושט, און אָפּגעשמועסט, אַז די ווײַבער, דאָס הייסט די „אוריאַדניקעס'', זאָלן נישט וויסן, ווו די מאָלער זענען געווען.

— שאַ! — האָט זיך סודותדיק אָנגערופֿן אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש.

— קיין פּיפּס נישט! — האָט פּונקט אַזוי סודותדיק געענטפֿערט דמיטרי ניקאָלייעוויטש.

— אַ פּינטעלע! — האָט באַשטעטיקט אַלעקסיי איוואַנאָוויטש.

צומאָרגנס האָבן די מאָלערס געשמאַק געאַרבעט ביז פֿיר אַזייגער אין זייערע וואַרשטאַטן, בײַז מיטאָג מיט די שילערס, מיט די „סטודענטן'', און נאָך מיטאָג, אויסבאַהאַלטנדיק און היטנדיק זיך איינער פֿון דעם אַנדערן, האָבן זיי געמאָלן זייערע וווּנדערלעכע זאַכן אויף לאַקיר און אונטער לאַקיר, געשאַפֿן גאָלד און פֿאַרבן מיט דעם צייגפֿינגער,

צעפירט די פארבן אויף א געלעכל פון א הינער־איי, פאליערט דאס גאלד
און זילבער מיט א קוישן אדער נאך בעסער: מיט א הינטישן אדער וועל־
פישן צאן, געמאלט דורך פארגרעסער־גלעזער מיט פענזעלעך, וואס זע־
נען געווען נאך דינער ווי א קאמאר־נאז, — באקלערט זייערע קאמפא־
זיציעס און זיי ארויפגעטראגן אויפן לאקיר.

דערנאך האבן זיי געליענט די באשטימונג פון דעם ראטפאלקאם
פון ר. ס. פ. ר. ר. וועגן איבערבויען דעם מאלער־ארטעל אין א מאלער־
געזעלשאפט און וועגן א סובסידיע פון פופציק טויזנט רובל אויף פאר־
פולקומען דעם מוזיי און די ביבליאטעק. דערנאך איז פארגעקומען אן
אלגעמיינע פארזאמלונג.

יעדער יום־טוב איז אין פאלעך פארוואנדלט געווארן אין געזאנג און
אין א זילבערן כוסעלע, אויף א גילדן טעצעלע אוועקגעשטעלטס. מען
האט געטרונקען און געגעסן אכציק פראצענטיק שיטקע ברויט, מילך,
הארטע אייער, פיס־גאלארעטע, זויערע אוגערקעס און קרויט, קארטאפל.
דאס איז בשום אופן נישט געווען קיין בייזוויליק אנשיכורן זיך. אזוי
טרינקט מען פון פרייד, צוליב פריילעכקייט, — אט אזוי האבן, אפנים,
געטרונקען די פלאמאנדער.

אין פאלעך האבן געלעבט פארחידושטע מענטשן, מאלערס, וואס
זענען געווען פארגאפט פון אלץ, וואס עס טוט זיך אפ אין לאנד און
מיט זיי אליין. פארהידושטע און יום־טובדיקע זענען ארומגעגאנגען זיי־
דעס, וועלכע האבן מחמת אלטקייט זיך נישט באטייליקט אין דעם גע־
זעלשאפטלעכן לעבן און בלויז קריטיקירט, זיי האבן אבער, פונקט אזוי
ווי זינאוויעווס פאטער, א צוויי־און־אכציק־יעריקער זקן, געקאנט אויס־
טרינקען איין גלעזעלע בראנפן און דאס צווייטע, א שאקל טון מיטן קאפ,
זיך צעשמייכלען און זיך אנרופן: „זעסטו שוין, וואס עס טוט זיך ס'איז
דאך א מחיה!...” א פארגאפטער איז ארומגעגאנגען דער עלטערער דור
מייסטערס, די געוועזענע איקאנע־מאלערס, זעלנער פון דער וועלט־מל־
חמה, רויט־ארמייער, וואס זענען אראפגעטריבן געווארן פון זייער דורות־
דיקער מחיה און איצט זענען זיי מאלערס. א פארגאפטער איז ארומגע־
גאנגען דער צווייטער דור מאלערס — באזשענאוו, קאורצעוו, טורין, סא־
לאגין, סאלאבאנאוו, באראנאוו, וועלכע האבן אין צוויי און צוואנציקסטן
יאר זיך געמאטערט איבער דער פראגע, וואס עס איז בעסער — קונסט
אדער מאכן פוישן? נישט פארחידושט איז בלויז די יוגנט.

ס'איז א פאקט, די פערד אין דעם דאזיקן דארף זענען ענלעך צו די

גאַליקאַווישע פערד. ס'איז אַ פאַקט, אַז די קאַלווירטלער אין דעם דאָזיקן דאָרף ווערן קינסטלער, און איינציקע קינסטלער, דערהויפּט זייערע פרויען, טרוימען צו ווערן קאַלווירטלער. ס'איז אַ פאַקט, אַז די היגע פרויען טראָגן אין יום־טוב און אינדערוואָכן בראַשן, וואָס זענען געמאָלט דורך זייערע מענער און ברידער, און אויף די בראַשן זענען אויסגעמאָלט הירשן און אינדן, לידער און מעשׂהלעך. דאָס סאַמע פּאָפּולערסטע וואָרט, וואָס מען געברויכט דאָ, איז — קונסט. דריי־יעריקע קינדער שפּילן זיך דאָ אין — קונסט, זיי ווערן געבוירן מיט פינגער פון אַ מאָלער און פון געבוירן אָן קאָנען זיי שוין האַלטן אַ פּענזל.

מיט הונדערט יאָר צוריק און מיט דרייסיק יאָר צוריק זענען איי־ניקע פּאַלעכער אַריין אין דער קונסט, און אַנדערע זענען פון איר אוועק — ווערנדיק קושנירעס, שוסטערס, שניידערס. פון לאַנדווירט־שאַפט איז קיין פּרנסה נישט געווען. אַריסטאַרך דידיקין, דער מאָלער, וואָס האָט אין זיינע לאַקיר־אַרבעטן אויף אַן אומגעוויינטלעכן אופן צונויפגעפּאַרט ווורובעלן, די מיטלאַלטערלעכע פּערסער און מיקעל־אַנדזשעלאָן, האָט געהאַט אַ פאָטער, וואָס איז געווען אַ פויער און האָט געהונגערט; אַריסטאַרך דידיקין איז אַלס זעקס יעריק קינד אוועק אויף דער לער, ער איז אַ האַלבער שריפטקענעוודיקער, צוואַנציק יאָר ביז דער רעוואָלוציע, ביזן אַרטעל — האָט ער געאַרבעט אַלס איקאָנע־מאָלער; דידיקינס קינדער — דריי זין — איינער איז אַ לערער, דער צווייטער אַ ערד־מעסטער, דער דריטער — אַ ראָטע־קאָמאַנדיר. טשע־קורין, אַ מענטש, וואָס קאָן קוים לייענען און שרייבן, אַ זון פון אַ אי־קאָנע־מאָלער, וועלכער האָט זיך געלערנט ביי אַ ניקאָלאַיעווער סאָלדאַט, און זיינע זין — איינער איז אַ לערער, דער צווייטער — אַ פּאָלק־קאָמיסאַר, דער דריטער — אַן אינזשינער־טעכנאָלאָג און דער פערטער — אַ דאָקטאָר. בוטאָרין, אַ קוים־שריפטקענעוודיקער מענטש, אַ בחור און דער סאָליסט פון „קאָאָר פון נעפּלדיקער יוגנט“, — זיינע צוויי פּלימעניצעס זענען לערערינס אין פּאַלעך, זיי ווינען מיט אים צוזאַמען און רופן אים מיט גרויס אָפּשיי פעטער.

אָט אַזוי איז עס ביי אַלע מאָלער. אָט אַזוי איז עס אין גאַנצן דאָרף.

דער פּאַטריאַרך סאַלאַפּין, דער עלטסטער איינוווינער אין פּאַלעך, אַ זקן, אַ ישיש, האָט געזאָגט סערגיי איוואַנאָוויטשן:

— איר פרעגט, פאַרוואָס מיר האָבן פריער געמאָלט איקאָנעס? — צוליב פרנסה וועגן...

סאַלאַפּין האָט געוווּסט, אַז די מייסטערשאַפט פון איקאָנע־מאָלעריי האָט אין פּאַלעך עקזיסטירט אויך אין זיבעצנטן יאָרהונדערט און נאָך פריער, מער וועגן דעם האָט ער נישט געוווּסט. דערפאַר האָט ער שוין מער געוווּסט וועגן דעם, אַז פּאַלעך האָט געהערט צו די פּריצים בוטורלין און גריאַזנעוו, די פּריצים האָבן געהאַלטן די פּאַלעכער אויף זייער ערד און בײַ זיי גענומען צינש, אָבער אין די ענינים פון איקאָנע־מאָלעריי האָבן זיי זיך נישט געמישט. די בורמיסטערס בײַ די בוטורלינס זענען געווען די משפחה סאַפּאָנאָוו, די פעאָדאָלע הערשער אין פּאַלעך, די איקאָנע־פאַבריקאַנטן, וועלכע האָבן זיך אויסגעבויט געמויערטע הײַזער און פאַבריק־וואַרשטאַטן — קאַזאַרמעס פון דער פּאַלעכער איקאָנע־מאַנופאַקטור. סאַלאַפּין האָט נישט געוווּסט, וואָס עס איז פאַרשריבן אין די אַרכיוון. די פּריצים און גראַפן בוטורלינס האָבן געוווינט אין מאָסקווע. אין פּאַלעך האָבן געוווינט די סטאַראָסטעס און בורמיסטערס — די סאַפּאָנאָווס, די נאַגאָוויצינס, די וואַקוראָווס. די פּריצים בוטורלינס האָבן געשריבן צו די בורמיסטערס אין דאָרף אַרײַן „פאַראָרדענונגען“:

„...דעם סטאַראָסטע אונזערן דעם און דעם. בײַם באַקומען די דאָזיקע פאַראָרדענונג וואָלט איר געדאַרפט גוט אַכטונג געבן אויף אונזערע פּויערים און זיי האַלטן אַזוי, זיי זאָלן מורא האָבן... אויב צווישן אונזערע פּויערים וועט אַנטשטיין אַ סיכסוך אָדער אַ קריגערײַ, דאַרף מען אויפזוכן די שולדיקע און זיי מקיים פּסק זײַן — שמײַסן מיט בײַטשן, גאַרנישט אַנפּרעגנדיק זיך בײַ אונז, און אונז נישט פאַרשאַפן קיין אומזיסטע קלאָפּאָטן“...

די בורמיסטערס האָבן געשמיסן, אַרעסטירט, געשמידט אין קייטן, געקנסעט מיט קאָנפיסקירן דאָס פאַרמעגן, אָפּגעגעבן פאַר סאָלדאַטן.

„...די אײַנוווינער פון אָט דעם דערמאָנטן דאָרף איבן זיך מער אויס אין דער איקאָנע גריכישער מאָלערײַ, און די געמאָלטע איקאָנעס זייערע אין אַ גרויסער צאָל צעשיקן זיי אויף צו פאַרקויפן אין פאַרשידענע שטעט... אין דעם דאָרף קומט פאָר, אַ חוץ די וועכנטלעכע מערק אַלע מיטוואָך, אויך אַ יאָר־מאַרק אין סעפּטעמבער חודש, דעם פערצנטן...“

די פּאַלעכער האָבן געצאָלט די בורמיסטערס שטײַערן און צינשן—

נאטור שטייער, קאפ און ערד שטייער, אפצאלן פאר מיידלעך, וואס זענען געוואָרן פּוליעריק און פון אלמנות, אפצאלן פאר קויפן אויפן יאריד פערד. סאפאנאוו האט לויט דעם שטייער־רייסטער פון דער ערשטער העלפט פון יאנואר 1847 — באצאלט 55 רובל מיט 50 קאפּי־קעס און „פון אים גופא פאר דער טאכטער באקומען דעם אפצאל 2 רובל מיט 10 קאפּיקעס". די רעוואָלוציע פון 1917 האט צוגענומען ביי סאפאנאוון זעקס מיליאן רובל. דאס האט סאלאפין נישט געוווּסט. סאלאפין האט געדענקט, ווי א יאר פינף פאר אלעקסאנדער דעם צווייטנס רעפארמעס — האבן די פריצים בוטורלין זיך צעקריגט מיט די פריצים גריאזעוו, וועלכע זענען געווען קרובים און שטארק באפריינדעט און, נאכדעם ווי זיי האבן זיך צעקריגט, האבן זיי אפגעגרענעצט די פאלעכער גיטער זייערע, וואס זענען ביז דאן נישט געווען אפגעגרענעצט, אויף זייער א פרימיטיוון אופן: די דרום זייט איז אריבער צו בוטורלינען און די צפונדיקע — צו גריאזעוון: די פויערים, וועלכע זענען געווען צוגעשריבן און געהערט סיי צו בוטורלינען, סיי צו גריאזעוון האבן געוווינט סיי פון דער רעכטער, סיי פון דער לינקער זייט; און כהרף־עין איז דורכגעפירט געוואָרן די צעטיילונג, און אין איין אויגנבליק זענען בוטורלינס פויערים אריינגעזעצט געוואָרן אין די כאטעס אויף דער רעכטער זייט, און גריאזעווס — אויף דער לינקער; אייניקע פויערים האט מען ארויסגעזעצט פון כאלופעס און אריינגעזעצט אין פיר־שטו־ביקע כאטעס, און אייניקע האט מען פון פיר שטוביקע באטעס אריינ־געזעצט אין כאלופעס. סאלאפין האט געוווּסט, — סאלאפין האט אויף זיין שטייגער באנומען דעם באגריף „אויסלענדער", און לויט זיין באַ־נעמונג האט אַן „אויסלענדער" געהייסן יעדער איינער, וואס איז נישט געבוירן געוואָרן און וווינט נישט אין פאלעך, — סאלאפין האט גע־דענקט ווי אין די זיבעציקער יארן איז קיין פאלעך געקומען צו פארן א „אויסלענדער" דער גענעראל פילימאנאוו צו דינגען מייסטערס, אויסמיידנדיק סאפאנאוון, אויף צו רעסטאווירן די גראנאוויטער פאַ־לאטע, און ער האט דאס איבערגעגעבן דעם מייסטער בעלאאוסאוו, און בעלאאוסאוו איז פון דעמלט אן געוואָרן רייך און געוואָרן סאפאַ־נאווס קאנקורענט.

סאפאנאוו איז געווען עלטער און שטארק קאנסערוואטיוו, ער האט געהאלטן פון דעם „אלטן סטיל", פון דעם ביזאנטיש־נאוואגאראד־סוזדאל־יאראסלאווער סטיל. בעלאאוסאוו איז געווען רירעוודיקער, יינ־

גער, נישט אזא אויטאָריטעט און נישט אזא גביר, און האָט דעריבער מער געהאַלטן פון דעם „פּריאַזשער*) סטיל", פון די אייראָפּעאישע השפעות, וואָס האָבן געהאַט אַ גרעסערן אָפּקלאַנג. סיי סאַפּאָזשניקאָוו, סיי בעלאָאוסאָוו, די זיידעס, די פאָטערס און די אייניקלעך, זענען כמעט געווען אַמעראַצים, אָבער זייער פאַך האָבן זיי געקענט פּערפעקט, זיי האָבן געקאָנט די רוסישע איקאָנע, אירע עפּאָכעס און סטילן, אין דעם געביט זענען זיי געווען די איינציקע און אומפאַרבייטלעכע עקספּערטן פאַר קאָנדאַקאָוו און זאַבעלינען. די זיידעס, די פאָטערס און די אייניקלעך זענען, נאָכמאַכנדיק די איוואַנאָווער פאַבריקאַנטן, געגאַנגען אָנגעטאָן אין פּאַדיאָווקעס, געגעסן פּיראָגעס און געטרונקען בראָנפן; רויט־געזיקע, זענען זיי אַרומגעפאָרן איבער גאַנץ רוסלאַנד אָננעמען באַשטעלונגען, אָבער ווינען האָבן זיי געוווינט אין פּאַלעך, אין גע־מויערטע הייזער מיט הינט פאַר די טויערן און מיט אויסגעבאָליעטע געליבטע. איין און איינציקער פון זיי, דער ייִנגסטער סאַפּאָזשניקאָוו, האָט, זייענדיק אַן אַמאָרעץ גמור, פאַר כאַבאַר באַקומען אַן אַטעסטאַט פון אַ פאָלקס־לערער, כדי ער זאָל נישט דאַרפן גיין דינען אין מיליטער. ער האָט אין דאָרף קראַסנאָיע אויפגעבויט אַ שול און געדונגען אַ לערער, וואָס זאָל לערנען אָנשטאָט אים, און ער האָט זיך דאָרט גערעכנט בלויז אַלס פאַרוואַלטער. די סאַפּאָזשניקאָווס האָבן געהאַט דעם טיטל פון „ערנ־בירגער לדור דורות" און „ליפעראַנטן פון קייזערלעכן הויף" און מחמת דעם זענען ביי זיי אויף די מויערן און אויף די וואַרשטאַטן געווען אויפגעהאָנגען גרויסע באַגילדטע צווייקעפּיקע אָדלערס, וואָס האָבן געדאַרפט אַרויסרופן דרך־ארץ און שרעק. דער אָקטאָבער 1917 האָט ביי די סאַפּאָזשניקאָווס צוגענומען זעקס מיליאָן רובל, וואָס זענען געווען אָנגעזאַמלט פון איקאָנע־מאָלעריי און דערביי האָט זיך אַרויס־געוויזן, אַז די אַמעראַצישע סאַפּאָזשניקאָווס זענען געווען גאָר גרויסע למד־נים אין הלכות קאַפּיטאַליזם און געהאַלטן זייערע מיליאָנען נישט בלויז אין די רוסישע, נאָר אויך אין די לאָנדאָנער, פּאַריזער און בער־לינער בענק.

און די אַלע איצטיקע מאָלערס, דער עלטערער דור, אָנהויבנדיק

---

*) פּריאַזש — אַ פּראָווינץ, אונטער דעם נאָמען האָט מען גע־רופן אַלץ, וואָס האָט געשטאַמט פון אויסלאַנד, דער עיקר פון אייראָפּע. באַמ. פון איב.

פון דעם זעכציק־יעריקן באַקאַנאָוון, האָבן אַדורכגעמאַכט איין און די זעלביקע שול ביי סאַפּאָנאָוון, און בעלאָאוסאָוון, אַט דער ראַזיקער פאַרחידושטער, מערקווירדיקער, און חוץ אַלעמען, מערקווירדיק געזונטער דור. יעדן איינציקן פון זיי האָט די מוטער אַ ניין־יעריקן געבראַכט צום באַלעבאָס פאַלן צו די פיס, און—מיט אַ פּעקל לעקעכלעך—אָפּגעפירט צום אויפזעער.

דער אויפזעער האָט צעטיילט דעם לעקעך צווישן די איבעריקע בחורימלעך, און דאָס יאַטל איז געוואָרן אַ לערן־ייִנגל. זומער פון פינף פאַרטאָג ביז צען ביינאַכט, און זומער פון זיבן אַזייגער אינדערפרי, אָבער אויך ביז צען ביינאַכט, האָט דאָס ייִנגל, זייענדיק צוגעבונדן צום מייסטער, זיך געלערנט. די ערשטע לעקציע איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס דער שילער האָט געדאַרפט צייכענען „גאָטס הענטעלע", דערנאָך דאָס זעלבע הענטעלע מיט אַ פינגער, דערנאָך דאָסזעלבע הענטעלע מיט אַ קאַנטשיק (דער סימבאָל פונם לימוד!). מען האָט זיך געלערנט צעפירן אייער און זיך געלערנט „שאַפן" פאַרבן. מען האָט שטודירט דאָס בוך „בעצעטאַלאַ". אויסלערנענדיק צייכענען מיט אַ בלייפען און קאָפירן, איז מען אַריבער צום מאָלן מיט פאַרבן. דאָס מאָלן איקאָנעס איז געווען סטאַנדאַריזירט און צעגלידערט. די מייסטערס זענען געווען צעטיילט אויף געזיכטס־מאָלער און ביז געזיכטס־מאָלער, אויף לעווקאַזירער און פּרעגער, דאָס הייסט, אַז איינציקע מייסטערס האָבן געקענט צוגרייטן די ברעטלעך פאַר די איקאָנעס, די צווייטע — מאָלן „געזיכטער", די דריטע — מאָלן די מלבושים פון די הייליקע און די ערטער, וווּ זיי געפינען זיך — די ערד מיט די אומבאַדינגטע איקאָנע־בערגעלעך, די קלויסטער־געביידעס, די הימלען, די וואָלקנס און דעם ים, — די פערטע — די פּרעגער — האָבן אַרומגערעמט די איקאָנע מיט גאָלד. און דאָס ייִנגעלע האָט זיך געלערנט צו זיין אַ געזיכטס־מאָלער, אַ ביז געזיכטס־מאָלער און אַ פּרעגער. דאָס ייִנגעלע האָט זיך גאָר איינגיכן דערוווּסט, אַז גאָטס מוטערס זענען פאַראַן דריי הונדערט דרייסיק — „גענעזנדיקער קוואַל", „דריי הענטיקע", „אומגעריכטע פרייד", „נישט וועלקנדיקע בלום", „בייהעלפערין ביים געבורט", „וויכמאַכערין פון בייזע הערצער" (פיר וויכמאַרינס, פיר פאַרשיידענע געזיכטער) — במעט פּונקט אַזוי צאָל ספּאַסן ביז דעם „ספּאַס מיט דער נאַסער באָרד". דאָס ייִנגעלע האָט זיך באַלד דערוווּסט דורך די קלעפּ פון דעם קאַנטשיק, וואָס די באַגאָמאַזן האָבן אויסגעמאָלט ביי דער דריטער לעקציע און דער אויפזעער האָט שטענדיק געטראָגן אין בוזעם,

אַז יעדע גאָטס מוטער און יעדן ספּאָס מוז מען געכוי און זאָרגעוודיק קאָפּירן, וואָרום יעדער אָפּנויג פון דעם הייליקן סטאַנדאַרט איז גאָטלעסטערונג. דאָס ייִנגעלע האָט געוויזן זיין אַרבעט דעם מייסטער, יעדן שבת פלעגט דער אויפזעער דורכקוקן די אַרבעט פון די ייִנגלעך — עס איז געווען אַ „פאַרהערעניש" — און דאָס ייִנגעלע האָט געוווּסט, אַז קוים וועט דער אויפזעער אַוועקלייגן זיין אַרבעט אין אַ זייט, און זי תּיכּף נישט צוריקגעבן, וועט ער כאַפּן שמיץ, — ווי די זאַך מאַכט זיך, פלעגן די ייִנגלעך יעדן שבת אָנטון נאָך אַ פּאָר הויזן און אין די הויזן פאַרשטעקן דעם פאַרטוך, כּדי לייכטער אַריבערצוטראָגן די שמיץ. דאָס ייִנגעלע האָט געוווּסט, אַז אין יוני חודש וועט אים דער אויפזעער, אַנשטאָט מאָלן געטער, שיקן אין וואַלד אַריין קלייבן פּאַזיאָמקעס, שוואַרצע יאַגעדעס, מאַלינעס פון דעם באַלעבאָס וועגן; אַז בשעתן הייִשניט וועט ער שאַרן היי; אַז שפּעטער וועט ער פיטערן דעם באַלעבאָס גענז, לויפן נאָך בראָנפן פאַר די מייסטערס, רוימען די וואַרשטאַטן. און אַזוי וועט זיך דאָס ציִען זעקס יאָר. אָבער אין משך פון אַט די זעקס יאָר האָט דאָס ייִנגעלע געזען טויזנטער געמעלן, ביזאַנטישע, רוסישע, נאָווגאָראָדער, יאַראָסלאַווער, פּריאַזשער, ער האָט זיך אָנגעזען מיט פאַרבן פון צוועלפטן, פערצנטן, זעכצנטן, אַכצנטן יאָרהונדערט, געזען קאָמפּאָזיציעס פון איינער פון די מערקווירדיקסטע קונסטן פון דער מענטשהייט, זאָל זיין פון אַ געשטאָרבענער אָבער פון אַ וווּנדערשיינער און איר אָפּשטאַם ביז הײַנט־צו־טאָג, — דאָס ייִנגעלע האָט זיך אויסגעלערנט זיי צו זען און דורך זיי זען די קעגנשטאַנדן אויף דער וועלט; דאָס ייִנגעלע האָט זיך אויסגעלערנט צו מאַכן פאַרבן און די געזעצן פון די פאַרבן פון צוועלפטן, פופצנטן, זיבעצנטן, יאָרהונדערט; דאָס ייִנגעלע האָט דערקענט דאָס געמעל און די קאָמפּאָזיציע פון אַט די יאָרהונדערטער; דאָס ייִנגעלע האָט זיך דערוווּסט וועגן די געזעצן פון דער פאַרקערטער פּערספּעקטיוו, וועגן דעם „סעקרעט" פון דער איקאָנע־מאָלערישער וווּנדערלעכקייט; דאָס ייִנגעלע האָט דעראָבערט די ק ע נ ט ע נ י ש, די מייסטערשאַפט אין דער אוראַלטסטער קונסט, וועלכע איז אין אַלטערטום געקומען אין באַרירונג מיט די אורקוואַלן פון דער פאָלקס־קונסט. דאָס ייִנגל האָט אָבער געלעבט אין אַ קאָלעקטיוו, און לויט דעם געזעץ פון דער ווירקונג, וואָס איז גלייך צו דער עגנווירקונג, האָט ער אויף דער פּעדאַלער מאַנופאַקטור אין זיך דערצויגן קאָלעקטיוויסטישע געפילן; דאָס ייִנגל האָט געזען די פּעדאַלע

אביונישקייט און זיך דערוווסט, אַז נאָר דורך זיין מי און האָרעוואַניע וועט ער אָפּלעבן זיינע יאָרן. ווי דאָס ייִנגל האָט זיך אָבער דערוווסט, אַז גאָטס־מוטערס זענען פֿאַראַן דריי הונדערט דרייסיק, ווי נאָר ער האָט זיך אויסגעלערנט מאַכן געטער, זעענדיק ווי אַזוי זיי ווערן געמאַכט, אָנהערנדיק זיך מיט מעשׂהס און געשיכטעס וועגן פּאָפּעס און מאָנאַכן, — האָט דאָס ייִנגל שוין נישט געגלויבט אין דעם פּראַוואָסלאַווענעם גאָט.

און צום סוף פֿון זעקסטן יאָר האָט דער באַלעבאָס געגעבן דעם שילער אַ לעווקאַזירט ברעטל; דער שילער, אויב ער איז געווען אַ ביז־געזיכט־מאָלער, האָט אויפֿגעמאָלט אויף דעם ברעטל אַ הייליקן אָדער הייליקע, ווי אים איז געפֿעלן; דאָס געזיכט און די פֿרעגונג האָבן שוין געמאַכט אַנדערע מייסטערס; די דאָזיקע איקאָנע האָט געהייסן אַ „סיום־איקאָנע"; זי איז געבליבן דאָס אייגנטום פֿון דעם שילער, זי איז געווען דער עקזאַמען, מיט איר האָט דער באַלעבאָס געבענטשט דעם שילער. און דעמלט האָט דער באַלעבאָס „באַוויליקט" דעם שילער מיט שכירות — צען אָדער פֿופֿצן רובל אַ יאָר, און אַמאָל האָט ער אים „גע־האַלטן" פֿאַר אַ בלין אָדער פֿאַר אַ האָן.

דער שילער איז געוואָרן אַ מייסטער און געמאָלט ביי סאַפּאָנאָוון אָדער ביי בעלאָאוסאָוון — ווינטער אין די איקאָנע־פֿאַבריקן — „צו־ליב אונזער פּרנסה", ווי עס האָט דאָס אָנגערופֿן דער פּאַטריאַרך סאַ־לאַפּין, — און זומער־לעב איז ער געפֿאָרן „אויף גאַסטראָלן" מאָלן מאָנאַסטירן און סאָבאָרן — הונדערטער מאָנאַסטירן און סאָבאָרן — אין מאָסקווע, אין וולאַדימיר, אין קימרי, אין מוראָם, אין קאָסטראָמאַ, אין סאַמאַראַ, אין סאַראָוו, אין ביסק, אין טאָמסק, אין קיעווער פּע־טשערסקער לאַווּרע, אין טראָיצע־סערגיעווסקער לאַווּרע, און אין איפּאַ־טיעווער מאָנאַסטיר (אין דעם מאָנאַסטיר, פֿון וועלכן די ראָמאַנאָוו־דינאַסטיע איז געקומען אויף דעם רוסישן טראָן און וועלכע האָט פֿאַר־ענדיקט איר עקזיסטענץ אין סווערדלאָווסק, אין קעלער פֿון דעם איפּאַ־טיעוו־פּאַלאַץ), דאָס הייסט, דורך מאָנאַסטירן און מאָנאַסטירישן שטיי־גער האָבן די איקאָנע־מאָלער באַקומען אַ פֿאָרשטעלונג וועגן לעבן, און וועגן רוסלאַנד, וואָס האָט געצוווּנגען נישט צו גלויבן נישט אין גאָט, נישט אין טייוול.

דאָס זענען געווען באַלעמלאָכעס, וואַנדערנדיקע כאַלופּניקעס,

וועמעס האַנדווערק עס איז געווען, פּונקט אַזוי ווי בײַ די רימערס לעדער, די איקאָנע.

די דאָזיקע מלאכה איז דורך די אַמעראַציישע סאַפּאָגאָווס און דורך דעם געלערנטסטן קאָנדאַקאָוון אַרײַנגעדרונגען אין דעם אוספּענסקי־סאָבאָר אין דעם מאָסקווער קרעמל, אין דער גראַנאָוויטער פּאַלאַטע, ביזן טראָן פֿון וולאַדימיר מאָנאָמאַך, ביז די אימפּערישע און אימפּע־ראַטאָרישע זײַלן און רעליקוויעס.

די דאָזיקע מלאכה האָט געלערנט וואַסנעצאָוון און נעסטעראָוון.

אומקערנדיק זיך אַהיים, ווו זייערע מוטערס און פרויען האָבן גע־פירט אַ פּויערישע ווירטשאַפט, און פאַר וועמען די איקאָנע־מלאכה איז בלויז געווען אַ מין צוגאָב, — די מייסטערס האָבן געלעבט ווי אַלע וואַנדערנדיקע כאַלופּניקעס „צוליב פּרנסה‟, — האָבן זיי זיך נישט פאַרגלייכט נישט מיט קאָנדאַקאָוון, נישט מיט וואַסנעצאָוון נישט מיט נעסטעראָוון, מיט אויסנאַם פֿון אייניקע, וועלכע עס האָט „געלאַקט‟ די שפּיל פֿון פאַרבן‟, לויט גאָליקאָווס אויסדרוק. די מייסטערס האָבן אפילו דעם מינדסטן פאַרדאַכט נישט געהאַט וועגן דעם וויסן און קענטעניש, וואָס זיי האָבן באַזיצט. עס איז זיי גאָר נישט אײַנגעפאַלן, אַז וואַסנעצאָוו, נעסטעראָוו און דער אַקאַדעמיקער כאַרלאַמאָוו וואָלט זיך בײַ זיי געדאַרפט לערנען.

די מייסטערס האָבן זיך געפונען אונטער דער הערשאַפט פֿון די צווייקעפּיקע באַגילדעטע אָדלערס פֿון דעם „הויף־בירגער פֿון זײַן מאַיעס־טעט‟ און פֿון די סאַפּאָגאָוו־בעלאָאוסאָווישע איקאָנע־פאַבריקן. זיי האָבן געקאָנט אַוועקגיין פֿון סאַפּאָגאָוון צו בעלאָאוסאָוון און ווידער זיך אומ־קערן, און גאָר. זיי האָבן געלעבט אין דער „צונג־מלאכה‟, דאָס הייסט אין דער מלאכה פֿון מסירות און שפּיאָנערײַ מצד די אויפזעער. די מייסטערס זענען געווען נאָמענלאָז, זיי האָבן זיך נישט אונטערגעשריבן אויף זייערע בילדער, — אנשטאַט זיי האָט זיך אונטערגעשריבן דער „הויף־בירגער‟...

און ערגעץ־ווו אין די קעלערס אָדער אין וואַלד, אָדער אונטער אַ שייער געפינט זיך אַ מערקווירדיקער פאַלעכער אוצר, וועלכער וואָלט איצט געווען אַ וווּנדערלעך געווינס פאַר דעם פאַלעכער מוזיי — ניין פּוד רעוואָלוציאָנערע אומלעגאַלע ליטעראַטור פֿון 1905, דאָס אייגנ־טום פֿון דעם דעמלטיקן פאַלעכער אומלעגאַלן רעוואָלוציאָנערן קרייזל. אין דעם דאָזיקן קרייז האָבן זיך באַטייליקט די איקאָנע־מאָלער, די

איצטיקע פּאַרדינסטפולע קונסט־טוער, די פריינט אַלעקסאַנדער וואַסי־ליעוויטש קאַטיכין און איוואַן וואַסיליעוויטש מאַרקיטשעוו, דער דירעקטאָר פון דעם מאָסקווער סיליקאַטן־אינסטיטוט, אַלעקסאַנדער ניקיטיטש וויצין, אַ מיטגליד פון ווציק, דער פּאַלעכער פאַרוואַלטונגס־מיטגליד פון דעם קינסטלער־אַרטעל, דער מאָלער און פריינט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש טשעקורין און זיין ברודער אַלעקסיי, די ברידער זובקאָוו, דער פּאַרזיצער אַלעקסאַנ־דער און דער לין, פּאָעט און פראַנצויז איוואַן, איוואַן קאַלעסאָוו, אַ באַל־שעוויק און מאָלער, וועלכער האָט אַלס מתנה פאַר דעם קאָנגרעס צו פאַרשפּרייטן די קולטור אילוסטרירט די „גאַווריליאַדע“, סאַלאַפּין, כאַכ־לאָוו, מיכאיל קאָמאַראָוו, סווינצאָוו, קאַרין (איינער פון די, וועלכע זענען באַרימט אין מאָסקווע אַלס מאָלער) און אַנדערע, ביז אַ דרייסיק מאַן.

זיי פלעגן זיך פאַרזאַמלען אין די וועלדער, כּדי זיך צו לערנען. אין בעלאָאוסאָווס ווארשטאַט האָבן זיי זיך זעלבסט באַשטייערט מיט צוויי פּראָצענט פון דעם לוין און אויסגעשריבן צייטונגען, זשורנאַלן און ביכער.

אַלעקסאַנדער זובקאָוו און אַלעקסאַנדער קאַטוכין האָבן, זייענדיק אויף גאַסטראָל־אַרבעט אין סאַמאַרער קרייז, אין דאָרף מוסאָרקי, באַ־האַלטן אונטער דעם קלויסטער־קופּאָל ביקסן פון רעוואָלוציאָנערן און גענומען אנטייל, ווען די פויערים האָבן אַרויסגעיאָגט דעם פּאָפּ, אַ הויל־נאַקעטן, פון דעם דאָרף.

סאַפּאָגאָוו האָט פון זיינע ווארשטאַטן אַרויסגעטריבן אַ מאַן פער־ציק אַרבעטער, די פענסטער האָט ער פאַרקראַטעוועט מיט אייזערנע קראַטן און פון דעמלט אָן אויך איינגעשטעלט אַ צען־שעהדיקן אַרבעטס־טאָג. אָנהויב זמן, דעם צענטן אָקטאָבער, ווען מען הויבט אָן צו אַרבעטן ביים לאָמפּ אין די ווארשטאַטן, פלעגן לויט דער טראַדיציע איז אָט דעם אויפדערנאַכט די מייסטערס צוזאַמען מיט דעם באַלעבאָס, מיט בעלאָאוסאָוון, פּראַווען אַ סעודה, — און אָט אויף אַזאַ סעודה האָבן זיך די מייסטערס אָפּגעזאָגט צו טרינקען מיטן באַלעבאָס, און אים צוליב יום־טוב מכבּד געווען מיט אַ פאָדערונג פון אַן אַכט־שעהדיקן אַרבעטס־טאָג, אַ נייעם טאַריף, און אַז די ווארשטאַטן זאָלן אויפרוימען ספּעציעלע רוימערס (אנשטאָט די שילערס, וואָס פלעגן דאָס טון), — בעלאָאוסאָוו האָט געקרעכצט און געפּראַכט איבער די צוגעגרייטע מאַכלים און געטראַנקען, זיך געמאַכט האַרץ און דאָס געוואָלט אָפּ־

פטרן מיט א הלצה, ער האט אבער געמוזט איינגיין אויף א צען שעה־דיקן ארבעטס־טאג און אויף ספעציעלע רוימערס און ער האט אפילו מספים געווען אויסצושרייבן פאר דעם ווארשטאט אייניקע זשורנאלן.

בשעת מען האט געהייליקט דעם ניי־רעסטאווירטן איקאנאסטאס אין דעם פאלעכער קלויסטער, וואס בעלאאוסאוו האט אים געמאכט אויף צעפיקעניש סאפאנאוון, פונקט אין דער שעה פון דער הייליקונג האבן זיך אויף אלע פאלעכער פארקאנעס באוויזן קאריקאטורן, וואס די פאלעכער האבן נאך פון פריער געהאט צוגעגרייט, מיט די שרעקלעכע צורות פון בעלאאוסאוו, סאפאנאוון און גובערנאטאר לעאנטיעוו, טאקע פון דעם זעלבן גובערנאטאר, וואס האט געהאט הארץ־קלאפעניש צוליב דער רויטער טאלקא. פריינט דמיטרי בוטארין, דער מאן פון קאיאר פון דער פארנעפלטער יוגנט און פלאמאנדער, דעמלט נאך א יאטל, איז א בארוועסער ארומגעלאפן איבערן דארף מיט פראקלאמאציעס. אין יענער נאכט, ווען די באלעבאטים, דער גובערנאטאר, דער קלער און דער פריסטאוו האבן געטרונקען און געהוליעט, האט אין קאראוואיקאווער קעלער געארבעט א שאפיראגראף. סאלאפין און לאפין האבן געדרוקט פראקלאמאציעס לכבוד דעם קלויסטער־יום־טוב. מיט אט די פראקלאמאציעס איז דאס געלאפן דער בארוועסער בוטארין. מיכאיל קאמאראוו האט אין דער נאכט, מיט א עמערל פארב אין האנט, געהיט די נאכט־פינסטערניש. אויף דעם אקארשט געהייליקטן קלויסטער האט ער אנגעשריבן מיט גרויסע בוכשטאבן: „נידער מיט די בלוט־זויגערס, די פאפעס!‟, אויף דעם טויער פון בעלאאוסאווס הויז, וווּ עס האט זיך געלאזט ווילגיין דער גובערנאטאר און אין איינוועגס אויך אונטער סאפאנאווס באגילדטע צווייקעפיקע אדלערס, האט ער אנגעשריבן: „נידער מיט די עקספלאאטאטארן!‟ אויף דער מאנאפאליקראם האט ער אנגעשריבן: „נידער מיט דער זעלבסטהערשונג!‟ — די שפורן פון דער פארב, וואס האט אראפגעקאפעט פון דעם עמערל, האבן גאנץ פרי געבראכט דעם איספראווניק גלייך צו קאמאראוון אין שטוב אריין. מיכאיל איז ארעסטירט געווארן, די פאליציי האט אים אין טורמע געממיתט ביז ער האט אנגעהויבן צו שפייען מיט בלוט. מען האט אים פארמשפט אויף דריי יאר, ער איז קראנק געווארן אויף טובערקולאז, און איז געשטארבן. אין טורמע האט ער געמאלט א בילד, — א פארוואנדעטער אין הארץ הויבט אויף דעם שלאבעריק געווארענעם קאפ אנטקעגן א וואנדערער, דער וואנדערער דערלאנגט דעם פארוואונדעטן

א פלאש וואסער, נעבן דעם וואנדערער שטייט א הכנעדיק איזל, און ארום איז א מדבר. קאמאראוו איז געשטארבן פון טובערקולאז. דאס לאזיקע בילד הענגט אויף א בכבודיקן ארט ביים פריינט איוואן איוואנאוויטש זובקאוו.

ביז היינט צו טאג אמפערן זיך די פארגאפטע מאלער צי מיכאיל וואסיליעוויטש פרוגוזע איז יא געקומען צי נישט געקומען קיין פאלעך אויף אן אונטערערדישער פארטיי־פארזאמלונג: אייניקע טענהן, אז ער איז יא געקומען. און אנדערע, אז ער האט געוואלט קומען, נאר ער האט נישט באוויזן. וואס שייך ווידער דעם חבר גראמשעוו, דעם סעקרעטאר פון טאלקער ארבעטער־ראט, — איז ער אין פאלעך יא געווען.

און איטלעכס מאל, ווען דאס בוסעלע פארציט זיך ביז איבער האלבע נאכט און מען כאפט אריין א טענצל, דערמאנענדיק זיך די פארגאפטע מאלער אין פינפטן יאר און ווילן זיך עקשנותדיק פארט דערמאנען, וווהין האט זיך פארט אהינגעטון דער אוצר, ווו האט אים פארט באהאלטן דער ביבליאטעקאר ניקאלאי לאפין, — אך, ווי גוט וואלט געווען, ווען מען זאל געפונען דעם אוצר, אים איבערלייענען, זיך דערמאנען אין די יונגנט־יארן, די מונטערקייט און פריידיקע הארץ־קלאפעניש, בשעת מען האט דאס ערשטע מאל געלייענט דעם דאזיקן אוצר. און אלעקסאנדער זובקאוו האט שטיל, כמעט שעפטשענדיק, דערציילט, ווי אזוי ער האט געפירט א טייל פון דעם דאזיקן אוצר פון סאמארע:

—...אין ריאזאן האט מען אויפן וואקזאל רעווידירט דעם באגאזש. אז עס איז געקומען צו אונז, האט דעם באלעבאס זון געוויזן די דאקומענטן, אין וועלכע עס איז געווען געשריבן, אז מיר פארן פון דעם און דעם דארף, ווו מיר האבן געמאלט דעם קלויסטער, און אז אונזער באגאזש באשטייט פון פארב, גאלד און הייליקע ביכער. דעם באלעבאס זון האט גארנישט חושד געווען, וואס ער פירט. מען האט אונז נישט רעווידירט. און די גאנצע ליטעראטור האבן מיר געבראכט אין ארדענונג, און ווי נאר איך בין געקומען האב איך זי אפגעגעבן אין אונזער ביבליאטעק... אט ווי עס איז געווען!...

דער באגאמאז און פרעגער אלעקסאנדער ניקיטיטש וויצין איז זינט דעם פינפטן יאר געבליבן אין דער פארטיי, אלס אומלעגאלער און איז אויך געזעסן אין טורמע. וואראנאוו האט אויסגעמיטן פאלעך, ווייל אין דער פאלעכער גמינע־קאנצעלאריע איז געלעגן א „געשריפטס" מען זאל תיכף

ומיד ארעסטירן און צושטעלן וווהין מען דארף דעם אנטלאפענעם „קאטארזשאן". אין זיבעצנטן יאר האט ער שוין צוזאמען מיט פרוכזען ארגאניזירט די רויטע גווארדיע — — —

און הינטער דעם פינפטן יאר, הינטער פאלעך, האט מען אין טויזנטער סאבארן און מאנאסטירן, מענערישע און פרויאישע, אין די לאווריעס, אין טראאיצע, אין קיעוו, אין ניקאלאגארי, אין נאוואדעוויטשער, מאסקווער מאנאסטיר — „צוליב פרנסה" געמאלט דריי הונדערט דרייסיק גאטס־מוטערס און ספאסן, גאט צבאותן און הייליקן גייסט, אפאסטאלן, הייליקע און הייליקער. עס פארשטייט זיך, אז די איקאנעמאלער האבן צוזאמען מיט די מאנאכן אויסגעצייכנט געקאנט די רעליגיעזע קיך, און מיט קיין שום זאך האט מען זיי נישט געקאנט איבערראשן. עס פארשטייט זיך, אז די איקאנע־מאלער האבן געטרונקען צוזאמען מיט די מאנאכן און זיך פאסמאקעוועט מיט די כלערליי געטראנקען און געזאגט מבינות, וועלכער געטראנק איז בעסער, און ווערנדיק בגילופן האט מען אנגעהויבן „אפנהארציק" רעדן וועגן געשעפט און וועגן „ווייבער". דאס געשעפט איז ביי די מאנאכן די גאטעסדינסטן, די מופתים, די מאשטשעס. עס האט זיך איינמאל געטראפן, אז א באגאמאז האט געטרונקען בראנפן צוזאמען מיט א יעראמאנאך צוליב פארשידנארטיקייט אין א הייליקער הייל, אנשטאט א טיש האבן זיי אוועקגעשטעלט די טרומנע מיט די הייליקע מאשטשעס, און, ווערנדיק בגילופן, האבן זיי אויפגעמאכט די טרומנע און דארטן חוץ אנדערע זאכן געפינען פודעלעך פון שפראטן און ליידיקע פלעשער, וועלכע זענען זיכער איבערגעלאזט געווארן דורך אנדערע שיכורים. און די „ווייבער" — אויף דער היימישער פאלקס־שפראך האט מען די מאנאכן נישט גערופן פאפנוטי אדער ווארכיל, נאר — אגערס. איידער מען איז אריינגעגאנגען צו א מאנאך אין צעלע אריין, האט מען געדארפט זאגן א שפרוך פון א תפלה — און קוים האט דער מאנאך פון אינעווייניק נישט געענטפערט „אמן!" — האט מען צו אים נישט געטארט אריינגיין: אדער ער איז א שיכור, אדער ער איז מיט א „באבע". די מאנאכישע פרויען האבן געוווינט נישט ווייט פון דעם מאנאסטיר. די סוהרטעס און באלעבאטישע ווייבער פלעגן קומען צופארן אין מאנאסטיר הנאה צו האבן פון גאט און פון דעם מאנאך. איייניקע האט מען פארפירט „אין גאטס נאמען", אייניקע פארנארט צו זיך אין די צעלעס — און פיל האט מען פשוט פארגוואלטיקט. אין פאלעך איז

געווען א מייסטער שישקין, איוואן דמיטריעוויטש, א זעלטענער אי־קאנע־מאָלער; מען האָט אים אנגאזשירט אין דער טראַיצע - סערגיעוו־סקער לאווורע אין די לאווורישע איקאָנע־ווארשטאטן אלס מייסטער און לערער; ער איז איבערגעפאָרן אין דער לאווורע צוזאמען מיט דער פא־מיליע; זיין ניין־יאָריק מיידעלע איז איינמאָל געגאנגען אין דער לאווורע־בעקעריי נאך ברויט און די מאָנאכן האָבן זי פארגוואַלטיקט. די מאָ־נאכן פלעגן שפילן אין אזעלכע שפילן, וואָס מען קאָן גאָר אויף דעם פאפיר נישט ברענגען. פון שיכּרות, פון זאטקייט, פון ליידיקגיין, פלעגן זיי זיך איבערטון אין די צעלעס אין ווייבערישע מאַיטקעס און שפילן די ראָל פון „קאָקאָטקעס". די פרויען־מנישקעס פלעגט מען רופן „גאָטס חזירמלעך". דער גורל פון דער פרוי איז אפילו לויט די דעמלטיקע טראַדיציעס אין מאָנאַסטיר אויך געווען שווערער און ביטע־רער, ווי דער מענערישער — אויב דאָס רוב מאָנאכן זענען געגאנגען אין מאָנאַסטיר אריין אויף אומזיסטע קעסט מחמת פוילקייט, מחמת שלים־מזלדיקייט און מאָראלישע פארדאָרבנקייט, — אלנפאלס זענען זיי אליין געגאנגען און קיינער האָט זיי דערצו נישט גענייט, — זענען כּמעט אלע פרויען געוואָרן פארשיקט אין די מאָנאַסטירן דורך אנדערע מענטשן, מחמת דעם, וואָס דער פאָטער האָט א נדר געטון, מחמת דעם, וואָס זיי האָבן געמוזט פארלאָזן די געזעלשאַפט, מחמת פיין און ליידן, וואָס אנדערע האָבן זיי פארשאפט. ווי עס ווייזט זיך ארויס, האָט מען, ווי מען האָט מיר אין פאַלעך דערציילט, די מנישקעס געמוזט מאַנס זיין. די איקאָנע־מאָלערס האָבן זיך פארליבט אין די יונגע מנישקעס, די יונגע מנישקעס האָבן זיך פארליבט אין די איקאָנע־מאָלערס. דורך די זקנות פלעגן זיי איבערשיקן מתּנות פאר די איקאָנע־מאָלערס ביי־טעלעך פון קארעלן, סערוועטקעלעך, טאבאַק־זעקעלעך און צעטעלעך. דורך די זעלבע זקנות פלעגן די איקאָנע־מאָלערס זיי צוריקשיקן לידער מיט אויסגעמאָלטע פרויען־קעפּלעך און זיך געבעטן רחמים זיי זאָלן זיך זען מיט זיי, כאָטש אויף א מינוטקעלע קומען אויף דעם צמענטער אָדער אין וועלדל, זיי זאָלן כאָטש איין רגעלע קענען זעטיקן זייער אויג. און קוים איז א מנישקע געקומען אין וואַלד אריין אויף א ראַנדקע, האָט מען זי געדאַרפט מאַנס זיין, — „פשוט דערפאר, ווייל זיי האָבן א נדר געטון צו זיין גאָטס - כּלה און קיינמאָל מיט ווערטער נישט מספּים זיין, און אָן ווערטער זענען זיי זייער צופרידן". די מנישקעס האָבן געשמעקט מיט ווייראַך, די מנישקעס פלעגן קומען אין וועלדל, — און דאָס צווייטע, דאָס דריטע מאָל האָבן

די איקאָנע־מאָלערישע נעווער פּעטטגעשטעלט, אַז צו דעם ווירוויר־ריזז איז נאָך צוגעקומען דער ריח פון אָרעקאָלאָן, — די איקאָנע־מאָלערס האָבן פאַרשטאַנען, אַז דעם זעלביקן ריח האָט מען געבראַכט פון זייערט וועגן. די איקאָנע־מאָלערס האָבן נישט פאַרשטאַנען די פאַרקריפּלטקייט פון דעם מענטשנס געפאַלנקייט!...

אין פאַלעך האָט געוווינט אַ איקאָנע־מאָלער שישקין, איוואַן דמיטריעוויטש, אַ זעלטענער מייסטער; מען האָט אים אָנגאַזשירט אין די טראָיצע־סערגייעווסקער לאַווּרע וואַרשטאַטן פון איקאָנע־מאָלעריי; מען האָט ביי אים מאַנס געוועזן אַ מיידעלע; עס זענען געווען עדות; ער האָט זיך געמשפּעט מיט די מאָנאַכן און מיט דער לאַווּרע, — און עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז ער איז גאָר דער שולדיקער, די גאַנצע יע־ראַרכיע האָט אים פאַרמשפּט און אַרויסגעטריבן פון דער לאַווּרע אויף שאַנד און הונגער. וועגן דעם האָבן די איקאָנע־מאָלער אויסגעצייכנט גוט געוווּסט. פונדעסטוועגן ווייזט זיך אַרויס, איז אין דער קיעווער־פעטשערסקער לאַווּרע געווען, חוץ היילן מיט מאַשטשעס, וואָס זענען געווען צוטריטלעך פאַר די באַזוכער, און חוץ די טאַנץ־היילן אויך אַן עקזעקוציע הייל; אין דער דאָזיקער הייל האָט מען געפּייניקט די ווי־דערשפּעניקע, צווישן זיי אויך מאָנאַכן, צווישן זיי אויך פרויען, צווישן זיי אויך קינדער, זיי געפּייניקט אויף כלערליי מיטלאַלטערלעכע אופנים, געברענט די נעגל, געטריפּט וואַסער אויפן קאָפּ, געדרייט אויף אַ ראָד וכהנה; אייניקע זענען יאָרנלאַנג אָפּגעזעסן צוגעשמידט צו אַ קייט אין אָט דער הייל; און צוגעשמידטע דאָרטן געשטאָרבן; דער באָדן פון די ביידניעפּער בערג, אין וועלכע עס געפינען זיך אָט די היילן, האָט אַן איינגעזאַפּט צו מומיעזירן מענטשלעכע קערפּערס. צו דער דאָזיקער עקזעקוציע־הייל זענען אָבער חוצדעם אויך געווען צוגעשטעלט ספּעציא־ליסטן אויף צו מאַכן מומיעס; אין דער דאָזיקער הייל האָט מען מומיע־זירט די קערפּערס פון יענע מענער און פרויען, וועלכע זענען טאַקע אין אָט דער הייל פאַרפּייניקט געוואָרן: די מומיעס זענען געווען באַ־שטימט אויף מאַשטשעס. די איקאָנע־מאָלער האָבן וועגן דעם אויסגע־צייכנט גוט געוווּסט!... זייער מלאכה איז געווען אַ קלויסטער, אַ מאָ־נאַסטיר־מלאכה.

זייער מלאכה איז דורך די אַמעראַצישע סאַפּאַגאָוס, דורך דעם געלערנטן קאָנדראַקאָוון און געלערנטן זאַבעלין, אַריינגעדרונגען צו די זיילן פון דער אימפּעריע.

זייער מלאכה האָט געלערנט וואַסנעצאָוון און נעסטעראָוון.

דאָס האָט אָבער נישט געהאַט קיין שייכות מיט די איקאָנע־מאָלער, זיי זענען געווען נאָמענלאָז. די איקאָנע מאָלער האָבן געוווּסט, אַז סאַפּאָנאָוו, די לאַוורעס, די אימפּעריע, זענען איינס און דאָס זעלביקע, זיילן, מיט וועלכע מען טאָר זיך נישט משפּטן, ווי עס האָט זיך געמשפּט איוואַן דמיטריעוויטש שישקין, פון וועלכע מען דאַרף באַהאַלטן די אוצרות, פּונקט אַזוי ווי עס האָט באַהאַלטן דעם ביבליאָטעק אוצר, דעם אוצר פון פינפטן יאָר, דער חבר לאַפּין.

ע פּ י ג ר אַ ף :

,,.....און קאַפּאַבלאַנקאַ קאָן זיכער מער שאַכמאַט־כּללים
פון אַ יינגן שאַכמאַטיסט, — אי צוליב דעם, ער זאָל זיך
קאָנען באַנוצן מיט זיי, אי צוליב דעם, כּדי זיי צוצעשטערן...״

אַמאָל האָט מען אין פּאַלעך געטרונקען, געטרונקען אכזריותדיק און ווילד, ווי עס האָבן נאָר געקענט טרינקען רוסן און רוסישע כאַלופּניקעס. אין פּאַלעך האָט מען אָבער געטרונקען מער, ווי אין טולע, ווייל די פּאַלעכער זענען געווען פאַרסאַמט דורך דער ,,פּאַרבן־שפּיל״ און האָבן נישט געגלויבט נישט אין גאָט, נישט אין טייוול, נישט אין מזל, צוליב פאַרשטענדלעכע טעמים. דאָס איז געווען אַ בייזע שיכּרות. אין פּאַלעך איז אַפילו אַרומגעגאַנגען אַ שפּריכוואָרט: ,,אַז וועסט אַרבעטן, וועסטו פאַרזאַמען זיך אָנצושיכּורן״.

דער אומדערמידלעכער און פאַרגאַפטער גאָליקאָוו האָט געשריבן אין דער ,,פּאַלעכער טריבונע״:

,,אונזערע טאַטעס, זיידעס און עלטער זיידעס האָבן דאָס גאַנצע לעבן געמאָלט איקאָנעס און מיט זייערע מאָלעריען באַצירט די קלויסטערס. די פּענזלען און די פאַרבן זענען איבערגעגאַנגען פון דור צו דור. די איקאָנע־מאָלעריי איז פאַר דער מערהייט פון אונז געווען, ווי מען זאָגט, דאָס טרוקן שטיקל ברויט. דאָס אַרבעטן אויף באַשטעלונג האָט באַגרענעצט אונזערע קינסטלערישע אַספּיראַציעס. אין משך פון אַ גאַנץ לעבן האָט מען געמוזט מאָלן איין און דעם זעלביקן ,,ניקאָלאַי דעם בעל־מופת״. אַריינלייגן אין דעם געזיכט פון דעם הייליקן עפּעס וואָס אייגנס, — האָט מען באַטראַכט פאַר גאָטס לעסטערונג. די אַרבעט איז רעדוצירט געוואָרן ביז אַ טראַפּאַרעט, אָן שום קינסטלערישער איניציאַטיוו. אמת, צווישן אונז זענען געווען אַזעלכע, וועמען די פאַרבן־שפּיל האָט

אַרויסגעפירט איבער די גרענעצן פון איקאַנעס און קלויס־טערס. אַט די באַגייסטערטע קינסטלער האָט מען געהאַלטן פאַר שלים־מזלס. זייענדיק פאַרביטערט צוליב זייער אוממעכטי־קייט און ווערנדיק פון קיינעם נישט געשטיצט, האָבן זיי זייער ביטערע מערכה געפירט פאַרגיסן מיט בראַנפן און זיי זענען געוואָרן שיכורים...״

אַזאַ מין שיכּרות איז שוין נישטאָ מער אין פּאַלעך.

אין דער צייט פון די אַדלערס פון דעם „דור־דורותדיקן ערנבירגער און הויף ליפעראַנט פון זיין מאַיעסטעט״, אין דער צייט פון סאַפאָנאָוון, דעם געוועזענעם פּעאַדאַלן בורמיסטער ביים פריץ בוטורלין, אין דער צייט פון די זיילן פון דער אימפּעריע זענען די האַלב־געטלעכע האַלב־פּראָלעטאַריער, אָדער געוואָרן שיכּורים, אָדער ווערנדיק פאַרכאַפּט דורך דער פאַרבן־שפּיל, האָבן זיי אָנגעהויבן טרוימען וועגן מאַכן אַ קאַריערע, ווי סאַפּאָנאָוו, רייך ווערן און ווערן אַליין אַ באַלעבאָס, — אַט אַזוי זענען אַנטשטאַנען, אַרויסגעשוואומען, ווי מען פּלעגט דעמאָלט זאָגן, די קאָראָווייקאָווס, די פּאַרילאָווס, די סאַלאָאוטינס. אָבער די אַמעראַצישע סאַפּאָנאָווס, וועלכע האָבן גאָר נישט אַמעראַצעסדיק געהאַלטן זייערע קאַפּיטאַלן אין ליאָנער קרעדיט, און אין לאָנדאָן־סיטי־באַנק, האָבן גע־קאָנט די מלאכה צו געבן אַט די, וואָס האָבן אַרויסגעשטעקט די קעפּ, ווי עס באַדאַרף צו זיין איבערן קאָפּ, אַז זיי זאָלן ווידער ווערן גאָרנישט מיט נישט, נעלמים, און דערנאָך זיך נעמען צום בראָנפן.

און די רוסישע געשיכטע איז געקומען אין זיבעצנטן יאָר.

דער פאַרגאַפטער גאָליקאָוו האָט געשריבן אין דער „פּאַלעכער טריבונע״:

„...מיר, קינסטלער איקאָנע־מאָלער, האָבן זיך געפונען אין אַ שרעקלעכער לאַגע... זייער פיל האָבן אַ מאָך געטון מיט דער האַנט אויף דעם קינסטלער־פאַך און געהאַלטן, אַז ער איז שוין עליו השלום אויף אייביק. איך האָב אָבער נישט געגלויבט אין דעם און אָפט געטראַכט: „צי קאָנען מיר טאַקע, מיר מיט אונזערע פענזלעך און פאַרבן, נישט זיין נוצלעך פאַר דער אַרבעטער־מאַכט?״ און אַט האָב איך מיך אָנגעהויבן צו אינ־טערעסירן, זיך צוקוקן. די ראַטן־מאַכט ענדערט זייער אַ סך זאַכן. די בורזשויען זעצט זי איין אין טורמעס, זייער פאַר־

מעגן קאָנפּיסקירט זי, און די קינסטלער־מוזייען טשעפּעט זי נישט. און דאָ זע איך נאָך, אַז עס באַווייזן זיך נייע פּלאַקאַטן און בילדער. בין איך געקומען צום אויספּיר, אַז די קונסט איז ביי דער אַרבעטער מאַכט אַ בכבודיקע זאַך. אָבער ווו עס איז אונזער אָרט אין דער רעוואָלוציע, האָב איך אַ לאַנגע צייט נישט געקאָנט פעסטשטעלן״...

גאַליקאָוו האָט געמאָלט דעקאָראַציעס און שויע און קינעשמע. באַקאַנאָוו, די זובקאָווס, זינאָוויעוו, — האָבן געאַקערט ערד, בוטאָרין איז געווען פּאַרטיזאַנער פון אַרעמשאַפט־קאָמיטעט און פּאַר קאַרטאָפל געמאָלט פּאָרטרעטן אין די אַרומיקע דערפער. טשעקורין איז געוואָרן אַ טשעסלער און האָט געמאָלט פּאָרטרעטן. וואַטאַגין האָט געדינט אַלס אָפּ־ווענער אויף דער פערמער אייזנבאַן־ליניע. אַלעקסאַנדער זובקאָוו איז געווען אין דער עסטרייכישער געפאַנגענשאַפט. גאַליקאָוו איז געווען אין דער רויטער גוואַרדיע און אַרמיי. אין דער אימפּעראַטאָרישער אַרמיי זענען אַלע געווען.

און קיינער קאָן זיך גאָרנישט דערמאָנען, צי דאָס איז געווען אין דעצעמבער ניינצן הונדערט צוויי און צוואַנציק, צי אין יאַנואַר ניינצן הונדערט דריי און צוואַנציק, ווען דער פּאַרגאַפטער גאַליקאָוו האָט אין מאָסקווע, זוכנדיק אַרבעט, דערזען אין דעם כאַלופּניקעס ־ מוזיי די פּע־דאָסקינער לאַקירן, די מאָלערייען אויף פּאַפּיע־מאַשע, אויף קעסטלעך.

„האָט זיך אָנגעקלאַמערט מיין געדאַנק אין די אַ פּודעלעך.

און איך קלער מיר — אַט ווען אונזערע פּאַלעכער, וואָלטן גע־קענט מאַכן אַזעלכע זאַכעלעך, אַלע וואָלטן געווען זאַט און אויפגעהערט צו זיפּצן און צו קרעכצן! — האָבן מיר, איך מיט מיין חבר, אויפגעזוכט דעם מוזיי ־ פּאַרוואַלטער און פּאַר־פירט מיט אים אַ שמועס וועגן רוי־מאַטעריאַל אויף אַ פּראָבע. ווען ער האָט זיך אָבער דערוווּסט, אַז מיר זענען געווען באַגאָמאַזן, האָט ער מיט אונז אַפילו נישט געוואָלט רעדן!״

גאַליקאָווס פריינט האָט געהאַט אַ פאָטאָגראַפיש וואַנעלע פון פּאַפּיע־מאַשע. גאַליקאָוו האָט אָפּגעשניטן די קאַנטן פון אַט דעם וואַנעלע און אויף דעם דעקל אויסגעמאָלט מיט גאָלד און זילבער פאַרשידענע חיות און פייגל. גאַליקאָוו האָט אוועקגעטראָגן אַט דאָס דעקל אין מוזיי אַריין, אַט אין דעם מוזיי, וואָס געפינט זיך אין מאָסקווע אויף לעאָנטיעוסקע געסל. גאַליקאָווס מייסטערשאַפט האָט אַראָפּגעשיינט פון דעם דעקל פון

דעם פאטאגראפישן וואנעלע — מיט מייסטערשאפט, מיט שיינקייט, מיט קענטעניש. דאס דאזיקע דעקל ווערט איצט געהיט אין מוזיי, ווי דאס אויג אין קאפ. דאס דאזיקע דעקל איז געווארן דער פונדאמענט פון דעם פאלעכער קינסטלער־ארטעל, וועמעס פינף מיטגלידער, און גאליקאוו בתוכם, טראגן דעם טיטול פון פארדינסטפולע קונסט־טוער פון ראטנ־פארבאנד. דאס דאזיקע דעקל האט געבראכט אויף דער וועלט דעם פא־לעכער מוזיי, ווו עס הענגען די לויב־שיינען און באשטעטיקונגען וועגן גאלדענע מעדאלן פון דעם גאנצן ערד ־ קיילעך. דאס דאזיקע דעקל האט דעם דרייצנטן מערץ נייכצן הונדערט דריי און דרייסיק געבראכט אויף דער וועלט דעם צען־יאריקן יובילייי פון דער פאלעכער קונסט. ווארום די פאלעכער האבן אין דער ווירקלעכקייט אין אט די צען יאר פון דער רעוואלוציע פון זיבעצנטן יאר אויפגעטון פיל מער פאר דער קונסט, ווי אין משך פון דריי יארהונדערטער זינט דעם זיבעצנטן יארהונדערט.

אין די טעג פון דעם פאלעכער יובילייי האט מען אין מאסקווע נישט געקאנט קריגן קיין בילעט קיין איוואנאווא און קיין שויע. די וואגאנעס פון די צוגן זענען פארוואנדלט געווארן אין קונסט ־ קלובן. אויף די וואקזאלן אין איוואנאווא און שויע זענען געהאנגען פלאקאטן, וועלכע האבן באגריסט די דעלעגאטן, ביי די וואקזאלן האבן געווארט אויטא־מאבילן און אויטאבוסן, וועלכע זענען געפארן איבער דעם שאסיי, וואס מען האט ספעציעל געבויט פאר פאלעך, — קיין פאלעך, וואס איז לכבוד דעם יובילייי געווארן א ראיאן־צענטער. אין דעם שטאטדארף זענען אראפגעקומען עטלעכע הונדערט דעלעגאטן, דער טעלעגראף האט געבראכט עטלעכע הונדערט באגריסונגען. די פייערלעכע זיצונג האט געעפנט דער פאלקס ־ קאמיסאר בובנאוו. עס איז געוועזן א העל בלויער זוניקער און שנייאיקער טאג פון אויסערגעוויינלעכער פאלקס־שמחה, וואס האט זיך אנגעהויבן מיטן פראסטיקן טאג גלייך און געדויערט צוויי מעת־לעת, און צוויי מעת לעת דורכאנאנד האבן זיך מענטשן נישט געלייגט שלאפן. חוץ די צוגעפארענע געסט מיט דער באן, זענען אויף דעם יום־טוב געקומען אויף שליטנס און צופוס די ארומיקע דערפער. פון גאנץ פרי אן זענען איבער דעם דארף געפלויגן דריי עראפלאנען, וועל־כע האבן צום אנהויב פונאנדערגעווארפן דעם ערשטן נומער פון דער „פאלעכער טריבונע“, און דערנאך אויפגעהויבן אין דער לופטן די באַ־רימטע פאלעכער. אין דארף האבן געשפילט בלאז־ארקעסטערס. בשעת די עראפלאנען האבן זיך אראפגעלאזט הינטער דער סלאבאדע, וועלכע

מען האָט אין יענעם טאָג אַ נאָמען געגעבן גאַליקאָוו־גאַס, זענען די אַרומיקע שיערס איינגעפֿאַלן מחמת דער שווערער משא פֿון הונדערטער פּיס פֿון קינד און קייט. די קאַרוסעלן האָבן אומזיסט געהוידעט די קינדער. די סטראַגאַנעס האָבן געטיילט ביכער און נאַשעריי. אויפֿן פּלאַץ אונטער די אַעראָפּלאַנען זענען פֿאָרגעקומען פֿערד־געיעגן, און דער עולם האָט זיך גאָרנישט געקאָנט אָפּוווּנדערן פֿון די פֿערד פֿון דער מאַיראָקאָווער קאָלווירטישער פֿערד־פֿערמע. די רעגירונג האָט באַגריסט די יוביליאַרן און מודיע געווען, אַז עס זענען אַסיגנירט געוואָרן הונדערט טויזנט רובל אויף דער אָרגאַניזאַציע פֿון אַ טעכניקום. די געגנט־רעגירונג האָט געמאָלדן, אַז אויב ערשט מיט אַ חודש צוריק איז פֿאַלעך פֿאַרוואַנדלט געוואָרן פֿון אַ ראַיאָן־דאָרף אין אַ ראַיאָן־צענטער, אויב ביז פֿאַראַיאָרן האַרבסט האָט מען קיין פֿאַלעך געקאָנט פֿאָרן נאָר מיט אַן אַלטפֿרענקישן וואָגן, — וועט אין צוויי יאָר אַרום פֿאַלעך זיין אַן אמתע סאָציאַליסטישע שטאָט. דער גאַנצער יום־טובֿ און די פֿייערלעכע זיצונג איז טראַנסמי־סירט דורך דעם מאָסקווער ראַדיאָ איבער דער גאַנצער וועלט. און עס איז געווען אַ באַל גלייכצייטיק אין צוויי הייזער, ווו דאָס בוסעלע האָט זיך צונויפֿגעמישט אי מיט אויסלענדישע ווייַנען אי מיטן דזשאַז, וואָס מען האָט צום ערשטן מאָל געהערט אין פֿאַלעך.

צוויי מעת־לעת כּסדר האָט דאָס פֿאַרגאַפֿטע דאָרף פֿאַלעך קיין אויג נישט צוגעטון!...

אַ גאַנצן טאָג זענען אַנדריי סערגייעוויטש בובנאָוו, איוואַן פּעטראָ־וויטש נאָסאָוו און סערגיי פּעטראָוויטש אַגייעוו געגאַנגען פֿון שטוב צו שטוב, געווען בײַ אַלע מאָלער, און די מאָלער האָבן זיי מכבד געווען מיט גאַלאַרעטקעס, מיט געזייערטע שוואָמען, מיט טיי, פּיראָגעס און איינ־געמאַכטס.

אַ גאַנצן טאָג האָט דער שטענדיק אומדערמידלעכער און פֿאַרגאַפּ־טער גאַליקאָוו, אַרומגערינגלט מיט ווײַב און קינדער, געהאַלטן אין איין רעדן. זײַנע שוואַרצע, פֿאַרחידושטע אויגן זענען אַרומגעלאָפֿן איבער די באַלקאָנס און אונטער די טישן, זענען געבליבן שטעקן אין די מוראַדיקע וואָנסן, זיך אָנגעפּילט מיט נאַאיוויטעט און געהיימנישפֿולקייט, — דער אָטעם האָט געשטערט די ווערטער, די ווערטער האָבן צוגעהאָלפֿן די אויגן און די הענט, — און ער האָט גערעדט און קיינעם נישט געהערט:

— דער געניאַלער פּושקין און, געווײַנלעך, דער געניאַלער גאַלי־

קאָוו... גאַליקאָוו, דאָס הייסט איך, הגם מען רופֿט מיך פּריים, בין איך אַזוי ווי אַ ריאַבינקע אין פֿעלד. אין האַרבסט איז די ריאַבינקע רויט, די בלעטער זענען געל געוואָרן און אין דעם גאַנצן וואַלד איז אַ רחבות און אַ שטילקייט פּונקט אַזוי ווי ביי דעם געניאַלן פּושקינען. געוויס איז נעקראַסאָוו אויך געניאַל. גאַליקאָוו, דאָס הייסט איך, נעמט אַ בוקעט פֿעלד־בלומען, קוקט אויף אים און מאָלט זיינע שלאַכטן, דעריבער זענען די פֿערד ביי גאַליקאָוון רויטע, ווי נעגעלעך, אָדער אַזוי ווי קאָרנבלומען, — און עס באַקומט זיך אַ בוקעט פֿון דעם לעבן... און קינדער האָט גאַליקאָוו זיבן און אין גאַנצן הויז איז אַפֿילו נישטאָ קיין איין בעט, און איך, דאָס הייסט גאַליקאָוו, בין אַזוי ווי אַ ריאַבינקע אין פֿעלד!...

פֿון דעם יובילֵיי איז אין פּאַלעך געבליבן דער מוזיי פֿון פּאַלעכער אַרבעטן. מיט רויטן אימפּעט טראָגן זיך איבער דעם מוזיי די העלבלויע און רויטע גאַליקאָווישע פֿערד. די געגנט־רעגירונג האָט גאַליקאָוון געגעבן ניין בעטן און די אָנטשפּרעכנדיקע צאָל קאָלדרעס, ליילעכער, האַנטעכער, טישן און שטולן, — גאַליקאָווס כאַטע איז פֿאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ שפּיטאָל פֿון אַן אומגעווינטלעכן אויסזען. די געגנט־רעגירונג האָט ערב דעם יובילֵיי געשיקט קיין פּאַלעך נאָך גאַליקאָוון אַן אויטאָ, כּדי צו ברענגען גאַליקאָוון קיין איוואַנאָוואָ צום שניידער, אַז גאַליקאָוו זאָל האָבן אַ נייעם אַנצוג; אַז דער אויטאָ איז צום צווייטן מאָל געקומען נאָך גאַליקאָוון, ער זאָל פֿאָרן מעסטן, איז גאַליקאָוו נישט געפֿאָרן, דערקלערנדיק, אַז „מען זאָל, הייסט עס, נעמען אַן אַנדערן און אויף אים פּאַסן, און איך האָב קיין צייט נישט, איך בין פֿאַרנומען מיט אַנדערע ענינים"... דעם אַנצוג האָט מען פֿונדעסטוועגן אויפֿגענייט — און גאַליקאָוו האָט ערגעץ דערטאַפּט אַ פּאָר געשמירטע שטיוול צו אים. שטענדיק וועט איר טרעפֿן נעבן גאַליקאָוון זיין פֿרוי. אַלעמאָל איז גאַליקאָוו מיט זיינע קינדער. אין קיין שום רעדע פֿאַרגעסט ער נישט אין זיי, אין זיין פֿרוי און קינדער, — אַ זעלטענער פֿאַמיליע־מענטש. אַז גאַליקאָוו אַרבעט, אַרבעט ער מעת־לעתן דורכאַנאַנד. אַז גאַליקאָוו באַקומט צוקער פֿון דער אַרטעל קראָם, שיט ער נישט אין די גלעזער, ער קאָן זיך נישט אַריינלאָזן אין קלייניקייטן, נאָר ער שיט אים אַן גלייך אין סאַמאָוואַר אַריין און טרינקט טיי צוזאַמען מיט דער גאַנצער פֿאַמיליע. זיבן מאָל האָט די געזעלשאַפֿט געקויפֿט פֿאַר גאַליקאָוון אַ קו, און זיבן מאָל האָט זיך אויסגעלאָזט איינס און דאָס זעלבע, נעמלעך: אַז די קו איז דערעסן גע־

וואָרן גאַליקאָוון און זיין פרוי, האָט ער געקוילעט די קו, און זיבן טעג דורכאַנאַנד איז געגאַנגען אַ רויך פון גאַליקאָווס קוימען, וואָרום די גאַליקאָווס האָבן געגעסן דאָס פלייש. גאַליקאָוו האָט אַזוי געשריבן וועגן זיך:

„...הוליאַנקע, קאַראַהאָד, טאַנץ. די ווירטואָזקייט בשעתן טאַנץ פון אַ יונג אָדער אַ מויד. ערגעץ וויט־וויט אַ האַרמאָשקע. איך זאַפּ אין זיך איין די אָפּהילכן: וואָס פאַר אַ שטימונג. דאָס אַרויסטרייבן די בהמות — אינדערפרי, אינאָוונט, דעם פאַסטוכס שפּילן אויפן האָרן. דער מאַרק. פישפאַנג. אַ שיכורע קאָמפּאַניע, איך אין איר. פון שטימונג קייקלען זיך טרערן. קינדער שפּילן. די אָרעמקייט פון אמתע אָרעמעלייט, אָדער נישט פון די, וואָס מאַכן זיך. ווינטער אָוונט, ווען דאָס ווייב זינגט. דערהויפּט אַ סך טראָיקעס"*). איך האָב ליב צו מאָלן ווילדישע „טראָיקעס". איך הויב אפילו אָן צו צייכענען אַ געמעל, ווען דאָס ווייב זינגט: אָט טראָגט זיך אַ טראָיקע אַ ווילדישע איבערן וועג, דעם גלאַטן. איך האָב זייער פיל געמאָלט שלאַכטן, ווייל איך אַליין האָב זיך באַטייליקט אין שלאַכטן, און, זעענדיק קאַוואַלעריע־אַטאַקעס און שלאַכטן, שריפות פון שטעט, דעם גרויל פון די הימלאָזע, פון קינדער, פון זקנים — האָב איך אַלץ געמאָלט".

דער פאַרחידושטער גאַליקאָוו, איז, געוויינלעך, אַ חידושלעכער. אין מוזיי איז אונטער די גלעזערנע שויבן צונויפגעזאַמלט זיין „וואָרט וועגן איגאָרס פּולק" — פערד און שלאַכטן. פון וואַנעט נעמט זיך דאָס צו אַ מענטשן אַזאַ אימפּעטיקע ענערגיע פון פאַרבן און ענערגיע פון באַוועגונג? — זאָל זיין אַז פון דער איקאָנע פון זיבעצנטן יאָרהונדערט זענען געבליבן די „בערגעלעך", די „לופטיקייט" און די „פּאַלאַץ־מאָלעריי", פון יאַראָסלאַוונאַס קלאָג ליד, — איז דאָס דאָך מאַטיסעס אַ ברודער!... אָבער ווי אַזוי האָט דאָ גאַליקאָוו אונטערגעקוקט מיקלאַנדזשעלאָן? — און דאָ איז דאָך אויך פאַראַן ראַפאַעל? — אָבער ווי קומט אַהער אַ קאָפּיע „ניוואַ"**), וואָס גאַליקאָוו האָט דאָס איבערגע־

---

*) דריי־געשפּאַן. שטאַרק פּאָפּולער ביי די רוסן. באַמ. פון איב.

**) אַ פּאָפּולערער ריין־אילוסטרירטער רוסישער וואָכנבלאַט. באַמ. פון איב.

מאָלט מיט פאַרבן ביז געניאַלישקייט!? — צי איז דאָ דען אומבאַדינגט נויטיק דאָס געזעץ וועגן פּלאַגיאַט? — דער סיוזשעט איז שטענדיק ביי עמעצן גענומען אָדער, אפשר, איז דאָס בלויז אַזאַ טראַדיציע פון העפלעכ־קייט און בילדונג — אַ פאַרזיכערונג, אַז דאָס אַלץ איז געמאַכט געוואָרן לויט פּושקינען, לויט באַיאָנען אָדער לויטן ליד? — דאָס איז אַן אויסערגעוויינלעכער קאָנסערוואַטיזם, אַזאַ אויסערגעוויינלעכער, אַז צוליב זיך אַליין, ד. ה. צוליב דעם קאָנסערוואַטיזם, צעשטערט ער אַלע געזעצן? ניין, געוויס איז דאָס נישט רובלעוו, נישט אַנדזשעלאָ, און ווער שמועסט נאָך ראַפאַעל, און מאַטיס אוודאי און אוודאי נישט. דאָס איז גאַליקאָוו, וועלכער איז אַליין פאַר זיך, וועלכער האָט אַליין פאַר זיך געשריבן די געזעצן. ס׳אַרע ערנסטע און זאַכלעכע פיזיאָנאָמיעס זענען דאָס ביי גאַליקאָווס פערד!...

ע פּ י ג ר אַ ף:

„...און דער אַקטיאָר, וואָס קרייט ווי אַ האָן רופט אַרויס התפעלות ביי די קינדער, אָבער, אַז די קינדער דערוויסן זיך, אַז קרייען קרייט נישט דער אַקטיאָר, נאָר דער אמתער האָן ביים אַקטיאָר אונטערן טיש — ווען די קינדער פיינט באַקומען דעם אַקטיאָר, ווייל דער אַקטיאָר האָט אָפּגענאַרט די קונסט״...

גאַליקאָוו איז אָבער נישט קיין אַקאַדעמיקער, און קיין לערער אוודאי נישט. ווען מען זאָל גאַליקאָוון צעגלידערן אויף עלעמענטן, וועט די „ניווא״ פאַרשטעלן אי רובלעוון, אי ראַפאַעלן. און אין פאַלעכער מו־זיי איז פאַראַן אַן אַקאַדעמיקער, בעסער געזאָגט, אַן אַקאַדעמיסט — פאַוועל לוואָוויטש פאַרילאָוו; ביי פאַרילאָוון איז גאָרנישט נישט געבליבן פון דער רוסישער איקאָנע, עס איז ביי אים אפילו נישטאָ דער סקאַר־באָוועה נוסח; ער איז אַ „פריאַזשער״; ער מאָלט לערמאָנטאָווס דעמאָן; און ער איז אַ ברודער פון די אַקאַדעמיקער יעגאָראָוו און מאָלער; ער איז אינגאַנצן רעאַל, אָט אַזוי ווי עס האָבן דעם רעאַליזם פאַרשטאַנען די אַקאַדעמיסטן; די געזעצן פון איבערנעמען זענען אים באַקאַנט, נאָר ער מיידט זיי אויס; די עלעמענטן פון דער מאָלעריי האָט ער שטודירט; און פאַרילאָוו איז אָלעאָגראַפיש, ער דערמאָנט — נישט פאַלעך, נאָר לוקוטינען, אויסער מאָלערן און יעגאָראָוון.

אין פאַלעכער מוזיי גייען די שפּירונגען פון די צוגרווינגען פון יאָר־

הונדערטן און זייער אימפּעט, און קענטעניש, און באַגייסטערן זיך מיט טאַלענטן, בשום אופן נישט בלויז פון איוואַן גאַליקאָוון. דער פאַרדינסטפולער באַקאַנאָוו, זינאָוויעוו, וואַטאַגין — זענען די ענציקלאָפּעדיסטן, די היטער פון פּאַלעכער „סטיל" און טראַדיציעס פון רובלעוון. פּריאַזינען, אושאַקאָוון און טשירינען, די קענער פון די געזעצן פון דער רוסישער איקאָנע־מאָלעריי זינט ביזאַנץ; באַקאַנאָוו און וואַטאַגין מאָלן אַ „דעמאָנסטראַציע"; באַקאַנאָ מאָלט „די אינדוסטריאַליזאַציע פון דער דאָרפס־ווירטשאַפט". וואַטאַגין מאָלט דאָס באַגעגענען די טשעליוסקינצעס אין וולאַדיוואָסטאָק; און זינאָוויעוו מאָלט „די געשיכטע פון דער ערד" פונם קאָסמאָס, פונם מאָמענט ביז היינט צו טאָג, ער מאָלט דעם מאָסקווער האָפן; און איבער די לאַקירן פון אַט די ענציקלאָפּעדיסטן איז דורכגעגאַנגען די איקאָנע־מאָלערישע קענטעניש פון עלפטן יאָרהונדערט, פון אַנדריי און ווסעוואָלאָד באָגאָלובסקים צייטן אָן. באַקאַנאָוו פאַראייניקט די „פּריאַזשער" מאָלעריי מיט די נאָווגאָראָדער. דער פאַרדינסטפולער וואַקוראָוו האָט אין זיך פאַראייניקט דעם פופצנטן איקאָנע־מאָלערישן יאָרהונדערט מיט ווראָבעלן. אָבער ווראָבעל, און מיקל אַנדזשעלאָ, און די פּערסן — זענען ביי אַריסטאַרך דידיקענען אַלצאַיינס, צי פון ביזאַנץ קיין פּערסיע, צי פון פּערסיע דורך ביזאַנץ קיין ראַסיי, — אָבער פּערסן זענען אין פּאַלעכער מוזיי פאַראַן זייער פיל, און דער פאַרדינסטפולער קאָטוכין האָט פּלוצים אין פּאַלעך רעסטאַווירט און מחיה מתים געווען די מיטלאַלטערישע פּערסישע מיניאַטור — דעם זעכצנטן און זיבעצנטן יאָרהונדערט. און כאָזאָוו איז אַ גרעסערער פּערס פון קאָטוכינען. און הינטער פּערסיע — צענטראַל־אַזיע, אינדיע, כינע, יאָרהונדערטן. אָבער אין דעם זעלבן מוזיי איז דער פאַרדינסטפולער מאַרקיטשעוו — אי פּערודזשינאָ, אי דער גאָר יונגער ראַפאַעל, ביז אַטען. און טאַקע דאָ געפינט זיך ווידער דער רויטלעך־ברוינלעכער, טרוקענער, פלאַמאַנדער בוטאָרין. און דאָ געפינט זיך אויך דער מאָלערישסטער איוואַן זובקאָוו, אַ פראַנצויז, קלאָד לאָררען, פּראַהאָנאַר, — דער טאָן, דער שטח, די לופט, — הגם זובקאָוו גופא האָט נישט געזען נישט לאָררענען און נישט פּראַהאָנאַרן און איז איבערצייגט, אַז קיין בעסערס פון ראַפאַעלן איז גאָר נישטאָ, און ראַפאַעלן האָט ער בלויז געזען אויף אַ פאָטאָגראַפיע!...

ניין, די איקאָנע, וואָס איז פּראָדוצירט געוואָרן דורך דעם „בירגער־ליפעראַנט", איז צעקלאַפּט געוואָרן אויף פּיץ־פּיצלעך, פון איר איז זייער

ווייניק געבליבן, — פון איר איז געבוירן געוואָרן לאַקיר און גאָלד. דער צווייטער דור, — באַזשענאָוו, קאַורצעוו, טורין, סאַלאַנין, סאַלאַבאַנאָוו, באַראַנאָוו, — זיי זענען שוין נישט נאָר ענלעך צו אַן איקאָנע, נאָר זיי זענען שוין אפילו נישט ענלעך צום עלטערן דור, — דאָס זענען: דער גראַפיקער באַזשענאָוו, דער אויסטראַכטער און סטיליסט קאַורצעוו, די מאָלערס באַראַנאָוו און טורין, דערביי איז טורין אי מאַליאַווין, אי כמעט אַ מאָדערנער פראַנצויז.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס האָבן די רוסישע איקאָנע־מאָלערס פון זינט ביזאַנץ, זיך באַנוצט מיט אַזאַ אַרט, וועלכן די פראַנצויזישע עקסטרעם־לינקסטע האָבן מיט דרייסיק יאָר צוריק געפּריידיקט אַלס דאָס לעצטע וואָרט פון די אַנטדעקונגען אין דער מאָלעריי. אין רוסלאַנד האָבן זיך מיט דעם באַנוצט נאָמענלאָזע מאָלערס — מיט דעם געזעץ פון פאַרקערטער פּערספּעקטיוו; אין פּאַלעכער מוזיי איז פאַראַן אַן אַרבעט — די יינגערע גענעראַציע — באַראַנאָוס, וואָס איז געמאָלט פון פּושקינען: „קאַווקאַז איז אונטער מיר". זי איז טאַקע באמת געמאָלט פון פּושקינען, — לויט די געזעצן פון פאַרקערטער פּערספּעקטיוו, — דאָס הייסט, אַז דער מאָלער האָט אויף זיינע קוואַדראַט־סענטימעטערס פון דעם לאַקיר געשאַפן די פּערספּעקטיוו, בשעת די האַנדלונג וויקלט זיך פונאַנדער און ווערט באַוויזן פון פּושקינען, ווען דער, וואָס קוקט, זעט נישט פּושקינען אין דער פּערספּעקטיוו אויפן שפּיץ - באַרג און איבער די וואָלקנס, נאָר ווען די פּערספּעקטיוו, און די וואָלקנס, און די בערג ווערן געזען פון פּושקינען. סאָלאָנין דער יונגערער האָט געמאָלט פיגאַראָס־חתונה; די קאָלאָנאַדע — דער פופצנטער יאָרהונדערט, פלאָרענץ, פּאַצים קאַפּעלע, דער מייסטער ברונעלעסקי; די אָרנאַמענטירונג פון די זיילן — פראַנקרייך פון אכצנטן יאָרהונדערט; די פיגורן פון די מוזיקאַנטן — וואַטאָ; די כאַראַקטערן, קאָסטיומען, די הויבן און היט אויף די קעפּ — פראַנצויזן און פלאַמאַנדער פון אכצנטן יאָרהונדערט, דערהויפּט וואַנדעיק; סאָלאָנין האָט געענישטערט אין די ביכער!

אין מוזיי געפינט זיך אַ קאָפּיע פון אַ איקאָנע פון זיבעצנטן יאָרהונדערט, געמאָלט פון דעם פּאַרדינסטפּולן באַקאַנאָוו, — די הייליקע באָריס און גליעב; אין מוזיי געפינט זיך אַן אָריגינעלע איקאָנע פון אכצנטן יאָרהונדערט; אין מוזיי איז דאָ די אַרבעט פון דעם פאַרדינסטפולן קאָטוכין — דאָס מעשהלע וועגן דעם קייסער סאַלטאַן; באָריס און גליעב זענען נישט בלויז געווען אויף די צוויי איקאָנעס פונם זי־

בעצנטן און אכצנטן יאָרהונדערט, נאָר איינער פון זיי האָט זיך באַוויזן אויף דעם פּערסישן לאַקיר פּונם מייסטער קאַטוכין — אַלס קייסער דאַראָן.

ניין, די איקאָנעס פון דעם „בירזשער־ליפעראַנט" איז דורך דער רעוואָלוציע און דורך די פּאַלעכער צעקלאַפּט געוואָרן אויף פּיץ־פּיצלעך, צעשפּרייט געוואָרן מיט ווינט דורך די פּאַלעכער פעלד, און נישט נאָר דורך די גאַליקאָווישע. ביי סאַפּאָנאָוון האָבן געאַרבעט נאָמענלאָזע „באַ־לעמעלאָכעס". אויף יעדער לאַקיר, וואָס געפינט זיך אין דעם מוזיי, וואָס איז געמאָלט געוואָרן דורך די אַרטעל־חברים, וועלכע אַרבעטן אין אַ קאָלעקטיוו און נישט אין אַ קאַפּיטאַליסטישער אונטערנעמונג, זענען מיט גאָלד אונטערגעשריבן די נעמען פון די מאָלער. און אומבאַדינגט אין אויך מיט גאָלד מוז שטיין „פּ אַ ל ע ך", ווייל דאָס איז טאַקע דער קאָ־לעקטיוווער פּאַלעך און אָט דער פּאַלעך, אָט די קאָלעקטיווע מאָלעריי שול, וואָס, — זאָל זיין, אַז דאָ האָבן געגעכטיקט רובליאָוו און ווּרובעל, מאָלער און פּראָהאָנאָר, די פּערסן און ראַפאַעל, זאָל זיין, אַז פון גאָלי־קאָווס וועגן זענען נישט געשריבן די געזעצן וועגן פּלאַגיאַט, — וועסט מיט קיין זאַך אין דער וועלט נישט פאַרגלייכן, אָט די שול, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך די לעצטע צען יאָר אויף די חורבות פון די פּאַ־לעכער יאָרהונדערטן, פון יענער נאָמענלאָזע, וועלכע דער פּריץ בוטור־לין האָט געהייסן האַלטן „אין מורא און אין שרעק", און זיי מקיים פּסק זיין — „שמייסן מיט בייטשן", וועלכע האָבן זיך אין 1905 גע־גרייט צום 1917.

עפּיגראַף:

„... ווען די שאָך מאַשין..."

אין פּאַלעך ווינט אַ חידושלעך פאָלק, וואָס מאָלט אויף לאַקיר, אויף קוואַדראַט־סענטימעטערס לאַקיר, מיט אוראַלטע פאַרבן און אומ־באַדינגט מיט גאָלד, און פּאָלירט מיט אַ קוישן, אָדער נאָך בעסער מיט אַ הינטישן אָדער וועלפישן צאָן, און דערביי זענען דער לאַקיר און דאָס גאָלד געוואָרן די עלעמענטן פון דעם פּאַלעכער „סטיל".

מיט דרייסיק יאָר צוריק האָט זיך נעבן פּאַלעך באַזעצט דער מאָלער ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש באַרלאַמאָוו. וויקטאָר וואַסנעצאָווס אַ חבר, אַ מענטש מיט דעם טיטל אַקאַדעמיקער פון דער אימפּעראַטאָרישער רוסי־שער קונסט. פינף קילאָמעטער פון פּאַלעך האָט ער זיך אויסגעבויט אַן

אַטעליִע. געענדיקט די סאַנקט - פּעטערבורגער מאָלעריי - אַקאַדעמיע, האָט דער מאָלער, אַ גלחס אַ זון, באַשטימט זיין גורל, פּונקט אַזוי ווי זיין חבר וואַסנעצאָוו, — מאָלן קלויסטערס. און ער האָט געמאָלן קלויס־טערס. לויט זיינע סקיצן האָט מען געמאָכט די מאָזאַיק פון „תחית המתים אויפן בלוט'', אַ קלויסטער, וועלכן מען האָט געשטעלט אויפן אָרט, וו אַלעקסאַנדער דער צווייטער איז דערמאָרדעט געוואָרן. ער האָט געמאָלן דעם וואַרשעווער רוסישן סאָבאָר, פאַר וואָס ער האָט באַקומען דעם טיטול אַקאַדעמיקער. געענדיקט די אַקאַדעמיע, האָט ער געקאָנט מאָלן און האָט געמאָלט, און מאָלט נאָך עד היום פּאָרטרעטן — איצט פּאָרטרעטן פון די אָנפירער פון איוואַנאָווער געגנט, פון אַגיִעוון, נאָ־סאָוון. אַ מענטש מיט אַן אַקאַדעמישער מאָלעריי־בילדונג, מיט גרויסע דייזעס איבער דער וועלט, מיט גרויסע קענטשאַפט אין דער געשיכטע פון דער מאָלעריי אויף דער גאַנצער וועלט און ביי אונז, אַן אינטעליגענט. האָט ער דרייסיק יאָר אָפּגעלעבט נעבן פּאַלעך, ער האָט געמאָלן קלוי־סטער־פרעסקן, געמאָלט קלויסטערס, דאָס הייסט ער האָט געטון דאָס זעלביקע, וואָס עס האָבן געטון די פּאַלעכער. דעם וואַרשעווער סאָבאָר האָבן די פּאָליאַקן צעשטערט, ווי האָבן דעם דאָזיקן סימבאָל פון דער רוסישער אימפּעראַטאָרישער פאַרקנעכטונג פון פּוילן, מיט רעכט און געזעצמעסיק, צעשטערט. דער קלויסטער „תחית המתים אויפן בלוט'' רופט ביי די רוסן אַרויס אַ ווידערגעפיל. באַרלאַמאָוו איז שוין איצט אין די זיבעציקער, די בעסטע יאָרן פון דעם דאָזיקן קינסטלער מיט גרוים מאָלערישן וויסן, ליגן איצט אויפן מיסט־קאַסטן פון דער עפּאָכע. ער האָט זיך איצט צוריק אומגעקערט צו די זעלבע פּאָרטרעטן, וועלכע מען האָט אים געלערנט אין דער מאָלעריי־אַקאַדעמיע מיט פופציק יאָר צוריק, צו די „אַקאַדעמישע'' פּאָרטרעטן, צו אָט דער האַלב־נוויטיקער זאַך און האַלב נוויטיקער מייסטערשאַפט, הגם זיי זענען זייער און זייער אַקאַדע־מיש. די קונסט פון דער רעוואָלוציע האָט פאַרגעסן אין באַרלאַמאָוון, וואָס וווינט פינף קילאָמעטער נעבן פּאַלעך, אין דעם מענטשן, וועלכער האָט זיך אומגעקערט צו דעם, מיט וואָס ער האָט אָנגעהויבן. ער איז זייער איינזאַם, באַרלאַמאָוו. זיין הויז, וואָס האָט זיך אינעווייניק מיט גאָרנישט ניט געענדערט פאַר די לעצטע דרייסיק יאָר, שימלט אין דעם פּאַרק. אין זיין אומגעהייער גרויסער אַטעליִע שטייען ביי די ווענט גרויסע לייוונטן מיט קלויסטער־געמעלן, יעזוס, גאָט דער פאָטער, גאָט די מוטער. באַרלאַמאָוו ווייסט — מיט דרייסיק יאָר צוריק האָט ער זיך באַזעצט נעבן

פּאַלעך, כּדי זיך צו לערנען בײַ פּאַלעך, ער, דער אַקאַדעמיקער. ער האָט זיך געלערנט בײַ פּאַלעך, ער ווייסט, אַז אָט די אַלע רויטאַרמייער, ארבעטער, פּאַסטוכער, קאָלווירטלער, דראָגנעס, פּושקין אויף די מיניאַטורן פון די פּאַלעכער, וואָס האָבן זיך באַוויזן דאָן, ווען די פּאַלעכער האָבן אויף פּיר־פּיצעלעך צעשמעטערט די איקאָנע און די איקאָנעמאַלערישע געזעצן, זענען אַנאַטאָמיש אַמעראַציש ביז גאָר, ווען דער רייטער איז פּלוצים צווייטאָל העכער פון דעם פערד, און דער טויער פון פּאַלאַץ איז צוויי מאָל נידעריקער פון דעם פערד, — און ער, דער אַקאַדעמיקער, ווייסט, אַז ער האָט זיך נישט געקענט אויסלערנען בײַ די פּאַלעכער. ער ווייסט נישט ווי דאָס איז געשען, וואָס די פּאַלעכער האָבן זיך צעבליט מיטן גאָלד פון דער קונסט, — ער האָט דאָך מיט דער פּולקאָמסטער געלערנטקייט און וויסן געמאָלט איקאָנעס, טאַקע די זעלביקע, וועלכע קיינער וויל איצט אויף זיי נישט קוקן. כאַרלאַמאָוו האָט ווירקלעך איבערגעחזרט דאָס מעשהלע וועגן פישער און פישעלע, וואָס זובקאָוו האָט געמאָלט, און איז געבליבן בײַ דער צעבראָכענער קאָריטע פון זיין יוגנט, בשעת פון די זעלבע איקאָנעס, צו וועלכע כאַרלאַמאָוו איז צוגעגאַנגען מיט בילדונג, זענען די אומגעבילדעטע פּאַלעכער אָוועקגעגאַנגען און זענען געוואָרן פּאַרדינסטפולע מענער פונם ראַטנפאַרבאַנד. באַקאַנאָוו, גאָליקאָוו, וואַקוראָוו, קאָטוכין און מאַרקיטשעוו, וואָדער, די פּאַרדינסטפולע, וועלכע זענען געקומען אין דער סאָוויעטישער קונסט פון אונטער די הורבות פון דער איקאָנע־מאָלעריי און זענען פריער פאַר אַלץ באַרימט מיט זייער ק ע נ ע ן, זענען אין דער ווירקלעכקייט קנאַפּגעבילדעט. די דאָזיקע פּאַרדינסטפולע זענען ביז דער רעוואָלוציע געווען „געזיכטס־מאָלער“ און „ביז־געזיכטס־מאָלער“, דאָס הייסט, אַז איינ‏יקע האָבן געקענט מאָלן פּנימער און נישט געקענט מאָלן דאָס איבעריקע, און אַנדערע האָבן געקענט מאָלן דאָס איבעריקע און נישט געקענט מאָלן קיין „פּנימער“.

מיט עטלעכע יאָר צוריק, ווען דער פּאַלעכער אַרטעל איז שוין געווען באַרימט און עס איז וועגן אים שוין געווען אַ גאַנצע ליטעראַטור, איז קיין פּאַלעך געקומען די טאָכטער פון אַ מאָלער און קונסט־קריטיקער לידיאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ מאַנטעל. זי איז אַלט געווען פיר און צוואַנציק יאָר און ערשט וואָס געהאַט געענדיקט ראָבערגס קונסט־שול אין מאָסקווע. זי האָט געבעטן מען זאָל זי אָננעמען אַלס שילערין אין אַרטעל. מען האָט זי צוגענומען און געהייסן זיך לערנען, ווי עס לער־

נען זיך איצט די מייסטערס־קינדער אין טעכניקום, — מען האט איר באשטימט אויף דער לער צו א „מייסטער", צו דעם בעסטן — צו איוואן מיכאלאוויטש באקאנאוון. זי האט געהאט אן אפמאך מיט דעם ארטעל — צוויי יאר האט זי געמוזט זיך לערנען און דערנאך נישט ווינציקער פון צוויי יאר אפארבעטן אין ארטעל. זי איז געווען א זעלטן פעאיקע, — נישט אין צוויי יאר, נאר אין א יאר ארום איז זי אנגערופן געווארן אלס מיטגליד פון ארטעל, אלס גלייכבארעכטיקטער מייסטער. זי איז געקומען „נעמען" פאלעך, פונקט אזוי ווי כארלאמאוו, זי, א טאכטער פון א קונסט־קענער. זי האט נישט געקאנט ווערן קיין חבר אין ארטעל, ווייל זי האט זיך נישט געקענט איינלעבן מיט דעם חברישן לעבנס־שטייגער און מיט די טראדיציעס. זי האט געמוזט ארויס פון דעם ארטעל. זי איז אבער נישט אוועק פון פאלעך. אין פאלעך האט געוווינט און וווינט א ריז און א סטאליאר קאנסטאנטין ניקאלאיעוויטש סאלאנין, אן עטלעכע און זעכציק יעריקער ריז און פילאזאף, א האלב־געבילדעטער ביכער־פרעסער, שטענדיק א בארוועסער, מיט א צעשפילעטע העמד אויף דער האריקער ברוסט, מיט א נישט צוגעדעקטער גרויע גרויע האר; ער אנערקענט נישט, אז מען קאן זיך וואשן אין א שיסל, און סיי זומער סיי ווינטער וואשט ער זיך ביים טייכל פאלעשקע — ווינטער אין אייז־לאך און אומבאדינגט אן א היטל און בארוועס. ער האט געהאט א פרוי. לידיא אלעקסאנדראוונא מאנטעל האט זיך פארליבט אין אים, און ער האט זיך אויך פארליבט אין איר. האבן זיי חתונה געהאט. ער איז אוועק פון זיין אלטער פרוי. איינמאל אין א זוניקן פרימארגן האבן די פאלעכער געזען, ווי דער בארוועסער סאלאנין, און הינטער אים מאנטעל, אויך א בארוועסע, מיט די שיך אריבערגעווארפן איבערן אקסל, — זענען אוועק צופוס קיין מאסקווע. בערך א יאר צייט זענען זיי אין פאלעך נישט געווען. דערנאך זענען זיי צוריקגעקומען און געדונגען א כאטע, וואס איז געשטאנען ליידיק. סאלאנין האט זיך געמשפט מיט זיין אלטער פרוי, מען האט אים צוגעמשפט א קו. לידיא אלעקסאנדראוונא האט געבויר'ן א קינד, א מיידעלע. און איצט ערציט זי דאס קינד אין פאלעך און פאשעט די קו. ניקאלאי ניקאלאיעוויטש כארלאמאוו האלט, אז סאלאנין האט פארהיפנאטיזירט לידיא אלעקסאנדראוונען, זיין אלטן פריינט און קאלעגע, דעם קינסטלער אלעקסאנדער מאנטעלס טאכטער. לידיא אלעקסאנדראוונא ליבט איר מאן באגייסטערט און נחתדיק. זי מיינט, אז זי

איז גליקלעך. זי וואָלט אָבער געוועזן גאָר גליקלעך, ווען זי קערט זיך אום צוריק אין אַרטעל, ווו מען נעמט זי נישט אָן און מען וועט זי, אפנים, נישט אָננעמען, ווייל דער אַרטעל האָט זיינע טראַדיציעס און זיין אַמביציע, וועלכע לידיאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ מאַנטעל האָט איינמאָל גע־בראָכן. לידיאַ אַלעקסאַנדראָוונאַ גלויבט, אַז זי וועט מאָלן, ווען דאָס קינד וועט אַנטוויינט ווערן, — און זי וועט מאָלן אַזוי, ווי עס מאָלן די פּאַלעכער. זי מיינט, אַז די פּאַלעכער קונסט האָט איר אין אַ גרעסערער מאָס, איידער באַקאַנאָוו, געלערנט איר מאַן, דער סטאָליאַר און פּאַלע־כער איינוווינער סאָלאָגין, מאַכנדיק זי פאַר אַ פּאַלעכערין. זי האָט נישט גענומען פּאַלעך. פּאַלעך האָט זי גענומען. אַ שיינע פרוי, אַ יונגע, אַן אינטעליגענטקע — אונטערשיידט זיך לידיאַ אַלקסאַנדראָוונאַ מיט גאָרנישט פון די פּאַלעכער פרויען, נישט מיט דעם אָנטון, און אַפילו נישט מיט דער מאַניר פון ריידן, פּונקט אַזוי ווי זיי האַלט זי דאָס קינד אויף די הענט, און פּונקט אַזוי פּאַשעט זי די קו.

די פּאַלעכער מייסטער האָבן זייער ליב דעם שרייבער ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש זאַרודין. זאַרודין איז פאַרליבט אין פּאַלעך. זאַרודין איז אַ מיטגליד פון דער שרייבער־בריגאַדע, וואָס באַדינט פּאַלעך. זאַרו־דין איז אַ שטענדיקער גאַסט אויף די פּאַלעכער יובילייען און שמחות. עס איז געווען אין יום־טוב פון איינער פון די פּאַלעכער געערטעגישן—- דאָס איבערגעבן די שריפט פון ציק וועגן דעם, אַז גאַליקאָוו און באַ־קאַנאָוו ווערן אָנערקענט אַלס פאַרדינסטפולע. און עס איז געווען אַן אַלאַרטעליש בוסעלע פון גרוים פּאַטאָס, פון גרויסע פייערונגען און שפּעט־בייַנאַכטיקער שעה. פון יענער זייט וואַרשטאַטן זענען געווען פרעסט, און אין וואַרשטאַט אין דער וואַרעם האָבן זיך געשמאָלצן די הערצער, זיך „צע־לאָזט" אַזוי, ווי גאָלד. די מאָלער זענען געקומען מיט זייערע פרויען. און יעדע פרוי איז געקומען מיט אַ בראָש אויפן האַלז. מען האָט גע־האַלטן רעדעס, שיכורע, ווי דאָס זילבערנע בוסעלע. און בחתדיק האָט גערעדט זאַרודין, וואָס איז פאַרליבט אין פּאַלעך. ער האָט גערעדט ווונ־דערלעך. זיינע ווערטער און זיין געדאַנק, פאַרלויפנדיק איינס דאָס אַנדערע, האָבן געשוימט מיט זון און זענען געווען אין דער מדרגה פון אָט די לידער, וועלכע מען האָט געזונגען ביי דער סעודה און ביים בוסעלע. וואָרום זאַרודין איז טאַקע געווען וווּנדערלעך אויף אָט דעם אוונט, און וווּנדערשיין זענען געווען זיינע רייד, וואָס זענען ענלעך צו אַ ליד. און אָט איז אין מיטן שטוב אַרויסגעגאַנגען אַ פּאַלעכערין, און

זי האָט זיך געווענדט צו זאַרודינען, באַגייסטערט און הויך, אַזוי. אַז אַלע זאָלן הערן און דאָס באַרעכטיקן, זי האָט אים געזאָגט, אַז שוין זעקס יאָר איז זי אַן אַלמנה און האַלט בכבוד דעם נאָמען פון איר מאַן דעם מאָלער, דעם וווּנדערלעכן פריינט פון איר יוגנט, — און ווי אַ ליד, אַזוי ווי דער אָנדענק פון איר מאַן האָט גערעדט ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש זאַרודין, אויפוועקנדיק און אויפברויזנדיק איר האַרץ, און זי פאַרבעט, זי רופט אים ניקאָלאַיושקען, פון גאַנצן האַרצן, צו זיך אין באַטע. זי האָט זיך טיף פאַרנויגט פאַר זאַרודינען. ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש איז רויט געוואָרן, ווי אַ מאָן־בלום, דאָס לשון האָט זיך ביי אים אָפּגענומען. זי האָט זיך נאָך אַמאָל טיף פאַר־נויגט פאַר זאַרודינען און בשעת מעשה מיט ווירדע, צניעותדיק און פשוט געזאָגט:

— קאָנסט נישט, ניקאָלאַיושקאָ? — זאָג — שעם זיך נישט, איך וועל זיך נישט באַליידיקן. איך האָב דיך מיטן גאַנצן האַרצן גערופן, און אויב נישט מיטן גאַנצן האַרצן דאַרף איך נישט, ניקאָלאַיושקאָ!

און זי האָט אָנגעהויבן זינגען מיט פרייד און לייד צוזאַמען:

איבערן ים, ים דעם בלויען...

אַלע האָבן זי געהערט, און אַלע, סיי מענער, סיי פרויען, האָבן אונטערגעכאַפּט:

שווימט אַ שוואַן, אַ שוואַן אַ ווייסער...

די צוזאַמענישן, וואָס די פּאַלעכער געבן איינס דאָס אַנדערע, זע־נען נישט גלאַט אין דער וועלט אַריין. פריינט דמיטרי בוטאָרין, האָט מען אַ נאָמען געגעבן איליאַ פעדאָטאָוויטש. געווען איז אין פּאַלעך איינער איליאַ פעדאָטאָוויטש, אַ מייסטער צו גראָבן ברונעמער. אין גאַנץ פּאַלעך און אין דער אומגעגנט האָט ער געגראָבן ברונעמער. און ער וואָלט זיכער נישט געבליבן אין זכרון פון די פּאַלעכער, אַחוץ וועדער שמועסט נאָך אָנצורופן מיט זיין נאָמען דעם וווּנדערלעכן מאָלער און וווּנדערלעכן מענטשן בוטאָרינען, ווען אָט דער איליאַ פעדאָטאָוויטש זאָל איינמאָל, שוין אויף דער עלטער, אויסגראָבנדיק דעם לעצטן ברו־נעם זיינעם, זיך נישט אָנשיכורן און אָנהויבן שפּייען אין אָט דעם ברונעם. און נישט דאָס איז דער עיקר, וואָס ער האָט פאַרשאָלטן זיין גורל — בוטאָרין שעלט אים נאַרנישט, — נאָר דאָס, וואָס ער האָט געשפּיגן אין ברונעם, עובר זייענדיק אויף דעם אמת: „שפּיי נישט אין ברונעם, דאָס וואַסער וועט נאָך צונוץ קומען". דער באמת וווּנדערלע־

בער מאָלער און וווּנדערלעכער מענטש פון קאַיאַר נעפּלדיקער יוגנט, דער ליריקער, און נישט גייציקער דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש בוטאָרין — זשאַלעוועט נישט זיין לעבן, זיין מי און האָרעוואַניע, זיין קונסט: „איך שפּיי דערויף!“ ער איז פאַרבליבן אַ בחור, הגם ער האָט געקענט פיין חתונה האָבן, און קען דאָס נאָך איצט אויך, אפילו מיט דעם שענסטן און פיינסטן מיידל פון דאָרף. בלייבנדיק אַ בחור, האָט ער זייער אַ סך געאַרבעט, דערצויגן ביי זיך נישט זיינע אייגענע קינדער, נאָר זיינע פּלימעניצעס. בשעת די פּאַלעכער האָבן זיך געזאָרגט וועגן דעם היי־שניט, צי דאָס היי וועט קלעקן, און געשאַרפט די קאָסעס, גרייטנדיק זיך צום שניט, האָט דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש זיך גאָרנישט געזאָרגט, זיך נישט געגרייט צום שניט און גאָר געטראַכט אויסצונוצן דעם היי־שניט אורלויב אויף צו מאָלן פּושקינס באַלדאַ. לויט די פּאַלעכער טראַדיציעס איז דאָס נישט שיין, אַז אַזאַ מייסטער זאָל זיך נישט שטעלן צו דער אַרבעט. בוטאָרין „שפּייט דערויף“ — און דעריבער טאַקע הייסט ער איליאַ פּעדאָטאָוויטש. די אייגענע אַרבעט דאַרף מען שאַנעווען און אָפּשאַצן, דאָס אייגענע לעבן דאַרף מען ווי ווייט מעגלעך שאַפן און איינאָרדענען ווי געהעריק און אַרבעטן עקשנותדיק ביז דער עלטער. דער צווייטער בחור און פּאַרדינסטפּולער אין פּאַלעך, איוואַן וואַסיליעוויטש מאַרקיטשעוו, צו אים קאָן מען קיין טענות נישט האָבן. ער אַליין איז אין אָרדענונג. דאָס הויז זיינס איז אין אָרדענונג, פאַרן הויז אין גערטנדל וואַקסן בלומען, פּיאָנען, געאָרגיעס און אַסטרעס; ער גייט צו גאַסט און מען קומט צו אים צו גאַסט, אַלץ איז אין אָרדענונג; ער איז אַ פּאַרדינסטפּולער, ער אַרבעט; די ווייבערשע עסקים זיינע זענען אַ סוד; און דער צונאָמען זיינער איז אַ גוטברודערישער, אַ ווילערישער — איוואַן זאַבעלאַי. די פּאַלעכער קאָנען האָרעווען און שאַנעווען ריכטיקע טאַטן, וואָס בויען דאָס לעבן.

מיט צען יאָר צוריק האָט זיך דער אַרטעל אָנגעהויבן קבצנותדיק — די אַרטעל־מיטגלידער האָבן זיך באַשטייערט צו צוויי רובל מיטגלידס־אָפּצאָל און צו צען רובל אַ פּאַי. די אַרטעל־מיטגלידער האָבן נישט געקענט מאַכן נישט קיין פּאַפּיע־מאַשע, און נישט לאַקירן. אנשטאָט דעם שפּאַטישן נאָמען „באָגאָמאַז“ האָט מען זיי איצט מיט נאָך אַ גרעסערן חוזק אָנגעהויבן רופן „פּודלעניקעס“. די אַרטעל־מיטגלידער איז געווען זייער ענג און זיי האָבן געהונגערט. זיי האָבן געאַרבעט, זיך געלערנט, קאַליע געמאַכט, זיך ווידער געלערנט, און עקזיסטירט מיט אַ הונדערט־

רובלדיקן „קאפיטאל". און עס איז געווען, און עס איז ביז היינט נאך דא א ארטעל־מיטגליד, אלעקסאנדער איוואנאוויטש בלאכין, א שטיל מענטשל, א טרוימער, א גוטער מייסטער. אויף יעדער אלגעמיינער פאר־זאמלונג טרעט איצט אלעקסאנדער איוואנאוויטש בלאכין ארויס מיט איין און דער זעלבער רעדע:

— זייט מיר מוחל, חברים — זאגט ער — איך בין שולדיק און איך בעט אייך, זייט מיר מוחל!... שטעלט מיר ווידער אויף דעם סטאזש!...

בשעת עס איז אנטשטאנען דער ארטעל, בשעת די ארטעל־מיטגלי־דער האבן עקשנותדיק געארבעט און זיך געלערנט, געגרייזט, ווייטער געלערנט און אונטערגעהונגערט, איז ביי אלעקסאנדער איוואנאוויטשן צוועקגעפאלן א פערד און ער איז אוועקגעפארן קיין מאסקווע אויף לייכטערע ארבעט. אלס נישט ארבעטנדיקער איז ער פון דעם ארטעל ארויס. מען האט אים ווידער אנגענומען, ווען ער איז צוריקגעקומען קיין פאלעך און דער ארטעל איז שוין געשטאנען אויף די פיס. ער איז שוין אבער געווען א פשוטער מייסטער און נישט קיין גרינדער. מא־טעריעל גיט דער סטאזש בלאכינען גארנישט, — עס ווילט זיך אים אבער צוריק באקומען דעם סטאזש, ווייל עס גייט אים אין צוריק אויפשטעלן זיין כבוד.

בארלאמאוו האט דרייסיק יאר געלעבט נעבן פאלעך. גאליקאוו איז בשום אופן נישט קיין קלאסיקער און בשום אופן נישט דער מוסטער פאר פאלעך. אין פאלעכער מוזיי ליגן די ארבעטן פון פאוועל פארילאוו, ער איז ביז גאר רעאל, עס זענען אים באקאנט אלע געזעצן און אופנים פון דער מאלעריי, און פונדעסטוועגן איז ער גאנץ אפט אלעאגראפיש; און נישט בלויז ער, נאר אויך פיל אנדערע, און אפילו גאליקאוו, ווען זיי גייען אוועק פונם גאלד אויפן לאקיר, פונם „סטיל", ווי זיי זאגן, פאלן זיי אריין אין אלעאגראפיע און אין פרימיטיוו. דער פארזיצער פונם ארטעל און דער קריטיקער אעלקסאנדער איוואנאוויטש זובקאוו זאגט דעמלט:

— עס איז נישט מייסטעריש געמאכט.

נעבן דעם ארכיטעקטור - פרעסקישן מוזיי — נעבן דעם צווייטן פאלעכער מוזיי איז פאראן א קבר. אויף דער מצבה אן עפיטאפיע:

„אין פינצטערן קבר רוט די מאלערס א פריינט און ראט־געבער,

ווי וואָלט ער דיך אַרומגענומען, ווי שטאַרק געווען וואָלט ער מיט דיר!"

דאָס איז דער קבר פון דעם שרייבער יעפים וויכרעוו. דער ערשטע־, וואָס האָט אין דרוק־פאָרם דערציילט וועגן פּאַלעך, איז געווען דער איוואַנאָווער פּראָלעטאַריער, דער פּאַרטיי־מיטגליד יעפים. זיין גאַנצע שריפטשטעלערישע טעטיקייט איז פאַרבונדן מיט פּאַלעך. אָן יעפימס שריפטשטעלערישער טעטיקייט וואָלט פּאַלעך נישט געווען דאָס, וואָס ער איז. אַליין אַ שויער, דערצויגן און אויסגעוואַקסן אין איוואַנאָוואָ, אַ קינד פון שטרענגע וועבער, אַ פּראָלעטאַריער, אַ ראַבפּאַקאָוויעץ, געבוירן אין 1901 און אַלס נייַנצן־יעריקער בחור אַריין אין דער פּאַרטיי, — האָט ער דורך די שויער און איוואַנאָווער וועבער געשאַפן דעם באַגריף פון אַ פּראָלעטאַרישן ריטער, ווערנדיק אַליין דער ריטער פון פּאַלעך. יעפים איז געשטאָרבן דעם 2־טן יאַנואַר 1935. ער איז געפאָרן פון מאָסקווע קיין פּאַלעך אָרגאַניזירן דעם יובילי, דאָרט איז ער קראַנק געוואָרן, און פאָרנדיק צוריק קיין מאָסקווע, איז ער אין שויע, געשטאָרבן. מקבר געווען האָט מען אים אין פּאַלעך. אין יעפימס טאָגבוך איז פאַרבליבן אָט די באַמערקונג:

„...אויף דער גרענעץ פון פּאַלעך — איז די יוגנט. איך האָב זיך געגרייט צו פּאַלעך צוועלף יאָר. דאָס גאַנצע לעבן האָב איך אים געזוכט, כאָטש ער האָט זיך געפונען גאָר נאָענט, — אײַנגאַנצן דרייסיק קילאָמעטער פון דער שטאָט שויע, וווּ איך בין געוואַקסן און מיין יוגנט פאַרבראַכט, כדי אים צו געפינען, האָב איך געמוזט דורכמאַכן טויזנטער קילאָמעטער, דורכגיין דורך דעם גערויש פון דעם בירגער־קריג, הונגער אויף די בופאָרס און מיט דער ביקס אין דער האַנט זיך באַווייזן אין בורזשואַזע הייזער. צוזאַמען מיט מיין לאַנד האָב איך זיך געטראָגן צו דער צוקונפט. איך האָב געמוזט שרייבן הונדערטער שלעכטע פּאָעמעס. איך האָב זיי געריסן און געפליקט. איך בין געווען בייז און אויפגעטראָגן. און דורכגייענדיק דורך אַלע נסיונות פון דער יוגנט, דורך איר גרענעץ, האָב איך געפונען אָט דאָס וווּנדער איבער וווּנדער לאַנד"...

עפּינראָף:

„...און קאַפּאַבלאַנקאַ ווײַ, געוויס, מער...“

די פֿאַלעכער קאָנען אַרבעטן, קאָנען עפּעס טון. אין משך פֿון יאָר־הונדערטן האָבן די פֿאַלעכער געמאָלט אויף ברעטלעך, אויף דורכגע־פּעצטע לעווקאַסן. גאַליקאָוו האָט געבראַכט אין קוסטאַרן־מוזיי אַ דעקל פֿון אַ פּאַטאָגראַפֿיש־וואַגעלע, פּאַפּיע־מאַשע, לאַקיר. דאָס איז געווען אַן אַנטדעקונג, אָבער פֿון דער אַנטדעקונג ביז צו דעם אָנהויב פֿון דעם אַרטעל זענען נאָך געווען אַ סך שטערונגען און שטרויכלונגען. די פֿאַלע־כער האָבן נישט געקענט מאַכן נישט קיין פּאַפּיע־מאַשע, נישט קיין לאַקיר — פֿריער פֿאַר אַלץ לאַקיר, אָט דעם לאַקיר, וואָס איז געבוירן געוואָרן ערגעץ אין די אוראַלטע צייטן אין כינע אָדער אינדיע, פֿון דאָרטן איז ער אַריבער קיין פּערסיע און קיין יאַפּאַן, און קיין רוסלאַנד צו לוקוטינען איז ער שוין געקומען פֿון אייראָפּע, סוף פֿון אַכצנטן יאָר־הונדערט. דער אַרטעל האָט זיך אָנגעהויבן קבצניש — מיט צוויי רובל מיטגלידס־אָפּצאָל און צען רובל אַלס פֿאָי. דורך דעם קוסטאַרן־מוזיי האָט דער אַרטעל באַקומען דעם פֿעדאָסקינער האַלב־פֿאַבריקאַט, און דער דאָזיקער האַלב־פֿאַבריקאַט איז ווידער אָפּגעשיקט געוואָרן טאַקע קיין פֿעדאָסקינאָ אויף אָפּצופּאַלירן אים, — אמתע „פּודעלניקעס“.

בשעת דער אַרטעל האָט אַליין אָנגעהויבן מאַכן פּאַפּיע־מאַשע און לאַקיר, האָט זיך ביי אים אָנגעהויבן אַ גאַנצע עפּאָפּיי פֿון זוכן די קענ־טעניש און „סעקרעטן“, אַן עפּאָפּיי, וואָס האָט געדויערט ביזן יאָר ניינצן הונדערט דריי און דרייסיק, כמעט אַ יאָר־צענדלינג.

דער ערשטער, וואָס איז געפֿאָרן קיין פֿעדאָסקינאָ אויסגעפֿינען די „סעקרעטן“, איז געווען דער ערשטער פֿאַרזיצער פֿונם אַרטעל דער איצ־טיקער פֿאַרדינסטפֿולער פֿריינט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש קאָטוכין, דער לעצטער איז געפֿאָרן דער לאַקירער און פֿריינט מיכאַיל איוואַנאָ־וויטש בלאָכין.

די ערשטע „סעקרעטן“ האָט אַרויסגעפֿירט קאָטוכין; ער האָט גע־זען פֿון וואָס מען מאַכט פּאַפּיע־מאַשע, ער האָט געזען די פּרעסן, זשאַ־מעס און שלעסער; אונטער פֿאַלעך האָט ער געפֿינען דעם פֿילייער גרונט“, ווי מען רופֿט דאָס ליים, מיט וועלכן די פֿעדאָסקינער שפּאַקלירן די פּאַפּיע־מאַשע, דאָס ליים ברענגט מען פֿון אונטער מאָסקווע, נעבן פֿיליי; קאָטוכין האָט געבראַכט פֿון די פֿעדאָסקינער אַ זאַפּאַס לאַקיר;

דער דערפינדער, דער סטאָליאַר און פּריינט מיכאַיל ניקאָלאַיעוויטש באַבאַנאָוו האָט דערפונדן פאַר דעם אַרטעל אַ פּרעס־געשטעל; אַ סך בראָנפן האָט קאָטוכין געמוזט שטעלן ביז ער האָט אַרויסבאַקומען ביי די פּעדאָסקינער די נומערן פון די טעקטורן — נומער צוואַנציק און פערציק „פּינלענדער"; די אַרטעל־מיטגלידער זענען באַגאַנגען איין פעלער נאָכן אַנדערן, זיי האָבן געטרוקנט, נישט דערטרוקנט, איבערגעטרוקנט, צעראַצט, פאַרברענט, קאַליע געמאַכט מאַטעריאַלן, טעקטור, אייל, לאַקיר, — געשטודירט דאָס דורכזאַפּן די פאַפּיע־מאַשע מיט אייל, דאָס צונויפקלעפּן, דאָס טרוקענען, דאָס אונטערבראָטן, די שפּאַקלירונג, דאָס רייניקן, דאָס פאַרבן — און לאַקירונג. דער אויטאָדידאַקט און דערפינדער מיכאַיל ניקאָלאַיעוויטש באַבאַנאָוו איז ממש געווען אַ זשעני, — ער האָט זיך איינגיכן אויסגעלערנט צו מאַכן בלעכליי פאַסאָנען, שאַכטעלעך און פּודעלעך און זיי זענען געווען פעסטער, שענער און באַקוועמער פון די פּעדאָסקינער.

אָבער לאַקירן, האָבן די פּעדאָסקינער לאַקירט בעסער.

און עס האָבן זיך אויסגעלאָזט די זאַפּאַסן לאַקיר, וואָס קאָטוכין האָט אַמאָל געבראַכט פון די פּעדאָסקינער.

מען האָט געקריגן נייעם לאַקיר אין מאָסקווע, מען האָט פאָלירט,— דער לאַקיר האָט נישט געטריקנט אָדער איז איבערגעטרוקנט געוואָרן, זיך געקנייטשט, געפּלאַצט, געבליאַקעוועט, געל געוואָרן, טונקל געמאַכט די פאַרבן, און איינמאָל האָט מען דעם אַרטעל אומגעקערט אַ פּראָדוקציע אויף פופציק טויזנט רובל — פופציק טויזנט! — ווייל דער לאַקיר האָט זיך צעשמאָלצן, זיך געקלעפּט צו די פינגער, מוטנע געמאַכט דאָס געמעל. אין יענער צייט האָט דער אַלקאָפּעראַטיווער פּראָדוקצירַאַט געשיקט קיין פּאַלעך דעם פּריינט איוואַן איוואַנאָוויטש וואַסיליעווסקי, דעם איצטיקן וויצע־דירעקטאָר פון דעם פּאַלעכער מוזיי. אויף פּאַלעך האָט זיך אָנגערוקט אַ כמאַרע, וואָס האָט צונישט געמאַכט זיין גאַנצע קונסט, — דער מאַנגל אין לאַקיר, און די שלעכטע לאַקירונג. איוואַן איוואַנאָוויטש וואַסיליעווסקי און דער פּאָרזיצער אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש זובקאָוו האָבן זיך גענומען זוכן לאַקיר און אים פאַבריצירן.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די „סעקרעטן" פון די לאַקירן באַשטייען אין די אופנים, ווי אַזוי מען קאָכט אים. די פּעדאָסקינער האָבן געזאָגט, אַז קיין „סעקרעטן" באַזיצן זיי נישט און זיי אַרבעטן שוין

מיט די לעצטע זאפאסן פון מאמאנטאוום רעצעפט נומער ניין און דריי־סיק, דעם זעלבן לאקיר, וואס איז געווען און איז אויסגעגאנגען אין פאלעך, און מאמאנטאוום רעצעפטן זענען צוזאמען מיט מאמאנטאוון פארלוירן געגאנגען בשעת דער רעוואלוציע.

איוואן איוואנאוויטש האט אין זאגארסק דערטאפט איינעם א מאָ־נאך אפאניא, אדער אלעקסיי געארגיעוויטש, וועלכער האט כלומרשט געקאכט לאקיר פאר דער טראיצע־סערגיעווסקער לאווורע און קאן די „סעקרעטן". אפאניא האט געזאגט, — יא, ער קען, — און געקאכט דעם לאקיר צום אנהויב אויף בוימל, און דערנאך אויף מאנאייל. א מאל צוואנציק איז איוואן איוואנאוויטש געפארן צו אפאניאן, — א מאל צוואנציק האט מען אין פאלעך פרובירט אפאניאס לאקיר און קאליע געמאכט די ארבעטן. ביז מען האט זיך מיט גרויס פארדרוס גע־מוזט אפזאגן פון את דעם אפאניאן.

דער מאלער ריבניקאוו, דער רעסטאווראטאר פון דער טרעדיאקאָ־ווער גאלעריע, האט געראטן איוואן איוואנאוויטשן ער זאל זיך ווענדן צו דער וויסנשאפט — צום לאקירן און פארבן אינסטיטוט, ער האט אים באקאנט מיט דעם וויסנשאפטלעכן מיטארבעטער פון דעם אינסטיטוט, מיטן חבר אוראנאוו. אוראנאוו האט זיך מיטן גאנצן הארצן גענומען צו דער ארבעט. אוראנאוו מיט איוואן איוואנאוויטשן האבן געקאכט דעם לאקיר אין אינסטיטוט אויף קאפאלעס, דאס הייסט, אויף סמאלע פון טראפישע געוויקסן, אויף די מוזיי־עקספאנאטן פון דעם אינסטיטוט, לויט די רעצעפטן, וואס מען האט ארויסגעלייענט ביי די כינעזער, דאס הייסט, זיי האבן געקאכט לויט דער וויסנשאפט. זיי האבן אינגאנצן פארנוצט די מוזיי־זאפאסן פון קאנגא, קאאורי, מאגיל, סערלידי, — טראפישע סמאלעס; די קאפאלעס האבן זיך איבערגעקאכט מיטן בוימל אדער זענען גאר פארגליווערט געווארן, אפהענגיק פון דער טעמפערא־טור פון דעם בוימל אדער פון דער סמאלע; אוראנאוו גופא האט זיך פונסניי געלערנט אויף דעם קאכן. ענדלעך האט מען אפגעקאכט פינף קילא לאקיר. מיט דעם לאקיר איז מען געפארן קיין פאלעך.

מען האט נאך נישט באוויזן זיך אנצוווארעמען פונם פראסט, און מען איז שוין געווען אין ווארשטאט אויסצופרווון דעם לאקיר. מען האט אפגעלאקירט, און ווי נאר מען האט קוים באוויזן ארייננצולייגן אין טרוקן־אויוון, איז דער לאקיר געווארן באדעקט, אזוי ווי פראסט אויף די שויבן, מיט גאנצע בינטן, — עס האט זיך גארנישט נישט בא־

קומען. מען האָט אָנגעהויבן עקספּערימענטירן אויפֿן אָרט. אויף צעלאָכעס דער וויסנשאַפֿט האָט מען אין לאַקיר אַריינגעשאָטן קאָבאַלט־סיקאַטיוו, — דער לאַקיר האָט זיך געהאַלטן. ער האָט אָבער טונקעלער געמאַכט די פֿאַרבן.

עס איז נישט געגאַנגען.

דער גאַנצער אַרטעל איז איבערגעלעגן אין דעם לאַקיר־וואַרשטאַט און געהאַלטן אין איין קלערן און טראַכטן. איינמאָל, ווען דעם עולם האָט אַליין נאָך געמאַטערט דער געדאַנק, האָט אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש געבראַכט אַ לאַקיר־פּושקע פֿון די פֿריערדיקע זאַפּאַסן, נאָך אַ מאַמאַנטאָווישע, וואָס מען האָט געבראַכט פֿון די פּעדאָסקינער; אויף דער באַנקע איז געשטאַנען דער נומער פֿונעם לאַקיר — פֿערציק, און נישט ניין און דרייסיק. דאָס הייסט, אַז די פּעדאָסקינער האָבן אָפּגענאַרט, טענהנדיק, אַז זיי אַרבעטן מיט נומער ניין און דרייסיק.

אוראַנאָוו האָט וועגן דעם לאַקיר נר. 39 גאָרנישט געוווּסט. מיט דער אַלטער פּושקע, אין וועלכער עס זענען נאָך געבליבן עטלעכע טראָפּנס לאַקיר, וואָס איז צוגעטרוקנט געוואָרן צו דעם דעק, זענען אוראַנאָוו מיט איוואַן איוואַנאָוויטש תּיכף אַוועק קיין מאָסקווע, אין אינסטיטוט, דאָרט מאַכן אַ כעמישן אַנאַליז פֿון אָט דעם לאַקיר. דער אַנאַליז האָט כּמעט גאָרנישט געגעבן, חוץ דעם, וואָס דער געהיימנישפֿולער לאַקיר איז געקאָכט נישט אויף קאַפּאַלע־מאַניל, נאָר אויף קאַפּאַלע־קאַאורי.

האָט מען אָנגעהויבן צו קאָכן אויף קאַאורי. געקאָכט האָט דער גאַנצער לאַק־צעך פֿון דעם אינסטיטוט. אוראַנאָוו מיט איוואַן איוואַנאָוויטש זענען נעכט נישט געשלאָפֿן — און דער סוף איז געווען — אַרויסגעוואָרפֿן, עס האָט זיך גאָרנישט באַקומען.

מען האָט אָנגעהויבן זוכן מאַמאָנטאָווס מענטשן, מען האָט געפֿונען דעם ענגלענדער, מיסטער אַננעט, וועלכער האָט ביי מאַמאָנטאָוון געשמאָלצן די קאַפּאַלעס, אַננעט האָט דעם רעצעפּט נישט געוווּסט, ער האָט אָבער געוווּסט די „סעקרעטן" פֿון קאָכן. מען איז אַוועק אין די אַרכיוון, מען האָט איבערגענישטערט אַלע אַרכיוון, און געפֿינען דעם רעצעפּט, — קאַאורי פֿליוס קאָכעדיקער ליין־אייל (אָבער בשום אופֿן נישט בוימל!) פֿליוס דאַמאַרע (דאָס הייסט מינעראַל־סמאָלע!) פֿליוס טערפּענטין אייל.

מען האָט געקאָכט. מען האָט אָפּגעקאָכט דעם גאַנצן מוזיי — מען האָט אָבער געקאָכט אָן דעם מיסטער אַננעט.

מען איז ווידער געפֿאָרן קיין פֿאַלעך.

דער לאַקיר האָט אויפֿגעהערט „זיך קנייטשן", די אויבערפֿלאַך איז געווען גלאַט, ער האָט אָבער געלאָשן די פֿאַרבן און נישט געגלאַנצט.

מען איז ווידער אַוועקגעפֿלויגן קיין מאָסקווע — צום מיסטער אַנגעט. אַנגעט האָט געזאָגט, אַז מען האָט נישט ריכטיק געקאָכט, אָן דעם „סעקרעט", און זיך אונטערגענומען אַליין צו קאָכן. מען האָט געקריגן אַ ליצענזיע אויף קאַפּאַל־קאַאורי און דאַמאַראַ. איוואַן איוואַנאָוויטש איז אַוועקגעפֿאָרן קיין וואָלאָגדע נאָך טערפּענטין. פֿון אויסלאַנד איז אָנגעקומען אַ פּעקל, — קיין דאַמאַראַ האָט מען נישט געשיקט, — האָט מען אָנגעהויבן זוכן דאַמאַראַ איבער גאַנץ רוסלאַנד און געפֿונען אונטער מסטערי, אין אַ פּאַרוואָרפֿענעם לאַקיר־זאַוואָד. מען האָט געשלאָסן אַן אָפּמאַך מיט דעם מאָסקווער לאַקיר־ און פֿאַרבן־זאַוואָד, דער זאַוואָד האָט געפֿאָדערט מען זאָל אים צושטעלן מעש פֿאַר דעם קעסל. איוואַן איוואַנאָוויטש האָט זיך אונטערגענומען צו קריגן מעש, און האָט געקריגן דאָס מעש. מען האָט זיך גענומען צום קאָכן. פֿאַר דעם, ווי מען האָט אָנגעהויבן קאָכן האָט מיסטער אַנגעט אָנגעוואָרפֿן אַ שרעק, — ער האָט מודיע געווען, אַז דער לאַקיר וועט דאַרפֿן שטייען צען יאָר, אַז דער לאַקיר ווערט „צייטיק" ערשט נאָכדעם, ווי ער איז זיך גוט אויסגעשטאַנען, — דערנאָך האָט ער באַרואיקט, אַז ער, הייסט עס, קאָן נאָך איין „סעקרעט", ווי אַזוי מען קאָן דאָס אויסמיידן.

עס איז דאָ לאַקיר!

נישטאָ מער קיין לאַקיר־„סעקרעטן" נישט ביי מאַמאַנטאָוון, נישט ביים מיסטער אַנגעט, נישט ביי די פּעדאָסקינער, נישט אין גאַנץ פּ. ס. ר. ר. בכלל! — פֿאַלעך האָט אַרויסדאַביוועט אַלע קאָפּאַלעס, אי קאַאורי, אי מאַניל, אי קאָנגאָ, אי דאַמאַראַ. איוואַן איוואַנאָוויטש איז געוואָרן נישט קיין ערגערער כעמיקער, ווי אוראַנאָוו. פֿאַלעך האָט געמאַכט אַ לאַקיר־אַנטדעקונג, וואָס האָט נישט קיין קנאַפּערן באַדייט, ווי זיין קונסט.

אָבער די פֿאָלירונג, די פֿאָלירונג איז ביי די פּעדאָסקינער בעסער!

דער לאַקיר האָט שוין נישט געלאָשן, זיך נישט „געקנייטשט", אָבער ביי די פֿאַלעכער איז נישט געווען אָט די דימענטדיקע אויבערפֿלאַך, ווי ביי די פּעדאָסקינער. און דער לאַקיר האָט שוין בכלל אָנגעהויבן דראָען סיי פּעדאָסקינאָ, סיי מסטערי.. די מסטערער און פּעדאָס-

קינער האָט פֿאַרלאַנגט לאַקיר ביי די פּאָלעכער. די פּאָלעכער האָבן געגעבן מיט אַ געוויסער כּוונה, — זיי האָבן געוואָלט זען, ווי אַזוי דער דאָזיקער לאַקיר וועט גלאַנצן ביי די פּעדאָסקינער. מען האָט דערנאָך פֿאַרגליכן. — אונזערע חלשן, און זייערע שרייען אויף אַלע קולות, — ווי עס האָט דאָס פֿעסטגעשטעלט מיכאַיל איוואַנאָוויטש בלאָכין, דער פּאָלעכער פּאָלירער. עס איז געוואָרן קלאָר ווי דער טאָג, — דער „סעקרעט" איז נישט אין דעם לאַקיר, נאָר אין דער פּאָלירונג. די פּעדאָסקינער האָבן געוווּסט עפּעס אַזוינס, וואָס די פּאָלעכער האָבן נישט געוווּסט.

אין יענער צייט — אין 1932 — איז אין מאָסקווע געווען אַן אויסשטעלונג פֿון דעם רוסישן לאַקיר. פֿון די פּאָלעכער, פּעדאָסקינער, און מסטערער; און אויף אָט דער אויסשטעלונג איז אויך אָרגאַניזירט געוואָרן אַ פּראָדוקציע־באַראַטונג. דעם רעפֿעראַט וועגן לאַקיר האָט געלייענט אוראַנאָוו, — די פּעדאָסקינער האָבן אים אויסגעהערט מיט גרויס אויפֿמערקזאַמקייט. אָבער אויף דער פֿראַגע וועגן די אופֿנים, ווי אַזוי עס ווערט פּאָלירט, האָבן די פּעדאָסקינער נישט געענטפֿערט אפֿילו מיט קיין איין וואָרט, זיי האָבן געדרייכערט, געשמייכלט אין די וואָנסן, און דעם „סעקרעט" נישט אַרויסגעגעבן.

און דעמאָלט האָט זיך צום ענין גענומען אַלעקסאַנדער זובקאָוו, דער פֿאָרזיצער. ער האָט דערמאַנט „וואָס אַלטע און פֿרומע לייט האָבן געהייסן". ער האָט גערופֿן די פֿאַרוואַלטונג, און די פֿאַרוואַלטונג האָט געשיקט דעם פּאָלירער מיכאַיל איוואַנאָוויטש בלאָכין „אין אַ וויסנשאַפֿטלעכער שליחות", ווי עס שטייט געשריבן אין פּראָטאָקאָל, — קיין פּעדאָסקינאָ, כּדי מיכאַיל איוואַנאָוויטש זאָל זיך דערוויסן און דערלערנען דעם „סעקרעט" און געגעבן האָט מען אים דרייהונדערט זעכציק רובל מיט אַ בפֿירושן אָנזאָג, קיין געלט זאָל ער נישט זשאַלעווען, ער מעג גאַנץ פּעדאָסקינאָ אָנשיכּורן, אָבער דעם „סעקרעט" מוז ער אַרויסלקחענען.

מיכאַיל איוואַנאָוויטש דערציילט וועגן זיין שליחות:

— בין איך עס געקומען קיין פּעדאָסקינאָ און גלייך אַוועק אין דער פֿאַרוואַלטונג, צום פֿאָרזיצער, און וויז מיינע דאָקומענטן. זאָגט ער מיר: „גוט, באַקוק די פּראָדוקציע", — און פֿירט מיך אַריין אין וואַרשטאַט און באַקענט מיך מיטן מייסטער איליאַ איוואַנאָוויטש. דער מייסטער קוקט אויף מיר ביז, ווי אַ וואָלף. און ווי נאָר דער פֿאָרזיצער

איז אַרויסגעגאַנגען, מאַכט ער צו מיר: „מיר קאָנען שוין די פּאַלעבער שווינדלער, איר קומט דאָך צו אונז נאָר עפּעס אַוועקצולקחענען!'' איך קוק, ווי ער אַרבעט, אָבער ער אַרבעט גאָרנישט און האַלט אין איין באַקוקן מיך. איך פאַררויכער, נעמט ער ביי מיר אַ פּאַפּיראָס און פאַררויכערט אויך. איך גיי אַרויס פון וואַרשטאַט — נעמט ער זיך גלייך צו דער אַרבעט. איך קום צוריק אַריין — קוקט ער שוין ווידער אויף מיר, זידלט זיך, אָדער ער פאַררויכערט און רופט זיך קיין וואָרט נישט אָן. אָט אַזוי זענען מיר אַ גאַנציינקן טאָג אָפּגעזעסן. דעם אַנדערן טאָג קום איך צוגיין און רוף זיך אָן: „אַנו, לאָמיר אַרבעטן אויף צוויי פּראָדוקציעס — איך האָב מיינע לאַקירן געבראַכט, לאָמיר פּרובירן!'' און ער ענטפערט מיר: — „וואָס דאַרף איך פּרובירן, אַז איך האָב שוין זעקס און פערציק יאָר פּרובירט''. „און טרינקען טרינקט איר?'' — פרעג איך. „מיר זענען אַרבעטער, — זאָגט ער, און פאַרוואָס זאָלן מיר נישט טרינקען, זאָל נאָר זיין געלט''. —„מיט געלט וועט מען זיך שוין אַן עצה געבן, — מאַך איך, — ווו איז דאָ דער מאַגאַזין?'' זאָגט ער: „דער מאַגאַזין איז דאָ דערנעבן, אָבער דעם פאַרוואַלטער פון דעם מאַגאַזין האָט מען איינגעזעצט פאַר גנבה, און דער מאַגאַזין איז איצט געשלאָסן מחמת דעם, וואָס מען קאָנטראָלירט אים, — מען מוז דערי־בער גיין אַ דריי ווי־אָרסט פון דאַנען''. — איך בין געגאַנגען, געקויפט פיר ליטער — צוציבייסן האָב איך נאָך געבראַכט פון מאָסקווע. צו־ריקוועגס האָב איך צו דריי ליטער צוגעבונדן שטריקלעך צו די העלזלעך און זיי אַראָפּגעלאָזט אין טייכל, זיי באַהאַלטן, און מיטן פערטן זיך גע־לאָזט גיין צו איליאַ איוואַנאָוויטש. — „נו, האָסט געטראָפן, האָסט געבראַכט?'' — „געבראַכט, — ענטפער איך. — „נו, אויסגעצייכנט, ווי באַלד אַזוי וועלן מיר אַביסל דערקוויקן דאָס האַרץ — ער האָט אַרויסגענומען אַ גלאָז, — זיי דו דער באַלעבאָס און גיס אָן!'' איך האָב אים אָנגעגאָסן אַ גלאָז. — „לאָמיר זיין געזונט'' — מאַכט ער און האָט אויסגעטרונקען. איך האָב אים נאָך אַ גלאָז אָנגעגאָסן, ער האָט ווידער אויסגעטרונקען, אַ רגע געשוויגן, אַ קוק געטאָן אין פענצטער, זיך אויפ־געהויבן, אָנגעטון דאָס היטל און געזאָגט: — „נו, צום ווידערזען!'' — און איז אַוועקגעגאַנגען. אָט האָסטו דיר דעם „סעקרעט''!... בין איך אַוועק צום ווירטשאַפטס־פאַרוואַלטער, אַרויסגענומען פון טייכל דעם צווייטן ליטער, און בין מכבד דעם ווירטשאַפטס־פאַרוואַלטער אַ גאַנצן אוונט, זענען צו אים געקומען געסט, רוף איך זיך אָן: „איך וועל זיך

אראפּכאפּן און ברענגען נאָך בראָנפן״. — פרעגט ער מיך: — ווו ווּעסטו איצט קריגן בראָנפן?״. — זאָג איך: — „איך האָב אָנגעגרייט, עס זאָל קלעקן״. — נעם איך ארויס דעם דריטן ליטער פונם טייכל, מיר טרינקען, און איך פארפיר א שמועס וועגן ענין, — מאכט ער צו מיר: „ניין, זונעלע מיינס, מיר האָבן זיך יאָרנלאַנג געלערנט, און דו ווילסט עס אין איין וואָך דערגיין, עס וועט פון דעם גאָרנישט זיין! עס שטעקט אין דעם א סעקרעט אזא, און דיר וועל איך אים נישט אויסזאָגן!״...

מיכאיל איוואַנאָוויטש איז אוועק צום טייכל נאָך דעם לעצטן ליטער. איינדרויסן איז פינצטער און ער הערט, אזוי ווי אָקסן וואָלטן אין וואסער געפּראכט און געכראָפּעט: צוויי פּעדראָסקינער זענען געקראָכן אין וואסער אָן די הויזן, איינער פון זיי — א גאַסט, וואָס איז געווען ביי דעם ווירטשאפטס־פּאַטרוואַלטער, — זיי האָבן געזוכט בלאָכינס בראָנפן, זיי האָבן אפּנים נאָכגעשפּיאָנירט, ווו ער באהאַלט אים און געהאַלטן אין איין אונטערטוקען זיך און זוכן. גאַנץ פרי האָט מיכאיל איוואַנאָוויטש בלאָכין ווידער געקויפט פיר ליטער, דריי פון זיי ווידער באהאלטן אין וואסער, און מיט איינעם זיך געלאָזט צו איליא איוואַנאָוויטשן אין ווארשטאט. א גאַנצן טאָג האָט מען געטרונקען, זיך גוט אָנגעשיכּורט אָבער קיין האַנט אין קאַלט וואסער האָט מען נישט אריינגעטון. און דער סעקרעט איז נישטאָ. אינאָוונט — דער ווירטשאפטספּאַרוואַלטער. דעם דריטן טאָג איז איליאַ איוואַנאָוויטש אינגאַנצן נישט געקומען צו דער ארבעט און דער ווירטשאפטס־פּאַרוואַלטער איז אויך ערגעץ פּאַרפאַלן געוואָרן. דריי טעג דורכאַנאַנד זענען דער ווירטשאפטספּאַרוואַלטער מיט איליאַ איוואַנאָוויטשן געלאָפן פון בלאָכינען, — די פּעדראָסקינער האָבן זיך דערשראָקן פאַר בלאָכינס בראָנפן. און סוף וואָך — האָבן זיי זיך אונטערגעגעבן, נישט געקאָנט בייקומען דעם נסיון, זיך ווידער אָנגעשיכּורט, און דער שיכּורער איליאַ איוואַנאָוויטש האָט ארויסגעגעבן דעם „סעקרעט״. ער האָט געזאָגט:

— איר, פּאַלעכער, ווען דער לאַקיר טריקנט אויס, איר רייבט דאָך מיט א טוך מיט א פּעמזע, און פון דעם מוזן פּאָרט בלייבן ראַצעלעך, און רייבן דאַרף מען גאָר מיט טריפּעלקעס. און חוצדעם, איר, פּאַלעכער, נעמט דאָך די פּעמזע און רייבט זי אָן מיט חלב, און די טריפּעלקעס — נישט די פּעמזע, — דאַרף מען גאָר אָנרייבן מיט בוימל. אָט דאָס איז דער גאַנצער „סעקרעט״... עך, איר נאַראָנים, וואָס איר זענט!...

צומאָרגנס האָט זיך מיכאַאיל זגיוואַנאָוויטש געפּאַקט אין וועג אַריין, צוריק קיין פּאַלעך, פון דער וויסנשאַפטלעכער שליחות. דער „סעקרעט" איז געפונען געוואָרן: מען האָט געדאַרפט פּאָלירן מיט טריפּעלקעס און דורכרייבן נישט מיט חלב, נאָר מיט בוימל. דער „סעקרעט" איז געפונען געוואָרן און — דערמיט אַליין — פאַרניכטעט געוואָרן.

אין פ. ס. ר. ר. איז דאָ דער בעסטער לאַקיר און די מיטלען ווי אַמבעסטן צו פּאָלירן, וואָס האָבן פאַרניכטעט די „סעקרעטן" און זענען געשאַפן געוואָרן דורך די פּאַלעכער, דורך אַן עפּאָפּייע, וואָס האָט זיך געצויגן כמעט צען יאָר.

און דער לאַקיר —

דער לאַקיר איז געבוירן געוואָרן ערגעץ ווו אין אינדיע אָדער אין כינע, מיט אַ צוויי טויזנט יאָר צוריק, פון גיפטיקע גראָזן און סמאָלעס, וואָס זענען אַזוי שטאַרק, ווי טויזנטער יאָרן, און אין יאַפּאַן האָט מען ביז דער העלפט פון פאָריקן יאָרהונדערט, פון דעם לאַקיר געמאַכט בלי־זיין, פּיילן און שילדן; אויף די דאָזיקע לאַקירן און אונטער די לאַקירן האָבן די כינעזער געמאָלן זייערע בילדער, וועלכע האָבן געלעבט טויזנטער יאָרן. דעם לאַקיר האָט מען אין כינע אַרויפגעלייגט אויף

אָנהויב צווייטן יאָרטויזנט פון קריסטוסעס געבורט איז דער לאַקיר פון אַזיע - מזרח געקומען קיין איראַן, קיין פּערסיע, — און אין פּערסיע איז דער לאַקיר אַרויף אויף פּאַפּיע - מאַשע. אין זעכצנטן יאָרהונדערט זענען די פּאַפּיע־מאַשע און די לאַקירן אַראָפּגעקומען קיין אייראָפּע, פריער קיין ענגלאַנד און פראַנקרייך, און דערנאָך, אָנהויב אכצנטן יאָרהונדערט, — קיין דייטשלאַנד, קיין בראַונשווייג. אין יאָר 1795 האָט דער סוחר קאָראָבאָוו אַראָפּגעבראַכט פון בראַונשווייג אָט דעם פּאַפּיע־מאַשע צו זיך קיין פעדאָסקינאָ, אונטער מאָסקווע. דעם סוחר קאָראָבאָווס איידעם, דער סוחר לוקוטין, האָט געגרינדעט אַ לאַקיר־מאַנופאַקטור, וועלכע האָט זיך אין ניינצן הונדערט זיבעצן פאַרוואַנדלט אין דעם פעדאָסקינער אַרטעל. דער לאַקיר האָט געוואַנדערט איבער דער וועלט אין משך פון יאָרהונדערטער. פון כינע דורך פּערסיע און אייראָפּע איז ער אָנגעקומען קיין פּאַלעך, און פאַרניכטעט אין פּאַלעך אַלע זיינע „סעקרעטן".

אין ערגעץ נישט, אויף גאָר דער וועלט, אַ חוץ אין פּאַלעך, באַנוצט מען נישט די איקאָנעמאָלערישע, אייל־פאַרבן אויפן לאַקיר; נישט ביי די פעדאָסקינער, נישט אין אייראָפּע, נישט אין פּערסיע, (נישט אין כינע,

נישט אין יאפאן נוצט מען נישט די פארבן, די איין־און־איינציקע אויף דער גאנצער וועלט פארבן אויפן לאקיר, וואס מאכן דעם פאלעכער לאקיר פאר איין און איינציק אויף דער גארער וועלט. אליין פאר זיך גענומען זענען די דאזיקע פארבן נישט ניי; די אוראלטע מאלעריי האט זיך מיט זיי פולקום באנוצט; די מאדערנע מאלעריי האט זיי אבער אוועקגעשטעלט אין א זייט און זיי לחלוטין אנגעווירן; פאלעך האט זיי מחיה־מתים געווען אויף אזא אופן, ווי קיינער נאך אויף דער גאנצער וועלט.

לאקיר — פארב — ג א ל ד. פונקט אזוי ווי דעם לאקיר, אזוי האבן די פאלעכער פונסניי געפונען דאס גאלד. די אוראלטע איקאנע האט באנוצט „אינאקאפ אויף אסיסט"; אסיסט — דאס איז קליי, געקאכט אויף קנאבל־זאפט; מיטן אסיסט האט מען געצייכנט דעם ארנאמענט; דאס טרוקענע גאלד האט מען צעריבן; מען האט צעקנעטן א שטיקל ווייך שווארץ־ברויט; מיט דעם ווייכן שטיקל ברויט האט מען גענומען דאס צעריבענע גאלד; דאס גאלד האט זיך צוגעקלעבט צום אסיסט; דער אסיסט האט זיך אויסגעטרוקנט; אט אזוי זענען אנטשטאנען די גאלד־ארנאמענטן. די פאלעכער האבן אנגעהויבן מיט דעם „איקאנאפ אויף אסיסט" און זיך באלד פון אים אפגעזאגט, ווייל ער איז געווען צו גראב פאר דער מיניאטור, וווּ אפטמאל קומט אויס ארויפצולייגן דאס גאלד אזוי, אז מען זאל דאס בלויז קענען זען דורך א פארגרעסער גלאז. זיי צ ע פ י ר ן דאס גאלד (און זילבער), זיי צ ע פ י ר ן ד א ס, פונקט אזוי ווי פארב, אויף אסיסט, אויף קליי, — און זיי האבן אויף אן אומגעווינטלעכן אופן צוריק אויפגעלעבט דעם קוישן, אדער נאך בעסער דעם הינטישן אדער וועלפישן צאן.

פאלעך האט געקענט און קאן הארעווען. פאלעך האט געמוזט זייער א סך זוכן. עס האט זייער פיל אויפגעטון, אט דאס פארגאפטע פאלעך. יעדן פופצנטן און דרייסיקסטן קלייבט זיך צונויף די קאמיסיע. ארום טיש אין פארוואלטונגס־צימער פון דעם ארטעל זעצן זיך די עלטסטע, פארזיצער איז זובקאוו, סעקרעטאר — בוטארין, זייער פייערלעך. אלעקסאנדער איוואנאוויטש נעמט ארויס פון קאסטן איין מיניאטור נאך דער אנדערער, לויט דער ריי נאך, די ארטעל־פראדוקציע פאר צוויי וואכן. די קאמיסיע־מיטגלידער באטראכטן יעדע זאך, זיפצן און שוויגן.

— נו, חברים, ווי איז אייער מיינונג? — פרעגט זובקאוו.

— וואס פארא באמערקונגען זאל איך שרייבן? — פרעגט בוטארין.

— דאס פיסל איז ביי דעם געמאכט, גיט אליין א קוק, — זאגט

וואטאגין, זיפצט אפ און בייגט אויס דעם קאפ אין א זייט. — ווען מען מאלט לויטן סטיל נאך קאן מען אפטרעטן פון דער אנאטאמיע, אבער דא איז זייער ווייניק סטיל פאראן, יא...

— יא, עס איז נישט רעאל, — רופט זיך אן דער אויפריכטיקסטער באקאנאוו, — זייער ווייניק רעאלקייט... און דאס גאלד איז אויך נישט ווי געהעריק ארויפגעלייגט... איך בין פאר דעם ערשטן סארט.

סארטן זענען, הוץ די אינדיווידועלע אפשאצונגען, פאראן זעקס— „א", „ב", „ג", ערשטער; צווייטער און דריטער; די סארטן ווערן אפ־געשאצט לויט די סענטימעטערס — דער סארט „א" — צען רובל פאר א סענטימעטער, דער דריטער — צוויי רובל מיט דרייסיק קאפיקעס.

— נישט מיסטעריש, הייסט עס? — פרעגט זובקאוו. — צו באַ־גילדט?

— וואס פארא באמערקונג זאל איך שרייבן? — פרעגט בוטארין.

— שרייב — עס פעלט רעאלקייט פון סטיל, דער יונג איילט זיך,— זאגט טשעקורין, — ער איילט זיך און דער מייסטער איז גאר נישט קיין שלעכטער מייסטער.

— און דאס דאזיקע פיסל שטעל אויך אריין. יא, — זאגט וואטאגין. זיי זענען זייער שטרענג, די עלטסטע, און די פראטאקאלן, וואס בוטארין שרייבט, זאגן:

„... קאדינא א. מ. 3־טער סארט. ביים פערד זענען די טלאען זייער גרוים."

„... בעלזאוסאוו ל. אי. 2־טער סארט. פארשטעלן מיט דער קארעטע די האנט מיט דעם פיסטיל".

„... דושין פ. מ. אומקערן אויף איבערצוארבעטן, די קאמיסיע לייגט פאר נישט צו באלטורען (טאנדעטעווען)".

„... פאליקאן וו. מ. 3־טער סארט. פארריכטן דעם קאפ ביים קייסערס זון. די קאמיסיע לייגט פאר נישט פארמינערן די טעמפן".

„... קאראוואנין יע. א. דעם ערשטן פלאן פארגרעסערן אנטקעגן דעם הינטערשטן. דאס קארן איז נישט גוט, איבער־מאכן. די ארנאמענטן זענען אויף אלע פיצעלעך אלצאיינע, מען דארף, זיי זאלן זיין פארשידנארטיק".

„... קאטוכין וו. וו. „ג". ביי קאטשיען קלענער מאכן דעם פוס".

„.... באָקאַנאָוו א. ג. 1־טער סאָרט. לענגער מאַכן די דווי־טע קו, ביי דער גרינגער באַוויַיזן די פיס".

„.... יערעמין וו. א בפירושער פעלער — דער יונג זיצט אין שיפל מיט א פוס אַראָפּגעלאָזט אין וואַסער אַריין".

„....באַכלאָוו א. אין לאַקיר איז אַרויף שטויב. איר קענט מאָלן זאַכן פון א בעסערער קוואַליטעט".

„.... ליזניקאָוו אי. ק. טעמאַטיק מיט מאָרדן נוצט נישט אויס פאַר דער מאָלעריי".

„.... מאַלאַכאָוו מ. אומקערן אויף איבערצואַרבעטן — צושטעלן צו דער שטול א פיסל — אויך דעם אָנלען פון דער שטול ריכטיקער איבערמאָלן".

„.... פערשין אי. א. די פרוי איז צו ווייט אָפּגערוקט, דערפאַר איז דער זשעסט פון אַרומנעמען זייער נישט נאַטיר־לעך".

„.... באַכלאָוו ג. מ. „ג". עס פילט זיך א פאַרבעסערונג אין דער קאָמפּאָזיציע און א זאַרגעוודיקייט".

עפּיגראַף:

„.... הוליאַנקע, קאַראַהאָד, טאַנץ. די ווירטואָזקייט בשעתן טאַנץ פון דעם יונג אָדער פון דער מויד... א שיכורע קאָמפּאַניע, איך און איריי"...

איוו. גאַליקאָוו

דעם 6־טן יולי, אום שבת, איז אין דיאַגיליאָוו געווען א קלויסטער־יום־טוב פון דער וולאַדימירער גאָטס מוטער. דעם זיבעטן איז אין קראַסנאַיע אויך געווען א קלויסטער־יום־טוב. עס זענען שוין צייטיק געוואָרן פּאַזיעמקעס און שוואַרצע יאַגעדעס. עס האָבן געבליט די קאָרן בלימלעך און דער קלעווער. דער באַגייסטערטער עולם האָט זיך שוין געגרייט צום היי־שניט. און דעם פינפטן זענען פון קאַווקאַז, פון אַרמעניע צוריקגעקומען די עלטסטע און חשובסטע, פאַרדינסטפולסטע פריינט קאַטוכין, מאַרקיטשעוו און וואַקורין, וועלכע זענען געפאָרן צו גאַסט צו דעם אַרמענישן שרייבער־פאַרבאַנד. זיי זענען געווען אויף דער אַזיערע סעוואַן (וועלכע וועט גאָר בקרוב פאַרשווינדן, ווערנדיק פאַרוואַנדלט אין גייע זיבן אָזיערעס, וואָס זאָל באַוואַסערן גאַנץ זאַקאַווקאַזיע) זיי האָבן

פֿאַרבראַכט אין ערעוואַן, אויף דער בוינג און אין די קאָלווירטן און דערנאָך צוויי וואָכן דורכאַנאַנד אָפּגעזעסן אין עטשמיאַדזין, אין דער עטשמיאַדזינער ביבליאָטעק, גריבלענדיק זיך אין די כּתב־ידן פֿון עלפֿטן, צוועלפֿטן און דרייצנטן אַרמענישע יאָרהונדערטן. זיי האָבן קאָפּירט די באַצירונגען, טיטול־אותיות און אילוסטראַציעס פֿון די דאָזיקע כּתב־ידן. זיי האָבן געבראַכט מערקווירדיקע זאַכן, ווונדערלעכע, פֿון וועלכע קיינער האָט נישט געוווסט, אַפֿילו די אַרמענישע מאָלער אויך נישט,—מערקוויר־דיקע געמעלן, קאָלירן און פֿאַרבן, אומגעווייטלעכע, געוואַגטסטע קאָמפּאָזיציעס. פּרייטיק, דעם 5־טן האָבן זיך די פֿאַרדינסט־פֿולע געפּאַרעט אין באָד. שבת דריי אַ זייגער האָט זיך דער אַרטעל אויפֿגעלאָזט קיין דאַגיליאַוואַ, צו די פֿריינט דעם פּילאָזאָף זינאָוויעוו און צום אַמאַטאָר פֿון דער שיינקייט פֿון דעם דאָרפֿס־לעבן טשעקורינען.

און אויב די פֿאַלעכער האָבן געקאָנט אַרויסטראָגן פֿון דער נאַכט פֿון יאָרהונדערטער ביז דעם זיבעצנטן יאָר אויף דער העלער שיין דעם נייעם לאָקיר, פֿאַרב און גאָלד פֿון זייערע מיניאַטורן, האָט דאָס וווּנדער איבער וווּנדער פֿאָלק פֿון דאָרטן אויך געבראַכט אַ נייע שמחה, וואָס איז פּונקט אַזוי קאָנסערוואַטיוו, ווי גאָליקאָווס לידער. אויב אַלע טאָג נאָך פֿיר אַ זייגער איז געווען אַ זילבערן כּוסעלע, איז דאָס געווען אַ כּוס פֿון שטויכונג, אָבער נישט פֿון בייזער און בייזוויליקער שכרות. אפֿנים, אַז אַזוי האָבן אויך געלעבט און געטרונקען די פֿלאַמאַנדער אין די בעסטע צייטן זייערע. אָט אַזוי טרינקען די גרוזינער. ביי די פֿאַלעכער זענען גאָרנישטאָ קיין שיכּורים און שיכּורע סקאַנדאַלן. דאָס העכסטע, וואָס קאָן טרעפֿן, איז, אַז אַ פֿאַלעכער זאָל זיין אַביסל „בגליפֿון“. די פֿאַ־לעכער כּוסה איז, פֿאַראייניקט מיטן געזאַנג און אַרבעט, זי איז אַרויס פֿון דער שיכּרות, פּונקט אַזוי ווי די לעווקאַסן פֿון די איקאָנעס האָבן זיך פֿאַר־וואַנדלט אין דעם לאַקיר פֿון דעם מעשהלע.

צו טשעקורינען און צו זינאָוויעוון זענען אויף יום־טוב פֿון די רוסישע וועגן אַראָפּגעקומען זייערע קינדער. מען האָט געטרונקען און געזונגען. די גאַנצע חברותא איז זיך געגאַנגען באָדן אין ליולעך. אויפֿן גאַס האָט זיך אַ דריי געטאָן אַ קאַראַהאָד — אַ טעאַטראַלע עבודה, זעלבסטפֿאַרשטענדלעך. אין דעם קאַראַהאָד זענען געגאַנגען אַקטיאָרן און אַקטריסעס שפּילנדיק איינם ליד און איינם לעבן, ווי אַ ליד. געעפֿנט דעם קאַראַהאָד האָט די יוגנט, אָט די, וואָס איז נישט פֿאַרוווּנדערט — טשע־קורינס מיליטערישער זון מיטן ראָמב אויפֿן לאַץ, זינאָוויעווס טאָכטער די

לערערין, אינזשעניערן, לערער, וועג־מייסטערס, טעכנאלאגן, דאקטוירים, אגראנאמען, פלאנירער, פארשוללערעריגס, און א מענגע „סטודענטן"— און קודם כל פון פעלאכער מאלעריי־טעכניקום. משעקורינס מיליטערישער זון האט „געשפילט" דעם חתן. דער דאזיקער שוין גארנישט פארגאפטער עולם, מיידן און יונגען, אויסגעפוצטע און לויט די יארן זייער סטאטעטש־נע האבן קאראהאד־ מעסיק געזונגען העליש רויטע און בלאס־בלויע לידער:

גיי איך מיר שפאצירן אין קאראהאד ארום
העזעלע וויסינקער!...
זוך איך מיר און קלייב מיר א שווער אויס א רייכן
העזעלע וויסינקער!...
געפונען האב איך א שווער א רייכינקן,
העזעלע וויסינקער!...
...גיי איך מיר שפאצירן אין קאראהאד ארום
העזעלע וויסינקער!...
זוך איך מיר און קלייב מיר א שוויגער אויס א רייכע
העזעלע וויסינקער!...
געפונען האב איך מיר א שוויגער א רייכינקע
העזעלע וויסינקער!...

די „שוויגער און דער איידעם" זענען, צופרידענע און פארדרייטלטע ארויסגעטרעטן אין מיטן ראד, אויפגענומען דורכן עולם מיט שמייכעלעך, און האבן זיך געלאזט שוועבן ארום ראד ווי פאוועס, אקטיארן. דער־נאך זענען ארויסגערופענע דורך געזאנג, ארויסגעגאנגען אין מיטן ראד, אקטיארן, דער „שוואגער" און די „שוועגערין" און צופרידענע, פאר־רויטלטע זיך אויך געלאזט ווי פאוועס, און אנגעהויבן שפילן. דערנאך איז אויך ארויסגעגאנגען די „כלה" — די פארוואלטערין פון די פאל־כער יאסלעס.

געפונען האב איך מיר, אויסגעזוכט א רייכע כלה
א כלה, העזעלע!...
זיי זשע מיר מיין כלהשי, און איך דיין מאן!...
וועל איך זיין, העזעלע!...

דערנאך קומט די אפרעכענונג —

דאָס גאַנצע ביר אויסגעטרונקען, און דעם שווער אין פּיסק אַריין!
אַלע פּיראָגעס אויפגעגעסן, די שוויגער גוט צעבוקעוועט!
גוט זיך אָנגעריטן אויפן פערד, דעם שוואָגער דורכגעטריבן!
העזעלע ווייסינקערו!...
און דער יונגער שוועגרין, אַ טייער מתנהלע,
אַ טייער מתנהלע — מיט אַ זיידן קאָנטשיקל
העזעלע ווייסינקערו!...
אָך ווי גוט איז מיר און וויל, איינער אַליין געבליבן
אַליין געבליבן מיט מיין ווייבעלע יונגינקער, אַליין —
העזעלע ווייסינקערו!...

דער דאָקטאָר טשעקורין, דער חתן, איז געגאַנגען שטאָלץ און אומ־אָפּהענגיק, צוטענצלענדיק, און נעבן אים איז געגאַנגען די כלה, די פאַר־וואַלטערין פון די פּאַלעבער יאַסלעס, אַ צופרידענע און אַ גלאַנצענע פון פאַרשעמטקייט. די אַרטיסטן האָבן געשפּילט מיט זייער גאַנצן טאַלענט, נישט זשאַלעוועדיק קיין מי און געלעכטער. און די באַצירונגען און די קליידער אויף די מיידלעך און דער קאַראַהאַד גופא זענען אַ סך מאָל גע־מאָלט געוואָרן סיי פון באַקאַנאָוון, סיי פון וואַטאַגינען, סיי פון זינאָ־וויעוון, סיי פון טשעקורינען, סיי פון גאַליקאָוון. קיין שיכּורים זענען נישט געווען. דער קאַראַהאַד איז אויסגעוואַקסן ביז אַ מאָן צוויהונדערט, ביז אַ מיסטעריע פון אַלע קאָלירן, אַלע פאַרבן. עס האָבן זיך משמח געווען די האַרמאָניקעס, דאָס געזאַנג, די אַקטיאָרן־שפּיל. דער פאַר־זיצער אַלעקסאַנדער איוואַנאָוויטש האָט זיך שוין מער נישט געקענט איינהאַלטן — ער האָט זיך אַוועקגעלאָזט אין אַ טאַנץ אין מיטן ראָד. און עס האָט געהאַלטן רעדעס דער אַמאָטאָר אַריינצוכאַפּן אַ רעדע.

— חברים, — האָט ער איבעררײַשט אָנגעהויבן, — וואָס טוט זיך דאָ!... — ס׳אַראַ ימים־טובים מיר האָבן דאָס, איר פאַרשטייט?! ערשטנס, האָבן מיר היינט דעם יום־טוב פון דער קאָנסטיטוציע און אויך דער יום־טוב פון קאָאָפּעראַציע...

— ... און דריטנס — פון דער וולאַדימירער! — האָט בוטאָר׳ן געמאַכט אַ צווישנרוף.

זובקאָוו האָט אַ מאַך געטון מיט דער האַנט, גלייך, ווי ער הערט נישט.

— ערשטנס, די קאָנסטיטוציע, חברים, צווייטנס, די קאָאָפּעראַציע,

און דריטנס, חברים, גיט נאָר אַ קוק, וואָס עס טוט זיך, איר פאַרשטייט? אין אַ יום־טוב אין דיאַגיליאַוואָ...

— .אויף דער וולאַדימירער.... — האָט בוטאַרין זיך ווידער אָנגערופן.

זובקאָוו האָט אַ מאַך געטון מיט דער האַנט, גלייך ווי ער הערט נישט.

— ... דריטנס, חברים, וואָס עס טוט זיך, איר פאַרשטייט?! — אויף דעם יום־טוב אין דיאַגיליאַוואָ זענען געקומען צוויי פּאַסאַזשיר־אויטאָס, און איינער פון זיי געהער צו אונז, דאָס הייסט צו דעם מאַלער־אַרטעל פון אוראַלטער מאַלעריי. און דאָס איז אונזער פאַרדינטער פּראָלעטאַרישער יום־טוב... און פערטנס...

— ...די וולאַדימירער... — האָט זיך בוטאַרין ווידער אָנגערופן.

— מיטקאַ, לאָז געמאַך, צו אַלדע רוחות! און פערטנס, און דער סאַמע עיקר, חברים, איר פאַרשטייט!? — עס זענען געקומען צופאָרן אונזערע פריינט, די פאַרדינסטפולע קונסט טוער מאַרקיטשעוו און קאַטוכין פון זייער ווייסנשאַפטלעכער נסיעה, פון קאַווקאַז!.. איר פאַרשטייט, דאָס איז דאָך אונזער אַלגעמיינע שמחה, איצט איז שוין נישט, ווי אין סאַפּיאַנאָווס צייטן, ווען מיר פלעגן פאָרן מאַלעווען געטער אין די קלויסטערס, ניין, איצט זענען שוין אונזערע חברים געפאָרן פאַר דער וויסנשאַפט קיין אַרמעניע, זיי זענען געזעסן אין אַטש... אין יעטשמאַדזין איבער דער אַרמענישער קונסט פון עלפטן יאָרהונדערט, וואו קיינער איז נאָך ביז איצט נישט געזעסן. און אויסער דער קאָנסטיטוציע, איז דאָס אונזער גרעסטער יום־טוב...

— ... און די וולאַדימירער...

— מיטקאַ, לאָז, צו אַלדע טיוול, געמאַך מיט דעם וולאַדימערער נעפל!... און איך לייג פאָר, חברים, מיר זאָלן אַלע אויסטרינקען דאָס כוסעלע לכּבוד אונזערע פאַרדינסטפולע חברים!...

דער עלטערער דור פּאַלעכער זענען זעלטן געזונטע מענטשן, זעכציקיעריקע זעען אויס ווי פינפאונפערציקיעריקע. קאַטוכין און מאַרקיטשעוו, צוויי פריינט, זענען ריזן, זייערע צונעמעניש אַדמיראַל, איוואַן זאַבעלאַי זענען די בעסטע עדות. אויף דעם יום־טוב זענען זיי געקומען אין שטרויענע קאַפעליושן, אויפן קאַווקאַזער שטייגער, נאָך נישט אײנגעצן אויסגערוט און צו זיך געקומען פון דער רייזע, האָבן זיי זיך תּחילת געהאַלטן סטאַטעטשנע און צוריקגעהאַלטן. אָבער דערנאָך האָבן זיי זיך

צעשמאָלצן אין קאַראַהאָד און צווישן דער יוגנט, צווישן די מיידן און יונגען, אַליין יונגע, ווי די יוגנט, זענען זיי געבליבן שטעקן אין דער נאַכט, זיך צעשמאָלצן אין דער נאַכט און יוגנט.

דעם זיבעטן האָט מען געאַרבעט ביז פיר, און פיר אַ זייגער איז מען בראַש מיט קאַטוכינען, מאַרקיטשעוון און בוטאַרינען אוועק קיין קראַסנאַיע — אוועק אין אַ פאַרשיידנפאַרביקער, קאָליר־שפּילעוודיקער קאַראַהאָד־עבודה. ווידער האָבן דאָקטוירים, אַגראָנאָמען, אינזשעניערן און סטודענטן — דאָס הייסט די פאָלקער יוגנט — געפּראַוועט די מיסטעריע און געזונגען:

אָז דער שיינער וואַניאַ
איז מיטן ערשטן שניי געגאַן —
נישט מיטן וועג איז ער געגאַנגען —
נאָר דורך אַ פרעמדן גאָרטן!

דעם אַכטן האָט דער אומבאַגרייפלעכער עולם געאַרבעט און גערוט אין דערהיים. דעם ניינטן נאָך דער אַרבעט, איז מען פיר אַ זייגער בייטאָג, אוועק אין וואַלד. צו די פיר סאָסנעס — צו דעם זעלבן אָרט, וווּ מיט דרייסיק יאָר צוריק, האָט זיך דאָ פאַרזאַמלט דאָס אונטערערדישע רעוואָלוציאָנערע קרייזל. און געגאַנגען זענען אַהין די, וואָס זענען געבליבן לעבן פון יענעם קרייזל. מע האָט מיט זיך מיטגענומען בראָנפן, מען האָט מיט זיך מיטגענומען שאָפּן־פלייש. די קאַווקאַזער האָבן אויפן שייטער געבראָטן אַ ניי — פאַר פאָלעך — געריכט — קאַווקאַזער שאַשליק.

און עס איז געפונען געוואָרן דער אוצר! — עס איז געפונען געוואָרן דאָס אָרט, וווּ מען האָט באַגראָבן די ביבליאָטעק פון דעם פאָלקער קרייזל: באַגראָבן האָט די ביבליאָטעק נישט דער ביבליאָטעקאַר ניקאָלאַי לאַפּין, נאָר אַלעקסאַנדער וואַסיליעוויטש מאַרקיטשעוו, מיטן צונאָמען פּיסטאָן, דער ערשטער פאָלקער און מערקווירדיקער סאַטירישער קאַראַהאָד־אַרטיסט. די ביבליאָטעק ליגט באַגראָבן נעבן איוואַן וואַסיליעוויטשעס מאַרקיטשעווס הויז, נעבן איוואַן זאַבעלאַיס הויז, אַנטקעגן דעם דריטן פענסטער אין דעם געסל.

מען האָט דערמאָנט דעם אוצר און יעדערער האָט פון זיך אַראָפּגעוואָרפן דרייסיק יאָר זכרונות. די גרויסע סאָסנעס זענען ווירקלעך

ריזיק, הונדערטיעריקע, און מיט זייערע קרוינען שפארן זיי הויך ארויס פון דעם וואלד. פון דעם אויסגעהאקטן וואלד ארום זיי האט געשמעקט מיט ווינט און מיט פאזיאמקעס. די זון האט זיך געזעצט הינטער דעם וואלד לויט די פרינציפן פון דער פאלעכער מאלעריי.

און די יוגנט האט סיי דעם פינפטן, סיי דעם זעקסטן, סיי דעם זיבעטן יולי, נאך די קאראהאדן, געטראגן איבער די פעלדער, איבער דעם ליולעך און דער פאלעשקע שפליטערס פון לידער. געלעכטערס, קושן, מיסטעריעס, צערטלערייען, — זי האט זיי אויסבאהאלטן אין דער פינצטערניש, צעבויטנדיק די פינסטערניש מיט שמחה, און זיי פונאנדערגעטראגן איבער די כאטעס, ווען די באקאנאווישע זון איז אויפגעגאנגען. די לימודים אין דעם פאלעכער טעכניקום האבן זיך געענדיקט, די עקזאמענס זענען פארביי. פריליעג נײַנצן הונדערט פינף און דרייסיק איז געווען דער ערשטער ארויסלאז פון דעם טעכניקום, איינציייטיק מיט דעם ערשטן ארויסלאז פון די סאוויעטישע צען־יאריקע שולן, — דער ערשטער ארויסלאז פון פאלעכער געבילדעטע מאלער, וואס האבן געקענט שרייבן און לייענען, געקאנט די רוסישע געשיכטע און די פאליטלערע. און אויב עס איז א גוואלטיקער אונטערשייד צווישן דער לערע, וואס ארבעקאוו דער פאטער און זון האבן דורכגעמאכט, איז דער אונטערשייד צווישן דער לערע, וואס עס האט דורכגעמאכט איוואן איוואנאוויטש זובקאוו און זיין טאכטער טאמארע, איוואן איוואנאוויטש גאליקאוו און זיין זון יורי, מאלערס — נאך גרעסער, נאך א סך, א סך גרעסער. עס האבן אויפגעבליט די מאיגלעקעלעך און קאלינעס, עס האבן געבליט די ווייסע וואלד־פיאלן, רומיאנעק, מענטע, שטשאוו, קלעווער. אלע פרימארגן האט זיך איבער דעם קארן פלוצים אויפגעהויבן א רויכעלע, עס איז אן א ווינט געפלויגן איבער דעם קארן, — דאס איז געפלויגן דער שטויב פון דעם קארן־בליעכץ, עס האט זיך באשטויבט. באפרוכפערט די תבואה. עס האבן געבליט די לייגען. פארטאג און דריי א זייגער בייטאג האט געשפילט דער האָרן פון דעם פאסטוך, צונויפרופנדיק די סטאדע, די פאלעשקע און דער לולעך האבן געקלונגען מיט קינדערשע און ווייבערשע קולות פון די באָרנדיקע, וועלכע האבן אונטערגעטונקט זייערע לייבער אין דעם שאָטנדיקן גריינס אונטער די סאָסנעס און אָלשינעס, וואס הענגען אראפ איבער דער פאלעשקע. נעכט דורכאנאנד האבן געקלונגען געזאנגען, געזיפצט, געאכצעט הארמאניקעס, אין דער פינצטערניש אויף די פעלדער, אין די הייפלעך אונטער די ביימער, ביים הויז פון סאציקולטור האבן זיך צעפליעסקעט פרויאישע געלעכטער־

לער. עס האָבן זיך געשאַפן נאַכטרמיסטעריעס. און די זון איז אויפגעגאַנגען. אין פּאַלעך האָט יעדע פרוי אין עלטער, וואָס די נאַטור באַשטימט פאַר געבורט, אומבאַדינגט א קינד אויף די הענט, און דאָס צווייטע קינד ציט די מוטער ביים קליידל. יעדער מאַלער האָט א מענגע קינדער, און אפילו ביים בחור בוטאָרין לויפט אויך ארום א טעכטערל. פון געבוירן אָן קאָנען די פּאַלעכער קינדער האַלטן א פענזל אין האַנט, פון געבוירן אָן האַלטנדיק דעם באַרוף פונם מענטשן צו זיין א מאָלער.

און די זון איז אויפגעגאַנגען.

און דער אומבאַגרייפלעכער גאַליקאָוו האָט פאַרנאָטירט:

„.... און נישט נאָר אונז און אונזערע קינדער, נייערט אפילו אונזערע פרויען קאָנסטו אויך געבן א פענזל אין האַנט. זיי לערנען זיך איצט אויך אין אונזער טעכניקום. מיר האָבן געפונען אונזער אָרט אין דער רעוואָלוציע. אונזער לעבן ווערט שיין. פונקט אזוי ווי אונזערע בילדער און קעסטעלעך. די רעוואָלוציע האָט אונזער נודנע, שטאַמפּאַרטיקע אַרבעט פאַרוואַנדלט אין א גרויסער, פרייער שאַפונג. עס זענען שוין נישטאָ קיין באַגייסטערטע קינסטלער. — שיכּורים. זיי זענען געוואָרן די בעסטע מייסטערס, און מען באַשיינקט זיי מיטן טיטול פאַרדינסטפולע קונסט־טוער״...

און די זון איז אויפגעגאַנגען...

פון די יאָרהונדערטער פון זיין פאַר היסטאָריע, פון הינטער דעם אָקטאָבער, האָט פּאַלעך און אונזער אָנגעכמורעטן, קריגערישן, פראָלעטאַרישן יאָרהונדערט אַרויסגעקוקט מיט שמחה, מיט פרייד, מיט פּאָעזיע; מיט קענטעניש, — מיטן מעשהלע. וואָרום טאַקע באמת, דריי־הונדערט קילאָמעטער פון מאָסקווע, דרייסיק קילאָמעטער פון דער באַן, לעבן נישט איינס נישט צוויי נאָר עטלעכע צענדליק קינסטלער, מיט הונדערט צוואַנציק תּלמידים, מיט ריזיקע וואַרשטאַטן, מיט א מלוכה־מוזיי, וועלכע זענען פאַראייניקט אין אַן אַרטעל, אין יענער קאָלעקטיווער אַרבעט, וועלכע אַנטוויקלט די אינדיווידואַליטעטן, אין יענער געזעלשאַפט פון אינדיווידואַליטעטן, וועלכע שאַפט אַ שול, און גלייכצייטיק איז די אַרבעט אין דער דאָזיקער שול געבויט פונקט אויף אַזאַ אופן, ווי אין בעליניס און ראַפאַעלס צייטן, ווען די גרויסע מייסטערס האָבן געהאַט גרויסע תּלמידים. די דאָזיקע שול, וואָס איז געבוירן געוואָרן דורך רעוואָלוציע, וואָס האָט ווידער אויפגעלעבט נישט בלויז די רוסישע קונסט,

נאָר זי האָט אויך אָנגעוויזן, אַז די קולטור פון די דאָזיקע חברים איז
אויך עמפּינדלעך פאַר דער קונסט פון דער גאַרער וועלט, אָט די דאָזיקע
שול איז אַ נאַטירלעכע דערשיינונג פון אונזער היינט־צייטיקייט.

אינדערפרי גייען די מייסטערס צו דער אַרבעט, אין די וואַרשטאַטן.
ביי די פענצטער — טישן, ביי די טישן — מאָלערס.אַרום יעדן טיש פון אַ
באַרימטן זיצן פיר ־ פינף שילערס. די מייסטערס זיצן אין די אונטער־
שטע העמדער, מיט אַראָפּגעלאָזטע שעלקעס, צומאָל באָרוועס, און צימער
שמעקט מיט מאַכאָרקע. די צעפּירטע פאַרבן אויף אַ געלעכל פון אַן
איי — העלבלוי, אָכרע, כראָן, אומרע, באַקאַן רויטער און גרינער —
זענען פונאַנדערגעגאָסן אין הילצערנע לעפל, ביי וועלכע עס זענען אָפּ־
געשניטן די שטילן, די פּענזלען, וועלעכע זענען פון האָר פון אַ האָזן־עק,
זענען אַליין געמאַכטע. נעבן דעם גאָלד און זילבער ליגן די הינטישע
און וועלפישע ציין. דאָרט וווּ די אַרבעט איז נישט צוטרעטלעך פאַרן
אויג, באַנוצט מען אַ פאַרגרעסער גלאָז. די שילער קוקן זיך צו צו יעדער
באַוועגונג פון דעם מייסטער, ווי אַזוי ער לייגט אַ גאָלדענעם בליק אויפן
אויג, אָדער ווי אַזוי ער מאָלט, — ווי אַזוי ער פאַרדרייט אַ „הינטיש־
פיס” מאַכאָרקע, פאַררייכערט, פאַרזשמורעט אַן אויג און קוקט זיך לאַנג־
זאַם איין אין זיין קאָמפּאָזיציע, ווי אַזוי ער הויבט אָן פאַרטראַכטער־
הייט צו זינגען: — „ע ־ עך, אין ש ־ בת”... דער מייסטער טענהט אָפּט
צו די שילערס, צו די מיידלעך און יינגלעך, צוקוקנדיק זיך און באַ־
טראַכטנדיק זייער אַרבעט. — „גיב נאָר אַ קוק, וואָס עס טוט זיך דאָס
ביי דיר, — קאָשטשיס פוס איז דאָך גרעסער פון אים אַליין, און זיין
גרינע סו איז נאָך קלענער — ווי אַזוי מאַכסטו דאָס דיין קאָמפּאָזיציע?—
פון וועלכער פּערספּעקטיוו מאָלסטו דאָס, אַנו, באַווייז... פאַרבעסער די
געגוויאַיקייט”.... דער מייסטער נעמט אַ צייטונג, פון וועלכער עס זענען
אַראָפּגעפליקט די ברעגעס אויף „הינטישע פּיסלעך”, און הויבט אויף אוי־
אַן צו צייכענען די פאַלעכער געזעצן וועגן פּערספּעקטיוו און אַנאַטאָמיע.
די שילערס לייגן זיך אָן אויף דעם מייסטערס אַקסל, כדי מען זאָל בע־
סער קענען זען. — „נו, גיב אַ קוק, דו זעסט — אָט דאָס — יאָ, איז
אַ קאָמפּאָזיציע. האָסט פאַרשטאַנען? — אין דער קאָמפּאָזיציע מוז אומ־
באַדינגט זיין אַזאַ מין אָרט, וואָס זאָל זיך גלייך וואַרפן אין די אויגן,
אַז דאָס אויג זאָל האָבן אויף וואָס צו קוקן, דאָס איז — יאָ... מאָל
ווייטער...” — די מייסטערס פאַרטראַכטן זייערע קאָמפּאָזיציע און פאַר־
צייכענען זיי אויפן פּאַפּיר, אָפטמאָל אויף אַ שטיקל צייטונג־פּאַפּיר, און

פון דאָרטן טראָגן זיי דאָס אַריבער אויפֿן לאַקיר, שוין אָן אַ בלייפֿען־צייכענונג. אָנצייכנענדיק דאָס געמעל מיט ווייסער פֿאַרב, אויף וועלכער עס וועלן שוין שפּעטער אַרויפֿגעלייגט ווערן, אַלע פֿאַלעכער פֿאַרבן אין גאָלד. די אויסגעמאָלטע זאַכן שטעלן די פֿאַלעכער אַוועק אויף דער זון, ווייל די פֿאַלעכער פֿאַרבן ווערן, להיפּוך צו אַלע פֿאַרבן בכלל, פֿון דער זון ליכטיקער און פֿולווערטיקער און ווערן טונקעלער אין דער טונקלקייט. נאָך דער זון גייען די אויסגעמאָלטע זאַכן, נאָך פֿאַר דער ערשטער פֿאַלירונג און פֿאַר דעם, ווי מען לייגט אַרויף דאָס גאָלד, און די הויכע טעמפּעראַטורן פֿון די טרוקן־אויוונס. אין די צימערן איז שטיל, עס שמעקט מיט מאַכאָרקע, אָפּטמאָל דערהערט זיך אַ געזאַנג, וואָס מען זינגט אינדערשטיל, פֿאַרטראַכטערהייט. מענטשן אַרבעטן. און אַזוי ביז פֿיר אַ זייגער פֿאַרנאַכט.

ק א פ י ט ל פ י ר

די זון איז אויפֿגעגאַנגען. קאַיאַר האָט דער פּאַסטוך געשפּילט אויפֿן האָרן. די „אוריאַדניקעס‟, דאָס הייסט, די פֿרויען פֿון די מאָלערס האָבן אין די הייפֿלעך געמאָלקן די קי און זיי געטריבן צו דעם אַרכיטעקטור־פּרעסקישן — צווייטן פּאַלעכער מוזיי, דאָס הייסט צום ליקווידירטן קלויסטער, וואָס איז פֿאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ מוזיי. דער פּאַסטוך האָט געטריבן די קי, יאַלעווקעס און שאָף אויף דער פּאַשע. די פֿרויען, באַרוועסע, אָפּגעקילטע אין טוי און אין פֿרימאָרגן־קעלט, האָבן זיך אויף אַ ווײַלע צוגעשפּאַרט אין בעט נעבן זייערע וואַרעמע מענער, און זענען אויפֿגעשטאַנען מיט אַ שעה פֿריער פֿאַר די מענער, כּדי אָנצוטראָגן וואַסער, צוגרייטן טיי פֿאַר דעם מאַן, אים אָפּבאַקן אַ פּלעצל. די מענער זענען אַוועקגעגאַנגען אין די וואַרשטאַטן. בײַ די ווײַבער זענען געבליבן די קינדער און די שטוב, די קיך, דער מיטאָק, דאָס וועש, דער הויף, דער קעלער, די באָד, די הינער, קלייניקייטן, אַ חוץ די געזעלשאַפֿטלעכע אַרבעטן — דאָס אויסיעטן די קאָלעקטיווע פֿעלדער, באַגיסן די קאָלעקטיווע גערטנער א. ד. גל.

די מענער האָבן געלעבט פֿאַרגאַפֿטע און מיט דער קונסט, און די פֿרויען — איין און איינציקער אַלעקסיי איוואַנאָוויטש וואַטאַגין, וועלכער האָט ווייניקער געטרונקען פֿון אַלע מאָלער, פֿלעגט, זייענדיק „בגילופֿין‟, אָנבייגן אין אַ זייט דעם קאָפּ און לירייש אַ זאָג טאָן: — „אַט מיין אַנדרעוונאַ, דאָס איז אַ מענטש, איך רוף זיך אָן צו איר: אַנדרעווונאַ, עס חלשט מיר אַ טרונק, און זי פֿרעגט, וואָס דיר געבן זיסן אָדער געווײַנלעכן?...‟ —

די פֿרויען האָט מען געהאַלטן פֿאַר „אוריאַדניקעס‟. אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ, די פֿרוי פֿון אַ מאָלער און סערגיי איוואַנאָוויטשעס באַלעבאָסטע, וועלכע האָט פֿאַרדונגען די גאַנצע שטוב און אַליין האָט זי זיך איבערגעקליבן אויפֿן בוידעם, האָט געהיימנישפֿול דערציילט:

— און בײַ אונז אין סטאַדע איז עפּעס נישט גלאַטיק, זינט איך

לעב האָט איך אַזוינס נישט געהערט, — דער אָקס זויגט בײַ די קי די מילך אויס!...

— און אויף וואָס איז דער פּאַסטוך? — האָט זיך דער באַלעבאָס איוואַן וואַסיליעוויטש, מיטן צונאָמען סקאָלבאַסקין, אָנגערופן. — דאָס דינגען אונזערע פרויען אַזעלכע פּאַסטוכער, — האָט ער גלאַט אין דער וועלט אַריין אַ בורטשע געטון, — ווי באַלד דער פּאַסטוך שפּילט גוט אויפן האָרן, הייסט עס, אַז ער איז אַ גוטער פּאַסטוך, און אַכטונג געבן אויף דער סטאַדע דאַרף ער שוין נישט, אַבי ער שפּילט אויף זיין פייפל...

— הייסט עס, אַז דער פּאַסטוך שפּילט דאָס פון אונזערט וועגן אויפן פייפל?...

— געוויס פון אייער פאַרגעניגן וועגן, פון אייער הנאה וועגן!...

— וויבאַלד אַזוי שטיי דו אויף דריי אַזייגער פאַרטאָג מעלקן די קו, — און שעפּ דו דעם פאַרגעניגן.

— דאָס איז נישט מיין פליכט.

— געוויס איז דאָס נישט דיין פליכט! דיינע — איז ליטערעס צו טרינקען און מיט די שילערינס צו פאַרברענגען... ווו ביסטו נעכטן געווען, נו. ווו?
———

— איך בין מיט די חברים... איך האָב געמוזט... און דערצו נאָך זענען די פאַרדינסטפולע צוריקגעקומען פון דער רייזע...

— און ווער פון אייך האָט ניורקא קאַרינאַן בלומען אָנגעריסן?

— וואָס דיר פאַלט איין. דאָס איז גלאַט אַזוי זיך, וויינציק מיסט וואַקסט דאָס אונטער די פיס...

— יאָ, יאָ, שוין איינמאָל מיסט וואַקסט דאָס אונטער די מיידנס פיס...

די פאַלעבער מענער זענען זעלטן נעזונטע מענטשן, און קיין ש.ב זאַך נעמט זיי נישט. און אַלע זענען פאַעטן. און די פרויען...

אַלעקסאַנדראַ מיכאַיאָלוונאַ איז אַ גאַנצן טאָג געווען פאַרטון אין איר אַרבעט און זאָרגן און קיינער האָט זי נישט באַמערקט. זי האָט געשפּייזט די מענטשן און בהמות. זי האָט געוואַשן די פּאָדלאָגעס אין שטוב, אויס־געקערט אַרום הויז און געיעט איר גאָרטן, צוויי ביטן טרוסקאַווקעס, צוויי ביטן פּאָמידאָרן, צוויי ביטן ציבעלעס און קנאָבל. יעדן קאַיאָר, אַ שעה, איידער עס כאַפּט זיך אויף דער הערשער, פלעגט זי גיין אין וואַלד אַריין נאָך יאַגדעס און שוואָמען. געפּליקט די הינער, אָוועקגעזעצט די קוואָקעס און צוזאַמען מיט די קוואָקעס אויסגעפירט די הינדעלעך. פאַרטאָג און דריי אַזייגער בייטאָג, פלעגט דער פּאַסטוך שפּילן אויף זיין

האָרן און צונויפֿרופֿן די סטאַדע. איינס אַזייגער ביי טאָג און אַכט אין אָוונט פֿלעגט דער פּאַסטוך ברענגען צו פֿירן די סטאַדע. אויפֿן סאָוויעטן־פּלאַץ, אויף דער באַקאַנאָוו און גאַליקאָווינאַס האָט די סטאַדע אויפֿגעהויבן אַ שטויב, די קו האָבן געמעקעט, און די שאָף, די נאַרישסטע באַשעפֿענישן, האָבן געבעקעט, — און אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ האָט צוזאַמען מיט די איבעריקע „אורויאַדניקעס" געשפּאַנט אין שטויב, פֿאַרנאַנדערפֿלאַנטערנדיק די קעלבישע און שאָפֿישע נאַרישקייט אויף דידיקינישע, באַקאַנאָווישע, וואַקוראָווישע אייגנטומס. מען האָט געדאַרפֿט מעלקן די קי. מען האָט געדאַרפֿט אַנטראָגן וואַסער און באַגיסן די בייטן. מען האָט געדאַרפֿט צוגרייטן דאָס נאַכטעסן...

בשעת אין פּאַלעך האָט זיך אָרגאַניזירט אַ קאָלווירט, איז דער גאַנצער מאָלער־אַרטעל אַריינגעטרעטן אין אים. דערנאָך איז דער אַרטעל אַרויסגעטרעטן פֿונם קאָלווירט, אַלס אינדוסטריעלע, און נישט לאַנדווירטשאַפֿטלעכע אונטערנעמונג. און אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ האָט געטענהט צו סערגיי איוואַנאָוויטשן:

— אין קאָלווירט איז, מיין איך, בעסער, ווי אין אַרטעל. זיי האָבן אַלץ אין זינען קונסט און ווידעראַמאָל קונסט, און מיר ווייסן, וואָס עס איז אַזוינס זייער קונסט. יעדן אָוונט איז מען בגילופֿינדיק און יעדער פֿון זיי האָט זיך זיין סימפּאַטיע, און ווו פּאָקן זיי אַזויפֿיל!... און מיר — גרייט פֿאַר זיי, קאָך פֿאַר זיי. איך וועל דאָס נישט זאָגן אויף באַקאַנאָוון אָדער זובקאָוון, אויף קאָטוכינען און מאַרקיטשעוון,—זיי פֿאַרדינען גוט, און ס׳קלעקט זיי אויף אַלעמען. אָבער מיינער אָדער עמיצער אַנדערש, — אין קאָלווירט וואָלטן מיר מער פֿאַרדינט. און אין קאָלווירט איז אַ קאָנטראָל פֿאַראַן, דאָרטן פֿאַרדינען די פֿרויען מער פֿון די מענער, דאָרט זעט מען, ווער וועמען עס שפּייזט, און דאָ — קונסט און ווידער קונסט, און מיר, זיץ אינדערהיים, וואַרט אויפֿן מאַן און קיינער שאַצט נישט אָפּ דיין אַרבעט. זיי האָבן אונז אַ נאָמען געגעבן „אורויאַדניקעס", און דאָס, וואָס מיר לעבן און דאַרפֿן לעבן מיט זיי, דאָס האָבן זיי גאָר פֿאַרגעסן... ניין, אין קאָלווירט איז בעסער, איך וואָלט דאָרט מער פֿון אים אַרבעטס־טעג געהאַט. און וואָס שייך די קינדער, לערנען זיך די קינדער פֿון די קאָלווירטניקעס אין די זיבן־יאָר שולן פּונקט אַזוי ווי אונזערע...

סערגיי פּעטראָוויטש אַגייעוו האָט איינמאָל געזאָגט:

— מיר שענקען אונזערע ראַיקאָמען און ראַיסאָוועטן אויטאָמאָבילן, — אין אַ יאָר אַרום וועט די גאַנצע געגנט האָבן אויטאָ־וועגן.

פון פאַלעך קיין פעסטיאַקי און קיין יוזשע איז דאָ אַן אויטאָ־וועג. וואַסילי וואַסיליעוויטש זימין, דער פאַלעכער „וואַיעוואָדע", דער פאָר־זיצער פון פאַלעכער ראַיאָנספּירקאָם, בויט, פונקט אַזוי ווי נאַנסען אין דער אַרקטיק, אויטאָ־וועגן אין זיינע פּעריפעריעס, צו די קאָלווירטן און צו דעם קאָלווירטישן ליין. די קאָלווירטלער פירן זאַמד און זשוויר און פירן איבער דאָס ליים פון די וועג־גריבער. די מיידלעך אַרבעטן מיט די לאָפּעטעס און באַגלייטן דעם חבר זימין מיט הלצהלעך, — זעט נאָר דעם אויטאָ־יעד*), הייסט עס!... פונדעסטוועגן פעלן נישט קיין גריי־בער אויף די וועגן. איינמאָל האָט סערגיי איוואַנאָוויטש, נאָכדעם, ווי ער האָט זיך גוט אָנגעמאַטערט צוליב די גריבער, זיך אוועקגעזעצט אויף א טראַנשייע פון א נייעם וועג, אונטער די סאָסנעס, נעבן די קאָלווירט־לער מיט די פורן, מחמת דער היץ האָבן די קאָלווירטניקעס געפּיטערט זייערע פערד. די פערד זענען פון קאָפּ ביזן וויידל און אונטערן בויך גע־ווען אַרומגעבונדן מיט צווייגלעך פון בערעזעס, ריאַבינעס און אָסינעס, כדי צו פאַרהיטן זיי פון די פליגן, און האָבן אויסגעזען אַזוי ווי באַוועג־לעכע ביידלעך. די קאָלווירטלער האָבן אויפן שייטער געבראָטן קאַר־טאָפל. די לופט האָט געשמעקט מיט סאָסנע־סמאָלע, וואָס האָט זיך אויס־שמאָלצן פון דער היץ.

— דער איקאָנע־מאָלער בעלאָוסאָוו, ווי נאָר ער איז געוואָרן א באַלעבעסל פאַר זיך נאָך דער גראַנאָוויטער פאַלאַטע, האָט סאַפּאָנאָוון אויף צעפיקעניש אָפּגערעמאָנטירט דעם איקאָנאָסטאַס און געגומען ביים גלח א שריפטלעכן דאָקומענט, אַז דאָס האָט ער אַליין טאַקע רעמאָנטירט, און נישט סאַפּאָנאָוו, זיין קאָנקורענט. און אַט נעמען סאַפּאָנאָוו און בעלאָוסאָוו און טוען א שטאַרב, און באַגעגענען זיך אין גהינום, ביידע צוזאַמען. פרעגט סאַפּאָנאָוו בעלאָוסאָוון: „ווי געשיקט זיך דאָס, אַז דו מיט דעם דאָקומענט, וווּ עס שטייט שוואַרץ אויף ווייס, אַז דאָס האָסטו דעם איקאָנאָסטאַס געמאַכט, זאָלסט גאָר זיין אין גהינום?" — ענטפערט אים בעלאָוסאָוו: — „דער מלאך, דער צויגן - זון, וואָס האָט מיך פון דער ערד באַגלייט, האָט בלויז געקענט לייענען אויף לאַטיין. קיין רוסיש האָט ער קיין וואָרט נישט פאַרשטאַנען, אַז עס־האַרץ אויף רוסיש, און האָט נישט איבערגעלייענט, דער טיוול, דעם דאָקומענט!"

---

*) אַ שפּיל־וואָרט: אויטאָ־פאָרער און אויטאָ־פּרעסער, ווי דאַרמאָ־יעד — פּאַראַזיט, אומזיסטער פרעסער.

— און אַט איז אויף דעם טייך לוך געפֿאָרן אויף אַ שיפֿל אַ וויסנ־שאַפֿטלעכער מאַן, פֿרעגט ער דעם איבערפֿירער: „די וויסנשאַפֿט־כעמיע קענסטו?" — „ניין, — ענטפֿערט דער איבערפֿירער, — איך קען נישט". דער וויסנשאַפֿטלעכער מאַן האָט אָזש אָנגעהויבן שאָקלען מיט דעם קאָפּ פֿון האַרצווייטיק, און דער איבערפֿירער האָט זיך שטאַרק פֿאַרשעמט פֿאַר זיין נישט געבילדעטקייט. און פּלוצים אין סאַמע ברען פֿון אַט די וויסנשאַפֿטלעכע געשפּרעכן, נעמט דאָס שיפֿל און גיט זיך אַ קער איבער. דער איבערפֿירער פֿרעגט: — „און שווימען קאָנסטו, פּריץ, פּראָפֿע־סאָר?" — „ניין", — ענטפֿערט דער וויסנשאַפֿטלעכער פּריץ. — „נו, וויבאַלד אַזוי וועל איך מוזן ראַטעווען דיין וויסנשאַפֿטלעך לעבן, די זאָלסט, חלילה, נישט דערטרונקען ווערן".

די קאַלווירטלער זענען געווען באַקאַנטע, פֿאַלעכער, די צוויי ברי־דער ראַמאַן און יעפּים אַרכיפּאָווישעס. נעבן ראַמאַן אַרכיפּאָוויטשן איז ביים שייטער געלעגן ווערעסאַיעווס „כתבים פֿון אַ דאָקטאָר". ביידע זענען זיי אַמאָל געווען איקאָנע־מאָלער. איינער פֿון זיי האָט צוזאַמען מיט בוטאַרינען געאַרבעט אין פֿאַלעכער אָרעמשאַפֿט־קאָמיטעט, דער צווייטער האָט געדינט אין שויע ביי וויצינען, אין איזאָליאַטאָר. צום שייטער איז צוגעגאַנגען יעפּים אַרכיפּאָוויטשעס טאָכטער, אַ קאָמוניסטקע, זי האָט געפֿרעגט סערגיי איוואַנאָוויטשן:

— יעסעניניען, ווען ער האָט געלעבט, האָט איר געזען? — ער און מאַיאַקאָווסקי געפֿעלן מיר...

עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז איר באַליבטסטער שרייבער איז — דיקענס.

ראַמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— מיט אַ הונדערט יאָר צוריק, אין ניקאָלאַי דעם ערשטנס ציימן, האָט מען איינגעפֿירט אָט די קאַרטאָפֿל, און פֿאַר דעם, מיט פֿופֿציק יאָר פֿריער, האָט מען זיי אויך איינגעפֿירט אין פֿראַנקרייך. די פֿראַנצויזן האָבן דאָס אַזוי געטון: אין פֿאַרשידענע ערטער פֿון זייער לאַנד האָבן זיי פֿאַרזייט קאַרטאָפֿל אויף די פֿעלדער און דאָרט אוועקגעשטעלט גרע־נאַדירן און אָנגעזאָגט די גרענאַדירן — זיי זאָלן קוקן דורך די פֿינגער. פֿאַרביינייענדיקע פּויערים פֿרעגן: — „וואָס איז דאָ פֿאַרזעצט?", — און די גרענאַדירן ענטפֿערן: — „עס איז דאָ פֿאַרזייט אַ מאכל־מלכים, שפּייז פֿאַרן קעניגלעכן טיש, וואָס וואַקסט אין ווייטע, פֿון יענער זייט

ימיקע לענדער, און היסן הייסט דאָס ערד־עפּל, אָדער קאַרטאָפליע". — די פויערים האָבן אָנגעהויבן צו גנבענען דעם „מאכל־מלכים", כּדי צו פאַרזוכן, וואָס דער קייסער עסט, — און עס פאַרזעצט ביי זיך... ביי אונז איז דאָס צוגעטאָנען א קאַפּעטשקע אַנדערש. ניקאָלאַי דער ערשטער האָט פונאַנדערגעשיקט די קאַרטאָפל צו די גובערנאַטאָרן, די גובערנאַטאָרן צו די איספּראַווניקעס, די איספּראַווניקעס צו די אוריאַדניקעס, און די אוריאַדניקעס — צום פויער: — פאַרזיי, דו צווינגן־קאָטער, און באַלבע נישט! קיינער האָט פון די דאָזיקע קאַרטאָפל גאַרנישט נישט געוווסט, און פאַרשטאַנען האָט מען דאָס אַזוי, אַז קוים האָט זיך דער קייסער אַליין צו דעם גענומען, הייסט עס, אַז קיין גוטס וועט פון דעם נישט אַרויסקומען. און אַט זענען צוליב דעם אויסגעבראָכן די אַזוי־גערופענע קאַרטאָפל־בונטן. קאַרטאָפל האָט געהייסן טייוולס־זוימען, סם. די פּאַפּעס האָבן געפּראַוועט תּפילות אין די קלויסטערס. מענטשן זענען צוליב די קאַרטאָפל אומגעקומען אויף קידוש השם. מיין זיידע האָט דערציילט, אַז צוליב די קאַרטאָפל האָט ער געקריגן אַריינגעציילט אין ווי רופט מען עס!... און איצט וועל איך פרעגן? — אַט זאָל מען נעמען און מיר פאַרבאָטן צו פאַרזעצן קאַרטאָפל, וואָס וואָלט איך אָן קאַרטאָפל געטון? — ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט א ווײלע געשוויגן. — אַט טראַג איך איצט דעם פעלץ, וואָס האָט פריער געהערט צו דעם בירגער און ליפּעראַנט פון זיין מאַיעסטעט... פריער האָבן מיר די באַלעגופים אַנטבאַלעגופּעוועט און נישט באַמערקט, ווי ביי אונז אַליין זענען די מוחות אויסגעוואָרצלט געוואָרן, — איך וועל דיר וועגן דעם שפּעטער דערציילן, דאָס הייסט וועגן די אויסגעוואָרצלטע מוחות...

(ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס דערציילונג וועגן די אויסגעוואָרצלטע מוחות ווערט שפּעטער דערציילט).

— אַט איז ביי אונז געווען דער צען־יעריקער יובילײ פון די פּודעלער־מאַכער. און אַט איז אויסגעפאַלן דער קאָלווירט־יום־טוב פון דער גערעטעניש. וואָס איז דאָ צו דערציילן? — מען איז אוועק אויפן פעלד, זיך אָפּגעפּאַרטיקט מיטן לײן, פאַרבעטן די שכנים אויף דער שמחה און אַסיגנירט פופצן טויזנט רובל אויף דער סעודה. און מען מוז דאָ דערציילן וועגן דעם נעפּעס. ביי סאָפּאָנאָוון זענען אויך געווען שמחות, און אַט ווען מען האָט אים אַנטבאַלעגופּעוועט, זענען פון אים געבליבן פאַרשידענע געפּעסן פאַר פיש און פאַר גענז, זופּן־וואַזעס אויף גאַנצע צוויי עמער, טאַצן, פּאָלומעשקעס, און ווער האָט זיי געדאַרפט? אָבער אינם

סאָלווירט זענען זיי אונז ערשט צונויף געקומען. הערכט האָבן מיר געקויפט ביי דעם גאָנגאָלער פּישאַרטעל, — וועגן דאָרף גאָנגאָלי אויפן לוך, האָט איר געהערט? — אַ באַרימט דאָרף! — הערכט האָבן מיר געקויפט, אַזעלכע גרויסע, אַז סאַפּאַנאַוו האָט זיי אַפילו אין חלום נישט געזען. צונויפגעפאָרן איז מען זיך פאַרנאַכט צו, די אויטאָמאָבילן האָבן מיט זייערע אויגן די פערד געשראָקן, פון אומעטום זענען געפאָרן געסט. די מאַידאַקאָווער פערד־פערמע האָט געשיקט אירע לויף־פערד אויף טשעקאַוועס. געפּראַוועט די סעודה האָט מען אין גאַנצן הויז פון דער סאַצקולטור, אין די אַמאָליקע סאַפּאַנאָווישע וואַרשטאַטן, ווייסט דאָך... הונדערט פופציק געסט זענען געווען — פאַרזיצערס פון דאָרפּראַטן און סאָלווירטן, בריגאַדירן, און דערנאָך אונזער סאָלווירט אין פולן קאָמפּלעט, פון קליין ביז גרויס, — געסט זענען געגאַנגען, געפאָרן, אַ גאַנצע נאַכט האָט מען געהוליעט. נו, מסתמא ווייסטו דערפון, אַז יעדן מענטשן דוכט זיך, אַז זיין אַרבעט איז דער סאַמע עיקר, ממש אַ היסטאָרישע געשעעניש. נו, אַזוי איז דאָס אויך אין אַ געזעלשאַפט, אָן דעם האָט קיין זאַך קיין זין נישט. נו, איז האָט מען גערעדט, — מען האָט געהאַלטן טאַקע אמתע מלוכה־רעדעס, און געשריבן בריוו מיט באַגריסונגען — צום חבר נאַסאָוו און צום חבר אַגייעוו. מיר האָבן געצוווּנגען אַלע אונזערע שכנים זיי זאָלן אָפּגעבן אַ באַריכט וועגן זייער אַרבעט, — דאָס הייסט, מיר האָבן אין אונזער יום־טוב געוואָלט הערן ווי עס האַלט ביי זיי און ווי גייען די געשעפטן אין זייערע סאָלווירטן, וועגן זייערע דערגרייכונגען און דורכפאַלן, אַז אַלץ זאָל אַרויסקומען, אַזוי ווי בוימל אויפן וואַסער. און מיר האָבן אויך אָפּגעגעבן דין וחשבון. עס האָט זיך באַקומען אַ מין רייניקונג. איך זאָג דיר — נישט קיין פשוטע מענטשן, נאָר העלדן אין מלוכהשן זינען פון וואָרט. אַ באַלאַליקע־אָרקעסטער האָט אונטער אַקאָמפּאַנימענט פון אַ קלאַוויר געשפּילט ביז דריי אַזייגער פאַרטאָג. אַלע פאַרזיצערס האָט מען מכבד געווען מיט אַ כוסעלע. געווייטלעך, האָט מען געטרונקען. די זקנות, זיי האָבן אויך געטאַנצט מיט אונז. קיין שיכּורים זענען נישט געווען. און מיט רעדעס — באַמערק דאָס דיר — זענען מערסטנס פרויען אַרויסגעטרעטן, זיי האָבן געהאַט מער אַרבעטסטעג, זיי נעמען איבער די מאַכט, ביי זיי האָט דערוואַכט דער ווילן צו הערשן...

— פון דעצעמבער אָן ביזן פאַרזיי בין איך געווען געדונגען דורכן סאָלווירט אויף גראָבן דעם קאַנאַל פון דער גרויסער וואָלגע... דאָרט

אויפן קאנאל האב איך אויך באגעגנט אנטאן איוואנאוויטשן... נו, מיר זענען אהינגעקומען פונקט צו אזא ארבעט, ווי איצט, אויפן וועג, דאס הייסט פירן ערד, נאר נישט פאר דעם וועג, נייערט פארן קאנאל... מיר גראבן, מיר פירן. אבער דאס איז נישט דער עיקר פון דער מעשה. געארבעט האבן דארט — נו, מיר, קאלווירטלער, ארבעטער, רויט־ארמייער, אינזשינערן, און חוצדעם — ארעסטאנטן. און אלץ איז ביי אונז געווען צעטיילט אויף בריגאדעס — קאמיוניסטישע בריגאדעס, בריגאדעס פון סימפאטיקער, אט אזעלכע, למשל, ווי איך. עס זענען אויך געווען בריגאדעס פון ארעסטאנטן און פון דער שפאנע. און עס איז געווען אן איבערגייענדיקע רויטע פאן, — דאס הייסט, אזא פאן, וואס גייט איבער צו דער בעסטער בריגאדע. בשעת איך בין אנגעקומען איז די פאן געווען ביי די קאמיוניסטן. און מיטאמאל זען מיר, אז אויף אונזער פארצעלע שפארט און שפארט פאראויס א בריגאדע פון פארשיקטע. אזן איך טראכט מיר: — וואס זאל דאס באדייטן? — דער קאנאל ווערט דאך געגראבן קעגן זייער רעזשים, דאס גאנצע לאנד לעבט דאך קעגן זייער ווילן... און אט האב איך פארפירט א שמועס מיט זייער בריגאדיר און איך פרעג אים: „זאג מיר, איך בעט דיך, ביסטו טאקע ווירקלעך געווארן א קאמוניסט? — וואס שפארסטו אזוי מיט דיין בריגאדע? צו וואס דארפסטו די רויטע פאן?“ ער האט א ווײלע געשוויגן, פאררויכערט, און זיך אנגערופן: — „ניין, מיר זענען נישט קיין קאמוניסטן,— זאל זיך דאס רעדל איבערדרייען... דאס רעדל קאן זיך אבער שוין נישט צוריקדרייען, — און פארוואס ארבעטן מיר אזוי? — ווייל מיר ווילן לעבן אין אט דער ארדענונג, ווי אלע... מיר ווילן לעבן מיט אלעמען צוזאמען און געניסן פון די סאוועטישע געזעצן, און חוץ מיט ארבעט קאנען מיר זיך אין ערגעץ נישט רירן!“... האסט פארשטאנען, סערגיי איוואנאוויטש, צי ניין?...

מען האט פאררויכערט. ראמאן און יעפים ארכיפאוויטש האבן אויפגעגעסן די קארטאפל און איינגעשפאנט די פערד. סערגיי איוואנאוויטש האט זיך צוריק אומגעקערט צו די גריבער און צו דעם אויטא. עס איז שוין געווען נאכמיטאג, די היץ איז געפאלן. ראמאן ארכיפאוויטש האט דערמאנט וועגן טייך לוך און דעם דארף גאגאליכע. ארבעקאוו האט דאס דארף געזען, ער איז אבער דארט, אין דעם דאזיקן באַרימטן דארף, נישט געווען. דער לוך פליסט איבער זומפן, צווישן אאיר, און ער איז אויף אזויפיל פארוואקסן מיט אאיר, אזוי ארומגעצוימט מיט

זומפּן, אַז מען קאָן בשום אופן נישט צוקומען צו זיין מיט, — ער פּליסט אַזוי, אַז עס האַלטן זיך אין אים אויף צוויי קילאָדיקע קאָרעסן. די איינוווינער פון די דערבייאיקע דערפער קאָנען זיך אפילו נישט באָדן אין לוך, ווייל צוליבן זומפּ קאָן מען נישט צוקומען צום וואַסער. און אין מיט פון דעם לוך, אין יענעם אָרט, וו דער לוך גיסט זיך צונויף מיט דעם ליולעך, געפינט זיך דאָס אינזל גאַגאַליכע, און אויפן אינזל — דער קאָלווירט גאַגאַליכע. פון מערץ ביז סוף נאָוועמבער, און אָפטמאָל אפילו ביז העלפט דעצעמבער, קאָן מען קיין גאַגאַליכע נישט צוקומען און נישט צופאָרן, — און נישט יעדער וועט אפילו וואַגן צוצושיפן זיך אהין אויף א שיפל, ווייל מען האַרף וויסן ווי אַזוי זיך נישט צו פאַר־בלאָנדזשען צווישן אַאיר און נישט איינזינקען אין זומפּ. באַרימט איז גאַגאַליכע חוץ מיט איר ליין אויך מיט איר פישער־אַרטעל און מיט אירע יעגערס, וועלכע האָבן, נישט געקוקט אויפן פאַרבאָט, פאַראַיאָרן ווינטער דערהרגעט זיבן הירשן. און נאָך איז זי באַרימט מיט אירע קאָמערעס און יאַגעדעס. און נאָך איז זי באַרימט — מיט אירע גרוילי־קע מסורות. קיין גאַגאַליכע קאָן מען צוקומען נאָר אין ווינטער אויף א שליטן, ווען דאָס וואַסער און דער זומפּ ווערן גוט פאַרפרוירן. געפאָרן קיין גאַגאַליכע איז סערגיי איוואַנאָוויטש מיט וואַסילי וואַסיליעוויטש זימינען, וועלכער האָט קאָנטראָלירט דעם ליין און די דאָרפראַטן. זיי זענען געוועזן צוגאַסט ביים פאָרזיצער פון דעם יאַקאָוולעווער דאָרפראַט, ביי קירא איוואַנאָוונאַ ביטשקאָוואַ, וועלכע האָט אַרויסגעפירט איר דאָרפראַט בשעתן פרילינג־פאַרזיי אויפן רויטן טאָוול, די אַלמנה און מוטער פון דריי קינדער, וואָס לערנען זיך פונקט אַזוי ווי די קינדער פון די מאַלערס. וואַסילי וואַסיליעוויטש האָט געשמועסט מיט קירא אי־וואַנאָוונאַ וועגן קאָלווירט־ענינים, וועגן קאָלווירטלער און אינדיווידוע־לע ווירטשאַפטן און עס האָט זיך אַרויסגעוויזן — (לויט דעם פּאָלעבע־ראָיאָן), — אַז ביי אינדיווידועלע ווירטשאַפטן זענען געבליבן בלויז די, וועלכע קלויבן זיך בכלל אוועקצוואַרפן די לאַנדווירטשאַפט און פאַר־לאָזן דאָס דאָרף, געפינענדיק פאַר זיך א פאַסיקערע אַרבעט אין איוואַ־נאָוואַ, אין מאָסקווע, אין סמאָלענסק, אין די שטעט, אין די פאַבריקן; עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז מען קאָן בכלל נישט פאַרגלייכן די אַר־בעט פון א קאָלווירטלער מיט דער אַרבעט פון אַן אינדיווידועלן ווירט־שאַפטלער — ווייל דער קאָלווירטלער אַרבעט אי קלוגער, אי פּראָדוק־טיווער, אי בעסער...

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערמאָנט וועגן דער שטאָט אוגליטש,— וואַקוראָוו, קאַטוכין און מאַרקיטשעוו זענען געווען אויף דער אָזיערע סעוואַן. די אָזיערע סעוואַן וועט ווערן אַראָפּגעלאָזט פון די בערג, זי וועט זיך פונאַנדערגיסן איבער אַרמעניע מיט נייע זיבן אָזיערעס, באַוואַסערנ־דיק די אַרמענישע מדבריות און געבן עלעקטרי־ענערגיע דער גאַנצער זאַקאַווקאַזער פעדעראַציע. און אוגליטש...

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט אין פאַלעך באַקומען אַ בריוו — פון דעם רעסטאָוראַטאָר פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשניקאָוו, וואָס איז געפאָרן פון מאָסקווע קיין סוזדאַל.

„הויכגעאַכפּערטער סערגיי איוואַנאָוויטש!...

איך האָב דעם כּבוד אייך מודיע צו זיין, אַז אייער צונויפגעלייגטער טריפּטיק, די איקאָנע פון דער הייליקער גאָטס מוטער, איז דורך מיר רעסטאַווירדט און אָפּגעטראָגן געוואָרן צו אייך אַ היים. די איקאָנע, ווי איך האָב אייך שוין געזאָגט, איז פון יאַראָסלאַווער מאָלעריי און נאָכדעם, ווי איך האָב זי אָפּגערייניקט, האָט זיך אַרויסגעוויזן, געהערט זי צום סוף פון זעכצנטן יאָרהונדערט. איך ווייס נישט, צי איר, סערגיי איוואַנאָוויטש, האָט זיך פאַרטראַכט וועגן דעם, אַז איר ווינט גאָרנישט ווייט פון יענעם אָרט, וווּ סוף זעכצנטן יאָרהונדערט האָט זיך גראָד אָפּגעשפּילט איינע פון די סאַמע געהיימנישפולסטע זייטלעך פון אונזער געשיכטע. איך האָב דאָ אין זין די שטאָט אוגליטש און די הריגה פון דעם הייליקן צאַרעוויטש דמיטרי, וואָס איז דאָרט געשען. צי איז אונזער איקאָנע אַמאָל נישט געמאָלט געוואָרן אין יענע גרויליק־מאַיעסטעטישע צייטן?... איך דערמאָן דאָ וועגן אוגליטש דערפאַר, ווייל אין די בלעטער האָב איך געלייענט, אַז די דאָזיקע אוראַלטע שטאָט איז פאַרפלייצט געוואָרן בשעתן בויען די גרויסע וואָלגע. איך בעט אייך, הויכגעאַכפּערטער סערגיי איוואַנאָוויטש, מיר צושיקן דאָס געלט, וואָס קומט מיר פאַר דער רעסטאַווראַציע, ווייל עס איז מיך באַפאַלן אַ גרויסע תשוקה אומבאַדינגט אַראָפּצופאָרן קיין אוגליטש און זיך פאַרנויגן פאַר דער מאַיעסטעטישער אַלטקייט זיינעריי...

די טויזנט־יעריקע וואָלגע, דער לידער־טייך, וועט פאַרפלייצן די שטאָט פון מאָרדן, די שטאָט פון די סאַמע טונקלסטע זייטן פון דער רוסישער געשיכטע, וווּ מען האָט יאָ געהרגעט, און וווּ מען האָט נישט געהרגעט דעם צאַרעוויטש דמיטרי, ווייל ווער ווייס צי עס איז יאָ געווען,

צי עס איז נישט געווען דער צאַרעוויטש דמיטרי גריגאָרי אָטרעפּיעוו — און זאָל די זינגענדיקע וואָלגע פֿאַרפֿלייצן אַט די רוסישע פֿאַרמעטן!...

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געוווינט אין פֿאַלעך, כּדי זיך אָפּצורוען, מיט פֿריינט־מאָלער, מיט ווייב און קינד. ער האָט זיך אויפֿגעכאַפּט צוזאַמען מיט זיין זון און מיט דער זון. ער איז געגאַנגען און געפֿאָרן אין די אַרומיקע פֿעלדער און וועלדער. אין די וואַסער־קריגלעך און מילך־טעפּלעך האָט ער אָנגעשטעלט גאַנצע בעזעמער בלומען און דער ריח זייערער האָט פֿאַרוואַנדלט די שטוב אין אַ וואַלד־בײדל און מחיהדיק שווער געמאַכט דעם קאָפּ מיט זייערע ריחות. פֿון אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַן האָט ער זיך דערוווּסט די סאַמע פּשוטסטע דאָרפֿס־נייעסן, וועלכע האָבן פֿאַר איר אַן אינטערעס, — אַז דעם שכנס קו איז אַריין אין צווייטן שכנס גאָרטן און פֿון אים אַ תּל געמאַכט, — אַז פֿאָרסיק — דער הונט — האָט אַ גאַנצע נאַכט געבילט, מען איז, אַפּנים, ביינאַכט געקראָכן אין גאָרטן נאָך טרוסקאַווקעס, אָדער אַ פֿאָרל האָט זיך פֿאַרקליבן אין סאָד אַריין, אַז מען האָט געבראַכט זייער שיינע יאַגעדעס, אַז צו סאַלאַפּינען איז געקומען צוגאַסט אַן אייניקל. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט זיך צוגעקוקט צום זון, צו דעם, ווי אַזוי עס וואַקסט דאָס מענטשעלע, דער קינפֿטיקער בירגער פֿון דער אָנקלאַס־געזעלשאַפֿט, — ווי אַזוי עס האָבן זיך ביי אים אויסגעשניטן און אויסגעוואַקסן צוויי ציינדלעך, ווי אַזוי ער עסט קיסעל און שמירט זיך אויס ביז איבער די ברעמען, — ווי אַזוי ער געוויינט זיך צו צום טעפּל; — ווי אַזוי ער האָט תּחילת אַרויסגערעדט „אַפּ”, דערנאָך „פּאַ” און מיטאַמאָל בפירוש געזאָגט „פּאַפּאַ!”, — ווי אַזוי ער רופֿט אַ קאַץ „קיך” און די הינער „קיך”, און די קו „קיך” און פּלוצים האָט ער די קו גערופֿן „מו”, און אין צוויי טעג אַרום אַרויסגערעדט „אַם”, דערנאָך „מאַ” און צום סוף פּשוט „מאַמאַ!” — ווי אַזוי ער איז פֿריער געשטאַנען, אָנהאַלטנדיק זיך מיט ביידע הענטלעך, מורא האָבנדיק פֿאַר דעם שטח אונטער זיך, ווי אַזוי ער האָט זיך אָנגעהויבן האַלטן מיט איין הענטל, — ווי איינמאָל האָט ער פּלוצים ביידע הענט אָפּגעלאָזט, נעבן אַ סטויג היי, און נעמענדיק אין האַנט אַ שטרויעלע, האָט ער נישט באַמערקט, אַז ער שטייט אויף די אייגענע פֿיסלעך, און באַמערקנדיק דאָס, איז ער געוואָרן איבערראַשט, זיך דערשראָקן און זיך דערפֿרייט צוליב דער גרויסער מערקווירדיקער אַנטדעקונג, וואָס איז פֿאַר אים געווען נישט קלענער, ווי די אים נישט באַוווּסטע אַנטדעקונג פֿון אַמעריקע, פֿאַר דער אַנטדעקונג, אַז ער קאָן אויך שטיין אויף די

אייגענע פּיס!.. — ווי אַזוי די מוטער פלעגט אין די גרינגע אויפדער־נאַרישן זינגען איבער דעם ווייסן בעטעלע אויף איר לייבלעכער שפּראַך:

איאַוו נאַנאַ, וואַרדאַ נאַנאַ,
איאַוו נאַנאַ נאַאַ... —
פיילעכל שלאָף, רויזעלע שלאָף,
פיילעכל שלאָף, שלאָף... —

ווי אַזוי דער זון האָט צוגעהאָלפן זינגען זיין מוטער, פאַרשלעפערנ־דיק זיך אַליין, ער האָט שטילערהייט געמורמלט: „איעווראַ־אַ!''... ליבע דאָס איז דאָס פולן דאָס לעבן, ווי די וועלט, און די וועלט, ווי דאָס לעבן. די ליבע דרינגט דורך אַלץ, דעם צימער, די לופט, דאָס קלייד, די בלומען, דעם טיש, דאָס פאַרהענגל. ליבע — דאָס איז נאָך מער, ווי דאָס אַנען זיעם פּאַלעכער מוזיי...

הינטער פאַלעך, הינטער דער פאַלעשקע, האָט דער גרינער וואַל־זאַוואָדי געשמעקט מיט סאָסנע. הינטער זאַוואָדי איז געוואַקסן דער קו־דאַשעווער וואַלד, מען האָט אים אויסגעהאַקט, און עס האָבן דאָרט אימ־פּעטיק געבליט און דערנאָך צייטיק געוואָרן פּאָזיעמקעס, אָט די זיסטסטע פרוכט, וואָס איז אויך קוים־קוים ביטערלעך, אַזוי ווי די ליבע. נאָך דער גאַליקאָוו־גאַס, אויפן וועג קיין פּאָדאָלינאַ, אָדער אַבאַלענסקאַיע, איז געווען אַ בערעזע וועלדל, און אונטער די בערעזעס זענען געוואַקסן פּיי־לעכלעך, פאַרנאַכטלעך פלעגן צווישן די בערעזעס אַרומפליען נעפּלען, און דאָס וועלדל האָט געשמעקט מיט בערעזע־ביטערקייט, וואָס איז אַזוי זיס, אַזוי ווי אַ קוש פאַרטאָג, אַזוי ווי די הענטעלעך פון אַן אַכט־יאָר־שימדיקן זון אויף דעם פּאַטערס האַלז. דער דיאַגיליאָוו־בערעזדיאַ־שער וואַלד האָט געשמעקט מיט פייכטער ביטערקייט און עס האָבן דאָרט אַרומגעוואַנדערט הירשן...

די מאָלערס פלעגן אַריינקומען זיצן אַביסל ביים גאַניקל, רויכערן, שמועסן, — באַהאַנדלען, וואָס מען זאָל מאָרגן נאָך דער אַרבעט טון, און געטענהט, אַז מען מוז אומבאַדינגט זיין אין קוזנעטשיכע אויף דער מאַסן־הוליאַנקע, ווייל עס איז דאָרטן דאָ אַן אַלטע וואַסער־מיל, אַ טי־פער טייך און מען הוליעט דאָרטן אויף דער הרעבליע, און טאַקע דאָרט, אויף דער הרעבליע, גייט מען דאָס דעם קאַראַהאָד.

אַלע מיטוואָך פלעגט זיין אַ מאַרק. דאָס גאַנצע דאָרף, צי מען האָט געדאַרפט, צי ניט, פלעגט שוין פינף אַזייגער פאַרטאָג, אַרומשפּאַנען איבער דעם מאַרק, מענער און פרויען, דער אַרטעל און קאָלווירטעלע־

פארדינסטפולע און נישט פארדינסטפולע, פלעגן זיך באגריסן, שמועסן, זיך געזעגענען און זיך ווידער באגעגענען, געקויפט און נישט געקויפט: מען האט פארקויפט מילך, פוטער, סמעטענע, אייער, יאגעדעס, חזיר־פלייש, שאפן־פלייש, קעלבערנס. די מאלערס האבן גיכער געהאלטן, אז קויפן זאל מען פלייש נאר „אויף די פיס", דאס הייסט, זיי פלעגן זיך צונויפלייגן און קויפן א ביקל, א חזיר אדער א שאף. און טאקע דא נישט ווייט פון מארק האבן די שותפים געשאכטן, געווויגן און געטיילט די חלקים פון דעם געקויפטן; און אמאל האט מען „באנוצט די פיס־לעך", טאקע די זעלבע, פון וועלכע מען וועט מאכן די טראדיציאנעלע פיס־גאלאַרעטע.

שבת, פאר דער באד, פלעגט קומען פריינט אלעקסיי איוואנאוויטש וואטאגין מיט א גאלמעסער און מאשינקע; אין מיטן סאד, נעבן דער באד, פלעגט ער דעם קליענט א האלב־נאקעטן אוועקזעצן אויף אן אפ־געהאקטן שטאם און אונטערשערן, אפראזירן ווי א גענייטער פריזירער. דער זונטאג האט שמענדיק געקלונגען מיט געזאנג. דער פאלעכער מוזיי איז געווען דא דערנעבן, די גאס אריבערצוגיין...

אז מען שלאפט אין דעם ריח פון בלומען און אין דער דושנעקייט פון צימערן, ווען די פענסטער זענען פארמאכט צוליב די קאמערעס, — עס דוכט זיך, אז דער שלאף און די חלומות זענען דעמאלט דורכגעזאפט מיט ריחות, — איז דער חלום אומבאגרענעצט, — אזוי ווי די בייטא־ניקע וואר פון דעם היינט, פון דעם רעאלן, וואס איז געווען נעכטן, וואס איז געווען פארצעניארן, וואס איז געווען איידער דו ביסט נאך געבוירן געווארן (און קיינער געדענקט דאך נישט יענע צייט, ווען ער איז נאך נישט געווען אין דעם מאמענט, ווען ער האט אנגעהויבן זיין), — אין דער נאכט און אין די ריחות פון די בלומען האט זיך די וואר צונויפ־געמישט מיט דעם חלום, בויענדיק חלום־קאמפאזיציעס, וועלכע זענען נישט ווייניקער קאמפליצירט פון די קאמפאזיציעס פון די פאלעכער מיי־סטער, וועלכע זענען געפארבט מיט וועלט, מיט רוים, מיט דאטן און צייט...

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס דערציילונג וועגן אויסגעוואָרצלטע מוהות

עפּיגראַף:

„... אונזער שטרענגער, קריגערישער פּראָלעטאַרישער יאָרהונדערט... מיט קענטעניש, מיט דעם מעשהלעי"...

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געהערט ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס דערציילונג אין דעם טאָג, ווען ער האָט באַקומען פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשניקאָוס בריוו.

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— דו האָסט זייער ריכטיק באַמערקט, אַז ביי דער אַלטער אָרדענונג האָבן אַלע געטרוימט, און אויב נישט אַלע, איז זייער פיל, — צו ווערן אַ סאַפּאָזשניק, צו ווערן רייך, אַן אייגנטימער, אַ באַלעבאָס פאַר זיך און פאַר די מייסטערס, — מען האָט געטרוימט רייך צו ווערן. עס איז דעמאָלט אַזאַ אָרדענונג געווען, און איך וועל דיר דערציילן וועגן אויסגעוואָרצלטע מוהות און וועגן דעם, ווי אַזוי מען האָט מיך געוואָלט הרגענען. געבוירן געוואָרן זענען מיר, מיט אַנטאָנען, צוזאַמען אין דער סלאָבאָדע, די איצטיקע גאָליקאָוו גאַס, מיט זיבן און פופציק יאָר צוריק. אַ יאָר האָבן מיר זיך געלערנט לייענען און שרייבן, און דערנאָך זענען מיר אוועק אין וואַרשטאַט צו סאַפּאָזשניקן, געלערנט האָבן מיר זיך זעקס יאָר. —

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געטראַכט, הערנדיק ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשן:

„... ענדע פון די אַכציקער, אָנהויב פון די ניינציקער יאָרן, די עפּאָכע פון די „קליינע געשעפטן", טשעכאָוו און די אָקאַרשט איינגעפירטע זעמסקי נאַטשאַלניקעס. פאַלעך. איקאָנע־מאָלער. בראָנפן. אַ כאַטע, קאַיאַר, אַן אויוון. דאָס קינדעלע איז ערשט נאָר וואָס פאַרביטן געוואָרן דורך דעם נאָמען, וועלכן מען האָט דעמאָלט גערופן „פּאַטאָגען". אַן ערדענע וואַש־שיסל. ברויט, איינגעטונקען אין קוואַס, ציבעלעס. דעם פאָטערס פּוישן (טוך־שטיוול). דאָס יינגעלע לויפט איבער דעם טיפּסטן, פאַרטאָג־בלויען שניי. אין וואַרשטאַט שמעקט מיט אייל און מיט מאַכאָרקע. אין וואַרשטאַט איז פינסטער און אומהדיק. די האַנט פון יעדן מייסטער קאָן לייטזעליקן און שטראָפן—שלאָגן. אין דרויסן אויף די ווענט—רויזיקע, באַגילדטע אָדלערס. די ערשטע לעקציע — קריסטוסעס געזיכט. דאָס דריטע יאָר — „בעצאַטאַלע"... ווען מען זאָל אַוועקזעצן אויף דער דאָזיקער „בעצאַטאַלע" אָט דעם פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַלאַשניקאָוו..."

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— געענדיקט די לער האָבן מיר צוזאַמען, אין איין יאָר, יעדערער פון אונז איז נאָך נישט אַלט געווען קיין פולע זעכצן יאָר, מיר האָבן אויסגעמאָלט צו אַן „עקזאַמען"-איקאָנע, און סאַפּאָנאָוו האָט אונז באַשטימט צו פופצן רובל שכירות, געאַרבעט האָבן מיר ביי אים נישט אין איין וואַרשטאַט, נאָר אין דער ציגעלניע, געקנעטן ליים אַנשטאָט איקאָנעס צו מאָלן. אַזוי האָבן מיר אָפּגעאַרבעט אַ גאַנצן סעזאָן. און אין האַרבסט איז צו אונז געקומען צוגאַסט דער פעטער פּלאַטאָן אָפּאַנאַסיעוויטש. דער פעטער אונזערער, מוז איך דיר זאָגן, איז אַוועק פון סאַפּאָנאָוון — ער האָט געאַרבעט ביי דעם באַלעבאָס פּאַנקרישעוון, איז מאָסקווע. פּאַנקרישעוו איז אויך אַן אונזעריקער, אַ פּאַלעכער, אָבער נישט אַזאַ גרויסער פּאַבריקאַנט, ווי סאַפּאָנאָוו. האָט זיך דער פעטער אָנגערופן: — „וואָס איז פאַר אַ תכלית, אַז די יאָטן זאָלן קנעטן ליים ביי סאַפּאָנאָוון? איך וועל זיי בעסער איינאָרדענען ביי פּאַנקרישעוון".— און זיך אונטערגענומען אונז צו באַשטאַטן. אַרויסגעגאַנגען זענען מיר דריי בייגאַכט, דער פעטער, איך און דער לעבנסלענגלעכער פריינט אין מערדער מיינער אַנטאָן איוואַנאָוויטש. דאָס איז געווען אויפן דריטן טאָג נאָך ניקאָלע און פון פּאַרנאַכט אָן איז געוואָרן אַ שרעקלעכע זאַווערוכע. די מוטערס האָבן אונז אַרויסבאַגלייט ביז קראַסנאַיע. געגאַנגען צופוס זענען מיר ביז שויע, דרייסיק ווייאָרסט. די זאַכן אונזערע האָבן מיר געהאַט אין אַ זעקל, אַ פּאָר אָנימשעס, אַ העמד, אַ קעמעלע, שטיוול אויף צו פאַרבייטן די פוישן, רעטשענע פּלעצלעך און קאַרטאָפל-פּירוגע אַ מתּנה פון די מוטערס, און אַלץ, — קיין גאַטקעס איז אונז נאָך דעמאָלט נישט געקומען. דער שניי קלעפּט די אויגן, דער ווינט קריכט אין די ביינער אַריין, דער שניי אונטער די פיס איז אַזוי ווי טרוקן זאַמד. דער פעטער אונזערער, פּלאַטאָן אַפּאַנאַסיעוויטש, האָט אין אָוונט, ביים געזעגענען זיך מיט די עלטערן, גענומען אַ קאָפּעטשקע און דערנאָך נאָך אַ קאָפּעטשקע, עס איז אים באַפאַלן אַ שרעק און ער טענהט: — „וועלף זאָלן אונז, חלילה, נישט באַפאַלן" — און, מען הערט, ווי דער פעטער ציטערט. די נאַכט האָט זיך אויסגעלאָשן, עס האָט אָנגעהויבן טאָגן, און מיר גייען אַלץ און גייען, פונקט אַזוי ווי וועלף, איינער נאָך דעם אַנדערן, און עס דוכט זיך, אַז עס וואָיען טאַקע וועלף... איך וועל דיר זאָגן, סערגיי איוואַנאָוויטש, וועגן זיך, ווערליק איך פאַרשטיי, איז גאָר

קיין בעסערס און אָנגענעמערס נישטאָ, ווי ווען אַ מענטש באַגעגנט אַ מענטשן, — געקומען קיין שויע, זענען מיר אַוועק אין אַ טראַקטיר, שויע האָב איך דאָס ערשטע מאָל אין מיין לעבן געזען, געווען איבער־ראַשט פון די אומגעהייער גרויסע הייזער, — און אין טראַקטיר האָב איך מענטשלעכע רייד געהערט, און זיי זענען מיר געווען וואַרעמער פון וואַרעם. און וועגן יענער נאַכט האָב איך איצט דערמאָנט, ווייל עד היום האָב איך מורא פאַר וועלף און פאַר יעדן וואָלפישן מין, — און ס'איז גאָר נישטאָ פאַר מיר קיין בעסערס און אָנגענעמערס ווי צו טרעפן זיך מיט אַ מענטשן, פאַר אַ מענטשן האָב איך נישט קיין מורא, און האָב ליב דעם מענטשן, און אַנטאָן האָט פאַר אַ מענטשן מורא געהאַט און אים נישט ליב געהאַט, ווי איך פאַרשטיי דאָס איצט... מיר האָבן זיך אַריינגעזעצט אין צוג, אויך דאָס ערשטע מאָל אין אונזער לעבן, אין וואַגאָן דריטע קלאַס, און נאָך דעם דאָרף האָט זיך מיר געדוכט, אַז איך בין אַריינגעפאַלן אין אַ פירשטלעכן פּאַלאַץ — נאָך אונזער דאָרף, נאָך אונזער כאַטע, וווּ איך האָב געוווינט אויפן אויוון, און אונטערן אויוון — די הינער, און הינטערן אויוון — אַ קעלבל און חזירימלעך, איך האָב דעמאָלט דאָס ערשטע מאָל אין מיין לעבן געזען פענסטער אָן ראַמען און — אַז ווענט זאָלן זיך אויפהויבן. און אין מאָסקווע האָב איך מיר גלייך דעם ערשטן טאָג אין דער ציוויליזאַציע — די מאָדע צע־קלאַפּט. דער פעטער אונזערער, פּלאַטאָן אַפּאַנאַסיעוויטש, האָט אונז אַוועקגעפירט צום באַלעבאָס, צו פּאַנקרישעוון און אונז איבערגעגעבנט־פערט אין זיינע הענט. פּאַנקרישעוו האָט אונז באַשטימט צו אַכט רובל אַ חודש מיט זיינע קעסט און אונז געגעבן דריי טעג אורלויב, כדי מיר זאָלן באַקוקן מאָסקווע. אַ לאַנדסמאַן האָט אונז אַוועקגעפירט צו פּילי־פּאָוון אין צוקערניע — מען האָט געוווסט, וווהין צו פירן! דעם דאָזיקן מוזיי דאַרף מען פאַרשטיין. געלעבט האָבן מיר אין דאָרף, הגם אויך מיט איקאָנעס, אָבער דאָך ביי ברויט און ביי בהמות, ביי מעל, ביי מילך, ביי פּוטער, שלעכטע, אָבער פּאָרט פּויערים, — און אָט זענען מיר אַריינגעפאַלן צו פּיליפּאָוון, איך, — דער איצטיקער קאָלווירטלער, אָבער דעמאָלטיקער מוזשיק, — אַז איך האָב אַ קוק געטון אויף די כּל־מיני געבעקסן, אויף די פּלעצלעך, אויף די קעז־קוכנס, אויף די צוקער־בייגל, אויף די קרעם־טשאַסטעס און נאַפּאָלעאָנקעס, נישט אויסצורעכע־נען, — און איך, — דער מוזשיק, האָב נישט דערקענט נישט דאָס פּעטס, נישט די פּוטער, נישט דאָס מעל, דאָס מוטערל!... געווען זענען

מיר זאַלבעדריט, געפירט האָט אונז אַ בחורל, עטוואָס עלטער פון אונז, ביי דער טיר איז געשטאַנען אַ מיניסטער, מיט גאָלדענע שליפעס, און געעפנט די טיר פאַר די אדונים. אפנים, אַז דער מיניסטער האָט באַמערקט, ווי מיר שטייען פאַרבליפטע, און אויף אונז אַ ברום געטון, דער לאַנדסמאַן האָט אַ געשריי געטון: — „אַנטלויף!" — און איך אין הוילע שרעק לאָז מיך לויפן פון דעם מיניסטער גלייך צו מענטשן, און מענטשן זענען געווען אַ סך. איך טו אַ קוק, איינער, זייער ענלעך צו מיר לויפט גלייך מיט מיר, איך וויל אים אויסמיידן — און צוויי וואָכן בין איך אַרומגעגאַנגען מיט אַ פאַרלאָפן, צעקלאַפט פנים — איך בין, פאַרשטייסטו מיך, אַרויף אויפן שפּיגל אָנשטאָט צו מענטשן, צו וועלכע איך בין געלאָפן, זיך די מאָרדע צעקלאַפט אין דער ציוויליזאַציע. ביז דעמאָלט האָב איך דאָך קיין אַנונג נישט געהאַט און קיינמאָל נישט געהערט, אַז עס זענען פאַראַן אַזעלכע שפּיגלען.

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געטראַכט, הערנדיק ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשן:

„. . . יאָ, פון פאַלעך ביז מאָסקווע... פאַלעך, וואָס האָט צוגעפּגעפלאָנטערט דעם זיבעצנטן יאָרהונדערט מיט דעם פעאָדאַלן דאָרף. דאָס אייגנטום פון די גרעפן בוטורלינס, וואָס איז דערהויבן און צעשטערט געוואָרן דורך דעם סאָפּאָנאָווישן און פאַנקרישעווישן קאַפּיטאַליזם... אַ זעכצן־יעריק דאָרפס־יינגל — און מאָסקווע. עס קאָן גרייכעך זיין, אַז פאַר דעם יינגל וואָלט נישט געווען קיין גרעסערע איבעראַשונג, ווען אָנשטאָט מאָסקווע זאָל עס אים פאַרטראָגן קיין ניו־יאָרק. ווירקלעך, דער שפּיגל פון דער פיליפּאָוויטשער ציוויליזאַציע האָט אָפּגעשפּיגלט די ווירקלעכקייט גאָר נישט אַזוי, ווי ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט זי געזען... אָבער פּאַוועל פאַולאָוויטש קאַלאַשניקאָוו וואָלט זיך אויף אַ האָר נישט פאַרלוירן נעבן פיליפּאָוס קוילימשן".

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— מענטשן האָבן דעמאָלט געחלומט וועגן רייכקייט. רייכקייט איז געווען דאָס איינציקע ליכט אין פענסטער. רייכקייט — ביסטו זאַט. רייכקייט — ביסטו באַקליידט און באַשוכט. רייכקייט — איז מען פון דיר אָפּהענגיק. רייכקייט — דאָס איז מאַכט. די איקאָנע־מאָלער ביי פאַנקרישעוון האָבן, געוויינלעך, אַלע געטראַכט וועגן רייכקייט און געקראָכן אַהין, ווי אַ פיש אין אַ נעץ, — און האָט זיך אויסגעלאָזט אַ בוידעם — האָט מען אָנגעהויבן שיכּורן. און רייכקייט, וועל איך דיר, סערגיי

איוואַנאָוויטש, זאָגן, איז, ווי דאָס שפּריכוואָרט זאָגט, אַ נישט געכאַפּ־טער איז קיין גנב נישט, און חרפּה איז נישט קיין רויך, די אויגן וועט זי נישט אויסעסן, און מיט ערלעכער פּראַצע וועסטו זיך נישט בויען קיין פּאַלאַצן, — נו, און פון פאַרנויגן זיך טוט דער האַלז נישט וויי, — נאַציאָנאַל־פּראַוואָסלאַווישע שפּריכווערטער... און דעם אמת געזאָגט, איז דאָך יעדער פאַלעכער דורך דעם זעמסקי נאַטשעלניק און דורך סאָ־פּאַנאָוון אַזוי אוועקגעשטעלט געוואָרן, אַז דאָס פערד איז אים אָפּטמאָל טייערער געווען, ווי דאָס אייגענע ווייב, טייערער פונם זון, דערהויפּט נאָך, ווען דער זון איז נאָך אַ מינדעריעריקער און נישט קיין געשמיסע־נער, — פאַר איין געשלאָגענעם גיט מען צוויי נישט געשלאָגענע. פאַר־וואָס זענען מיר דעמאָלט, זעכצניעריק, שוין געפאָרן קיין מאָסקווע? — מען פלעגט דעמאָלט זאָגן — „אויס נויט״ אַרבעט דער מוזשיק, און ריכטיקער וואָלט געווען, ווען מען זאָגט, — אויס הונגער. אָגב איז דאָס וואָרט מוזשיק פאַר דעם פויער, און ווער שמועסט נאָך איצט פאַרן קאָל־ווירטלער זייער אַ מיאוס וואָרט. וואָרום טאַקע באמת — פון ערלעכער פּראַצע וועסטו זיך נישט בויען קיין שטיינערנע פּאַלאַצן, — פון וואַ־נען האָט זיך סאָפּאַנאָוו גענומען? — פון בורמיסטעריי, — ער האָט אָפּגענאַרט דעם פּריץ אויפן חשבון פון די מוזשיקעס, און די מוזשיקעס אויפן חשבון פונם פּריץ!... — און ווען דו הערסט די אַלע געשיכטעס וועגן רייכקייט, איז — דער האָט אַ סוחר צונגעדריקט, יענער האָט אַן אַלמנה באַשווינדלט, דער האָט אָפּגענאַרט, יענער האָט באַגזלט, און דער — האָט באַגנבעט!... און אַלץ איז מיט גאָט צוגעדעקט און מיט אונזערע איקאָנעס, און ווי אַזוי איקאָנעס ווערן געמאַכט, ווייסן מיר גאַנץ גוט, מיר אַליין מאַלן זיי. אין די ביכער שרייבט מען, אַז דער קאַ־פּיטאַליזם האָט די ערשטע צייט געשפּילט אַ פּאָזיטיווע ראָל — אין אונ־זערע צייטן האָבן מיר דאָס נישט געזען, דאָס איז געווען פאַר אונז, אײדער מיר זענען געבוירן געוואָרן. אַן אַלטער מייסטער טרינקט, ווערט וואָס אַ טאָג אַלץ אַ גרעסערער קבצן — הייסט עס, אַז ער איז אַ שלים־מזל, ער איז אַליין שולדיק. אַ מענטש ווערט רייך — הייסט עס אַ פיינער מענטש, אַ בריה. און דאָס, וואָס ער איז אַ גנב, אַ שווינדלער, דאָס האָט מען אים מוחל געווען. און דער סאַמע עיקר איז די פינסטערניש, — אָך, ס'איז פינסטערניש, — פאַר דער נאַז זעט מען גאָרנישט און מען פאַרשטייט גאָרנישט, און דערוויסן זיך, דערגייען עפּעס איז אוממעגלעך! — דאָס, וואָס אונזער מאַכט האָט גרינטלעך אויפגעטון, איז דאָס, וואָס

זי האָט אויפגעבונדן די אויגן, און אויב נישט איך, וועט שוין מיין זון פון אַלץ וויסן, אַלץ דערגיין. וואָס עס וועט זיך אים נאָר גלוסטן. די יוגנט וויל שטענדיק אַלץ וויסן, אָבער מיר... הייסט עס, אַז מיר האָבן געווינט, געמאָלט ביי פּאַנקרישעוון אין וואַרשטאַט, ביי דער ראָגאַזשעסקער זאַסטאַווע.

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געטראַכט, הערנדיק ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשן:

„... ראַ־סי־יי!... פּאַוועל פּאַוולאָוויטש!..״

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— פאַר אונזערס אַ מענטשן איז דער וועג, ווי איך האָב דעמאָלט מיט מיין פינצטערן שכל פאַרשטאַנען, געווען, ווי אין דעם מעשהלע, — וועסטו רעכטס פאָרן — וועסטו אומקומען, וויבאַלד לינקס — וועסטו אויך אומקומען. איך דערצייל דיר, סערגיי איוואַנאָוויטש, נישט וועגן אַנטאָנען, נאָר וועגן זיך, ווי אַזוי מען האָט מיר, און נישט אים, די אויגן און דעם מוח אויסגעוואָרצלט. אַ מייסטער בין איך געווען אַ מיטל־מעסיקער, און מיין אַרבעט איז געווען אַ מיטלמעסיקע. איך האָב בלויז מיינס אָפּגעאַרבעט — און גאָר. די רעוואָלוציע, אַגב, איז נישט אַליין געקומען, נאָר געמאַכט האָבן זי מענטשן, פּראָלעטאַריער. אויב מען זאָל דאָס מעשהלע איבערדרייען איז — וועסטו פאָרן רעכטס — וועסטו פאַרפאָרן צו רייכקייט, צו סאַפּאָגאָוון און פּאַנקרישעוון, וויבאַלד לינקס — צו דער רעוואָלוציע, און איך, דער פאַלעכער באַגאַמאַז מיט אַ פויע־רישן פּאַס אויף איין יאָר, האָב מיר געלעבט אינמיטן, פון יענער זייט שטיין בין איך נישט געפאָרן. איך האָב ליב געהאַט צו לייענען ביכלעך, ליב געהאַט לידער, באַזוכט אַ זונטאָג־שול, נו, און האָב געלעבט. איצט וועל איך דערציילן וועגן אַנטאָנען, וועגן מיין מערדער. חתונות פלעגן דעמאָלט פאָרקומען בלויז אין באַשטימטע צייטן, מען האָט, הייסט עס, פאַרטיילט די אַרבעטס־קראַפט. די רייכסטע חתונות פלעגן פאָרקומען ערב פּאָקראָוו און גלייך נאָך ווייַנאַכטן, מיר האָבן חתונה געהאַט אין מיטן זומער, און חתונה געהאַט אין איין טאָג, ווייל דער גלח איז געווען פאַרנומען מיט הייישניט. און באַלד נאָך דער חתונה האָבן זיך אָנגע־צייכנט אונזערע מיט אַנטאָן איוואַנאָוויטשעס לעבנס־וועגן. אַנטאָן פלעגט טענהן צו מיר — „עס וועט פון דיר קיין לייט נישט זיין, ראָמאַן, וועסט אָפּלעבן דיין ביסל יאָרן מיט גאָרנישט, דו האַלסט אַלץ אין איין קאָכען און ביכען, און ס׳לעבן נוצטו נישט אויס!״—איך בין ווירקלעך געווען אַ פריי־

לעבער יונג, און בין געווען אַ גרויסער לץ, און שטיקל שייגעץ אויך מחמת יונגשאַפט, — און אָפטמאָל האָב איך אַפילו געטראַכט, אַז אַנטאָן איוואַנאָוויטש איז פולקאָם גערעכט. איך האָב ליב געהאַט אַ בלאַט־צייטונג איבערלייענען, ליב געהאַט צו גיין אין טעאַטער, דערהויפּט צום זיידע קאָרש, — נו, און אין יעגאָראָווס טראַקטיר, אויף אַבאַטנע, ווו עס שטייט איצט אַ וואָלקנקראַצער, האָב איך אויך ליב געהאַט אַריינצופאַלן הערן דעם אָרגל. געווען איז ביי אונז אַ זעלבסטבילדונג־קרייזל, מאַרקיטשעוו און איוואַן זינאָוויעוו פלעגן דאָס אויך באַזוכן, — די פאַלעבער יונגט פלעגט זיך צונויפליגן, אַראָפּגעבן אַ פּראָצענט פון דעם לוין, געקויפט ביכער און שטילערהייט דער באַלעבאָס זאָל נישט זען, צוזאַמען געלייענט. אַנטאָן איוואַנאָוויטש האָט זיך נישט באַטייליקט אין אָט דעם קרייזל, — נאָר דעם אמת מוז מען זאָגן, — ער פלעגט מיך אָפט דעקן פאַר דעם באַלעבאָס, אַנישט וואָלט איך גלייך אַרויסגעפלויגן. בשעת מיר האָבן חתונה געהאַט האָבן מיר שוין געהאַט דרייסיק רובל אַ חודש, נאָר נישט קיין שלעכטער לוין לויט דעם דעמאָלטיקן געלט. חתונה האָבן האָט לויט דעם דעמאָלטיקן שטייגער באַטייט — חתונה געהאַט — געוואָרן אַ סטאַטעק. און איך בין קיין סטאַטעק נישט געוואָרן. אַנטאָן האָט זיין ווייבל געלאָזט אין דאָרף, און איך האָב מיינע מיט זיך מיטגענומען, געדונגען אַ צימערל בשכנות מיט אונזער וואַרשטאַט, — „זאָל זי, האָב איך מיר געטראַכט, לעבן מיט מיר, זאָל זי אויך הנאה האָבן!”... מיר באַפן זיך איינגעפרי אויף אין אונזער קעמערל — און מיר לאַכן, עס איז אונז פריילעך. אין וואַרשטאַט פלעגן מיר קומען זעקס אַזייגער גאַנץ פרי, — ביי אַנטאָן איוואַנאָוויטשן זענען די פאַרבן שוין צוגעגרייט, אַלץ איז ווי עס באַדאַרף צו זיין, און ביי מיר זענען די פאַרבן — אַזוי זיך, נו, און די אַרבעט — אויכעט. איך זינג מיר צו. אין אַ יאָר נאָך דער חתונה באַקום איך נאָך אַלץ די זעכציקע דרייסיק רובל, און אַנטאָן איוואַנאָוויטש — פינף און דרייסיק. ווי נאָר איך נעם אָפּ די קליינגעלדס, בין איך שוין נישטאָ אין וואַרשטאַט, איך זאָג נאָר אָן אַנטאָנען, — „אויב דער באַלעבאָס, הייסט עס, וועט אַריינקומען, איז אַזוי און אַזוי, הייסט עס, ערשט וואָס אָט די רגע איז ער אַרויסגעגאַנגען, איבערויסן אַפּנים אַרויסגעגאַנגען”, — און איך נעם מיר מיין פלוניתטע און אַהער־אַהין, — דעמאָלט האָט זיך ערשט באַוויזן דער קינאָ, און איך קוס מיר מענטשעלעך. אַנטאָן איוואַנאָוויטש — זיצט. איך זאָל זאָגן וועגן אים — אַ קאַרגער — קאָן איך נישט. ער איז געווען אַ פּינקטלעכע־

אַלץ איז בײַ אים געװען אין אָרדענונג, אָבער קײן איבעריקן צענערל װעט ער נישט אױסגעבן. און אַט האָבן זיך באַװיזן קינדערלעך. מײַנע זענען בײַ מיר, מיט מיר אין מאָסקװע, און אַנטאָן איװאַנאָװיטשעס — אין דאָרף אױף דער פרײַער לופט... אין פינף יאָר אַרום, װי מיר האָבן זיך געשטעלט אַרבעטן בײַ פּאַנקרישעװן, האָט אַנטאָן איװאַנאָװיטש זיך אױסגעבױט אַ נײַ הױז אין דאָרף, אַ צװײ־צימערדיק הױז, מיט געשניצטע באַפּוצונגען, — אין זיבן יאָר אַרום האָט ער געקױפט אַ באַגאַראָדער קעלבל פון באַרימטן רױטן מין בהמות, געקױפט אַ האַלב־ראַסאַװע לאָשעקל. אױף יום־טוב איז זײַן װײַב געקומען צו פאָרן קײן מאָסקװע, זי איז אײַנגעשטאַנען בײַ מיר, — אַ פּאַװע, אַ שטאָטישער מאַנטל מיט אַ פוקסן־קאָלנער. און בײַ מיר, זינט די עלטערן זענען מיר געשטאָרבן, שטײט די כאַטע אַ פאַרהאַמערטע, אַט װי די עלטערן האָבן זי אױסגעבױט. און בײַ מיר, אַט אין דעם טובענעם מלבושל, װאָס מײַן פרױ האָט געקריגן אַלס אױסשטײַער, שפּאַצירט זי נאָך אַלץ אַרום אין מאָסקװע, גײט אין דעם מיט מיר צוזאַמען אױף דער גאַלעריע צו דעם זײַדן קאַרש. סײַדן דאָס, װאָס מײַן פרױ האָט זיך אױסגעלערנט לײענען און שרײַבן און לײענט באַגלײַך מיט מיר אַ צײַטונג...

אַרבעקאָװס דור האָט שױן נישט געטראָפן רוסלאַנד פון פאַר דעם פינפטן יאָר, רוסלאַנד פון דער עפּאָכע פון קאַפּיטאַליסטישן אױפשװונג, פון דעם אײַזנבאַן און זאַװאָדן בױ, פון דער לעצטער צעפּױלונגס־סטאַדיע פון די פּעאָראַלן, װעלכע האָבן זיך צעקלאַפּט אין פינפטן יאָר און אין צוזימע, — פון דער עפּאָכע, װען עס האָט זיך געצײַטיקט דאָס פינפטע יאָר, װען עס האָבן זיך געשטאַרקט די שטראָמען פון דעם פּראָלעטאַרישן באַװוסטזײַן, זוכנדיק זײער װעג צו דער רױטער טאַלקע און צו דער רױטער פּרעסניע נאָך העט־העט פריער פאַר טאַלקע און פאַר פּרעסניע, װען סײַ ראָמאַן אַרכיפּאָװיטש, סײַ אַנטאָן איװאַנאָװיטש האָבן װירקלעך געלעבט אין דער שטאָק־פינצטערניש פונם באַװוסטזײַן, יעדערער אױף זײַן שטײגער, לױט זײַן פאַרשטאַנד, — דער דאָזיקער ראָמאַן אַרכיפּאָװיטש, איז אַ מענטש פון נעפּל פון דער געשיכטע. פאַר אַרבעקאָװס דור איז די דאָזיקע עפּאָכע אַרורך דורך זײער קינדהײט.

ראָמאַן אַרכיפּאָװיטש דערצײלט:

— איך האָב ליב געהאַט מענטשן, און מענטשן האָבן מיך ליב געהאַט, — װיפל גוטע מענטשן זענען דאָס פאַרבײַ מיר דורכגעגאַנגען!...

— און אַט אַנטאָן איז גראָד געװען מײַן לעבנסלענגלעכער מיטגײער.

אײַנגליבע האָב איך געהאַט. און איך בין מיך מודה — אַז אַפּטמאָל האָב איך מקנא געווען אַנטאָן איוואַנאָוויטשן. איך האָב דאָך געזען, ווי ער וואַקסט, און ווי אַלע אַכטן אים דערפאַר. נו, איך האָב אויך געוווּסט, אַז ער אַרבעט אויך פאַר אַנדערע מיט דעם באַלעבאָס פאַרבן, און נאָלד פון וואַרשטאַט האָט מען דורך אים אויך געקענט קריגן, אין זעלטענע, טייערע פאַרבן אויך, — דאָס אַלץ איז דאָך געווען דעם באַלעבאָס, און ווער איז דעם באַלעבאָס קיין שונא נישט?... אַט אַזעלכע, ווי איך, איז דוכט זיך גאַנץ פאַלעך געווען, סיי די וואַקוראָוום, סיי די מאַרקיטשעווס, סיי די קאַטוכינס, סיי די זובקאָווס, די גאַנצע דעמאָלטיקע יוגנט, — און אַנטאָן — ער איינער — בויגט און בויגט זײַן ליניע, — און אַט איידער ווערט זיך אומקוקן, פאַרנויגט ער זיך טיף פאַר דעם באַלעבאָס און זאָגט: „מיר דאַנקען אײַך אונטערטעניקסט, הייסט עס, האָט אויף מיר קיין פאַראיבל נישט, פון היינט אָן עפּן איך מיר אַן אייגן געשעפט!“... — אַגב, האָט אַנטאָן איוואַנאָוויטש געהאַט גאָר אַנדערע פּלענער, ער האָט גאָר וועגן עפּעס אַנדערש געטראַכט. ער האָט גאָר אינגאַנצן געוואָלט אָוועקוואַרפן דאָס איקאָנע־געשעפט: — „איך וויל נישט, זאָגט ער, זיך פאַרנעמען מיט שווינדלערײַ, און ווילן וויל איך פון קיינעם נישט זײַן אָפּהענגיק. איך וויל זײַן אַ באַלעבאָס פאַר זיך, — אַט ווי איך וועל נאָר אָנזאַמלען אַ געוויסע סומע געלט, וועל איך מיר בײַ זיך אין פאַלעך, אויפן ברעג פון דער פאַלעשקע אויפשטעלן אַ אייל־פאַבריקל, ברענגען אין אָרדענונג מײַן לאַנדווירטשאַפט און ווערן אַ באַלעבאָס פאַר זיך“. אַמאָל, אַז איך פלעג מיך פונאַנדערשמועסן מיט אים, האָב איך אויך אָנגעהויבן צו טרוימען, — אַז אַ הויז וועל איך האָבן אין דער סלאָבאָדע, און מײַן פערד וועט זײַן אַ שענערס. אַ בעסערס פון אַנטאָנס, — וואָס הייסט, איך בין דען אַן ערגערער מייסטער פון אים, און קאָן איך דען נישט פונקט אַזוי ווי ער מאָלן פאַרשיידענע איקאָנעס? — אײַנאָוונט רוף איך זיך אָן צו מײַן פּימען, — „וועק מיך אויף איידער עס וועט נאָך אָנהויבן טאָגן, מען דאַרף ווערן אַ לײַט. קום אַרײַן מיטאָג־צײַט אין וואַרשטאַט, אַרײַן, ווען אַלע וועלן זײַן אויף מיטאָג, וועל איך דיר געבן אַ פאַרגרייט ברעטל, פאַרבן, אײַנאָוונט וועל איך מאָלן אינדערהיים, — פּרילינג וועסטו פאָרן אין דאָרף אַרײַן, מען דאַרף אָנהויבן שפּאָרן, ווי אַנטאָן!“ — און איך אַרבעט, נישט אויסגלײַכנדיק דעם רוקן, ביז עס הויבט אָזש אָן שווינדלען אין די אויגן, און אויפן דריטן טאָג פאַרטראַכט איך זיך, — אויף וועלכע קלאָג דאַרף איך דאָס

א פערד, אז איך וווין גאר אין מאסקווע?! און פארוואס זאל איך דאס אין מיינע יונגע יארן אפקומען אן פימען?! — עס ווערט מיר טרויעריק אויפן הארצן, איך הויב אן צו טרינקען, בין איך מכבד אנטאן איוואנאוויטשן און אלץ בלייבט ווי געווען... מען דארף זאגן, אז דאס פינפטע יאר האט מיר צוגעהאלפן, ווי אויך אונזער זעלבסט־בילדונגס־קרייזל. אנטאן איוואנאוויטש האט דאס פינפטע יאר אויסגעמיטן, דאס ארומגעגאנגען מיט א זייטיק וועגל, און איך בין געווען מיט אלעמען. מיט חברים. איר געדענקט, געווען אזא ביכעלע „שפינען און פליגן" — איך האב דאס אמאל צוואנציק איבערגעלייענט, — א טייער ביכעלע!... עס איז אויסגעבראכן דער רוסיש־יאפאנישער קריג, דערנאך די רעוואלוציע, מיר דערוויסן זיך, אז אין פאלעך האט מען סאפאנאוון און קאראוואיקאוון אונטערגעצונדן. עס איז דעמלט געווען שרעקלעך און פריילעך, — אט אויף אזא קראפט, ווי דער קייסער, האבן די ארבעטער די האנט אויפגעהויבן, און איך בין נאך דעמלט נישט ארויס פון די דארף־וויקעלעך. מיטן גאנצן הארצן האב איך געוואלט העלפן דער רעוואלוציע, — אבער ווי אזוי? — דאס האב איך נישט געוווסט. דער צאר האט די רעוואלוציע צעקוועטשט, אין מאסקווע האבן די רעוואלוציע דערשטיקט די סעמיאנאווצעס, — און איך האב זיך פארטאיעט, ווי אלע. „נו, ווי באלד דו האסט געזיגט צוזאמען מיט די סאפאנאוום און פאנקרימשעווס, — איז דיין אויבערהאנט, אבער פון דעם איז נאך נישט געדרונגען, אז דו ביסט גערעכט, און דאס הייסט נאך נישט, אז איך מוז ארבעטן אויף פאנקרישעוון מיט אלע מיינע כוחות, און נאך מער פארשטארקן זיין מאכט איבער אונז, זאל ער גיין צו אלדע טייוול!" — איך האב אייך, סערגיי איוואנאוויטש, געזאגט, אז ביי מיר איז עס געווען ווי אין דעם מעשהלע — וועסטו אויף רעכטס פארן — וועסטו צו פאנקרישעוון אריינפאלן, און וויבאלד לינקס — אין דער רעוואלוציע. פון יענער זייט שטיין בין איך נישט ווייט פארפארן, איך בין נאך דעמלט פון די דארף־וויקעלעך נישט ארויס. און די זובקאווס, מארקיטשעווס, כאכלאווס ווידער זענען געווען געבילדעטער, אויפגעקלערטער פון מיר, ווייל איך בין דעמאלט געווען א פינסטערער, אומוויסנדיקער מענטש!... און אנטאן — ער ארבעט, האפט, באמיט זיך, פון דעם מעשהלע שטיין האט ער זיך פארנומען אויף רעכטס, פון דער רעוואלוציע האט ער נישט געהאלטן — „עס איז נישט קיין ענין, פלעגט ער טענהן, ווילסטו גוט לעבן, טא ארבעט, קיינער שטערט דיר נישט, און אז וועסט רייך ווערן,

וועלן דיר אַלע אָפּגעבן כּבֿוד!" — אַרבעט! — אָבער ווי אַזוי אַרבעט מען, אַז עס זאָל זיך צו מיר צוריק אומקערן מיין אַרבעט, איך זאָל גע־ניסן פון מיין האָרעוואַניע, און נישט רייך מאַכן פאַבריקאַנטן?! און אַז איך הויב וועגן דעם אָן טראַכטן מוז איך מיר אַ פּלעשעלע קויפן. מיר ביידע זענען מיר קליידער־מאָלער, ביז געזיכטס־מאָלער געווען, אָט אַזוי ווי שניידער, די הייליקע אין קליידער אָנגעטון, אַן אומעט, אַן אָפּקומעניש, נישט קיין אַרבעט, און אַרבעטן אַרבעטן מיר אויף דער פינצטערניש און אומוויסנקייט פון פאָלק און פאַר אַ געמיינעם שווינדל. נאָך דעם פינפטן יאָר איז געקומען די רעאַקציע, אַלץ איז שטיל געוואָרן, דער קייסער איז ווידער אין די פעדערן און פייערט זיין דריי־הונדערט־יעריקן יובילײ. אַרום דעם דרייצן הונדערט דרייצנטן יאָר, אַרום דעם דריי הונדערט יעריקן יובילײ פון די ראָמאַנאָוום, האָבן מיר, איקאָנע־מאָלער, געהאַט אַ שׂכל אַר־בעט. אויף דריי יאָר פאָרויס האָט מען דאָך אויסגעשטעלט דעם מאַרשרוט, וווּ דער צאַר וועט אַלץ זיין, און אומעטום, אויף אָט דעם גאַנצן מאַרשרוט האָט מען אָפּגעפרישט, איבערגעמאָלט די קלויסטערס, אין מאָסקווע, אין קאָסטראָמע, אין סוזדאַל, אין ניזשני נאָווגאָראָד. אַנטאָן איוואַנאָוויטש פלעגט פאָרן אויף אָט די אַרבעטן אַלס אויפזעער און האָט דערביי געמאַכט די קאָפּיקע... — פרילינג 1914 האָט ער אין פאַלעך אויפגעשטעלט אַן אייל־פאַבריקל, געוואָרן אַ מענטש, אַלע חנפענען אים און געבן אים אָפּ כּבֿוד. און איך בין נאָך אַלץ אין מאָסקווע, מיין פרוים מאַנטל האָט זיך שוין אינגאַנצן אָפּגעטראָגן, די קינדער זענען אונטער־געוואַקסן, מען דאַרף זיי לערנען, די מיילער שווייגן אויך נישט, צו קאָרשן האָב איך שוין אויפגעהערט צו גיין. די צענערלעך האָט מען גע־מוזט אוועקגעבן די קינדער אויף העפטן, אויף בלייפעדערס, מען האָט געמוזט אָנהויבן שפּאָרן....

דאָס האָט סערגיי איוואַנאָוויטש געוווּסט. דאָס אַלץ וואָלט געווען פולקאָם קלאָר, ווען דאָס זאָל געווען טרעפן מיט אַן עפּאָכע צוריק, ווען עס וואָלט נישט געווען די רעוואָלוציע. אַנטאָן וואָלט זיך געהאַט זיין אייל־פאַבריקל. ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש וואָלט ערגעץ געלעגן אין אַ קבֿר אויף ראָגאָזשסקער צמענטער, און אפשר וואָלט ער גאָר געוואָרן אַ שיכּור. נעבן אים וואָלט מען אויך געלייגט זיין פרוי. אין מאָסקווע וואָלטן פאַרבליבן דריי בחורים, קאָן זיין, איקאָנע־מאָלערס, און, אפשר, פּשוטע פורמאַנעס, און, אפשר, אַרבעטער פון גוזשאָוום פאַבריק. דאָס איז געווען אַ מחיה־בזויה, אַ נישט ערלעכע אַרבעט, אָט דאָס איקאָנע־

מאַלעריי. די מענטשן האָבן, נאַטירלעך, נישט געהאַלטן פון זייער פאַך. און דאָס איז דאָס גרוילִיקסטע — נישט האַלטן פון דער אייגענער אַרבעט, נישט האַלטן פון דעם אייגענעם לעבן. ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט געלעבט אַבי איבערצוקומען. און אַנטאָן — עס איז געווען דער דריי־הונדערט־יעריקער יובילײ פון דער ראָמאַנאָוו־דינאַסטיע, דער יום־טוב פון דער אימפּעריע! אַנטאָן האָט געמאָלט קלויסטערס אויפן גאַנצן וועג פון דער אימפּעריע פון דעם איפּאַטיעווער מאָנאַסטיר ביז מאָסקווע. אַנטאָן איז געווען אין דעם רעזשים. און פון אַנטאָנען האָט מען, נאַטירלעך, געהאַלטן. ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשן וואָלט מען באַערדיקט אָט אַזוי, ווי ער האָט געלעבט, אַבי איבערגעקומען, דער ציילעם אויף זיין קבר וואָלט אין משך פון צוויי יאָר פאַרפוילט געוואָרן און ס'וואָלט, כּנהוג, פון אַלץ קיין זכר נישט געבליבן. אָבער דאָס לעבן, ווען אַ מענטש איז נישט קיין מענטש, נאָר אַ פּלאַטווע, אָדער אַ רויגל פון אַ פּלאַטווע אין דעם שטראָם פון דער „אימפּעריע”.

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— אין פערצנטן יאָר האָט זיך אָנגעהויבן די מלחמה. אין פופצנטן האָט מען אונז, מענטשן מיט בערד, ווייסע בילעטניקעס, גענומען אין הונדערט צוויי און פערציקסטן פּוסגייער רעזערוו־פּולק, מלחמה צו האַלטן פאַר דעם קייזער. אין דער אַרמיי בין איך שוין פאַרבליבן פון דעם פופצנטן ביז איבערן צוואַנציקסטן יאָר. פון דער צאַרישער אַרמיי בין איך אַריבער אין דער רויטער, אַלס פרייוויליקער, הגם איך בין געווען אַן אומפּאַרטייִנער. און ווען איך בין אין האַרבסט נײַנצנהונדערט צוואַנציק, אַ פאַרוווּנדעטער, צוריקגעקומען קיין פּאַלעך, האָט מיין פימע געווויינט אין אַ כאַלופּע, וואָס איז געווען האַלב־איינגעזונקען, איינגעהויקערט, און האָט אויסגעזען, ווי אַ היטל, וואָס אַ קאָזאַק טראָגט פאַרבראָכן אין אַ זייט, און, אויסער געפּרוירענע קאַרטאָפּל, האָט פימע אין שטוב גאָרנישט נישט געהאַט, — ווער אַ קו, וואָס אַ חזיר, אַפילו פּרייסן האָבן זיך דאָרט אויך נישט געהאַלטן!... און די צווייטע שטוב פון מיינע — איז אַנטאָן איוואַנאָוויטשעס הויז — אַ הויז, ווער מיר גוטס גינט. אַנטאָן איז פריער פון מיר פּטור געוואָרן פון דער סאָלדאַטשינע, פאַר דער צייט אַוועק פון דעם צאַרישן פראָנט און זיך איינגעפונדעוועט ווי עס באַדאַרף צו זיין. אָט באַלד וועל איך זיך אומקערן צו אַנטאָן איוואַנאָוויטשן, און דערווײַלע וויל איך אייך באַקענען נאָך מיט איניקע געדאַנקען מיינע. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז איך בין געווען אַזי אַ מענטש

מיט אייגנליבע, אז איך האָב אַן אָרט פאַרנומען אינם לעבן. אין דעם אַלטן רוסלאַנד האָב איך נישט געהאַלטן פון מיין אַרבעט — נישט דער־פאַר, וואָס מיט ערלעכער פראַצע וועסטו זיך נישט אויפבויען קיין פּאַ־לאַצן, נאָר פשוט, זאָגט אַליין, — איקאָנעס!... און אָט האָט זיך אָנגע־הויבן די רעוואָלוציע, טאַטעלעך מיינע, און די אויגן האָבן זיך מיר גע־עפנט!... — און עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז איך בין גאָרנישט געווען קיין לײַדיקגייער און פוסט און פּאַסניק, איך האָב נאָר נישט געוואָלט אַריינשטעלן מיין קאָפּ אין יאָך אַריין, זיך נישט געיאָגט נאָכן גראָשן, — וואָרום דער גראָשן האָט קיין צעבראָכענע פּרוטה נישט די ווערט! — דאָס האָט מיר די רעוואָלוציע קלאָר געמאַכט! און איך בין נישט געווען קיין בן־יחיד ביי וועמען די רעוואָלוציע האָט די אויגן געעפנט. נאָר ביי מיליאָנען, מיליאָנען רוסישע מענטשן. ס'אַרױ וווּנדער האָט דאָס די רע־וואָלוציע פאַר מיליאָנען און מיליאָנען אַרבעטס־מענטשן אויפגעטון!... אַנטאָן איוואַנאָוויטש איז ביז דער רעוואָלוציע געווען אַן אויטאָריטעט, ווער האָט געוואָגט צו לייקענען דערין — און דאָ, גלייך נאָך דער רע־וואָלוציע, האָב איך פאַרשטאַנען — אַז עס הייבט זיך נישט אָן!... נו, זאָג אַליין, סערגיי איוואַנאָוויטש, פאַר דער רעוואָלוציע בין איך דאָך געווען אַ פּוסט און פּאַסניק, און, זינט דער רעוואָלוציע, אַרבעט איך דאָך און אַרבעט אָן אַ רגע אָפּרו. און די איינציקע זאַך פאַר וואָס איך האָב נישט קיין מורא — איז די אַרבעט. און דאָס, וואָס שרעקט מיך, דאָס, וואָס פאַרשאַפט מיר עגמת־נפש, איז דאָס, וואָס מען אַרבעט שלעכט ביי אונז, און נישט בלויז אין פאַלעך, נאָר אין גאַנצן פאַרבאַנד, — איך טראַכט אַציינד שוין שטאַטמעניש. קיין פירער, אַזוי ווי וויצין, למשל, בין איך נישט געוואָרן, איך בין אפילו נישט קיין פאַרטיינער, אַזוי ווי קאָלעסאָוו, למשל, — איך בין אַ סימפּאַטיקער. קיין גביר בין איך אויך נישט געוואָרן, — און לאָז אַראָפּ ביי אַלע אונזערע אַרטיסע פויערים די הויזן — אַלע טראָגן זיי גאַטקעס, קיין לאַפּטשעס טראָגט שוין מער קיינער נישט, אַלע קאָלווירטניצעס שמירן זיך מיט אָדעקאָ־לאָן... אַרבעט!... אָט ווערט מיר שוין זיבן און פופציק יאָר, אַ זקן, פּאַדאַגרע, ווונדן — און איך אַרבעט און אַרבעט אָן אָפּשטעל, און ווייס נישט פון קיין זאָרגן און פון קיין מאַנגל. און וואָס האָט זיך נאָך אַרויס־געוויזן — עס ווייזט זיך אַרויס, אַז איך האָב זייער ריכטיק געלעבט ביז דער רעוואָלוציע,יושרדיק — אָט וואָס עס האָט זיך אַרויסגעוויזן!... גע־ווייגטלעך, האָט מען געקאָנט נאָך בעסער לעבן, קעמפן מיטן צאַר נאָך

פֿונם פֿינפֿטן יאָר אָן — נאָר דאַן וואָלט איך געווען אַ העלד, און נישט קיין באַגאַמאַז, און איך בין מיר אַ פּשוטער מענטש און געוועזענער אײ־קאַנע־מאָלער. איך האָב פֿריילעך געלעבט! — איך בין מיר אין טעאַטערס געגאַנגען, צייטונגען געלייענט, ביכלעך, — מײַן געליבטע פֿרוי האָט זיך נישט געמאַטערט צוליב מיר אין אײנזאַמקייט אין די יונגע ליבע־יאָרן אונזערע, מיר כאַפּן זיך אויף אינדערפֿרי און מיר לאַכן — עס איז אונז פֿריילעך און ווייל ווי די וועלט!... ווען נישט די רעוואָלוציע, וואָס וואָלט פֿון מיר געוואָרן? — איך וואָלט דאָך פּשוט אויסגעגאַנגען פֿון הונגער — ווי וואָלט איך געקאָנט מײַנע קינדער דערציִען. און איצט איז מײַן עלטערער זון אַ טעכניקער אויף דער אײַזנבאַן. איך בין אָבער צו די אויסגעוואָרצלטע מוחות נאָך נישט צוגעקומען. וועגן דעם שפּעטער אַביסעלע. און אָט בין איך געקומען אַהיים — אַן אומפּאַרטייִישער באָלשעוויק — און בין מיר גלײַך אַוועק צו מײַן לעבנס־פֿרײַנט אַנטאָן איוואַנאָוויטש, דרײַ מאָל זיך האַרציק צעקושט, און זיך געזעצט צום טיש. די שטוב זײַנע — אַ פּאַלאַץ, די ווירטשאַפֿט — ווער מיר גוטס גינט. אָבער אונזער שמועס האָט זיך עפּעס נישט געקלעפּט. אַנטאָן פֿרעגט מיך — „וואָס זשע ביסטו איצט?" — און איך ענטפֿער אים: — „איך בין פֿאַר די באָלשעוויקעס". — ער האָט אומצופֿרידן אַ הוסטל געטון און געזאָגט: — „אַז־זוי"... — „און וואָס ביסטו? — פֿרעג איך. — „אַ ס. ר." — מאַכט ער און גיט נאָך אַ מאָל אַ הוסט. רוף איך זיך אָן מיט פֿרייד: — „דײַן קאָרט, אַנטאָן, איז אַ געשלאָגענע, אומזיסט האָסטו זיך די בעסטע העלפֿט פֿון דײַן לעבן געמאַטערט, אומזיסט געשפּאָרט!" — אַנטאָן איוואַנאָוויטש ענטפֿערט מיר אומעטיק: — „טאַקע אומזיסט און אומנישט, האָב איך אין באַנק געהאַט אַכט הונדערט רובל, און איך האָב זיי פֿון דאָרט אַרויסגעקריגן ערשט דעמלט, ווען אַ פֿונט קאָרן האָט געקאָסט אַ מיליאָן". — רוף איך זיך אָן — „הייסט עס, אַז דו ביסט נישט צופֿרידן מיט דער רעוואָלוציע?" — „איך האָב אַ טעות געהאַט אין חשבון". — רוף איך זיך אָן צו אים: — „דאַרף מען אָנהויבן צו לעבן פֿון איבעראַניים, לעבסט דאָך אין דער געזעלשאַפֿט, די סטיכיע וועט זיך קעגן דיר אַ לאָז טון, שפּעטער וועט דיר זײַן נאָך שווערער, סאַפּאַנאָוון האָט מען אויסגעוואָרצלט, יוראָוון, פֿאַרילאָוון, בעלאָאוסאָוון, סאָלאָאוטינען, שאַלאַגינען האָט מען ליקווידירט, אונזער פֿאַנקרישעוון האָט מען צעריבן געמאַכט, — מען שמועסט, אַז דו ביסט מיט פֿאַנקרישעוון אַ גאַנצער גוטער ברודער. —

אומזיסט האָסטו זיך אָן אייל־פאַבריקל אַוועקגעשטעלט, גיב דאָס בעסער אַוועק דער געזעלשאַפט, אַנישט וועט מען דאָס ביי דיר צונעמען''. און ער: — ,,דאָס גאַנצע לעבן מיינס האָב איך זיך אין אַלץ אָפּגעזאָגט, געשפּאָרט, קיין מענטשן נישט באַוואָלט!'' און איך: — ,,נו, וועגן דעם, צי מיר האָבן יאָ באַוואָלט, צי נישט באַוואָלט מענטשן, וועגן דעם לאָמיר שווייגן, — מיר האָבן דאָך בײדע געמאָלט איקאָנעס'', — און גיב נאָך צו: — ,,אַנטאָן איוואַנאָוויטש, לעבנס פרייַנט מיינער, דו זאָלסט מיך ריכטיק פאַרשטיין, וועל איך דיר דאָס ערשטע און לעצטע וואָרט זאָגן,— איך רעד מיט דיר, ווי מיט אַ אייגענעם ברודער, רעד איך. נו, האָבן מיר דאָך צוזאַמען געלעבט, און איך קאָן דאָך דיין שכל, נו, און אונזער אַלעמענס אומזיסנקייט קאָן איך דאָך אויך, נו, און דאָס פינפטע יאָר געדענק איך, ווי אַזוי דו האָסט עס אויסגעמיטן, — נישט וועגן דעם גייט עס, איך וויל דיך אין גאָרנישט נישט באַשולדיקן. לאָמיר זאָגן, אַז דו ביסט אין גאָרנישט נישט שולדיק, — דאָס לעבן אַליין פאַר דער רעוואָלוציע איז אין אַלץ שולדיק, און דו האָסט זיך געשטיצט אויף יענער לעבנס־אָרדענונג, און זי האָט דיך אָפּגענאַרט, אָבער נישט די רעוואָלוציע, פאַרשטיי מיין פילאָזאָפיע!... — אַנדערע קאָנען זיך נישט אַזוי גוט, ווי איך קאָן דיך, זעען זיי — ער פירט זיך אַרום מיט פאַנקרישעוון, זעען זיי — אַ גביר, הייסט עס, אַז ער איז אַ שווינדלער, אַ גנב אַ נישט געכאַפּטער, אויב ער האָט זיך אַזוי אַרויפגעאַרבעט און איז אַזוי רייך. דו זאָגסט, האָסט אַ טעות געהאַט אין חשבון מיט דער רעוואָלוציע, — טאַ רעכן איבער פון דאָס ניי, דאָס לעבן איז טייערער פון דער גאַנצער רייכקייט, — און שטעל זיך נישט אַנטקעגן דעם נייעם לעבן!... — פון אַ פּוד לייַן־אייל נעמסטו דרייַטהאַלבן פונט — ביסטו דען נישט קיין באַלגוף? — דו האָסט אַן אָגער מיט וועלכן דו פּאָרסט אַרויס בלויז אין יום־טוב, און איך, אַ פאַרוווּנדערטער, האָב זיך געמוזט שלעפּן צופוס פון שויע... דו גיב אַוועק דיין אייל־פאַבריקל דער געזעלשאַפט, קום צו גיין און זאָג, — איך שענק אַוועק דאָס אייל־פאַבריקל דער רעוואָלוציע, — און וועסט זיין אַ מענטש מיט לייטן באַגלייך. — און, אַז וועסט אַליין נישט געבן, וועט מען עס ביי דיר צונעמען. מיט געוואַלט צונעמען, און דו וועסט זיין פונקט אַזוי ווי פאַנקרישעוו, דער לעצטער שבלעצטער!'' — אַנטאָן האָט זיך איינגעעקשנט און טענהט: — ,,בין איך געווען אַ שווינדלער, צי ניין?'' — ,,נו, געווען אַ קאָפּעטשקע, זאָג איך, נאָר לאָמיר אָננעמען, אַז — ניין!'' — ,,צי האָב איך געשפּאָרט

דעם ביסן*פון מויל און אט דאס גוטס מיינס אפגעשפארט?״ — „ס׳איז אפילו נישט אזוי, ווי דו זאגסט, נאר לאמיר זאגן, אז — יא״. — „הייסט עס, אז דאס איז אלץ מיינס. און אויב מען וועט עפעס ביי מיר צונעמען — הייסט עס — אז מען האט מיך בארויבט, באגזלט — הייסט עס, אז דו העלפסט אויך די רויבער, און טענהסט נאך, אז דו ביסט מיין פריינט. דאס אייל־פאבריקל איז מיינס — פאר מיין געלט האב איך דאס געמאכט, ווילן זיי נישט, דאן האבן זיי די ברירה צו פארן ערגעץ אנדערש, און נישט צו מיר!״... — רוף איך זיך אן: — „אנטאן איוואנאוויטש, דער רעוואלוציאנערער עולם וועט דאך נישט פארן אין אן אנדער גמינע צוואנציק קילאמעטער פון דאנעט! — און פון דער צווייטער זייט איז דאס, וואס דו האסט א אייל־פאבריקל און אנדערע נישט, איז דאס דערפאר, וואס דו האסט געכאפט פיש אין מוטנע וואסער!״... פון אונ־זער געשפרעך איז גארנישט נישט געווארן. איך בין פון אים ארויס א צעקאכטער, אן אויפגעבראכטער — אפגעלעבט מיט א מענטשן א גאנץ לעבן. א פריינט געווען — און דאס צווייטע מאל צוגיין נענטער צו אט דעם מענטשן איז שווער.

סערגיי איוואנאוויטש האט צוזאמען מיט זיין דור אויסגעצייכנט גוט געדענקט יענע מערקווירדיקסטע עפאכע פון דעם איבערבוי פון אמתן, איבערציינגונגען און גלויבונגען, די עפאכע, ווען אלע לענדער פון דעם איצטיקן פארבאנד האבן דערוויזן זייער גערעכטיקייט אלעמען, און דער עיקר מיט דער ביקס, מיט דער האק אין דער האנט, ווען אין די זאווערוכעס פון די געשעענישן האט זיך אלץ פעסטער און בולטער אויסגעטיילט די האנט פון דעם פראלעטאריער, וועלכע האט גענומען אין איר סיי די צייט, סיי דעם אמת, סיי די ערד, סיי די מענטשן.

ראמאן ארכיפאוויטש האט דערציילט:

— און איצט, וועל איך דיר, סערגיי איוואנאוויטש, דערציילן וועגן פאנקרישעוון. געווען איז ער מיט א יאר צוואנציק עלטער פון אונז. נו, איז ער געווען אן אמתער בורזשוי. זיין עלטערער זון וווינט נאך איצט אין מאסקווע, אן אדוואקאט, אנדערע צוויי זין זענען אין דער ווייסער עמיגראציע, די טאכטער — אין לענינגראד — זי האט חתונה געהאט מיט אן אינזשינער. פאנקרישעוו איז, להיפוך סאפאנאוון, געווען זייער א געבילדעטער מענטש, הגם א באגאמאז — איז אים זיין בילדונג שטארק צונוץ געקומען אין זיין קאנקורענץ מיט סאפאנאוון. פון די קינ־דער וועגן האט ער געהאט א זומער־וווינונג אין מאלאכאווקע, און ער

אליין פלעגט יעדן זומער אראפקומען קיין פאלעך, געכאפט פיש אין דעם ליוליעך, פון גאנץ פרי אן געטרונקען טיי, און צו דער טיי האט יעדערער, ווער עס האט זיך נאר נישט געפוילט, געקאנט קומען. ער איז געזעסן אזוי ווי אן אונגאר, אין א רעקל מיטן נאמען פידזשאם, לאקירטע לאטשן אויף דעם בארוועסן פיס, — און אלעמען דערציילט וועגן זיינע קאפיטאלן, וועגן זיינע הייזער, וועגן די קינדער, ווי אזוי זיי לערנען זיך, וואס פארא פריינט ער האט — די גרעפן אוואראווס, ארכעאלאגן. ביי אונז פלעגט מען טאקע אזוי זאגן: „קום צו פאנקרישעוון טיי טרינקען און הערן, ווי ער בארימט זיך!״ — און אזוי א גאנצן זומער, ביז ער האט אלצדינג נישט אויסגעפלוידערט. גיסט זיך אזוי פון דער זייט א קוק — א טייערער מענטש, א מזג טוב, אט דער פאנקרישעוו. און אט איז געקומען די רעוואלוציע. אין איין אויגנבליק איז פון דעם גאנצן פאנקרישעוו א תל געווארן. ער איז אוועק קיין פאלעך און — צי ער האט דאס אליין אונטערגעצונדן, צי מען האט דאס אים אונטערגעצונדן — נאר זיין הויז האט אפגעברענט. פאנקרישעוו איז פארשוואונדן, ווי אין וואסער אריין. דעם צווייטן זומער — פאנקרישעוו איז דא. און מען זאל דאס אנהויבן צו דערקענען דעם מענטשן. א באוואקסענער, אויף דער באָרד ברעקלעך. א בארוועסער, אין הויזן, א לאך אויף א לאך, דאס העמד איז ביזן פופיק צעפליקט, צעריסן, און אויפן הארצן א בלייערנער צײלעם! וויינען האט ער נישט געהאט ווו, האט ער זיך פארקליבן אין דער חורבה פון דער ציגעלניע. גאנצענע טעג פלעגט ער ארומשפאנען איבער פאלעך אונטער די פענצטער און פארלייגן מען זאל ביי אים קויפן קא־לענדארן, און די קאלענדארן זענען געווען פאראיעריקע. אנשטאט מיט איקאנעס האט ער מיט קאלענדארן געהאנדלט. און — א נישט נארמא־לער מענטש. ער לייגט פאר א קאלענדאר, וויל מען אים, פארשטייט זיך, נישט קויפן, שטייט ער צו ווי א קלעק נישט אפצוטשעפען זיך און מוז אויסדערציילן, ווי רייך ער איז דאס געווען און ווי בארימט, און וואס ער האט פארמאגט, און איצט איז פון דעם קיין שריד ופליט נישט געבליבן. און באהיטע גאט, זאל עמעצן איינפאלן אים א פרעג צו טון: — „צי דען איז שוין אזוי שלעכט, אז דו קענסט דיר נישט קריגן קיין אנדערע הויזן, אדער פארנייען דאס העמד?״ — א גאנצן טאג וועט ער שוין נישט אפלאזן און האלטן אין איין דערציילן, ווי אזוי מען האט אים בדלות געשטעלט, אלץ ביי אים צוגערויבט. אונזערע זענען געווען אין מאסקווע, האבן זיי געהערט, אז אויך אין מאסקווע גייט פאנקרישעוו

אַרום איבער די טראַקטירן, ווו עס קומען געוויינטלעך אַריין באַגאַמאַזן,
ער גייט אַרום מיט פּאַראַיעריקע קאַלענדאַרן, אַ באַרוועסער, אַן אָפּגעריי־
סענער, אַן אָפּגעשליסענער — אין ווינטער! — „און די קינדער
שווייגן?" — פרעגן זיי. — „די קינדער, זאָגט מען, ליידן זיך געגוג
אָן פון אים, אָבער זיי קאָנען גאָרנישט מאַכן. דער זון האָט אים שוין
איייניקע מאָל באַשיכט און באַקליידט — און ער — ווידער דאָס זייני־
קע". — „ווו זשע וווינט ער דאָס?" — האָבן זיי געפרעגט. — ביים זון,
ענטפערט מען. מאָדנע, — דער זון איז אַ אַדוואָקאַט, און ער זאָל
אַזוינס דערלאָזן. זענען אונזערע ווידער געווען אין מאָסקווע, ווינטער־
צייט. איז איינער אַוועק צו פּאַנקרישעוון. ער קלינגט אָן צום זון. עפנט
די טיר אַן אומבאַקאַנטע פרוי — „איר, זאָגט זי, דאַרפט צו יעגאָר
פּאַרפּענטיעוויטשן. ביטע, ער איז בײַ זיך אין צימער!" גייט ער אַרײַן.
בילדער פון פּריאַזשער סטיל אויף די ווענט, אַ טעפּיך, אַ דיוואַן, פּריי־
ציש ביז גאָר, — און עס קומט צו אים אַרויס יעגאָר פּאַרפּענטיעוויטש
— אין אַ גרויען אָנצוג, אין געלע לאַטשן — אַן אמתער פּריץ — פון
פאַר דעם רעוואָלוציאָנערן אויסזען — איז בלויז די באָרד — אי דאָס
איז זי איצט אַ ריינע, אַ ציכטיקע, אַן אויסגעקעמטע, גאָרנישט, ווי בײַ
אונז אין דאָרף, מיט ברעקלעך. גאַפט אונזער בחור און טוט אַ פרעג:—
„וואָס זשע הייסט עס, יעגאָר פּאַרפּעניטש, זעט נאָר, ווי איר זעט, קיין
עין הרע אויס, און בײַ אונז אין פאַלעך, ווי האָט איר, הייסט עס אויס־
געזען און זיך נאָך געקלאָגט אויפן זון!"... און ער ענטפערט אים: —
„אויף מיין זון האָב איך זיך נישט וואָס צו קלאָגן, זעסט דאָך אַליין, ווי
אַזוי איך לעב דאָס בײַ מיין זון, — און באָרוועס גיי איך אויף צעלאָכעס,
כּדי די מענטשן טיטלען גלייך אין דער צורה אַרײַן, צו וואָס די רעוואָ־
לוציע האָט דערפירט דעם מענטשן, וואָס די רעוואָלוציע מאַכט דאָס פון
דעם מענטשן — נאָט אייך, הייסט עס, מנוולים, לײַדאַקעס, קוויקט
אייך, שעפּט נחת, זעט, וואָס די רעוואָלוציע האָט געמאַכט פון גוטע
מענטשן!"... — און איינאָוונט, אין דעם זעלבן טאָג האָט מען אים
געזען אין אַ ביר־שענק — ער קומט אַרײַן מיט די קאַלענדאַרן, אויף
דעם הויזן האַרצן אַ ציילעם, די באָרד איז צעבאָרשט, מיט ברעקלעך.
באָרוועס, און עס איז ווינטער־צייט. אַלע פאַלעכער מיידן אויס פּאַנקריי־
שעוון, אַנטלויפן פון אים — און נאָר איין פריינט האָט ער — מיין
לעבנסלענגלעכער מיטגייער, מיין פריינט אַנטאָן — מיט אים פאַר־
ברענגט ער דאָס די צייט. געשטאָרבן איז פּאַנקרישעוו אַ יאָר פאַר דער

קאָלעקטיוויזאַציע בײַ אונז אין פֿאָלעך אין דער ציגעלניע־חורבה, אין א גרוב, א באַרוועסער, א פֿאַרשטינקענער, מיטן ציילעם אויפֿן הויפּן הארצן, — קיינער האָט אים נישט געוואָלט באַהאַלטן, קוים מיט צרות אים צו קבורה געבראַכט, — און אין זעקל זענען בײַ אים געווען פֿאַר־נייט גאָלד און בריליאַנטן. די קונדייסים האָבן נאָך זיין טויט זיך גע־שפּילט אין דער חורבה און אין א גרוב דאָרט געפֿינען א באַהאַלטענעם אוצר: געדרייטערטן קאַלבאָס, צוקער, געבעקס, צוויי פלאַש פּאָרטוויין!... אָט האָסטו דיר, סערגיי איוואַנאָוויטש, ס׳אַרא איבערנאַטירלעכער ליי־דאַק דער דאָזיקער פּאַנקרישעוו איז דאָס געווען! — און דער בעסטער בוזעם־פֿרײַנט פּאַנקרישעוס איז אַנטאָן איוואַנאָוויטש!

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט א טראַכט געטון, אַנטקעגנשטעלנדיק דעם איקאָניק פּאַנקרישעוון צו דעם איקאָניק פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאַ־לאַשניקאָוו:

„...נו, געוויס, — די ביידע וואָלטן געווען צוזאַמען. פּאַוועל פּאַוו־לאָוויטש וואָלט געזעסן אויף א בענקעלע אונטער די בלומען בײַ פּאַנקרי־שעוון, געקוקט אין דער טונקלקייט מיט זיינע הייליקע אויגן און בלויז געטענהט: — „הייליקע, הייליקע, געהיימניספולע, געהיימניספולע זאַכן האָבן זיך אָפּגעשפּילט אין דער גרויסער שטאָט אוגליטש, אין איינער פֿון די דריי סאַמע אוראַלטסטע רוסישע שטעט... הייליקע זאַכן זענען גע־שען מיט דעם הייליקן צאַרעוויטש דמיטרי!“...

ראָמאַן ארכיפּאָוויטש האָט דערציילט:

— און דער בעסטער פֿרײַנט פּאַנקרישעווס איז אַנטאָן איוואַנאַ־וויטש. א פּאַרדראָס און א ווייטיק... איצט וועל איך דערציילן וועגן דעם ווי ער האָט מיך געוואָלט דערהרגענען און וועגן דער שריפֿה, און דערנאָך וועגן די אויסגעוואָרצלטע מוחות. די רעוואָלוציע גייט זיך איר גאַנג. איך בין צוגעשטאַנען צו דעם אָרעמשאַפֿט־קאָמיטעט. אַנטאָנס פּוס קומט צו מיר נייע? אַריין, און איך צו אים אויכעט נישט — איך האָב באַשלאָסן, — וואָס האָב איך צו טון מיט אָט דעם נאַר. און אָנגע־הויבן האָט זיך דאָס פֿון דער כאַטע — אַנטאָנס הויז איז א גרויס — פֿיר צימערן, א קיך, א האַלב־וואַרעמער אָפּטריט. נו, א חוץ אַלעמען איז די ערשטע זאַך פֿון דער רעוואָלוציע פֿאָלקסבילדונג און קאָלעקטיווע אַרבעט — און אָפּליינען טאָר מען דאָס נישט. בײַ אונז רעדן זיך צונויף און הויבן זיך אָן גרינדן אַרטעלן, — א מאָלערישער, א שוסטערישער, א שניידערישער, — מיר הויבן אָן גרינדן שולן. אין אָרעמשאַפֿט־קאָמי־

טעט שמועסט מען, — די הויפט בורזשויען האבן מיר שוין אנטלאפּע־גופעט, אבער עמיצער איז נאך געבליבן, מען רופט אן אנטאנס נאמען, — און עס איז קיין ענין נישט, אז די קינדער זאלן זיך לערנען אין א פינצטערער כאלופּע, און עס איז שוין צייט, אז די עלטערע זאלן אויך ליקווידירן זייער עם־הארצות, און קיין געלט איז נישטא, און מאטע־ריאלן זענען נישטא, און ווארטן קאי מען נישט, די רעוואלוציע איז אין סאמע ברען, — און דאס שטענגעלע פירט גלייך צו אנטאנס שטוב. האט מען באשלאסן אוועקצושטעלן די פראגע אויפן פלענום פון דעם דארפס־ראט, אז עס זאל פאר אלעמען באשלאסן ווערן, און ביז וואס־ווען איז שא, קיין פּיפּס נישט, — אנטאן איוואנאוויטש ווינט זאלבע־דריט און קינדערלעך זיצן צו פערציק אין א קלאס. קיין עוולה דערין האב איך נישט געזען, ווארן, ווען איך זאל זיין אויף אנטאנס ארט, וואלט איך אפילו א רגע נישט געטראכט, און אליין אפּגעגעבן מיין הויז, — איך האב דאך אליין געוווינט אין א קעמערל און פונדעסטוועגן גע־לעבט, און אנטאן איוואנאוויטש האט ביי זיין אייל־פאבריקל א וואך־שטוב און צוויי צימערן מיט א רוסישן אויוון. דאס איז, הייסט עס, פון איין זייט. אבער, פון דער אנדערער זייט, האב איך דאך אפּגעלעבט א גאנץ לעבן נעבן אט דעם טיפּש, איך קאן דאך דעם פארשוין. און אט בין איך פון זינען אראפּ און זיך געקלערט: — איך וועל אריינגיין צו דעם טיפּש, צום לעצטן מאל וועל איך צו אים אריינגיין, און ווי א פריינט אים זאגן, — גיב אפּ דיין הויז, גיב דאס אליין אוועק, וועסטו זיין אין ארדענונג, — אלץ איינס, האט מען, הייסט עס, באשלאסן, וועט מען דאס צונעמען, און דו וועסט בלייבן צום נאר, צו שאנד און צו שפּאט. — איצט ווייס איך זייער גוט, אז געטון האב איך דאס צוליב דעם, וואס מיין מוח איז נאך נישט געווען אויסגעווארצלט, און דעמלט האב איך דאס נישט געוווסט, — און אט דאס בין איך טאקע אויסן מיט מיין דערציילונג. נו, האב איך זיך נישט געקענט איינהאלטן און בין אוועק צו אנטאנען. און געגאנגען בין איך צו אים אינאוונט, הינטן ארום, קיינער זאל נישט זען. און געדויערט האט דאס, מסתמא, א פינף מינוט. באגעגנט האט מיך אנטאן איוואנאוויטש אין קיך, קיינער איז אין שטוב נישט געווען, ער איינער אליין. איצט ווייס איך שוין, טאנקא פאר מאנקאן, מאנקא פאר טאנקאן, — נעהאט האט אנטאן איוואנא־וויטש אין ארעמשאפט־קאמיטעט אויערן, קיין אל אין זאס וועסטו נישט אויסבאהאלטן, האט ער געוווסט וועגן אונזער באשלוס. און איך זע —

נישט קיין מענטש שטייט דאָס פאַר מיר, נאָר אַ וואָלף. און זעען זע איך — נישטאָ קיין אויגן ביי אַנטאָן איוואַנאָוויטשן, זיי זענען פאַרשווּנדן, געבליבן בלויז לעכער אָנשטאָט אויגן. און איך זע, אין האַנט האַלט אַנטאָן איוואַנאָוויטש אַ האַק, און די האַנט הויבט זיך פּאַוואָליע אויף... איך זאָג דיר, סערגיי איוואַנאָוויטש, פינף יאָר האָב איך געמלחמהוועט,— און אַז איך גיב דאָס אַ בענטש אַנטאָן איוואַנאָוויטשן גלייך אין מאָרדע אַריין. טוט ער אַ פאַל צו דער ערד, און איך האָב זיך אויסגעדרייט און בין אַרויסגעגאַנגען. איך גיי און טראַכט מיר: — דאָס איז פאַר דער פאָלקס־אידייע, דערפאַר וואַרפט מען זיך מיט אַ האַק, — אין דער ערד אַריין מיט אַזעלכע הלצות! — וועלף האָב איך מיין גאַנץ לעבן נישט ליב געהאַט, און אויפן פראָנט האָב איך זיך אויסגעלערנט, ווי אַזוי זיך צו באַגיין מיט אַזעלכע האַק־העלדן, וואַרף אַוועק דיינע שטיק, אַנטאָן איוואַנאָוויטש!... וואָס־זשע איז דאָס פאַראַ מין, צוליב אַ כאַטע, צוליב האָלץ און ליים, צוליב גלאָז און בלעך וואַרפט מען זיך אויף אַ פריינט מיט אַ האַק? וואָס איז דאָס אַזוינס, און וווּ איז יושר? — איך בין דאָך צו דיר, אידיאָט איינער, ווי צו אַן אַלטן פריינט געקומען, און דו ברענגסט זיך אַליין אום!?... — און דערנאָך בין איך אַפילו געבליבן שטיין אין מיטן גאַס, זיך אַליין אַ זעץ געטון איבערן שטערן און, אַפנים, צו זיך אַליין זיך אָנגערופן אויף אַ קול: — „נו, און איך אַליין? אַך, דו טיפּש איינער!“... איך בין דאָך אַ פראָוואָקאַטאָר פון דער רעוואָלוציע, — אָט ווען איך דערצייל דאָס עמיצן, — וואָלט מען מיך נישט נאָר דאָס אַליין געזאָגט, אַ מצווה אויף דיר, הייסט עס, האָסט עס כשר פאַרדינט, נאָר, אַז איך בין אַ קולאַקישער שפּיאָן, איך בין צום קולאַק געגאַנגען אים אויפצודעקן אונזערע רעוואָלוציאָנערע קאָרטן, און בין מיט אים יד אחת, — און. עס איז, הייסט עס, ווייניק, וואָס דער קולאַק האָט דיך געוואָלט דערהרגענען, די ראַטן־מאַכט דאַרף דיך נאָך מקיים פסק זיין פאַר דעם פאַראַטן דער אַרבעטער זאַך!“... איך בין זיך איצט מודה, אַז עס איז מיר באַפאַלן אַ פחד, — און האָב ביי זיך באַשלאָסן — שאַ, אויס, מער גיי איך נישט צו אַנטאָנען און מער מיש איך נישט אין אַנטאָנס עניינים! אַ פינטעלע! איך שווייג. כ'ווייס, אַז כ'האָב עס געטון אויס אָפּאָרטוניזם, מחמת דעם, וואָס מיין מוח איז נאָך נישט געווען אויסגעצוואָרצלט. איך האָב קיינעם גאָרנישט נישט דערציילט. בשעת מען האָט דאָס הויז ביי אים צוגענומען, בין איך געשטאַנען אין אַ זייט, דאָס אייל־פאַבריקל, דעם אָגער — איך שטיי מיר אין אַ זייט, — רעדט מען וועגן

אים, שוויַיג איך. און אָפּטמאָל טראַכט איך אפילו און וואָרט, — אָט קומט ער אריין, זיך אָפּרעדן פון האַרצן, חרטה קריגן, זיך איינשטעלן פאַר דער פאָלקס־זאַך, מיר פאַלן צו די פיס. נו, דעם מענטשן איז נישט געווען אַזוי לייכט, מען האָט ביי אים צוגענומען דאָס הויז, צוגע־נומען דאָס אייל־פאַבריקל, צוגענומען די פערד, — און ער האָט אויך געשוויגן. ער איז ערגעץ געפאָרן אויף אַרבעט, צוריקגעקומען און גע־שוויגן... און דערנאָך איז געקומען די קאָלעקטיוויזאַציע פון דער לאַנד־ווירטשאַפט, און, ווען זי האָט זיך אָנגעהויבן, האָט אַנטאָן איוואַנאָוויטש אין איין נאַכט פאַרברענט זיין געוועזן פּירציםעדריק הויז, דאָס אייל־פאַבריקל — און אין איין וועגס אויך אונטערגעצונדן מיין הויז... אָט דאָס איז טאַקע מיין אָפּאָרטוניזם, וואָס איך האָב דעם באַלגוף געלאָזט אויף דער פריי!... סערגיי איוואַנאָוויטש, נישט וועגן אַנטאָן איוואַנאָ־וויטשן דאַרף מען רעדן, — וועגן לעבעדיקן לעבן דאַרף מען רעדן און וועגן אַרבעט, וועגן מיליאָנען מיליאָנען מענטשן, וועלכע האָבן ביז דער רעוואָלוציע געלעבט ווי נעלמים, און איצט זענען זיי מערקווירדיקע מענטשן און האַרעפּאַשניקעס!... איך בין אין די קאָלווירט־עניגים אריין מיט לייב און לעבן. איך אַרבעט פאַר דער געזעלשאַפט, איך בין אַ מלוכה־בירגער! מיין מוח איז איצט אַן אויסגעוואָרצלטער. און וועגן דעם וועל איך טאַקע איצט דערציילן. איך האָב דיר שוין געזאָגט, אַז פון דעצעמ־בער חודש נאָכן פאַרזיי האָב איך, אַלס געדונגענער דורך דער קאָלווירט, געאַרבעט ביים גראָבן דעם קאַנאַל פון דער גרויסער וואָלגע, איך האָב דיר אויך דערציילט די געשיכטע מיט דער רויטער פאָן און וועגן דעם געשפּרעך מיינעם מיט דעם פאַרשיקטן בריגאַדיר. איז אָט דער דאָזיקער בריגאַדיר זייערער געווען נישט קיין אַנדערער, ווי מיין לעבנסלענגלעכער פריינט אַנטאָן איוואַנאָוויטש.

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש איז אַנטשוויגן געוואָרן, פאַררויכערט און ווייטער דערציילט:

— און איך פרעג דאָס אַנטאָנען וועגן דער רויטער פאָן — נו, און ווי, הייסט עס, לעבט זיך דיר איצט?

„— — — נישט דיך, ראָמאַן, האָב איך פאַרברענט, — זאָגט ער מיר, — איך האָב פאַרברענט נישט מיין אַלט הויז, נישט דאָס אייל־פאַבריקל מיינס, נאָר — פאַרברענט האָב איך זיך אַליין, מיין לעבן, מיין אַלטן לעבנס־זינען״...

— אָט אַרבעטסטו איצט פאַר דער פאָן, וואָס ביסטו דען טאַקע

באמת אַ קאָמוניסט געוואָרן? — אַרבעטסט דאָך מעשים מיט דיין בריגאַדע”...

„...— ניין, מיר זענען נישט קיין קאָמוניסטן, — זאָל זיך נאָר דאָס רעדעלע אַ דריי טון אויף צוריק”...

— און האָסט נישט קיין חרטה?

„...— ניין!”

— נו, און ווען דאָס רעדעלע דרייט זיך אויף צוריק, — וואָלסטו מיך געהרגעט?

„...— זיכער וואָלט איך דיך דערהרגעט! — דער גרעסטער יום־טוב איז ביי מיר געווען, ווען איך האָב דיין שטוב אונטערגעצונדן! — וואָלט זיך דאָס רעדעלע אַ דריי געטון אויף צוריק, וואָלט איך פון דיר און פון זובקאָוון, און פון מאַרקיטשעוון, און פון קאָטוכינען, און פון וויציגען, און פון קאָליעסאָוון מיט מיינע אייגענע הענט די הויט געשינדן, איך אָפּגעמינטערט און אַפילו וויינען נישט געלאָזט!...”

— אָט האָב איך דיר, סערגיי איוואַנאָוויטש, דערציילט, ווי אַזוי ס'איז ביי מיר ענדגילטיק אויסגעוואָרצלט געוואָרן דער מוח. אַ קלאַס אויף אַ קלאַס — איז דאָס זעלביקע, ווי אויג אויף אויג — קיין שום אָפּאַרטוניזם, עס מוז אַלץ זיין קלאָר און אמתדיק. און אָט דאָס איז דאָס ענדגילטיקע פּראָלעטאַרישע באַוווסטזיין. ווען די איקאָנעס מוז מען אינגאַנצן פאַרגעסן און מיט אַ וואָרט נישט דערמאָנען!... ער האָט מיר ווען זיין גאַנץ לעבן דערציילט, און איך וועל עס דיר איבערדערציילן, סערגיי איוואַנאָוויטש, דו באַשרייב אים, דעם באַלגוף. איז אָט, זיצן מיר אַזוי. אייןמאָל, אָונטצייט, אויף אַ שטיל ערטיקל אויף דער הרעבליע און האָבן אַזוי אָפּגערעדט אַ גאַנצע נאַכט. ער זאָגט:

„— ...אין דאָרף — איז אַ פינצטערניש, אַ שטיקעניש, דלות, הונגער, מיר זענען אַלע מיט אייל דורכגעזאַפּט, — און מאָסקווע — יעדעס הויז — אַ דערקוויקעניש פאַרן אויג, דאָס אָנטועכץ, דאָס עסן, אַ מחיה. איך ליג מיר אויף דער נאַרע אין וואַרשטאַט, הער מעשׂהס וועגן רייכקייט — וווּנדער איבער וווּנדער! איך קום צו פאַנקריטשעוון אַהיים — גוט יום־טוב ביטן — די פּאָדלאָגע איז ביי אים מיט וואַקס פּראָטערירט, אין פאַרצימער שטייען פיקוסן, זיין טעכטערל שפּאַצירט אַרום אין אַ ווייס טיולן קלייד — אַ כרוב, און ער אַליין, יעגאָר פּאַרפענטיעוויטש, קומט אַרויס אין אַ גרויען אָנצוג אין געלע שטיבלעטן — עס פּעכלט אַזש אין די אויגן!... און איך, מיך פרייט דאָס גאַרנישט, בלייב איך אייגער אַליין,

קלער איך, בין איך מקנא, — „פאַרוואָס זשע איז דאָס מיין אומגליקלעכער מזל אַזאַ, וואָס בין איך ערגער פון אַנדערע, וואָס? — און האָבן צו טון האָבן מיר מיט איקאָנעס, — איך ווייס, דאָס איז גאָלע שווינדל, מיר נאַרן דאָס פאָלק, און דאָס פרייט מיך אויך נישט. איך האָב פאַר מענטשן מורא געהאַט — איך האָב פון זיי ווייניק גוטס געזען, — איך האָב עס אַזוי פאַרשטאַנען, קוים וועל איך יענעם פון וועג נישט אַראָפּשטופן, וועט ער מיך אַראָפּשטופן. און האָב באַשלאָסן, — ניט־זשע, בין איך ערגער פון אַנדערע? — און איך האָב אָנגעהויבן צו טרוימען, — איך וועל יעדן גראָשן היטן, איך וועל אָנהויבן שפּאָרן און זאַמלען, — און אַ הויז וועל איך מיר אויסבויען הינטער אַ פאַרקאַן, אַ הונט ביים טויער צובונדן, אַ קיטל אויפן טירל צומאַכן, זיך פון מענטשן באַהאַלטן, איך וועל מיר ערד אַקערן, אויף אַ אייל־פאַבריקל אַרבעטן, און פון קיינעם נישט זיין אָפּהענגיק. פאַרוואָס האָב איך דאָס פון די איקאָנעס געוואָלט אַנטלויפן? — איך האָב געוואָלט זיין וואָס ווייטער פון שווינדלעריי! — איך האָב יושרדיק געטראַכט און פאַרשטאַנען. און איך קלער מיר — איך וועל אומבאַדינגט מיינס אויספירן. און איך טראַכט מיר, — יעדן גראָשן וועל איך איצט ציילן — עס קאָן נישט זיין, אַז עס זאָל אויף דער וועלט קיין אמת נישט זיין — און איך וועל צו אַט דעם אמת זיך דערשלאָגן!... איך האָב מיר געשטעלט אַן אויפגאַבע, — אַ הויז אויפבויען — אַ פירציממערדיקס, פערד, אויפשטעלן אַ אייל־פאַבריקל. און חוץ דעם אַלעמען נאָך אָפּשפּאָרן טויזנט רובל, — און דעמלט, — אין דאָרף אַריין, און לעבן על פּי יושר און גערעכטיקייט. נו, מיין פּראַצע האָב איך נישט געזשאַלעוועט... נו, און דעם באַלעבאָס גוטס — אויך נישט, — איך האָב דאָך געזען, ווי אַזוי דער באַלעבאָס אַרבעט, — גאָלד, פאַרבן, ציפּערים־האָלץ... דו מיינסט, אַז איך האָב נישט געפּלאַצט פון קנאה, ווען דו מיט פּימען פלעגט איר גיין אין טעאַטער אַריין, און איך בין מיר געזעסן און געאַרבעט, בגניבה, דער באַלעבאָס זאָל נישט זען, פאַר אַ זייטיק פאַרדינסטל? — און מיינסט, אַז עס האָט מיך נישט געאַרט, וואָס דו פאַרבעטסט מיך צו זיך, ביסט מיך מכבד מיט אַ גלעזעלע, — און איך, וואָס איך בין רייכער פון דיר, בין דיך מכבד בלויז מיט אַ דאַנק?... דאָס איז אמת, איך האָב דיך מקנא געווען, איך האָב אַלעמען מקנא געווען, אָבער מיין טרוים, מיין כאַראַקטער האָבן דאָס נישט דערלאָזט, — איך האָב, הייסט עס, דערפאַר אַ נייע כאַטע זיך אויסגעבויט, אַ קעלבל געקויפט... און — ווי אַזוי האָב איך דאָס געטרוימט!

— איך לייג מיך אויף דער נאַרע ביי זיך אין וואַרשטאַט, דעם לאָמפּ פאַרלעשט מען, און איך זע אין דער פינצטער, אויף דער וואָר, ווי אַזוי איך בוי מיר אַ נייַ הויז, וואָס פאַראַ פענצטער עס וועלן דאָרט זיין, — איך טראַכט וועגן די פענצטער, און אָט שטייען זיי שוין פאַר מיר אויף דער וואָר אין דעם פינצטערן צימער אויף דעם באַלקן, ווי אַזוי איך פיר אַריין אַ קאַלב צו מיר אין הויף אַריין, ווי אַזוי דאָס קאַלב שפּאַרט זיך איין ביי דער שוועל, ווי אַזוי איך גלעט דאָס אונטער די אויערן, שטופּ דעם אַ שטיקל צוקער, און די ליפּן ביי דעם זענען וואַרעמע, ווייכע, פייכטע... ווי אַזוי מיין ווייב שטייט אויפן גאַניקל, די הענט פאַרלייגט אויפן האַרצן, אונטערגעשפּאַרט די בריסט... עך, וואָס איז דאָ צו רעדן!... אַ שרעקלעכע זאַך — איז דער טרוים! — איך כאַפּ מיך אויף נאָך פאַרטאָג, איך האָב געוווינט צוזאַמען מיט נאָך חברים, איקאָנע־מאָלער, אָבער איך האָב זיך געהאַלטן אין אַ זייט, צו קיינעם, אַ חוץ צום באַלעבאָס, בין איך אין ערגעץ נישט געגאַנגען. איך האָב זיך געשראָקן, טאָמער וועט מען מיך מכבד זיין, וועל איך דאָך מוזן יענעם אויך שטעלן כיבוד. זיץ איך מיר איבער דער איקאָנע, און טראַכט מיר, — היינט איז אַלעקסיי, מען דאַרף, מען מוז דעם וואָגן צוגרייטן!״... איך זיץ און אַרבעט איבערשעהן, און טראַכט: — „ס׳איז שוין באַלד האַלבע נאַכט, צי האָט אַמאָל אַרישאַ נישט פאַרגעסן אויסצומעלקן די קי, צי איז זי, חלילה, נישט פאַרשלאָפן?״... און איך בייזער זיך אויף איר. צוויי לעבנס האָב איך געלעבט, — און נישט קיין יאָר, נישט צוויי, נאָר צוויי צענטליק יאָר. דעם אמת מוז מען זאָגן, — מען האָט מיך געאַכט, אָבער נאָך מער האָט מען מורא געהאַט פאַר מיר, — פאַנקרישעוו האָט מיך געמאַכט פאַר אַן אויפזעער, און מיר זענען מיט אים געווען יד אחת. און אין דאָרף האָבן זיך אויך אַלע פאַר מיר פאַרנייגט — אַזאַ אָרדענונג איז דעמלט געווען... דאָס אַלץ איז אמת, ראָמאַן. דעם ניינצנטן יולי ניינצנהונדערט פערצן איז מיר נאָך געבליבן אָפּצושפּאָרן ביז מיין פּור־לער אויפגאַבע, וואָס איך האָב מיר געשטעלט אין מיין טרוים, הונדערט דריי און אַכציק רובל, און די אַכט הונדערט זיבן און צוואַנציק רובל האָב איך באַקומען פון דער באַנק, — אי דאָס דורך אַ שווינדל, אין ניינצן הונדערט עלנצן, ווען איך האָב פאַר דעם געלט געקאָנט קויפן אַ פּוד מעל... עך, אַ שרעקלעכע צייט האָט זיך דעמלט אָנגערוקט אויף מיר! פונם פראָנט אין דאָרף אַריין בין איך געקומען ווי אַ וואָלף. בגניבה, איך האָב דעזערטירט... ס׳אַרא חורבן דאָס איז געוואָרן אויף

דער וועלט, איך האָב געמיינט, אַז די וועלט קערט זיך איבער. אַזעלכע, ווי דו, זענען אין די צאַרישע צייטן געווען אַ סך מער, איידער אַזעלכע, ווי איך. וואָס האָט אייך געאַרט — מלחמה — נידער, דעם צאַר — נידער, גיטער — ברען!.. איר האָט אַלץ חרוב ונחרוב געמאַכט מחמת פּאַדראַס, מחמת וויטיק, איר זענט געווען בייז אויף דער אימפּעריע, ווי איך האָב פאַרשטאַנען, און דעריבער האָט איר גאָרנישט אָפּגעשפּאָרט. און קיין בריוו פון דאָרף זענען נישטאָ, וואָס הערט זיך דאָרט — אפשר האָט זיך דאָרט אויך אַ ריר געטון, האָב איך מיר פאַרשריבן צו די עס־ערן, און דערנאָך האָב איך אַוועקגעשליידערט די ביקס, מער נישט גע־קאָנט אַריבערטראָגן די בענקעניש אַהיים, דריי טעג און דריי נעכט בין איך געלאָפן פון פראָנט, צווישן קוסטעס זיך אויסבאַהאַלטן, אַרויף אויף אַ דאַך פון אַ משא־וואָגאָן און אויף פרישער לופט אַוועקגעפאָרן פון דעם דרום־מערבדיקן פראָנט, דורך גאַנץ אוקראַינע. נאַטירלעך האָב איך זיך אויפן וועג געגנוג אָנגעזען, און וואָס זע איך? — פאָרן מיר צו צו איין סטאַציע, לויפן פרויען צו די וואַגאָנעס און געוואַלדעווען, — „טייערינקע, שרייען זיי, ביי אונז האָבן דאָ די פּויערים אַ צוקער־זאַוואָד פאַרטיילט, צו פיר און צוואַנציק פוד אויף אַ קאָפּ — אפשר וויל עמיצער צוקער?״ — פאָרן מיר צו צו אַן אַנדער סטאַציע, לויפן צו די וואַגאָנעס זקנים און קונדייסים, — „ברידערלעך, זאָגן זיי, מיר האָבן דאָ געטיילט אַ ספּירט־זאַוואָד, אפשר ווילט איר ספּירט?״ — אויף דער דריטער — האָט מען געטיילט אַ מיל, — און אויף איין סטאַציע איז אַרויסגעגאַנגען אַ זקן — נישט קיין זקן, נאָר אַ גאַנצער איקאָנאָסטאַס, פון קאָפּ ביז פיס באַהאָנגען און באַקלאָנגען מיט פריצישע פאָרטרעטלעך און גילדענע ראַמלעך. ביי אונז אויפן דאַך האָט מען מחמת לאַנגווייל אין קאָרטן גע־שפּילט, עסטרייכישע ביקסן פאַרשפּילט. איך האָב דאָך געוווּסט, וואָס עס הייסט אַזוינס שפּאָרן, — און איך זע בלויז איינס — אַלץ ווערט צע־שטערט, — זיץ איך מיר אויפן דאַך און קלער, — „איז ניט־זשע האָט מען מיך אויך צעשטערט?״ — און דאָ הויבט מען אָן צו מורמלען, אַז מען כאַפּט אומעטום דעזערטירן, — איז ניט־זשע בין איך אויך געוואָרן אַ גזלן!? — „וואָס גיכער זיין אין דער היים, טראַכט איך מיר, דאָרט קענען מיך די איקאָנע־מאָלער, וואָס גיכער זיין אין דער היים און גיבן צוזוויסן, אַז איך בין אַן אייגענער!״ — און צו אַלע צרות מיינע — די איקאָנעס — לאָמיך נאָך פרוון אַ פּיפּס טון דאָ אויפן דאַך, אַז איך בין אַ באַנאָמאַז, וועט מען מיך פון דאַך אַראָפּשליידערן, ווי אַ זשאַנדאַר!...

דאָס גאַנצע לעבן מײנס האָב איך אָפּגעלעבט אין כּבוד, אַלע האָבן פֿאַר מיר דרך ארץ און מורא געהאַט, און אַט האָסטו דיר, ווי אַלץ האָט זיך דאָס איבערגעדרייט, איצט פֿאַר איך אַלס שווינדלער. אויפֿן פּראָנט האָב איך נישט מורא געהאַט, איך האָב מיך דערדינט צו צוויי „געאָרגי־קרייצן“, — און דאָ זיץ איך אויף דעם דאַך און גאָט נעם איך אַראָפּ די „געאָרגים“ און אַט טו איך זיי ווידער אָן. און איך הויב גאָרנישט אָן צו פֿאַרשטיין, איך קאָן נישט שלאָפֿן, די נשמה איז צעווייטאָקט, אַן אימה, אַ שרעק. אַראָפּגעקראָכן בין איך אין שויע, קיין פֿאַלעך בין איך געקומען שפּעט ביינאַכט, ביז עס איז גוט פֿינסטער געוואָרן בין איך געלעגן אין די קוסטעס בײַם ליולעך. איך גיי מיך צו מײַן כאַטע — די הענט שוויצן, דאָס קופּערטל האַלט זיך נישט אין האַנט. פֿאַר דעם, איידער איך האָב אָנגעקלאַפּט, בין איך עטלעכע מאָל אַרומגעגאַנגען אַרום הויז, זיך געריכט אויף אומאָרדענונג. דער הונט האָט אָנגעהויבן בילן, איך האָב זײַן קול דערקענט, איך האָב אים נאָך אַלס קליין הינטל פֿון איפּאַטיעווער מאָנאַסטיר אַראָפּגעבראַכט, אַן אמתער דאָג. איך האָב דער־הערט דאָס בילן — און זיך דערפֿרייט. איך קלאַפּ אָן. געעפֿנט האָט מיר דאָס ווײַב. קיין דערוערטירן, זאָגט זי, כאַפּט מען נישט, ווײַל די גאַנצע געגנט איז פֿאַרפֿולט מיט דיזיקעס. איך האָב פֿרײַ אָפּגעאָטעמט. אַ גאַנצע נאַכט האָב איך קיין אויג נישט צוגעטון. די גאַנצע נאַכט האָב איך באַקוקט די ווירטשאַפֿט, דאָס הויז, דעם הויף, מיט דער האַנט באַטאַפּט, אויפֿן דאַך געקלעטערט, געקראָכן אין קעלער צו די קאַרטאָפֿל, דרײַ מאָל — מיט די קעלבלעך, מיט די שאָף, מיט די פֿערד, — שיעור זיך נישט צעקושט, אָבער אַרומגענומען, האָב איך זיי אַרומגענומען. מײַנס! איך בין באַלעבאָס! — איך האָב מײַנס דערגרייכט! — מקוים געוואָרן מײַן טרוים! — איך בין קיינעם גאָרנישט שולדיק און דאַרף קיינעם נישט!.. פֿאַרטאָג האָב איך געהייסן אײַנהייצן די באָד, און ביז דער באָד בין איך דרײַ מאָל געווען אין הויף, און צו דער פֿאַלעשקע, צו דעם אייל־פֿאַבריקל געלאָפֿן. איך האָב זיך גוט אויסגעפּאַרעט און זיך געלייגט שלאָפֿן. אויפֿגעכאַפּט האָב איך זיך שוין שפּעט אינאָוונט. אַרישאַ זאָגט מיר — „די שכנים, די קרובים זענען אַרײַנגעקומען זיך באַגריסן, און באַגיסן דײַן צוריקקומען בשלום“, — און איך וויל קיינעם נישט זען — מיר ליגט גאָר אין קאָפּ דאָס אייל־פֿאַבריקל, איך האָב גאָר חשק אַרומ־צופּוצן די פֿערד מיט דעם נײַעם בערשטל, וואָס איך האָב פֿונם פֿראָנט געבראַכט, אַן עסטרייכיש בערשטל. און איך האָב אָנגעזאָגט דעם ווײַב —

„ביז מאָרגן אינאָווגט זאָלסטו קיינעם איבער דער שוועל נישט לאָזן, פאַר־שפאַר דעם טויער, און אינאָווגט קויף אַ ליטער סאַמאָהאָן!‟ — און דעם צווייטן אָווגט איז גראָד געווען עפּעס אַ פאַרזאַמלונג, קיינער איז צו מיר נישט געקומען, און דאָס האָט מיך גראָד זייער הנאה געטון, — איך האָב זיך נישט געגויטיקסט אין קיין מענטשן. אין אַ וואָך אַרום רופט זיך אַרישאַ צו מיר אָן, — „אַ צונאָמען האָט מען דיר אין דאָרף גע־געבן — וואָלף‟, — און איך אַליין, אַז איך קום אַ מאָל אין גאַס, אַז איך כאַפּ אַ שמועס מיט אַ שכן, פיל איך — עפּעס האָט מען שוין צו מיר נישט דעם אַמאָליקן אָפּשיי און גינציקייט. — „פאַרוואָס?‟ — טראַכט איך און — פאַרגעס באַלד אין דעם. און אָט איז געקומען דער ליבער פרילינג, איך בין גלייך אַוועק אויפן פעלד. מיט דער איקאָנע איז געענדיקט, אַלע האָבן זיך אַ כאַפּ געטון צו די פערד — און ביי מיר — ביטע שיין, אַלץ איז צוגעגרייט, איך אַרבעט און שעפּ נחת, אַלץ איז ביי מיר גוט און ווויל, און אַרום — ביי די איקאָנע־מאָלער איז דלות און הונגער, מיט די פערד קאָנען זיי זיך נישט באַגיין, נישט געוווינט צו דעם. איך גיי אינערגעץ נישט און קיינער קומט נישט צו מיר. אַביסל פאַר־דריסט עס מיר — אָבער עס שאַדט נישט... דאָס איז אמת. און קיין רו האָב איך נישט. נישטאָ קיין רו. איך האָב נאָך אַ הונט גענומען. פאַר־נאַכט באַקוק איך דאָס גאַנצע הויז, אַלע ריגלען און שלעסער קאָנטראָליר איך. ביינאַכט כאַפּ איך זיך אויף, נעם די האַק און גיי צו דעם אייל־פאַבריקל, אַ קוק טון, וואָס עס הערט זיך דאָרט. איך כאַפּ מיך אויף פון אַ שטאָך אין האַרצן, איך שפּרונג אויף, דאָס האַרץ קלאַפּט, אַליין בין בין איך פּיטש נאַס, אַן אימה — איך הער מיך איין —שאַ—שטיל,— „וואָס זשע איז דאָס, טראַכט איך מיר, איך האָב דאָך דערגרייכט דאָס גליק, וואָס איך האָב באַגערט און ווידער מורא — פאַר וועמען האָב איך דאָס מורא? — פאַרוואָס?‟ — איך נעם די האַק און גיי באַקוקן די פאַלעבאַטישקייט, און אין הויף אַריין האָב איך מורא אַרויסצוגיין, איך, דער געאַרגי־קאָוואַלער. ביים טאָג גיי איך אין גאַס, איך באַגעגן שכנים, קרובים, און דאָס היטל איז אַזוי צוגעזאָרן צום קאָפּ, די צונג — אַ שטיק האָלץ. ביינאַכט טראַכט איך: — פאַר פאַנקרישעון האָב איך מורא געהאַט און אים מקנא געווען, איצט האָב איך מורא און בין מקנא דאָס פאָלק און די רעוואָלוציע, — וו זשע איז יושר? — וואָס איז דאָס אַזוינס? — די ווירטשאַפט איז אין אָרדענונג, אַלץ פאַרמאָג איך, אַלץ איז ווי עס באַדאַרף צו זיין, איך לעב, ווי איך האָב מיר געוווּנטשן, פון

מענטשן האָב איך זיך אַרויסבאַפרייט, און קיין רו האָב איך אַלץ נישט און עס באַקומט זיך, אַז דער בעסטער חבר מייַנער איז — די האַק, — ווי געשיקט זיך דאָס? — פאַרוואָס בין איך מיטן פאָלק קידער־ווידער? — אָט בין איך אַ בכבודיקער מענטש און אָט איז שווער דאָס היטל פון דעם קאָפּ אָפּצורייסן. וואָלף רופן זיי מיך!... זייער אָפט האָב איך דעמלט וועגן דיר געטראַכט, ראָמאַן, — ביסט מאַקע אַ פּוסט און פּאַסקודניק, אָבער דיין שׂכל איז אַ סך פלינקער פון מייַנעם, און דו האָסט שטענדיק געקלעפּט די מענטשן, — האָב איך געטראַכט: — „עך, וועלכער גוטער יאָר טראָגט דאָס איצט אַרום ראָמאַנען, — איך וואָלט זיך איצט פאַר אים אַראָפּגעגרעדט פון האַרצן, געפרעגט אים, וואָס און וויאַזוי, פון וואַנען בלאָזט דאָס דער ווינט און וואָס ברענגט ער מיט זיך, דו וואָלסט זיך געוויצלט און מיר וואָלטן ביידע געלאַכט, און ווער ווייס? אפשר וואָלטן מיר זיך צוזאַמען צו עפּעס דערטראַכט!"... און אָט אַזוי איז אַוועק דאָס נייַנצנטע יאָר, עס האָט זיך אַזוי דערקייקלט ביז אָקטאָבער נייַנצן הונדערט צוואַנציק, די רעוואָלוציע פּלאַקערט, — דאָס וואָס מען האָט סאַפּאָנאָוון, פּאַריילאָוון, דעם און יענעם אָנטבאַלעגופּעט, האָט אויף מיר אָנגעוואָרפן אַן אימה, איך האָב זיך אָנגעהויבן היטן, — און די רעוואָלוציע — מען זעט קיין עק נישט צו איר... און דאָ, ביסטו געקומען. איך האָב אויף דיר זייער געוואַרט, ראָמאַן, און זיך שטאַרק דערפרייט מיט דיר. און דו רופסט זיך אָן, — „דיין קאָרט איז אַ געשלאָגענע, אַנטאָן, אומזיסט און אומנישט האָסטו געפּטרט אַ העלפט פון דיין לעבן, דו גיב בעסער אַוועק דיין אייל־פאַבריקל דער געזעלשאַפט, מען רופט דיך שוין אַזוי אויך וואָלף. איך האָב עס מיט דיר געטענהט נאָך פאַר דער רעוואָלוציע!" — וועגן דרך ארץ פאַר מיר קיין וואָרט נישט. און נישט דאָס, וואָס מיר האָבן זיך געקענט צונויפרעדן, נאָר אַוועקגעגאַנגען ביסטו פון מיר אַ דם שונא מייַנער. אַז איך האָב אַ טעות געהאַט אין חשבון, האָב איך אַליין געזען, אומזיסט און אומנישט געפּטרט אַ האַלב לעבן, און קיין רו האָב איך נישט, — און נישט נאָר וואָס איך האָב נישט קיין רו, ליג איך זיך נאָך שלאָפן מיט אַ האַק, מיטן ווייב רעד איך נישט, בייַנאַכט, שפּרינג איך אויף, ווי קין, אַ באַוואַשענער פון שווייס, — דאָס אייל פאַבריקל, יעדע ראָם אין פענצטער, יעדער ריגל, מייַנע הייזן — אַלץ האָב איך דאָך מיט מייַנע אָפּגעשפּאָרטע גראָשנס פאַרשאַפט, אין יעדן שטיינדל, אין יעדן שפּענדל ליגט דאָך מיין גאַנצער אָפּגעשפּאָרטער מאַיאָנטעק און מיין גאַנצער געוויסן, — מיינסט אוודאי, אַז עס האָבן זיך

בײַ מיר נישט אָפּגענומען הענט און פֿיס, בשעת איך האָב בײַ פּאַנקרישעון, — פֿאַר זײַן נאָז — אויף זײַנע ברעטלעך, מיט זײַנע פֿאַרבן געאַרבעט פֿאַר עמיצן אַנדערש... איך האָב דאָך ראָמאַן־לעב, אויף דיר אַרויסגעקוקט דו זאָלסט מיך אונטערהאַלטן, מיר העלפֿן, איך האָב בײַ דיר, קאָן זײַן, ווי בײַ אַ ברודער געזוכט שוץ און הילף, — און דו... אומגערעכטיקייט, גאַזלאָנישקייט, און אָט די גאַזלאָנישסטווע דעקסט מײַן אײביקער בוזעם פֿרײַנט, דאָס הייסט, דו, ראָמאַן, — דאָס איז דאָך אַלצאײנס, ווי דו וואָלסט גענומען און מיר געוואָלט אָפּהאַקן אַ האַנט אָדער אַ פֿוס, — דאָס איז דאָך דער זין פֿון מײַן לעבן! — „צי בין איך געווען אַ שווינדלער?“ — אַזוי האָב איך מיר אַליין געפֿרעגט. — „מיט מײַן אײגענער שפּאָרזאַמקייט האָב איך מיר אָט דעם מאַיאָנטעק אָפּגעשפּאָרט?“ — מיט דער אײגענער. — „הייסט עס, אַז דאָס אַלץ איז מײַנס, הייסט עס, אויב מען וועט דאָס צונעמען — וועט מען מיך, הייסט עס, באַרויבן, — רויבערס! און דער ערשטער רויבער ביסטו, ראָמאַן“!... נעכטן בין איך נישט געשלאָפֿן, אַרבעטן נישט געקענט, עסן נישט געקענט, געוואָרן גרין ווי גראָז, די הענט שוויצן. און אָט האָב איך בײַ זיך באַשלאָסן — „איכ'ל גאָרנישט אַוועקגעבן, דורך מײַן טויטן קערפּער וועל איך אין אײל־פֿאַבריקל אַרײַנלאָזן? — עס איז קלאָר איך גײ צו קײנעם נישט, און קײנער קומט צו מיר נישט. פֿונדעסטוועגן קומט די טאָכטער אין קלוב אַרײַן, די טאָכטער דער מוטער, די מוטער — מיר, — מען קלײַבט זיך צוצונעמען דאָס הויז מײַנס, אַ נײַע שול וועט מען אין דעם עפֿענען, באַשלאָסן האָט מען דאָס אין דעם אָרעמשאַפֿט־קאָמיטעט, און אין אָרעמשאַפֿט־קאָמיטעט — ביסטו. איך קאָן דיר גאָר נישט איבערגעבן, וואָס איך האָב דעמאָלט איבערגעלעבט, איך בין שיער פֿון זינען נישט אַראָפּ, אַרומגעגאַנגען, ווי אַ דולער, איך געדענק אַפֿילו נישט, וואָס איך האָב דעמלט געטראַכט, וואָס איך האָב געטון און ווי אַזוי די צײַט איז אַוועק, — אײנס ווײס איך אויף זיכער, מער פֿון אַלעמען האָב איך דיך פֿײַנט באַקומען, ראָמאַן, — איך בין געווען זיכער, אַז דאָס ביסטו שולדיק אין דעם אַלעמען!... און דאָ דערזע איך דורך דעם פֿענצטער — דו גײסט צו מיר. אין קיך איז דעמאָלט מיט מיר געווען דאָס ווײַב, און די טאָכטער האָט גענײט בײַ זיך אין צימער. האָב איך אַ ברום געטון צו מײַן ווײַב און טאָכטער, — ווײַזט אויס, אַז מײַן אויסזען איז געווען זײער שרעקלעך, ווײַל בײַ מײַן ווײַב איז די קאָטשערע אַרויסגעפֿאַלן פֿון דער האַנט, פֿונדעסטוועגן האָבן זײ מיך געפֿאָלגט, אויף די שפּיץ פֿינ־

גער ארויסגעגאַנגען פון סיך און זיך שאַ־שטיל פּאַרטאַיעט אין עקסטן צימער, הגם זיי האָבן גאַנץ גוט געזען אַ דיך, אַ די האַק, וואָס איך האָב אַוועקגעלייגט אויף דער באַנק... עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן, אַז דו ביסט אַ גרויסער בריה, ראָמאַן... ווען נישט דיין פלינקייט, וואָלט איך דיך זיכער דערהרגעט, און ביז היינטיקן טאָג קאָן איך אויף זיכער נישט זאָגן, צי איך האָב חרטה, צי נישט... איך האָב זיך אויפגעהויבן פון דער ערד. אין שטוב איז שטיל, ווי אין אַ קבר. וויפל צייט דאָס האָט געדויערט ווייס איך נישט. איך זע בלויז אויף דער שוועל שטייען אַזוי ווי שאָטנס, מען זאָל דאָס פון זיי אַ פּיפּס הערן, מיין ווייב און די טאָכטער, אַרומגע־נומען, פעסט צוגעפּרעסט איינע צו דער צווייטער, און די פּנימער זייערע זענען ווייס, ווי די וואַנט, טויטע פּנימער, אָן אַ טראָפּן בלוט, און די אויגן ברענען, אַזוי ווי לאַמטערנס... אָט דאָ, ראָמאַן, וועט מיין דערציילונג זיך אָנהויבן דראָפּען באַרג אַרויף. אָדער אויפן סאַמע באַרג, ווי עס וועט דיר געפעלן, חאַמאַן אַרכיפּאָוויטש. איך בין געווען זיכער — וועסט מסרן, — האָב איך אָנגעהויבן וואַרטן מען זאָל מיך קומען אַרעסטירן. קיין חרטה האָב איך נישט געהאַט, איך האָב נאָר מורא געהאַט, — אפשר זיך אין קעלער באַהאַלטן און אפשר גאָר אַרונטערקריכן אונטער דער באַנק זיך פאַרשטעלן מיט זעק?! איך האָב זיך קוים איינגעהאַלטן איך זאָל זיך ווירקלעך נישט באַהאַלטן. וואָרום געהאַלטן האָב איך, אַז איך איינער בין דער גערעכטער, און אַלע זענען גזלנים. האָט מען אַזוי איבערגעוואַרט צוויי טעג און צוויי נעכט, דאָס ווייב און די טאָכטער טרעטן פון מיר נישט אָפּ, זיצן צוזאַמען מיט מיר אין איין שטוב, אויפ־דערנאָכט ציינדט מען קיין ליכט נישט אָן. דעם דריטן טאָג פאַרנאַכט האָב איך געשיקט דאָס ווייב צו די שכנים, פלומרשט בעטן אַ פּאָר הייסע קוילן, קיין שוועבעלעך זענען נישטאָ, און דאָס פייער, הייסט עס, האָט זיך פאַרלאָשן,—און די טאָכטער האָב איך אַ יאָג געטון אין סאָץ־קולטור, אין קלוב אַריין אין די געוועזענע סאַפּאָנאָווישע וואַרשטאַטן. דאָס ווייב מיט דער טאָכטער זענען צוריקגעקומען, — מען ווייסט פון גאָרנישט, דו ליגסט אַלץ איבער אין קאָמיטעט, און קנעלסט איין די רעוואָלוציע צוזאַמען מיט אַלע פערדלאָזע, און וועגן אונז רעדט מען אפילו קיין וואָרט נישט. איך זאָג דיר, קיין חרטה האָב איך נישט געהאַט. און קוים איז פאַריבער די שרעק פאַרן מאָרד, — איז ווידער צוריקגעקומען די מורא פאַר מיין באַזיץ, איך שלאָף ווידער נישט, אין זכרון טויכן ווידער אויף פענסטער, טירן, קליאַמקעס, און איך זע זיי קלאָר און באַשיינפערלעך. די טאָכטער

דערציילט, אז עס איז באַשטימט געוואָרן אַ פאַרזאַמלונג, מען וועט קומען פון דעם קרייז, עס וועט זיך האַנדלען וועגן אונז, — און דאָס מוטשעט מיך נאָך מער, ווי דאָס מוטשעט מיך... אַ פינצטערע זאַך איז דאָס אייננטום, אַ געפערלעכע זאַך, זאָג איך דיר. נו, איז זיך צונויפגעקומען די פאַרזאַמלונג, איך בין אויף איר נישט געווען, און מען האָט מיר געגעבן אַ טערמין פון דריי טעג זיך איינצופּאַקן און זיך איבערצוקלייבן אין דעם אייל־פאַבריקל. די אַלע דריי טעג האָב איך קיין האַנט אין קאַלט וואַסער נישט געטון, די ווייבער האָבן אַלץ איינגעפּאַקט און געהאַלטן אין איין וואָרטשען. איך בין געווען בייזער פון אַ וואָלף, די גאַנצע וועלט מיט אַלע מענטשן האָב איך פיינט געקראָגן בתכלית השנאה. און עס איז מיר געווען קלאָר ווי דער טאָג, אַז אין מיטן העלן טאָג איז מען מיך באַפאַלן און באַרויבט, און דער סאַמער גרעסטער רויבער, האָב איך געהאַלטן, ביסטו, ראַמאַן, — נו, און אַז איך בין יאָ רייך געוואָרן פון פאַנקרישעווס גאָלד און פאַרבן — האָרפּסטו דאָס פאַר אַלעמען צעפּויקן?

— עמיצער האָט דיר געשטערט, זאָלסט עס אויך טון? — און איך האָב געמיינט, אַז דו ביסט נישט געקומען אויף דער גאַזלאָוואַיסטווע דערפאַר, ווייל דו שעמסט זיך מיר קוקן אין די אויגן אריין. און דאָס מוז איך אויך זאָגן — איך האָב טאַקע באמת, מורא געהאַט, ווי אַ וואָלף, וועלכן מען האָט לעבעדיקערהייט געכאַפּט, פאַר מענטשן, פאַר מיינע אייגענע שכנים און קרובים. ווו איז מיין חשיבות, ווו איז דאָס, וואָס איך האָב אָפּגעשפּאָרט — אוועקגעפלויגן, קיין סימן פון דעם נישט געבליבן!...

די ווייבער האָבן אַרויסגעפירט די בהמות פון הויף — דאָס היי, דעם האָבער, דאָס מעל, די קאַסטנס, די שאַפע, די טישן האָבן זיי נאָך פריער אַרויסגעפירט, — און פרעגן מיך וואָס מען זאָל טון מיט די הינט? איינעם האָב איך איבערגעלאָזט און דעם צווייטן געהייסן מיטנעמען מיט זיך אין דער נייער דירה. און אָט איז געקומען דער טערמין, דאָס ווייבל זאָגט, — „מען איז געקומען צולויפן פון ראַט, מען האָט געהייסן זאָגן, אַז אין אַ האַלבע שעה אַרום וועלן די נייע באַלעבאַטים אהער קומען!" קוים מיט צרות האָב איך דעם הינטן פון בענקל אָפּגעריסן. איך האָב געמיינט, אָט באַלד וועט די גאַנצע וועלט חרוב ווערן, און זי שטייט זיך גלייך ווי גאָרנישט. האָב איך זיך אויפגעהויבן, די אויגן אין דער ערד איינגעגראָבן, און הינטן אַרום, קיינער זאָל מיך נישט זען, בין איך אוועק צו מיין נייער דירה, אַזוי ווי אַ וואָלף און ערגער, בייזער נאָך פון אַ וואָלף ,— „וואַרט, וואַרט, ראַמאַן"!... — טראַכט איך מיר. בין איך

געקומען. די ווייבער האבן שוין באוויזן ווי נישט איז זיך איינצוארדענען. האב איך זיך געלייגט אין בעט און — בין באלד איינגעשלאפן, ווי א געהרגעטער. איך האב דאך דיר געזאגט, אז מיין דערציילונג גייט בארג ארויף און אז אייגנטום איז א פינצטערער ענין. איך האב זיך אויפגעכאפט — ס'איז ליכטיק, דער פראסט אויפן פענסטער שפילט אויף דער זון, די ווייבער פארען זיך אין קיך, פון דעם אויוון שמעקט מיט ברויט. און איך דערשפיר אין זיך — אט א וואונדער — איך בין בארואיקט!... אויסטערליש, ווי געשיקט זיך דאס — אבער איך בין פארט רואיק. — גארנישט צו פארגלייכן מיט דעם וואס עס האט זיך מיט מיר געטון, איידער איך האב מיין הויז פארלאזט. איך בין אויפגעשטאנען, זיך ארומגעוואשן, צוגעהאלפן אביסל די ווייבער — און איך בין רואיק. — זיך געלייגט שלאפן פרי, און א גאנצע נאכט, איך זאל זיך דאס כאטש איינמאל אויפכאפן און זאל זיך דאס מיר כאטש עפעס חלומען. איך פיל אט די רואיקייט און וואונדער מיך אליין. דער האס איז געבליבן. דאס דארף מען נישט פארגעסן, און נקמה אויך, — „ווארט, ראמאן, עס וועט נאך ביי אונז אויך זיין יום־טוב”!... און וועגן דעם צו עס איז מיר א שאד געוועזן, מוז איך דיר זאגן, אז כל־זמן איך האב נישט אוועקגעגעבן דאס הויז, כל־זמן איך האב נאר געווארט, אז מען וועט דאס צונעמען, — האט מיר טויזנט מאל מער באנג געטון, ווי דערמאלט, ווען איך בין מיטאמאל געווארן אוים איינגנטימער. ביינאכט שלאף איך און עס חלומען זיך מיר נישט קיין חלומות. איך האב אפילו געמעגט איבערלאזן דעם צווייטן הונט אויך. און חוץ דעם, איז ווייניקער ארבעט, דאס הויז איז קלענער, ווייניקער מיסט. און דאס וואך־שטיבל איז אויך נישט אזא שלעכטס, א סך ביי אונז אין דארף, און, לאמיר אפילו נעמען דיך אליין, האבן געוווינט אין פיל ערגערע שטיבער. און דער פארדראס, און די שנאה — אויך! צו דער גאנצער מענטשהייט. און דערהויפט האב איך נישט געקענט פארטראגן און געהאסט אט די אלע רייד וועגן קלאסן־קאמף. אין צוויי חדשים ארום האט מען ביי מיר צוגענומען דאס אייל־פאבריקל. ווידער האב איך א גאנצע וואך געליטן, זיך געמוטשעט, כל־זמן מען האט זיך געקליבן דאס ביי מיר צוצונעמען, ווידער בין איך קיין נעכט נישט געשלאפן, דאס ווייב מיט דער טאכטער האבן מיך א רגע נישט אפגעלאזט, מיט אלע כוחות צוגעהאלטן — איך האב געוואלט דאס אייל־פאבריקל אונטערצונדן. האט מען דאס צוגענומען, אויפגעהאנגען אן אייגענעם שלאס, אפגעצוימט דעם הויף — און איך האב זיך

ווידער פאר פרי געלייגט שלאָפן און געשלאָפן ביז אין טאָג אַריין, און זיך ווידער אויפגעכאַפּט — איך בין רואיק! — וואונדער!... און אַ חוץ דעם. וואָס איך בין רואיק, האָב איך נאָך אַ סך פרייע צייט, אַרבעט איז, פאַרשטייט זיך, געבליבן זייער ווייניק, מ'שטייגס געזאָגט אַן אַרבעט: איינ־שפּאַנען דאָס פערד און פאָרן נאָך האָלץ. האָט מען דאָס פערד אויך צו־גענומען — בין איך געוואָרן נאָך רואיקער. קיין שום זאַך טוט מיר שוין נישט באַנג — „כאַפּט אַלץ די כאָליערע צוזאַמען מיט גאַנץ רוסלאַנד!״ — איך האָב דאָס אַזוי פאַרשטאַנען, אַז מיט מיר צוזאַמען גייט אונטער, ווערט חרוב די גאַנצע וועלט, — און אָפטמאָל האָב איך מיר געקלערט: „ניין, אַזוי קאָן דאָס נישט זיין, עס מוז זיך אַלץ אומקערן צוריק צום אַלטן, און דעמאָלט, אַ דעמאָלט וועט מען מיר אי דאָס הויז, אי דאָס פערד, אי דאָס אייל־פאַבריקל אָפּגעבן און נאָך מיט פּראָצענט, — מיר וועלן ווייזן, וואָס עס הייסט אַזוינס ראַבעווען״! — און פון דיר, ראָמאַן, פון דיר וואָלט איך אַליין, מיט די אייגענע הענט די הויט געשינדן און ווייַנען נישט געלאָזט!... דו פאַרשטייסט, ראָמאַן, אַז מ'האָט גענומען מיך, און מיך אויסגעטון נאַקעט און הויל, דאַן איז שוין אַלץ דערלויבט, אַ זאָל זיך נאָר צוריק אומקערן דאָס אַלטע!... און קוים איז טאַקע אַלץ פאַר־פאַלן, הייסט עס, אַז דאָס לעבן האָט קיין זינען נישט... פאַרוואָס האָב איך דיר געזאָגט, אַז מיין דערציילונג וועט איצט גיין אַרויף־באַרג? — ווייל, די סאַמע שרעקלעכסטע, די סאַמע געפערלעכסטע צייט איז געווען אָט די צווישנצייט, זינט איך האָב דיר געוואָלט דערהרגענען ביז מען האָט מיך פון מיין גרויס הויז אַרויסגעטריבן. תחלת, בשעת איך בין צוריק־געקומען פונם פּראָצעס, האָב איך אויף מענטשן געקוקט פון אויבן אַראָפּ, איך אַליין האָב צו זיי נישט געוואָלט גיין, און געוואָלט לעבן איינער אַליין, אָן מענטשן. האָט מען מיך געלאָזט אָדם נאַקעט. און איך וואָלט שוין געוואָלט זיך באַגריסן מיט דעם אָדער מיט יענעם, אַ שמועס טון, פרעגן, איך זע אָבער, — מען וויל שוין אין מיין ווינקל נישט קוקן, מען האַלט מיך שוין נישט פאַר קיין מענטשן. אָט אין יענער צייט איז דאָס געקומען פאַנקרישעוו מיט זיינע פאַראיעריקע קאַלענדאַרן און פרעגט מיך: — „מען האָט דיך באַרויבט?״ — „באַרויבט,״ — זאָג איך. אָ־ן אָט האָט זיך באַקומען, אַז בלויז איין־און־איינציקער פאַנקרישעוו האָט מיר מיטגעפילט, מיך אויסגעפרעגט וועגן יעדער פּיצעלע, אַזוי האַרציק און אויפריכטיק. וואָס פאַרא מענטש אָט דער פאַנקרישעוו איז, האָב איך גאַנץ גוט געוווּסט, איך האָב אָבער געמיינט, — אַז אונדז בײדן האָט גע־

טראָפּן אײַן אומגליק. אַזוי האָט ער געפּראָוועט משוגענע שטיק, אָבער מיט מיר האָט ער גערעדט, ווי אַ מענטש, און מיט מיר אײַנגעטענהט, אַז בײַ אונז וועט נאָך אויך זײַן יום־טוב. איך האָב אים דערציילט, ווי אַזוי איך האָב בײַ אים גאָלד געלקחנט, — „נאַרישקייטן, זאָגט ער, וואַרט צו אַ ביסעלע, וועסטו זען, אַז מיר וועלן דאָס אַלץ צוריקבאַקומען בכפל־כפלים!״ — נאָר ער אַליינער אַליין האָט מיך נישט געהאַלטן פאַר קיין גנב, מיך אָפּגעשאַצט ווי ס'געהער צו זײַן. זײַנע געשפּרעכן האָבן מיר צוגעגעבן מוט און האָפענונג. האָט מען דאָך מיך אויסגעהוילט. בײַ דער רעוואָלוציע האָב איך קיין בלאַט־צײַטונג נישט געלייענט, סידרן אַמאָל גענומען בײַם שכן און געכאַפּט אַ קוק די כראָניק, די פּאָליטיקע האָט מיך נישט אינטערעסירט, — און איצט — האָב איך קאַטיושאַן אָנגעהויבן שיקן אין סאַציקולטור נאָך מאָסקווער צײַטונגען. און איך לייען אויס די בלעטער ,ביז די אויגן הויבן מיר אָן צו שטעכן. איך לייען און קוועל אָן, איך פּאַק אַלעמאָל די שלעכטע זײַטן. איך בין געוואָרן אַ פאַרברענטער פּאָליטיקער. עס איז געקומען פרילינג, — בין איך אַרויסגעפאָרן אין פעלד און געאַרבעט ביז האַרבסט. דאָס גאַנצע דאָרף איז צוזאַמען, און איך אײַנער אַליין, איך שוויַיג און אַרבעט — יונגוואַרג זינגט לידער, און מײַן קאַטיושאַ איז פון דער טשערעדע אָפּגעשטאַנען. אײַנמאָל פרעג איך זי, — „וואָס זיצסטו אײַנדערהיים?״ תחלת האָט זי מיר גאָרנישט געענטפערט, און אַ מויד איז זי — חתונה צו מאַכן, מסתמא ווייסט זי, וואָס זי טוט, — און אַז זי צעוויינט זיך דאָס, אַז זי צעיאָמערט זיך דאָס: — „טאַטעליו, זאָגט זי, איך וועל פון אײַך נישט אָפּטרעטן, איך וועל אײַך נישט פאַרלאָזן, צוזאַמען מיט אײַך וועל איך קיין סיביר גיין!..״ — זי האָט די ערשטע וועגן דעם אָנגעהויבן רעדן. דאָס עפּעלע פאַלט נישט ווײַט פון ביימעלע, — זאָגט דאָס שפּריכוואָרט. און מיר איז גאָרנישט פריילעך אויפן האַרצן, און עס פאַרדריסט. איך לייען די בלעטער, נישטאָ פאַר מיר קיין אינטערעסאַנטערע זאַך, ווי פּאָליטיק, און אין אַלץ זע איך מפּלות. און איך שעפּ נחת. און איך וואַרט, פּאַנקרישעוו האָט מיר געזאָגט און ווי איך אַליין פאַרשטיי, וועט מיר וועלן שוין אָנהויבן צו צעפירן די הענט. איך לייען די בלעטער,— גאַנץ רוסלאַנד איז פּונקט אַזוי ווי אונזער דאָרפאַט, לויט די צײַטונגען איז אומעטום אַלצאיינס. די גאַנצע וועלט איז קעגן מיר. און עס באַפאַלן מיך אַנגסטן. נישטאָ קיין זינען אינם לעבן. אומרעכט. און אַ פויער בין איך אַ געזונטער. באַאַרבעטן מײַן חלק ערד, און דער חלק איז אַ קלײנער, איז

ביי מיר קיי און שפּיי. און חוץ דעם, האָב איך נאָך אין מאָסקווע, איידער איך האָב נאָך געקויפט מיין באַגאַרדעסע, זייער פיל ביכלעך געליינט וועגן בהמות־צוכט, און איך ווייס וועגן אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות צום געבן זיי עסן, ווי זיי נאָכצוזען. אָט אַזוי האָב איך מיר צוויי יאָר אָפּגעלעבט אין דאָרף — נישט געאַרבעט און נישט געזוכט קיין אַרבעט. קיין זין אין לעבן זע איך נישט, איינער קען אַלע, — איך וויל אַרבעטן, אָבער צוואָס אַרבעטן? — ווייס איך נישט. און איך האָב אַלצדינג פיינט. בין איך אַוועקגעפאָרן קיין מאָסקווע, אויפגעזוכט אייניקע באַקאַנטע — איז דאָס איינענע, וואָס אין פאַלעך, — אומעטיק, נישטאָ קיין זינען. פון מאָסקווע בין איך אַוועק קיין קרים, זיך פאַרנומען מיט מאָלעריי. אומעטיק. צוריקגעקומען אַהיים בין איך אויף פרילינג. דעם גאַנצן זומער אָפּגעאַרבעט און אַוועקגעפאָרן קיין לענינגראַד. און אויף צו להכעיס רעד איך אומעטום וועגן פּאָליטיק. איינמאָל אין וואַגאָן האָט מיך פאַר אַזאַ מעשה אַ בירגער אָנגעכאַפּט פאַרן שויבער און פאַר דער באָרד, — הייסט עס, אַז אפילו אין די וואַגאָנעס דאַרף מען אויך שווייגן. אין לענינגראַד איז אויך אומעטיק, האָב איך זיך אַוועקגעלאָזט אויף וואָלכאָווסטראָי אַלס מאָלער־אַרבעטער. אויף יעדן זומער קום איך צוריק אַהיים. די צייט גייט, איך ווער עלטער און עלטער, און קיין איבערקערעניש איז אַלץ נישטאָ. איך בין אַ פאַרגעסענער, אַ פאַרלאָזטער, אַזוי ווי אַ וואָלף. און איך האָב שוין אָנגעהויבן צו פאַרשטיין, אַז דאָס אייל־פאַבריקל, די בהמות, דאָס הויז — נישט פאַר דעם האָב איך געאַרבעט, נישט דאָס האָב איך אָנגעווירן, נאָר אָנגעווירן האָב איך דעם ציל פונם לעבן און פון מיין עקזיסטענץ, — דעם זין פונם לעבן האָט מען ביי מיר אַנטבאַלעגופעט, און נישט דאָס אייל־פאַבריקל. און די רעוואָלוציע פלאַקערט, אַז מ'זעט קיין סוף נישט צו איר. און צייטונגען לייען איך, אַ טראָפּן נאָך אַ טראָפּן, אָבער טראָפּנווייז ווערט אַ שטיין אויך דורכגעבויערט. און אָט האָב איך דיר, ראָמאַן, דערציילט, ווי אַזוי כ'האָב זיך פון באַרג אַראָפּגעקייקלט... פאָנקרישעוו האָט מיר געהאַלטן אין איין צוזאָגן, אַז אָטאָט בייט זיך דער רעזשים און דאָ נעמט ער און טוט פּלוצים אַ שטאַרב נישט דערוואַרטנדיק זיך אויף דער נקמה, — און געשטאָרבן איז ער אַ פאַרשטינקענער, אַ פאַרלייזיקטער, אַ שמוציקער. קומט מען צו מיר צו גיין און מען זאָגט מיר אָן די בשורה: — „דיין פריינט האָט זיך אָפּגעטראָגן, זיך געשטעלט פאַר אייער איקאָנע־מאָלערישן גאָט, ווי סימעאָן — דער גולם, גיי טו אים זיין רעכט!..” — ס'איז אַ חרפה צו קוקן אויף אָט דעם מענטשן.

צו וואָס אַ מענטש האָט זיך דאָס אָראָפּגעלאָזט, צו וואָס פאַר שפלות, צו וואָס פאַרא מיאוסקייט און אַלץ מחמת שנאה צו דער רעוואָלוציע — וואָס זשע זאָל איך זיך אויך לאָזן אויף אָט דעם וועג? — און צי דען איז דאָס נישט פונקט פאַרקערט — נישט גאַנץ רוסלאַנד אינאיינעם מיט גאַנץ פאָלעך איז קעגן מיר און פאַנקרישעון, — נאָר איך בין דאָס קעגן אַלע, קעגן גאַנץ רוסלאַנד און דעם גאַנצן פאָלק? — די בלעטער האָבן ריכטיק געשריבן — פאַרן פאָלק, און נישט פאַר פאַנקרישעון.
איך דערמאָן מיך ווענן דיר, ראָמאַן; און איך זע, נישט אַלס שונא ביסטו צו מיר געקומען, ווירקלעך, איך האָב טאַקע אַ טעות געהאַט מיט מיין יינג לעבן. עס באַקומט זיך, אַז דער תוך פון דעם לעבן איז נישט אין די זאַכן, — אָבער אָן זיי איז פאָרט נישטאָ קיין ציל אין דעם לעבן.
נו, יאָ, איך בין טאַקע געווען אַ האַלבער שווינדלער, און איצט בין איך יד אחת מיט פאַנקרישעון. — פונדעסטוועגן האָב איך זיך דאָך פאַר דער אַלטער וועלט געבויגן אין דרייען, פאַנקרישעון יונגערהייט גערופן פעטערל, יום־טוב פלעג איך ביי אים אין קאָרידאָר טרינקען בראָנפן מיט מיאוסער חניפה אויף דער צעשמייכלטער צורה, — פאַרוואָס זאָל איך זיך איצט פאַר דער וועלט נישט פאַרנויגן, זי נישט באַגריסן, וואָס איז דאָס פאַר אַ גאווה, אַ פאַנקרישעווישע, וואָס? — פאַנקרישעוו איז געשטאָרבן, — וואָס זשע, טראַכט איך, זאָל איך אפשר טון דאָס זעלביקע, וואָס ער?!,, און טראַכטנדיק אַזוי, — עפנט זיך מיט אַמאָל די טיר און דו קומסט אַריין, ראָמאַן, און איך רוף זיך אָן צו דיר, —
,,ביסט גערעכט, ראָמאַנושקאָ, איך בין דאָך פאָרט נישט קיין שווינדלער, נו, האָב איך געזינדיקט, נו, האָב איך געלעבט אין טעות, איך בין זיך מודה אין מיינע פעלערן... — נו, זיי מיר מוחל, איך וועל צו דיינע פיס פאַלן און בעטן — זיי מיר מוחל, איך האָב געלעבט אין טעות... דאָס הויז האָט מען צוגענומען — זאָל דאָס גיין צו אַלדע כאַליערעס, צוליב דעם ביסל הרויב האָב איך זיך געהאָרעוועט אין דרייען, נאָך דער רעוואָלוציע האָב איך צוליב דעם, ווי אַ וואָלף געלעבט, — זאָל דאָס גיין צו אַלדע טייוול, אָט דאָס ביסל דרויב!.. אין מיין הויז איז איצט אַ שולע — נו, איז דאָס דען נישט קיין גוטע און נוצלעכע זאַך, האָ? — אָדער אַרבעטן אין דער געזעלשאַפט, אָן מעזשעס, אָן חלקים, לויטן מלוכה־פלאַן באַאַרבעטן די ערד, איינקויפן קאָסטבאַרע מאַשינעס, צו דען איז דאָס נישט קיין טובה פאַר כלל? — צי דען פאַרשטיי איך נישט, אַז די מאַכט, נו, און דו מיט איר, זענט איר אויסן בלויז די טובה פאַר דעם

פאלק? — קלאר, נאר די טובה, און איך?... — זיי מיר מוחל, ראמא־נושקא!..״ אט אזוי האב איך געטראכט. מיינע געדאנקען זענען דוכט זיך, געווען ריכטיקע... אבער אין דער אמתן איז גאר אנדערש געווען... געשטארבן איז פאנקרישעוו — א שמוציקער, א לייזיקער, א פארשטיי־קענער, — א חושים, און נישט קיין מענטש, קיין חושים איז ער אבער גאר נישט געווען, ער האט נאר געוואלט פארמיאוסן, איבערקומען די רעוואלוציע, און די רעוואלוציע האט אים געהערט ווי דעם קאטער. קומט איינמאל אינאווונט דאס ווייב און זאגט: — ביים דארפס־ראט הענגט א מעלדונג, מען רופט אין קאלווירט אריין!״... און איך האב פארשטאנען — א סוף אן עק! געענדיקט אויף אימער און אייביק! קיינמאל וועט זיך שוין נישט אומקערן אונזער צייט, ס׳וועט שוין מער קיינמאל אויף אונזער גאס קיין יום־טוב נישט זיין, איך וועל שוין קיינמאל פון דיר, ראמאן, די הויט נישט אראפשינדן! — געענדיקט! וועסט קיין זאך נישט אומקערן! שטינקען אזוי ווי פאנקרישעוו בין איך קיין בעלן נישט! — און איך גיב א געשריי צום ווייב און מיט פרייד, — ,,ארישא, אגו, טו נאר א שפרונג און ברענג א ליטער בראנפן, און א הערינג מאך, און א אוגערקע, פון די בעסטע, און איך וועל זיך דערווייל אראפכאפן צו מיין לעבנס־פריינט, צו ראמאן ארכיפאוויטשן, און אים באגריסן מיט דעם קאלווירט, מען דארף באגיסן דעם קאלווירט און אונזער פריינטשאפט... לויף נאך א ליטער!״ — דאס ווייב איז געבליבן שטיין ווי א גולם, זי ווייסט נישט, צי זאל זי טאקע גלויבן אירע אייגענע אויערן. איך האב אויף איר ווידער אנגעשריען, — ,,טו, וואס מען הייסט דיר!״ — אין קאמער האב איך גענומען דאס פלעשל נאפט און בין אוועק צו דיין הויז, ראמאן, איך בין געגאנגען, נישט גנבענענדיק זיך, נישט באהאלטנדיק זיך פאר קיינעם, איך בין אריין אין הויף, צוגעגאנגען צום הויז, א גאס געטון דעם נאפט, אונטערגעלייגט א ביסל היי, אונטערגעצונדן און בין אוועק צו דער שולע, אונטערגעצונדן די שטאל און בין אוועק צום אייל־פאבריקל, אויסגעגאסן דאס רעשט נאפט, אונטערגעצונדן און זיך צוריק אומגעקערט צום ווייב, אויסגעטרונקען דעם גאנצן בראנפן, אזוי ווי וואסער, קיין שום טעם האב איך אין אים נישט געפילט און שיכור בין איך פון אים אויך נישט געווארן. איך זיץ, בייס־צו, קוק אויף דער שריפה — און בין פולקום רואיק. מען איז מיך געקומען ארעסטירן — איך בין רואיק. איצט בין איך שוין פאר פאנקרישעוון און פאר מיין

גאַנץ לעבן פֿאַר קיינעם נישט פֿאַראַנטוואָרטלעך, און קיין אייגענעם ווילן האָב איך נישט''...

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געוווּסט,—ער האָט געהערט די דערציילונג וועגן דער רוסישער רעוואָלוציע. אַלס באַווייז פֿון „דעם פּאַרקערטן'' האָט זיך דאָ פֿונאַנדערגעעפֿנט די געשיכטע פֿון דעם פּאַלעכער פּראָלעטאַרישן באַוווּסטזיין, — אַט פּונקט אַזאַ, ווי די געזעצן וועגן דער פּאַרקערטער פּערספּעקטיוו אויף די פּאַלעכער מיניאַטורן. ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס דערציילונג וועגן דער סאָציאַליסטישער איבעראַרבעטונג פֿון דעם געוועזענעם באָגאָמאַז, האָט זיך פֿאַרוואַנדלט אין אַ ראָמאַן נישט בלויז וועגן פּאַלעכער וואָר און טרוים, די דאָזיקע דערציילונג וועגן דעם, ווי אַזוי עס האָבן געצייטיקט, ווי אַזוי עס זענען רייף געוואָרן די קלאַסאָווע און פּראָלעטאַרישע אינסטינקטן, וועלכע זענען דערוויזן פֿון „דעם פּאַרקערטן''. די פּראָלעטאַריער האָבן אויסגעשמידט זייער באַוווּסטזיין אַ סך פֿריער פֿאַר דעם פֿינפֿטן יאָר, — און וואָס פֿאַראַ פּראָלעטאַריער זענען דאָס די פּאַלעכער „באָגאָמאַזן'', און איבערהויפּט דער קאָלווירטלער ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש, — דער טייערער מענטש?! — ניין, נישט זיי האָבן געמאַכט די רעוואָלוציע. די רעוואָלוציע האָט זיי געמאַכט. — און דערפֿאַר טאַקע, האָט ווייזט אויס, אונזער שטרענגער, אָנגעכמורעטער קריגערישער פּראָלעטאַרישער יאָרהונדערט, געמוזט זיך אָנצוונרן מיט פֿאַרוווּנדערטקייט און מיטן מעשהלע, — אויפֿן פּאַלעכער לאַקיר בפֿרט, — ברייטער נאָך פֿון פּאַלעך, און נישט נאָר פֿאַר פּאַלעך. די דערציילונג האָט דערציילט וועגן דער רעקאָנסטרוקציע פֿון דעם באַוווּסטזיין, און די דערציילונג האָט דערציילט וועגן דעם, אַז פֿאַר דעם איקאָניס פּאַוועל פּאַוולאָוויטש קאָלאָשניקאָוו איז נישטאָ קיין אָרט צווישן די פּאַלעכער איקאָניקעס און צווישן די פּאַלעכער קאָלווירטלער, די געוועזענע איקאָניקעס. פּאַוועל פּאַוולאָוויטש מוז זיך ווירקלעך באַהאַלטן אין אוגוליטש, אָדער אין קיטיאַזש.

דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש בוטאָרין, דער פֿלאַמאַנדער און זינגער פֿון קאַיאַר פֿון פֿאַרנעפּלטער יוגנט, האָט זיך געקליבן מאָלן פּושקינס באַלדאַ לויט דעם אויפֿטראַג פֿון דעם ביכער־פֿאַרלאַג „אַקאַדעמיאַ'' און איז געפֿאָרן צום פֿאַרלאַג זיך צונויפֿצורעדן און אונטערצושרייבן דעם אָפּמאַך. ער איז געקומען קיין מאָסקווע און איז אַוועק אויף דער גרויס קאַלוגער גאַס, געטראָפֿן גלייך אין דער וויסנשאַפֿט־אַקאַדעמיע פֿון פּ. ס. ר. ר., תּחילת האָט ער זיך געווענדט צום שווייצאַר, אים געזאָגט, אַז ער

איז הייסט עס, בוטארין, פון פאלעך, און איז געקומען צו פארן אין צוזאמענהאנג מיט באלדא, — דערנאך האט ער געשמועסט מיט א קאנצעלאריסט. און איז אוועק אויף דעם לעניניגראדער שאסיי, געטראפן אין דער אוויאציע־אקאדעמיע. דמיטרי ניקאלאיעוויטש איז אויך געווען אין דעם טימיריאזעווער לאנדווירטשאפטלעכער אקאדעמיע. און ערשט צוזאמענגעם פארנאכט, א פארמאטערטער, איז ער קוים א לעבעדיקער געקומען אין דעם ביכער־פארלאג, און שוין נישט דרייסט זיך געווענדעט צום שווייצאר, — „איך בין, הייסט עס, בוטארין, פון פאלעך, אין צוזאמענהאנג מיט באלדא". — אין ביכער־פארלאג „אקאדעמיא" האט מען שוין לאנג געווארט אויף דמיטרי ניקאלאיעוויטשן און אים אויפגענומען מיט גרוים כבוד.

געפארן זענען אמאל די מאלער קיין מאסקווע צוזאמען מיט זייערע פרויען אויף זייערס א יום־טוב. מען האט זיי געפירט איבער די טעאטערס און מען האט זיי פארשריבן אויפן קלאנג. געוווינט האבן זיי אין האטעל „מעטראפאל". מיט די פרויען — אויפן וועג פונם וואקזאל ביזן האטעל — האבן די מאלער געפירט א גאנצע מלחמה: די מאלער האבן געפאדערט, אז די ווייבער זאלן ארויפנעמען די הויבן פון זייערע קעפ, זיי פארגעלייגט ארייננצופארן אין א הוטן־מאגאזין און דארט קויפן בערעטן; די פרויען האבן קאטעגאריש אפגעזאגט דאס צו טון, זיי האבן נישט געוואלט פארבייטן זייער דור־דורותדיקע פאטשיילעס אויף די קעפ אויף די ביזי־ביזיונותדיקע בערעטן. דער האטעל „מעטראפאל" האט שטארק געדריקט די מאלער, — „מיר זענען נישט קיין קיסרים, אז מיר זאלן אזוי... מיר וואלטן בעסער געוואלט אין פויערים־הויז, וווּ אונטן איז דא א טראקטיר, מען זאל קאנען טרינקען טיי, און דא איז אפילו קיין גלאז טיי נישטא, אלץ קאווע!" — און איינגעאטעמט זענען זיי אויף „מעטראפאל" בלויז ביי דעם באדינג, אז ווייגען זאלן זיי אלע צוזאמען, אין איין נומער, — „וואָרום איינציקווייז איז אונז עפעס אומהיימלעך"...

און ס'רוב צייט האבן די מאלער געפטרט אויף דעם אפווארטן אייבער דעם אנדערן, ווארום זיי האבן זיך קאטעגאריש אפגעזאגט גיין אנדערש, ווי אלע אינאיינעם, זיבן מאן האבן געווארט אויף איינעם, וואס האט זיך פארשפעטיקט צוליב זיין פרוי, און איבער די גאסן זענען זיי געגאנגען אלע אינאיינעם, דער גאנצער ארטעל צוזאמען.

א ריזין,

ריזין,

שווערן,
דעם שווערסטן
וועג זענען די פאַלעכער דורכגעגאַנגען — — — — — — — — — —
— — און אַ מערקווירדיקן וועג! — — —

עפּיגראַף:

„...דיי זענען מעכאַניש אַריבערגעטראָגן... פון דעם קלאַסישן רוסישן ראָמאַן"...

„...דאָס געשטאַלט איז נישט נאָר וואָגיק, פּערספּעקטיוויש, מאַטעריעליש, היסטאָריש, עס איז אומבאַדינגט סאָציאַל און קלאַסאָוועי"...

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָט דערציילט, וואָס ער האָט געטראַכט, בשעת זיין צוריקגיין נאָכדעם, ווי אַנטאָן האָט זיך אויף אים געוואָרפן מיט דער האַק, — ער האָט דערציילט:

„— ...און דערנאָך האָב איך זיך אַפילו אָפּגעשטעלט אין מיטן גאַס, זיך אַליין אַ זעץ געטון איבערן שטערן, און, אַ פּנים, צו זיך אַליין אויפן קול געזאָגט: — „נו, און איך אַליין? אַך, דו טיפּש, טיפּש אייגנער!... איך בין דאָך אַ פּראָוואָקאַטאָר פון דער רעוואָלוציע, — ווען איך זאָל גיין און דאָס עמיצן דערציילן, — וועט מען מיר נישט בלויז זאָגן, אַ מצוה אויף דיר, האָסט עס כּשר פאַרדינט. איך בין דאָך אַ קולאַקישער שפּיאָן, איך בין דאָך צום קולאַק געגאַנגען אים אויפדעקן אונזערע רעוואָלוציאָנערע קאָרטן, איך בין דאָך יד אחת מיטן קולאַק"...

אַרבעקאָוו האָט מיט דריי חדשים צוריק, איידער ער איז געפאָרן קיין פאַלעך, נאָך ווינטערצייט, אָבער אַ סך שפּעטער נאָך דער טויטאומרואיקייט, דאָס הייסט דעמאָלט, ווען ער האָט שוין געהערט דאָס גערויש פון מיליאָנען און שוין געוווּסט, אַז ער איז אין דעם קלאַס און מיט דעם קלאַס, — האָט אַרבעקאָוו אָנגעשריבן אַ דערציילונג וועגן אַלטע לייט, וועלכע זענען גאָרנישט ענלעך צו ראָמאַנען און אַנטאָנען, אָבער דער אויספיר פון דער דאָזיקער דערציילונג איז זיך צונויפגעפאַלן מיט ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס מיינונג וועגן פאַראַט, און זי איז טאַקע אָנגעשריבן געוואָרן צוליב אָט די אויספירן.

און אָט איז די דערציילונג:

„דער רוסלענדישער ישוב, און דער ישוב איז דאָך דער רוסישער. אין די צייטן פון די צאַרן, די איוואַנעס, איז דאָ געווען אַ פעסטונג, אין די צייטן פון די אימפּעראַטאָרס — איז דאָ געווען אַ קרייז־שטאָט, וועלכע איז האַרט פאַר דעם זיבעצנטן יאָר אָפּגעשאַפט געוואָרן. די רעוואָלוציע האָט מיט אירע פּלענער די שטאָט אויסגעמיטן, און די סאָוועטישע ראַיאָניזירונג האָט אין דער שטאָט באַזעצט דעם ראַיק (ראַיאָן־אויספיר־קאָמיטעט). אָנהויב הייַנטיקן יאָרהונדערט איז אין אַט דער שטאָט געוואָרן אַן אויסטערלישער מנהג, וועלכער איז אונטערגעגאַנגען מיטן אָנקום פון דער רעוואָלוציע: עס איז דאָרט געוואָרן אַ מנהג, אַז רעזערוו־גענעראַלן זאָלן קויפן הייזער מיט סעדער, זיך דאָרטן באַזעצן און פאַרברענגען רואיק די עלטער. ביז דער סטאַציע איז פון שטאָט איין און זיבעציק קילאָמעטער. דער מאַרק און דער סאָבאָר איז אויפן באַרג, — דער סאָבאָר איז, אגב, פאַרקלאַפּט מיט ברעטער. אַרום דעם מאַרק שטייען צוויי שטאָקיקע הייזער, וו עס האָבן געוווינט די אַמאָליקע דורותדיקע ערנבירגער, מיט געמויערטע טויערן און געשלאָסענע פערד־שטאַלן, מיט הינט־בײדלעך און מיט ווילד־צעוואַקסענע סעדער. אין מזרח, מערב, צפון און דרום־זייט פון מאַרק און פון די צוויי־שטאָקיקע הייזער — שטייען איינשטאָקיקע הילצערנע הייזלעך, הינטער די הילצערנע פאַרקאַנעס סעדער, ברונעמער אויף יעדער גאַס, פּאַשע־לאָנקעס, פעלדער, דער הימל.

„דער־ראַיק" געפינט זיך אין דעם געוועזענעם מאַגיסטראַט. די וווינונגען פון די פאַראַנטוואָרטלעכע טוערס — אין דעם געוועזענעם טיי־הויז מיט נומערן. אין דעם אַמאָליקן איינפאָר־הויז אויפן מאַרק, מיט די פערד־שטאַלן און אין דעם צוויי־שטאָקיקן געמויערטן הויז — געפינט זיך איצט די וועטערי־נאַר־אַמבולאַטאָריע, אויפן אויבערשטן שטאָק וווינט דער עלטסטער וועטערינאַר איוואַן אוודייעוויטש גראַזאַ און דאָרט געפינט זיך אויך די אַפּטייק, — דער יינגסטער וועטערינאַר ניקאָלאַי סערגייעוויטש קלימקאָוו וווינט אין הויף, אין דער אַפּי־ציִנע. אויף דער זעלבער גאַס, פונקט קעגנאיבער, אַ פענסטער קעגן אַ פענסטער, האָט אויפן צווייטן שטאָק געוווינט דער סאָ־

ניטאַר־דאָקטאָר לאַוור פּעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי, וועלכער האָט פאַרנומען אַ גאַנצן שטאָק, אויסגעמעבלירט מיט גענעראַלישן רויטהאָלץ. דאָקטוירים זענען אין שטאָט פאַראַן פינף מאַן — וועטערינאַרן צוויי, און לערערס אַ מאַן דרייסיק. ביי די דאָרף־ראַטן זענען, נאַטירלעך, פאַראַן אייגענע וועטערינאַרן און מעדיצין־אַמבולאַטאָריעס און אייגענע לערער.

„דער וועטערינאַר ־ דאָקטאָר גראַזאַ און דער סאַניטאַר־דאָקטאָר נעוועלסקי האָבן זיך באַוויזן אין שטאָט נאָך דער רעוואָלוציע, און ביים טרעפן זיך, האָבן זיי איינער דעם אַנדערן די הענט נישט געגעבן, זיך נישט באַגריסט און זיך נישט געוואָלט באַקענען. עס איז געווען אַ סיבה. אַמאָל ־ אַמאָל, נאָך פאַר דעם פינפטן יאָר, האָבן גראַזאַ און נעוועלסקי געדינט אין דער קאַליאַזינער זעמסטווע. פון די פּיראָגאָווער צוזאַמענפאָרן איז ביי די סאַניטאַר־ראַטן געבליבן אַ טראַדיציע, אַז נייע דאָקטוירים ווערן אָנגענומען אין דער זעמסטווע בלויז לויטן אויסוואַל פון די סאַניטאַר־ראַטן, און דערביי האָבן זיי זיך דאָס ערשטע יאָר גערעכנט אַלס ציטוויליסקע דאָקטוירים, כדי די דאָקטוירים־סביבה זאָל האָבן די מעגלעכקייט זיך גוט צו באַקענען מיט דעם, וועלכן זי נעמט אין איר אַריין. דאָס איז נישט געווען קיין געזעץ פון דעם זעמסטווע־סטאַטוט, נאָר אַ טראַדיציע, וואָס איז אָנגענומען געוואָרן אין דער זעמסטווע־פּראַקטיק. דער פאָרזיצער פון דער זעמסקע־פאַרוואַלטונג און דער אָנפירער פון דעם אַדל אין קאַליאַזינער זעמסטווע איז געווען דער פירשט פּעאָדאָר ראָסטאָראָוו, אַן אַרטיקער פּעאָדאַל און אולאַנער פון זיין מאַיעסטעט. דער פירשט ראָסטאָראָוו האָט געקאָמאַנדעוועט, ווי עס האָט זיך אים געגלוסט און ער האָט איינגעלאַדן צוויי דאָקטוירים אויף באַשטענדיקער אַרבעט אָן דעם וויסן פון דעם סאַניטאַר־ראַט און אָן דעם סטאַזש. די דאָקטוירים פון דעם סאַניטאַר־ראַט זענען געוואָרן אויפגעבראַכט און האָבן זיך פאַרזאַמלט ביים סאַניטאַר־דאָקטאָר לאַוור פּעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי, זיך צו באַראַטן, ווי אַזוי צו רעאַגירן און ווי אַזוי צו באַשיצן די פּיראָגאָווישע תקנות. דאָס וואָרט האָט גענומען לאַוור פּעאָדאָסיעוויטש, אַ גלענצענדער רעדנער און בקי אין אַלע ציטאַטן פון די זעמסקע קלאַסיקער. די „רע־

מאָקראַטן" האָבן פאָרגעלייגט „רעמאָקראַטישע" מיטלען. עס איז באַשלאָסן געוואָרן זיך נאָכאַמאָל צונויפצוקומען און איינלאַדן אויף דער דאָזיקער פאַרזאַמלונג די צוויי דאָקטוירים, וועלכע דער פירשט האָט געדונגען אָן דעם ווייסן פון דעם ראַט. עס איז באַשלאָסן געוואָרן זיך דורכצושמועסן מיט אָט די צוויי דאָקטוירים אויף אַ חברישן אופן און ביי זיי פועלן, זיי זאָלן זיך אָפּזאָגן פון דעם פירשטס איינלאַדונג און זיך אונטערוואַרפן די טראַדיציעס. עס איז באַשלאָסן געוואָרן: אַז אויב די צוויי דאָקטוירים וועלן נישט וועלן פאָלגן די חברישע עצה — זיי נישט געבן די הענט און זיי באָיקאָטירן. די מיטגלידער פון דעם סאַניטאַרן ראַט האָבן זיך ווידער פאַרזאַמלט ביי לאַוור פעדאָסיעוויטש נעוועלסקין און אַהין זענען אויך געקומען די צוויי נייע דאָקטוירים. לאַוור פעדאָסיעוויטש נעוועלסקי האָט געהאַלטן אַ גלענצנדע רעדע, ער האָט איינגעטענהט מיט די יונגע דאָקטוירים זיי זאָלן נישט ברעכן די וווּנדערשיינע פּיראָגאָווישע תקנות, און געוואָרנט, אַז די דאָקטוירים פון דעם סאַניטאַרן ראַט וועלן קעמפן פאַר די טראַדיציעס דורך דעם, וואָס זיי וועלן זיי נישט געבן די האַנט. די יונגע האָבן אויסגעהערט נעוועלסקיס רעדע מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט און דערנאָך וואָרט ביי וואָרט זי איבערדערציילט דעם פירשט ראַסטאָראָוון. דער פירשט פעדאָר ראַסטאָראָוו האָט אין דער רעדע איינגעזען אַ בונט, און האָט עקסטרע צונויפגערופן דעם סאַניטאַרן ראַט און מודיע געווען די דאָקטוירים, אַז אויף דער דאָזיקער זיצונג וועט ער פאָרשטעלן פאַר די דאָקטוירים די צוויי נייע קאָלעגן, און קוים וועט עמיצער זיי נישט געבן די האַנט, וועט ער תיכף ומיד באַזייטיקט ווערן פון דער זעמסטווע. און די דאָקטוירים — האָבן געפאָלגט און געגעבן די הענט — אויסער צוויי, — לאַוור פעדאָסיעוויטש נעוועלסקי און איוואַן אוודייעוויטש גראַזאַ. לאַוור פעדאָסיעוויטש נעוועלסקי האָט, דערוויסנדיק זיך, וואָס דער פירשט איז דאָ אויסן, — מיט אַ טאָג פריער פאַר דער זיצונג זיך אָנגעגעבן אין דימיסיע און איז באַלד אַרויסגעפאָרן פון קאַליאַזין. אויסמיידנדיק אויף אַזאַ אופן דאָס נישט געבן די האַנט און אָנגעהויבן אַרבעטן אין אַ צווייטן קרייז. און גראַזאַ, איוואַן

אודייעוויטש, וועלכער האט גארנישט געהאט קיין דירעקטע שייכות צו דעם מעדיציניש סאניטארן ראט, איז געקומען אויף דער זיצונג און, בשעת דער פירשט האט מיט א ברייטן און פריינטלעכן זשעסט פארגעשטעלט די נייע קאלעגן, האט איוואן אודייעוויטש באהאלטן די הענט, זיך אלטמאדיש פארנייגט פארן פירשט און פייערלעך זיך אנגערופן: — „אנטשולדיקט, פירשט, אבער מיט אט די א הערן וויל איך נישט זיין באקאנט!״ — און ער איז אפגעזאגט געווארן פון זיין שטעלע אין דער קאליאזינער זעמסטווע אין פיר און צוואנציק שעה.

נעוועלסקי האט געבראכן דעם שטרייק נאך ערגער ווי יענע בירגער, וואס האבן יא געגעבן די הענט. אין צוויי וואכן ארום איז לאוור פעאדאסיעוויטש נעוועלסקי אראפגעקומען קיין קאליאזין ליקווידירן זיין דירה און האט אפגעשטאט האלב־לעגאלע וויזיטן זיינע קאלעגן, האט מען אים געמאכט א האלב־לעגאלן באנקעט מיט האלב־לעגאלע רעדעס און צווונטשונגען. אבער גראזאן האט קיינער קיין געזעגענונגס־באנקעט נישט געמאכט. באגלייט האבן אים בלויז דער פעלדשער און דער אמבולאטאריע־וועכטער. וואס שייך איוואן אודייעוויטשן, האט ער פינף מאל געמוזט בייטן די שטעלעס און איבערוואנדערן פון איין קרייז אין צווייטן. ער האט געמוזט מיט דער אקס דורכשניידן הונדערטער טויזנטער וויארסטן איבער די רוסישע דארפס־וועגן, היילנדיק פערד און בהמות פון פארשידנערליי קרענק, שלעק און פורעניותן. און שוין ביים סאמע אראפלאזן דעם פארהאנג פון דער אימפעריע, אין ערשטן יאר פון דער וועלט־מלחמה, אין דער סאמע היץ און אפרו פון דער פעאָדאלער רעאקציע, און די ערפאלגן פון דעם ווטאראווישן קאפיטאליזם און פאן־מעקישער אינדוסטריע, האבן די דאזיקע דארפס־וועגן אראפגעבראכט איוואן אודייעוויטשן אין דער שטאט מאזשאי. אין די ראיאנען פון מאזשאיסקער קרייז האבן דעמאלט נאך געלעבט וועטערינאר־דאקטוירים, קאלעגן, וועלכע האבן מיט זייער ארט לעבן און הנהגה רעסטאווירט דעם גאנאלישן לעבנס־שטייגער. און באלד נאך זיין אנקומען אהין איז גראזא ארויסגעטרעטן מיט א באריכט וועגן דער לאגע פון דער וועטערינאריע אין קרייז און, ווי אזוי זי געזונט צו מאכן:

— „מיינע הערן, מיטגלידער פון דעם סאניטאר־ראט! — האט גראזא פייערלעך אנגעהויבן. — די פראקטיק און די דערפא־רונג פון מיין גאנץ לעבן און געזעלשאפטלעכער ארבעט ווייזט מיר אן, אז אלס הייליקע זאך דארפן מיר האלטן די אלגעמיינע, די געזעלשאפטלעכע זאך. ווען מען ווייזט מיר אן אין מיין גע־זעלשאפטלעכער ארבעט אויף מיינע חסרונות, בין איך אלעמאל בלויז דאנקבאר, ווארן דורך דעם, וואס איך מייד אוים אט די חסרונות, פארבעסער איך בלויז די געזעלשאפטלעכע ארבעט מיינע. דעריבער וועל איך טאקע אנהויבן מיין באריכט מיט איניקע אנווייזונגען וועגן חסרונות און אפילו שענדלעכע דער־שיינונגען, וועלכע איך האב באמערקט אין דער מאזשאיסקער וועטערינאריע. צום ביישפיל, איינער פון אונזערע ראיאן־וועט־טערינארן, — זיין נאמען וועל איך נישט אנרופן, איך האף, אז ער וועט אליין אנערקענען דעם פעלער, וואס ער איז באר גאנגען, — איינער פון אונזערע דאקטוירים שרייבט־אוים פאר „זעמסקע״ געלט די ציטונג „רוסקאיע סלאווא״ און דעם בא־טרעף פארצייכנט ער אלס הוצאה אויף צו קויפן פאק־פאפיר, אפנארנדיק די זעמסטווע. און דערזעלבער דאקטאר, און נאך איניקע דאקטוירים, פארן אויף וויזיטן אין די ראיאנען אויף די זעמסקע פערד. זיי פארן, נישט אויסגעבנדיק קיין גראשן געלט, אבער אין די באריכטן גיבן זיי אן פאר יעדן ווארסט צוועלף קאפיקעס, גלייך ווי זיי וואלטן געפארן מיט געדונגענע פערד!״... — איוואן אודייעוויטש גראזא האט געלייענט א לאנגן באריכט. די דאקטוירים פון דעם סאניטארן־ראט, מעדי־צינער און וועטערינארן, זענען געפארן איינער צום אנדערן צו גאסט, געמאכט צוזאמען א כוסה, געראמאנסירט מיט די פרויען און קרובות פון די קאלעגן, — דעם באריכט האט מען אויסגעהערט שטילשוויגנדיק און גענומען „צו קענטעניש״. און זומער ניינצן הונדערט זיבעצן, ביי די עסערן, ווען די זעל־ביקע דאקטוירים פון דעם סאניטארן ראט זענען מיט אמאל עולה לגדולה געווארן, ווערנדיק קאמיסארן און עמיסארן פון דער ציוויליקער רעגירונג — און דאן איז טאקע פאר אט דער סאניטארער רעדע זיינער איוואן אודייעוויטש גראזא מיט דעם פולן קנאק ארויסגעפלויגן פון דעם מאזשאיסקער קרייז

און ער האָט זיך באַזעצט אין דער פּראָווינץ־שטאָט, וואָס איז אויבן באַשריבן, איינער אַליין, אַן אַלטער בחור, אָן זאַכן, אָן אַלטער תּרח. זיינע אויפנאַם־שעהן האָבן זיך אָנגעהויבן אַכט אַזייגער אינדערפרי און זיך פאַרענדיקט פּונקט איינס אַזייגער ביטאָג, דערנאָך געקאָכט פאַר זיך מיטאָג, אַליין זיך צוגעגרייט פּופּציק גראַם רעקטיפיקירטן ספּירט, געגעסן, געטרונקען, זיך צוגעשפּאַרט ביז דריי אַזייגער ביטאָג, דריי אַזייגער איז ער אַרויסגעפאָרן איבערן קרייז, זיך צוריק אומגעקערט שפּעט פאַרנאַכט, באַטראַכט די פערד אויף דער סטאַציע, ווידער צעפּירט פּופּציק גראַם ספּירט, אים אויסגעטרונקען אין אַפּטייק אָן צוביים, געהוסט און געשפּיגן, פּונקט ניין אַזייגער זיך געמאַכט אַ פיינקוכן, זיך געלייגט אויף דער קאַנאַפּע, זיך צוגעדעקט מיט אַ ראָמאַנאָווישן שאָפּן־פעלץ און צום הונדערטסטן מאָל געלייענט מאַין רידס ראָמאַנען, ביז ער איז נישט איינגעשלאָפן. האַרבסט־צייט האָבן איבער מאַזשאַי געבלאָזן ווינטן און געגאָסן רעגנס. דער אַלטער הילצערנער דאַך איבער גראָזאַן האָט געדונערט פון די גהינומדיקע ווינטן, און ווען עס האָט געגאָסן אַ רעגן האָט זיך געקאָנט דוכטן, אַז איבער דעם דאַך מאַרשירט מאַמאַיעווס אָרדע, וועלכע איז ווירקלעך אַמאָל געווען אין אָט דער שטאָט. אין אַזעלכע אָוונטן, ווען אין שטאָט איז חושך מצרים, איז גוט אָנצוצינדן אַ סך לאָמפּן, עס איז גוט איינצוהייצן די אויוונס, אינערגעץ נישט איילן און פאַרברענגען מיט פריינט. אַזוי פלעגט טאַקע זיין. פּונקט קעגנאיבער, פענסטער קעגן פענסטער, ביי לאַוור פּעטראָסיעוויטש נעוועלסקין. לאַוור פּעטראָסיעוויטש נעוועלסקי איז אין שטאָט אַריין געקומען שפּעטער פון איוואַן אָוודייעוויטשן. אוועקפאָרנדיק דעמאָלט פון קאַליאַזין און נישט געזעגנענדיק זיך מיט גראָזאַן אין קאַליאַזין, האָט לאַוור פּעטראָסיעוויטש נעוועלסקי באַגעגנט דאָס זיבעצנטע יאָר אַלס גובערניאַלער סאַניטאַר־דאָקטאָר און פון מערץ ביז אָקטאָבער האָט ער זיך, תּחילת פון די פאָלקס־סאָציאַליסטן, און דערנאָך פון די עסערן, פאַרנומען מיט ענינים פון מלוכה־בויאונג, אַ פאָר וואָכן איז ער געווען אַ גובערניע־קאָמיסאַר, דערנאָך האָט ער איבערגענומען דעם אַמט פון אַ גובערניאַלן געזונטהייט־קאָמיסאַר, און באַלד נאָך דעם אָק־

טאָבער איז ער געוואָרן אויס קאַפּעלושמאַכער, צוויי מאָל זע־נען ביי אים פאָרגעקומען רעוויזיעס, און די אַפּראָוויזאַציע־ארמייער האָבן ביי אים אין קעלער געפונען זיבן און צוואַנציק פוד זעמל־מעל, און מיט גרויס חרפּה האָט ער זיך אין אַכצנטן יאָר געמוזט איבערקלייבן אין אַט דעם פאַרוואָרפענעם העק. פון דער סטאַציע אין שטאָט אריין איז ער געפאָרן אויף זיבן פורן מיט באַלעבאַטישקייט. אין דער שטאָט האָט ער גלייך באַ־קומען דעם בעסטן גענעראַלישן שטאָק און איינגעקויפט גענע־ראַליש מעבל פון רויטהאָלץ. צוזאַמען מיט אים איז געקומען זיין פרוי, אַן אומגעווינטלעך שטאַלטיקע און מאַיעסטעטישע פרוי אין פענסנע, לויטן פאַך א פעלדשערין און אין דער ווירקלעכקייט א גוואַלטיקער בקי אין דער גאַנצער קלאַסישער וועלט־ליטעראַטור, און אַמבאַקוועמסטן איז איר געווען צו רעדן מיט ציטאַטן פון אַט דער ליטעראַטור, איידער מיט נישט צי־טירטע ווערטער. לאַוור פּעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי האָט זיך צום ערשטן מאָל געטראָפן מיט איוואַן אוודייעוויטשן אין אויספירקאָם, אים גלייך דערקענט, און לאַוור פּעאָדאָסיעווי־טשעס אויגן זענען אפילו געווען זייער פריינטלעך און צוגע־לאָזן. דער חבר טרובאַטשאָוו, דער פאָרזיצער פון דעם ראַי־אויספירקאָם, האָט זיך אָנגערופן:

„— איוואַן אוודייאיטש, — דאָס איז דער נייער סאַני־טאַר אונזערער, חבר נעוועלסקי, זייט באַקאַנט:

„און איוואַן אוודייעוויטש גראָזאַ, האָט פונקט אַזוי ווי אַמאָל, פאַר דעם פירשט ראַסטאָראָוו, באַהאַלטן די הענט אויף אַהינטער, זיך טיף פאַרנייגט פאַר דעם חבר טרובאַטשאָוו און פייערלעך זיך אָנגערופן:

„— אַנטשולדיק, פּאַוועל יעגאָראָוויטש, אָבער מיט דעם ראָזיקן הער וויל איך נישט זיין באַקאַנט!

„דער חבר טרובאַטשאָוו האָט זיך צעטומלט. נעוועלסקיס אויגן זענען געוואָרן שטאַלערנע און האָבן זיך פאַרזשמורעט. און בכלל האָט לאַוור פּעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי אויסגעזען ווי אַן אַלטער סטודענט פון די נאַראָדאָוואָלישע צייטן, ער האָט געטראָגן א פּאַלערינע און א הוט, געהאַט לאַנגע האָר און,

פונקט אזוי ווי די פרוי, פענסנע אויף א שווארץ שנירל, ער איז געווען א מאגערער און זייער א רירעוודיקער.

,,ווען דער חבר טרובאטשאוו איז געבליבן אליין מיט נע־וועלסקין, האט ער צו אים געזאגט:

,,— דו דארפסט, חבר נעוועלסקי, אויף אים קיין פאר־איבל נישט האבן... א וועטעריטאר איז ער אן אויסגעצייכנטער, אבער אלס מענטש איז ער א ביסל א חושים, מען זאגט, אז ער טרינקט בראנפן און גאנצענקע נעכט לייענט ער ראמאנען...

,,דער חבר טרובאטשאוו האט אמאל, בלייבנדיק אויג אויף אויג מיט גראזאן, אים געפרעגט:

,,— וואס איז דאס פאר א מין, חבר גראזא, וואס ביסטו עפעס אזא האנאראווע, אין מיטן דרינען, פראוועסטו אזעלכע שטיק? — אדער אפשר ווייסטו עפעס? — אויב דו ווייסט — זאג!

,,איוואן אוודייעוויטש גראזא האט בייז געענטפערט:

,,— איך ווייס גארנישט! און איך וויל גארנישט רעדן וועגן נעוועלסקין!

,,אין אוונט, ווען איבער די הארבסטיקע שטאטישע רע־כער זענען אין די ווייכע שטיול געגאנגען די אורדעס פון וואכן־לאנגע רעגנס, איז ביי לאזור פעדאסיעוויטש געווען זייער ווארים און ליכטיק. צו אים און צו זיין פרוי פלעגן אריינקו־מען דאקטוירים און פעדאגאגן, מען איז געזעסן אין די פא־טעלן און אויף די קאנאפעס, מען האט גערעדט, און אמאל אפילו דיסקוטירט וועגן דעם איצטיקן מאמענט. לאזור פעא־דאסיעוויטש פלעגט אויסשרייבן זשורנאלן, צוזאמען מיט די צייטונגען זענען זיי געלעגן אויף א באזונדער טישל, די נייע זשורנאלן און ביכער פלעגט מען לייענען אויף א קול, געלייענט האט פאלינא איסידאראוונא, וועלכע האט זיך איראניש און מיט גרויס ביטול באצויגן צו די היינטצייטיקע שרייבער. איי־בערן דאך און איבער די גאסן האבן געמארשירט די פולקן פון דער נאכט. פאלינא איסידאראוונא האט זיך פארנומען מיט געזעלשאפטלעכער ארבעט. זי האט ארגאניזירט א לאנדקענטע־ניש־געזעלשאפט און א לאנדקענטעניש־מוזיי, וווהין מען האט פון דעם גענעראלישן אלטווארג צונויפגעבראכט אנגעשטאפטע

פעלן פון א וואלף, א בער, א פוקס, א טכויר, א שפארבער און א וואלדהון, ווי מען האט לויט פאלינא איסידאראוונאס באר פעל און מיט קינדערישע הענט צונויפגעבראכט אייער פון ראבן, שפערן, ציזיקעס, בלויערלעך, קוקאווקעס און ווי פאלינא איסידאראוונא האט מיט די אייגענע הענט אויפגעהאטגען סנאפעס פארשידנערליי מינים גרינסן. אין פרילינג האט פאלינא איסידאראוונא צום ערשטן מאל אין שטאט איינגעפירט דעם וואליי־באל, און גאנצע טעג געשפילט מיט די פעדאגאגן אין אט דער שפיל. זומער־צייט האט פאלינא איסידאראוונא איינגעארדנט אינטעליגענטיש ־ קאלעקטיווע רייזעס אויף שיפלעך, פיקניקן, פישפאנג און א פיש־יויך אויף דער פרייער לופט. און אין שטאט איז, ווי עס פירט זיך, דער זומער געקומען נאך דעם פרילינג, דער הארבסט נאך דעם זומער און אזוי ווייטער. לאוור פעאדאסיעוויטש איז געזעסן אויף זיצונגען. אבער יעדן טאג, פונקט זעקס אזייגער, איז ער שוין געווען אין דער היים, געגעסן מיטאג, און די הייליקייט פון דעם אויפדערנאכט און פון דעם אויפדערנאכטיקן אפרו האט ער שטרענג אפגעהיט, לויט די פיראגאווישע תקנות, עובר זייענדיק זיי בלויז אמאל־אמאל מיט זיינע שפאצירן אין דער פינסטערניש פון דער נאכט הינטערן שטאט, ערגעץ ווו צו דעם וואלד־אראפהאנג אדער צום בערגל אום זומער, אדער צו דער צעבראכענער מיל אין פרילינג און אין הארבסט, ווו ער האט, נישט געקוקט אויף זיין עלטער, אפגעווארט די אדער יענע יונגע לערערין און ווו ער האט ארויסגעזאגט זיינע מיינונגען וועגן אייביקייט, צו וואס זיין פרוי, פאלינא איסידאראוונא, האט זיך באצויגן מיט ביטול און איראניע. לאוור פעאדאסיעוויטש איז געווען זייער פאפולער אין שטאט און מען האט זיך צו אים באצויגן מיט גרויס דרך־ארץ. ער האט געלייענט לעקציעס און אפט געווען פארזיצער. לויט די פיראגאווישע טראדיציעס איז פארווערט צו פארנעמען זיך מיט פריוואטער פראקטיק, און דערצו איז דאס נישט געווען די ספעציאליטעט פון די סאניטארע דאקטוירים, אבער לאוור פעאדאסיעוויטשן האט מען אין שטאט געהאלטן אלס דעם בעסטן דאקטאר און, נישט פארנעמענדיק זיך פרינציפיעל מיט פריוואטער פראקטיק, האט ער זיך בלויז באטיליקט אי

קאָנסיליומס. וועגן זיך אַליין פּלעגט לאַוור פּעדאָסיעוויטש דערציילן אַ מעשה, וועלכע ער האָט אַריבערגעפּעקלט, אַלס פרישראַפּלדיקע היינטצייטיקייט, פון דער קאַליאַזינער יוגנט ביז צו דער איצטיקער פּאַרגאַנגענקייט, — אַ מעשה וועגן דעם, אַז אַמאָל אין זיינע יונגע יאָרן האָט ער, זיצנדיק אין שטוב, אונטערגעהערט אַ געשפּרעך, וואָס פאַרבייגייער האָבן צווישן זיך געפירט, אונטער זיין פענסטער, — איין פאַרבייגייער פרעגט דעם צווייטן: — „דאָ וווינט, דוכט זיך, אַ דאָקטאָר?" — „דאָ". — „און אַ נישקשהדיקער דאָקטאָר, אַ גוטער?" — „אַ דאָקטאָר איז ער אפילו זייער אַ גוטער, — ער איז אָבער אַ ספּעציאַליסט אַ דאָקטאָר — פאַר טויטע און נישט פאַר לעבעדיקע. קיין לעבעדיקע היילט ער נישט!..." — און גראָזאַ האָט געוווינט איינער אַליין, אָפּגעזונדערט, ביז, צו קיינעם צו גאַסט נישט געגאַנגען, און צו אים פלעגט בלויז קומען צו גאַסט זיין געהילף, דער יונגער וועטערינאַר ניקאָלאַי סערגייעוויטש קלימקאָוו, — און בלויז צוליב דעם, כדי אויסצוטרינקען אַ גלעזל ספּירט. גראָזאַ פלעגט דעמאָלט פאַרגרעסערן זיין פּאַרציע פון פּופּציק אויף הונדערט גראַם און מאַכן אַ פיינקוכן פון אַכט אייער. קיין באַריידעוודיקער איז איוואַן אוודייעוויטש גראָזאַ בשום אופן נישט געווען. זומער־צייט זענען די נעכט געווען זייער קורצע. די וועטערינאַרן האָבן אויך געמוזט פּאַרזיכערן די גרויסע און קליינע בהמות און די פערד, און זומער־צייט פלעגט איוואַן אוודייעוויטש גראָזאַ אויפשטיין האַלב דריי אַזייגער און פאָרן אויף דער פּאַרזיכערונג, — ביז אַכט, ביז דעם אויפנאַם אין דער אַמבולאַטאָריע, — מיט אַ טראַסקעריי פלעגט ער פּאַרטאָג אַרויספאָרן פון דעם געוועזענעם איינפאָרהויז אויף דער גאַס, רייטנדיק אויף דער דראָזשקע, אין אַ פאַרוסיגענעם שטויב־מאַנטל און אין אַ שטרויענעם קאַפּעליוש, מיט אַן אומגעהייער גרויסער טעקע, וואָס איז געווען צוגעבונדן צום זעטל האָבער, — דאָס פערד איז געווען אַ טייער פערד, און דער אַלטער האָט אויסגעזען אַ בייזער, אַ שטורעמדיקער. זומער־צייט זענען אָפט געווען שטורעמס. וואָס שייך ווידער דעם חבר פּאַוועל יעגאָראָוויטש טרובאַטשאָוו, האָבן זיינע חברים שוין לאַנג געאַרבעט אין געגנט אָדער אפילו אין מאָסקווע, — אַן אַרטיק־

געבוירענער, דאָ אונטערן באַרג, אַ זון פון אַ פישער, אַן איר־ניקל פון פעאָדאָלע שטאָט־איטוווינער און אָרעמעלייט, האָט ער זיין בילדונג באַקומען אין זיין פישערישער קינדהייט און אין דער אָרטיקער שטאָט־שול לויטן סטאַטוט פון 1877 יאָר, אַלס זעכצן־יעריק ייִנגל האָט אים די רויטאַרמייאישע כוואַליע פאַרטראָגן אויפן דרום, ער האָט מלחמה געהאַלטן אויסגע־צייכנט, העלדיש און טריי איבערגעגעבן, און אין איין און צוואַנציקסטן יאָר, נאָך דעם, ווי מען האָט אים דעמאָביליזירט, איז ער נישט געפאָרן לערנען זיך, אָדער ערגעץ אַנדערשוו, נאָר ער איז צוריקגעקומען צו זיך אין שטאָט אַריין, חתונה געהאַט מיט אַ לערערין, געבליבן וווינען אונטערן באַרג אין אַ הויז מיט אַ גאָרטן, געבוירן קינדער און געווען דער שטענ־דיקער פאָרזיצער פון ראַיאָנויספירקאָם, אַ גוטער מענטש, אַ גו־טער חבר. לאַוור פעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי האָט, נאַטירלעך, פאַרבעטן צו זיך פּאַוועל יעגאָראָוויטשן מיט זיין פרוי — די לערערין. פּאַוועל יעגאָראָוויטש איז צו אים געקומען מיטן ווייב בלויז איין און איינציק מאָל. פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ האָט זיך צערעדט וועגן באָקלען, וועגן דער סיסטעם פון קינדער־דער־ציונג פון דעם דאָקטאָר מאָנטעססאָרי, ציטירט אָווידיען און שטשעדרינען, דרך אגב, דערציילט, אַז איר מיידלשע פאַמיליע איז זאַוואַלישינאַ. פּאַוועל יעגאָראָוויטשעס פרוי האָט זיך ביי די נעוועלסקיס זייער גוט געפילט, און פּאַוועל יעגאָראָוויטש האָט דעם ווייב דערויף גאָרנישט געענטפערט. ווען ער האָט אָבער ווידער באַקומען אַן איינלאַדונג, האָט ער זייער שטרענג געזאָגט צום ווייב: „איך וועל נישט גיין, זאָלן זיי גיין צו אַלדע רוחות — די אינטעליגענטן!... — און דיך בעט איך אויך — דו גיי אויך נישט... זאַוואַלישינאַ — זי האָט דאָך מיט ווער־טער פאַרוואַליעט! שניפסן טראָגן זיי... — און איוואַן אַוודיע־וויטש גראַזאַ האָט גאָר קיין איינמאָל נישט פאַרבעטן פּאַוועל יעגאָראָוויטש טרובאַטשאָוון, — ער האָט אים בלויז צוויי מאָל אַרויסגערופן צו זיך אין הויף אַריין, אין דער אַמבולאַטאָריע־שטאָל, כּדי אים טאַקע דאָ אויפן אָרט גוט אָנזידלען פאַר דעם צעלעכערטן דאַך...

„און עס איז געקומען די צייט פון דעם גרויסן פּינפּיאָר־

פלאַן. פון דער געגנט איז אין שטאָט אַריין מיט אַן אויטאָמאָ־
ביל געקומען אַ קאָמיסיע, — דער פאַרוואַלטער פון דער
געגנט ־ פאַרוואַלטונג פון אַגראַר־עניינים, דער געגנט־סטאַטיס־
טיקער־עקאָנאָמיסט, און אַ סטענאָגראַפיסטין־סעקרעטאַרין.
דער פאַרוואַלטער איז ערשט נישט לאַנג אַראָפּגעשיקט
געוואָרן פון מאָסקווע אין אָט דער געגנט. דאָס איז געווען אַ
מענטש אין די מיטעלע יאָרן מיט אַ געגנגל פון אַ ים־מענטש,
און דער געוועזענער ים־מענטש, דער מאַטראָס, האָט זיך צוזאַ־
מען מיטן שאָפער באַזעצט אין דער צוזאַמענווינונג פון די
פאַראַנטוואָרטלעכע טוער — אין פאָרעל טיוטינס געוועזענעם
טיי־הויז מיט נומערן. דער סטאַטיסטיקער ־ עקאָנאָמיסט האָט
זיך אַרויסגעוויזן איז גאָר לאַוור פעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקיס
אַן אַלטער גוטער באַקאַנטער און ער האָט זיך צוזאַמען מיט
דער סטענאָגראַפיסטין ־ סעקרעטאַרין איינגעאָרדנט ביי נעוועל־
סקין. די זיצונגען פון דער קאָמיסיע און פון דער מענגע סוב־
קאָמיסיעס זענען פאַרגעקומען אין דער לאַנדקענטשאַפט־מוזיי,
ווו עס זענען געווען אויסגעשטעלט אָנגעשטאָפּטע פעלן פון
חיות און עס זענען געהאָנגען הערבאַריס פון די אַרטיקע גע־
וויקסן. אין שטאָט האָט זיך געטון אויף טיש און אויף בענק,
און לאַוור פעאָדאָסיעוויטש איז אומעטום געווען. ער האָט אומ־
מעטום אַרויסגעשלעפּט ידיעות וועגן דעם אַרטיקן באָדן, ער
האָט געשטעלט פראַגן, צי וואָלט מען דאָ נישט געקאָנט בויען
אויב נישט קיין מעטאַלורגישן, איז כאָטש אַ צעמענט־ אָדער
אַזאָט־קאַלי זאַוואָד. ער האָט אַפילו באַרעכנט די ווינטן, ווייל ער
האָט אויך צוגעשטעלט אַ פּראָיעקט וועגן אַעראָ־עלעקטריפיקאַ־
ציע. עס זענען דיסקאָנטירט געוואָרן אַלע לידיקע שטיקלעך ערד,
אַלע זאַמדיקע, זומפּיקע שטחים, מען האָט אויסגערעכנט און
פאַררעכנט אַלע גראָבנס, ווייל מען האָט אויפן קאַטעגאָרישסטן
אופן געפאָדערט אין משך פונם פינפיאָר־פּלאַן אויסראָטן די אַלע
גראָבנס און זיי אויסנוצן אויף באַוואַסערן דעם באָדן און שאַפן
אַ וואַסער־לייטונג, — דער דאָזיקער פּראָיעקט, וועלכן לאַוור
פעאָדאָסיעוויטש האָט פאַרגעלייגט האָט געשטאַמט פון פאַלינאַ
איסידאָראָוונאַן. און עס איז פאָרגעקומען אַ זיצונג, וואָס איז
געווען געווידמעט דער פראַגע וועגן אָפּהיטן דאָס געזונט פון

דער באַפעלקערונג און וועגן פּיצוכט. אויף דער אַ זיצונג האָבן זיך פאַרזאַמלט די מעדיקער און וועטערינאַרן פון דעם ראַיאָן. דער הויפּט באַריכטלער איז געווען לאַוור פּעאַדאָסיעוויטש. זיין באַריכט איז געווען מייסטעריש, עס האָט ממש געווימלט מיט ציפערן, ער האָט אין אים אַרויסגעזאָגט גלענצנדע געדאַנקען וועגן דער גלענצנדער צוקונפט פון אַפּהיטן דאָס געזונט פון דער שטאָט. וואָס שייך די וועטערינאַריע, האָט ער גערעדט וועגן סאַפּ, וועגן די סיבירער־קרעץ און וועגן די איבעריקע קרענק און פּורעניותן, וועלכע זיי ברענגען, און ווי אַזוי מען דאַרף קעמפן מיט אַט די אָנשיקענישן און ווי אַזוי זיי צו פאַריאָגן. די ציפערן און די רעדנער־קונסט האָבן דערוויזן, אַז צום סוף פון פינף־יאָר וועלן נישט בלויז די מאַסן פאַרשפּרייטע עפּיזאָאָטיעס, ווי דער סאַפּ, סיבירער קרעץ, טאַלוועט וכדומה, נאָר אַפילו דער וואַגיניט און דער טובערקולאָז וועלן פאַרשווינדן אין די בהמה־סטאַדעס פון דער שטאָט. דער פאַרוואַלטער פון דער אַגראַר־פאַרוואַלטונג איז געזעסן נעבן טריבאַטשאָוון און צוגעהערט אויפמערקזאַם און עטוואָס מיד. עס האָבן אָנגעהויבן רעדן די, וואָס האָבן זיך פאַרשריבן צום וואָרט, וועגן מעדיצין און וועטערינאַריע, אַלע האָבן מסכים געווען מיט דעם באַריכטלער, זיך פּשוט אַנטציקט מיט זיין טאַלענט און אַזוי געבויט זייערע רעדעס, בפרט וועגן דער וועטערינאַריע, אַז עס האָט זיך באַקומען, אַז צום סוף פון פינף־יאָר וועלן די עפּיזאָאָטיעס אין דעם קאַנט ווירקלעך בלייבן בלויז אין אַרכיוו. פּאַזע די ווענט זענען געשטאַנען די אָנגעשטאָפּטע פעלן פון אַ האָז, אַ פוקס, אַ וואָלף, אַ בער, אויף די ווענט זענען געהאָנגען קוקאַווקעס, אַ וואַלד־הון, אַ אוהו. לאַוור פּעאַדאָסיעוויטש האָט דערלאַנגט דעם פּרעזידיום אַ רעזאָלוציע. און דעמאָלט האָט געבעטן אַ וואָרט איוואַן אַוודייעוויטש גראַזאַ. זיין אויסזען איז געווען בייז, און ער איז געווען שטאַרק באַוואַקסן.

— „מיינע הערן, — האָט ער געלאַסן אָנגעהויבן, צעמישט געוואָרן, געוואָרן נאָך בייזער און זיך פאַרכאַפּט, — דאָס הייסט, חברים! פּרינציפּיעל וויל איך נישט רעדן וועגן די פּראָיעקטן, וועלכע עס האָט דאָ אָנגעגעבן דער בירגער נעוועלסקי

אויפן געביט פון דער מעדיצין, וואָס שייך אָבער די פראגן וועגן וועטערינאַריע, הויב איך לחלוטין נישט אָן צו פאַרשטיין, וואָס עס טוט זיך דאָ. איך בין אין דער זעמסטווע, — און ער איז ווידער צעמישט און נאָך בייזער געוואָרן, און זיך פאַרכאַפּט, — דאָס הייסט, פריער אין זעמסטווע, און דערנאָך ביי דער ראַטן־מאַכט — אַרום און אַרום זיבן און צוואַנציק יאָר. — ער איז ביז גאָר צעטומלט און בייז געוואָרן. — כ'מיין, חברים, אַז איך וויל רעדן גאַנץ ערלעך. איך הויב נישט אָן צו וויסן וועמען מיר ווילן דאָ אָפּנאַרן. איך וועל ברענגען אַ ביישפּיל. דייטשלאַנדס שכנים זענען פראַנקרייך, די שווייץ, עסטרייך, האָלאַנד, פּוילן, און דאָך איז אין דייטשלאַנד נאָך עד־היום פאַראַן עפּיזאָאָטיע. און ביי אונז, ווי ווייט איז דאָס פון אונז צו דער וואָלגע, און פון דאָרט קיין קאַזאַקסטאַן, קיין מיטל־אַזיע, וואָס גרענעצט זיך פון איר זייט מיט מאָנגאָליע, די היים פון אַלע עפּיזאָאָטיעס. און איך מוז ערלעך און אָפן זאָגן, איך בין טיף איבערצייגט, אַז אין פינף יאָר וועלן מיר נישט פּטור ווערן פון די עפּיזאָאָטיעס. דערויף דאַרפן מיר האָבן צענטליקער יאָרן.

„דאָס וואָרט האָט גענומען דער סטאַטיסטיקער־עקאָנאָמיסט, וואָס איז געקומען צוזאַמען מיט דעם פאַרוואַלטער פון דער אָגראָר־אָפּטיילונג. זיין רעדע איז געווען זייער און זייער העפלעך און זייער אַקאַדעמיש. ער האָט זייער און זייער העפלעך געפאָדערט, אַז גראָזאַ זאָל זיך אַנטשולדיקן פאַר דעם צוזאַמענפאָר, באַטראַכטנדיק גראָזאַס רעדע ווי אַ באַליידיקונג פאַר דעם צוזאַמענפאָר, ווייל גראָזאַ האָט חושד געווען די רעדנערס און נישט־ערלעכקייט. דערנאָך האָט דער זייער און זייער העפלעכער סטאַטיסטיק־עקאָנאָמיסט, לאָזנדיק אין אַ זייט די גאַנצע וועטערינאַר־ספּעציפיק, דעמאַסקירט גראָזאַן אַלס גערמאַנאָפיל און אַלס אַזעלכן, וואָס האָט נישט קיין צוטרוי צו די כּוחות פון דער רעוואָלוציע, ער האָט אים חושד געווען אין רעכטן אָפּאָרטוניזם און אין וועלן אַראָפּרייסן דעם פינפיאָר־פּלאַן. דאָס, וואָס גראָזאַ האָט זיך אַרויסגעכאַפּט „מיינע הערן” און „אין זעמסטווע”, איז אים אויפן העפלעכסטן און אַקאַדעמישסטן אופן

צוריקגעוואָרפן געוואָרן מיט העפלעכסטן און אַקאַדעמישסטן ביטול.

„דער פּאַרזיצער, דער באָלשעוויק און געוועזענער מאַטראָס, האָט אַפילו געפּרוווט פּאַרטיידיקן גראָזאַן.

„—פונדעסטוועגן, חברים, האָט דער מענטש אונז פאָרט אָנגעוויזן אויף די פאַקטן און גרענעצן און וועגן דעם, ווי די וועטערינאַריע זעט אויס ביי אונז און ביי די דייטשן. די פּאָליטישע באַדייטונג פון דער רעדע, דאָס ערלויבט מיר שוין אָפּצושאַצן... אפשר זאָלן מיר פאָרט באַהאַנדלען די רעוואָלוציע, וואָס איז פאַרגעליגט געוואָרן דעם פּרעזידיום?

„דער סטאַטיסטיקער־עקאָנאָמיסט האָט ווידער גענומען אַ וואָרט און איז דורכאויס באַשטאַנען דערויף, אַז גראָזאַ זאָל זיך אַנטשולדיקן פאַרן צוזאַמענפאָר. אַ וואָרט האָט אויך גענומען לאַוור פעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי און ער האָט גלייך אָנגעהויבן צו רעדן מיט אַזאַ טאָן, גלייך ווי עס וואָלט גאָר קיין שום אינצידענט נישט פאָרגעקומען. אָנגעהויבן זיין רעדע האָט ער דערפון, אַז די רעזאָלוציע האָט ער אָנגעשריבן און ער זאָגט זיך דערפון נישט אָפּ. ער איז געווען דער איינציקער אויפן צוזאַמענפאָר, וועלכער האָט אָנגערופן דעם פּאַרזיצער ביים נאָמען און פאָטערס נאָמען, און ער האָט זיך צו אים געוואַנדן עטוואָס איראָניש און זייער פריינטלעך:

„— אַנטשולדיק אונז זייער און זייער, איוואַן נעפעדראָוויטש, הגם מען האָט אונז טאַקע חושד געווען אין נישט ערלעכקייט, לאָמיר אָבער פאָרט פאָלגן די מערהייט און אָפּשטימען די רעזאָלוציע.

„דאַן איז פון זיין אָרט אויפגעשפּרונגען איוואַן אוודייעוויטש. זיין אויסזען איז געווען גרויזאַם. גראָזאַס אויגן זענען געווען בייז. ער האָט נישט געבעטן קיין וואָרט ביים פּאַרזיצער. ער האָט זיך צעשריגן ווילד און בייז:

„— איך האָב אַ פאָרשלאָג!... איך פאָדער מען זאָל די פראַגע באַהאַנדלען!... נישט וועלנדיק פּרינציפּיעל האָבן קיין שום געמיינזאַמעס מיט דעם בירגער נעוועלסקי, ווייל איך דערקלער, אַז אַרבעטנדיק אַלס זעמיע, כ׳מיין אַלס דאָקטאָר זיבן און צוואַנציק יאָר, האָב איך נאָך פאַר דער גאַנצער צייט נישט גע־

האנדלט נישט ערלעך. דאָס וואָס איך האָב געזאָגט וועגן די עפּיזאָדן — איז ריכטיק, איך צי מיך אָבער פּרינציפּיעל צוריק, ווייל דאָ ווערן באַשיינפּערלעך די פאַקטן פאַרדרייט!... און דעריבער וויל איך ערקלערן. אַנטשולדיקן וועל איך זיך פאַר קיינעם נישט און איך פאַרלאָז דעם צוזאַמענפאָר.

„גראַזאַ האָט אַ זעץ געטון מיט דער טיר. אין דעם מוזיי־זאַל האָט זיך באַזעצט די גאַנצע זומער־חמימה פון דער שטאָט, און אין דער היץ פון די אויפגעפלאַקערטע רעדעס און צאָרנדי־קע ווערטער האָבן אויפגעלעבט די אײַנגעשטאָפּטע פעלן פון דעם וואָלף, פון דעם האָז, פוקס, ראָב, און אפילו די סנאָפּעס האָבן אָנגעהויבן שאָקלען מיט זייערע זאַנגען. נאָך דעם, ווי דער טומל האָט זיך איינגעשטילט, האָט לאַוור פּעדראָסיעוויטש נעוועלסקי פאָרגעלייגט מען זאָל אָפּשטימען די רעזאָלוציע און ער האָט זיינס אויסגעפירט — עס איז באַשלאָסן געוואָרן, אַז צום סוף פון דעם פּיקניק וועלן דאָ פאַרשווינדן די עפּיזאָדן.

„דער צוזאַמענפאָר האָט זיך געענדיקט מיט אַ חברשן אונ־טערהאַלט אין דעם הויז פון די פאַראַנטוואָרטלעכע טוער, אין טיוטינס געוועזענעם טיי־הויז. צווישן די מעדיקער און וועטע־רינאַרן האָבן זיך געפונען זינגער, מען האָט געזונגען די „דו־בינושקע", „בודיאָנעס מאַרש" און „קירפּיטשיקי". עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דער פאַרזיצער, דער פאַרוואַלטער פון דער אַגראַר־אָפּטיילונג, איז זייער אַ פרייליכער חבר, אַ פּשוטער מענטש, ער האָט געטאַנצט אַ קאָמאַרינסקע אונטער דעם אַקאָמ־פּאַניאַמענט פון קלאַוויר, פּונקט אַזוי ווי ער האָט אַמאָל גע־טאַנצט אויפן דעק פון דעם דרעדנאָאוט, און אַקאָמפּאַנירט האָט אים פּאַלינאַ איסידאָראָוונאַ, וועלכע האָט אָרגאַניזירט אָט דעם באַל. און פאַרטאָג איז דער פאַרוואַלטער פון דער אַגראַר־אָפּ־טיילונג, דער באָלשעוויק און געוועזענער מאַטראָס, וואָס איז שוין נישט געשלאָפן עטלעכע נעכט, ווי עס באַדאַרף צו זיין, אַרויסגעגאַנגען צוזאַמען מיט פּאַוועל יעגאָראָוויטש טרובאַ־טשאָוון צום טייכל זיך אויסבאָדן, און אין נעפּל פון די לאָנ־קעס, האָט ער אַ פרעג געטון דעם חבר טרובאַטשאָוו:

— „ווער איז ער דאָס, דיין גראַזאַ? — און צוגעגעבן, טראַכטנדיק אויף אַ קול. — דער טייוול ווייסט דאָס — אינ־

טעליגענטן!...— וואָרן, ס'איז דאָך סטעפּ, אַ פאַרוואָרפענער עק. — אַ משוגענער הונט קאָן דאָך איבערן סטעפּ אַפּלויפן טויזנטער וויאָרסט און קיינעם נישט באַגעגענען, הײנט ווער שמועסט נאָך אַ דזשומע, מויז, אָדער סוסליק!... און פון דער צווייטער זייט — זענען דאָך די מערהייט נישט קיין קינדער, מען שפּילט דאָך נישט אין האָמקעס, — זיי פאַרשטייען דאָך, אַז עס האַנדלט זיך וועגן דעם בוי פונם סאָציאַליזם, — אַז דאָ טרייבט מען נישט קיין קאַטאָוועס, — זיי האָבן דאָך געלערנט נישט ווייניקער פון אָט דעם אַלטן... — ווי אַזוי הייסט ער דאָרט, — גראַזאַ? — אָט אַ פאַמיליע?

— טאַקע אָט אַ פאַמיליע, — האָט טרובאַטשאָוו געענטפערט, — אַן אויסגעצייכנטער אַרבעטער, אָבער אַלס מענטש... אַ סקאַנדאַליעזער מענטש. עס איז אַפילו שווער דאָס צו באַמערקן, אָבער מען דאַרף דאָך אָנגעמען, אַז ער איז אַ פרעמדער, — ער איז דאָך אַנטלאָפן פון דער מאָסקווער זעמסטווע און געקומען צו אונדז אַהער!...

— „און נעוועלסקי? — האָט דער פאַרוואַלטער געפרעגט, — זייער אַ רירעוודיקער פאַרשוין, טייוול, אַ מין ס.ר.!... ווער איז ער?

— „ער אַרבעט, ער סטאַרעט זיך, — האָט טרובאַטשאָו געענטפערט און אָנגעהויבן טראַכטן אויף אַ קול, — אָט זאָגסטו דאָך אַליין, דער טייוול ווייס — אינטעליגענטן!... וואָרן אַלע טראָגן זיי אַלצאײנע שניפּסן און דו זיי אַ בריה און קלייב זיך פונאַנדער... רעדסטו מיט אים, איז נישט ער פאַרשטייט דיך, און נישט דו פאַרשטייסט אים, נישטאָ קיין שום קלאַסאַווער קאָנטאַקט און קיין אַלגעמיינע אינטערעסן אויך נישט. אָט נעוועלסקי האָט מיך מיטן ווייב אײנמאָל פאַרבעטן צו זיך — האָט מיך זיין פרוי פּשוט פאַרוואָרפן מיט איר געלערנטקייט... ער אַרבעט, סטאַרעט זיך, דעם אמת געזאָגט, מייד איך אַפילו אויס צו רעדן מיט אים אָפנהאַרציק, איך באַמי זיך, נאַטירלעך, אומבאַמערקט באַפעלן און קאָנטראָלירן, צי דער באַפעל ווערט אויסגעפירט, — זיי אַליין פאָדערן דאָס... און דאָס, וואָס דו זאָגסט, זיי זענען דאָך נישט קיין קינדער, ביסטו גערעכט, דו האָסט דאָך זיי אָפן געזאָגט, אַז דאָ טרייבט מען נישט קיין קאַ־

טאָוועס מיט זיי, נאָר מען גייט טון אַ גרויסע זאַך, — דו האָסט דאָך פון דעם טאַקע אָנגעהויבן, אַז דו ווילסט וויסן זייער מיינונג, אַלס ספּעציאַליסטן. איך האָב דאָס זיי אויך איבערגעחזרט. מוז מען גלויבן... אַז שניפּסן טראָגן זיי, די טיוואָלים, אַלע אַלצאַיינע!...

— גוט צו זאָגן — גלויבן! — האָט דער פּאַרוואַלטער אויך אָנגעהויבן צו טראַכטן אויף אַ קול. — אָט וועל איך סיימען אין געגנט. פון געגנט וועט אַוועק אַ דעפּעשע קיין מאָסקווע. דו פאַרשטייסט: אין מאָסקווע וועט מען דאָך אויפן סמך פון די מאַטעריאַלן פון די רעפּובליקן, קאַנטן, געגנטן פונעם פאַרבאַנד, — אין מאָסקווע וועט מען דאָך אין דער אויסרעכענונג פון דעם פינפיאָר־פּלאַן, אין דעם אָפּשניט „פּיצוכט", אין קאַפּיטל „וועטערינאַריע", אין פּאַראַגראַף „קאַמף מיט די עפּיזאָאָטיעס", אָנשרייבן און דאָס דיסקאַנטירן, — אַז דורך די מאַסמיטלען פון דער ראַטן־מאַכט און פון דער וועטערינאַריע וועט ביי דיר צום אָנהויב פון צווייטן פינפיאָר־פּלאַן קיין זכר נישט בלייבן פון די עפּיזאָאָטיעס!... דאָס וועט מען דאָך וועגן דיר אָנשרייבן. עס איז דאָך קלאָר, נו, זאָג אַליין.

—„מען דאַרף האָבן איינענע, — האָט טרובאַטשאָוו אַרמעטיק אַ זאָג געטון. — איינענע, פּאַרטייער... אָט די אַ באַפּעל איך, זיי סטאַרען זיך... און, איך ווייס נישט, ווי זאָל איך דיר זאָגן, — עפּעס גלויבן זיי ווילט זיך מיר נישט. און איך מוז גלויבן. איך בין דאָך נישט קיין דאָקטאָר!... און דער באַפּעל, — איך ווייס נישט, ווי זאָל איך עס דיר זאָגן, — איז אויך נישט אַזוי געוווּנטשן. דער אינטעליגענט האָט נישט ליב קיין באַפעלן, ער... נו, מוז מען גלויבן די מערהייט, אַנישט ווערסט בלייבן ביי דעם איין און איינציקן חושים, ביי אָט דעם גראָזאַן.

„די פּאַרטייער האָבן זיך אויסגעבאָדן אין טייכל נעבן דער אַלטער מיל, און דער פּאַרוואַלטער פון דער קרייזאַגראַר־פאַרוואַלטונג, דער באַלשעוויק און געוועזענער מאַטראָס, האָט זיך אַריינגעזעצט אין זיין כינעזישן מערסעדעס, ווי די שאָפערן רופן די אַלטע צעמזיקטע אויטאָמאָבילן, און אַוועקגעפאָרן אין דער געגנט. דער סטעפּ האָט זיך אויסגעשפּרייט מיט זיין גאַנצער רחבות.

„איוואַן אוודייעוויטש גראָזאַ איז נישט געווען אויפן באַל אינם הויז פון די פאַראַנטוואָרטלעכע טוער. אַ גאַנצע נאַכט איז ער געלעגן מיט אָפענע אויגן ביי זיך אויפן צווייטן שטאָק אונטער דעם ראָמאַנאָווישן שאַפן־פעליץ און זיך איינגעהערט אין דער נאַכט. קיין איין מאָל איז ער נישט אַריינגעגאַנגען אין אַפּטייק אַריין נאָך ספּירט. זיינע הענט זענען געלעגן אומבאַוועגלעך, ווי ביי אַ מת. זיינע אויגן האָבן זיך אַריינגעשפּיזט אין באַלקן. זיין געהילף און דער איינציקער מענטש, וואָס קומט צו אים אַריין, ניקאָלאַי סערגייעוויטש קלימקאָוו, איז געווען אויף דעם חברישן אונטערהאַלט און זיך אומגעקערט פון דעם באַל צו זיך אין דער וועטערינאַר־אַפּטיצינע שוין פאַרטאָגלעך. איוואַן אוודייעוויטש האָט אָפּגעוואַרט זיינע טריט אין דרויסן, ער האָט אים אַ רוף געטון דורכן פענצטער: „זייט אַזוי גוט!“ — ער האָט אויפגעריגלט די טיר און זיך ווידער געלייגט אין בעט אַריין, אונטער דעם פעליץ, די הענט אויסגעצויגן, די אויגן איינגעשפּיזט אין באַלקן. ניקאָלאַי סרעגייעוויטש איז אַריינגעקומען אין דעם פינצטערן צימער, ווו עס האָבן זיך אין די ווינקלען אויסגעלייגט שמוציקע שאָטנס פון דעם פאַרטאָג, ווו עס האָט זיך געפילט מיט אַלטוואַרג און מיט נישט־אויסגעלופטערטקייט. ניקאָלאַי סערגייעוויטש איז אַריינגעקומען נישט איבעריק פריילעך. איוואַן אוודייעוויטש האָט אים דערלאַנגט אַ פּאַפּיראָס. יענער האָט אים זייער שנעל גענומען, אָבער פאַררויכערט האָט ער אים זייער לאַנגזאַם. גראָזאַ האָט געשוויגן: ניקאָלאַי סערגייעוויטש האָט פאַררויכערט און נישט מיט אַמאָל זיך אָנגערופן:

— „און צו וואָס האָט איר דאָס געדאַרפט, איוואַן אוודייעוויטש...

— „וואָס הייסט צו וואָס!? — האָט גראָזאַ אַ געשריי געטון.

— „צו וואָס האָט איר גאָר געדאַרפט אַרויסטרעטן אויפן צוזאַמענפאָר?... און אויב איר זענט שוין יאָ אַרויסגעטרעטן, פאַרוואָס זשע האָט איר נישט פאַרטיידיקט אייער פּאָזיציע, נישט געקעמפט און אָוועקגעגאַנגען מיט אַ סקאַנדאַל... אַ געאַכטער דאָקטאָר, אַן אַלטער פּראַקטיקער און...

„גראָזאַ האָט אים איבערגעשלאָגן מיט אַ פראַגע:

— „וועלכע רעוואָלוציע האָט מען אָנגענומען?

— „נעוועלסקיס רעוואָלוציע, כמעט איינשטימיק.

— „איר האָט געשטימט פאַר?

„ניקאָלאַי סערגייעוויטש האָט אַ קוק געטון אין פענצטער, זייער נישט פריילעך, דערנאָך האָט ער באַטראַכט דאָס פייער פון דעם פאַפּיראָס, — און שליסלעך זיך אָנגערופן:

— „איר קאָנט דאָך נעוועלסקין שווין פון לאַנג? — האָט מען געדאַרפט אָנהויבן פון דעם אַ, האָט מען געדאַרפט דעמאַס־קירן דעם שונא. קוים זענט איר אַרויסגעטרעטן קעגן אים, האָט איר געדאַרפט קעמפן מיט אַלע מיטלען, ביזן סוף, אָבער נישט אָוועקגיין מיט אַ סקאַנדאַל... דאָס איז אָבער נישט דער עיקר...

— „וואָס זשע איז דער עיקר? — האָט גראָזאַ שטרענג אַ פרעג געטון און זיך אויפגעזעצט אויפן בעט, ער האָט זיך גענומען וואַרפן און וואַרטשען. — נעוועלסקין קאָן איך שוין אַ פערטל יאָרהונדערט, פּרינציפּיעל האַלט איך אים פאַר אַ פאַר־רעטער, איך גיב אים נישט די האַנט און וויל גאָרנישט רעדן מיט אים, הייגט ווער שמועסט נאָך דיסקוטירן... — דעם אַלטנס אויגן זענען געוואָרן טרויעריק. — איר האָט געשטימט פאַר? — אָבער זאָגט מיר דאָ, אָט איצט, אויג אויף אויג, דעם ריינעם אמת — אפשר האָב איך געזאָגט ליגן? — צי דען וועלן מיר זיך אַן עצה געבן מיט די עפּיזאָאָטיעס אין פאַרלויף פון פינף יאָר?

„— זיכער, האָט איר געזאָגט דעם אמת! אויב נישט אַלע האָט די מערהייט דאָס פאַרשטאַנען.

„— ווי באַלד אַזוי איז מה רעש!? מה רעש! — האָט גראָזאַ פריילעך אויסגעשריגן. — איך האָב דאָך גערעדט פאַר אונזער זאַך! איך האָב דאָך געהאָלפן דער וועטערינאַריע, איך בין דאָך אויסן געווען די טובה פון דעם לאַנד!... און — איר האָט געשטימט!...

„ניקאָלאַי סערגייעוויטש האָט אָפּגעריסן זיינע אויגן פון דעם פאַפּיראָס און אַ קוק געטון אין דעם אַלטנס אומגליקלעכע און גליקצייטיק פריילעכע אויגן, און זיך טרויעריק אָנגערופן:

„— איוואַן אוודייעוויטש! נישט איך דאַרף אייך לער־

נען!... — וואָס איז? — און אַז מען ווייסט אפילו, אַז מענטשן רעדן באַוווּסטזיניק נישט ערלעכע זאַכן, — טאָ דאַרף מען זיך צו זיי ווענדן, אַז זיי זאָלן אייך שטיצן אין אייער ערלעכקייט? — נו, זאָגט אַליין, צי האָט מען געמעגט אַזוי רעדן, ווי איר האָט גערעדט?... דאָס איז אָבער נישט דער עיקר. וועגן נעוועלסקין וויל איך גאָרנישט רעדן, איך מיין, אַז ער זינגט ווי אַ סאָלאָוויי און באַדעקט אַלץ מיט סמעטענע, צוליב חניפה און צוליב דעם, וואָס ער האָט ליב צו שפּילן אומעטום די ערשטע פּידל. נאָר אָט וועגן אונז, וועגן אַזעלכע, ווי איך, וויל איך רעדן... מיר האָבן זייער ווייניק געלערנט, מיר זענען אומפּאַרטייאישע. עפּעס ווילט זיך שטאַרק גלויבן אין דעם אַלגעמיינעם אויפשטייג, אין די כוחות פון דער רעוואָלוציע, — אפשר וועט דער פּינפּיאָר טאַקע אויפטון וווּנדער — ווער ווייס? דער גלויבן אין דעם ערפאָלג — דאָס איז איינס. דאָס קנאַפּע וויסן — דאָס איז צוויי. נו, און אַז די באָלשעוויקעס וועלן נעמען און אויפבויען אַרום אַלע אונזערע גרענעצן געמויערטע ווענט, און אונזערע גרענעצן וועלן זיין פעסטער, שטאַרקער פון די דייטשישע, — נו, און אַז מען וועט נעמען און אויסראַטן, פאַרברענען אַלע פערד, וואָס לײַדן אויף סאַפּ, — ווער וועט דעמאָלט זיין גערעכט, — איר צי נעוועלסקי?...

„ניקאָלאַי סערגייעוויטש איז אַנטשוויגן געוואָרן, ער האָט נישט געשיקט אַ שמייכל געטון אין ווינקל אַריין זיין נישט דעררויכערטן פּאַפּיראָס, און ווידער אָנגעהויבן רעדן טרויעריק און פאַרביטערט:

„— איר האָט נישט געדאַרפט אַרויסטרעטן, איוואַן אונדייעווימש!... דעם מענטשנס פעל — איז אַ שרעקלעכע זאַך!... — נו, זאָגט אַליין, צו האָט דער חבר טרובאַטשאָוו, פּאַוועל יעגאָראָוויטש, כאָטש איינמאָל גערעדט מיט אייך ווי עס באַדאַרף צו זיין? — און אַרבעטן ווילט זיך דאָך נישט בלויז צוליב דעם אייגענעם פעלכל, נאָר אויך צוליב ערע, צוליב פליכט!... און איר אַליין וועט דאָך אויך נישט רעדן מיט טרובאַטשאָוון, אָט אַזוי ווי עס ווילט זיך אייך, פונם גאַנצן האַרצן, — נו, האָט מען נישט געדאַרפט, האָט איר נישט געטאָרט אַרויסטרעטן!... געוויס, די אַלע, וועלכע זענען אַרויסגעטרעטן

קעגן אייך, ווי אויך די, וואס זענען בכלל ארויסגעטרעטן!.. פאר דער רעוואלוציע, האבן גאנץ גוט געוווסט, איטלעכער אויף זיין שטייגער, אז זיי זאגן ליגנט און איבערטרייבן, — און איר האט דאס געזאגט אויף א קול, איר האט געזאגט דעם אמת הויך, אויף א קול. און אט דערפאר טאקע האבן מיר זיך גע־שמעלט אויף נעוועלסקים זייט. — דאס זאג איך וועגן זיך אליין. מען קאן אפילו זאגן, אז די חברים האבן אייך בארערט, מאכנדיק אייך אי פאר צן אפארטוניסט, אי פאר א פרעמדן עלעמענט, אי פאר א קאנטררעוואלוציאנער, — אבער אט דאס איז עס טאקע, וואס קוים טוט א מענטש דעם אנדערן אן עולה. וועט ער זיך איין טאג טאקע פייניקן, צוליב דעם, און דערנאך— אפילו נישט בלויז מיט זיין באוווסטזיין, נאר מיט זיין גאנצן ארגאניזם, — וועט ער שוין זוכן א בארעכטיקונג פאר אט דער עוולה, און ער וועט זי זיכער געפינען און בפירוש באשולדיקן איין אט דער עוולה אט דעם מענטשן, לגבי וועמען ער איז זי באגאנגען... איר האט נישט געטארט ארויסטרעטן, איוואן אור־דיעוויטש!.. איר האט הערמיט דער זאך קיין טובה נישט געטון, איר האט זיך נישט פארטיידיקט און נישט געקעמפט פאר אייער פאזיציע, און איך מוז אייך זאגן דעם אמת, ווען איר רופט מיך איצט נישט אריין, ווען איר וואלט מיר אזוי גוט ברודעריש נישט געגעבן דעם פאפיראס, — וואלט איך אויך געווארן אייער שונא. מיט אייער ארויסטרעטונג האט איר זיך בלויז שונאים פארשאפט...

„— ביטע זייער!! — איך בעט קיינעם נישט, איך נויטיק זיך אין קיינעם נישט!! — האט איוואן אורדייעוויטש א רעווע געטון, אזוי, אז די שויבן אין די פענצטער האבן אנגעהויבן צו קלינגען. — קיין ציניקער און בארעטער דארף איך נישט אלם פריינט! — מיין ערע האב איך נאך קיינמאל קיינעם נישט פארקויפט! — קיין פארעטער בין איך נישט געווען! — איך דארף קיינעם נישט! איך בעט קיינעם נישט!

„פונקט אנטקעגנאיבער, א פענצטער קעגן א פענצטער, האט זיך געעפנט א פענצטער פון נעוועלסקים דירה. ניקאלאי סערגייעוויטש האט אזש פארבראכן די הענט און זיך געבעטן רחמים:

„— איוואַן אוודייעוויטש, — נעוועלסקי הערט איטלעכס וואָרט, איך בעט אייך, שטילער אַביסל, איך בעט אייך, טוט דאָס נישט!... איך האָב דאָך מיט אייך גערעדט, ווי אַ פריינט, פון גאַנצן האַרצן — איך בעט אייך — ער הערט זיך אונטער!..

„דער אַלטער האָט זיך צוריק געלייגט אין בעט אַריין, זיך צוגעדעקט מיטן שאָפּן־פּעלץ, די הענט האָט ער אויסגעצויגן, די אויגן איינגעשפּיזט אין באַלקן און לאַנג־לאַנג געקוקט אין איין פּינטל אַריין; זיין בליק איז געוואָרן זייער אַ ווייטער, און דער אַלטער האָט זיך צוגעהערט צו זיך, און דער אַלטער האָט זיך אָנגערופן:

„— איך בין אַלט! איך פאַרשטיי דאָס נישט!

„ניקאָלאַי סערגייעוויטש האָט זייער טרויעריק אָפּגעענט־פערט:

„— עך, איוואַן אוודייעוויטש!..

„פּונקט קעגנאיבער, אַ פענצטער קעגן אַ פענצטער, האָט פאַרטאָג אויפגעפלאַמט דער לאָמפּ. לאַוור פעאָדאָסיעוויטש מיט פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַן האָבן זיך געלייגט שלאָפן. אַז ס'איז שוין געווען גוט טאָג האָט זיך פון קעגנאיבער, אַ פענצטער קעגן אַ פענצטער, פון דער וועטערינאַר־אַמבולאַטאָריע דער־הערט גראַזאָס געשריי. ביידע, סיי לאַוור פעאָדאָסיעוויטש, סיי פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ, האָבן גלייך אויפגעפּראַלט דאָס פענצ־טער. דאָס געשריי האָט אויפגעהערט.

„— אַז עס איז אַן אמתער אידיאָט, אָט דער גראָזאַ, אָט אַ פאַמיליע־נאָמען זיך אָפּגעזוכט! — האָט לאַוור פעאָדאָסיעוויטש געזאָגט.

„— און ער האָט טאַקע אַזוי דערקלערט, אַז 'ער גלויבט נישט אין דער פאַרניכטונג פון די עפּיזאָאָטיעס און וויל מער נישט רעדן און האָט פאַרלאָזט די פאַרזאַמלונג? — אָט אַן אידיאָט! — האָט ער טאַקע אַזוי געזאָגט? — האָט פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ צום צוואַנציקסטן מאָל איבערגעפרעגט און זייער שטיל צוגעגעבן: — אָבער דו, לאַוור, האָסט נישט קיין מורא? מיינסטו נישט, אַז דאָס איז שוין צופיל און די געגנט וועט פאַראָרדענען מען זאָל דאָס רעווידירן?

„לאזור פעדאסיעוויטש האָט געמאַכט אַ טראַגישע מינע און טראַגיש געענטפערט:

„— ניין, איך האָב נישט וואָס מורא צו האָבן, ווען דו וואָלסט אָבער געוווּסט, ווי זיי זענען מיר דערעסן!...

„— ווער, — גראַזאַ?

„— ניין, די באָלשעוויקעס, גאַטירלעך, — אָט די אַלע גרויע היץ־רייד, אָט די גאַנצע גאַרישקייט! — אָ, ווען דו וואָלסט געוווּסט, ווי דאָס אַלץ איז מיר שוין נמאס געוואָרן, ווי עס נודיעט מיך פון זיי!.. וואָס שייך גראַזאַן, וועל איך מאָרגן גלייך דערלאַנגען אַ פּראָטעסט דורך דער פּראָפּאַריינישער ליניע...

„— אָ, יאָ, געוויס!... — האָט פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ געזאָגט.

ווען עס איז שוין געוואָרן גוט טאָג, האָט ביים הויז פון די פּאַראַנטוואָרטלעכע טויער אַ כריפּע געטון דער כינעזישער מערסערעס, און באַלד נאָך אים האָט אַ דונער געטון איוואַן אוודייעוויטשעס דראָשקע; ער איז געפאָרן אויף דער פּאַרזיכערונג פון די גרויסע און קליינע הערנער בהמות און פערד. איוואַן אוודייעוויטש איז געזעסן רייטנדיק אויף זיין דראָשקע אין זיין פּאַרוסינענעם שטויב־מאַנטל און אין שטרויענעם קאַפּעליוש. הינטער אים איז צו דער טאַרבע מיט האָבער געווען צוגעבונדן אַ ריזיקע טעקע. דאָס האַלבראַסאָווע פערד איז געגאַנגען לעבעדיק און פריילעך. ביים אַראָפּלאָזן זיך פון דעם סאַבאָרבאַרג, האָט איוואַן אוודייעוויטש באַגעגנט דעם חבר טרובאַטשאַיון. טרובאַטשאַוו האָט אַ רוף געטון איוואַן אוודייעוויטשן:

„— הער נאָר, איוואַן אוודייעוויטש, וואָס דרייסטו אַ ספּאָדעק? דו זאָג מיר בעסער פּראָסט און פּשוט, פון ריינעם האַרצן ווען אָט די עפּיזאָאָטיעס. אינטעליגענט, שדים, רוחות, וואָס איר זענט, שניפּסן טראָגט איר!... דו זאָג מיר בעסער אָפן. פון ריינעם האַרצן, צי האָט נעוועלסקי אונז דאָ נישט אָפּגענאַרט?...

„גראַזאַ האָט געענטפערט זייער רואיק:

„— נו, זאָג דו אַליין, זיבעציק פּראָצענט פון אונזערע בהמות זענען דאָך קראַנק אויף וואַגיניט, — אין האָלאַנד, אין

דעם קו־לאַנד, איז דער פּראָצענט פון בהמות, וואָס זענען קראַנק אויף וואַגיניט און טובערקולאָז אויך ריזיק גרויס, — דו נעם די דענישע סטאַטיסטיק, אויב דו גלויבסט נישט דער דייטשישער...

„— דו לאָז געמאַך, שיט נישט אַזוי מיט דיין וויסנשאַפט, — דו זאָג מיר בעסער קורץ און שאַרף, — צי וועלן זיי בלייבן, צי וועלן זיי נישט בלייבן? — און דערצייל מיר בעסער וועגן נעוועלסקין, — האָט טרובאַטשאָוו זיך אָנגערופן. — נאַ, פאַר־רייכער, איוואַן אוודייעוויטש!

„— זיי וועלן בלייבן, — האָט גראָזאַ פעסט געענטפערט און נאָך אַנטשלאָסענער צוגעגעבן: — און וועגן נעוועלסקין האַלט איך נידעריקער פאַר מיין כבוד צו רעדן וועגן אים. צום ווידערזען.

„איוואַן אוודייעוויטש האָט גענומען די לייצעס אין האַנט.

„— שטיי נאָר אַ ווײַלע, וואַרט. ווהין פאָרסטו דאָס? — אפשר ווייסטו עפּעס וועגן נעוועלסקין? — און דו, אויב דו ביסט אַזוי זיכער אַז זיי וועלן בלייבן, איז אפשר קלייבסטו זיך עפּעס צו טון, אַז זיי זאָלן טאַקע בלייבן? פאַרוואָס מוז איך דווקא דיר גלויבן?

„— צום ווידערזען, — האָט גראָזאַ געזאָגט. — דו רעדסט נאַרישקייטן. איך פאָר אויף פאַרזיכערונג.

„אויף די לאַנקעס זענען געלעגן נעפּלען. טרובאַטשאָוו האָט באַגלייט גראָזאַן מיט פאַרנעפּלטע אויגן. און אויפן באַרג איז געבליבן דער רוסישער ישוב, וואָס איז אין די צייטן פון די צאַרן איוואַנס געווען אַ פעסטונג און איז דערנאָך געוואָרן אַ פאַרוואָרפענער העק, אַ מאַרק און אַ פאַרהאַמערטער סאָבאָר אַנשטאָט דער געוועזענער הילצערנער פעסטונג. אין דרום, צפון, מזרח, מערב — שטייען הייזער. האַרבסט־צייט, ווען עס גיסן רעגנס, טופּען איבער די דעכער פון די הייזער מאָמאַיע־ווישע חילות פון נעכט און רעגנס, איבער דער שטאָט בלאָזן ווינטן און זאַווערוכעס... און ווי עס טרעפט אַלעמאָל אין דער נאַטור, האָט דעם פרילינג פאַרביטן דער זומער, און דעם זו־מער דער האַרבסט. ווינטער האָבן אַלץ פאַרשיט די שנייען. אַט

אזוי זענען געגאַנגען די יאָרן. די רעוואָלוציע האָט מיט אירע פּלענער אָט די שטאָט אויסגעמיטן, די סאָוועטישע פּלאַנירונג האָט אין דער שטאָט אַריינגעזעצט אַ ראַיאָן־אויספּירקאָם. צום אָנהויב פֿונם פּינפּיאָר האָט מען אין דער שטאָט פֿון די קלויסטערס אַראָפּגענומען די גלעקער, — די שטאָטישע האָבן געטענהט, — אַז דאָס וועט נישט געשען, דאָס פֿאָלק וועט זיך צעבונטעווען און נישט דערלאָזן, מ'זאָל אַראָפּנעמען די גלעקער, — די גלעקער האָט מען אָבער אַראָפּגענומען און מען האָט גאָר פֿאַרגעסן צי עס זענען אַמאָל געווען גלעקער. און נישט מיטן ווילן פֿון די שטאָטישע, נאָר מיטן ווינט, וואָס האָט זיך דורכגעטראָגן איבערן גאַנצן לאַנד, האָבן אויפגעבריוזט די דערפער אַרום דער שטאָט, און זענען אַלע געגאַנגען אין די קאָלווירטן, — די שטאָטישע האָבן געטענהט, — עס וועט פֿון דעם גאָרנישט זיין, דער אינדיווידועלער לאַנדווירט איז אָבער פֿאַרשוווּנדן געוואָרן, און אַרום האָבן זיך אָנגעהויבן צו מוימעשים. נאָך דער קאָלעקטיוויזאַציע איז איינמאָל די גאַנצע שטאָט נישט געשלאָפן אַ נאַכט, די קונדייסים האָבן באַהאַנגען די פּאַרקאַנעס, און די יוגנט איז געגאַנגען באַגעגענען, — מען האָט באַגעגנט טראַקטאָרן פֿון דער סטאַציע, טראַקטאָרן, וועלכע קיינער האָט נאָך ביז דעמאָלט דאָ נישט געזען. די טראַקטאָרן זענען אַריינגעפֿאָרן אין דעם אָנגלעקערדיקן סאָבאָר, אין דעם גאַראַזש. די שטאָטישע זענען נאָכגעגאַנגען נאָך די טראַקטאָרן ביזן סאָבאָר און זענען געווען אַנטציקט, דריי טעג נאָכאַנאַנד איז מען געגאַנגען זיי באַקוקן, און אין פֿעלד איז מען אויך געגאַנגען זען, ווי אַזוי זיי אַקערן דאָס, — און זיי האָבן נאָך די טראַקטאָרן גאָרנישט באַמערקט, ווי פֿון דער סטאַציע ביז צו דער שטאָט איז אָנשטאָט דעם אַלטן שליאַך געוואָרן אַ שאָסיי און איבערן שאָסיי האָט אָנגעהויבן פֿליען אַן אויטאָבוס. נאָך די קאָלווירטן, אין טומל מיט די טראַקטאָרן, האָבן די שטאָטישע באַמערקט, ווי אונטערן באַרג, דאָרט, וווּ עס איז געשטאַנען די אַלטע צעבראָכענע מיל, האָט אָנגעהויבן צו אַרבעטן אַן עלעקטרישע סטאַציע, און דער שטאָטישער האָט אָנגעהויבן צו פֿאָדערן אין ראַיק מען זאָל צו זיי אַריינפֿירן עלעקטריע. אַ סך שטאָטישע זענען פֿאַרשוווּנדן פֿון דער שטאָט און

אַ סך נײַע אײַנוווינער זענען צוגעקומען און זיך באַזעצט אין שטאָט.

„אַט אַזוי זענען פֿאַראיבער פֿיר יאָר.

„פֿאַלינאַ איסידאָראָוונאַ האָט זיך געקליבן צו באַגעגענען די שוועל פֿון דעם צווייטן פֿינפֿיאָר אין לאַנדקענטשאַפֿט־מוזיי. עס איז געווען דעצעמבער. עס איז פֿאַרגעס געוואָרן, אָבער עס איז געווען גוט באַקאַנט, אַז די עקספּאָזיציעס זענען אין דער געגנט פֿאַראַן. גראָזאַס הויז איז געשטאַנען פּונקט קעגנאיבער, אַ פֿענסטער קעגן אַ פֿענסטער פֿון נעוועלסקיס הויז. און שוין ערב נײַ־יאָר זענען מיט דעם נײַעם שאָסיי אין שטאָט אַרײַן אַראָפּ־געקומען צוויי נײַאינקע אויטאָס. פֿון איינעם איז אַרויסגעקראָכן דער געוועזענער מאַטראָס — אין אַ שאָפּן־פּעלץ, אין אַ פֿוטערן היטל און אין פֿוישן — דאָס געזיכט זײַנס איז געווען פֿאַר־פֿרוירן און דער שראַם, וואָס איז געבליבן פֿון אַן אַמאָליקן שניט מיט אַ שווערד, איז פֿון דעם פֿראָסט געווען ווײַס. אין דעם לאַנדקענטשאַפֿט־מוזיי, פֿאַר וועלכן מען האָט אָפּגערוימט דעם שנײַ, האָט מען אָנגעצונדן אַ מעכטיקע עלעקטרישע לאָמפּ — דאָרט איז פֿאָרגעקומען די זיצונג פֿון דער קאָמיסיע, וועלכע האָט קאָנטראָלירט, וואָס עס איז אָפּגעטון געוואָרן אין דעם פֿינפֿיאָר. דער געוועזענער מאַטראָס האָט לאַנגזאַם געלייענט די געל־געוואָרענע סטענאָגראַם־בויגנס. נעבן אים איז געשטאַנען דער חבר טרובאַטשאָוו, וועלכער האָט זיך אָנגעבויגן און אויך אַרײַנגעקוקט אין די בויגנס.

„— עך, דו, — שניפּסן!... זיי זענען דאָך נישט קיין קינ־דער!...

„דעם לעצטן האָט מען אויפֿגעוועקט איוואַן אַודייעוויטש גראָזאַן און אים געזאָגט, ער זאָל תּיכּף ומיד קומען אין לאַנד־קענטשאַפֿט־מוזיי. אין מוזיי־זאַל איז פֿון אונטער אַ לאָמפּ מיט אַ גרינעם אַבאַזשור איוואַן אַודייעוויטשן אַנטקעגנגעקומען אַ מאַטראָס, אים אויסגעשטרעקט די האַנט און געזאָגט:

„— דערקענסט מיך נישט, איוואַן אַודייעוויטש?! — שלום עליכם, וואָס מאַכסטו? — מיר לייענען דאָ די סטענאָ־גראַמעס, — אַט דאָס אַ, געדענקסט, ווען מיר האָבן צונויפֿגע־שטעלט דעם ערשטן פֿינפֿיאָר־פּלאַן — דו האָסט דעמאָלט גע־

זאָגט, אַז די עפּיזאָאַטיעס וועלן בלייבן. זיי זענען טאַקע גע־בליבן. מיט וואָס קאָנסטו זיך פאַרענטפערן?

„— שלום עליכם. איך דערקען אייך. זיי זענען געווען און זענען פאַרבליבן, ווי איך האָב געזאָגט.

„— דו זאָג אונז בעסער, מיט וואָס דו קאָנסט זיך פאַר־ענטפערן? נעוועלסקי האָט דאָך אונז אָפּגעפּרייערט, — מען וואָלט דאָך אים געדאַרפט אַרעסטירן דערפאַר...

„— אַרעסטירן? — האָט גראָזאַ איבערגעפרעגט און זיך צעשמייכלט מיט אַלע זיינע האָר.

„— אַרעסטירן, — האָט דער מאַטראָס געענטפערט. — און אָט מאַקע דערפאַר אינטערעסירט אונז אַזוי, מיט וואָס דו וועסט זיך פאַרענטפערן? — וואָרן, ווען דו וואָלסט אונז פאַר־פיר יאָרן אַלץ דערציילט וועגן נעוועלסקין, וואָלט מען אים, קאָן זיין, נאָך דעמאָלט אַרויסגעיאָגט — און מיר וואָלטן אַ דאַנק דעם נאָר געוווּנען. ווי מיינסטו, דערפאַר וואָס דו האָסט אויסבאַהאַלטן מנוולים קומט דיר אַ גרויסער דאַנק? — חבר טרובאַטשאָוו האָט דאָך מיט דיר גערעדט, פון טיפן האַרצן מיט דיר גערעדט!... און פאַרלאָזן זיך אויף דיר קאָן מען?

„— מען קאָן.

„— פאַרוואָס־זשע האָסטו דאָס מנוולים גערעקט און אויסבאַהאַלטן?...

„,אין מוזיי איז געווען זייער ליכטיק און וואַרעם. הינטערן מוזיי איז געלעגן דער רוסישער ישוב, די שטאָט. אין די אַמאָ־ליקע צייטן זענען דאָ אַהערצו געקומען די מאַמאַיעס, עס איז דאָ געווען אַ פעסטונג. אַגב, בשעת מען האָט אַראָפּגענומען די גלעקער פון דעם סאָבאָר, האָבן די שטאָטישע געטענהט: עס וועט נישט געשען. גראָזאַ האָט זיך צעבונטעוועט, הייגט ווער שמועסט נאָך לאַוור פעאָדאָסיעוויטש נעוועלסקי, — די גלע־קער האָט מען אָבער אַראָפּגענומען, און פאַרגעסן אין זיי, און דער סאָבאָר הייסט פּראָסט און פּשוט — דער טראַקטאָר־גאַראַזש".

אין דער דאָזיקער דערציילונג האָט זיך איבערגעחזרט כמעט די זעל־ביקע סיטואַציע, וואָס אין ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס דערציילונג: נעוועל־סקי דאָס איז אַנטאָן, און גראָזאַ — ראָמאַן. אין דער דערציילונג זענען

אריבערגעטראָגן געוואָרן די טראַדיציעס פון דעם „קלאַסישן ראָמאַן" און פון „קלאַסישן דענקען", אָט די טראַדיציעס, ווען מען קאָן נעמען לעוו טאָלסטאָים „קריג און פרידן" און אַוועקלייגן ביי זיך, ביי דער לינקער האַנט. אַרבעקאָוו האָט גענומען אַ ריכטיקן געדאַנק—דעם געדאַנק, אַז זאָגן ליגן דער רעוואָלוציע און זיין ניטראַל אין דער רעוואָלוציע — טאָר מען נישט, ער האָט אָבער געשילדערט אַזאַ רעוואָלוציע, אַזעלכע באָלשעוויקעס, אַזאַ „קאָמפּאָזיציע" (אַ פּאַלעכער וואָרט!) פון באַציונגען צווישן נעוועלסקין און גראָזאַן און מיט די פּאַרטייער, וועלכע זענען נישט געווען און נישט געקאָנט זיין. — פּאַלעך און ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש, די רעקאָנסטרוקציע פון דעם פּראָלעטאַרישן דענקען, — זענען דערויף עדות. אין דער רעוואָלוציע איז געווען דאָס גאַנצע לאַנד, די רעוואָלוציע האָט געמאַכט פאַר זיך יעדער מענטש. סיין שטעט, ווי

— „די רעוואָלוציע האָט מיט אירע פלעגער אויסגעמיטן
די שטאָט"

ווי

— „די שטאָטישע האָבן געשמועסט"

און גאָרנישט געטון, — אַזעלכע שטעט זענען גאָרנישט געווען, זיי זענען געבליבן בלויז אין די ליטעראַרישע אופנים פון שילדערן, וועלכע זענען אריבערגעטראָגן געוואָרן אין אונזערע סאָציאַליסטישע צייטן פון די קלאַסיקער. די פּאַרטיי איז נישט געווען און האָט נישט געקאָנט זיין אַ „זאַך פאַר זיך" — זי איז געווען אין לאַנד און מיטן לאַנד. עדות זענען דערויף: — ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס זון, הער וועגמייסטער, — וואַקוראָוום, דידיקינס, זובקאָווס, דעם צווייטן זובקאָווס, טשעקורינס קינדער, בוטאָרינס פּלימעניצעס, — די אינזשינערן, דאָקטוירים, אַגראָנאָמען, לערער. בוטאָרינס פּלימעניצעס וועלן בשום אופן נישט אַרויסקומען צו דער אַלטער מיל אויף אַ ראַנדקע מיט לאַוור פּעדאָסיעוויטש. טשעקורינס זון — דער דאָקטאָר — וואָלט נישט בלויז אויסגעלאַכט די אַלע רייד וועגן די עפּיזאָטיעס, נאָר ער וואָלט דאָס אויך פריער גוט באַהאַנדלט און אַרומגערעדט אין קאָמיונג. אַ קרייז־סטאַטיסטיקער פאַר אַ פּראָיעקט פון אַעראָ־עלעקטריפיקאַציע... טשעקורינס, דידיקינס, וואַטאַגינס קינדער וועלן אַליין זאָגן, וואָס זיי דאַרפן נויטיק האָבן פאַר פּאַלעך. און דער וועג פון דער סטאַציע אין

שטאָט אריין, — קאָן נישט אנטשטיין „אומבאַמערקט", ווייל דער וועג־טעכניקער, ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס זון, וועט שטעלן אויף די פיס די גאַנצע שטאָט און אַלע אַרומיקע דערפער בראש מיט זיין פאָטער, מיט ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשן, אויף דעם בוי פון דעם וועג. וואָס קאָן דוכט זיך זיין אַ מער פאַרוואָרפענער העק, ווי אָט דער העק פון באַגאָמאָזן?! — ניין, חבר טרובאַטשאָוו, דער פאָרזיצער פון ראַיראַט, וואָס האָט חתו־נה מיט אַ טאָכטער פון אַן אָרטיקן דיאַקאָן, וואָס שרעקט זיך פאַר אַ שניפּס, — ניין, ער קאָן נישט עקזיסטירן אין דער רעאַלקייט, וואָס שטעקט נאָך אין דער קלאַסישער „קאָמפּאָזיציע". די פּאַרטיי איז גאָר נישט קיין „זאַך פאַר זיך"!... אין פאַלעך איז חוץ דעם פאָרזיצער פון דעם אויס־פירקאָם, וואַסילי וואַסיליעוויטש זימין, נאָך פאַראַן דער סעקרעטאַר פון ראַיקאָם שעסטערנין, נאָך פאַראַן קאָמיוניסטן — און עס איז דאָרטן אפילו דאָ אַן אָנפירער פון דער מיליץ, וועלכער האָט איינמאָל (לויטן פאַלעכער געזעץ פון „פאַרקערטער פּערספּעקטיוו"!) — איינמאָל — — — אין פאַלעך איז פאַראַן אַ דראַמאַטישער קרייז פון זעלבסטטעטיקייט, וועלכער שטעלט פּיעסעס אין דעם הויז פון סאָציקולטור (נו, עס איז קלאָר ווי דער טאָג, אַז פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ וואָלט דאָ געווען „דאָס האַרץ" פון דעם קרייז), — דאָס דאָזיקע קרייזל האָט איינמאָל באַשטימט דעם טאָג פון אַ ספּעקטאַקל, צעהאָנגען געשריבענע אַפישן, און דערנאָך דעם ספּעקטאַקל נישט דורכגעפירט, ווייל עס האָבן געפעלט אַקטיאָרן,— און דער אָרטיקער אָנפירער פון דער מיליץ האָט צוויי אַזעלכע בײנאַכט ביי זיך אין קאַנצעלאַריע פאַרזאַמלט אַלע „אַרטיסטן" (— נו, עס איז קלאָר, אַז צווישן זיי אויך פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ), — זיי צונויפגע־רופן מיט אַ שטרענגער פראַגע — פאַרוואָס די אַקטיאָרן האָבן דאָס עובר געווען אויף דער פּראָלעטאַרישער דיסציפּלין, געדולט אַ ספּאָדעק און אָנגעפּיפּט דעם עולם, וואָס איז געקומען הנאה האָבן פון דעם ספּעק־טאַקל!? (פּאָלינאַ איסידאָראָוונאַ וואָלט נישט געהאַט פאַר וועמען צו ציי־טירן די היינטצייטיקע סאָוועטישע ליטעראַטור, איזדיעקוועענדיק זיך אי־בער איר!...).

דאָס הייסט, אַז פֿאַלעך און ראָמאַן אַרכיפּאָוויטש האָבן לערנענדיק, אויסלערנענדיק, אויף דער פּראַקטיק געוויזן, ווי אַזוי מען דאַרף שרייבן, אויסמיידנדיק די קלאַסיקער, — און זיי האָבן טאַקע פאַרוקט אין אַ העק פון פּאָרטפעל אַרבעקאָווס דערציילונג, די נישט ריכטיקע דערציילונג, הגם זי איז אָנגעשריבן געוואָרן לויט אַ ריכטיקן געדאַנק וועגן דער נישט

צביעותדיקייט לגבי דער רעוואָלוציע, וועגן דער פאַרברעכערישקייט פון „נייטראַלקייט״, וואָס טאָר אין תוך גענומען נישט זיין.

סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געהערט דאָס לאַנד, זיין היימלאַנד, דאָס היימלאַנד פון מערקווירדיקע טואונגען און געשעענישן, דאָס היימלאַנד פונם איבערבוי פון דער געשיכטע און פון דעם מענטשלעכן באַוווסטזיין, פון געבורט פון מענטשן פון דעם נישט זיין, פון געבורט פון שטאַט, פון דער אינדוסטריע און קונסט. די פאַלעכער פאַפיע־מאַשע און לאַקירן, די פאַלעכער אינדוסטריע, די קונסט פון דער פאַלעכער מיניאַטור, די שטאָט פאַלעך — זיי אַלע זענען געבויט געוואָרן לויטן געזעץ פון דער „פאַרקערטער פערספעקטיוו״ — זיי האָבן דערוויזן „פון דעם קעגנזעצלעכן״ אונזער צייט. עס זענען דורכגעגאַנגען די גורלות פון מיליאָנען מענטשן, די ווונדערלעכע קאַריערעס, ווי ראָמאַן אַרכיפאָוויטשעס קאַריערע, וועלכע האָט געגראָבן, חוץ דעם אַלעמען, די קאַריערע פאַר דעם נייעם טייך, פאַר דעם אומגעוויינטלעכן טייך וואָלגע־מאָסקווע־קאַנאַל, פון דעם זעלבן טייך, וואָס וועט „אַפשווענקען״ די שטאָט אוגליטש אין איוואַנאָווער געגנט צוזאַמען מיט די אוגליטשער, מיט די אויטאָרס פון די בריוו פונם קבר פון צייטן. סערגיי איוואַנאָוויטש האָט געשפירט דעם גאַנג פון דעם אייזברעכער פון דער געשיכטע — דעם וועג פון די רוסישע באָלשעוויקעס — פון דעם אייזברעכער, וואָס צעברעכט די גלעטשערס פון יאָרהונדערטן. דאָס אַלץ איז געווען ווונדערלעך. נו, איז דען נישט ווונדערלעך צו לעבן, און צי איז נישט טאָפלט ווונדערלעך צו זיין, — נו, זאָל זיין אַפילו אַ בוי־אַרבעטער, זאָל זיין אַפילו אַ שטיינהאַקער פון אַט דער עפאָכע!? אַט פונקט אַזוי ווי פון טויזנטער אייזנשטויבעלעך און שטויב פון דעם געזעענעם און געהערטן קלייבט דער געשטאַלט־מאַגניט בלויז אָפ דאָס, וואָס איז אין איינקלאַנג מיטן באַוווסטזיין און מיט דעם געפיל, ווי דאָס געשטאַלט פון דער עפאָכע — —

יעפים וויכרעוו, דער ריטער און פאָעט, איז געקומען קיין פאַלעך צו אָרגאַניזירן די פאַלעכער יובליי־פייערונגען, ער איז דאָרטן קראַנק געוואָרן און איז געשטאָרבן. מען האָט אים מקבר געווען אין פאַלעך נעבן דעם אַרכיטעקטור־פרעסקישן מוזיי, אַט דאָרט, וווּ מען פראָיעקטירט איצט צו מאַכן דעם פאַלעכער פאַרק, אויף דעם אָרט, פון וואַנען עס הויבט זיך אָן די נייע אַרכיטעקטור־בויאונג פון פאַלעך, אַט די, וואָס וועט צונויפקרייצן די אַמאָליקע יאָרהונדערטן מיט דער קעגנוואַרט און

מיט דער צוקונפט. אויף יעפימס מצבה זענען אויסגעקריצט פושקינס ווערטער:

„אין דעם פינסטערן קבר רוט די קינסטלערס פריינט און ראַטגעבער. — ווי געהאַלזט וואָלט ער דיך, ווי געפרייט וואָלט ער זיך מיט דיר!“

יעפים איז געשטאָרבן פון אַ שרעקלעכער קראַנק — פון אַ בלוט־פאַרגיפטונג. געלעגן איז ער ביי וואַטאַגינען אין שטוב. ווי נאָר ער איז קראַנק געוואָרן האָט ער גלייך אָנגעהויבן רעדן וועגן טויט. ער האָט באַלד ד ע ר ש פ י ר ט דעם טויט. ער איז שנעל באַדעקט געוואָרן מיט טויט־פלעקן. און ער האָט אָנגעהויבן רעדן פון היץ. אין די היץ־רעדער האָט ער געשמועסט און זיך אויסגעטענהט מיט די פאַלעכער. אין היץ האָט ער גערעדט מיט דער פאַרטיי און מיט דעם פירער. ער האָט ראַפּאָרטירט דעם פירער וועגן פאַלעך. ער האָט געדאַנקט פאַר פאַלעך. ער האָט געבעטן דעם פירער ער זאָל שיצן פאַלעך, ווען ער, יעפים, וועט שטאַרבן. —

דאָס קאָרן, ווען עס ווערט באַשטויבט, ווען דאָס ברויט ווערט באַפרוכפּערט, — שמעקט מיט שטויב און מיט מענטשלעך לייב. אָבער די דאָזיקע ריחות זענען קוים־קוים קענטלעכע, זיי זענען פאַרשטעלט דורך די ריחות פון טאָג, פון ווינט, פאָלין, קאָרנבלומען, גלעקעלעך, רומיאַנעק. פאַר דער שקיעה און נאָך דער שקיעה, ווען די בלומען שמעקן זייער שטאַרק, פלעגט סערגיי איוואַנאָוויטש לאַנג ליגן ביים קאָרן און אויף דעם נישט געשניטענעם גראָז. ער פלעגט זיך אומקערן אַהיים מיט גאַנצע בעזעמער רומיאַנעק, קאָרנבלומען, שמשאַוו. מען האַלט, אַז די דאָזיקע בלומען שמעקן נישט — און דאָס איז נישט ריכטיק. ביינאַכט הויבן זיי אָן אָנצופילן מיט דעם ריח, וועלכן מען דאַרף אָנרופן ריח פון זומער און היץ, און פון שטויב און רו, פון קאָ־יאָר און שקיעה. די חלומות און די ריחות פון אָט די בלומען מישן צונויף די וואָר מיט דער ווירקלעכקייט, פלאָנטערן צונויף יאָרצענדליקער מיט דעם, וואָס עס איז קיינמאָל גאָר נישט געווען, מיט דעם, וואָס עס איז ערשט נעכטן געווען. אין חלום איז אַרבעקאָוו און איוואַן, סידאָר, פּעטער, — נאַטירלעך דערזעלבער אַרבעקאָוו, — אָבער אין חלום דערציילט אָפּט איוואַן אַרבעקאָוו אַזעלכע אמתן, פון וועלכע אַרבעקאָוו האָט קיין אַנונג נישט געהאַט, און סידאָר פּראָוועט פאַר אַרבעקאָוון אַזעלכע שטיק, וועגן וועלכע אַרבעקאָוו האָט אפילו די מינדסטע פאַר־

שטעלונג נישט געהאט, — דאס הייסט, אז אין חלום ווערט דאס באַוווסטזיין אזוי צעטיילט, ווי קיינמאל נישט אויף דער וואר, —עס ווערט צעטיילט אזוי ווי אויף דער וואר בלויז ביי קראנקהייטן. די חלומות באַשטימען אבער דאס רעאלע לעבן און דעם רעאלן באוווסטזיין פון דעם מענטשן.

און די חלומות...

ע פ י ג ר א ף :

„...די סאָוויעטישע רוסישע ליטעראַטור האָט שוין איר געשיכטע. ווען אַ מענטש, אַ קלאַס, אַן עפּאָכע קומט אויף אַ ניי אָרטיי...

...אין קאווקאז, אין דעם בארג־שפאלט טרוסא, האט ארבעקאוון גע־פאקט א שטורעם. איבער די בערג, אין הימל, האבן געלויכטן די שטערן. דער שטורעם און דער גאס־רעגן איז געווען אונטן, די דונערן האבן גע־דונערט און אונטער די פיס האבן זיך די בערג געשלײדערט מיט די דו־נערן, און אונטער די פיס האבן געצאפלט די בליצן. איבער דעם שטורעם, ביי די שפיצן פון די בערג האט מען געקאנט טראכטן וועגן דעם קאסמאס. די פערד זענען געגאנגען פוסטריט, אראפ, צו די טאלן. און ביים אפשיין פון די בליצן פון רעכטס, פון לינקס, פון פארנט, ביי די זייטן, זענען פון אונטן ארויף צו די אייז־באדעקטע בארג־שפיצן, צום קאזבעק געקראכן די וואלקנס. זיי זענען געגאנגען איינציקווייז און המו־נימווייז. זיי האבן ארומגעהילט די פערד מיט נעפל און ווארעמקייט פון די טאלן. זיי האבן באהאלטן אין זיך די פערד און די פעלזן. און פלו־צים האבן דא דערנעבן, א שפאן צען פון דאנען, דורכרייסנדיק די וואלקנס אזוי, אז די פערד האבן זיך צוגעפרעסט איינס צום אנדערן, איינצייטיק זיך אויפגעריסן א בליץ און א דונער. דער בליץ האט צע־שניטן די פינסטערניש מיט א בלענדנדער שיין. דער דונער האט אונ־טערגעכאפט די שיין, אויפגעטרייסלט די לופט, אנקלאפנדיק זיך אין איין פעלז, אין צווייטן, אין הונדערטסטן. עס האט א גאס געטון א רעגן און בזו הרגע האבן פון די פעלזן גענומען לויפן, יאגן ריטשקעס, שטראמען, וואסערפאלן. די בליצן און דונערן האבן זיך געאיילט צום קאזבעק. די וואלקנס זענען שוין געווען פון אויבן, די דונערן זענען געפאלן פון אויבן. די מענטשן זענען שוין נישט געווען אין קאסמאס, נאר אויף דער ערד. אין עטלעכע טעג ארום איז ארבעקאוו דעמאלט אפגעזעסן א גאנצן פרימארגן איבער די אריטמעטישע חשבונות, וועלכע האבן געפאדערט

אַן אינטעגראַלע אויסרעכענונג, — ער האָט אויסגערעכנט די רעלאַטיווקייט פון דער צייט, — אַט יענע רעלאַטיווקייט, וואָס האָט אים אין צוויי יאָר ארום ביי דער איוואַנאָווער גאָמענלאָזער אַזיערע און אין דער ערשטער פּאָלעכער סאָלאָוויי - מאַי - גלעקלדיקער נאַכט געגעבן די רעיונות וועגן דעם אומקום פון „מאַקסימען״, רעיונות, וועלכע האָבן פּאַרקערעוועט אַרבעקאָווס געדאַנקען צו דער רויטער מאַלקאָ... און אין עטלעכע טעג אַרום, מאַקע דאָרט, אין קאַווקאַז, נאָך די אַריטמעטישע אינטעגראַלן פון לאַנגלעבן אין דער שטיקעניש פון דעם אַלאַזענער טאָל און נאַכט, אין דער שטאָק־פינצטערניש, האָט אַרבעקאָוו דערהערט אַן אויסטערליש משאַמקען און געשרייען, וואָס האָבן זיך דערטראָגן פון די פעלדער. אויף די פעלדער, אויף די טאַבאַק - פּלאַנטאַציעס, האָבן די גרוזינערקאָלווירטניקעס געבראָכן די צייטיק געוואָרענע טאַבאַק־בלעטער און צוגעגעבן מוט איינס דאָס אַנדערע מיט די נאַכט־געשרייען. זיי האָבן געשריגן עפּעס ענלעכעס צו „גכאַם־גכאָ! גכאַם־גכאָ!״ — און אַט דער גכאַם־גכאָ אויף פאַרשידענע נוסחאות, אויף פאַרשידענע טענער, האָט זיך איבערגעקייקלט פון פּלאַנטאַציע צו פּלאַנטאַציע, דערמונטערנדיק די קאָלווירטלער אין זייער קאָלעקטיווער נאַכט־אַרבעט. כּדי דער טאַבאַק זאָל זיין גוט, מוז מען די טאַבאַק־בלעטער רייסן ביינאַכט, און ביז פאַרטאָג מוז מען די דאָזיקע בלעטער אויפהענגען אין די טרוקן־האַלעס. די טאַבאַק־בלעטער זעען אויס, אַזוי ווי שפּאַרבער־פליגל. אין דער פינסטערניש האָבן געסקריפּעט אַרבאַס (פורן), הינטער די אַרבאַס זענען געקראָכן פייערלעך פון לאַמטערנס, וועלכע מען רופט „פלעדערמייז״. דעם טאַבאַק, ווי נאָר זיינע בלעטער ווערן צייטיק, מוז מען אַראָפּנעמען אין משך פון געציילטע טעג, און די אַרבעט מוז מען טון נאָר אין דער פינסטער, ביינאַכט. און אַמאָל פינף אין משך פון דער נאַכט האָט אַרבעקאָוו באַגעגנט דעם שלאָפלאָזן, פריילעכן און אַקטיווסטן מענטשן, וועלכער האָט דערמוטיקט, נישט געוואָלט הערן, געשלעפּט פאַר די אויערן, געלויבט, גערעדט גאָר גאָר שטיל, און אָנגעפלויגן אַזוי ווי אַן אָדלער מיט זיינע באַפעלן, — דאָס איז געווען דער סעקרעטאַר פון לאַגאָדעכער ראַיקאָם,— ער האָט אַלץ געוואָלט זען מיט זיינע אייגענע אויגן, ער איז אומעטום געווען, ער איז נישט געשלאָפן און אפילו נישט געדרימלט. — איצט איז ער געווען דער קאָמאַנדיר אויף די טאַבאַק־פעלדער, זיין אַרמיי זענען געווען די קאָלווירטלער, ער איז געווען, אַזוי ווי אויף אַ מלחמה — זיינע שונאים זענען געווען דער טאַבאַק, די צעקראָכנקייט, די צייט (וועלכע

מען האָט געמוזט איבעריאָגן). אין יענער נאַכט האָט די פּאַרטיי אָראָפּ־גענומען דעם טאַבאַק, באַזונגנדיק אים.

...פיל, פיל צפונדיקער פון קאַווקאַז, אויף דעם רוסישן צפון־מערב, אויפן טייך סיאַס, אויף דער לאַדאָגער אָזיערע, איז אין נײַנצן הונדערט אַכט און צוואַנציקסטן יאָר געבויט געוואָרן דער סיאַסער פּאַפּיר־קאָמבינאַט, וואָס האָט געדינט לעגענדע ווי אַ טעמע פאַר זיין ראָמאַן „סאַטבוי". דאָס לאַנד פון נאָוואָגאָראָדער צייטן, דער אָבאָנעגער פלעך, לאַדאָגע — די טייגע־געגנט, די אָזיערע־געגנט — די טיכווינער סיסטעם, — מורמאַנער אייזנבאַן, די געשיכטע פון פּעטער דעם גרויסן פון סאַנקט־פּעטערבורג, פון פּעטערס גיטער. פריער פאַר דעם, פאַר דעם מענטשן — די סילוריאַנישע, די קעמברישע, די דעוואָנישע עפּאָכעס, וועלכע האָבן דאָ איבערגעלאָזן זייערע שטיינער. דער אייזקאַלטער טייך סיאַס. דער פּייזאַזש איז אַ טרויעריקער: בוים, שטיין, וואַסער, שוועלן. די זאַגעפּולע אייזקאַלטע לאַדאָגע, וואָס איז ענלעך צו אַ ים. אין די וועלדער וווינען קאַרעלן, רוסיפיצירטע פינער, גרויסרוסן. דער סיאַס פאַלט אַריין אין דער לאַדאָגע. פיר קילאָמעטער פון דער לאַדאָגע פאַלט אין סיאַס אַריין דער טייך וואָלגאָמאַ. צען קילאָמעטער וויַיטער ציט זיך די מורמאַנער אייזנבאַן. אין יוני חודש 1925 איז דאָ, אין די ווייסע הימלאָזע אָזיערע־נעכט געווען — סאָסנעס, זאַמד, אַ טייך, אַן אָזיערע, שטיינער, שטילקייט, אַ ווייסער הימל, טרויעריקע לידער פון די פויערים פון דעם דאָרף נאָסקי, וואָס מען האָט בשעתן בוי אַ נאָמען געגעבן דאָס נאַרישע, פון פויערים, ווו די פרויען האָבן געשניטן דאָס היי אויף די לאַנגעס, פאַרזעצט ליין און געפּאַשעט די בהמות, און די מענער האָבן געטריבן די טראַטוועס איבער דער טיכווינער, מאַרינער אָזיערעס, ביז צו דער נעווע, — אין זומער, כּדי ווינטערצייט זאָלן סיי די מענער, סיי די פרויען אַוועקגיין אין די וועלדער אַריין, הונדערטער קילאָמעטער וויַיט פון ישוב, האַקן וועלדער, צוגרייטן די טראַטוועס. דאָס דאָרף נאָסקי איז געשטאַנען אויפן סאַמע נאָז, ווו די וואָלגאָמאַ פאַלט אַריין אין סיאַס. דאָס דאָרף נאָסקי איז שוין איצט נישטאָ.

האַרבסט 1925 זענען אַהערצו אַראָפּגעקומען מענטשן. די מענטשן האָבן געמאָסטן די ערד מיט טעאָדאָליטן, געצונדן שייטערס און געזאָגט די נאָסקינער, אַז דאָ וועט זיין אַ זאַוואָד, אַ ריזיקער זאַוואָד און אַ שטאָט. די געקומענע האָבן פאַרגעלייגט אַריבערצוטראָגן דאָס דאָרף נאָסקי אויף אַן אַנדער אָרט. די נאָסקינער זענען, נאַטירלעך, דערויף נישט איינגע־

גאַנגען. די זאַוואַד־לייט האָבן, נאַטירלעך, געזיגט. די נאָסקינער זענען, נאַטירלעך, געווען זיכער, אַז זיי האָבן אָפּגעפּרייערט די שטאָטישע: די שטאָטישע האָבן מסכּים געווען און זיך אונטערגענומען איבערצוטראָגן דאָס דאָרף, אויסוואָרצלען די שטאַמען, אַז זיי, די שטאָטישע, וועלן אויסבויען אַ שול פאַר די נאָסקינער און קויפן אַ טראַקטאָר. די שטאָטישע האָבן פאַרגעלייגט די נאָסקינער זיי אויסצובויען אַן אייראָפּעיש דאָרף, אַ מוסטער־שטעטל — די נאָסקינער זענען, נאַטירלעך, נישט איינגעגאַנגען: זיי האָבן געפאָדערט, אַז דאָס דאָרף זאָל איבערגעטראָגן און אַוועקגעשטעלט ווערן אָט פונקט אַזוי, ווי עס איז געשטאַנען, אַ האָר נישט געמינערט, — אַ גאַנצן זומער זענען די „מאַנסבילן" און די „ווייבעלעך" געלאָפן פון דעם נייעם אָרט אויפן אַלטן, געמאָסטן מיט שטריקעלעך מיט קניפּלעך, געמאַכט סימנים פון דער ברייט און דער לענג פון די טירן, פענסטער, כּדי דערנאָך מיט די קניפּלעך קאָנטראָלירן צי די גרויס איז אַ גענויע און פאָדערן פון די בויער, אַז עס זאָל זיין פונקט און גענוי, אַ האָר זאָל נישט געמינערט ווערן...

געכטן, היינט, אייערנעכטן, דעם גאַנצן ווינטער פון אַכט און צוואַנציקסטן יאָר האָבן אין די וועלדער, אַרום לאַדאָגע און דער אָניעגער אָזיערע, אויף די טייכן ביי די טראַסטוועס, געאַרבעט דריטהאַלבן טויזנט פערד און זעקס טויזנט פועלים, פונקט אַזעלכע ווי די נאָסקינער, — זיי האָבן געאַרבעט פאַר דעם זאַוואָד, וועלכער איז אויסגעוואַקסן ביי דער לעפּצונג פון דעם סיאַס, אויף ביידע זייטן פון דער וואָלגאָמע, נעבן דער לאַדאָגע, — זיי האָבן פאַרגרייט רוישטאָף פאַר דעם זאַוואָד, אַז דער זאַוואָד זאָל קאָנען אָנהויבן אַרבעטן אין דעם זומער. די נאָסקינער זענען פאַר די צוויי יאָר בויאונג קלוגער געוואָרן: דער זאַוואָד האָט דאָך דאָ יעדן חודש אַרויסגעוואָרפן הונדערט פופציק טויזנט רובל שכירות. איבער דעם אייז פון דעם סיאַס האָבן זיך אַראָפּגעבויגן קאָלאָסאַלע קראַנען, שטאָלערנע קאָנסטרוקציעס, וועלכע זענען געווען אַ סך, אַ סך העכער, ווי דער אָרטיקער נאָסקישער גלאָקן־טורעם, אַזעלכע, וועגן וועלכע דער אָרטיקער גלח האָט איינגעטענהט מיט די נאָסקינער: — „גיט נאָר אַ קוק, שוטים וואָס איר זענט, וואָס פאַרא תּליות מען האָט דאָס פאַר אייך אויפגעשטעלט, אָנשטאָט אַ קלויסטערל פון גאָטס נאָמען וועגן!" — די דאָזיקע קראַנען טראָגן אַריבער, וואַרפן אַריבער, — שוין נישט פאַר דעם אייראָפּעישן, שוין נישט פאַר דעם אַמעריקאַנישן, — נאָר פאַר דעם סאָוויעטישן גיגאַנט צענדליקער מיליאָנען קלעצער. אין די וועלדער,

אויף די זאַמדן, אויף די שטיינער פון סיאַס איז אויסגעוואַקסן אַ זאַוואָד, וואָס זעט אויס ווי אַ שיף, ווי אַ ריזיקע ים־שיף, וואָס האָט זיך געלאָזט אויפן אָקעאַן פון וועלדער און וועמענס קאַך־אַפּטייל, אַן עלף־שטאָקיקער בנין, וווּ עס שטייען קעסלען פון צוואַנציק מעטער די הויך,— דער צענטראַלער בנין פון דעם זאַוואָד, — וועמענס קאַך־אַפּטייל אין דער ספּאַרדעק פון דער שיף, און דער דאַך — דאָס קאַפּיטאַן־בריקל, פון וואַנען עס זעען זיך אויף הונדערטער קילאָמעטערס אַרום וועלדער און וועלדער, די לאַדאָגע, טייכן, טייגע און ווייסטעניש. מענטשן האָבן געאַרבעט אויפן זאַוואָד טאָג און נאַכט. נעבן זאַוואָד איז אויסגעוואַקסן אַן אַרבעטער־שטאָט, וואָס איז געבויט אַזוי, ווי מען האָט געהאַט פאַר־געלייגט די נאָסקינער אויסצובויען זייער דאָרף, לויט אַ שטרענגן פּלאַן, מיטן פראָנט צו דער זון. דאָרט, וווּ עס האָבן אַמאָל אַרומגעשפּאַצירט וועלף, און קאַרעלן האָבן געזונגען זייערע טרויעריקע לידער, דונערט דאָס אייזן און עס הודיען סירענעס. די מעכאַניקער און מאָנטערן האָבן פון דער ליולקע רויך נאָך מער פאַרזשמורעט זייערע אויגן נעבן די מאַ־שינעס, וועלכע זיי האָבן געהאַלטן ביים פאַרענדיקן צונויפשטעלן. אָט זענען נישטאָ קיין צוועקעס, אָט האָט מען נישט צוגעשטעלט קיין צע־מענט, אָט האָט זיך די אַדמיניסטראַציע נישט צונויפגערעדט מיט דעם פאַרוואַלטער: דער זאַוואָד, די שטאָט און די וועלדער, אין אַבאַגענער פלעק האָט שוין צוגעגרייט פאַר זיך רוי־מאַטעריאַל.

דער צוג פון לענינגראַד קיין צפון גייט אָפּ צען אַזייגער, דורך דער מורמאַנער אייזנבאַן־ליניע און דער אָזיערע־געגנט, אין די פּעטראָווישע, אין פעטער דעם גרויסנס גיטער, קיין פּעטראָזאַוואָדסק. שוין שפּעט ביי־נאַכט האָט אַ לויכט געטון מיט זיינע פייערן דער איזשאָרער זאַוואָד. אין וואַגאָן איז ענג, די רוסיפיצירטע פינען, די קאַרעליזירטע גרויסרוסן, די קאַרעלן, מענטשן מיט ווייסע אויגן און מיט פינישע היטלען אויף די קעפּ, פאָרוים איז די לאַדאָגע אָנעגער אָזיערע הינטער די וואַגאָן־פענ־סטער — שטערן און אויפגעבאַרשטע וועלדער. זיי וועקן אין טיפער נאַכט. דאָס סטאַציעלע לונגאַטשי, וואָס איז ערשט אויסגעוואַקסן מיט צוויי יאָר צוריק. דערנעבן איז די לאַדאָגע. די נאַכט־שטיקעניש פון דעם וואַגאָן ווערט פאַרביטן מיט דעם קנאַקעדיקן נאַכט־פראָסט, מיט פינסטער־ניש, מיט שניי. דאָס סטאַציעלע איז פאַרקראָכן אין דער פינסטערניש. די פּאַסאַזשירן שפּאַסן. אַ דאַנק זיי איז אויסגעוואַקסן אָט דאָס סטאַ־ציעלע, אָבער דער סטאַציע־נאַטשאַלניק, דער שונא, זאָגט קיינמאָל נישט

אויף ווײַל דער צוג פּערספּעקטיווקט, ער גייט בלויז אַרויס אויפֿן פּעראָן אין די אונטערהויזן און צעשרייט זיך אויף די פּאַסאַזשירן, — „העי, לײַדיקגייערס, קויפֿט בילעטן!" — די פּאַסאַזשירן לאָזן זיך גיין אין דער פֿינסטערניש. דאָרטן וואַרט אַן אויטאָדרעזינע. די אויטאָדרעזינע לאָזט זיך אין דער פֿינסטערניש אין וואַלד אַרײַן. הימל, פֿינסטערניש, יאָדלעס, סאָסנעס, שניי, אורשפּרינגלעכקייט. און אויף עטלעכע קילאָמעטער ווײַטער — זאַוואָד־פֿײַערן, אײַזן־בריאַזג, דאָס רױשן פֿון דער זאַוואָד־טאַכט, דאָרט, וווּ מיט צוויי יאָר צוריק איז ערשט אויך געווען הימל, יאָדלעס, סאָסנעס, שניי, אורשפּרינגלעכקייט. די פּאַסאַזשירן גייען איבער די באַזשווען, נעבן די טונקעלע קאָרפּוסן, נעבן ראָוון און גראָבנס פֿון מענטשלעכן ווילן און נײַע בויאונגען. די בריק איבער דער וואָלגאָמע האָט געסקריפּעט מיט פֿראָסט. — פֿון יענער זײַט בריק איז דער ישוב, די שטאָט, וואָס איז געבויט לויט אַ שטרענגן פּלאַן, און איז דעריבער נישט ענלעך צו אַ רוסישער שטאָט. די גאַסן לויכטן מיט פֿײַער אין אָט דער פּאַרקאַיאָרידיקער שעה. דער פֿראָסט ברענט, שטעכט ווי מיט נאָדלען. אין דעם אײַנפֿאָרהויז איז זייער וואַרעם, די עלעקטרישע ליכט ברענט מונטער, פֿריילעך. אין דעם אונטערשטן שטאָק און אין שכנותדיקן הויז שלאָפֿן די דײַטשן, וועלכע זענען אַראָפּגעקומען צונויפֿשטעלן די מאַשינעס. דײַטשן הייסן סײַ דײַטשן, סײַ שוועדן, סײַ בעלגיער.

נאַכט. שלאָף. פֿרימאָרגן.

יאָ, פֿון יענער זײַט פֿענסטער איז אַ שטאָט, קוואַרטאַלן מיט הײַזער. יאָ, פֿון יענער זײַט פֿענסטער ליגט דער אָבאָנענער פֿעלק פֿון די נאָוואָגאָראָדער צײַטן, די סאָסנעס און יאָדלעס האָבן זיך דערנענטערט ביז צו די הײַזער, — אָבער די גאַסן האָבן זיך אָנגעשפּאַרט אין די סאָסנעס, — וואַלד, שניי, טײַך־שטיינער, אָזיערע געגנט. יאָ, פֿון יענער זײַט פֿענסטער געפֿינט זיך דער זאַוואָד, וואָס איז אויסגעוואַקסן אַ דאַנק דעם ווילן פֿון די סאָציאַליסטן. פֿאַר צוויי יאָרן איז דאָ בלויז געווען — די טײַגעגעגנט, דער אָזיערע־קאַנט, נאָוואָגאָראָדער פּעריפֿעריע. די פּאַסאַזשירן גייען אויף דעם בוי פֿון דעם זאַוואָד. די ערד איז צעגראָבן מיט טראַנשייען פֿון די וואַסער־לייטונג־ליניעס. די ערד איז פֿאַרוואַלגערט מיט צעמענט־פֿעסער, מיט ציגל, מיט געהילץ — מיט דעם אַלעמען, פֿון וואָס עס זענען אויסגעוואַקסן אָט די אַלע קאָרפּוסן, וואָס זעען אויס אַזוי ווי אַ שיף, מיט דעם עלפֿשטאָקיקן צענטראַלן בנין אַלס קאַפּיטאַן־בריקל. די מענטשלעכע פּראַצע האָט גענומען אָט די ערד, אָט די וועלדער

אין אירע לייצעס. נעבן דער בריק איבער דער וואָלגאָמע זענען אויפגעשטעלט קאָנסטרוקציעס, אַ ציקלאָפּישער געבוי, וואָס וועט אַרויסוואַרפן דאָס אָפּגעאַרבעטע וואַסער אין דער לאַדאָגע אַריין. די וואַסער-לייטונג-סטאַציע וועט געבן דעם זאַוואָד וואַסער, — דער זאַוואָד וועט פאַרברויכן וואַסער מער ווי גאַנץ לענינגראַד. דאָס אָפּגעאַרבעטע וואַסער וועט דער זאַוואָד אַרויסלאָזן אין דער לאַדאָגע, כּדי נישט צו פאַרגיפטן דעם סיאַס, אַ טייך, וואָס האָט כּמעט אַזויפיל פיש, ווי די וואָלגע ביי קאַלינין. דער מערץ-טאָג איז אַ פאַרכמאַרעטער. די וועלדער זענען אָנגעברוגזט. די פּאַסאַזשירן גייען צו די ברעגעס פון סיאַס, ווו עס שטייען די קראַנען. וועלכע וועלן אַריבערוואַרפן דעם זאַוואָד מיליאָנען קלעצער. אַן אַרבעטער, אַ דייטש, אין אַ פוטערן היטל, אין אַ שאָפּן-פעלצל-רעקל, אין פּוישן, אַ דייטש, וואָס שטעלט צונויף די קראַנען, באַגריסט די פּאַסאַזשירן, די רוסישע באָלשעוויקעס און אינזשענערן, וואָס בויען דעם זאַוואָד, און בעט, מען זאָל אים געבן אַ דריטן אומבייט אַרבעטער, כּדי ער זאָל קאָנען צום ערשטן מאַי פאַרענדיקן די אַרבעט. די קראַנען הענגען איבערן סיאַס און דריקן אים. אויף די קאָנסטרוקציעס הענגען הויך אינדערלופטן וואַגאָנעטקעס אויף די טראָסן, וועלכע זעען אויס צו זיין די גרעב פון אַ פינגער, אָבער די בייגל פון אָט די טראָסן, וואָס ליגן דאָ צוגעגרייט פאַר דער צווייטער און דריטער פאַר קאָנסטרוקציעס, באַווייזן, אַז די טראָסן זענען גרעבער פון אַ מענטשנס אַ האַנט ביים האַנטוואַרצל. דער הימל איז טרוי. דער שניי — בלוי. אָט דער פּייזאַזש איז גאָר נישט ענלעך צו סעראָווס בילד, ווו פעטער שפּאַנט איבער פעטערבורג, אָבער די מענטשן, נאָך וועלכע עס גייען די פּאַסאַזשירן, — גייען מיט פעטער-טריט. פון די קראַנען גייען די פּאַסאַזשירן דורך דעם וועג, דורך וועלכן די מאַשינעס וועלן פירן דעם בוי-מאַטעריאַל, מיליאָנען קלעצער צו די אָפּטיילן, צו דעם זאַוואָד. די פּאַסאַזשירן גייען אַריין אין דעם זאַוואָד-אָפּטייל, ווו אָט די מיליאָנען קלעצער וועלן פאַרוואַנדלט ווערן אין האָלץ-מאַסע. נעבן די מאַשינעס באַגריסט אַ שוועד. די פּאַסאַזשירן קלעטערן אויף טרעפּ, דורך דורכגענג, איבער אָנגעוואַלגערטע שטיינער, אונטער און אויף רושטאָוואַניעס, נעבן טיילן פון נאָך נישט מאָנטירטע מאַשינעס, וואָס שמעקן מיט אייל און זענען נאָך איינגעהילט אין מאַטן. די מיליאָנען קלעצער, וועלכע וועלן איבערגעענטפערט ווערן אָט די מאַשינעס, וועלן פון דעם זאַוואָד אַרויס, דורכגייענדיק דורך צענדליקער אָפּטיילן מיט דער הילף פון די מאַשינעס, אַוועקגיין צו דער באַן אַלס פאַ-

פיר, אלס צייטונגפאפיר־באלנס, אלס פאק־פאפיר, צעליולאָז, אלס מיל־יאָנען פוד פאבריקאטן. דורך נייע טראנשייען פון ערד־ארבעטן, אייזנ־באן־שוועלן, פראוויזארישע שפּיכלערס מיט מאטעריאלן, קראנען און הויבמאשינעס גייען די פאסאזשירן אריין אין אן אָפּטייל, ווו די קעסלען וועלן פון דעם קופּער־מינעראל מאכן אזאט־זויער און אנדערע זויערן. די האָלץ־מאסע, דורכגעוואשן מיט אזא סכום וואסער, וואס עס פאר־ברויכט גאנץ לענינגראד, אויסגעסארטירט, אויסגעמישט מיט אזאט־זויער, וועט אריין אין די קעסלען, וועלכע הייסן קאָך־קעסלען. די קאָך־קעסלען זענען באדעקט מיט אן עלף־שטאָקיקן קאָלפּעק פון דעם קאפּי־טאן־בריקל. אזעלכע קאָך־קעסלען זענען דאָרט פאראן זעקס, און יעדער איז צוואנציק מעטער די הויך, אָט די קופּאָל־ארטיקע קעסלען, די מיטל־אַלטערלעכע טורעמס, די קלויסטער־גלאָקן־טורעמס. כדי די ראזיקע האָלץ־מאסע זאָל זיך אריינבאקומען אין די קעסלען, ווערט זי מיט רי־זיקע פּאָמפּעס ארויפגעוואָרפן אויפן דאך פון זייער עלף־שטאָקיקן קאָל־פּעק. די קעסלען — יעדער קעסל איז גרעסער פון א פינף־צימערדיקער קאָאפּעראטיווער וווינונג, — וועלן אָפּקאָכן דאס האָלץ, ווי מען קאָכט אָפּ א מאנע־קאשע. די קעסלען וועלן איבערגעבן די האָלץ־קאשע ריזיקע באסיינען וואסער. כדי ווידער איבערצוואשן די קאשע, אָפּוואשן דעם אזאט־זויער, איבעריקע שווענקען (דאס אָפּגענוצטע, גיפטיקע וואסער וועלן זיי דורך ריזיקע רערן ארויסוואַרפן פינף קילאָמעטער ווייט פונם זאוואד, אין דער לאדאָגע אריין). די ריינע קאשע וועלן זיי אָבער איבערטראנס־פּאָרטירן אונטער די פּרעסן, ווו עס אנטשטייט די צעליולאָזע, — אָדער זי אָפּשיקן אין די מאשינעס, ווו די האָלץ־פּליסיקייט וועט ווי א טייך א שטראָם טון אין דער מאשין און ארויסשטראָמען פון דער מאשין אלס צייטונג־פאפּיר־באלנס, וואס זענען גרייט פאר דער דרוק־מאשין. די פאסאזשירן גייען א שעה, און צוויי, און דריי, און פיר, דורך דורכ־גענג, דורך טרעפּ, דורך רושטאָוואניעס, ארויף און אראָפּ, פון איין קאָר־פּוס אין צווייטן. די פאסאזשירן הויבן זיך אויף אויפן דאך פון דעם עלף־שטאָקיקן בנין. אויף דעם קאפּיטאן־בריקל בלאָזט דער ווינט מיט רחבות. אונטער די פאסאזשירן זענען וועלדער און די לאדאָגע, דער סיאס איז אוועק ווייטער אין די נעפּלען. עס האָט זיך געקאָנט דוכטן, אז די פאסאזשירן האָבן דורכגעקוקט אלע לאָנדאָנער בילדער־גאלעריעס, — אויף אזויפיל איז דער מוח אָפּגעטעמפּט געוואָרן. די פיס און די אקסלען זענען אָנגעגאָסן מיט בליי. איין אָפּטייל איז אין דעם באוווסטזיין גע־

קראַכן אויפֿן צווייטן. און די פּאַסאַזשירן פֿירט מען אַלץ ווייטער און ווייטער. אין גאַנץ אייראָפּע איז פֿאַראַן נאָך איין זאַוואָד פֿון אַזאַ פֿאַר־נעם — דאָס איז דער וועלהאָף־זאַוואָד אין שוועדן. די אינזשינערן גייען אין דער קאָנטאָר רויכערן אַ פּאַפּיראָס און דורכקוקן די פּלענער. די קאָנטאָר איז נאָך נישט אויסגעבויט און זי געפֿינט זיך דערווײַל אין אַ הילצערנעם באַראַק — דאָס איז זייער ווײַזנטלעך, וואָס פֿריער בויט מען די מאַשינעס, און ערשט נאָכדעם אַלץ, וואָס איז אַרום די מאַשינעס. די אינזשינערן גייען אין דעם מעכאַנישן אָפּטייל, ער איז שוין פֿאַרענדיקט און אַפֿילו די באַלקנס זענען שוין אויך אויסגעווײַסט. אין דער קראַפֿט־סטאַציע, אין דער טורבינען־אָפּטיילונג, ביים האַרץ פֿון דעם זאַוואָד, זענען די מאַשינעס שוין געווען צונויפֿגעשטעלט, צוויי טורבינעס אויף אַכט טויזנט קילאָוואַט, און אויף דריי שטאָק די הויך שטייט דער פֿאַר־טיילער. דער קאָפּ איז אָנגעגאָסן מיט בליי, נאָך מער ווי די פֿיס.

בשעת די פּאַסאַזשירן גייען צוריק, גיט זיי ביי דער וואַלגאַמער בריק, נעבן דער וואַסער־פּאָמפּע־סטאַציע, אַ רוף אַ פֿויערל, אַ קאַרעלער טיפּ. ער גיט וווּלעריש אַ צי די לייצעס, זיין לעבעדיק וויאַטקער פֿערדל איז אײַנגעשפּאַנט אין אַ שײנעם שליטל מיט אַ דעכל.

— אפשר דורכשליטלען אײַך!? — שרייט ער.

מיט צוויי יאָר צוריק זענען דאָ געווען שטיינער, וועלדער, וואַסער און הימל, און די נאַסקינער, אויך די שוטים, פּויערים האָבן באַאַרבעט די ערד לויט דער פּרימיטיווסטער סיסטעם. די נאַסקינער האָבן זיך־דאַרף אַריבערגעטראָגן לויט דער סיסטעם פֿון קניפּלעך אויף שטריקלעך. זעקסט טויזנט נאַסקינער האַקן איצט אין דער טייגע דעם וואַלד, פֿינפֿט־האַלבן טויזנט פֿערד וועלן אָט דאָס האָלץ פֿירן אין זאַוואָד אַרײַן. דאָס קאַרעלער פֿויערל זיצט איצט אויף דער קעלניע פֿון זיין אויסגעפּוצטן שליטן און, פֿאַררייסנדיק וווּלעריש דעם קאָפּ אין דעם פֿינישן היטל, האָט ער אַ געשריי געטון:

— אפשר דורכשליטלען אײַך, וואָס?

נאָכפֿרעג־אָנבאָט. אָנבאָט־נאָכפֿרעג. פֿאַרצווייאָרן—טייגע. אינדער־פֿרי, בשעת די פּאַסאַזשירן זענען געגאַנגען צום זאַוואָד, האָבן זיי קוקנ־איבער דער הויפּט־קאָנטאָר, אַנטקעגן דעם קאָאָפּעראַטיוו און דער קאָאָ־פּעראַטיווער גאַרקיך, אויף דער הויפּט־גאַס, — געזען אַ מאַרק. מען האָט זיי ערקלערט, אַז אַהער האָט זיך איבערגעטראָגן דער מאַרק פֿון סיאַסער־דיאַדיקי. אַ פֿעלצל מיט אַ לאַנגער באָרד האָט אויפֿן שניי אויס־

געלייגט זיין ליים־פראדוקציע—שיסל, טעפ, פייפעלעך אין דער פארם פון הענער, ווי מען דארף בלאזן אין דעם הענער־ווײדל. א ווייבל האט דא אויסגעלייגט אירע ליוונטן. א טולופ האט פארקלערטערהייט זיך גע־גריבלט מיט דער בייטש אין שניי. א מויד די גרייס און פארנעם פון באריס קאסטודיעוו*) האט זיך געהנדלט און זיך כלומרשט געשעמט מחמת דער העפלעכקייט פון א בחורל אין שטיוואלעס און אין א רעקל; דאס בחורל האט איר מכבד געווען מיט א צוקערל, וואס איז געווען לאנג א סענטימעטער פופצן מיט פראנזן אין ביידע עקן. די פאסאזשירן האבן געקויפט פייפעלעך.

איינאונט, נאך דער זיצונג, ווען אלץ האט זיך „איינגעשטילט", ווי עס באדארף צו זיין, נאך דעם אונטערעסן אין דער זאוואד־גארקיך זענען די פאסאזשירן ארויסגעגאנגען אויף א שפאציר איבער די גאסן. א „דייטש" וועסטו תיכף דערקענען סיי לויטן געטאל זיינעם סיי לויט דעם, ווי ער האלט די הענט אין די קעשענעס. די „דייטשן" האבן שפא־צירט אויפן שאסיי מיט רוסישע פריילינס. די פריילינס האבן געטראגן היטעלעך. אונזערע האבן אויך שפאצירט מיט פריילינס, מיט אייגענע — מיט אונזערע: אונזערע האבן געטראגן אויף די פיס שטיוול און אויף די קעפ פאטשיילעס. א מאן, וואס האט מלחמה געהאלטן מיטן שטח, האט זיך אנגעשפארט אין דער ברוסט, אן אטעם געטון מיט א פלאש בראנפ, און ליבעלך א זאג געטון:

— א פרייער טאג, מיר האבן אויסגעטרונקען.

דער קלוב איז יום־טובדיק באלויכטן, און דורך די ווענט אין פראסט אריין אויף דער גאס, ווארפט ער די ווערטער פונם ראדיא־אויפ־נעמער. אן ארטיקער ארבעטער דערציילט וועגן דער הערא׳ישקייט פון דער ארבעט אין ווינטער, אין די טייגע־פרעסט, ווען ראבן זענען אין מיטן פלי געפאלן דערפרוירענע אויף דער ערד. דער זאוואד האט זיך גע־בויט א קיילעכדיקן מעת־לעת. א פאסאזשיר האט א טאפ געטון דאס פייפעלע אין קעשענע און א טראכט געטון ווי וואונדערלעך עס איז דאס מענטשלעכע לעבן, וועגן דער קראפט פון דעם מענטשלעכן לעבן. צוויי מיידלעך זענען פארבייגעגאנגען, זיי גייען דורך און צעלאכן זיך! — דאס לעבן האט זיך אנגעהויבן! — עס האט זיך אנגעהויבן א לעבן נישט פון געקניפטע שטריקעלעך, נאר פון אט די ארבעטס־הייזער, פוי

---

*) א באוואוסטער רוסישער מאלער. באמ. פון איבערזעצער.

די באַוווּנטע קאָרפּוסן, וואָס זענען געבויט גלייך ווי אַ ווירע, וואָס האָט באַוויזן דאָס נאַרישע דאָרף, פון די מענטשן, וועלכע זענען דורך אָט די אַרבעטער איבערגעבויט געוואָרן אין משך פון צוויי יאָר.

אין דעם איינפאָרהויז האָבן די פּאַסאַזשירן זייער אויפמערקזאַם באַטראַכט די ווענט, עס האָט זיך זיי שטאַרק געוואָלט געפינען אַ פּריים,— קיין פּריים האָבן זיי נישט געפונען. די נאַרישע האָבן זיך אויסגעדרייט צום זאַוואָד, ווי פייפעלעך. דער זאַוואָד האָט זיך אַ רוק געטון אויף די נאַסקינער מיט דעם קאַפּיטאַן־בריקל פון דעם קאָך־אַפּטייל. אַלץ איז קלאָר, אָן פּירושים. אַ וווּנדערלעך לעבן!

זייער שווער איז אויפצושטיין ביינאַכט, בשעת דער מענטש איז ערשט פריער מיט אַ שעה איינגעשלאָפן. דער הימל איז געווען באַלויכטן מיט אַ האַלבער לבנה. די לבנה האָט זיך געקלאַמערט אין די שפּיצן פון די ביימער. אין דער פינצטערניש האָבן זיך די וועכטער איבערגערופן. פייפנדיק אין זייערע פייפעלעך. דורך די טראַנשייען פון די בויאונגען זענען די פּאַסאַזשירן אַוועק אין דאָרף אַריין. אַ מיליציאָנער האָט זיי אָפּגעשטעלט. דאָס לעבן פון דעם דאָזיקן טאָג, וואָס איז אַרויסגעריסן געוואָרן פון דער נאַכט, האָט זיך אָנגעהויבן. אויף דער סטאַציע לונגאַטשי, וואָס איז אַנטשטאַנען צוזאַמען מיט דעם זאַוואָד, איז דאָ אַ נאַטשאַלניק פון אַ בייזער סובסטאַנץ, וועלכער מיינט, אַז אַלע אַרום אים זענען ליי־דיקגייערס, פּוסטראָן־פּאַסניקעס. דער פּאַרטאָג פאַרנעמט זיך עקשנות־דיק. נישט האָבנדיק וואָס צו טון, שמועסן די פּאַסאַזשירן צווישן זיך וועגן אַמעריקע, וועגן די פאַראייניקטע שטאַטן, אַז מיט דרייסיק יאָר צו־ריק זענען די פאַראייניקטע שטאַטן געווען דאָס עקסטענסיווסטע אַגראַר לאַנד. דאָס איז אַ המשך פון דעם ביטאָגיקן געשפּרעך וועגן דער קאַל־קולאַציע פון דער צעליולאָזע, אַז דער זאַוואָד וועט זיך אַמאָרטיזירן אין משך פון דריי יאָר צייט, אַז די קאַפּיטאַלן פון דער סאָציאַליסטישער אַקומולאַציע דאַרפן וואַקסן מיט אַ געאָמעטרישער פּראָגרעסיע און אין צען יאָר אַרום מוז דער דאָזיקער זאַוואָד האָבן נאָך פינף אַזעלכע ברידער. די טוער רעדן וועגן דעם פּאַטאָס פון שאַפונג. די געדאַנקען זענען פאַרפלאָנטערט מיט נאַכט און מיט איינדרוקן. איינעם פון אָט די פּאַסאַ־זשירן דאַרף מען אָנרופן ביים נאָמען — ער הייסט מאַרטימיאַן פּעטראָ־וויטש שעווטשענקאָ, טאַראַס שעווטשענקאָס אַן אייניקל. אַ אוקראַיִנער־פויער, איצט פאָרזיצער פון דעם לעני־נגראַדער פּאַפּיר־טרעסט. דאָס איז נישט קיין צופאַל אין דעם קאַיאָר. טאַראַס שעווטשענקאָ איז געווע־

א לייב־קנעכט. די פּענצטער פון דער סטאַציע לוטגאַטשי זענען רויט פונעם זון־אויפגאַנג. מאַרטימיאַן שעווטשענקאָ דערציילט וועגן אַמעריקע, ווו ער איז נישט לאַנג געווען.

אין די וועלדער, אויפן זאַמד, אויף די שטיינער פון סיאַם שטייט דער זאַוואָד. אַלץ, וואָס דער מענטשלעכער זשעני האָט געשאַפן, איז באַשריבן אויף פּאַפּיר, דער גאַנצער מענטשלעכער מוח פאַר אַלע יאָרטויזנטער פון דער מענטשהייט האָט שטענדיק זיך אויסגעגאָסן אויף דעם פּאַפּיר, אַלץ וואָס איז געשאַפן און אָפּגעטון געוואָרן דורך דעם מענטשן, אַלץ וואָס האָט א ווערט אין דער מענטשהייט, איר געשיכטע און בויאונג — אַלץ איז אַרויפגעטראָגן געוואָרן אויפן פּאַפּיר. דער זאַוואָד איז באַשטימט דערויף, ער זאָל מאַכן צעליולאָז, דאָס, פון וואָס עס ווערט פּאַפּיר, און מאַכן פּאַפּיר. דער דאָזיקער זאַוואָד פּראָדוצירט פופציק טויזנט טאָן, דריי מיליאָן פוד צעליולאָז, וואָס גייט אין די פּאַפּיר־פאַבריקן. דער דאָזיקער זאַוואָד פּראָדוצירט פופציק טויזנט טאָן צייטונג־פּאַפּיר, די באַלנס צעגייען זיך איבער דעם גאַנצן פאַרבאַנד. דער דאָזיקער זאַוואָד מאַכט א מיליאָן דריי הונדערט פופציק טויזנט פוד האָלץ־מאַסע, אָט די מאַסע, צוליב וועלכער עס האָבן אין די ווינטערהייזלעך איבערגעווינטערט אין וואַלד — אין ווינטער זיבן און צוואַנציק און איצט צוואַנציק — זעקס טויזנט מענטשן מיט פינפטהאַלבן טויזנט פערד. פון דעם צעליולאָז־אָפּפאַל פּראָדוצירט דער זאַוואָד צוויי־הונדערט זיבעציק טויזנט פוד פּאַק־פּאַפּיר.

דער דאָזיקער זאַוואָד, די דאָזיקע שטאָט, איז אויסגעוואַקסן אין די וועלדער, כדי צו פּראָדוצירן פּאַפּיר, צו מאַכן דעם גרעסטן באַוועגער פון דער קולטור, ווו עס ווערט פאַרשריבן דער מענטשלעכער געדאַנק, — דער דאָזיקער זאַוואָד, וואָס איז שטאַרק ענלעך צו א ריזיקער ים־שיף, ווו דאָס קאַפּיטאַן־שיפל איז דער דאַך פון דעם עלף־שטאָקיקן קאָך־אָפּטייל. די דאָזיקע שיף, וואָס עס זאָל שוין נישט געשען, האָט בלויז איין וועג — צום סאָציאַליזם.

...צפון־מזרחדיק פון דער לאַדאָגע, דרום־מזרחדיק פון סיאַם, אין אַזיע, אין קאַזאַכסטאַן האָט זיך געבויט די טורקעסטאַן־סיבירער אייזנבאַן, דער טורקסיב. אין יענעם טאָג, ווען פון מאַסקווע איז אָפּגעגאַנגען דער צוג צו פייערן די דערעפנונג פון דער טורקעסטאַן־סיבירער אייזנבאַן, האָט מען נעבן אַינאַ־בולאַקאַ, דאָס הייסט נעבן דעם אָרט, ווו עס שליסן זיך צענויף די צפונדיקע און דרומדיקע ליניעס פון טורקסיב, גע־

האַלטן בײַם פֿאָרענדיקן די לעצטע קילאָמעטערס פֿון דער צפֿונדיקער ליניע. דער רעגירונגס־צוג, װעלכער האָט געפֿירט די פֿאָרשטײער פֿון דער רעגירונג, אַרבעטער־דעלעגאַציעס, סאָװעטישע זשורנאַליסטן און שרײַבער פֿון אַמעריקאַנער ביז יאַפּאַנער, איז אָפּגעגאַנגען אין דער סאָלידקײט פֿון דער נאַכט מיט דער סאָלידקײט פֿון די מענטשן, װעלכע זענען אָפּגעקליבן פֿון טױזנטער מיט זײערע נעמען, מיט דעם אָרט װאָס זײ פֿאַרנעמען און מיט זײערע מעשים. די װאַגאָנעס פֿון דעם צוג, אײנגעהילטע אין טונקל־בלױער שײַן פֿון די באַשירמטע לעמפּלעך, זענען אײַנגעשלאָפֿן מיטן שלאָף פֿון מענטשן, װאָס רוען זיך אױס. דער צוג איז געגאַנגען קײן אַזיע, אין דער אורשפּרינגלעכקײט, אין די זאַמד־מדבריות. דאָס איז געװען אין דער נאַכט פֿון נײַנצנטן אױפֿן צװאַנציקסטן אַפּריל 1930.

אונטער סאַמע אײַנאַ־בולאַק האָט ערב דעם צװאַנציקסטן אַפּריל דאָס דרומדיקע מאָנטיר־שטעטל צוגעקומען ביז צו אַ פֿעלז, איבעראַנגדיק די שטײנהאַקער, און די מאָנטירער האָבן אַװעקגעװאָרפֿן זײערע העמערלעך, אַ כאַפּ געטון לאָפּעטעס און זענען אַװעק העלפֿן די שטײנהאַקער, אַרבעטנדיק אַ גאַנצן מעת־לעת. און אָט איז געקומען די נאַכט פֿון צװאַנציקסטן אַפּריל. בײַם זון־פֿאַרגאַנג האָט געדונערט דער אַמאָנאַל, צעװאַלגערנדיק די פֿעלזן, אַרײַנרוקנדיק די באַן־ליניע אין די בערג. בײַטאָג האָט געגאָסן אַ רעגן. די שקיעה האָט געפֿלאַקערט מיט אוראַלט, אין מדבר, אױף די קאָלאָסאַלע טױזנטער קילאָמעטערס פֿון אומעטום, װו, — מחמת היץ און זאַמדן — האָט אין משך פֿון די לעצטע יאָרהונדערטן כּמעט נישט געטראָטן קײן מענטשלעכער פֿוס, — האָט די שקיעה געדונערט מיט אַמאָנאַל און גלײַך נאָך דעם אַמאָנאַל זענען נעגאַנגען מענטשן. די נאַכט איז געקומען מיט שװאַרצער פֿינצטערניש. אין דער נאַכט האָבן זיך אױך אָפּגעטון װוּנדער. צװישן די פֿעלזן, װאָס זענען אָקאָרשט צעװאַלגערט געװאָרן דורך דער אַמאָנאַל, זענען שױן געהאָנגען גאַז־לאָמטערנס, די אױטאָמאָבילן האָבן באַגאָסן דעם באַרג־שפּאַלט מיטן װײַסן שײַן פֿון די שײַנװאַרפֿערס. פֿון אױבן האָט געגאָסן אַ רעגן, די פֿײַערן פֿון דער אינדוסטריע האָבן געשניטן די פֿינצטערניש, באַלױכטנדיק די פֿעלזן, דעם באַרג־שפּאַלט, די רוקנס פֿון די מענטשן, די באַן־שװעלן, די גראָב־האַמערס, די ברעכאײַזנס, די פּנימער, די שמײכלען, די מונטערקײט, די מידקײט. פֿון דער פֿינצטערניש זענען אױסגעװאַקסן װאַגאָנעטקעס, אַ סקריפּע געטון און װידער פֿאַרשװוּנדן

אין דעם הושך. די פייערן האָבן געענדערט זייער ריכטונג, און עס האָבן זיך באַוויזן נייע פּיס, קעפּ, פּנימער פון קאַזאַקן און רוסן, וועלכע שטייען איבערגעבויגן איבער די גראָב־העק און גראַניטן. די וואַגאַנעטקעס און אויטאָמאָבילן האָבן זיך געאיילט, צוגעקומען און אַוועקגעפאָרן, קלומ־פּערנדיק איבער די רעלסן, פּיפּנדיק, און סיגנאַלן, צונויפמישנדיק זייערע קלאַנגען און די קלאַנגען פון דער אַרבעט מיט דער רוסיש־קאַזאַקישער „דובינישקע"

„אָי, איינמאָל! — געמומען!

און נאָך אַמאָל — געמומען!"

עס האָבן זיך איבערגערופן מענטשן, עס האָט געדונערט דער שטיין, געקלונגען די סיגנאַל־גלעקער, געשאָסן דער פּנעווומאַטישער עקבויר. און עס איז געווען קלאָר אין אָט דעם מישמאַש פון שטיין, מאַשינעס, מענטשן, שיין און קלאַנגען, אַז דאָ קאָמאַנדירט — די אינדוסטריע. הונדערט טריט רעכטס, הונדערט טריט לינקס איז געווען דער מדבר, פינצטערנייש, טויזנט קילאָמעטערדיקע שטחים פון זאַמד און וויסטעניש. הונדערט טריט פאָרויס איז געווען פעלז, גראַניט, און אַראָפּהענג, וועלכן מען האָט געמוזט דורכהאַקן, כדי דאָרט דורכצופירן די באַן־ליניע. איי־בער דער דאָזיקער באַן־ליניע וועט צום ערשטן מאָל דורכגיין דער צוג, וועלכער איז אין יענעם טאָג אַרויסגעגאַנגען פון מאָסקווע. דעם 22־טן אַפּריל, ווען דער נומערירטער מאָסקווער צוג איז געשלאָפן אונטער אָרענבורג, האָבן די מאָנטירער און שטיינהאַקער אָפּגערוימט פון דעם באַרג־שפּאַלט די לעצטע רעשטלעך גראַניט, און איינס אַזיגער ביטאָג, ווען דער נומערירטער צוג האָט געגעסן פרישטיק, האָבן די דאָזיקע מאָנטירער געשפּאַנט איבער די באַן־שוועלן מיט די האַמערס אין די הענט, כדי אויסצולייגן די רעלסן. הינטער דעם פעלז, דאָ דערנעבן, איז געווען אינאַ־בולאַק. עס איז בלויז נאָך געבליבן די איינע בריק פאַר אינאַ־בולאַק. די דרומדיקע זענען אַרויסגעגאַנגען באַגעגענען די צפונדי־קע מאָנטירער, זיי זענען געקומען זיך באַקענען מיט די חברים, וועלכע זיי האָבן קיינמאָל נישט געזען, אָבער אַנטקעגן ווענען — אַנטקעגן איינס דאָס אַנדערע — זיי זענען געגאַנגען צוויי יאָר דורכאַנאַנד. פאַר אָט די צוויי יאָר זענען פאַרשיידענע זאַכן געשען... אויף דעם טשאַקפּאַרער באַרג־וועג, ביים טייך אילי האָבן זאַווערוכעס פאַרוויעט די מאָנטירער־פּאַרטיע ביי פּופּציק גראַדיקע פרעסט. די פּאַרטיע איז געגאַנגען מיט

א צוג פון משא־וואגאנעס און מיט א טאבאר יורטעס*).. אין די פרעסט און זאווערוכעס זענען די הינט אומגעקומען, אבער די מענטשן האבן געארבעט. אין אט די טויזנטער קילאמעטער פראסט, שנייען און מדבר האט מען נישט אלעמאל באצייטנס צוגעפירט ברויט, באהייצונג און אינסטרומענטן. גאנצע טעג האט מען אין ברענענדיקן בארגיקן פראסט געארבעט אויף דער באן־ליניע, און ביינאכט געשלעפט פאראויס דעם צוג און דעם טאבאר וווינונגען, כדי די טעג זאלן אויסגענוצט ווערן אויף ארבעט. איינמאל איז אין א זאווערוכע, ביינאכט, אראפגעפאלן די וואגאן־שמידעריי פון די רעלסן. מען האט געמוזט נאך אין דער זעלבער נאכט אויפהייבן דעם וואגאן, כדי מען זאל גלייך אינדערפרי קאנען ארבעטן. עס איז געווען אזא ווירבל, אז מען האט די אייגענע האנט נישט געזען. כדי אויפצוהייבן דעם וואגאן האט מען געמוזט ברענגען באן־שוועלן. און פון די שוועלן מאכן א דאמקראט. און נאך די שוועלן איז אין דער פינצטערניש פון דער זאווערוכע געפארן דער קאזאק סולטאן באסטילבאיעוו. באסטילבאיעוו איז אוועק אין דעם געוואי פון דעם ווינט. באסטילבאיעוו איז פארפאלן געווארן אין דער זאווערוכע. דעמאלט האבן זיך די איבעריקע אויסגעשטעלט אין א קייט און, איבערדרופנדיק זיך, אוועק זוכן דעם אומקומענדיקן. באסטילבאיעוון האט מען געפונען א פארזונקענעם אין שניי צוזאמען מיט דעם פערד. זיי זענען אראפגעפאלן אין א טאל, פון וואנעט ער האט זיך בשום אופן נישט געקענט ארויסקריגן. אין עטלעכע שעה ארום האט זיך דער דורכגעפרווירענער אפטייל געלאזט פאראויס אויף זייערע רעקארד־קילאמעטערס, וועלכע זענען אייגנצייטיק געווען זייער קורץ און קאלאסאל, ווארן אט די צוויי־דריי קילאמעטער זאווערוכע זענען רעקארד־קילאמעטערס, וועלכע האבן ווייט אריבערגעיאגט אמעריקע מיט אירע מאטאר־קילאמעטערס. ביי באלאכשע און איבער אלע שטרעקעס פון אט דעם סטעפ־מדבר וואנדערן בארכאנעס־זאמד, פארוואנדלענדיק דעם סטעפ אין א מדבר. דארט, ווו עס הויבן זיך אן זאמדן איז נישטא קיין וואסער, דארט וואקסט גארנישט, אויסער סאקסאאול, און עס האלט זיך גארנישט, אויסער עקדיישן און שילדקרעטן. און שוין נישט קיין פופציק גראדיקע פרעסט, נאר זיבציקגראדיקע היצן זענען געווען איבער די באלאכשענע זאמדן. און ווינטן זענען אויך געווען. ביי א ווינט הויבט זיך דאס

*) ביידלעך, געצעלטן. באמ. פון איבערז.

זאַמד אויף, אַזוי ווי שניי, עס ווערן זאַמד־זאַווערוכעס, דער זאַמד בלענדט די אויגן, און צוזאַמען מיטן אָטעם דרינגט ער אַריין אין די לונגען, קריצט אויף די ציין און אין עסן. די זאַמד־בערג וואַנדערן פון איין אָרט אויפן אַנדערן, פאַרוויען און צעמישן אַלצדינג. אין אַזאַ זאַמד וועט קיין אויטאָ נישט פאָרן, אין אַזאַ זאַמד וועט אַן אַרבע פאַרזונקען ווערן. איבער אָט די זאַמדן, אין אָט די היצן, אין אָט די זאַמד־ווירבלען זענען געגאַנגען די מאָנטירער, לייגנדיק די רעלסן. אין דעם דאָזיקן מדבר איז נישט געווען קיין וואַסער. וואַסער פלעגט מען ברענגען פון מרחקים. און וואַסער האָבן די מענטשן, אין אַזאַ גיהנום־היץ, געטרונקען אַ באַשטימטן חלק, אַ ליטער וואַסער אויף אַ מענטשן אין משך פון אַ מעת־לעת. ביי די מענטשן האָבן פון דעם זאַמד וויי געטון די אויגן. דאָס זאַמד האָט אָנגעמאַכט ווונדן. אין דעם זאַמד און וואַסערלאָזיקייט האָבן די פערד נישט געקאָנט אַרבעטן. די מענטשן זענען געגאַנגען פאָראויס, די אָפּרו־שעהן האָבן זיי געפּטרט דערויף, וואָס זיי האָבן געהרגעט טאַראַנטולן, פאַלאַנגן, סקאָרפּיאָנען, גיפטיקע שלענג. די דאָזיקע מדבריות זענען דורכגעגאַנגען מענטשן, די אינדוסטריע, וואָס האָט געבויט אייזנוועגן אין דער מדבר. און פרילינג־צייט, ווען די טייכן, געיאָגטע דורך די באַרג־שטראָמען, זענען ממש אַרויס פון די כּלים, האָבן מענטשן געאַרבעט אין די זאַלץ־וואַסערן, איבער די קני אין וואַסער, וואָס האָט צעפרעסן די הויט. אומדערוואַרטעטע, נישט געראַכטע וואַסערן האָבן זיך גאַנץ אָפט אַ לאָז געטון אויף די באַן־שוועלן, צעשווענקט די דאַמבעס, באַדראָט צו פאַרניכטן דאָס, וואָס מען האָט מיט אַזוי פיל מי אָפּגעטון. די מענטשן האָבן געקעמפט מיט דעם וואַסער, מיט דעם זעלבן וואַסער, וואָס האָט אַזוי אויסגעפעלט אין די זומערדיקע היצן, געקעמפט נישט רעכענענדיק זיך מיט דער אַרבעטס־צייט, קיילעכדיקע מעת־לעתן דורכאַנאַנד, זייענדיק אָפטמאָל אָפּגעריסן פון די איבעריקע מענטשן. און דאָס האָט געטראָפן דאָ, ווען וואָכנלאַנג האָבן די מאָנטיר־בריגאַדעס גאָרנישט נישט געזען, חוץ דעם האָריזאָנט און דעם הימל, גאָרנישט נישט געהערט, חוץ דאָס ליד פון זייערע מאַשינעס, חוץ דעם ווינט, און דאָס פּישטשען פון די עקדישן.

נאָך אָרענבורג האָט זיך פאַר דעם נומערירטן צוג גלייך געעפנט דער מדבר, אַ קאַטאַסטראָפיש רחבותדיקער, אַ קאַטאַסטראָפיש־אָרעמער, אַ געלער, אַ גרענעצלאָזער, וואָס איז שוין אין אַפּריל חודש געווען אויסגעשרפהט פון דער היץ און אַ הייסער ווי דער מדבר סאַכאַראַ. דאָס האָט

די קאזאקסישע אזיע פארשיט מיט זאמדן און אויסגעשרפהט מיט דער היץ דעם גאנצן וועג ביז אריסא, ביז אאוליע־אטא, אלמא־אטא, אינא־בולאק. בייטאג זענען געווען היצן און פרעסט ביינאכט. מדבריות פון בארכאנען, וועלכע זענען אנגעטראגן געווארן, פונקט אזוי ווי שניי אין דער צייט פון א זאווערוכע, — סאקסאאול, פאלין, שטיין, זאמדן, באר־כאנעס, סאקסאאול, זאלץ - אזיערעס, ווו דאס זאלץ ליגט אזוי ווי ווייסער שניי אויף די ברעגעס. זעלטן ווו יורטעס. זעלטן ווו קעמלען. זעלטן ווען א גאלאפירנדיקער קאזאק: די קאזאקן, דער־זעענדיק דעם צוג, האבן פון צענטליקער קילאמעטער געגומען גאלא־פירן, כדי דורכצושניידן און פארלויפן דעם צוג. פארמעסטדיק זיך אויף זייער־ע פערד מיט דעם לויפנדיקן צוג. דער אראלער ים האט זיך ווי א קאלוזשע איינגעשניטן אין דער מדבר, דער ים האט אויסגעזען אזוי ווי א מדבר. דער מדבר איז געל, ווי די האר פון א קעמל, און די שטחים, וואס זענען אויסגעשרפהט פון דער זון, זעען אויס ווי די פנימער פון די מאנגאלן. די טראסע פון דעם צוג האט איבערגעיאגט די מאסקווער צייט אויף דריי שעה: מיט דריי שעה איז אפגעשטאנען די מאסקווער צייט. נאך דעם אראלער ים זענען אויפן האריזאנט אויסגע־וואקסן די שניי־שפיצן פון די טיאן־שאנער בערג, היגטער טיאן־שאן איז גאר נאענט — כינע. די זון האט געברענט מיט פופציק גראד. דער צוג האט געסקריפעט מיט די באן־שוועלן און מיט זאמד. דער צוג איז געגאנגען איבער די באן־שוועלן פון טורקסיב: זאל מען אראפווארפן פון האריזאנט אט די צוויי אייזערנע שלענג און דער פייזאזש וועט אויסזען פונקט אזוי ווי מיט טויזנט יאר צוריק. די קאזאקישע רייטער האבן אי־בערגעיאגט, זיך געריסן איבערצויאגן די צוויי לאקאמאטיוון, וועלכע האבן געשלעפט די וואגאנעס פון דעם נומערירטן צוג.

מדבר.

נאר אט: פון די בערג פאלט א שטראם, דער דאזיקער שטראם איז צעגומען געווארן אין דער וואטערפאס־אויסרעכענונג, יעדער טראפן וואַ־סער איז דיסקאנטירט. דאס איז די איריגאציע פון דעם אוראלט, די אר־יקער סיסטעם — די מיראבן, וועלכע האבן געלעבט ביי די הויפט אריקעס, האבן אנגעפירט מיט דעם פליסן פון די טייכן. היינט פירן אן מיט די אריקעס אינזשינערן, און דא, נעבן אט די אריקעס, נעבן די פלאכדא־ניקע הייזער, וועלכע שטעלן ארוים אויף דרויסן נאר די גלייכע ווענט, אט דא וואקסן סובטראפישע געוויקסן, עס בליען אוריוק, וועלשענע ניס,

מאַנדלען. אויף די פעלדער, וועלכע זענען אויסגעמאָסטן מיט אַ וואַטער־
פּאַס, וואַקסט בוימוואָל, רייז — עס וועט וואַקסן ווייץ. די שטאָט אַלמאַ־
אַטאַ איז די רעזידענץ פון קאַזאַקסטאַן — געווי איבערגעזעצט פון קאַ־
זאַקיש וועט דאָס הייסן — דער פאָטער פון עפּל. די איריגאַציעס פון די
אַלטערטימלעכקייטן קאָנען זיך איבערבויען און עס קאָנען זיך בויען
נייע איריגאַציעס. קיין מיטל־אַזיע זענען געקומען צופאָרן אַמעריקאַנער
אינזשינערן. דער אינזשינער דעווים, וועלכער איז ביי זיך אינדערהיים,
אין די פאַראייניקטע שטאַטן, געווען אַ דירעקטאָר פון דעם מלוכהשן
איריגאַציע דעפּאַרטאַמענט, האָט דערציילט די מענטשן פון דעם נומע־
רירטן צוג, אַז ער קלייבט זיך אין די נאָענסטע פינף יאָר צו פאַרזאָרגן
מיטל־אַזיע מיט אַזאַ שלל וואַסער און באַוואַסערן אַזאַ קוואַנטום הייננט־
צו־טאָג טויטע ערד (למשל, דעם הונגער־סטעפּ), — אַזאַ סכום, וועלכן
ער האָט אין די פאַראייניקטע שטאַטן איריגירט אין משך פון צוואַנציק
יאָר. די אַרבעטן ווערן שוין געפירט, און די דאָזיקע וואַסערן וועלן ענ־
דערן דעם פּייזאַזש פון דער מדבר. מדבר, היץ. אויף די שיפּועס וואַקסט
זעלטן־ווו כאַנדרילאַ, פעטע גריגע בלעטער, אַ פלאַנץ, וואָס אַנטהאַלט
אין זיך קויטשוק. אויפן באַלכאַש, ביי איסיק־קול, אויף די טאַלוועגן פון
אילי, וואַקסט ווילדער קענדיר. אויפן האָריזאָנט, פון מזרח זייט הויבן
זיך מאַיעסטעטיש באַרג־רוקנס, מינעראַלן, מעטאַלן. אַ קאַטאַסטראָפאַלע
רחבות! אין דעם נומערירטן צוג זענען געפאָרן אויסלענדישע קאָרעס־
פּאָנדענטן, וועלכע האָבן געדאַרפט באַשטעטיקן די דערעפנונג פון
טורקסיב. זייערע דעפּעשן און ראַדיאָס פון אינאַ־בולאַק זענען אַוועק
איבער אַלע עקן וועלט. געררייזט האָבן די אויסלענדער, פּונקט אַזוי ווי
אונזערע באַבעס, יעדערער האָט געפירט מיט זיך אַ חזיר־שענקל, אַ קעסטל
נאַרזאַן, פּושקעס מיט קאָנסערוון, טשייניקלעך, טיי און קאַווע, הגם אין
דעם וואַגאָן־רעסטאָראַן איז געווען מכּל־טוב. די אויסלענדער האָבן גע־
פירט מיט זיך צוויי פּאַטעפאָנען מיט פּאַקסן, קאָקטייל־האַנטביכער, פאָ־
טאָגראַפיר־אַפּאַראַטן און אַפילו אַ קינאָ־אַפּאַראַט. געגעסן האָבן די
אויסלענדער ווי די באָבעס, געטרונקען, ווי די זיידעס, און אויפן אַמע־
ריקאַנער שטייגער געשפּילט אין פּאָקער, אָפּגערוט מיט פּאַקסן און
ניגער־מוזיק, אויף די סטאַציעס האָבן געקנאַקט די פאָטאָ און קינאָ
אַפּאַראַטן בלויז אויף קעמלען, אויף זיך מיט די קעמלען, אויף די קאַ־
זאַקן, אויף די קאַזאַקישע יורטעס, און פון דער פאָטאָגראַפישער האַרע־
וואַניע האָבן זיי זיך געמונטערט מיט קאָקטיילן. איבער דער נייער בריק

איבער דעם טייך אילי, איבער וועלכער עס איז צום ערשטן מאָל (דער
ערשטער צוג דאָס ערשטע מאָל איבער דער בריק), האָבן איניקע אויס־
לענדער מורא געהאַט צו פאָרן, און פונקט אַזוי ווי אַמאָל אונזערע באַ־
בעשים, זענען זיי איבער דער בריק געגאַנגען צופוס.

אויפן האָריזאָנט זעט זיך אָן איין און איינציק איינזאַם הויז בײַ
די באַן־שוועלן און אַ דרײַ־פיר יורטעס, — דאָס איז אַ קליינע סטאַציע,
אַן אויסמײַד־פונקט. די הײַזער האָט מען נאָך נישט פאַרענדיקט בויען.
דער צוג איז געגאַנגען צו דער סטאַציע, און איבער דער מדבר פון דער
רחבות זענען אויף די פערד געפלויגן דזשיגיטן, קאַזאַקן־רײַטער, זייערע
פערד האָבן זיך געשפרייט נידעריק בײַ דער ערד. אויף דער סטאַציע
זענען זיך צונויפגעפאָרן אַ מענגע קאַזאַקן. זייערע פנימער זענען געווען
קדמוניתדיק. אין דער ברענענדיקער היץ זענען די קאַזאַקן געווען אָנגע־
טון אין שעפסענע כאַלאַטן, און שעפסענע הויזן. איניקע זענען אָבער
געגאַנגען באָרוועס, צוהאַלטנדיק דעם טרעטער בלויז מיט דעם גראָבן
פינגער פון דעם באָרוועסן פוס. די היטלען זייערע זענען אויך געווען
שעפסענע. אויף די זאָטלען זענען געלעגן קאָלדרעס, און די זאָטלען
זענען געווען געפאַרבט מיט רויטער פאַרב. די קאַזאַקן האָבן זייער גערן
געגעבן זייערע פערד אויף דורכצופאָרן זיך, — די מאָסקווער זענען
אַראָפּגעפאַלן פון אַט די, ווי עס האָט זיך געדוכט, שלאַבעריקע קליאַ־
טשעס. אין די יורטעס בײַ די קאַזאַקן שטייען קאַסטנס, אויף דער
הוילער ערד זענען אויסגעשפרייט טעפּיכער, אין מיטן יורטע — אַ קאַר־
מעלעק. די קאַזאַקן האָבן, דוכט זיך, נאָך קיין באַדערפעניש זיך צו וואַשן,
עס פילט זיך פון זיי מיט פערדן־שווייס און מיט קומיס. נישט אויף
איין, נאָר אויף עטלעכע סטאַציעס האָבן די קאַזאַקן געפרעגט:

— לענין פאָרט מיט אײַך? באַווײַזט אים. — זיי האָבן
נישט געוווּסט, אַז לענין איז געשטאָרבן.

די קאַזאַקן זענען אַרײַנגעקראָכן אין צוג, געטאַפּט יעדעס פּיצעלע
און געשמייכלט, — זיי זענען געקראָכן אין דעם דאָזיקן ערשטן צוג,
וועלכן זיי האָבן צום ערשטן מאָל געזען בײַ זיך אין לאַנד. צוויי קאַזאַקן
זענען אַרײַנגעקומען אין דעם וואַגאָן־רעסטאָראַן און זייערע פנימער
האָבן אויסגעדריקט שרעק. זיי האָבן מיט שרעק אַ קוק געטון איינער
אויפן אַנדערן. זיי האָבן אויסגעשטרעקט די הענט. זיי האָבן זיך דערזען
אין שפּיגל. זיי האָבן געמאַכט קאָמישע צורות. זיי האָבן געלאַכט. מיט
פּחד האָבן זיי געטייטלט מיט די פינגער און מיט די נאַהייקעס אויף דעם

שפּיגל־גלאָז. די דאָזיקע צוויי קאָזאַקן האָבן דאָס ערשטע מאָל אין זייער לעבן זיך דערזען אין שפּיגל, איטלעכער פון זיי האָט זיך באַטראַכט און דעם ערשטן מאָל זיך באַקענט מיט זיך אַליין. די אויסלענדער האָבן געשאָסן אין די קאָזאַקן מיט זייערע פאָטאָ־ און קינאָ־אַפּאַראַטן. די קאָ־זאַקן האָט מען געקאָנט מכבד זיין מיט פּאַפּיראָסן. מען האָט זיי געקאָנט בעטן זיי זאָלן עפּעס זינגען. דעמאָלט האָבן זיך צוויי קאָזאַקן אַוועקגע־זעצט איינער קעגן דעם אַנדערן אויף די באַן־שוועלן, אויפמערקזאַם געקוקט איינער דעם אַנדערן אין די אויגן אַריין און פאַרוקט זייערע קוטשמעס אויפן קאַרק. און עס האָבן זיך אָנגעהויבן הערן קלאַנגען פון מדבר, לאַנגע, אויסגעצויגענע, ווי די זאַמדן, טרוקענע ווי די היץ. די דאָזיקע לידער זענען געווען קורצע, זיי זענען באַשטאַנען פון איין זאַץ.

— „די קאָזאַקן האָבן געפּיטערט זייערע טשערעדעס אין סטעפּ, איז אין סטעפּ אַראָפּגעקומען דער אייזערנער וואָגן“. —

אָדער:

— „דער צאַר האָט גערופן די קאָזאַקן הינט, איז געקומען די ראַטנמאַכט און די קאָזאַקן זענען געוואָרן קאָזאַקן“. —

אָדער:

— „דער קאָזאַק האָט געפּיטערט זיין טשערעדע, איז געקומען דער אייזערנער וואָגן, און דער קאָזאַק איז אַוועק אַרבעטן אויף דעם בוי אַלס אַרבעטער“.

בשעת דער צוג איז אָנגעקומען קיין אינאַ־בולאַק איז שוין געווען נאַכט. און אין דער נאַכט איז ווידער אויפגעשטאַנען דער אוראַלט, דאָס, וואָס לאָזט זיך נישט איבערחזרן, דאָס איין און איינציקע. די סטאַציע אינאַ־בולאַק שטייט אין טאָל, וואָס האָט צוואָרפן זיינע שיפּועס אויף צענדליקער קוואַדראַט קילאָמעטער, ער ציט זיך ביז צו דעם מדבר אין מערב זייט און לענט זיך אָן אין די בערג אין מזרח־זייט. אַלע בערגלעך און אַלע טאָלן האָבן געלויכטן מיט נאָמאַדן־שייטערס. דער צוג איז גע־שטאַנען. ער האָט אָפּגעשטעלט זיינע גערויש, און פון דער פינצטער, פון צענדליקער קילאָמעטער האָבן זיך געטראָגן גערויש פון דער ערדע, דאָס הירזשעריי פון פערד, דאָס רעווען פון קעמלען, די כאָרכלענדיקע געשרייען פון מענטשן. עס האָט געשמעקט מיט רויך, מיט קיזיקעס און פערדן־שווייס. דער פאַרטאָג האָט אַנטפּלעקט דעם לאַגער, וואָס האָט אויסגעזען פּונקט אַזוי, ווי אין באַטיס צייטן, פּונקט אַזוי ווי אין טימורן און דעם לאָמען טאַמאַרלאַנס צייט. אַלע בערגלעך זענען געווען באַדעקט

מיט רייטערס. די רייטער זענען געפֿאָרן איינציקווייז, צו עטלעכע און שורותווייז. זייִלן שטויב האָבן זיך פֿון די פֿערד טלאָען געהויבן ביזן הימל. די קאָזאַקן זענען געקומען אויף דער פֿייערונג פֿון פֿינפֿהונדערט, פֿון זיבנהונדערט מייל די ווייט (קאַזאַקסטאַן איז דאָך גרעסער פֿון אייראָפּע!) אויף די פֿערד זענען אויסער מענער אויך געווען פֿרויען און קינדער. דריי־יעריקע קינדער זענען געזעסן אין וויגעלעך־זאָטלען. זיבעציקיעריקע זקנות האָבן געדרימלט אויף די מיט זילבער באַדעקטע זאָטלען. די קעפּ פֿון די פֿרויען האָבן זיך געבליבט מיט ווייסע טשאַלמעס. אין דעם טאָל, וווּ מיט דריי וואָכן צוריק איז גאָרנישט נישט געווען, חוץ די פֿריִלינגדיקע טולפּעס און פּאָלין, זענען אויף די באַן־שווען געשטאַנען עטלעכע נומערירטע צוגן, וועלכע האָבן אַהער אַראָפּגעבראַכט מענטשן פֿון דער גאַנצער וועלט. די צוגן זענען געשטאַנען מיט די לאָקאָמאָטיוון איינער צום אַנדערן, ווייל צווישן זיי האָבן נאָך געפֿעלט עטלעכע מעטער באַן־שווען, — בלויז עטלעכע מעטער, וועלכע מען האָט ערשט פֿאַרענדיקט בויען אין דעם טאָג פֿון דער פֿייערונג, אין דעם טאָג פֿון דער דערעפֿענונג. די קאָזאַקן זענען אַראָפּגעקומען אויף דער פֿייערונג צו זען דאָס נישט געזעענע. אויף דרייצן ערטער האָבן אויף די מדבר ־ בערגלעך געראויכערט די ריזיקע קיכן. די פֿאַרוואַלטונג פֿון טורקסיב האָט געשטעלט כּיבוד פֿאַר דעם גאַנצן עולם, וואָס איז זיך אַהער צונויפֿגעפֿאָרן. אויף דער דאָזיקער סעודה, האָבן די קאָזאַקן אונטער דעכער, אין די שעפּסענע כאַלאַטן, אין פֿופֿציק גראַד היץ, געגעסן מיט די הענט פֿלייש און געטרונקען קומיס, אַזוי ווי מען טרינקט בראָנפֿן זיצנדיק אויף קאָשמעס מיט די פֿיס אונטער זיך, באַטיס אַ סעודה, וואָס ווערט אויפֿגעכאַפּט דורך פֿאָטאָ־ און קינאָ־אַפּאַראַטן. אין דער ביטאָגיקער היץ זענען די קאָזאַקן נאָך דער סעודה אַוועקגעפֿאָרן הינטער די בערגלעך אין סטעפּ אַריין, עטלעכע צענדליק טויזנט רייטער זענען אַוועקגעפֿאָרן זיך משמח זיין אויף זייער שטייגער — צו פֿייערן די באַיגע, דעם צאַפּן־פֿאַנג. דאָרט אויפֿן סטעפּ, האָבן זיך די דאָזיקע טויזנטער אויסגעשטעלט אין אַ קאַרע אַרום אַ קורגאַן. ריסקולאָוו, דער פֿאַרטרעטער פֿון דעם פֿאָרזיצער פֿון ראַטפֿאָלקאָם פֿון פּ. ס. ר. ר., אַ קאַזאַק, האָט רייטנדיק קאָמאַנדירט נעבן דעם קורגאַן. אַ צען טויזנט קאַזאַקישע פֿערד איז געבליבן שטיין נעבן דעם קורגאַן. אין מיטן, אויף דעם פֿרייען פּלאַץ, צו דעם קורגאַן, זענען אַרויסגעפֿאָרן די באַטירן, די קעמפֿער. אָט ווי אַזוי עס איז אויסגעוויילט געוואָרן דער ראַט פֿון די

עלטסטע: צוויי באטירן האבן געמוזט קעמפן איינער מיט דעם אנדערן און איינער האט געמוזט ארויסגעשטויסן ווערן פונם זאטל, — די זיגער זענען געווען די, וואס זענען געווארן דער ראט און באקומען פרייזן. די קעגנער זענען אנגעפאלן איינער אויף דעם אנדערן, געשלעפט איינער דעם אנדערן פון דעם זאטל, זייערע פערד האבן פיינטלעך געהירזשעט און געביסן איינס דאס אנדערע. דערנאך האבן די עלטסטע אנגעהויבן די באיגע — דעם צאפן־פאנג. מען האט אפגעלאזט א לעבעדיקן צאפ. יעדערער האט געהאט דאס רעכט צוכאפן דעם דאזיקן צאפ, אים ארויפ־כאפן אויפן זאטל און פירן. דער זיגער איז געווען דער יעניקער, וועלכער האט צוגעבראכט דעם צאפ צו דעם קורגאן. יעדערער האט געהאט דאס רעכט צוצונעמען דעם דאזיקן צאפ. אין אט דעם געראנגל האט מען איין קאזאק אויסגעלענקט א האנט, — ער איז געפאלן אין חלשות, זיין האנט איז געווען אומגעווייניטלעך אויסגעבויגן. און בזו הרגע האט מען דעם קאזאק גלייך א כאפ געטון און אוועקגעלייגט אויפן קאזאקישן שטייגער אויף א פערד, און טאקע דא אויפן ארט האט מען אים איינגע־לענקט די ביינער, ער האט זיך אויפגעכאפט און זיך ווידער געלאזט אין געראנגל. בשעת מען האט אפגעלאזט דעם צאפ האט זיך איבערן סטעפ א קייקל געטון א אויסערגעוויינטלעך וואיען. א שטויב, א געדיכטערער נאך פון די לאנדאנער נעפלען, האט זיך א הויב געטון איבער די ארדעס, א קוויטשעריי, א וואיען פון טויזנטער געמבעס. די רייטער־ארדעס האבן זיך א לאז געטון אויף צענדליק קילאמעטער אין איין ריכטונג. זיך פארקערעוועט אויף רעכטס און ווידער זיך א לאז געטון צוריק. דער, וואס וועט זיגן, וועט זיין דער העלד אויף טויזנטער קילאמעטער, — אט די טויזנטער, וועלכע האבן געפרוווט זייער מזל, האבן זיך מיט פולן גאר־לאפ, האלטנדיק זיך אויף צו־להכעיס די סטיכיעס אויף די פערד, זיך גע־טראגן איבערן סטעפ. מיט זיילן שטויב און מיט די צעפ פון די פערד, און געברייל פון דער ארדע האט געלאפירט די באיגע. אלטערטום! קולי־קאווער פעלד!... אט אזוי האבן די קאזאקן געעפנט דעם וועג — נישט בלויז דעם וועג פון קאזאקסטאן, סיביר, מיטל־אזיע, פ.ס.ר.ר. — נאר אויך דעם וועג פון דעם ערד־קיילעך.

אויף איינער פון די טורקסיב־סטאציעס זענען אין וואגאן־רעסטא־ראן פון דעם גומערירטן צוג ארייגעקומען פיר מענטשן: צוויי ארבע־טער און א יונגער אינזשינער מיט א פרוי, אפנים, זיין פרוי. עס איז געווען אינאוונט; די אריינגעקומענע האבן זיך געזעצט ביי א זייטיק

טישל און באַשטעלט נאַכטמעסן פון אייראָפּעאישע געריכטן. דעם איינזשינערס פרוי האָט געטיילט דאָס עסן אויף די טעלער. די מענער זענען געווען מונטער, לעבעדיק, אָט דאָ, אין דער מדבר פון טשינגיזכאַן, פון די הונען און קאַזאַקן. דער צוג האָט געפירט אין זיך דעם שטיגער נישט נאָר פון מאָסקווע, פון פ. ס. ר. ר., נאָר אויך פון אייראָפּע און פון יענער זייט ימיקע לענדער. אין דעם וואַגאָן זענען אויסער רוסן, אויסער אייראָפּייער פון דעם קאָנטינענט, אויך געוועסן נייוועלטיקע אַמעריקאַנער און אַלטוועלטיקע יאַפּאַנער. די קאָרידאָרן פון דעם צוג האָבן זיך געפילט מיט „ווערדזשוניע". דער וואַגאָן־רעסטאָראַן האָט געפּעכלט מיט דער שניי־ווייסקייט פון זיינע קראָכמאַל טישטעכער, פונקט אַזוי ווי די מענטשן מיט זייערע קעלנער. דער צוג איז געשטאַנען אין די הייס צעגליטע זאַמדן פון סאַקסאַולן און באַרכאַנעס — אין דעם וואַגאָן איז געווען אייז־קאַלטער נאַרזאַן. די סטאַציע, אויף וועלכער די פיר זענען אַריינגעקומען אין דעם וואַגאָן־רעסטאָראַן עסן אָונט־ברויט, איז געווען אַזאַ, ווו דער סטאַציע־נאַטשאַלניק האָט קאָמאַנדירט מיט דער ליניע, מיט די איבערוועקסלערס און טעלעגראַף, פון אַ פּראָוויזאָרישן הילצערנעם שפּייכלער. אַרום דער סטאַציע זענען געשטאַנען זעקס יורטעס. נעבן דער סטאַציע איז געפלאָסן אַן אַריק. הינטער דעם אַריק, הינטער די יורטעס האָבן זיך אין דרום, מערב און צפון געצויגן מדבריות פון סטעפּ — אין מזרח זייט האָבן געגלאַנצט מיט זייער אייז די באַרג־שפּיצן פון טיאַן־שאַן, איבער וועמעס רוקן עס ציט זיך די כינעזישע גרענעץ. אויף דער דאָזיקער סטאַציע איז דער נומערירטער צוג באַגעגנט געוואָרן מיט „הוראַ!" געשריען, די קאַזאַקן זענען אויף זייערע פערד צוגעריטן ביז די פענצטער פון די וואַגאָנעס. סען קאַטאַיאַמאַ האָט פאַר זיי געהאַלטן אַ רעדע אויף ענגליש. די היץ איז געפאַלן און עס איז געוואָרן אַ פראָסט. די שקיעה האָט לאַנג געפלאַקערט אויפן מערב און זיך אויסגעלאָשן. דער מדבר איז פאַרזונקען געוואָרן אין פינצטערניש און האָט אָנגעהויבן צו שמעקן מיט פאָלין. די מענטשן אין צוג האָבן אָפּגערוט נאָך דעם צעגליטן טאָג און זיך געגרייט צו די מאָרגנדיקע טורקסיב־פייערונגען. דער לאָקאָמאָטיוו האָט אין דער פינצטער לאַנגזאַם אָנגענומען וואַסער. די דאָזיקע פיר האָבן זיך געזעצט ביים עקסטן טישל. די מענער זענען געווען אָנגעטון אין אַרבעטס־קליידער: הויכע שטיוול און העמדלעך. עס איז זיי געווען פריילעך. זיי האָבן אַלע ווילע אָנגעקלאַפּט די גלעזער און געשפּאַסט צווישן זיך. זיי האָבן באַשטעלט קאָמפּליצירטע מאכלים

און זיך נישט געאײַלט. דער װאַגאָן־רעסטאָראַן איז געװען באַגאָסן מיט עלעקטרישע ליכט. בײַ דעם שכנותדיקן טיש האָבן אַמעריקאַנער מיד געטרונקען װײַן און דערמיט באַשטעטיקט דעם אַנגלאָ־זאַקסישן אמת װעגן העפלעכקײט, װײַל אַפילו אַזױ קאָן נישט ענדערן דעם שטײַגער לעבן. דער לאָקאָמאָטיװ איז צוגעגאַנגען און אַ שטויס געטון דעם צוג. דער אָפיציאַנט האָט מודיע געװען די פיר געסט, אַז דער צוג גײט אָפּ.

— עס מאַכט נישט אױס, — האָט דער אינזשינער געזאָגט, — מיר װעלן אױסשטײַגן, װען דער צוג װעט גײן באַרג אַרױף.

דער צוג איז אַװעק אין דער פינצטערניש, אין אַ האַלבע שעה אַרום האָט דער צוג פאַרלאַנגזאַמט זײַן גאַנג, ער האָט אָנגעהױבן גײן באַרג־אַרױף. דער אינזשינער האָט באַצאָלט דעם חשבון. אַלע פיר האָבן זיך אױפגעהױבן. די אַמעריקאַנער האָבן דערזען, אַז די פרױ טראָגט אױך געשמירטע שטיװל. די געסט זענען אַרױסגעגאַנגען פון דעם װאַגאָן־רעסטאָראַן אױף דעם בריקל. דער לאָקאָמאָטיװ האָט געסאַ־פּעט, מאַטערנדיק זיך אױף דעם אַרױף־באַרג.

— װוּהין קלײַבט איר זיך דאָס? — האָט דער באַדינער געפרעגט.

— צוריק צו דער סטאַציע, — האָט דער אינזשינער פרײלעך געענטפערט.

דער ערשטער איז פון דעם צוג אַראָפּגעשפרונגען דער עלטערער אַרבעטער. נאָך אים איז אַראָפּגעשפרונגען די פרױ. דער דראַקאָן פון דעם צוג איז, סאָפּענדיק מיט די לאָקאָמאָטיװן, מיט די זאָרגעװודיק אַראָפּגע־לאָזטע פאַרהענגלעך און סקריפּענדיק אױף דעם באַרג אַרױף, פאַרבײַגע־גאַנגען נעבן די, װאָס זענען געבליבן, זיך פאַרקערעװעט הינטער דעם פעלז און פאַרפאַלן געװאָרן אין דער פינצטערניש — אױפקפירנדיק אין זיך די מענטשן אױף דער פײַערלעכער דערעפענונג פון טורקסיב. די דאָ־זיקע פיר װידער זענען געגאַנגען איבער בערגלעך, אָן אַ סימן פון אַ שטעגל אַפילו, זײַענדיק געװוינט צו די סטעפּעס מיט זײער װעגלאָזיקײט. זײ זענען געגאַנגען מונטערע און פרײלעכע. נאָך אַ שעה גאַנג האָט זיך װײַט־װײַט פון אונטן אין דער פינצטער אָנגעצונדן דאָס קוים־קוים מערקלעכע ליכט פון דער סטאַציע. דעם גאַנצן װעג האָבן די פיר געזונ־גען רוסישע לידער. נאָך אין אַ שעה אַרום האָט מען שױן אַרום דער סטאַציע אין סטעפּ דערזען פײַערן: דאָס האָבן די קאַזאַכן, צוריקװעגס פון דער צוג־באַגעגעניש, זיך דאָ אָפּגעשטעלט אױף נאַכטלעגער, גע־קאָכט זײער ציגל־טײ און געפּרעגלט שעפּסן־פלײש. און נאָך אין אַ שעה

ארום זענען די פיר שוין געווען אויף דער סטאַציע. פון דעם בערגל האָבן אַלע פיר מיטאַמאָל אַ געשריי געטון אין דער פינצטערניש אַריין:

— מיר גייען! — מיר זענען געקומען!

פון די ערד־כאַלופּעס, פון די יורטעס זענען אַרויסגעגאַנגען מענטשן און זיך פאַרזאַמלט אַרום שייטער.

— גו, דערציילט וועגן אייער געווינס.

אויף דער סטאַציע, פאַרביי וועלכער דער נומערירטער צוג איז דורכגעפאָרן, איז געשטאַנען אַ הידראָעלעקטרישע פאַרש־בריגאַדע. אויף די שיפּועס פון די בערגלעך האָבן זיך געפּאַשעט די קעמלען, און די יורטעס האָבן זיך אָפּגערוט די מענטשן, בײַ די יורטעס מיט די דישלעס אַרויף, זענען געשטאַנען אַרבאַס מיט פאַרשיי־דענע בויר־אינסטרומענטן, מיט אַ כעמישער לאַבאָראַטאָריע און מיט דעם נישט גרויסן און באַשיידענעם פאַרמעגן פון די פאַרשער. די דאָזיקע בריגאַדע איז שוין צוויי יאָר געגאַנגען איבער דער מדבר, זוכנדיק און קאָנטראָלירנדיק דאָס וואַסער, דעם סכום, די האָריזאָנטן, דעם צוזאַמענ־שטעל פון דעם וואַסער, וואָס גיט לעבן דעם טורקסיב. אין דער דאָזי־קער בריגאַדע, וואָס איז באַשטאַנען פון זיבעציק אַרבעטער, אינזשענערן־הידראָלאָגן, געאָלאָגן, אויסכעמעסטערס, זענען אויך געווען דריי פרויען כעמיקערינס. דער דאָזיקער פאַרש־טאַבאָר איז געגאַנגען פון טאָל צו טאָל, פון בולאַק צו בולאַק, פון טייך צו טייך, געזוכט וואַסער אויף דער ערד און הונדערטער מעטער אונטער דער ערד. די בריגאַדע האָט שוין געהאַט אויסצושטיין פון געפערלעכע, אומדערטרעגלעכע היצן אין זומער, און שניי־זאַווערוכעס אויף די בערג, בשעת דער ווינט האָט אויף פיץ־פּיצ־לעך צעפּליקט די יורטעס און פאַרשאָטן מיט שניי די קעמלען. דעם גאַנצן וועג האָט אָט די בריגאַדע פאַרבראַכט בײַנאַכט בײַ די וואַנדער־שייטערס און בײַטאָג בײַ העראָאישער, באַהאַרצטער אַרבעט, — אָט די בריגאַדע, וועלכע האָט געדאַרפט שאַפן וואַסער פאַר דעם טורקסיב און צוזאַמען מיט דעם — דאָס לעבן. די דאָזיקע בריגאַדע וועט נאָך לאַנג וואַנדערן איבער דער מדבר. קריכן מיט אירע אַרבאַס, אויף וועלכע עס ליגן די אַפּאַראַטן, יורטעס, איר האָב און גוטס, זי וועט לאַגערן מיט יורטעס, מיט די פאַרריסענע דישלעס צום הימל אַרויף, רוען בײַ די שייטערס און אַרבעטן אין דער געפערלעכער היץ. די מענטשן פון אָט דער בריגאַדע האָבן זיך צונויפגעלעבט און היימיש געוואָרן ווי אייגענע ברידער. בײַ די שייטערס בײַנאַכט האָט יעדערער וועגן זיך אויסדער־ציילט אַלץ, פון די קינדער־יאָרן אָן. די פיר, וועלכע זענען געווען אין

דעם וואַגאָן־רעסטאָראַן איז איינער געווען אַ באַרג־אַרבעטער פון באַקו, דער צווייטער אַן ערד־גרעבער פון טשערניגאָוו, דער דריטער אַ יונגער אינזשיניער, וואָס האָט ערשט פאַר צוויי יאָרן געענדיקט די מאָסקווער באַרג־אַקאַדעמיע, אַ זון פון אַ קאָלאָמנער אַרבעטער, און די פערטע, זיין פרוי, אַ כעמיקערין אין דער פאָרש־בריגאַדע, איז געקומען אַרבעטן אויף דעם טורקסיב פון טאָמסק. אָט אַזוי זענען אויך אַלע איבעריקע אַרבעטער געקומען אַהער פון אַלע עקן לאַנד. די וועלט איז געווען אָפּגעשניטן פון אָט די פאָרשער, — בלויז דער ראַדיאָ, וואָס די פאָרשער האָבן מיט זיך מיטגעשלעפּט, צופּעסטנדיק די אַנטענעס צו די יורטעס, האָט זיי אינפאָרמירט, וואָס עס טוט זיך אויף דער וועלט. אין דעם טאָג, ווען עס איז דורכגעגאַנגען דער ערשטער נומערירטער צוג, האָט די בריגאַדע גערוט. אויף דעם צוג, וואָס איז געגאַנגען פון מאָסקווע, האָט מען געוואַרט, ווי אויף אַ פּרייד. דער צוג האָט פאַרשפּעטיקט. די מענטשן זענען אַרויף אויף אַ בערגל, כּדי צו זען דעם דאָזיקן ערשטן צוג, וואָס וועט דורכגיין דורך די ערטער, וווּ מיט דריי חדשים צוריק איז נאָך גאָרנישט נישט געווען, חוץ מדבר און זאַמד. איינער פון אָט דער אַרבעטער־בריגאַדע האָט זיך אַליין געחידושט.

— מאַדנע! — האָט ער זיך פאַרוווּנדערט אָנגערופן. — אין דעם צוג וועט נאָך זיין אַ וואַגאָן־רעסטאָראַן! איך בין שוין צוויי יאָר נישט געווען אין אַ רעסטאָראַן!

אין אַ האַלבע שעה אַרום האָט זיך דער עולם פאַרזאַמלט אויף אַ לאָטעריע. עס איז געווען לעבעדיק און פריילעך. אַלע מיטאַמאָל האָבן נישט געקאָנט גיין אין וואַגאָן־רעסטאָראַן. האָט מען געמאַכט אַ לאָטעריע אויף פיר גליקלעכע. וואָס זאָלן באַקומען די זכיה אַריינצוגיין.

— נו, דערציילט זשע וועגן אייער געווינס, — האָט דער עלטסטער אינזשיניער געזאָגט.

— מיר האָבן געגעסן, — האָט דער באַקוער אַרבעטער געזאָגט און פאַרוקט זיין היטל אויפן קאָרק, — מיט סערוועטקעס, אויף אַ טישטעך.

— מיר האָבן נאַרזאַן געטרונקען!

— וואַרט. דערציילט כּסדר. ווער וועט זיין דער באַריכטלער? — האָט דער עלטסטער אינזשיניער געזאָגט. — דערציילט כּסדר. זענט איר אַריין אין וואַגאָן. באַשטעלט. וואָס האָט איר באַשטעלט?

נעבן דער יורטע האָט זיך אין אַ קעסל געקאָכט שעפּסן־פלייש. איבער

די יורטעס אין הימל, אין דער אומגעהייערסטער רחבות פֿון דעם סטעפּ־
הימל, האָבן געפֿלאַקערט געזאַלצענע שטערן. נאָך דער היץ האָט אָנגע־
הויבן צו כאַפּן אַ פֿראָסט. אַרום שיטער זענען געשטאַנען, געזעסן, גע־
לעגן מענטשן און אויסגעפֿרעגט זייערע גליקלעכע חברים און הילכיק גע־
לאַכט נאָך יעדן ענטפֿער, אויסגעפֿרעגט האָבן זיי וועגן אַלצדינג, וועגן
יעדעס פּיצעלע, אָנהויבנדיק פֿון דער קוואַליטעט פֿון די סערוועטקעס
ביז די אַמעריקאַנער ברילן. און שפּעט בײַנאַכט ערשט זענען די פֿאָרשער
אַוועק אין זייערע יורטעס און זיך געלייגט שלאָפֿן. דער יונגער אינזשי־
נער האָט זיך געלייגט אויף דער קאָשמע פֿון זײַן יורטע, פֿאַרלייגט די
הענט הינטערן קאָפּ. ער האָט זיך דערמאָנט אין מאָסקווע, די סטודענטי־
שע יאָרן. ער האָט געטראַכט וועגן דעם, אַז מאָרגן וועט פֿאָרקומען די
פֿאַרייניקונג פֿון די צפֿונדיקע און דרומדיקע ליניעס פֿון דער טורקעס־
טאַן־סיבירער אײַזנבאַן. סיביר וועט פֿאַרייניקט ווערן מיט מיטל־אַזיע.
אויף דער דערעפֿענונג וועלן זיך צונויפֿפֿאָרן מענטשן. די זשורנאַליסטן
פֿון דער גאַנצער וועלט, וועלכע זענען געקומען אויף דער דערעפֿענונג,
וועלן שיקן דעפּעשן און ראַדיאָגראַמעס, וואָס וועלן אין משך פֿון איין
מעת־לעת אַרומגאַרטלען די גאַנצע וועלט. ער האָט געטראַכט וועגן דעם,
אַז גלײַך נאָך דעם ערשטן נומערירטן רעגירונג־צוג, וועלן אָנהויבן גיין
הונדערטער צוגן, — און ער האָט גאָרנישט געטראַכט וועגן דעם, אַז אין
דער דאָזיקער וואַסערלאָזער וויסטעניש, אין אָט דעם מדבר, ווו דאָס
וואַסער איז דאָס סאַמע וויכטיקסטע, וואָס דעציידירט אַלץ, — אַז ער
און זײַנע חברים האָבן אָט דער ליניע געגעבן דאָס וויכטיקסטע, די דע־
ציידירנדיקע הויפּט־זאַך — וואַסער, וואַסער! פֿאַר אָט די צוויי יאָר האָט
ער דערזען ווי בײַ דער מדבר ווערט צוגענומען דער מדבר, ווי אין דער
מדבר ציען זיך אייזערנע רעלסן, וואָס ברענגען מיט זיך אַלץ, וואָס זיי
זענען נאָר ביכולת צו ברענגען. אין דער צעגליטער היץ פֿון יאָרן האָט
מען אויפֿן האָריזאָנט געקאָנט זען מיראַזשן פֿון נישט עקזיסטירנדיקע
שטעט, און אין דער רעאַלקייט זענען אַנטשטאַנען שטעט. דאָס אָרט, ווו
עס געפֿינט זיך איצט די סטאַציע אַיאַגוז איז געווען אַ מדבר, וואָס
איז געווען באַזעצט מיט פֿינף ערדשטיבלעך און פֿיר יורטעס. אָט דער
מדבר איז איצט די שטאָט אַיאַגוז. ביז אויגוסט נײַנצן הונדערט אַכט
און צוואַנציק האָט דאָרט, אויף די בערגלעך, געפֿײַפֿט דער ווינט און
געפֿלאָסן דאָס טײַכל באַטאַן. אין סעפּטעמבער האָבן זיך דאָרט באַוויזן
די פֿאָרשער מיט זייערע מעסט־מכשירים און אויפֿן פּאַפּיר האָט זיך באַ־

ווייזן דער פּלאַן פון אַ ישוב. און אין מאַי ניינצן הונדערט ניין און צוואַנציק איז שוין דאָרט געוואַקסן אַ שטאָט. עס איז דאָרט אויסגעוואַקסן אַ רחבֿת־ידים־מדיקער קלוב, אַ אַ ליכטיקע גאָרקיך, אַ רעמאָנטיר ־ וואַרשטאַטן, אַ טעלעגראַף, אַ טעלעפאָן, אַ שפּיטאָל, שמידעריען ביי דער אייזנבאַן־בריק. די רעמאָנטיר־וואַרשטאַטן זענען אויסגעוואַקסן און זיך פאַרוואַנדלט אין אַ זאַוואָד. דאָרט האָבן זיך געבויט, פאַרענדיקט אין בויען, דערבויט געוואָרן די גרעסטע אויפן טורקסיב לאָקאָמאָטיוו־דעפּאָען. אַ בוימוואָל־פרעס זאַוואָד, אַ פליישׂ־קעלטער און שעכט־הויז, אַן עלעקטרישע סטאַציע — און עס איז געוואָרן אַ שטאָט — אַ שטאָט פון הייזער, פון גערטנער, פון גאַסן, בענק פאַר די הייזער, שילדן אויף די קאָאָפּעראַטיווע קראָמען, פון מאָטאָציקל און אויטאָמאָביל גערויש, אַ שטאָט, וווּ מענטשן וווינען, אַרבעטן, רוען און ווערן געבוירן. נישט ווייט פון איאַגוז איז געווען די אַלטע שטאָט פון מיליטער־קאַשאַרן, וואָס איז אין די צאַרישע צייטן געבויט געוואָרן פאַר סאָלדאַטן, וועלכע האָבן געדאַרפט היטן די מאָנאַרכיע אין דער מדבר — די שטאָט סערגיאָפּאָל.

און די, וואָס זענען געבליבן וווינען אין סערגיאָפּאָל האָבן זיך איבערגעקליבן קיין איאַגוז. דאָס ווייזט, אַז אויף טורקסיב ווערן נישט בלויז געבוירן שטעט, נאָר עס שטאַרבן אויך שטעט, — פאַראַן אַ מענגע אַזעלכע שטעטעלעך, סטאַציעס, אויסמייד־פונקטן, אאַז״וו. ביים אָנהויב פון איר מאַרשרוט האָט די בריגאַדע געזען, ווי דורך דער מדבר — פון כינע און קיין כינע, קיין מאָנגאָליע, דורך קאַזאַקסטאַן, פון קירגיזיע און קיין קירגיזיע, קיין אוזבעקסטאַן און פון אוזבעקסטאַן — זענען געגאַנגען קאַראַוואַנען, קעמלען. די דאָזיקע „מדבר־שיפן” האָבן מיט זייערע טויטע טריט געמאָסטן טויזנטער קילאָמעטערס מיט מדבר־סחורות, מיט בוימוואָל, מיט רייז, מיט פעלן, מיט רוסישער סיץ און דריבנע מעטאַלבלים, מיט ברויט, מיט געהילץ, מיט וואָל, מיט רויכוואַרג. אָט די סטעפּישע רוי־מאַטעריאַלן און גרייטע פאַבריקאַטן זענען טויזנטער קילאָמעטער געגאַנגען פון און קיין טאַשקענט, סעמיפּאַלאַטינסק, אַלמאַ־אַטאַ. און די בריגאַדע האָט געזען ווי אַזוי טאַשקענט און סעמיפּאַלאַטינסק גייען איינער דעם אַנדערן אַנטקעגן, כּדי צו פאַרקירצן, צונויפצודרוקן די טויזנטער קילאָמעטערס פון מדבר, צוצורוקן מערבֿ־כינע צו אינאַ־בולאַק אַזוי נאָענט, ווי די דאָזיקע מדבריות זענען נאָך קיינמאָל.

אין משך פון צענטליקער טויזנטער יאָרן נישט געווען. די קאַראַוואַנען האָבן געענדערט זייער וועג. די בריגאַדעס זענען געגאַנגען איבער די

קאָזאַקישע סטעפּעס. די בריגאַדעס האָבן געזען די קאָזאַקישע יורטעס, זייערע פערד, זייערע טשערעדעס, דעם קאָלאָסאַלן דלות און פּוילקייט. וואָס ס'איז אַ פּועל יוצא פון דעם דאָזיקן דלות, די וועלט און דעם שטייגער לעבן, וואָס איז באַגרענעצט דורך דעם מדבר, דורך דער יורטע, דורך דעם קומיס, דורך די שאַראַוואַרן פון דעם ווייב (אָדער פון עטלעכע ווייבער), דורך די קראַנקהייטן פון די שאָף, און דורך די ווינטן, און פרעסט, פון וועלכע די קאָזאַקן האָבן זיך באַהאַלטן ווי פון דער היץ און זייערע שאָפּן פעלצן, וועלכע זיי טוען גאָר קיינמאָל נישט אויס. די בריגאַדעס האָבן געזען די קדמונישקייט פון דעם אַרט לעבן פון די קאָזאַקן, ווען זייער אַרט לעבן האָט אפילו נישט דערגרייכט דעם ניוואָ פון דעם מיטלאַלטער. די בריגאַדעס האָבן געזען, ווי אַזוי די קאָזאַקן האָבן צום אָנהויב געקוקט מיט שרעק אויף זייערע אינסטרומענטן און אַרבעטן. די בריגאַדעס האָבן געזען, ווי אַזוי די קאָזאַקן זענען שפּעטער אַביסל געגאַנגען צו זיי אַרבעטן, באַאַרבעטן די ערד, גראָבן און פירן די ערד, כדי צו שאַפן אַן אָרט פאַר די רעלסן. און ביים ענדיקן זייער אַרבעט, האָבן די בריגאַדעס געזען, אַז אויך אַ סך סטאַציעס און סובסטאַציעס פון טורקסיב, כמעט אויף אַלע, — דינען די קאָזאַקן אַלס אָפּוועקסלער, שמירער, קאָנדוקטאָרן, אָפּוועגערס, וועכטערס, — און אויף די קנופּ־סטאַציעס פון טורקסיב זענען געעפנט שולן און קורסן פאַר די קאָזאַקן, וווּ מען לערנט די קאָזאַקן צו ווערן מאַשיניסטן, שלאָסערס, סטאַציע־נאַטשאַלניקעס, טעלעגראַפיסטן, ביוראָליסטן, בוכהאַלטאָרן!... די אייזנ־

אַן ליניעם בויען אויס דעם שטח. די אייזנבאַן־ליניעם בויען איבער דעם מענטשן. די אייזנבאַן־ליניעם בויען איבער דאָס ברויט און דאָס רעכט אויף ברויט. פּאַראַלעל מיט די אייזנבאַן־ליניעם האָבן זיך אָנגע־הויבן די איררעיגאַציעס, וועלכע וועלן פאַרגיסן צענדליקער מיליאָנען הא אויף רייז, בוימוואָל, קענאַף, קענדיר, ראַמי. וויפל לידער זענען דאָס געזונגען געוואָרן וועגן דעם גרויסן וועג — אין די נעכט ביי די שייטערס פון קיזיקעס — סיי פון די בריגאַדעס, סיי פון די קאָזאַקן!...

צוואַנציקסטן איז פון מאָסקווע אָפּגעגאַנגען דער נומערירטער רעגירונגס־צוג צו פייערן די דערעפענונג פון טורקסיב. מיט דעם טונקל־בלויען גלאַנץ פון די פולמאַן־וואַגאָנעס איז דער צוג געגאַנגען איבער די באַן־שוועלן פון טורקסיב צו איינאַ־בולאַק. קיין איינאַ־בולאַק איז דער צוג אָנגעקומען ביינאַכט און האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער הויפּט־ליניע. די בערג אַרום איינאַ־בולאַק האָבן געפלאַקערט מיט שייטערס פון

אַן אורַאַלטן לאַגער, ווייל אויף דער דערעפענונגס־פייערונג פון טורקסיב זענען זיך צונויפגעפאָרן קאַזאַקן פון הונדערטער קילאָמעטער אַרום. די איינאַ־בולאַקער בערג און די קאַזאַקן אַרום די שייטערס אויף די בערג־לעך האָבן אויסגעזען פונקט אַזוי ווי אין באַטיס צייטן.

...סיי סיאַם, סיי טורקסיב זענען שוין גאַנץ געוויינלעכע זאַכן, זיי זענען שוין אַריין אין לעבן, — זיי זענען שוין אין דער געשיכטע, וואָס געבוירט נייע שטחים און אַ נייע צייט און נייע מענטשן, וועלכע כאַפּן זיך אויף פון דעם נישט זיין.

...ביי אַרבעקאָוון אין כאַטע האָבן געבליט און געוועלקט סנאָפּעס און בונטן קאַרנבלומען, רומיאַנעק, מענטע, שטשאַוו און פּאָלין.

אין די זומפּן אונטער פּאַלעך וואַקסט אַ געפערלעך גראָז באַהון. די יעגער האָבן שרעקלעך מורא פאַר אָט דעם גראָז. דער ריח פון אָט דעם גראָז איז כמעט נישט מערקבאַר, ווען מען פאַרברענגט אָבער אויף דעם אָרט, וווּ עס וואַקסט דער באַהון אַפילו אַ האַלבע שעה — פאַלט מען אין חלשות, עס פאַרכאַפּט ביים האַרצן, עס הויבט אָן קלינגען אין די אויערן, עס הויבט אָן צו איבלען. אויב די פריינט וועלן דעם מענטש נישט אַוועקנעמען פון דאָרט, אויב ער וועט נישט אַוועקקריכן, אויב ער איז איינער אַליין, — וועט דער מענטש שטאַרבן פון דעם באַהון. קיין שום מענטש, קיין שום בעל־חי האַלט זיך נישט אויף דאָרט, וווּ עס וואַקסט דער באַהון. דער באַהון פאַרשווינדט אָבער צוזאַמען מיט די זומפּן. און די זומפּן פאַרניכטעט דער מענטש.

קאַפּיטל פינף

קאָרן, ווען עס ווערט באַשטויבט, ווען עס באַפּרוכפּערט זיך דאָס ברויט — שמעקט דאָס מיט שטויב און מענטשן־לייב. די דאָזיקע ריחות פילט מען קוים ־ קוים, זיי ווערן פאַרטויבט דורך די ריחות פון טאָג, פון ווינט, זון, פאָלין, קאָרנבלומען, גלעקעלעך רומיאַנעק. ווען מען לייגט זיך אין קאָרן און מ׳קוקט דורך די קאָרן־פּיילן אין הימל אַריין,—דער טאָג מוז אומבאַדינגט זיין אַ זוניקער און אַ בלויער, די הימל רחבות מוז זיין אַן אָנסופיקע, — און ביינאַכט מוז דורך די הויכע קאָרן־זאַנגען זיך דורכגנבענען די לבנה, און דעמלט דוכט זיך, אַז די לבנה אין הימל איז אַ קרישטאָלענע און זי קלינגט. — — דאָס קאָרן — דאָס ברויט, — כ׳אַראַ אומגעהייער ריזיקע מענטשלעכע קולטור! — אַן אומגעהייערע! — זינט דעמלט, ווען דער מענטש האָט זאַנגענווייז אָפּגעקליבן דאָס קאָרן פון דעם ווילד גראָז און דאָס פּאַרזייט, באַשיצנדיק און איזאָלירנדיק דאָס פון דעם ווילד גראָז!... און דאָ דערנעבן די שמאַראָגד־קעסטעלעך פון דעם ליין, וועלכער האָט אָקאָרשט וואָס אָפּגעבליט מיט זיינע העל־בלויע גלעקעלעך, — אויך אַן אומגעהייער גרויסע מענטשלעכע קולטור פון געוועב, קליידונג, באַפּוצונגען און קליידער.

עס האָט שוין געבליט דער לינדבוים, עס האָבן שוין געהאַלטן ביים אויסלאָזן זיך די שוואַרצע יאַגעדעס, די טרוסקאַווקעס, די פּאָזיעמקעס. אין די וועלדער זענען צייטיק געוואָרן די מאַלינעס. דעם פערצנטן יולי, אין דעם טאָג, ווען די פראַנצויזישע רעוואָלוציאָנערן האָבן איינגענומען די באַסטיליע, האָבן די מאָלער באַקומען אורלויב און זענען אַוועק אויף היי־שניט. פון יעדן פאַלעכער הויף האָבן זיך דערטראָגן שמידערייקלאַנגען. די מאָלערס האָבן אויסגעקלאַפּט און געשאַרפט די קאָסעס. עס האָבן זיך געקליבן אַראָפּצוקומען קיין פאַלעך טייערע געסט — סערגיי פּעטראָוויטש אַגאַיעוו און מיכאַיל אָסיפּאָוויטש ליפשיץ. די פּאַרדינסטפולע האָבן געוואָרפן אַן אויג אויף אַ לעבעדיקן באַראַן, זיך צונויפגעלייגט און אים געקויפט און ביז די געסט וועלן קומען, אים דערווייל געלאָזט זיך

פאַשען צוזאַמען מיט דער טשערעדע. אויף דעם מאַרק האָט מען פאַרקויפט גאַנצע חמרים יאַגעדעס, פּוטער, אייער און מילך. מען האָט פאַרקויפט שעפּעלעך, קעלבעלעך און חזירים. מען האָט פאַרקויפט הינער. דער פאַרדינסטפולסטער און חכם איוואַן מיכאַילאָוויטש באַקאַנאָוו פלעגט אַליין אַלץ קויפן אויפן מאַרק, ער פלעגט בכבודו ובעצמו אָפּזיין די באַשטימטע מאַרק־שעהן אויפן מאַרק ־ פּלאַץ און אַרומגיין אַ געלאַסענער, אַ בכבודיקער, אַן אויפמערקזאַמער.

אויפן מאַרק האָט מען געקויפט צוויי הינער. געבונדענע האָט מען זיי געטראָגן אַהיים, געטראָגן האָט זיי אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ, נעבן איר איז געגאַנגען סערגיי איוואַנאָוויטש. און סערגיי איוואַנאָוויטש האָט דאָס ערשטע מאָל אין זיין לעבן געזען עפּעס אַזוינס, פון וואָס אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ האָט זיך גאָרנישט געחידושט. אַלע הענער פונם מאַרק ביז צו אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַס שטוב, וועלכע האָבן פריידלעך אַרומגעשפּאַצירט מיט זייערע הינער זענען, דערזעענדיק די געבונדענע הינער אין אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַס הענט, מיטאַמאָל געוואָרן מלא רציחה, זיך געוואָרפן אויף אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַן ווילד געפּיקט, געגראַבלט מיט די נעגל, שרעקלעך געפּאַטשט מיט די פליגל און דראָענדיק געשריגן, רופנדיק די חברים הענער צו הילף. אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַ האָט באַהאַלטן די הינער אונטערן פאַרטוך און געטריבן פון זיך די הענער. די הענער האָבן, נאַטירלעך, נישט געקענט נעמען קיין שטעקן אין זייערע נעגל (אָט דעם שטעקן טאַקע, פון וועלכן עס האָט זיך אָנגעהויבן די מענטשלעכע ציוויליזאַציע, וואָס האָט אונטערשיידט דעם מענטשן פון דער חיה), אַנישט וואָלטן זיי איר געשלאָגן מיט שטעקנס. פאַר דעם שחטן האָט מען די הינער אַנידערגעלייגט אויף דער באַנק. אין דעם גערטנדל, אויף אַ טעפּיכל איז געזעסן סערגיי איוואַנאָוויטשעס זון, וואָס איז שוין איינמאָל זעלבסטשטענדיק געשטאַנען און האָט איינמאָל אָפּגעטון נאָך איין מערקווירדיקע זאַך, נעמלעך, לויט דער אייגענער איניציאַטיוו, פון קיינעם נישט אונטערגעהאַלטן, איז ער אַליין אַרויפגעקראָכן אויף דעם גאַניק פון אַלעקסאַנדראַ מיכאַילאָוונאַס הויז — גאַנצע פינף טרעפּלעך! — דער זון איז געזעסן אויפן טעפּיך: אין האַנט האָט ער געהאַלטן אַ שטענגעלע פון אַ קאָרנבלום מיט צוויי בלימעלעך, נעבן דעם זון זענען געלעגן די שפּילכעלעך; ער איז געווען גוט אויפגעלייגט און זיך פאַרנומען מיט נאָך אַ נייעם ענין, וועלכן ער האָט אויך ערשט וואָס אַנטדעקט, נעמלעך, ער האָט געליאַרעמט אויף

וואָס די וועלט שטייט, וואָס ער האָט — אפנים — געהאַלטן אַלס גע־זאַנג, אָט פּונקט ווי מען האָט אים נאָר געזאָגט: „אַנו, וואָראָבושעק, זינג עפּעס!“ האָט ער תּיכּף אָנגעהויבן צו ליאַרמען; די הינער זענען זיך גאַנץ רואיק געלעגן אויף דער באַנק; פּלוצים האָט זיך אויפן פּאַר־קאַן באַוויזן אַ האָן און באַפעלעריש אַ קריי געטון; איינע פון די הינער האָט זיך אָפּגערופן, זי האָט אַ צאַפּל געטון מיט די געבונדענע פליגל, זיך היסטעריש צעקודאַכטשעט און אַראָפּגעפאַלן פון דער באַנק נעבן טעפּיך; דער זון אויפן טעפּיך האָט גלייך אויפגעהערט צו זינגען, ער איז אַנטשוויגן געוואָרן און זיך פאַרטאַיעט, ווי אַ זשוקל; די הון האָט געקוואָקעט, זי האָט ווידער אַמאָל אַ צאַפּל געטון מיט די פליגל און זיך צוגערוקט נענטער צום טעפּיך; דער זון האָט זיך אינגאַנצן פאַרטאַיעט און געוואָרן אַן אומבאַוועגלעך און צונויפגעקנוילט קנײַלעכל, — סערגיי איוואַנאָוויטש האָט צום ערשטן מאָל דערזען שרעק אין דעם זונס אייגעלעך, — דער זון האָט געקוקט אויף דער הון מיט פאַרטאַיעטע אויגן; די הון האָט זיך ווידער אַ וואָרף געטון און זיך נאָך מער דער־נענטערט צום טעפּיך; דער זון האָט שטילינקערהייט געענדערט די פּאָזע, ער האָט זיך אָנידערגעשטעלט אויף די קני; ער האָט זיך געגרייט צו דער פאַרטיידיקונג; דער פאָטער האָט אַ געשריי געטון צום זון:

— וואָראָבושעק! — וואָס־זשע ברודערקע, האָסט טאַקע מורא?

דער זון האָט אַ רגע אַ קוק געטון אין דער זייט, וווּ דער פאָטער איז געשטאַנען, ווייל ער האָט פריער נישט באַמערקט דעם פאָטער, און אָט די רגע איז געווען פולקאָם גענוג, אַז אַלץ זאָל זיך ענדערן: דעם זונס געזיכט האָט אויסגעזען דראָענדיק, ער האָט באַפעלעריש אַ געשריי געטון:

— קיך! קיך! —

און מיט דער שנעלקייט פון אַ פיר־פיסיקן זשוק האָט ער זיך אַ לאָז געטון אויף דעם שונא; ער האָט אַטאַקירט דעם שונא; און אין האַנט איז געווען אַ שטענגעלע פון אַ קאָרנבלום; און פאָלקאָם קריגעריש האָט ער אויפגעהויבן די האַנט אויף דער הון; ער איז געווען דראָענד, זייענדיק זיכער אין זיין נצחון און אין דעם, אַז דער פאָטער וועט אים באַ־שיצן; ער האָט געמאַכט אַ גרויזאַמע מינע, כּדי אָנצושרעקן דעם שונא; אין זיין האַנט האָט ער געהאַלטן אַ שטעקן (אָט יענעם שטעקן, פון וועלכן עס האָט זיך אָנגעהויבן די מענטשלעכע ציוויליזאַציע, וואָס האָט אונטערשיידט דעם מענטשן פון דער חיה), פאַר אַ שטעקן האָט אים גע־

דינט דאָס שטענגל פון דער קאַרנבלום; דעם שטעקן האָט גענומען באַ־ווסטזיניק. אין סאַד האָט איבערן זון און איבער דער הון געבליט דער־לינדנבוים און עס האָט געבליט די זון. דער זון, דאָס שטיקל בשר ודם, איז צייטיק געוואָרן אַלס מענטש. דער פאָטער און די עפּאָכע וואָלטן גע־דאַרפט זאָרגן, אַז דער מענטש זאָל אויסוואַקסן אַלס בירגער פון דער אַנקלאַסן־געזעלשאַפט און דורך דעם סאָציאַליזם אויסראָטן, אויסוואָרצ־לען יענעם אוראַלטן־ און שרעקלעכן אינסטינקט, וועלכער איז דורכגע־גאַנגען דורך אַלע דורות פון דער מענטשהייט ביז צו דעם סאָציאַליזם— דעם אינסטינקט פון דעם שטעקן.

דעם 18־טן יולי זענען צו די מאָלער געקומען די ליבע געסט: פון איוואַנאָווא איז אויף אַן אויטאָ מיט דער פרוי געקומען סערגיי פּעטראָ־וויטש אַגייעוו, און מיט אַן אַעראָפּלאַן איז פון מאָסקווע מיט דער פרוי און טאָכטער געקומען צופליען דער פאַרטרעטער פון דעם אַלפאַרבאַנ־דישן אויטאָוועג מייסטער, פון דעם „צודאַרטראַנס" (אַט טאַקע פון דעם זעלבן, וועלכן יאַקאָוו אַנדרייעוויטש סניצין האָט אַזוי אָפט דערמאָנט), עס איז געקומען צופליען מיכאַאיל אָסיפּאָוויטש ליפשיץ. מען האָט אויף זיי געוואַרט, פונדעסטוועגן זענען זיי געקומען אומדערוואַרט, — אַלנ־פאַלס איז דער לעבעדיקער באַראַן, וועלכן די מאָלער האָבן געדאַרפט נאָך פיש־פאַנג אויף דעם ליולעך פאַרוואַנדלען אין שאַשליק, לויט דעם רע־צעפּט, וואָס מאַרקיטשאָוו און קאַטוכין האָבן געבראַכט צופירן פון קאַוו־קאַז, — אַט דער באַראַן איז גאָר געווען אין טשערעדע, און די טשערעדע האָט מען בייטאָג נישט געבראַכט אין דאָרף אריין, און די טשערעדע האָט מען אין וואַלד נישט געקענט געפינען, — און די ליבע געסט האָט מען אויפגענומען נישט מיט שאַשליק, נאָר מיט די טראַדיציאָנעלע פיס־גאַלערטע, מיט קרויט, געזייערטע אוגערקעס, מיט אַ פּיינקוכן, מיט גרינע ציבעלעס, און די ליבע געסט זענען געגאַנגען פון שטוב צו שטוב פון די באַרימטע מאָלער, פּדי קיינעם, חלילה, נישט צו באַליידיקן, זיי זענען געגאַנגען ארומגערינגלט מיט מאָלער און לידער, באַטראַכט די אַרבעט פון די מאָלערס, אויסגעהערט די לעגענדעס און וואָר וועגן יאַגד און וועגן היי־שניט, און דאָס אַלץ איז געווען גענוג און פּינקטלעך, אַזוי ווי אויף די מיניאַטורן פון הוליאַנקעס און דעמאָנסטראַציעס.

די געסט זענען אוועקגעפאָרן אין אָוונט. די מאָלערס זענען געווען אין אַ געהויבענער שטימונג. און אין דער געהויבענער שטימונג האָט

דאָס פּאַרהאַפּטע פֿאָלק געזונגען דאָס פֿוסעלע דאָס זילבערנע, אויפֿן גילדענעם טעצעלע, וואָס שטייט — „אַלעמען, אַלעמען, אַלעמען"...

פֿאַרנאַכט האָט מען געבראַכט די טשערעדע, צוזאַמען מיט דער טשערעדע האָט מען אויך געבראַכט דעם בּאַראַן, וועלכן מען האָט געקויפֿט „אַ לעבעדיקן" אויפֿן מאַרק, — און די מאַלערס, זאָל זיין אַן די געסט (אַך, סאַראַ שאָד, אַז עס האָט זיך אַזוי געמאַכט, אַז מען מוז דאָס אַן די ליבע געסט, נו, אַוודאַי, זיכער... אַוודאַי איז אַ שאָד, נו, יאָ!) — האָבּן זיך אַוועקגעלאָזט אויפֿן ליולעך, בּראָטן דעם בּאַראַן, זיך צוצוהערן צום בּערענדרייעווער וואַלד און עסן דעם קאַווקאַזער מאַכל שאַשליק. ווען דער וואַלד איז פֿינסטער געוואָרן און ס'האָבּן אָנגעהויבּן פֿויזן די בּיינאַכטיקע נעפּלען, ווען עס האָט זיך געהאַלטן בּיים אויסלעשן מאַרקיטשעוס שייטער, האָט דמיטרי ניקאָלאַיעוויטש בּוטאָרין געזונגען זיין ביאָגראַפֿיע:

„אין קאַיאַר פֿון נעפּלדיקער יוגנט — — —

און שוין גאָר שפּעט בּיינאַכט, ווען עס זענען בּלויז געבּליבּן פֿון די דידיקינישע שטערן אין פֿינסטערניש, ווען די בּיימער האָבּן זיך גאָר נאָענט צוגעטוליעט צום אויסגעבּרענטן שייטער, וואָס האָט זיך פֿאַרצויגן מיט אַש, האָבּן די מאַלערס, נאָכדעם, ווי זיי האָבּן שוין אַרומגערעדט דעם היי־שניט, וואָס הויבּט זיך אָן מאָנטיק, אָנגעהויבּן רעדן — וועגן דעם אוצר פֿון דעם פֿינפֿטן יאָר. ער איז געלעגן בּאַגראָבּן אונטערן פֿענסטער, אונטער דעם דריטן פֿענסטער אין הויף, נעבּן מאַרקיטשעוס הויז. און די מאַלערס האָבּן בּאַשלאָסן, אַז מאָרגן מוז מען אויסגראָבּן דעם אוצר.

דאָס איז געווען זונטיק. דריי אַ זייגער בּייטאָג זענען צו איוואַן מאַרקישעוס הויז געקומען די מאַלערס מיט לאָפּעטעס. מען האָט אויסגעגראָבּן אַ גרוב, צוויי מעטער די טיף, קעגן דעם דריטן פֿענסטער. מען האָט געגראָבּן נעבּן דעם צווייטן פֿענסטער. מען האָט געגראָבּן נעענטער צום ערשטן. מען האָט צעגראָבּן דעם גאַנצן הויף, איוואַן וואַסילעוויטש מאַרקיטשעוס, איוואַן זאַבּעלאָס, דעם פֿאַדינסטפּולן קונסט־טוערס גאַנצן הויף.

און דעם אוצר האָט מען נישט געפֿונען, מען האָט אים נישט אויסגעגראָבּן.

— יאָ... נו, יאָ, אַוודאַי, שוין איינמאָל אַ מעשה...

— פּיסטאָן, וואָס זאָל דאָס באַדייטן, געדענקסט גאָרנישט, ווו די האָסט אים פאַרגראָבן?

— עס איז דאָך שוין אַ מעשה פון דרייסיק יאָר... איך האָב אים ביינאַכט באַגראָבן, און טאַקע אָט דאָ, אויף אָט דעם אָרט און גאָרנישט אַזוי טיף. און באַגראָבן האָב איך אים באַגראָבן אָט אַ דאָ!...

דעם אוצר האָט מען נישט געפונען און אים נישט אַוועקגעטראָגן אין מוזיי אַריין, ווי מען האָט זיך געקליבן דאָס צוטון. מען האָט באַשלאָסן פונדאַסניי צו זוכן דעם אוצר. און דער אוצר איז געבליבן אין דעם לעבן, ווי אַ געוועזענער, ווי די רויטע טאַלקאַ, פון וועלכער עס איז גאָרנישט געבליבן אויף איר אָרט; ביים אָנהויב פון דער רעוואָלוציע, אין די יאָרן אַכצן און ניינצן, ווען די איטוויינער האָבן שווער געהונגערט און געפרוירן, האָבן די איוואַנאָווער אַרבעטער אויסגעהאַקט דעם וואַלד אויף באַהייצונג; דאָס פעלד נעבן דער טאַלקאַ, ווו עס האָבן זיך פאַרזאַמלט די אַרבעטער, איז פאַר די דרייסיק יאָר פאַרבויט געוואָרן מיט אַרבעטער־קאָלאָניעס; נעבן דער בריק, וואָס מען האָט איצט אויסגעבויט אויף דער טאַלקאַ, אָט אויף דעם אָרט, ווו עס איז אַמאָל געשטאַנען דאָס שטיבל פון דעם וואַלד־וועכטער, שטייט אַ צעמענטענער דענקמאָל — פּונקט אויף דעם אָרט, ווו עס איז אין פינפטן יאָר דערהרגט און צעטרעטן געוואָרן מיט די שטיוול פון די שוואַרצמאַהדיקע פּיאָדאָר אַפאַנאַסיעוויטש אַפאַנאַסיעוו, „דער פאָטער", איינער, פון די אָנפירער פון דעם איוואַנאָווער פּראָלעטאַריאַט אין פינפטן יאָר; אויפן באַרג הינטערן דענקמאָל, ווו עס איז מיט דרייסיק יאָר צוריק געשטאַנען אַ געדיכטער וואַלד, זענען איצט גערטענער...טאַלקאַ וועט אויף אייביק פאַרבלייבן אַלס רעוואָלוציאָנערער זכר, ווען אַפילו פון איר גופא וועט גאָרנישט בלייבן. ס'אַרא לעבן, ס'אַרא לעבן האָט זיך דאָס אָנגעהויבן אויף אָט די ברעגעס פון דעם אַלטן געדיכטן וואַלד־טייך!... זאָל זיין, אַז דער וואַלד איז שוין נישטאָ, זאָל זיין, אַז אַהין האָט שוין דערגרייכט די שטאָט, און דאָך איז טאַלקאַ אַ זכר, אַ סימבאָל...

און מאָנטיק, דריי אַ זייגער ביי טאָג, זענען די מאָלערס געגאַנגען אויף היי־שניט. דאָס גראָז איז שוין צייטיק געוואָרן. פון פאָרנט זענען געגאַנגען די מענער מיט די קאָסעס אויף די אַקסל, שורהסווייז, — די פרויען האָבן נאָך זיי געשאַרט דאָס גראָז. אונטער די קאָסעס זענען געפאַלן דער רומיאַנעק, קאַשע בלימלעך, שטשאַוו, ברידערלעך. די מאָלערס האָבן זייער פאָרזיכטיק אויסגעמיטן מיט די קאָסעס די בורדיקעס, דערנער,

שטעבלעכקעס און פּאָלין. אונטער די קאַסעס איז געפאַלן בלויז דאָס פּיינע גראָז. אויף די פעלדער זענען פאָרגעקומען געשעענישן, וועלכע זענען אָראָפּגעגאַנגען פון באַקאַנאַוום, וואַטאַגיינס און זובקאָוום לאַקירן. דאָס גראָז האָבן געקאָסעט מאָלערס מיט קאָלווירטעלערס צוזאַמען, סיי די, סיי יענע זענען אַרטעל־מיטגלידער.

און דעם איין און צוואַנציקסטן יולי, אַרום צוועלף אַ זייגער ביי־נאַכט, ווען דער לאַמפּ איז שוין געווען פאַרלאָשן און דורך דעם פענצטער איז אַריינגעדרונגען דער ריח פון היי, אָט דער ריח, וואָס האָט אָנגעזאָפּט גאַנץ פּאָלעך, — האָט ביי אַרבעקאָוום הויז אַ גרילץ געטון אַן אויטאָ. מען האָט אָנגעקלאַפּט, אַרבעקאָוו האָט געפרעגט:

— ווער איז דאָרט?

— דאָס בין איך נאָך אייך געקומען. — סערגיי איוואַנאָוויטש האָט דערקענט יאַקאָוו אַנדרייעוויטשעס קול. — נעכטן האָב איך באַקו־מען מיין אורלויב, און היינט איבערמאָרגן בין איך אַרויסגעפאָרן פון מאָסקווע. איך בין נאָך אייך געקומען, סערגיי איוואַנאָוויטש. וואָס דאַרפט איר דאָ דעם צווייטן חודש פאַרברענגען ביי אָט די באַנאַמאַזן? — איר זענט שוין אַוודאי געוווינט אַפּגעקומען, זיך געוווינט אָנגעלייטן, ווי מיט יענעם מאַנאַך, וואָס איז מיט אונדז פון מאָסקווע ביז סוזדאַל געפאָרן!... איך האָב צונויפגעשטעלט אַ מאַרשרוט — מיר וועלן באַקוקן דעם יאַראָס־לאַווער אויטאָזאַוואָד, מירן אַריינפאָרן קיין גאָרקי. מען קאָן אויך באַ־טראַכטן דעם איוואַנאָווער טעקסטיל. מיר וועלן זיך באַקענען מיט אונ־זער סאָצאינדוסטריע. מיר וועלן אויך זיין אין פּאַלאַכנע. איך האָב אין דעם אויטאָ אַ נייעם איינגעפירט — צו דעם דעק האָב איך צוגעפּעסטיקט אַ וועג־ווייגעלע, אַזוי ווי ביי די אַמעריקאַנער, אויף שפּרינגפעדערס. וואָ־ראָבושעק וועט אין דעם שלאָפן, ווי ביי זיך אינדערהיים, ער וועט קיין איין גריבעלע נישט שפּירן. איך האָב אויך איינגעאָרדנט אַ נאָפט מאַ־שינקע צום קאָכן. איך בין געקומען נאָך אייער גאַנצער פאַמיליע. עס איז אויך פאַראַן אַ געצעלט. מירן זיך באַקענען מיט דער אינדוסטריע. מיין אורלויב האָט זיך ערשט נעכטן אָנגעהויבן.

— פאַר וואָס זשע האָט איר מיר נישט טעלעגראַפירט וועגן דעם?

יאַקאָוו אַנדרייעוויטש האָט געענטפערט:

— נגו, די טעלעגראַמעס... צו וואָס קאַליע מאַכן פּאַפּיר? — מיר

איז אַ סך באַקוועמער צו פאָרן. איך האָב אַלצדינג צוגעגרייט: נאַכט־לעגער, עסנווארג. שלאָפן וועלן מיר אין וואַלד, וואַשן זיך ביי די טייכן — מירן זיך באַקענען מיט דער סאָץ־אינדוסטריע. און טעלעגראַמעס — אַ שאָד דאָס געלט!

ק א פ י ט ל ז ע ק ס

פאַלעך — איוואַנאָוואָ — יאַראָסלאַוול — איוואַנאָוואָ — גאָרקי— סוזדאַל — וולאַדימיר — באַלאַכנאַ.

די לאַנגאַדעכער טאַבאַק־פעלדער — סיאַם, טורקסיב — פאַלעך — איוואַנאָוואָ —„נום. 504 איזוועסטיאַ וציק. יעמען. סאַנאַיאַ, אַראַביע" — —„אורומטשי, מערב־כינע." — סידניי. נ. ס. וו. אויסטראַליע. — „פרעטאָריאַ דרום־אַמעריקע — פ.ס.ר.ר. — פ.ס.ר.ר. — פ.ס.ר.ר. —

פון יענער זייט פענצטער, אין דעם ענגן הויף האָט מען געלאָדן אויטאָס מיט פעק־ציימונגען. פריש פאַפיר האָט מען געבראַכט פון די וואָקזאַלן, פון סיאַם און פון באַלאַכנע. די פעק־ציימונגען זענען אָפּגעשיקט געוואָרן אויף די וואָקזאַלן — זיבן וואַגאָן פאַפיר און אַנדערטהאַלבן טויזנט קילאָ דרוק פאַרב אין יעדער טאָג־אויפלאַגע פון דער ציימונג. ביים פאַראַד־אַריינגאַנג פון „איזוועסטיאַ" האָט געאַרבעט אַ ווינדע, אַזוי ווי אַ טערמאָמעטער, אויפהויבנדיק זיך פון זעראָ פון ערשטן שטאָק ביז די טעמפעראַטורן פון דעם זעקסאַן שטאָק, ביז די רעדאַקציע־קאַבינעטן, ביזן מוח פון דער ציימונג. די ווינדע איז געגאַנגען איבער די שטאָקן פון דעם לאַנדס טעמפעראַטור. אין איין נומער פון „איזוועסטיאַ", — דאָס הייסט אויף זיבן וואַגאָן פאַפיר און אַנדערטהאַלבן טויזנט קילאָ דרוק־פאַרב — איז געווען אָפּגעדרוקט אַרבעקאָוס אַ באַשרייבונג פון פאַלעך. דאָס איז געווען האַרבסט. ראַמאַן אַרכיפאָווישט האָט געאַרבעט אין וואַלד, ער איז דורכגעפרווירן געוואָרן, און אַז עס האָט אָנגעהויבן טונקל צו ווערן, האָט ער זיך אומגעקערט צוריק אַהיים, זיצנדיק אַ האַלבן מעטער די ווייט פון דעם פערד־עק. אין דער קאָלווירט־שטאַל האָט ער אויסגעשפאַנט דאָס גאַליקאָו־פערד. ביי דער שוועל פון זיין שטוב האָט ער גוט אויסגערייניקט די בלאָטע פון די שטיוול און איז אַריינגעגאַנגען אין שטוב. זיין יונגסטער זון, אַ שילער פון מאַלערייטעכניקום האָט אים דערלאַנגט די ציימונג און פריילעך אויסגעשריגן:

— וועגן אונז! — וועגן מיינע איז דאָ באַשריבן!...

ראָמאַן אַרכיפּאָוויטשעס אויגן זענען גליקזעליק געוואָרן פריילעכע און דערשראָקענע, אָבער בשום אופן נישט מיד.

פּאַלעד, — 11־טן יוני — 28־טן יולי 1935.